

ՔՆՐՓ ԿԾՈՒ

ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ

© ተስፋዬ ገበየሁ 1992

የመጀመሪያ አትም 1992

ሁለተኛ አትም 1993

የተሰጠው ዓቅብ

ምስጋና

«የቡርቃ ዝምታ» በተሳካ ሁኔታ ይጠናቀቅ
ዘንድ የሀሳብና የሞራል ድጋፍ ላደረጉልኝ ወዳጆቼ፤

- . ለኃይለመለኮት መዋዕል
- . ለመኩሪያ መካሻ
- . ለመኩነን ሙሉጌታ

የከበረ ምስጋናዬን አቀርባለሁ።

ዘበላ ሰ.ገ.ገ.

1993

መታሰቢያነቱ
ለእናቱ ለመብራት ወልደማርያም

ቀፋፊ ሌሊት አሳለፍኩ ...

በነጋታው ለስራ ጉዳይ አስመራ መሄድ ነበረብኝ። ለሶስት ቀናት እንዲራዘምልኝ አደረግሁ። የሆሎም እረፍት ህልምም ቅዥትም አልነበረምና ቦሌ አይርጥላን ማረፊያ ተገኝተን የሆሎምን አስከሬን በእንባ ሸንገው ወደ አዲነብርኢድ። ሆሎም ወደ ተወለደባት ፀጥተኛ መንደር ሄዶ አረፈ።

እነሆ ኢትዮጵያዊው - ጀግና ሆሎም አርአያ - በተራ ግጭት - በተራ ግለሰብ ድንገት ወደቀ።

አላዛኝ ፍፃሜ!

በሶስተኛው ቀን ወደ አስመራ አቀናሁ። ከኤርትራ መንግስት አንድ ከፍተኛ ባለስልጣን ጋር ከጋዜጣ ስራ ጋር የተያያዘ ቀጠሮ ነበረኝ። አስመራ ደርሼ ስራዬን በተፈለገው መንገድ ካበቃሁ በሁዋላ ባለስልጣኑ በወኪሉ አማካይነት ራት ሊጋብዘኝ እንደሚፈልግ ገለጸልኝ። ተስማማሁ። ወኪሉ በባለስልጣኑ ፀሀፊ በኩል ተጠርቶ መጣ። ተዋወቅን። ስሜን ነገርኩት። እሱም «አብርሃ ፀሎት» ሲል ተዋወቀኝ። እኔና አብርሃ ፀሎት ተያይዘን ከመውጣታችን በፊት ግን ባለስልጣኑ አንድ ጉዳይ አንስቶ ከአብርሃ ጋር ተነጋገረ። ጉዳዩ በተዘዋዋሪ ሆሎምን የተመለከተ ስለነበር ትኩረቴን ሳበው፤

«ልጅትዋ ተሻላት?» ሲል ነበር ባለስልጣኑ አብርሃን የጠየቀው።

«ደሀና ነች። ምግብ መውሰድ ጀምራለች። ሌሊት ግን ትቃዥ ነበር። የሆሎምን ስም ደጋግማ ታነሳ ነበር። ዜናውን ድንገት በሬድዮ በመስማትዋ መሰለኝ ራስዋን የሳተችው ...»

«ምፅዋ ለምን አትወስዱዋትም? አሁን አየሩ ቀዝቃዛ ስለሆነ እዚያ ይሻላት ይሆናል ...»

አብርሃ ፀሎት ራሱን በመነቅነቅ ተስማማ። ከዚያም ተያይዘን ወጣን። ስንወጣ እጅግ ጉዋጉቼ በሆሎም ምክንያት ራስዋን ስለላተችው ሴት ማንነት ጠየቅሁት። ግራ ተጋባሁ። የሆሎም ባለቤትና ልጆች አዲሳባ ናቸው። ቤተሰቡ ትግራይ መሆናቸውን አውቃለሁ። በሆሎም የእረፍት ዜና ራስዋን እስከመሳት የምትደርሰው ሴት ማን ልትሆን ትችላለች?

«ታጋይ ናት» አለኝ አብርሃ።

«የሻእቢያ?»

«የለም። የኢህአዴግ።»

«ታዲያ እዚህ ምን ታደርጋለች? በኢትዮጵያ ኤምባሲ ውስጥ ነው የምትሰራው?»

«የለም። ቻይና ቆይታ መመለስዋ ነው። አሁን እዚህ እረፍት ላይ ናት ...»

«ኤርትራዊት ናት?» ስል ጠየቅሁ።

ምላሽ ግን ሳይሰጠኝ ዘገየ።

መኪና ውስጥ እንደገባን፤

«ራት ሪና ራስቶራንት መጋበዝ ሳይሻልህ አይቀርም» አለኝ፤ ሞተር እየቀሰቀሰ።

«ይሁን» ካልኩ በሁዋላ፤ ርእሰ ወሬውን ወደ ልጅቱ አዞርኩ «... ኤርትራዊት ናት?» ስል መልሼ ጠየቅሁት።

«አይደለችም፤ ኢትዮጵያዊት ናት» ካለ በሁዋላ «... ይቅርታ ስለ ልጅቱ ከዚህ በላይ ባትጠይቀኝ ደስ ይለኛል» አለኝ።

ይህን ሲለኝ ይበልጥ ሆዴን ቆረጠኝ። የማወቅ ጉጉቴ አየለ። ልጅቱ ታጋይ ናት። ኢትዮጵያዊት ናት። ቻይና ነበረች። አሁን ኤርትራ እረፍት ላይ ናት። ለሆሎም ያላት ፍቅር ገደብ የለውም። ማን ናት? ከኤርትራውያን ጋር ያላት ግንኙነት ምንድነው? ባለስልጣኑ ወደ ምፅዋ እንድትወለድ ሀሳብ አቅርበዋል። በዚያ ደረጃ እንዴት ሊታሰብላት ቻለ?

ባህርዩ ሆኖ ያጉዋጉዋኝን ነገር ካላወቅሁ ውጋት ነው የምሆነው። አብርሃ ፀሎትን አልለቀቅሁትም፤

«ዝርዝር ነገሮችን የማወቅ ፍላጎት የለኝም» ስል ጀመርኩ «... አንድ የከነክነኝን ጥያቄ ብቻ ላቅርብልህ! ልጅቱ ኤርትራ ምን ትሰራለች? ቅድም ካደረጋችሁት ጥቂት የቃላት ልውውጥ እንደተረዳሁት ደግሞ የኤርትራ መንግስት እየተንከባከባት ይመስላል። ለምን? የሆሎም ዘመድ ናት? የትግራይ ሰው ናት? እዚህ ዘመድ

አላት? ሌላ ልዩ ምስጢርስ አለ? ምንድነው?» ብዬ እየቀላለድሁ ላግባባው ሞክርኩ።

አብርሃ ፀሎት ከልቡ ሳቀ። ስቆ ሲያበቃ፤

«ነገሮችን በጣም አታወሳሰባቸው። የኤርትራ መንግስት ልጅቱን አልተንከባከባትም። በመንግስት ደረጃም አትታወቅም። በግል የሚያውቁዎት ባለስልጣናት ግን አሉ። በአንዳንድ ልዩአጋጣሚዎች የተገባቡዎትና የሚያቀርቡዎት ባለስልጣናት ይኖራሉ። ይኸው ነው። በተረፈ እንደገመትከው የትግራይ ሰው አይደለችም። ኦርሞ ናት። አሁንስ በቅቶሃል?» ሲል አፊዘብኝ።

የባሰው መጣ አልኩ ለራሴ።

«አላምንህም!» አልኩት።

«ለምንድነው የማታምነኝ?»

«የአሁኔው ታጋይ - ኦርሞ! ራስዎን እስክትሰት ድረስ በሆሎም ሞት የምትደነግጥ ሴት! ኤርትራ ምን ልትሆን ትመጣለች? ነገሩ ጨርሶ የሚገጣጠም ...»

ተናግሮ ባልጨርሰ አንድ የቆየ ነገር ወደ አእምሮዬ መጥቶ ብልጭ አለ። ማመን አልቻልኩም። አይኖቼን አብርሃ ፀሎት ላይ አፍጥጬ ቀረሁ፤

«ምን ሆንክ?» አለኝ።

«ልክ ነህ!» አልኩት ፈገግ ብዬ።

«እንዴት?» አለኝ።

«ልጅቱን አወቅሁዎት። አስታወሰኩዎት።»

«አይመስለኝም» አለ በጥርጣሬ እያየኝ።

«አሳምሬ አውቃታለሁ! እስከም በሚገባ ታውቀኛለች» አልኩት በሙሉ ልብ።

«ማነው ስምዎ?» ሲል ጠየቀኝ።

ስምዎ ከቶ ሊረሳኝ አልቻለም። ቁመትዎ፣ መልክዎ፣ ሳቅዎ ሳይቀር ፊቱ መጥቶ ድቅን አለ። ገረመኝ። በጣም ተገረምሁ።

«በየት ዙሪ መጣች?» ብዬ ተደነቅሁ። ለመጀመሪያ ጊዜ የተዋወቅሁዎት ደርግ ከመውደቁ በፊት! በትግሉ ጊዜ ትግራይ በሚገኘው የአሁኔው ሬድዮ ጣቢያ በጋዜጠኝነት ስራ ላይ ሳለሁ ነበር። «ታሪክ ፀሐፊ ነኝ» ብላ ነበር የተዋወቀኛኝ። በተለይ የሆሎምን ታሪክ ለይታ ለመጻፍ እንደምትፈልግ ጭምር አጫውታኝ እንደነበር አስታውሳለሁ። በአስር ቀናት የሬድዮ ጣቢያ ቆይታዎ ብዙ አውግተናል። የሀሀት መሪዎች በሚገኙበት አካባቢ ማረፍዎን ጭምር እንደነገረኝ ትዝ ይለኛል። በርግጥ ከዚያ ወዲያ ስለ ልጅቱ የተለየ ነገር የሰማሁት ደርግ ከወደቀ በሁዋላ ነበር። በደህንነት መስሪያ ቤት ውስጥ የሚሰራ አንድ ታጋይ ስምዎን አንስቶ፣ «ከለየላቸው ማጅራት መቼዎች ጋር ተመሳጥራ ከፍተኛ ዝርፊያ ስታካሂድ ተይዛ ታሰረች» ሲል አጫውቶኝ ነበር። በወቅቱ ስለልጅቱ በሰማሁት ወሬ ግራ በመጋባቱ «የሰም ሞክሼ እንዳይሆን» አልኩት። የፀጥታው መስሪያ ቤት ሰራተኛ የሆነው ታጋይ ፍፁም ትክክለኛ የሆነ መረጃ እንዳለው ገለፀልኝ። ቢሆንም ግን ለማመን ተቸገርኩ።

ልጅቱ ከአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የታሪክ ምሩቅ መሆንዎን አውቃለሁ። በዚህ ላይ ከሀሀት ከፍተኛ ባለስልጣናት ጋር የቀረበ ግንኙነት እንዳለት ከማወቅ ባሻገር ሁለት ሶስት ጊዜ ያህል የደህንነት ሚኒስትር ከሆነው ክንፈ ገብረመድህንና ከሌሎች ባለስልጣናት ጋር በመዝናኛ ቦታዎችና በመኪና ውስጥ አይቼታለሁ። ስለዚህ ልጅቱ ከማጅራት መቼዎች ጋር ለመተባበር የሚያስችል የጀርባ ታሪክም ሆነ ባህርይ ሊኖራት እንደማይችል እርግጠኛ ነበርኩ። ከዚያ ወዲያ ግን ለሁለት አመታት ያህል ስለልጅቱ አልሰማሁም። ወደ ውጭ ሀገር ተሰድዳ ወይም እዚያው እስር ቤት ተከርቸው ሊሆን እንደሚችል ግን ግምት ነበረኝ።

የአሁኑ ግን የተምታታ ሆነብኝ። ባልተጠበቀ አጋጣሚና ሁኔታ ኤርትራ መኖርዎን በመስማቱ ግራ ተጋባሁ። ጆሮዎቼ ነቁ። ልቤ ተነሳሳ። የተደበቀ ታላቅ ምስጢር ድንገት መዳፊ ላይ የወደቀ ያህል ተሰማኝ።

አብርሃ ፀሎት፤

«ካወቅሁት በል ነገረኝ! ስምዎ ማነው?» ሲል አፋጠጠኝ። አላመነታሁም። ስምዎን ከነአባትዎ ጠራሁለት።

ፈገግ አለ ...

«ተሳሳትኩ?» ስል ጠየቅሁት።

«ልክ ነህ!»

«ላገኛት እፈልጋለሁ» አልኩት።

«መልካም እነግራታለሁ» አለ።

ራት በልተን ተለያየን።

በነጋታው ማለዳ ላይ አብርሃ ፀሎት ወዳረፍኩበት ሆቴል ደውሎ፤ «ልታገኝህ ፈቃደኛ ሆናለች» አለኝ።

በጣም ተደሰትኩ።

አብርሃ አያይዞ «ዛሬ እኩለ ቀን ላይ ግን ወደ ምፅዋ ትሄዳለች። አብረሃት ብትሄድ ምን ይመስልህል? እንዲያውም ልታይህ በጣም ነው የጉዋጉዋችው?» አለ።

«ሙሉ ፈቃደኛ ነኝ» የሚል ነበር የኔ ምላሽ።

ካረፍኩበት ካርቱም ሆቴል ድረስ መጥታ እንደምትወስደኝ ገለፀልኝ። ተስማማሁ። እኩለ ቀን እስኪደርስ ቡናውንም ሻዩንም እያጋባሁ በየሩብ ሰአቱ ደቂቃ መቁጠር ሆነ። መልክዋ ትዝ ይለኛል። ጠይም፣ ረጅም፣ ውብ።

በተለይ ቀልድና ሳቅዋ አይረሳኝም። በራስዋ ላይ መቀለድና መሳቅ ታዘወትራለች። እንደ ርችት የሚፈነዳ፣ ጨርሶ ከጆሮ የማይጠፋ ውብ ጣእመ ዜማ ያለው ሳቅና ቀልድ። በሳል እንደነበረችም አስታውሳለሁ። ያላነበበችው የመፅሀፍት ዘር የለም። ላያት ቸኩልኩ። ሰአቱ ግን ተገትሮአል። ገና አምስት ላይ ነው። ድፍን አንድ ሰአት ይቀራል። ናፈቅሁዋት። የምስጢር ጉተራ ሳትሆን እንደማትቀር ልቤ ሹክ አለኝ ...

ራሴው ለራሴው የጥያቄ ደፍ እያዘነምሁ ካርቱም ሆቴል ደጃፍ ላይ ከወዲያ ወዲህ መንጉራደዴን ቀጠልሁ።

ለምን ታሰረች? ከህወሀት ከፍተኛ ባለስልጣናት ጋር የነበራት ግንኙነት ምንድነው? የሆሎም ድንገተኛ እረፍት ህሊናዋን እስክትስት

ያስደነገጣት ለምን ይሆን? ቻይና ለምንና እንዴት ሄደች? አሁንስ ኤርትራ ምን ትሰራለች? ለምን በቀጥታ ወደ ኢትዮጵያ አልተመለሰችም? የደህንነት ሽዎች ከማጅራት መቼዎች ጋር ተመሳጥራ ታስራለች? የሚል ወሬ ለምን ነዙ? የሆሎምን ታሪክ መፃፍዋን ለምን አቁዋረጠች? ወይስ አሁንም በመፃፍ ላይ ናት?

ጥያቄዎቹ ቀጥለዋል። ምላሽ ግን የለኝም። ምክንያቱም ሰአቱ ተገትሮአል። ሃያ ደቂቃ ይቀራል ...

* * *

... እነሆ ታይቶ በማይጠገበው የቀይ ባህር ዳርቻ ለረጅም ሰአት ተቀምጭያለሁ። አይኖቼ ሄዶ ሄዶ ከአድማስ ጋር ከሚዋሃደው ዝምተኛ ባህር ላይ አተኩረዋል።

አጠገቤ አንዲት ሴት አለች። የኦሮሞ ምድር ሴት። ከንፈሮችዋ ይንቀሳቀሳሉ። የኔ ጆሮዎች ያዳምጣሉ። ረጅም ታሪክ ... እንደ ቀይ የምሽት ማራኪ ንቅናቄ ... ለሰስ ያለ ድምፅ። የሚመስጥ ወግ ... በውብ ጣፋጭ ዜማ የታጀበ ትረካ ... ተዝቆ የማያልቅ ታሪክ። ተደብቆ የኖረ ታሪክ። ከዝምተኛ አንደበት የሚመነጭ። ያለማቁዋረጥ - እንደቡርቃ ወንዝ የሚፈሰ ... የዝምታ ጥላ ያጠላበት ታሪክ ...

ጊዮሎ - ልጃቸ

ነፍጠኞች ወዮላችሁ!

የቡርቃ ዝምታ አብቅቶአል!

ምእራፍ አንድ

- 1 -

የደህንነት ሚኒስትሩ ቀልቡን የላተ ነው የሚመስለው።
እንዳባደ ሰው እየተጣደፈ ወደ ፕሬዚዳንቱ ቢሮ ገሰገሰ። ዛሬ በርግጥም
ወፊቱ ያደረገው ይመስላል። ከራሻቱ ተወላግደዋል። ሲጋራ አያዘ-
ልክ አይደለም። ከመኪናው እንደወረደ የሩጫ ያህል ነበር ወደ
ፕሬዚዳንት መንግስቱ ኃይለማርያም ቢሮ የበረረው። አተነፋፈሱ
ሳይቀር የጤና አይመስልም። ምናልባትም ባለፉት አስራ አምስት
ዓመታት ውስጥ የዛሬውን ያህል ከባድ ጉዳይ ገጥሞት አያውቅም።

ሆኖም በጥድፊያ ይምጣ እንጂ ወደ ፕሬዚዳንቱ ቢሮ በቀላሉ ዘው የማለት እድል አልገጠመውም። ፕሬዚዳንቱ ቀጠሮውን ቢያውቁም እንኩዋ ጥቂት መጠበቅ አለበት። ይህ ህግ ነው። የፕሬዚዳንቱ ፅህፈት ቤት ብቻ ሳይሆን የቢሮክራሲው ህግ!

«አስቸኩዋይ ነው! እሳቸውም ያውቁታል!» ሲል ፕሮቶኮል ሹሙ ላይ አፈጠጠበት።

«ይገባኛል ክቡር ሚኒስትር ... መምጣትዎን ማወቅ ስላለባቸው ብቻ ነው!»

ይህን ብሎ የፕሬዚዳንቱን ቢሮ በዝግታ ከፍቶ ገባ።

ሚኒስትሩ ይንጎራደድ ጀመር። ጢም የሚባል ፊቱ ላይ የለም። እርጅናና መታከት ቆዳው ላይ ይነበባል። ስራው እንደከበደው ያስታውቅበታል። ጉብጦአል። በርግጥ ሁኔታዎች ያጉብጣሉ።

ፋታ የለም! ጦርነት ... ጦርነት ... ፖለቲካ ... አመፅ ... ስሞታ ... ብሶት ... ምራት ... ሽንፈት ... ጦርነት ... ፖለቲካ ... የህዝብ ቁጣ ... የአለቃ ቁጣ ... ቁጣ ...

«ይገቡ ክቡር ሚኒስትር! ይገቡ ...»

ፕሮቶኮል ሹሙ ተጣደፈ።

አያይዞም «ደንብ ሆኖ ነው ያገላለጡም። ምን ይደረግ? በርግጥ የሚገቡኝ ነገሮች አሉ። የማይገባኝ ደብ ቢጤ አይደለሁም። ሆኖም ምን መሰሉት? ... ደንብና ህግን በተመለከተ...»

ሚኒስትሩ አንዳዋንም ቃል ሳይሰማ ነበር ጥሎት ወደ ፕሬዚዳንቱ ምቹ ቢሮ የዘለቀው።

* * *

«ምንድነው የተፈጠረው ችግር?» በሚል ጉርናና ድምፅ ነበር የተቀበሉት።

እሳቸውም የታከቱ ይመስላሉ። ላለፉት አስራ አምስት ዓመታት አንዳችም መልካም ወሬ የሰሙ አይመስሉም። መፍትሄ የሚፈልጉ የችግር ቁዋጥኞች እየመጡ ቢርከቸው ይጉለታሉ።

ዛሬስ ምን ይሆን?

የደህንነት ሚኒስትሩ 'እጅግ ላንገብጋቢ ጉዳይ' ብሎ ከደወለላቸው ገና ሩብ ሰዓት እንኩዋ አልሞላም። የሚኒስትሩ ሁኔታ ከወትሮው

ለየት ስላለባቸው አይኖቻቸውን እንደመቁናጥ እያናወጡ ነበር የጠበቁት።

«ሶስት አስደናቂ ጉዳዮች ባንድ ጊዜ ተፈፅመዋል!» ሲል ጀመረ ሚኒስትሩ፤

«ምንድናቸው!?!»

ትእግስት ባጣ ድምፅ ጠየቁ።

«የመጀመሪያው...» አለ የደህንነት ሚኒስትሩ «የወያኔ ቀንደኛ መሪዎች በእጃችን መዳፍ ውስጥ እንደገቡ የሚያስቆጥር ሙሉ እድል ተገኝቶአል።»

በፕሬዚዳንት መንግስቱ አይኖች ላይ የብርሃን ጮራ ታየ። እኩ እንዴት? በማል ስሜትም በደህንነት ሚኒስትሩ ላይ አፈጠጠ።

«አዎን ... ተዩ ጆፌ ተላክቶለታል» ሲል ቀጠለ ሚኒስትሩ «... ታስታውሰዋለህ ቀዩን ጆፌ? ከስድስት ወራት በፊት ለራዊታችንን ከድቶ ወደ ወያኔ እንዲቀላቀል ያደረገው መስመራዊ መኩንን ...»

«ጎግረኸኛል!» አሉ ፕሬዚዳንቱ ለማስታወስ እየጣሩ።

«መልእክት ለመላክ ችሎአል። እጅግ አንገብጋቢ መልእክት። ከሁለት ቀናት በሁዋላ የወያኔ ስራ አስፈፃሚ ኩሚቴ አባላት ገበሬው ከሳድ ግመል' ወንበዴዎቹ ደግሞ 'አውሮራ' ብለው በሚጠሩት ስፍራ ለዘጠኝ ቀናት የሚቆይ አመታዊ ስብሰባ ያደርጋሉ። ጆፌው የስብሰባውን ቦታና ቀን፣ ስለት ጭምር የሚገልፅ መረጃና ጨርሶ የማያምታታ ካርታ ልኩልናል። የሚያስደንቀው ጉዳይ ቀዩ ጆፌ የአየር ሃይላችንን ሚስጢሮች እንደሚያውቅ ሆኖ በመቅረቡ መረጃዎችን በፅሁፍ እንዲያቀርብ ወደ ዋሻቸው አስጠግተውታል። እጅግ ወሳኝ ወታደራዊ መረጃ ነው ያገኘነው።»

ፕሬዚዳንቱ ፊት ላይ ፈገገታ ታየ። የተስፋና የእርካታ ስሜትም ይንገገገግ ጀመር። በዚህ አመት ይህን መሰል አስደላችና ተስፋ የሚያሳድር ሪፖርት ሊሰሙ ይህ የመጀመሪያው ሳይሆን አልቀረም።

«ለመሆኑ በስብሰባው የሚካፈሉት እነማን ናቸው?»

ሚኒስትሩ የማስታወሻ ደብተሩን ገላልጦ ማንበብ ጀመረ።

«... መለስ ዜናዊ - ዋና ፀሀፊው ማለት ነው፣ ስዩ አብርሃ፣ ዓድቃን ገብረትንላኔ፣ አባይ ፀሀዩ፣ ስብሀት ነጋ፣ አለምሰገድ ገብረአምላክ፣ ክንፈ ገብረመድህን - ይኸ የሀሙስ የሰለላ ጉዳይ ሀላፊ ነው። ተወልደ ወልደማርያም - ስዩም መስፍን - ይኸ የውጭ

ጉዳዮቻቸውን የሚከታተል ነው! እና ... እና ለዘመናት እንደ አሳ እየተመለሰሰ ሲያመልጠን የኖረው የወያኔ ቁልፍ ሰው ... ሆሎም አርአያ! ... እነዚህ ናቸው ፊትአውራሪዎቹ። እነዚህ ተወገዱ ማለት ወያኔ አከተመለት ማለት ነው። በጣም ቁልፍ ሰዎች ናቸው። በጣም ... በጣም ... ባለን አቅም ሁሉ መስዋዕትነት ከፍለን እነዚህን መርዘኞች ካጠፋን ሁሉም ነገር ይዘጋል ... ሁሉም ነገር ይዳፈናል። የኢትዮጵያ ህዝብም የእጅይታ ባለቤት ይሆናል። ይኸው ነው!»

«ይሄ ሆሎም የሚባለው የፖሊት ቢሮ አባል ነው እንዴ?»

«የፖሊት ቢሮ አባል አይደለም። ስብሰባው ላይ ግን ተገኝቶአል። ምናልባት በልዩ ሁኔታ እንዲሳተፍ አድርገውት ሊሆን ይችላል።»

ፕሬዚዳንት መንግስቱ ሲጋራቸውን አቀጣጠለ።

«የቀዩ ጆሬ መረጃ ምን ያህል ይታመናል!»

«ይታመናል! መቶ በመቶ! ልጄ ጭራቅ ነው! አውሬ! በዚያ ብልህነትና ጥበብ ይህን ሊፈፅም እንደሚችል እምነት ነበረኝ። በስድስት ወራት ጊዜ ውጤት አላየ። እድለኛም መሆን አለበት። ዞር ዞር ዛሬውኑ የህዝብ ልጅ የሆኑ ታማኝ ፓይለቶች እንዲመደቡልኝ እፈልጋለሁ። ስልጠናው ላይ ራሴ መገኘት አሻለሁ። የስብሰባውን ዋሻ ለይተው ደግ አመድ የሚያደርጉ ቆራጥ አብራሪዎች ያስፈልጉናል!»

«መልካም ቀጥልበት!»

ፕሬዚዳንቱ ሌላ ሲጋራ ለኩሉ።

በደህንነት ሚኒስትሩ ሙሉ እምነት አላቸው። የተግባር ሰው በመሆኑ ይንከባከቡታል። የቅርብ ወዳጅ ናቸው። የስልጣናቸውና የህይወታቸው ደጀን እንደሆነም ይገባቸዋል። ምስጢረኛቸው ነው። የልብ ፍላጎታቸውን ሁሉ ያውቃል። ለስጋና ለነፍስ የሚያስፈልገውን ማንኛውንም ነገር ያቀርባላቸዋል። ማንኛውንም!

ያዘዙትን አይነት ሳያሽ ነው የሚፈፅመው። በርግጥ የዚያኑ ያህል ደግሞ እንደውሻ ያንቁዋሽታል። ደግነቱ የደህንነት ሚኒስትሩ የውሻንም ሆነ የአንበሳን ባህርያት የመላበስን ልዩ ችሎታ በተፈጥሮው የታደለ ነው።

ሁለተኛው ጉዳይ ምን ይሆን?

«ሁለተኛው ጉዳይ...» አለ የደህንነት ሚኒስትሩ።

«... ዛሬ ማለጻ የሻእቢያ ቁልፍ ሰው እጃችን ላይ ገብቶአል።»

በማይታመን ትንሽ ፍንጭ! ጨርሶ ተስፋ በሌለው ግምታዊ ሁኔታ! አብርሃ ፀሎት የተባለ የአስመራ ከተማ የሻእቢያ የሰለላ ሃላፊ በቁጥጥራችን ስር ውሎአል። እስካሁን አንድም መረጃ አልሰጠም። ቢሆንም የተለያዩ ሙከራዎችን በማድረግ ልናናዘዘው እንችላለን። በተለይም በቅርቡ ለምናደርገው የሳይኮሎጂካል ምር ፊር ጥናት ሊጠቅመን ይችላል የሚል እምነት አለኝ።»

ፕሬዚዳንት መንግስቱ ራሳቸውን ላይ ታች ሲወዘውዙ ቆይተው፤

«ወደ ሶስተኛው ጉዳይ ዝለቅ!» ሲሉ አዘዙት።

«ሶስተኛው መጥፎ ወሬ ነው። አንድ ሺህ አርሞ ገበሬዎች በቡርቃ በተባለች መንደር ላይ አምፀዋል። አስቸኩዋይ መፍትሄ የሚያስፈልገው ጉዳይ ነው።»

«የት ነው ቡርቃ ደግሞ?» ሲሉ ጠየቁ ፕሬዚዳንቱ።

«አርሲ። ካካ ተራራ ስር ከራብታ ላይ የተመሰረተች! በደን የተከበበች የገበሬዎች መንደር ናት።»

«ካካ ተራራ ደግሞ ወዴት ነው? ጭላሎን ነው የማውቀው?»

«ካካ ተራራ በጭላሎ አውራጃ ውስጥ የሚገኝ ትልቅ ተራራ ነው። ቁመቱ ከጭላሎ ይበልጣል። እኔ ምንሊክ ያኔ አገር ሲያቀኑ ከአርሞዎች ጋር ከፍተኛ ውጊያ ያካሄዱት በዚህ አካባቢ መሆኑ ይነገራል። አሁን ድረስ የቡርቃዎች ልብ አልረገጠም። መሳሪያም አላወረዱም። የቀበሌ አስተዳደር ለማዋቀር ተሞክሮ አሻፈረኝ ብለው በራሳቸው ባህላዊ ስርአት በመተዳደር ላይ ያሉ አረመኔዎች ናቸው። ዘንግተኸው እንደሁ እንጂ 'ወርቅ ሲነጠፍላቸው ፋንዲያ ይሻለናል ካሉ ተውላቸው' ብለኸን ነበር።»

«ታዲያ እነርሱ የጭላሎ ገበሬዎች አይደሉ እንዴ?»

«ልክነህ! በወቅቱ የጭላሎ አውራጃ የአንድ መንደር ገበሬዎች በሚል ነበር ሪፖርት የቀረበው። የመንደሪትዋ ስም 'ቡርቃ' ነው የሚባለው። በጣረኛነታቸው የታወቁ ናቸው። እንደሚነገረው ቡርቃ ከምንሊክ ጦር ጋር ሲዋጉ በነበሩ አመፀኞች የተመሰረተች መንደር ናት።»

«አሁን ታዲያ ምን ይፈጠር ነው የሚሉት?» አሉ ፕሬዚዳንቱ በቁጣ፤ አይኖቻቸው እንደመቁናጥ ከወዲያ ወዲህ ይካለቡ ያዙ። ትንፋሻቸው ከመቅፅበት መቆራረጥ ጀመረ።

«በውል የታወቀ ነገር የለም። ከመፈክሮቻቸው ለመረዳት እንደሞከርነው ግን በአካባቢው ካሉ አማራ ገበሬዎች ጋር ካላቸው

መጥፎ ግንኙነት ጋር ይያያዛል። ግንኙነት ማለቱ አሮሞዎቹ በገንጠውያን ገዢዎች አስተዳዳሪ የተፈፀመባቸውን አንዳንድ በደል በቀጥታ ከአካባቢው አማርኛ ጋር ያያያዙት ይመስለኛል። ለአመፅ የገፋፋቸው ዋናው ምክንያት ግን ከሰባ አመት በፊት የተነገረ አንድ ትንቢት መሆኑ ይወሳል። ትንቢቱ ፍሬከርስኪ የጠንቁቀዎች ተረት ነው። ዋቅ ተብሎ ከሚጠራ አንድ ሽማግሌ ጋር የተያያዘ ነው። የመነሻ ታሪኩን ዝርዝር በሪፖርት ላቀርብ እችላለሁ። አሁን ግን አስቸኩዎይ ውሳኔ ያስፈልገናል።»

«አመፁን ለመግታት ምንድነው ያሰባችሁት?»

«አመፁን በቅስቀሳና በተለያዩ መንገድ ለማቆም እንሞክራለን። ገበሬዎቹ እሻፈረን ብለው የሰፈሩበትን ተራራ ሰቀው ወደ አማርኛ መንደር መጉዋዝ ከጀመሩ ግን የግዴታ እርምጃ መውሰድ ይኖርብናል።»

«ገበሬዎቹ ታጥቀዋል?»

«ጠመንጃዎች አሉዋቸው። ጦርና ችቦዎችንም ይዘዋል።»

«ችቦው ደሞ ምን የሚሆን ነው?»

«የአማርኛ ጉጂ ላይ እሳት መለኩስ ያሰቡ ይመስለኛል።»

«አማርኛስ?»

«ተመላላይ ትጥቅ ነው ያላቸው።»

«አንድ ላይ ነው የሚኖሩት?»

«አይደለም። አማርኛ ከቡርቃ አምስት ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ 'ቅዱስ ሚካኤል' ከምትባል ኩረብታ ጀርባ ነው የሚኖሩት። እነዚህም አማርኛ የምንሊክ ወታደሮች የልጅ ልጆች መሆናቸው ነው የሚነገረው። የቡርቃ ገበሬዎችን አመፅ እንዲከላከሉ ሰፍረው በዚያው ራሳቸውን ወደ ገበሬነት የለወጡ ናቸው»

«እንግዲያው በእቅዳችሁ መሰረት ቀጥሉ!»

ሚኒስትሩ ከተቀመጠበት ተነስቶ ወደ ቴሌፎን አመራ። አንስቶም ይደውል ጀመር።

የሚፈልገው ድምፅ መጣለት።

«ሰራው በታቀደው መሰረት ይከናወን!» ሲል አዘዘ።

ከዚያም በተረጋጋ መንፈስ ወደ ፕሬዚዳንቱ ተመለሰ።

ፕሬዚዳንቱ ሲጋራቸውን በዝግታ እየማጉ በአሳብ ጭልጥ ብለው ጥቂት ቀዩ። ንዴታቸው ከሲጋራው ጢስ ጋር እየበነነ መጥፋት

ጀመረ። ደንታ ማጣት በሚታይበት ድምፅም፤

«ከጀርባ የፖለቲካ ግፊት ያለ ይመስልሃል?» ሲሉ ጠየቁት።

«ጨርሶ አይታሰብም። ቡርቃ ላይ አንድም የተማረ ሰው የለም። ገበሬዎቹም ሬድዮ የላቸውም። የጠንቁቀዎች ቅገጥ ነው ለዚህ ያበቃቸው።»

ፕሬዚዳንቱ ጥቂት ሲያውጠነጥኑ ቆይተው፤

«በዚህ ወቅት ከአሮሞዎች ጋር መጋጨት አያስፈልገም። ያለነሱ ሙሉ ድጋፍ የትም መድረስ አንችልም። በአሁኑ ወቅት የኤርትራና የትግራይ ወንበዴዎችን ገጥግጦ የያዘልን የኤርሞ ወጣት ነው። ይህንን ሀዘብና ሃይል ጨርሶ ማጣት የለብንም።»

አንደገና በዝምታ ለደቂቃዎች ያህል ቀዩ።

«ጥናቱስ ምን ላይ ደረሰ?» አሉ ፕሬዚዳንቱ፤ ድንገት ርእስ ወሬ ለውጠው።

«የትኛው ጥናት?»

«በወንበዴዎች ላይ የሳይኩሎጂካል ምር ፊር ...» ብለው አቁዋለሁ።

«ቅድመ ሁኔታዎችን አጠናቀን ጨርሰናል። ሰው ምልመላ ላይ ነን። በርግጥ ሰው ምልመላ ላይ አንዳንድ አከራካሪ ሁኔታዎች ገጥመውናል። በተለይ የኤርትራ ጉዳይ ከበድ ያለ ነው። ካሉን ሌክስፐርቶች ጠንካራውን መመደብ እንዳለብን ደግሞ ግልፅ ነው። በአጋጣሚ የሙያ ብቃቱን በተሻለ ሁኔታ በማስመስከር ላይ ያለ አንድ ባለሙያ ነበረን። ችግሩ ግን ይህ ሰው የፓርቲያችን አባል አይደለም። ስራው ደግሞ በፓርቲ አባሎች መሰራት እንዳለበት ተወስኖአል።»

«አባል ለምን አላደረጋችሁትም?»

«በቅርቡ ነው ከምእራብ ጀርመን የተመለሰው። በዚህ ምክንያት ስጋት ነበረኝ። ልጁ ደሞ መዝናኛት ያዘውትራል፤ እንጂ ቢጠየቅ እንኩዋ የሚደሰት አይነት ሰው ነው።»

«ከተማ መኖሪያውን አባል አድርጉት! ወደ አስመራ ከመሄዱ በፊት ግን እኔም ላነጋግረው እችላለሁ። ማነው ስሙ?»

«አኖሌ ዋቆ!»

ፕሬዚዳንቱ አይኖቻቸውን ጠብቆ ፈታ አደረገ።

«አርሞ ነዋ! በዚህ ላይ ምእራብ ጀርመን?»

የደህንነት ሚኒስትሩ ፈገገ አለ።

«እኔም በመጀመሪያ የዚያ አይነት ስሜት ነበር ያደረብኝ። ልጄን ሳየው ግን ሀሳቤን ለወጥኩ። በጣም ብርቱ ነው። ፈጣን ነው። የልቡን ይናገራል። ሶስት ባለሙያዎች የሚሰሩትን ብቻውን ማክናወን የሚችል ንቁ ልጅ ነው። ለፖለቲካ ጉዳዮች ደንታ ያለው ባይመስልም፤ ከሙያው ጋር በተያያዘ የሚያቀርባቸው ሀሳቦች ግን መሬት ጠብ አይሉም። በርግጥ በዚህ ልጅ ላይ ዛሬ ጠዋት እንድ አስደንጋጭ ነገር ሰምቼ ነበር። ልጄ ዛሬ አመፅ በተቀሰቀሰባት ቡርቃ ነው የተወለደው። ለአመፁ መቀስቀስ በሰበብነት የሚጠራው ዋቁ የተባለው ሽማግሌ በማደጉ ልጅነት ያሳደገው ነው።»

የፕሬዚዳንቱ አይኖች ወዲያ ወዲህ ይካለቡ ጀመር። ማመን እያቃታቸውም «... አብዳችሁዋል!» ሲሉ ጮሁ።

የደህንነት ሚኒስትሩ ግን የመበገር ስሜት አላሳየም።

«አኖሌን ከአመፁ ጋር የሚያገናኘው ምንም ጉዳይ የለም። ይሄን አጣርተናል። ሌላው ቀርቶ ከጀርመን መልስ ቡርቃ ሄዶ አባቱን የጠየቀው እንደ ጊዜ ብቻ ነው። ጨርሶ ጠባብ የሆነ የጉሰኝነትን ስሜት አያንፀባርቅም። በዚህ ላይ ወደሀገር ቤት እንዲመለስ ያደረገው ጉዋድ ጂብሪል ነው። ከጂብሪል ጋር ጉዋደኞቻችን ናቸው። ጀርመን ሀገር ነው የተዋወቁትና የተወዳጁት። ይልቁን አኖሌ ራሱ ዛሬ ወደ ቡርቃ ሄዶ አመፁን ለማቆም ጥረት እንዲያደርግ ልንልከው ነው ያሰብነው። ይህም መፈተኛው ይሆናል።»

ፕሬዚዳንቱ ረገብ አለ። ባህርያቸው ነው። ጠንክር ሲለባቸው ላላ ይላሉ።

«ቢሆንም ክትትል ይደረግበት። በድምፅ መቅጃ መሳሪያዎች ሳይቀር ተከታተሉት። ሙሉ በሙሉ አትመነት። የጠላቶቻችን ቃፈሮች ባገኙት ቀዳዳ ሁሉ ሰርገው ገብተዋል! ጥንቃቄ ማድረግ ያሻል! የሰሜን ወንበይዎች በአማራና በኦሮሞች ነው የሚጠቀሙበት። ጥንቃቄ ያሻል።»

ቡና ቀረበላቸው። እያጣጣሙም ወጋቸውን ቀጠለ።

«ውጤቱን ከስር ከስር ማወቅ አፈልጋለሁ!»

«የትኛውን?»

«የሶስቱንም።»

«ማለት?»

«የቡርቃውን? የወያኔ መሪዎቹንና የጥናቱን ...»

«መልካም!»

ለጥቂት ሰዓታት በዝምታ ተዋጡ። ሚኒስትሩ ልክ በዚህ ጊዜ ፕሬዚዳንቱን መሰናበት እንዳለበት ያውቃል። አላምሮ ያውቃል።

- 2 -

የቢሮው በር በችኮላ ተበረገደ ...

አኖሌ ዋቁ ደንገጦ ቀና ሲል ከቅርብ አለቃው ጨፍጋጋ ፊት ጋር ተጋጩ - ጂብሪል አለ። አኖሌና ጂብሪል እንደ ጉዋደኛ ተግባብተውና ተነጋግረው መስራትን ያዘወትራሉ። ጂብሪል በህዝብ ደህንነት ውስጥ የሚኒስትሩ ልዩ አማካሪ ሲሆን፤ በጀርመን ሀገር ከታወቀ ዩኒቨርሲቲ በስነ ልቦና ትምህርት የማስተፊት ዲግሪ ያለው አኖሌ ዋቁ ግን በከፍተኛ ኤክስፐርት ደረጃ የሚያገለግል የበታች ሰራተኛ ነው።

«እንደምንህ አኖሌ!»

«ምን ሆነሃል? የተቻከልክ ትመስላለህ» አለው።

በርግጥም ጂብሪል መቻካል ብቻ ሳይሆን ፊቱም ልክ አልነበረም። መረበሽ ይታወቅበታል። እንደነገሩ ከሚያበጣጥረው ጠጉሩና፤ ከተመሰቃቀለው ጢሙ ጋር ፈገገታው ሲጠፋ አውራ ነው የሚመስለው። የያዘውን ፋይል አኖሌ ጠረጴዛ ላይ ወርውሮ ወንበር ስቦ ተቀመጠ።

«ችግር አለ እንዴ ጂብሪል?»

«ያውም በኩንታል!» ብሎ የወትሮው ባልሆነ ድምፅ አምባረቀበት።

አኖሌ ግራ ተጋባ።

ባልተለመደ ሁኔታ ያፈጠጠበትን አለቃውን በጭንቀት ከማስተዋል አልፎ የሚለው ጠፋው። ጂብሪል ሊናገር ቢፈልግም ከምን እንደሚጀምር የተቸገረ መሰለ። ባህርይው እንኩዋ እንዲያ አልነበረም። ጉዳዮችን አቅልሎ ማየትና መፍትሄ ማቅረብ እንደ ልዩ ችሎታው የታመኑለት ናቸው። ጂብሪል ምንም እንኩዋ የሰራተኛው ፓርቲ አባል ቢሆንም ብዙውን ጊዜ የታዘዘውን ሁሉ እንደ ጡሩምባ ከማስተጋባት የተቆጠበ የሰራ ሰው ነው። የደህንነት ሚኒስትሩን ግማሽ ስራ ያከናውናል ይባላል። ከፍጥነቱ የተነሳ ስራዎችን በየክፍል ጋላፊዎች ቢሮ እየተዘዋወረ ማከፋፈል ይቀናዋል።

የዛሬው የጂብሪል ባህርይ ግን አደናጋሪ ሆነበት - ለአኖሌ።

እንደወትሮው በቀጥታ ወደስራ ከመግባት ይልቅ ቁጣ አስቀደመ።

«ምን ሆነሃል ጂብሪል!» አለው ደግሞ።

«እውነቱን እንድትነገረኝ እፈልጋለሁ!» የሚል ምላሽ ሰጠው ከረር ባለ ድምፅ።

አኖሌ ትንፋሽ አጥር አለበት። የገዛ ጆሮውን ተጠራጠረ። ከአንድ ቀን በፊት አብረው ነው ያመሹት። ምን ተገኝ ባንድ ሌሊት?

«የተፈጠረ ችግር አለ?» አለው አኖሌ።

«ምንም እንደማትቀሽ ቃል ግባልኝ!»

አኖሌ ከተቀመጠበት በርግጥ ተነሳ። በእሳት ጨዋታ የተጀመረ ያህል ተሰማው። ከልብ ጉዋደኛው እንዲህ ያለ ቁጣ ሲወርድበት ስሜቱን ሊቀዋቀዋቸው አልቻለም። ሆኖም ጂብሪልም ተፈናጥሮ ብድግ አለና ሽጉጡን ከሸንጡ ላይ መዘዘ።

«ተቀመጥ!»

አኖሌ እንደደነዘዘ ተቀመጠ። አይነን ከሸንጡ አፈሙዝ አልነቀለም። ተፋጠጠ። አኖሌ በደከመ ድምፅ።

«ጉዳዩ ምንድነው?» ሲል ጠየቀው።

«ቃፊር ነህ!»

«ማን!? እኮ እኔ!» እንደ ብራቅ አየሙኸ፤ ጣቱን የገዛ ልቡ ላይ ጠነቀለ። በግልባጩ ቁጣው ነደደ።

«አዎን አንተ! አኖሌ ዋቅ! ለኦሮሞ ወንበዴዎች ወይም ለሻእቢያ አሲያም ለሲአይኤ ... ለሰይጣንም ሊሆን ይችላል፤ እየሰለልክ ነው ... በደንብ አዳምጠኝ ... ሀቁን ካልነገርክኝ ጭንቅላትህን እዚሁ ነው የማፈነዳት። ባንተ ጠስ እግራ ላይ ሰንሰለት እንዲቆላና አልፈልግም። ገባህ!»

ከዚያም ድምፁን ረገብ ለማድረግ እየሞከረ።

«... ሰላማዊ ኑሮዬ እንዲናጋ አልሻም። ሀቁን ንገረኝ። ሀይወትህን ለማዳን ያለሁህ ብቸኛ ረዳት እኔ ብቻ መሆኔን አስተውል። እኔን ለማታለል በቃጣህበት ደቂቃ ያለምህረት አሳልፌ አሰጥሃለሁ። ከዚያም በሃያ አራት ሰዓት ውስጥ ለዘልአለም ታሸልባለህ።»

ምናልባትም ከመገደልህ በፊት በጆሮ ለመስማት እንኩዋ የሚከብዱ ስቃዮችን በቁምህ ትቀበላለህ።»

አኖሌ ዋቅ ተስፋ በመቁረጥ የልብ ጉዋደኛዬ ብሎ የሚያምነው ሰው የሚያወርድበትን ሀጢያት በዝምታ አዳመጠ። አዳምጦ ሲያበቃ አዘነ። ከልቡ አዘነ። ያዘነው ከአስራ ስምንት ወራት በፊት ወደ ኢትዮጵያ ለመምጣት በመወሰኑ ነበር።

አኖሌ የሃያ ዘጠኝ ዓመት ወጣት ነው። መልክ መልካም፤ መለሎ። ትምህርቱን የጨረሰባትን የሀምቡርግ ከተማ ለቆ በጦርነት ወደምትታመሰው ሀገሩ የተመለሰው ይህንኑ አሁን ሽጉጥ ይዞ የሚዝትበትን ሰው አምኖ ነበር። ምእራብ ጆርመን ያሉ ወዳጆቹ መክረውት ነበር - እንዳይመለስ። አስጠንቅቀውት ነበር - ሊደርስበት የሚችለውን ችግር እያስረዱ። ማስጠንቀቂያቸውን ግን ችላ አለው። ስራና የመኖሪያ ቤት ካገኘ፤ መኪና ማስገባት ከቻለ፤ የልጅነት ፍቅረኛውን እግብቶ ከኖረበት ማህበረሰብ ጋር መቀላቀልን እንደ ትልቅ ፀጋ ነበር የቆጠረው። በእድሜ የገፉ አሳዳጊ አባቱን በሀይወት ለማግኘትም ጉዋጉቶ ነበር። በተስፋም ነበር የተመለሰለው። አባቱን በሀይወት ማግኘት ችሎአል። ጂብሪልም ቃል የገባለትን የመኖሪያ ቤትና የስራ ጉዳይ ጨረሰለት። ያጣው ቢኖር የልጅነት ፍቅረኛውን ብቻ ነበር።

ሀወኒ ትባላለች። አገር ምድሩን አስሶ የገባችበትን ማወቅ አልቻለም። ቢሆንም ኑሮው መልካም መሆን ጀምሮ ነበር። የዛሬው ዱብኤዳ ግን እንግዳ ሆነበት። በጆርመን ሀገር ቆይታው ትምህርቱን ተግቶ ከመከታተል አልፎ የጉላ የፖለቲካ ተሳትፎ አልነበረውም። በርግጥ ወቅታዊ ሁኔታዎችን በጥንቃቄ ይከታተላል። በአውሮፓ ደማቅ ከተሞች ተቀምጠው ስለ ኢትዮጵያ ገበሬዎች የሚሰብኩትን ፖለቲከኞች ግን ከልቡ ነበር የሚንቃቸው። አሁን ግን ጂብሪል «የየትኛው ድርጅት ቃፊር ነህ?» ሲል አፋጦ ይዞታል።

በእጅጉ አዘነ። ለመፀፀት ግን ጊዜው እንዳለፈበት ተረዳ። ተስፋ ባጣ ድምፅ።

«የማንም ሰላይ አይደለሁም!» የሚል ምላሽ ሰጠው።

«እርግጠኛ ነህ?»

«አትጠራጠር!»

ጂብሪል በረጅሙ ተነፈሰና ሽጉጡን ሸንጡ ላይ ሽጦ እነበረበት ወንበር ላይ ተቀመጠ።

ለደቂቃዎች በዝምታ ሲተያዩ ቆዩ።

«አኖሌ ... እርግጠኛ ነህ?»

ጂብሪል በሚማፀን ድምፅ ነበር ደግሞ የጠየቀው።

አኖሌ ግራ ተጋባ። የጂብሪል የሚለዋወጥ ስሜት አደናገረው።
ቴአትር የሚሰራ መሰለው።

«እመነኝ!» አለ በተስፋ።

«እኔ አልጉዳህም። እውነቱን ብቻ ንገረኝ። ከዋሽህ አብረን ነው ሲክል የምንወርደው። እባክህ!»

አኖሌ ጠረጴዛውን በቡጢ ደለቀና ጮኸ።

«አይደለህም! አይደለህም! እኔ አኖሌ ዋቆ የምፈፀመውን የማውቅ ሰው ነኝ! ለስላሳ ስራ የሚያበቃ ዝንባሌም ባህርይውም የለኝም! አማርኛ በኦሮሞ ላይ ያላቸው አጉል ንቀት ያናድደኛል። ይህን ስሜቴን ደግሞ ከተዋወቅንባት እለት ጀምሮ አሳምረህ ታውቀዋለህ። ይህም ሆኖ ጉዋደኞቹ ሁሉ አማርኛ እና ትግሬዎች ናቸው። ተራ ጠባብ ዜጋ አለመሆኔን ከዚህ መገንዘብ ትችላለህ። በተቀረ ያንተ መንግስታዊ ምስጢሮች መቼ ነው ያጉዋጉኝ? አንድ እመት ሙሉ ስታውቀኝ ምን ነበር ፍላጎቴ? ከመፅሀፍ ብብት ወጥቼ አውቃለሁ? ላንተ የፖለቲካ ዝባዝንኬዎች ጆሮዬን ሰጥቼ አውቃለሁ? ስለህይወት ያለኝን ፍልስፍና አታውቅም? እንዴት እንገዳ ሆነህ ትመረምረኛለህ? ወይም በኔ ላይ የታሰበ ልዩ ጥቃት ካለ ብናየው በተሻለ»

አኖሌ ጥቂት ጋብ ካለ በሁዋላም፤

«... እኔ ለመሆኑ ምን አይነት አስተማማኝ መረጃ ቢደርሳችሁ ነው እኔን ቃፊር ለማለት የበቃችሁት?» ሲል በመደንቅና ለመስማት በመገባዎት ጠየቀው።

«መረጃ ከተገኘብህ?» ሲል ጂብሪል ድንገት አፈጠጠበት።

«ስቀሉኝ!»

«አኖሌ ...»

«ግዴላህም ... መቼም እብድ አይደለሁም።»

«አንድ ጉዳይ ልንገርሃ!»

«ምን?»

«በዚህች ደቂቃ የደህንነት ሰዎች የመኖሪያ ቤትህን አገላብጠው እየበረቡና ነው» ብሎ የአኖሌን ስሜት ለማጤን ተዘጋጀ።

አኖሌ ገድ አልሰጠውም። ይልቁን ፈገግ አለ፤

«ሻንጣዎቹን ገነጣጥለዋቸው ይሆናሉ! ቀልፍ ብትጠይቁኝ ግን የፍተሻ ስራችሁን ያቀልላችሁ ነበር። እነዚያ ውድ ሻንጣዎች በግዴላሽነት ከተገነጠሉ መቼም ለፈፀማችሁት የዱርዩነት ተግባር ኪሳራውን መጠየቁ አይቀርም።»

«ቤትህ የሚያጠራጥር ሰነድ አለህ?»

«በጀርመንኛ የተፃፈ ዲግሪዬ አለ። ፖሊሶችህ የእነገን የመታወቂያ ካርድ ያገኙ ይመስላቸው ይሆናል።»

«የተፃፈልህ ፖለቲካ ነክ ደብዳቤ ይኖራል?»

«ደብዳቤ የማጠራቀም ባህል የለኝም።»

«የጦር መሳሪያ ይኖርሃል?»

«የሁለተኛውን የአለም ጦርነት የሚያሳይ ፊልም አለኝ።»

«ፀረ ኢትዮጵያ መንግስት የሆነ መፃሀፍት መፅሄትና ጋዜጦችህ?»

«እነሱ ይኖሩኛል!» አለው አያፈዘ።

የጂብሪል አይኖች ፈጠጡ።

«አንድተረጉመው ያዘዘኝ አንድ የጀርመን ጋዜጣ አለኝ። የመንግስቱ ሃይለማርያም አስተዳደር ስለሚፈፀማቸው ዝርዝር የግድያ ታሪኮች ይተነትናል» ብሎ ሲጋራ አቀጣጠለ።

ጂብሪል አቀርቅሮ ሲያሰብ ቆየ።

ሰአቱን አየ። ስምንት ሰአት ከቀነ። አሁኑኑ ወደ ዋናው ጉዳይ መግባት እንደሚኖርበት ነበር የሚያስበው። ቢያንስ አኖሌ ሰላይ ሊሆን እንደማይችል ያለው እምነት ትክክል እንደሆነ መገንዘብ ችሎአል። ስለዚህ እለቱ ከመጠናቀቁ በፊት ጉዳዩን ያሉ መፈፀም ይጠበቅበታል። የደህንነት ሚኒስትሩም ውጤቱን በጉጉት እንደሚጠብቁ ያውቃል።

«ልጅ አኖሌ ...» ብሎ በእርጋታ ጀመረ «ቃፊር ስለመሆንህ የደረሰን መረጃ የለም። የእስካሁኑ መጨመርዎህ አጭር ፍተሻ ብቻ ነው። ይኸውልህ የስላሳ ስራ ተዋናይም ያደርጋል። ይህን ሁሉ የማስመሰል ንዴት ቢሮዬ ተለማምጄ መምጣቴን ብታውቅ ትደነቅ ወይም ትስቅ ይሆናል ...»

አኖሌ በመገረም ጂብሪል ላይ አፈጠጠ።

ጂብሪል አያይዞም «... በዚህ መልኩ ልቀርብህ የወሰንኩት ጥርጣሬና ስጋት ውስጤን ስለበጠበጠው ነው። በርግጥ አሁንም ቢሆን ቃፈር ላለመሆንህ በቂ ማረጋገጫ የለኝም። የደህንነት ሚኒስትሩ ግን ክፋኛ ጠርጥረውሁል።»

«እኮ በምን ምክንያት!» ሲል አምባረቀ።

«መነሻ አላቸው። ያውም በቂ መነሻ። የኢሲፓ አባል አለመሆንህ፣ ከጀርመን ሀገር በፈቃድህ መመለስህ፣ የተማርክ አሮሞ መሆንህ - ሁሉ ለጥርጣሬ ሊያበቃ ይችላል። ሚኒስትሩ ግን ሌሎች ለጥርጣሬ የሚያበቁ ፍንጮችንም አግኝተዋል። ዛሬ ያንተን ንፁህነት ለማሳመን ባለኝ ሃይል ሁሉ ተመዋገትኩልህ። ቤትህ እንዲፈተሽና እንድትታሰርም ታዞ ነበር። ያ ሁሉ በኔ ሃይል ተሸርክል። አንተ ላይ ጥቂት የክህደት ፍንጭ ቢገኝ ባለን ቅርርብ ምክንያት ብቻ የኔም ነገር ያክትማል። ስለዚህ ያን ማድረግ ለራሴም ስል ነበር። ስለዚህ በዚህ የጋራ ጉዳይ ላይ መነጋገር አለብን። ይህን ጥርጣሬ ለማጥፋት የምትችልበት እድል ተፈጥሮአል።»

«በምንድነው የተጠረጠርኩት? ግልፅ ሆነህ ገረኝ»

አኖሌ ፋታ አጣ።

ጂብሪል ለጥቂት ደቂቃዎች አቀርቅሮ ከቆየ በሁዋላ፤

«ከትናንት ማምሺያ ጀምሮ ቡርቃ በምትባለው የትውልድ መንደርህ የሚኖሩ አንድ ሺ የአሮሞ ገበሬዎች አምፀዋል» ሲል ተነፈሰ።

አኖሌ ዋቆ እንደ እንጨት የደረቀ መሰለ። ጀርባው ላይ ቀዝቃዛ ላብ ከሰለ ብሎ ሲወርድ ታወቀው። ከመቅፅበት በርካታ ጉዳዮች፣ ታሪኮች በአእምሮው ብልጭ ድርግም ይሉ ጀመር። ቀስ ብሎ ከመቀመጫው ብድግ አለ።

«አባቴ ሞተ ማለት ነዋ!»

በደከመ ድምፅ ለራሱ ነበር የተናገረው።

«አባትህ አልሞቱም። ሆኖም በሞት አፋፍ ላይ መሆናቸውን የሚገልፅ መረጃ ደርሶናል» አለው ጂብሪል። አኖሌ ለምን ይህን ሊል እንደቻለ አያውጠነጠነ።

«አደገኛ ሁኔታ ነው ጂብሪል!» አለ በፍርሃት እየራደ።

«እንዴት?»

አኖሌ መልስ ለመስጠት ዘገየ ...

የአዲስ አበባ ሰዎች የማያውቁት ታሪክ! ሊገባቸው ስለማይችሉውም ስሜት! ለሰባ አመታት በቡርቃ ብቻ ሳይሆን በአርሲ ተራራዎችና ሽለቆዎች ስለተነገረው ትንቢት እያሳለለ ነበር።

የቡርቃ ዝምታ!

ምናልባትም በቃፈርነት ከመጠርጠር የከፋ አደጋ ፊቱ ተደቅኖ ታየው። ሲጋራውን ምጥጥ አድርጎ መተርከሻው ላይ ደፈጠጣት። አይኖቹ ... ልቡ ... አእምሮው ... ይበልጥ ነቁ።

ጂብሪል ከአኖሌ መልስ ሲያጣ ስለጉዳዩ ማብራራቱን ቀጠለ፤

«... ያመፁት ገበሬዎች የአባትህን፣ የእንተንና አጮኛዬ የምትላትን የሀወኒን ስሞች እያነሳሱ በማሞገስና በማቅራራት ላይ መሆናቸውን ከሁለት ሰአት በፊት መረጃ ደርሶኛል። የአማርኛን ጉጂ እናጋያለን እያሉም ይዝታሉ!»

አኖሌ አይኖቹን ጨፍኖ በውስጡ ይሰቃይ ጀመር። ይህ አንደሚመጣ የቡርቃ ገበሬዎች ሲያወጡ ደጋግሞ ስምቶ ነበር። ሆኖም የቡርቃ ዝምታ ትንቢት ለሱ ተረት እንጂ ወደ ተገባር የሚለወጥ ህያው ህልም አልመሰለውም ነበር። የቡርቃ አረኞች ጣፋጭ ለዛ እንጂ ... መች የገበሬዎቹ የልብ ምኞት ይሆናል ብሎ ገመተና?

ጂብሪል ቀጠለ፤

«በገበሬዎቹ ቀረርቶ ውስጥ ያንተ ስም መነሳቱ ሚኒስትሩ እንዲጠረጥሩህ አደረጋቸው። 'አኖሌ ገበሬዎቹን ለአመፅ ቀስቅሶአል' ለማለት ጭምር ከጀሉ። በዚህ ስሜት ላይ ሳለን ደግሞ ከቡርቃ ወደ አንተ የተላኩ ሶስት ገበሬዎች ለጋህር ላይ ተያዙ። ሲመረመሩ 'አባቴ ከመሞታቸው በፊት ሊያዩት ይፈልጋሉ?' የሚል ምክንያት ሰጡ። ከቡርቃ አካባቢ የደረሰን መረጃ እንደሚያስረዳው ግን ገበሬዎቹ የአመፁ መሪ እንድትሆን አንተን መርጠውሃል።»

እንደ እንቁራሪት የፈጠጡ አይኖቹን ጂብሪል ላይ ተከሎ ቀረ። በተሙዋሙዋተ ድምፅም፤

«ይህን ሁሉ ሚኒስትሩ ስምተዋል?» ሲል ጠየቀው።

«ስምተውታል!»

«ምን አሉ ሲሰሙ?»

ጂብሪል ሪዘን በጣቱ እየፍተለተለ!

«ትዝ ይልህ እንደሆነ ስለቡርቃና ስለራስህ የነገርክኝ ጥቂት ታሪክ ነበረ። እነዚያን ተረቶች ተጠቀምኩባቸው። ገበሬዎቹ ከእንስሳ

ባልተሻለ ሁኔታ የሚኖሩ መሆናቸውን፤ ከዚያ ቀበሌ አንተና ሀውኒ ብቻ ፈደል እንደቆጠራችሁ፤ ገበሬዎቹ በራሳቸው የህልም አለም ተውጠው፣ ተንሳፈው እንደሚገቡ፤ ዘላቂነት፡፡ ከዚያም አንድ ሀሳብ ለሚኒስትሩ አቀረብኩ፡፡ ያ ሀሳብ ሚኒስትሩን ጥቂት አረጋጋቸው፡፡ ባንተ ላይ ታስቦ የነበረው እርምጃ እንዲዘገይ ፈቀዱ፡፡ እሁንም በጉዳዩ ላይ በግልፅ ተወያይተን አስቸኩዋይ መፍትሄ ካልፈለግን አንተም እኔም አደጋ ውስጥ ነን፡፡»

«ምንድነው ንገረኛ! እንነጋገር!» አለ በጭንቀት እንደተወጠረ፡፡

«የገበሬዎቹ ጥያቄ ፖለቲካዊ ስሜት አለው፡፡ የሚያነሱት ጥያቄ የብሄር ጭቆናን ነው፡፡ አማርኛ ከአካባቢው እንዲወጡላቸው ይፈልጋሉ፤ የበቀል ስሜት አርገዘዋል፡፡ ይህን መሰል መርዝ የቀጠረ ሁኔታ አንዴ ከተለኩስ እንደ ሰደድ እሳት ነው የሚያደዘው፡፡ መንግስት በሰሜን ያለው የፀጥታ ሁኔታ በተመሰቃቀለበት በዚህ አስቸጋሪ ወቅት ሌላ ትኩሳት እንዲጨመርበት አይገባም፡፡ ስለዚህ ቢቻል አመፀ-በሰላማዊ መንገድ እንዲረገብ ይፈለጋል፡፡ ካልሆነ መንግስት ሃይል ከመጠቀም ሌላ አማራጭ የለውም፡፡ የሃይል እርምጃ ከተወሰደ ደግሞ የቡርቃ ገበሬዎች በጅምላ ሊያልቁ ይችላሉ፡፡ ይህን አንተም እኔም መንግስትም የምንፈልገው አይመስለንም፡፡ ሚኒስትሩን ያሳመንኩዋቸው ገበሬዎቹ አንተን እንደመሪ ስለመረጡህ፤ የአካባቢው ተወላጅም ስለሆንክ በመንግስትና በገበሬዎቹ መካከል እንደ ድልድይ ታገለግላለህ በሚል ነው፡፡ ይህ ላንተ ጥቅም አለው፡፡ ወገኖችህን ከአልቁት ታድናለህ፤ የራስህም ሀይወት ከአደጋ ይተርፋል፡፡»

አናሌ አላመነታም፡፡

«ጥያቄ የለውም ጂብሪል ... አሁኑኑ እነሳለሁ!» ሲል አረጋገጠለት፡፡

«ደግ አስበሃል!» አለ ጂብሪል በመርካት «... ሆኖም ገበሬዎቹ ለአመፀ መሪ ትሆን ዘንድ አንተን የመረጡበት ምክንያት አልገባኝም፡፡ ሌላም ግር ያለኝ ነገር አለ፡፡ ቅድም ስለ አመፀ ሳነሳለሁ በቀጥታ አባትህ እንደሞቱ አመንክ፡፡ አመፀንና የአባትህን ሞት ምን ያገናኘዋል? ገበሬዎቹ የሀውኒን ስም የሚያነሱት ስም ለምንድነው? ለመሆኑ ሀውኒ ማናት? የት ናት?» ሲል የጥያቄ ዶፍ አወረደበት፡፡

አናሌ ትክዝ ብሎ፣

«ታሪኩ ረጅም ነው፡፡ ሌላ ቀን ላውጋህ፡፡ እንድታውቀው ያህል ግን አመፀ የተቀሰቀሰው የቡርቃ ዝምታ ተብሎ በሚታወቅ ትንቢት ምክንያት ነው፡፡ አባቴ የሞቱ ለት አመፀ እንደሚነሳ የቡርቃ ዝምታም እንደሚያበቃ ይነገር ነበር አለው፡፡»

«ምንድነው የቡርቃ ዝምታ?» ጂብሪል ግራ ተጋባ፡፡

«ቡርቃ ወንዝ ነው፡፡ በመሬት ውስጥ ለውስጥ የሚገባው ወንዝ፡፡ በመሬት ውስጥ የመሄዱን ጉዳይ ገበሬዎቹ ከማከረፍ ጋር ነው ያያያዙት፡፡»

«ማነው የሚያኩርፈው?»

«ወንዙ! የቡርቃ ወንዝ!»

«የወንዝ ማከረፍ ምን ማለት ነው አናሌ?»

«ታሪኩ ረጅም ነው ያልኩህ ለዚህ ነው፡፡ ገበሬዎቹ የቡርቃ ከመሬት በታች ውስጥ ውስጡን የሚሄደው ኦርሞዎች በአማራ ወራሪዎች በመገዛታቸው እፍረት ተሰምቶት ነው! ብለው ያምናሉ፡፡ እንደ ገበሬዎቹ እምነት የቡርቃ ወንዝ ጥንት እንደ የቢሽባይ ደረቱን ገልብጦ የኦርሞን ምድር ሁሉ ይዞር ነበር፡፡ ምንሊክ እርሲን ሲወርና የገዳውን ስርአት ሲያጠፋው ግን የቡርቃ ወንዝ በኦርሞዎች ተንበርካኪነት አዝናና አፍሮ 'መሬታችሁን በጃችሁ ካላገባችሁ እኔን አታዩኝም ብሎ አካላቱን ሁሉ እንደ ዘንዶ ሰብሰቦ ከመሬት በታች እንደቀበረ ከጥንት ጀምሮ እንደ ተረት ይነገር ነበር፡፡»

ጂብሪል በመገረም ራሱን ግራ ቀኝ ሲንጥ ቆይቶ፣

«የሀውኒ ጉዳይስ?» አለው፡፡

«እኔም ግራ ገብቶኛል ጂብሪል» ብሎ ሊያሳምነው ይጥር ጀመር፡፡

«... እኔና ሀውኒ አባትና እናት የለንም፡፡ በማደጉ ያሳደገን አሁን በሞት አፋፍ ላይ የሚገኘው ዋቅ አባዳላ ነው፡፡ እኔና ሀውኒ እንድንማር የተደረገው በቡርቃ ገበሬዎች ፍላጎትና ትብብር መሆኑን አውቃለሁ፡፡ ከፍ፣ ስንል እንድንተጫጭ አደረጉን፡፡ እስከዚያን ቀን ድረስ እሁቴ ነበር የምትመስለኝ፡፡ በተቀረ ሀውኒ አሁን ያለችበትን ጨርሶ አላውቅም፡፡ የማውቀው ነገር ቢኖር እንደማፈቅራትና እንዳንተ ግጥም የምትወድ ውብ ልጅ መሆንዎን ብቻ ነው፡፡»

«ወላጆቻችሁ እንዴት ሞቱ?»

«ምክንያቱን አላውቅም፡፡ ለአባቴ አንስቼለት ነበር፡፡ 'ሌላ ጊዜ አወጋሃለሁ' ነበር የማለኝ፡፡ ከዚያ ወዲያ ስለተራራቅን እኔም ስለ ወላጆቼ የማወቅ ልዩ ጉጉት አልነበረኝም፡፡ አባቴ ስለሙዋች ወላጆቼ ሳነሳ ይከፋ ይሆናል ብዬም አስብ ነበር፡፡ ግን በአንድ አጋጣሚ ሞተው ሊሆን ይችላል፡፡ ምን ልዩነት ያመጣል?»

«መልካም! አሁን ጊዜ የለንም! ወደ ቡርቃ መሄድ አለብሁ፡፡ ሚኒስትሩ ዘንድ ደርሼ እስከመሰለኝ ከቡርቃ የመጡትን ገበሬዎች

አነጋግር:: በር ላይ አሉልህ» ብሎት ፈትሎክ አለ::

አኖሌ ጃኬቱን አንጠልጥሎ ደረጃዎቼን በፍጥነት ወርዶ ወደግቢው በር ገሰገሰ::

* * *

... የቡርቃ ገበሬዎች የቡርቃ ዝምታ! የተሰኘውን ትንቢት ለሰባ አመታት አዘመውታል:: ትንቢቱ የሚፈፀምበትን አለትም በናፍቆት ሲጠብቁ ነበር:: ቡርቃ ከካካ ተራራ ስር ተነስቶ ከመሬት በታች ውስጥ ለውስጥ የሚገባውን ትልቅ ወንዝ ነው:: አልፎ አልፎ በተደረመሰ ጉሬ በኩል የቡርቃ ወንዝ ልክ እንደ ዋሲሽባሌና እንደ አዋሽ በከፍተኛ ፍጥነት ሲገባው ይታያል::

ከሰባ አመት በፊት የአካባቢው ገበሬዎች 'ባሻን ሴጣን - የሰይጣን ውሃ እያሉ ይጠሩት ነበር:: በጦር አዛዥ ማእረግ 'አባዳላ' ተብለው የሚታወቁት ዋቅ ግን 'ቡርቃ' ሲሉ ሰየሙት:: ቡርቃ ማለት በአሮሚኛ 'ምንጭ' ማለት ነው:: ከዚህ ስያሜ ጋርም ዋቅ አንድ ትንቢትና አፈታሪክ ለተከታዮቻቸው እንደዋዛ ይተርክላቸው ነበር! እንዲህ እያሉ:

«ይህ ወንዝ ጥንት በአያቶቻችን ዘመን ስሙ 'ቡርቃ' ተብሎ ይታወቅ ነበር:: መነሻውም ከዚህችው በልምላሜዋ ከታወቀችው ከቡርቃ መንደር ሲሆን፤ የአሮሚዎችን መሬት ሁሉ ውሃ እያጠገበ፤ እያካለለ ይገባል ነበር:: የቡርቃ ወንዝ በአሮሚ ምድር ዳርቻዎች ሁሉ ይዞር ነበር:: ቡርቃ ፈጣን፣ ውሃው እንደ ኩል የጠራ ወንዝ ነበር:: ጥንት አሮሚዎች ውሃ የሚጠጡት ከቡርቃ ጨልፈው ነበር:: ምግባቸውን የሚያበሰሉት፤ ልብላቸውን የሚያጥቡት በቡርቃ ውሃ ነበር:: አሮሚዎች ህመም ሲሰማቸው ከቡርቃ መገንጨት ብቻ ይበቃቸው ነበር - ይፈውሳሉ::

መቼ ያ ብቻ ሆኖ?

«ቡርቃ የአሮሚን ምድር አያካለለ ሲገባም፤ ከአለት ሲጋጭ፤ ድምፁ መዘቃ ሆኖ ልብ ያማልላል:: ከገደል ሲዘል ድካራቱ ለአሮሚዎች ጀግንነትን ሲያስተምር፤ ለጠላቶቻችን ደግሞ ፍርሃትና ሽብርን ይለቅ ነበር:: የቡርቃ ወንዝ ለጥ ባለው መስክ ዝግ ብሎ ሲገባም ደግሞ ህፃናት ይንቀጫረቁበታል:: 'ቡርቃ ተረት አውራል'ን? ይሉታል:: ስለዘለለው ገደል፤ ስላጥለቀለቀው ሜዳ፤ ስላቀጠጠው ሸለቆ፤ በሩቅ መንደሮች ስለሚኖሩት አሮሚዎች ይተርክላቸዋል::

ታዲያ ምን ያደርጋል?

«የአሮሚዎችን ግዛት ነፍጠኛ በጉልበቱ ወሰደው:: በዚህ

እጅግ የተናደደው የቡርቃ ወንዝ እንደ ዘንዶ ተምዘግዝግጦ፤ አካላቱን ሁሉ ሰብስቦ ከመሬት ስር ተደበቀ:: 'አሮሚዎች ለነፃነታቸው ተጋድለው ክብራቸውን ሳያስጠብቁ ከተደበቅሁበት ጉሬ አልወጣም ብሎ ከመሬት ማህፀን ገብቶ ተከተተ:: ሰዎች ከምንጩ ሲጠጡም ወዲያው ውሃው መርዝ ሆኖ አንጀታቸውን በጣጥሶ ይገድላቸዋል:: በዚህ ምክንያት የሰይጣን ውሃ ተባለ:: ቡርቃ ግን በአሮሚዎች ሽንፈት አፍሮና አዝኖ ነው የተደበቀው» እያሉ ነበር ዋቅ አባዳላ ለወጣቶቹ ገበሬዎች የሚያወገት::

በወቅቱም በዚህ ታሪክ የተቆጠሩ አሮሚዎች በዋቅ መሪነት በነፍጠኞች ላይ ዘምተው እጅግ አሰቃቂ ጦርነቶች ተካሄዱ:: ከሃያ ሺ በላይ ወጣቶች ዋቅ አባዳላን ተከትለው በፈረሳቸው የአርሲን ተራሮች አጥለቀሉ:: በየሸለቆው ሲወድቁም 'ቡርቃ በቃህ! ዝምታህ አስከመቼ?' እያሉ ይጮሁ ነበር:: 'ማረን ቡርቃ!' እያሉም በጦር ተሸቃሽቁ::

የወጣቶቹን ጀግንነትና አልቂት ያስተዋለው የቡርቃ ወንዝ ታዲያ ለዋቅ አባዳላ በህልም ተገልጦ

«ዋቅ! ዋቅ! የዚህ ዘመን ወጣቶች ክብራችሁን ማስመለስ አቅቶአችሁታል:: የኔም ዝምታ ይቀጥላል:: አንተ እድሜህን ጨርሰህ የሞትክ እለት ግን፤ የአሮሚዎች ቁጣ እንደገና ተቀስቅሶ ምድር ትናወጣለች:: ወጣቶች በወጣቶች እየተመሩ ጀግንነታቸውን ያስመሰክራሉ:: ያን ጊዜ እኔም አንገቴን ብቅ አደርጋለሁ:: አሮሚዎች በሙዚቃ ይመሰግሉ:: ጀግንነቱን ይማሩታል! ይወርሱታል! ተረቱንም ያዳምጣሉ!» አለው እየተባለ ይነገራል::

ከዚያ ወዲያ የቡርቃ ሰዎች የዋቅ አባዳላን እለት ሞት በተስፋ ይጠብቁ ጀመሩ:: ያን ጊዜ የቡርቃ ዝምታ ያበቃና ጀግናው ቡርቃ እንደጥንቱ በአሮሚ ምድር ደረት ላይ እያፋዋጨ ሲገባ ይታያል:: የቡርቃ ዜማ፣ የቡርቃ ጀግንነት፣ የቡርቃ ተረት ህልም ሆኖ አይቀርም...

* * *

... ጂብሪል ከሚኒስትሩ ቢሮ እንደወጣ የሩጫ ያህል ነበር ወደ አኖሌ የገሰገሰው:: አኖሌ ከገበሬዎቹ ጋር ወግ ይዞ ነበር::

«አንድ ጊዜ ላናገርህ...» አለው በቸኩለ ድምፅ::

አኖሌ ፈጥኖ ወደ ጂብሪል ተራመደ::

«እንግዲህ ሚኒስትሩ በጣም ተስፋ አሳድረውብሃል:: አሁኑኑ ሾፌርና መኪና ስለሚዘጋጅልህ ወደ ቡርቃ ገስግስ:: ምናልባት ዛሬ ማምሻውን ወይም ነገ ማለዳ የሁለቱ ወገኖች ግጭት ሊከሰት ይችላል::

ገበሬዎቹ የአባትህን መሞት ብቻ ነው እየጠበቁ ያሉት። አባትህ ከሞቱ ገበሬዎቹ እንደ ጉርፍ ሊተሙ ይችላሉ። ገበሬዎቹ ወደ ሰፈሩበት ኮረብታ ዙሪያ አንድ ሻምበል የሰጋርታኪያድ ጦር ተልኮዋል። አዛዥ ሻለቃ ጉተማ ይባላል። እሱም የአርሲ ልጅ ነው። ችግሩን በቅንጅት እንድትፈቱ አሁኑኑ በሬድዮ ይነገረዋል። የኩድ ስምህ 'አልፋ ዋይት!' ነው -እንዳትረሳው። በተረፈ አደራ አኖሌ! ከባድ ሃላፊነት ነው የተጣለብህ ...»

«እነዚህ ገበሬዎች አብረውኝ ቢሄዱ ይጠቅሙኛል» አለ አኖሌ።

«ይዘሃቸው ሂድ!»

«ሌላ ደግሞ ...» አለና እንደ ማሰብ አለ «አንድ ነገር ቃል ግባልኝ!»

«ምን?»

«የገበሬዎችን ቁጣ ለማብረድ የምናገራቸው አንዳንድ ቃላት ካሉ እንደኔ የፖለቲካ አቁዋም ተደርገው መወሰድ አይኖርባቸውም። በተጨማሪ ቀንቶን ባሰብነው መንገድ አመፁን ካቆምነው 'አናርኪስቶችን ምንጠራ' በሚል ሰበብ የቡርቃ ገበሬዎች ላይ አደጋ እንዳይደርስ ቃል ግባልኝ?»

«ለመጀመሪያው ጥያቄህ ... ያሻህን ተናገር። አመፁ ብቻ ይቁም! የሁለተኛውን ጥያቄህን ግን እርሳው። ምንጠራው ከጅምላ የጥይት ውርጅብኝ በላይ አይጉዳቸውም! አይቀርላቸውምም። ይህ የሚሆነው እኩ ሁሉም ከሞት ከተረፉ ነው።»

አኖሌ ጥርጣሬና ፍርሀት ውስጡን አመሰግኗል። በሌላ ወገን ደግሞ መጠቃት ተሰማው። ለቡርቃ መንደር ወገኖቹ የሚያስብላቸው፣ ምናልባትም ስሜታቸውን የሚረዳላቸው ከቶ እንደሌለ ሲረዳ እንባ ... እንባ ... አለው። ከፊቱ ያለውን ተስፋ መፈለግ ጀመረ። ምንም የለም። ምንም!

ምንም እንደሌለ ሲያምን ብቸኝነት ተሰማው። ሀወኒን አሰባት። በአለም ላይ ፍቅረኛውም አሁቱም እስከ ፍት። አሁን ግን የት እንዳለኝ አያውቅም። ሆኖ ባለው። እንዲህ ሆኖ እንኩዋ አያውቅም ነበር። እንባው ቅርብ ሆነበት። መጮህ አማረው!

«የት ነሽ ሀወኒ!»

ወንበዴዎቹ!

ኤርትራና ትግራይ

ምእራፍ ሁለት

- 1 -

በተራራማዋ የትግራይ ምድር ውስጥ ካላድ ግመል የምትባል አንዲት መንደር አለች። በርግጥም በዚህ ስፍራ የሀውሀት መሪዎች መሸገዋል። ራሳቸውን ከኢትዮጵያ መንግስት የአየር ድብደባ ለመጠበቅ የመሬት ውስጥ ዋሻዎችን በመስራት ላይ ናቸው። በድማሚትና በመሰርሰሪያ ማሽን እየተባረሩ የሚሰሩት ዋሻዎች እስኪጠናቀቁ ድረስም በጊዜያዊ መጠለያቸው ስራቸውን በማከናወን ላይ ነበሩ።

ዛሬ ከማለዳው አንድ ተኩል ጀምሮ የሀውሀት ፖሊት ቢሮ አባላት ስብሰባ ሲያካሂዱ ውለው ተበትነዋል። ወደ ተሲያቱ ቀጣይ ስብሰባ የተመለሱት በጥድፊያ ነበር። ወደ ስብሰባው ዘግይተው

የገቡት ሆሎም አርአያና አቦይ ስብሀት ነበሩ። ከመሰብሰቢያው አዳራሽ እድሞ ደጃፍ ላይ ሲጋሮቻቸውን እየማጉ ሲያወጉ ቆዩ።

ሆሎም በቅርቡ ስለተካሄደበት የግድያ ሙከራ እያወጋቸው ነበር።

... በአጋጣሚ ነበር ከመስዋዕትነት ያመለጠው። ከወልዲያ በሞተር ብስክሌት ተነስቶ ወደ ጉብዩ ከተማ ይጉዝ ነበር - ብቻውን። አስር ደቂቃ እንደተገደቡ ሻንጣ የያዘ አንድ ጉልማሳ ሰው የአስፋልቱን ዳርቻ ይዞ ሲጉዝ ተመለከተ። ሆሎም ጠረጠረ። ሻንጣዋ ላይ አይነን ጣለ። 'ሰውየው በእግሩ መጉዝ ለምን መረጠ?' የሚል ጥያቄም ለራሱ ያነሳል። 'እኔን ለመግደል ከደርግ የተላከ ሰላይ ይሆናል' ብሎ ግን አልገመተም። አለፈውና ከመቅደስት ዘወር አለ። አይን ለአይን ተገጣጠመ። ሰውየው ሻንጣውን መሬት አነሮ ዚፑን ሲፈታና ሆሎም ዞሮ ሲመለከት - እኩል። ሆሎም ሽጉጡን መክርጦ ከሞተሩ ዘሎ ወረደ። 'እጅ ወደላይ!' ሲል ጮኹ። ሁለት እጁን ሰቀለ - ባለሻንጣው። ተጠጋው ሆሎም። ሻንጣዋን ጉተታት። ከፈታት። እስከ አፍጢሙ ጥይት የጉረሰ አዚ።

ይህንን ለአቦይ ስብሀት እያጫወታቸው ሳለ ሆሎም ስም ከጀርባቸው ተጠራ። የሴት ድምፅ ነበር። ሁለቱም ዘወር አሉ። ሀወን ዋቆ ነበረች። ዳገቱን በችኩላ ስትወጣ ተመለከቱዋት።

«ማነች ይህቺ ሴት?» አቦይ ስብሀት ጠየቁ «... ደጋግሜ አያታለሁ። ተጋዳሊት አልመሰለችኝም።»

«የትግሉን ታሪክ ለመጻፍ ነው የመጣችው» ሲል ምላሽ ሰጠ ሆሎም።

«ከየት?»

«ጉንደር መምህር ነበረች። ጠፍታ ወደ ነፃ መሬት እንደገባች እኔ ዘንድ ጥቂት ቆይታ ነበር። ሁዋላ ወደ ሱዳን ወጣች። ጀርመን ወደሚገኝ እሮኛዋ የመሄድ ፍላጎት ነበራት። እንዳሰበችው በቀላሉ የማይሳካ መሆኑን ስታውቅ ግን ተመለሰች። እንድትታገል ጠይቀናት ነበር። አልተስማማችም። ሆኖም የትግሉን ታሪክ ለመጻፍ እንደምትፈልግ አስታወቀች። ወደዚህ የመጣችውም በተለይ ከሀወሀት አመራር የትግሉን አጀማመር ለማግኘት ነበር። አላነጋገረችህም?»

«የለም! ከአባይና ከመለስ ጋር ግን አይቼያታለሁ»

ሀወን አጠገባቸው ደርሳ ነበር። ዳገቱ ስላደከማት ደጋግማ ትሰልፍ ታለከልክ ጀመር።

«ይቅርታ! አቆምኩዎችሁ!»

«ደህና» ብለው ሁለቱም ጨበጡዋት።

«ለጥብቅ ጉዳይ እፈልግህለሁ!»

«ዘወትር ለጥብቅ ጉዳይ ትፈልገኝ የለ?» ሲል ቀለደባት።

«የምሬን ነው።»

«ዛሬ አልችልም ሀወን። እናመሻለን። ነገ ምሳ ሰአት ላግኝሽ?»

«ጥሩ! እሳቸውንም ላነጋግር እፈልጋለሁ» አለች ወደ አቦይ ስብሀት ዞራ።

ሁለቱም በመስማማት ራሳቸውን ወዘወዙ።

«ይቅርታ አዘገየሁዎችሁ! ወደስብሰባ እየገባችሁ መሰለኝ» ብላ ተሰናበተችቸው።

እንደገና ቁልቁለቱን ትወርድ ጀመር። ሆሎምና ስብሀት ወደስብሰባው ዋሻ ሲያመሩ ጥቂት ቃላትን ተለዋወጡ።

«አላማዋ በርግጥ ታሪክ መጻፍ ይመስልሃል?» አሉ አቦይ ስብሀት።

«አትጠራጠር! እጅግ ትን ልጅ ናት!»

«ያልተለመደ ይመስላል።»

«ለምን! አንድ ቀን ብታዋራት ግን ልብዋ ይገባሃል።»

አቦይ ስብሀት ፈገገ አሉ። ጥቂት ቃላቶችንም እንደዋዛ ጣል አደረጉ።

«በርግጥ እንተ ልቦችን በማወቅ ከኔ እንደምትሻል ግልፅ ነው ...»

አቦይ ስብሀት የጀመሩትን አቁዋርጠው ሲጋራቸውን ለመጨረሻ ጊዜ ማጉት።

ሆሎም ከልቡ እየሳቀ አቦይ ስብሀትም አጅበውት ወደ ዋሻው ገቡ።

... ሀወን ዋቆ ቁልቁለቱን በችኩላ ተንደረደረች። ሁሌ እንደቸኩለች ነው። ጠይም መልክ መልካም ናት። ቁመት አድሎአታል። ቀጭን ናት ሀወን። ስትስቅ የጥቅምትን አደይ አበባ ታስንቃለች - ይሉዋታል። ጥርሶችዋ ስለሚያምሩ ብቻ መቼ ሆኖ? አይኖችዋ ይደምቃሉ። የሀወን ውበት ብስለትዋ ነው ብለው የሚሙዋገቱም አሉ። ውበትማ ብርጭቆም ውብ ሊሆን ይችላል።

- ምናልባትም ከሰሜታዊ ጎርፍነት ወደ ተደራጀ አመፅ ያደጉት የፑካቼቭ የልጅ ልጆች ሩሲያን አጥለቀሰቁዋት። የዛሬን መንግስት እንደ መዥገር አፈረጡት። የክሬምሊንን የብረት በር በክንዳቸው ቆራረጡት። በአለም ላይ ያሉ ስግብግቦች፣ ግፈኞችና ሆዳሞች ተንቀጠቀጡ ... የውልሽ ሀውኒ ... ከብዙ አመት በፊትም ከዚህ ከትግራይ ምድር መጥረቢያ ይዘው የአዲስ ሀይለስላሴን ጦር ያፍረከረኩ ገበሬዎች ነበሩ። ቀዳማይ ወያኔ እንላቸዋለን። ግን ስላልቻሉ ተደመሰሱ። ከብዙ አመታት በሁዋላ ደግሞ የዚህ ዘመን ወጣቶች ተነስተናል። እኛ ግን ድል እናደርጋለን። ምክንያቱም ስሜት የሚነዳን የቁጣ ጎርፍ አይደለንም። አላማ አለን።

ሀውኒ በተመስጦ ስታሰላሰል ቆይታ፤

- ያልከው ሁሉ ገብቶኛል። እኔም ቢሆን የፑካቼቭን ታሪክ በድጋሚ መጻፍ አልፈልገም። ግን ለምንድነው ታሪክ በግለሰብ በኩል እንዲጻፍ የማትፈቅዱት?።

- ትግሉ የሀዘብ ስለሆነ ነዋ!።

- ቢሆንም አንተ ለትግሉ መሳካት ወሳኝ ሰው ነህ!።

- ወሳኝ አይደለሁም ሀውኒ። ጠቃሚ የሚባለው ቅፅል ስም ይበቃኛል። እኔና ጉዋደኞቼን ትግሉና ሀዘብ ነው የፈጠረን። እኔን በቻም ደሞ አይደለም። ሌሎች ጀግኖችንም ፈጥሮአል። ወደፊትም ይፈጥራል። ስለዚህ ግለሰቦችን ማእከል ማድረግ ብዙውን ጊዜ የሀዘብን ተሳትፎ ያከስሰዋል። ምንጊዜ ጣሊያኖችን ድባቅ መታ እንደሚባለው ማለት ነው።

- ባንተ በኩል የሀዘብን ትግል መግለፅ አይቻልም?።

- ይቻል ይሆናል። ጥንቃቄ ግን ይጠይቃል።

- ጓደኞችህ ግን አልተባበሩኝም።

ሆሎም ሳቀ።

- እውነታቸውን ነውከ ሀውኒ። የኔን ስም ለማይ ጥግ የሰቀለው ደርግ ነው። አንቺም ደሞ ይህንኑ ተከትለሽ ነው ለመሄድ የጥከርሽው።

ሀውኒ ለጥቂት ደቂቃዎች ዝም አለች። የሆሎምን ታሪክ የመጻፍ ምኞትዋ፤ አየለ።

ይህ የሆነው ትናንት ማምሻውን ነበር።

ነገ ተሲያትም ቀጠሮ አላቸው ...

እንደገና ተራሮቹ እናት ላይ ተቀምጠው ያወጋሉ።

ሀውኒ ... ከሆሎም ጋር ቀጠሮ ከያዘች በሁዋላ ቁልቁለቱን እየተንደረደረች በግል ከተሰጠቻት ዋሻ ደረሰች።

ጣራዋ ላይ አፈር የተደመደመባት ከትላልቅ ግንዲላዎች የተገነባች ዋሻ ናት። የመደብ አልጋና ጠረጴዛ እንዲሁም አንድ ራዲዮ ቴፕ አላት። ጠረጴዛዋ ላይ ወረቀቶች ተበታትነዋል። ወረቀቶቹ ብቻ ሳይሆኑ ሀሳብም ተበታትኖባታል። ሆሎምን ማእከል ያደረገ የጦርነት ታሪክ ለመጻፍ የምታደርገው ሙከራ ቅጥ እያጣ ሄደአል። ቅጥ ያጡትን ቡጭቅጫቂ ወረቀቶች ማዝብ ጀመረች...

ሆሎም አርአያ በ1949 ትግራይ ውስጥ አዲነብርአድ በምትባል አንዲት ትንሽ መንደር ተወለደ። በልጅነቱ የእግርኩዋስ ጨዋታ አጥብቆ ይወድ ነበር። የአካባቢውን ልጆች እያሰባሰበም እሱ የቡድኑ መሪ እየሆነ፣ ጠመንጃዎችን ከአንጨት እየሰራ፣ ወደ ተራራዎች እየወጡ ይጫወቱ ነበር።

ሆሎም በጎርምስና ዘመኑ ወደ ትግል ወጣ።

አለቱም ሰኔ 18፣ 1968 ነበር።

ከእህቱ ልጅ ጋር ተያይዘው ወደበረሀ ወጡ። በልጅነቱ ብርቱ መንፈስ የነበረው ሆሎም፣ አዲነብርአድ ትጠበው የነበረው ሆሎም፣ ከፖሊሶች እየተጣሉ ሽጉጥ እየገጠቀ፣ ቤተሰቦቹን ማሰጨነቅ የጀመረው ሆሎም፣ ልቡ ወደበረሃ ሸፈተ። በጆሮው ሽው ያሉ ወራዎች ነበሩና እኒያ ጭምጭምታዎች ተልቡን ሳቡት። በስሜት ጠሩት - ወደ በረሃ።

ከእህቱ ልጅ ጋር ዱር እያቆራረጠ መገሰገሰ የጀመረው ጠብመንጃውን እንዳነገተ ነበር። ለአደን የሚባሉትን ገደሎች ያውቃቸዋልና አልተቸገረም።

ጊዜው ከረምት ነበር። ይዘገባል። ከትግራይ ተራራዎች ተጠረቃቅሞ እየተጠማዘዘ የሚገብዘው ጎርፍ ታላላቅ ተራራዎችን ገምሶ የመደርመስ ችሎታ ነበረው። ከድንጋይ ድንጋይ እየተላተመ የሚንፋዋለለው ጎርፍ ለሆሎም እንደ ትንቢት ነጋሪ ነበር። ዊዳህ ከተባለ ቦታ ደርሶ በዛፍ ጥላ ስር ተቀምጠው ቂጣና ገንፎ ከሚበሉ ጥቂት ታጋዮች ጋር ሲቀላቀልም ሆሎም የተራራው ሰው መሆኑን አረጋገጠ። ዳዊትን ሆኖ ከጉልያድ ሲፋለም ተዘጋጀ። ድል አድራጊ ተብሎ ተተነበየለት። ሀዲሽ የሚለው የቤተሰብ ስሙ 'ሆሎም' በሚለው ተተነ። በርግጥም ተራሮችን መሸገባቸው። ሜዳና ሸለቆዎችን አሰላቸው። ጥይቶች በሳሉት። ስንቶቹ አጠገቡ ወደቁ?

የወደቀት ለቀሩት ለደራቸውን እየሰጡ በረሃ ቀሩ። ለብርቱ የመጣው የእህቱ ልጅ ሳይቀር ሀኪረን በተባለ ቦታ ተሰዋ። ሆሎምም እንደ ቀን እንደ ጉዋደኞቹ አንድ ተራራ ላይ እንደሚወድቅ እርግጠኛ ነበር ...

ሀውኒ የማስታወሻ ደብተርዋን እየገለገበጠች ማንበብ ቀጠለች።

... የሰሜን ኢትዮጵያ ሰዎች ጦርነቱን ገፉበት። እነሱ እንደሚሉት ጦርነቱ የተቀሰቀሰው ፍትህን በመነፈጋቸው ነው። የልማት፣ የቁጥጥር፣ የመሬት፣ የሰልጣን ጥያቄዎችን ደግመው ደጋግመው አነሱ። ስልቻ ለሚሞሉት ጥያቄዎቻቸው ጆሮ የሰጣቸው ግን አልነበረም። ይህ አናደዳቸው፣ ንጹታቸው ወደ ቁጣ - ቁጣቸው ወደ አመፀ - አመፀ ወደ ጦርነት ለደገ። ጦርነቱም በየማእዘኑ ይቀጣጠል ይዘ። ሰሜንኞች ሞትን ናቁ። ከሞት ያልተሻለውን ነገር ጠሉ። ጀግንነታቸው መጣባቸው። ጠመንጃና ለምቢልታቸውን የሸረረት ድር ካደራበት የድንጋይ ግድግዳ ላይ አወረዱ። እንደጥገቱ፣ እንደጠዋቱ፣ እንደአባቶቻቸው እየዘረኩ፣ ከብርቱን እየደለቁ፣ ሊዋጉ የሰሜን ተራሮች ላይ ወጡ። ከሰመጥር መሪዎቻቸው እንዲሁም ሆሎም ሆነ። ይህ ታጋይ ተከታዮቹን ይዞ ሰፍሮ ቁጥር የሌላቸው ወታደሮች ላይ የሰነዘረው የዱላ ነበልባል ከጊዜ ጊዜ እየበረታኛ እየሰጋ ሄደ። ጥይቶች ቢበሳሰሉትም ሆሎም ሊቆም አልቻለም። የሰራዊቱ ጥንካሬ ተስፋ ሆነው። ሞትን ያሸገፉ ጀመር።

አንድ ጊዜ ሀዋን የሚባል ቦታ ወታደሮች ለድኅነት ይጠብቁት ነበር። ሆሎም እንዲት እና ቤት ውስጥ ሆኖ ያዋጋና ይዋጋ ነበር። ወታደሮች ያቺን እና ቤት ጠረጠሩዋት። ይከቡዋትም ጀመር። ውጊያው ተጋጋለ። የመንግስት ወታደሮች ሆሎም እዚያች ጉጆ ውስጥ መሆኑን አረጋገጡ።

ጨኸቱና ግርግሩ በረታ።

«ሆሎም እዚህ ነው!» የሚሉ ድምፆች ተራራዎች ላይ ለስተጋቡ።

የወታደሮች ጆሮ ቆመ! ያ ብርቱ ጭራቅ ከተያዘ የጦርነቱ ሁሉ ማብቂያ ይሆናል ሲሉ ተነጋገሩ። ያልተጠበቀ መተራመስ ተፈጠረ ...

አዛዦች ይጮሁ ጀመር!

«እንዳትገድሉት ከነሀይወቱ ይዙት!»

«እንዲያመልጣችሁ!»

«ጉጆዎን አጋዩዋት!»

ሆሎም ይህን ሁሉ አናዋ ቤት ውስጥ ሆኖ ያደምጣል። ብቻውን በመሆኑ ይህኛ የመጨረሻዋ ደቂቃ መሆንን አመነ። ቢሆንም ሆሎም ተስፋ ይቆርጣል ብሎ ማን ያስባል? ቀለበታቸውን ወደ አናዋ ቤት እየጠበቡ፣ እየተኮሱ ከሚመጡት ወታደሮች ጋር ይታኩስ ጀመር። ጥይቶች ግርግዳውን እየበሱ አጠገቡ ያርፋሉ። በጆሮው ስር ያፋዋጫሉ። ድንገት ጉኑን ቀዘቀዘው። ተመትቶአል። የካኪ ሸሚዙ በደም ታጥቦአል። ይህም የሁሉም ነገር ማከተም ምልክት መስሎት ነበር። ግን ስህተት ነበር። እኒያ ከጥይት የፈጠነት ጀግኖች ጉዋደኞቹ እንደ በረሃ ዘንዶ መሬት ለመሬት እየተሳቡ ደርሰውሰታል። ጉጆዎንም ከብዘው እየተሰገበገቡ ሆሎምን ለመማረክ የሚመጡትን ወታደሮች እንደ ዝምብ አረገፍዋቸው። መሪያቸውንም በታላቅ ጀግንነት አዳኑት። ሆሎም ምን ያልተዋጋበት ስፍራ አለ?

ፀለምት፣ ወልቃይት፣ ደደቢት፣ እዳጋህበረት፣ አዲዳሪ፣ ሽራር፣ አልገዳ፣ ማይቀነጣል፣ አቢይአዲ፣ ገርአልታ፣ ነበላት፣ አህፈርም፣ አክሱም፣ አድዋ፣ ሀውዜን፣ አፅቤ፣ አበርገሌ፣ ሳምሬ፣ ግጆት፣ ሰቆጣ፣ በርቸሌ፣ ደላ፣ ዳንዴ፣ መቻሬ፣ ጨርጨር፣ ጉጉቦዳ ...

ግን የቱ ተጠርቶ የቱ ይተዋል?

ሆሎም እንደሆነ ተራሮቹን፣ ሽለቆዎቹን ተሽሎከሉከባቸዋል። መድፍ፣ ሞርታር፣ ታንክ፣ ብረት ለበሰቻቸውን አጋይተባቸዋል። የወታደሮችን የማዘገጥ ጣቢያዎች ወደ አመድ ከምርትነት ለውጠባቸዋል። በቆረጣ አስቃይቶአቸዋል። ሞራላቸውን ሰባብርታል። ታዲያ ስሙን ማን የማያነሳሳው አለ? የራያ ሰዎች ወንድ ልጃቸውን ሆሎም ሲሉ ሰይመዋል። በከባድ ውጊያ መሀል መደንገጥን ጨርሶ የማያውቀው ሆሎም የካቲት ሲመጣ ለድልና ለመስዋእትነት ይዘጋጃል። የውስጥ እግሩ ሲገማመስ በማዳበሪያ ክር በወሰፈ ይሰፋው ነበር። ምን ያ ብቻ፣ የገዛ እግሩን በስብ እየተኮሱ ልክ እንደ ወንበር እግር ይጠግነዋል። ታዲያ ሆሎም ፍህፍህ ነበር።

ስለሙሴ ሲናገር እንገውን ማቆም አይችልም። የመጀመሪያው የሀውሀት መሪ የነበረው ሙሴ፣ መዳን እየቻለ ደሙ ፊሶ አልቆ ሀይወቱ በማለፍዋ ዘወትር ይብክክናል። ታዲያ የሙሴን ጥበብና ትእግስት እንዳለች ነበር የወረሳት። ፍህፍሁ ሆሎም ከሁለንተኛ የተሰዋ አለትም እንገውን ማቆም አቅቶት ነበር። በተሙዋሙዋቀ ተኩስ መሀል ... መደማመጥ በማይቻልበት ... የቦምብ ድምፅ በሚሰማበት ... ሆሎም ላንቃው እስኪሰነጠቅ ይጮሃል! ፊደላው ላይ ያምባርቃል፣

- ኩሀለገ! ኩሀለገ! ኩሀለገ!-

ድንገት የኩህለን ድምፅ መጣለት፤

- ምን ሁኔታ ላይ ናችሁ? - ሲል ሆሎም ይጠይቀዋል።

- የተሙዋሙዋቀ ውጊያ ነው። እንደ ቀድሞው እየፈፀምኩ ነው። ይለዋል።

እንዲህ ማለቱ ለሆሎም ግልፅ ነበር።

ኩህለን ምንም እንኩንም መሪ ቢሆንም የሚመራቸው ታጋዮች ተሰውተውበት ራሱ መስመር ይዞ ውጊያው ላይ ገብቶ ናርአል።

- ባስቸኩዋይ ውጣ።

ሆሎም በሀይለቃል አዘዘው። ኩህለንን ማጣት ምን ማለት እንደሆነ ያውቀዋል - ሆሎም።

- ተቀብያለሁ! - ይላል ኩህለን። አያይዘም

- ግን ይህን ቦታ ብተወው ለጠላት ምቹ ሁኔታ ይፈጠራል። ይህን ቦታ የደርግ ወታደሮች ከያዙት ግራና ቀኝ የገቡት ታጋዮች ይመታሉ! -

- ምን ያህል ሰው አለህ? -

- ደህና ነው -

ሆሎም ቁና ሙሉ አየር ተነፈሰ። ረጋ አለ። ገባው። ኩህለን ብዙ ተሰውተውበታል። አሰበና እንደገና ይጮህ ጀመር!

- የያዘውን ቦታ ለቀህ ውጣ -

ሳቀ ኩህለን። ረጋ ብሎም፤

- እሺ ሆሎም! - አለው።

ከዚያም ግንኙነቱን አቁዋረጠ። ሆሎም ግን እንደገና በፊደያ ይፈልገው ጀመረ። ከጥቂት ፍለጋ በሁዋላ አገኘው። አሁን ግን የኩህለን ድምፅ ለወጥ ብሎአል።

- ብዙ ገድለናል ሆሎም! ማርከናል። መሸሽም ጀምረዋል! በዚህ ላይ እኔ ...

የኩህለን ድምፅ ድንገት ሰረገ።

ሆሎም 'ኩህለን እያለ ይጮህ ጀመር። መልስ የለም። ኩህለን ለዘልአለሙ ዝም ብሎ ናርአል። ሆሎም አለቀሰ። አልቻለም። በተሙዋሙዋቀ ውጊያ መሃል አነባ። ጦርነትን ረገመ። ስንቶች ወደቁ? ስንቶች? ስንቶች? ስንቶች?

ኩህለን ቅን ነበር። ብርቱና ግልፅ። በከባድ ጦርነቶች መሀል የሚቀልድና የማይደነግጥ ነበር።

የሆሎም ገጠመኞችና ያለፈባቸው አስቸጋሪ ውጊያዎች ቁጥር ስፍር አልነበራቸውም። የአገልግሎት ስጦታውን ታላቅ ገድል ነው። እስራኤላውያን በአጋንዳ - ኢንቴሌ የፈፀሙትን ገድል ያስታውሳል ...

ሀውኒ የፃፈችውን መጠጫጨቅ አሰኛት። በዚህ አያያዝ የትም እንደማትደርስ ተረዳች። ታሪክ እንዲህ እንደማይፃፍ ታውቀዋለች። የሰበሰበችው መረጃ በቂ አለመሆኑ ግልፅ ነበር። 'ታዲያ ምን ማድረግ አለብኝ?' ብላ ራስዋን ጠየቀች።

መተው?

ታሪክ ፀሐፊ የመሆን ምኞትዋ የተዳከመ መሰለት። እድካሚ ሆነባት። የሰበሰበችውን መረጃ ብታገላብጥም ባደ ሆነባት። ስሜት የለውም። ለጋዜጣ የሚላክ ዝግገንኪ ትርጉም የሌለቸው የተበጠጠሱ ብዥ ያሉ ገጠመኞች ሆነባት። ታጋይ ባለስልጣናቹ ደግሞ ለመናገር ፈቃደኛ አይደሉም። ፖለቲካ እንጂ ታሪክ መናገር አይወዱም።

የሰበሰበችቸውን ፎቶግራፎች ስታገላብጥ የሙሴ ፎቶ እጅዋ ላይ ገባ። የደሰደሰ ያለው ወጣት ነው። ፎቶውን ሲያየት በሀይወት ያለ ይመስላል። ትክ ብላ ታስተውለው ጀመር። ስለሱ ብዙዎች ነገረዋታል። ስሙን ሲያነሱ ደግሞ እንባ እንደሚቀድማቸው አስተውላለች። 'ሙሴ ጀግና ነበር ወይስ ነቢይ?' አለች ለራስዋ። ሙሴ ከኤርትራ ሻዕቢያን ተሰናብቶ ነበር ወደ ትግራይ ሰዎች የመጣው። አመጣጡ የትግራይ ወገኖቹን መርቶ ወደ ነፃነት ሊወስድ ነበር። አልሆነም። ባጭሩ ቀረ። ቢሆንስ ኖሮ ግን? እስራኤላውያንን ከግብዳች ባርነት ያወጣቸው ሙሴ ነበር። ሆኖም የተስፋይቱን መሬት ተራራ ላይ ሆኖ ነበር በርቀት የተመለከታት። እግዚአብሔር ወደ እስራኤል ምድር አይገባ ዘንድ አገደው።

... ከግማሽ ለአት ቆይታ በሁዋላ ሀውኒ ከተቀመጠችበት ተነስታ ትንጉራደድ ጀመር። ልብዋ ፍርሃት ፍርሃት አለው እንጂ የተሙዋላ ታሪክ ለመፃፍ መፍትሄው ምን እንደሆነ አልጠፋትም። ግን ፈራች! ሞትን ፈራች! ሆሎም ወዳለበት ግዛር መሄድ ብቻ ነው መፍትሄው። ጥይት ግን ሰው ከሰው አይመርጥም። ጥይቶች ታሪክ ፀሐፊዎችን ሰይተው ሲስቱ ታይቶም ተሰምቶም አይታወቅም።

ለአይን ያዘ ማድረግ ሲጀምር ሀውኒ ከምሽግዋ ወጥታ በተራሮቹ ጥግ ላይ ወደተሰሩት የመፃፃጃ ቤቶች አዘገመች። ከላይ ግመል የከረመች ቢሆንም እንደገመተችው በቂ ታሪክ ማግኘት አልቻለችም።

የሰበሰቡቸው ታሪኮች ግልፅ አይደሉም። በንብ ከጀቶች ተጣለብን ይሉዎታል - ታጋዮቹ። በንብ ከሰማይ ሲወርድ ምን እንደሚመስል ግን አታውቅም። ድምፁን ጭምር አታውቀውም። ስለዚህ ብዥ ይልባታል። ለነገሩ የሆሎምን ታሪክ ለመጻፍ ትምጣ እንጂ ከዚያ በላይ የሚመስጡ ገድሎችንም መስማት ጀምራለች። አንዱ የሙሴ ታሪክ ነው። የሙሴ ሁኔታ ውስጥ መቀጣጠል ጀምሮአል። ግን ሁሉም ታጋዮች ብዙ አይናገሩም። ሙሴ ማን እንደሆነ፣ እንዴት ሊሰዋ እንደቻለ መናገርም እምብዛም አልቻሉም። ወይም አልፈለጉም። አሊያም ሲያስታውሱት ይረበሻሉ።

- ከብዙ አመት በፊት ነበር - አላት አንድ ቀን አንዱ ታጋይ።
- - አራት ወጣቶች ያርና አካባቢ እገላ የሚባል ቦታ ለሰብሰባ ተቀምጠው የሙሴን መምጣት ይጠባበቃሉ። በተስፋ ይጠብቁታል። ሙሴ ማለት የተዋጣለት መሪ ነው። ሁሉም ታጋዮች ይወዱታል። ይመኩበታል። ሙሴ ካለ ድል አለ። ወጣትና ጠንካራ ነው - ሙሴ። አይደክመውም። ይዋጋል፤ ያዋጋል፤ ከዚያም ደከመኝ ብሎ አያርፍም። ደም መጻፍት ያነሳል። ታጋዮችን ያስተምራል። ድል የሚመጣበትን መንገድ ጠንቅቆ የሚያውቅ ብሩህ አእምሮ የነበረው ወጣት ነበር። እናም አራቱ ወጣቶች እገላ የሚባል ቦታ ሆነው ይጠብቁታል። እነዚህ ታጋዮች የዩኒቨርሲቲ ትምህርታቸውን ጥለው የወጡ የትግራይ ልጆች ናቸው። ወይም የመንግስት ስራቸውን ለቀው ወደ በረሃ የገቡ ናቸው። ታዲያ የሚመኩበት ሰው ቢኖር በርግጥም ሙሴ ነበር። ታዲያ እገላ በተባለ ስፍራ ተሰብስበው እየጠበቁት ነበር። አዲስ የአመራር አቅጣጫ ለመንደፍ የሚያስችል ስብሰባ ለማካሄድ ፈጥኖ ይመጣ ዘንድ ልከውበታል። ሆኖም በሙሴ ምትክ ረጅም አፍንጫ ያለው፣ ጠጉሩ ተገማምዶ ተከሸው ላይ የወረደ ሰው ወደ አራቱ ወጣቶች ሲገሰገስ በሩቅ ታዩ። አራቱ ወጣቶች ማንነቱን በጠጉሩና በአፍንጫው ለዩት። ፀሀይ ነው። አሉም ታጋይ ነው። ከብርቱዎቹ አንዱ። አጠገባቸው እንደደረሰ ደብዳቤ አቀባቸው። ከመካከላቸው አንዱ ወረቀትዎን በችኮላ ከፈታት። ብጣቂዎ ወረቀት የሙሴን እንደወጣ መቅረት የምትገልፅ ነበረች። ወረቀትዎን የከፈታት ሰው ስዩም መስፍን ይባላል። አንብቦ ሲያበቃ ቡድን ብሎ ለብቻው ሄደ። ከአንድ ቁዋጥ ላይም ተቀመጠ። እንገዛው ይወርድ ጀመር። ካንጀት በሚፈነቅል ስሜት እየተገሰቀሰቀ አነሳ።

ግን ለምን?

መለዩት? ተስፋ ማጣት? ባደነት? ምን ነበር?

ሶስቱም ወጣቶች ወደ ስዩም መጡ። አባይ ፀሀይ! መለሰ ዜናዊ! ስብሀት ነጋ ይባላሉ።

- ስዩም ምን ሆነሃል? - ሲሉ ጠየቁት።

- ሙሴ ተሰዋ!

ቃል የተነፈሰ አልነበረም። ሶስቱም ፈንጠር ፈንጠር እየሉ ለየብቻ ተቀመጡ። ይህ የትግሉ ማብቂያ የሸገፈት ምልክት ይሆን? በትግል ለሚሰዋ ታጋይ ማንነት የተለመደ አይደለም። ይህ ግን የተለየ ሁኔታ ነው። ሙሴ ከምንም ነገር በላይ ነበር። የሙሴን አቅም ማጣት ታላቅ አደጋ መሆኑን ሁሉም ያውቁታል።

... ሀውኒ በሀሳብ ትባዝናለች። የሰበሰቡቸውን የታሪክ ብጥብጦች ልትቀጣጥል ትጥራለች። ግን ከቶ የሚሞክርና የሚገፋ አልሆነም። ቃላት መደርደር ብቻ ሆነባት። ሀይወት ልትሰጠው ከበዳት። መፍትሄው አንድ ብቻ ነው።

መዝሙር! ሆሎም ወዳለበት ግንዛር!

ያንዚ እውነተኛውን ታሪክ እንደምትፅፍ አልተጠራጠረችም። ሀውኒ እዲስ ድፍረትና ወኔ ለማግኘት ራስዋን እያበረታታች ነበር፤ ከመፀዳጃ ቤት ወደ ዋሻዋ የተመለሰችው። ልብዋ ግን አልቆረጠም። ግማሽ የመሞት እድል እንደሚገጥማት ስታስብ ፍርሃት ውስጥዋን ያርበደብደባል። ሞትን መጋፈጥ ፈራች። ብርሃንን ማየት ትችላለች። ሀይወት ጣፋጭ መሆን ይለማታል። ሞትን ለምን እጋፈጠዋለሁ? ብላ ራስዋን ትጠይቃለች። ልብዋ ተከፋፈለ። ጊዜው ግን አሁን ነው። የሀውኒ ፖሊት ቢር አባላት በሙሉ እዚህ አሉ። ስብሰባቸውን ጨርሰው ከመበተናቸው በፊት አንድ ውሳኔ ላይ መድረስ አለባት። ከቆረጠች ሆሎምን ተከትላ ወደ ወገያው ሜዳ መገዋዝ አለባት፤ ካልሆነም ስራዋን እርግፍ አድርጋ ትታ ወደ ውጭ ሀገር መኩብላል። ከሁለት አንዱን የገድ መወሰን አለባት። ውሳኔዋንም ለሆሎም ትነገረዋለች።

ልብዋ ግን የላለ። መወሰን አቃታት። በተከፋፈለ ልብ አልጋ ውስጥ ገብታ ጋይም አለች። ከላይ ገመል ይበርዳል። ሲበርዳት ሰውነትዋን ማሻሻት ትወዳለች። ያኔ ይሞቃታል። ሙቀቱ ደግሞ አንዳች ስሜት ይጭርባታል። ያለቃያታል። ጀርመን ያለው የልጅነት ፍቅረኛዋ ከልብዋ አልጠፋም። አብር አደግዋ ነው። ዋቁ አባዳላ የሚባል የአድሜ ባለፀጋ ነው ያሳደጋቸው። ወንድምዎም እሙኛዎም ነው። ሩቅ አገር አለ። ታዲያ አልጋዋ ውስጥ ገብታ ሲሞቃት ለየተወራጩች የሩቁን አገር ሰው ስም በፍቅር ታነሳለች ...

«አኖሌ የኔፍቅር ... የት ነህ!»

ከአዲስ አበባ በስተምስራቅ ሀምሳ ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ ደብረዘይት ወይም ቢሾፍቱ ተብላ የምትጠራ አንዲት ከተማ አለች። ወታደራዊ ጫማዎች በየአለቱ ሲረገጡዋት ስለሚውሉ የፍርሀት አገር ሆናለች። ቸፈጥሮ ያለውን ሳይቆጥብ በሰጣት ሀብት ላይ ተኝታበታለች።

ከቢሾፍቱ ከተማ እምብርት ወደ ሆራ ሀይቅ በሚያመራው ውብ ጉዳና ዳርቻ ላይ በከተማዋ ታዋቂ የሆኑ አንድ ሬድዮ ጠጋኝ አሉ። እኒህ ሰው አርጅተዋል። ቢሆንም ብርቱ ናቸው። ግንባራቸው በላቦት እያብረቀፈቀ የተበላሹ ኤሌክትሪክ ነክ እቃዎችን ይጠግናሉ። ለነገሩ ምን የማይጠግኑት አለ? ሰአት! የእጅ ባትሪ! ቡታጋዝ! ማቀዝቀዣ... ዝናቸው በሴተኛ አዳሪዎቹ ዘንድ እጅግ ተጋንኖ በመስፋፋቱ የተሰበረ የቢራ ጠርሙስም ይጠግኑ ይሆናል በሚል እምነት ስባሪውን አንጠልጥለው የሚሄዱ አሉ።

የመጠገኛ ስቃቸው ለዘመናት በተከማቹ የተበላሹ ቁሳቁሶች ከመጠቅጠቅዋ የተነሳ መተላለፊያ የለም። ኤርትራውያን «አቦይ ግርማ ፅዮን» ሲሉዋቸው፣ ሌሎቹ ደግሞ «የዳዊት አባት» ሲሉ ይጠሩዋቸዋል።

እነሆ አቦይ ግርማ ፅዮን ዛሬ ያልታሰበ እንግዳ ከተፍ አለባቸው። አያውቁትም። የቢሾፍቱ ሽው አይደለም። የሚጠገን ሬድዮም አልያዘ። ገፅታውን በፍጥነት ያጠነት ጀመር። በልባቸው «አሉ ይሆን?» አሉ።

«ጤና ይስጥልኝ!» አለ ወጣቱ ጥርት ባለ አማርኛ።

«እግዚአብሔር ይመስገን!»

«የተበላሽ ሰአት ነበረኝ»

«ምን አይነት ሰአት ... ልጄ?» አሉ የልባቸው ምት እየፈጠነ።

«ሮመር 33» አላቸው።

«እነዚህ ሰአት ወር አይሰሩ። እምጣ ... በል። ዛሬ ስራ የለ ... ቀዝቀዝ ... ሰው የተባለ ሳይመጣ ... ዋለ» ካሉ በሁዋላ «እንደምን ሰንበተሃል... የአገሪ ልጅ» አሉት በትግርኛ።

ከበርጩማቸው በመከራ ተነስተው አገላለጠው ሳሙት። ወጣቱ ከቀረበለት የወላለቀ ባለ እራት እግር ወንበር ላይ በጥንቃቄ ተቀምጦ ያወያቸው ጀመር።

እነሆ አቦይ ግርማ ፅዮን ዛሬ ታላቅ እንግዳ መጥቶባቸዋል። ስለዚህ አይናቸውን ወደጉዋዳ ወረወሩ። «ትብለፅ! ትብለፅ!» እያሉም

ይጣሩ ያዙ። ወጣት ቆንጆዬ ልጅ አንገትዋን ብቅ አደረገች።

«ጋሻ መጥቶአል... ሻሂ በሊያ ነዴኼ...»

በተወለጋገደው አማርኛ ሳቀባቸው።

«ሸዋ ምን ያህል አመት ቆዩ አቦይ?»

«ሰላሳ አመት» አሉ በፈገግታ።

«አማርኛ ሳይችሉ ቀሩ ታዲያ?»

«እምቢ አለኝ» አሉ ራሳቸውን እየነቀነቁ «ልጆቼን ደሞ ትግርኛ እቃታቸው። ወደፊት ሀገራቸው ሲገቡ ምን እንደሚሆኑ ቅዱስ ፍፋኤል ይወቅ።»

«የአካባቢው ፀጥታ እንዴት ነው ታዲያ?» አለው ለውጦ።

«የፍረወይኒን መቼም ሰምተህል።»

«አላውቃትም» አሉ።

«አንድ እህታችን ናት። ፍረወይኒ ወልደማርም ትባላለች። አንድ አመት ሞላ ከተገደለች። ከልቤ ግን ልትወጣ አልቻለችም። ሁመራ ሳለን ጀምሮ ነው የማውቃት። ልጅዋን ወደ በረሀ የላከች ጀግና ናት። ታዲያ ኤርትራዊ ለሆነው ሁሉ 'ድምፂ ሀፋሽ ሰሚእካ?' ነው የመጀመሪያ ጥያቄዋ። ብዙ ጊዜ መከርናት። ተቆጣናት። አልሰማ አለችን። እንደፈራነው ሆነ። ለቅሶ ቤት ተቀምጣ ወዲ አፍወርቂ ስሜ ጉዳም ተዛሪቡ። እዚ ጅግና ወዲ ኤሪ' እያለች ስታንሾካሽክ አስመራ የኖረ አንድ ወታደር ሰምቶ ጠቆመባት። ተያዘች። ተገደለች።»

ለጥቂት ደቂቃዎች ሁለቱም በትካዜ ቆዩ።

«የፍረወይኒን ታሪክ እስኪ ሌላ ቀን ያወገኛል። የዛሬ ስራችንን ቶሎ እንጨረሱ። መልእክት ይኖረኝ ይሆን?»

«አዎን አለህ» ካሉ በሁዋላ ድምፃቸውን ዝቅ አድርገው ይናገሩ ጀመር።

«... ቦሎኛ 99 ተፈፀሞአል! ለጊዜው ስራህን ልትቀጥል ስለማትችል በአስር ቀን ጊዜ ውስጥ ወደነበርክበት ተመለስ። ወጪህ በተለመደው ስፍራ ተዘጋጅቶልህል - ነቢያት ቦቼፊሊያ»

እንግዳው ሰው መልእክቱን እንደሰማ ባለበት ደንዝዞ ቀረ። አቦይ ግርማ ፅዮን በእንግዳቸው ድንገተኛ ድንጋጤ ክፋኛ ተረበሸ።

«ከባድ ችግር አለ?» ሲሉ ጠየቁት።

«አዎን»

«ምንድነው የኔ ልጅ?»

ምላሽ ሳይሰጣቸው ቀረ።

«ንገረኝ ልጄ? ምስጢር መሆኑን መቼም አውቃለሁ። ስጩነት ውዩ ከማድር ግን ጥቂትም ቢሆን ንገረኝ።»

«እኔ ወዲህ የመጣሁት ለአንድ ድርጅታዊ ተግባር ነበር። ያንን ተግባር ማከናወን የምችለው ግን ቦሎኛ 99 ከተባለው ሰው ጋር ብቻ ነበር። ቦሎኛ 99 በደርግ እጅ ወድቆአል። ስለዚህ እኔ ስራዬን ለጊዜው መስራት አልችልም።» ብሎ በንዴት ይብከከከን ጀመር።

«ቦሎኛ 99 ትልቅ ሰው ነው?»

«በጣም! አስመራ ላይ ወላጅ ስራዎችን ሲያከናውን የቆየ ነባር ታጋይ ነበር። ማንነቱን ከደረሱበት ምስጢር እንዲያወጣ ያስቃይታል። ምስጢር ደግሞ ሊያወጣ አይችልም። ስለዚህ ራሱን መግደሉ አይቀርም። አሊያ እነሱ ይገድሉታል።»

ለደቂቃዎች ያህል በየራሳቸው ሀሳብ ተመስጠው ሲተክዙ ቆዩ።

ከዚያም ሽማግሌው፣ «ትብላፅ» ሲሉ ይጣሩ ጀመር «ሻሃ ውን ዘገያችሁ»

«ሻዩ ይቅርብኝ አይደለ!» አለ ወጣቱ።

«ይደርሳል እኩ»

«እቸኩላለሁ። ምናልባት የሚያስተላልፉልኝ መልእክት ካለ በአንድ ሳምንት ጊዜ ውስጥ ተመልኼ እመጣለሁ። ካልሆነ ሄጃለሁ ማለት ነው። ደህና ይሁኑ አይደለ።»

«ደህና ሁን ልጄ!» አሉ ከተቀመጡበት እየተነሱ።

ጣይቱ ምናለች!?

ምእራፍ ሶስት

- 1 -

የግል ታርጋ የለጠፈች አንዲት ቶዮታ - ላንድ ክሩዘር ናዝሬት ላይ ስትደርስ የመተሃራን መንገድ ትታ ወደ አርሲ በማያደርሰው ጉዳና ተገነጠለች። ሾፌሩ የተመሰገነ ነው። በርግጥ ኖርቦታል! መንገዱም የሰጠ ነው። ላንድ ክሩዘርዋ አምስት ሰዎችን ብትጭንም ትምም አላላት። በምቹው ጉዳና ትጋልባለች።

መኪናዋ ውስጥ ከሁዋላ የተጫነትን ሶስት ገበሬዎች ለማያያቸው ሞኞች ይመስላሉ። ገፅታቸው የጅል ነው። ግን በእዳፋ ከታዎቻቸው ስር ያለውን ያርሲ ልብ ማን ያውቀዋል? በተጨማሪው ባርኔጣቸው ስር ያለውን ያርሲን ሰዎች ጭንቅላትስ ከቶ ማን ይስተካከለዋል? በርግጥ የአርሲዎችን ሩህሩህነት ... የአርሲዎችን ጀግንነት ... የአርሲዎችን ምኞትና ህልም ... አዲስ

አበባ ጨርሶ አላወቀችውም፤

«አባቦሩ!»

አኖሌ ነበር በአሮሚኛ።

«ወዬ ልጅ?»

«እስር ቤት ውስጥ ደበደቡዎችሁ እንዴ?»

«ሰደቡን እንጂ አልነኩንም ... ልጅ!»

«ማነው ተሳዳቢው!»

«ቆየ እኩ ልጅ?»

«ምነ አባቦሩ?»

«ስድቡ ከተጀመረ ነዋ?»

«አባቦሩ!»

«የኔ ልጅ!»

«ምን ብለው ሰደቡዎችሁ!»

«እኔን ... 'ጅል ጋላ' አሉኝ።»

አቃሰተ። በጦር ጉኑን የተወጋ ያህል አመመው።

በአፍንጫው ትኩስ ትንፋሽ ሰንጥቆ ሲወጣ ተሰማው።

«ይህን ያለውን ደንቆሮ ያስታውሱታል?»

«ከምትነዳዎቸው አህዮች አትሻሉም! ሲሉም አላገጠብን።»

«ያው ውሻ ነው እንዲህ የሚገመገሙ?»

«መቼ ይህን የምትሰለጥኑት? ሲሉም ጠየቁን።»

«እርሶ ታዲያ ምን መለሱለት አባቦሩ!»

«ማን እየገዛን እንሰልጥን? አልኩት።»

«ምን መለሰ ይህን ሲሉት?»

«ሲሉ ሰምታ ዶሮ ታንቃ ሞተች አሉና ተረቱብን።»

«ለተረትማ ማን ብለውአቸው? ኑሮአቸው ተረት ነው። እስተሳሰባቸውም ተረት ነው። እንደ ባልቱት ተረት ከማውራት የተሻለ ምን ያውቃሉ? ደደቦች! እነሱን ብሎ ደሞ ስልጡን? ለዚህች ሀገር ምን ቁምነገር የራያዱ መሰላቸው? ሶስት ሺህ እያሉ»

የሚመኩበትን ዘመን ሙሉ ጠጅ በመጣልና በመጠጣት ነው ጊዜያቸውን የፈጁት!»

«አኖሌ ልጅ!»

«አባቴ!»

«ያንን ሰማይ ታየዋለህ!»

«የቱ!» ብሎ በመስኮት አማተረ።

«እስከ አድማስ የተዘረጋውን!»

«አዎን አባቴ!»

«እንኩዋን መሬቱ ሰማዩም የአርሞዎች ነው። ጊዜ ነው ያዋረደን። ጊዜ ደግሞ ሁሉንም እንደነበረ ያደርገዋል።»

የላንድ ከሩዘር ሾፊር አሮሚኛ ባይችልም የአኖሌንና የገበሬዎቹን ንግግር በምስጢር ቱፕሪከርደሩ እየቀረፀ ነበር።

በአኖሌ ገፅታ ላይ የሚነበበው ቁጣ ፖለቲካዊ ይዘት እንዳለው አልተጠራጠረም። በሙያው ተከናቦታል። የስላላ ስራውንም ይወደዋል - የገንዘብ ምንጭ ሆኖለታልና።

«ጋሼ ነመራ!» አለ አኖሌ ወደ ሁለተኛው ገበሬ ዞር።

«ልጅ?»

«ልጆች ደህና ናቸው?»

«ደግ ናቸው ... ደግ ናቸው ...»

ወደ ሶስተኛው ገበሬም መለስ አለ።

«ጋሼ ዋቁማ ...»

«ወዬ የኔ ልጅ ...»

«ሁሉም ቤተሰብ ደህና ነው?»

«ደግ ናቸው ... የኔ ልጅ»

«መሀቡላ አገባች?»

«ገናነች ልጅ! አንተን ሁሉ እንዳላላች ነው። ከአፍዋ ጠፍተህ አታውቅም። ሲነጋም ሲመሸም 'አኖሌ ...' እንዳለች ነው።»

ደሞ ወደሌላ ርእስ ዘለለ፤

«አመፁ ሲቀሰቀስ ምን ይመስል ነበር ... አባቦሩ?»

አባቦሩ ግን መልስ ለመስጠት ዘገዩ። ይልቁን የደማ የአግራቸው አውራ ጣት ላይ ቁራጭ ጨርቅ ቢጤ ይደመድሙበት ጀመር። ሽበት ጨርሶአቸዋል። ብስል ቀይ ናቸው - ረጅም።

«አባቦሩ!»

ቁና ሙሉ አየር ተነፈሱና እንዲህ አሉት ...

«... ያደግሀበት ደጃፍ ዛሬ የጦር ሰፈር መስሎአል። የቡርቃ ገበሬዎች ህወኒ ... አኖሌ ... እያሉ ነው። ገበሬው በናንተ ተስፋ አድርጎ ነበር። ያኔ ወደ ትምህርት ስትላኩ ሱሪ አለባበስ እንድታውቁና የፀዳ ጨርቅ እንድትለብሱ አልነበረም። አማርኛችሁ እንዲጣፍጥም አልነበረም። ጉዳዩ ሌላ ነበር። ታሪካችሁም ብዙ ነው ... እናንተ የማታውቁት።»

አኖሌ አንድ ነገር ጭንቅላቱን ጠቅ አደረገውና ከመቅፅበት ለአባቦሩ ጥያቄ ሰነዘረ።

«ለመሆኑ የኔና የህወኒ ወላጆች እንዴት ነው የሞቱት?»

ሶስቱ ገበሬዎች ርስበራሱ ተያዩና በዝምታ አቀረቀሩ።

«ለአባቱ ጉዳዩን ሳነሳበት ይከፋው ነበር።»

«ዛሬ ያወገሃል» አሉ አባቦሩ በደካሙ ድምፅ።

«ልዩ ነገር አለው እንዴ አባቦሩ?»

«የለውም ልጅ። እንደሰው ልጅ ነው የሞቱት።»

«በሀመም ነው?»

«የለም!»

«በጉርፍ አደጋ ይሆናላ?»

«ቡርቃ ምን ወንዝ አለና ልጅ? ወንዝማ ውስጥ ለውስጥ መሄድ ከጀመረ መቶ አመቱ ነውኩ? ምን ጉርፍ አለ ቡርቃ?»

«በምን ሞቱ ታዲያ? በቃጠሉ?»

«የለም!»

«በሰው እጅ ነው የተገደሉት?»

«የለም!»

«ታዲያ በምን ሞቱ?»

«ያደርስሃል!»

ላንድ ክሩዘርዋ እጅጉን ቸኩላለች።

አዎን ... መኪና ውስጥ ያሉት የአርሲ ገበሬዎች የመኪናዋን መቸኩል የወደዱት ይመስላሉ። በርግጥ አርሲዎች ችኩል አይደሉም። ሰባ አመት ሙሉም ታገለገሉ። ዛሬ ግን ትእግስታቸው ያለቀ ይመስላል ...

የአመፀኞቹ ገበሬዎች ቁጣ እንደ ሰደድ እሳት ተቀጣጥሎአል። የገበሬዎቹ እገሮች ለእሾህና ለጠጠር አይበገሩም። እንደ ወይራ በጠነክሩ ተረክዘቻቸው ያን የጥጥ ፍራሽ የመሰለ ምድር አየሰረጉዱ ጁሉታውን ያስነኩታል። በጦርቻቸው በውሃና በልምሳሜ የሞከሞከውን መሬት ይበጭቁታል። እየቦጨቱ ይፎክራሉ። ጉልማሶቹና ወጣቶች!

«ቡርቃ ሊጋላ!»

«የርን ጌሴ ጂራ - ቡርቃ!» ይላሉ።

ሽማግሌዎችም በሚንቀጠቀጥ ድምፃቸው ይቀሰቅሳሉ።

«አሰማሌኩም ...

ዋቀዋ መራገፍራ

ዲኒ ኬኛ ... አርባጉጉ ጂራ

አማሪ ... ቡርቃ ጂራ

ቆንጨራ ነበረ ጭራ!»

ሴቶችስ መች ዝም አሉ?

«ኤልመኮ አኖሌ ... ኤላጅርታ!»

«ኢንተለቶ ህወኒ ... ኤላጅርታ!»

በረጅም ቀጭን ድምፅ ይጣራሉ። ጥሪያቸው የካካን፣ የባቱንና የጭላሎን ተራራዎች ይገጨዋል። የአርባጉጉን ሽለቆ ያሸብረዋል። የገደል ማሚቶም ያን ጥሪ ... ያን ተረርቶ ... ያን ጁሉታ ... እያቀባበለ እስከ አካ ... እስከ ደምቢደሎ ... እስከ ጅማ ... መቱ ... እስከ የረርና ዝቀዋላ ... ያስተጋባዋል።

በርግጥ የቡርቃ ዝምታ ሊያበቃ ይሆን?

ኦሮሞዎቹ ገበሬዎች ቅንጣት ታህል አልተጠራጠሩም። ታውቁለትዎል። ጊዜው መቅረቡ ተሰምቶአቸዋል። ዳሩ ጠንቁቁዎችና አረኞች ወሬውን በመሰላቸው መንገድ ሲያዳርሱት ነው የሰነበቱት።

ገበሬዎች በጀንበር ግባት ላይ በየሀማጋው አፍ ለአፍ ገጥመው ይህን ሲንሸካሸኩና ጃሎታውንም ሲያደሩት አመሹ። የሰማው ላልማሰው ጊዜው ደረሰ! የቡርቃ ዝምታም ሊያከትም ነው! እያለ ያዳርሳል። ወሬው ከቡርቃ መንደር ተነስቶ ወደ ጎሮ - ወደ ጁራ - ወደ ጉና - ወደ በቆጂ በረረ። ማቲው ፋርሽካ ፋርሽካ የሚለውን የበቆሎ ቁጣ እርቦው ላይ ወረወረ። በወጪት የሞላ ገንፎውን ገለበጠው። የሚያርስ ሞፊሩን ጣለ። የሚቅም ጫቱን የገል ማንደጃው ላይ ባፍጠሙ ደፋው! ምንጣፉን አንጥፎ ፊቱን ወደ መካ መዲና አዙሮ ቁራኑን የሚቀራ - ሀሙማን ላይ ጫት ሲተፋ ያደረ አዋቂ - መቁጠሪያውን ይዞ የሚቆጥር ሁሉ ወደ ቡርቃ መንደር ኮረብታ አንጋጠጠ።

አቡብንቲ መላው ሰውነታቸው ላይ ያርከፈከፉ - ለጋ ቅቤ ራሳቸው ላይ የጨፈጨፉ - በሞጆው ባለአበባ ሻማ ያሸበረቁ - የቤት ፊትል የለበሱ - ረጃጅም ጠጉራቸውን እንደነገሩ ያዘረከረኩ ሴቶች፤ ጨርቃቸውን ነፋስ ቢል እያረገባቸው ወደ ቡርቃ አቀኑ። ቁንዲፍቱ በቅል ያንጠለጠሉ - ቀሪቦ በአንካ ሲመዘምዙ የሞሉ - የታጨማደደና የጠቆረ ተነፋነፍ፣ ያጠለቁ - የተቦተረፈ ቦት ጫማ የተጫሙ - መስቀለኛ በረባሰላቸው የተነቀለ - ገፅታቸው ላይ እልህና ቁጭት የተቸከቸከባቸው - ምሬትና ቁጣ የገነፈለባቸው - ሲያቅራፉ እንደ ነጉድጓድ ድምፅ የሚያስደነግጡ - ወንዶች! የኦሮሞዎች አምላክ ዋቀዮ ስለ ቡርቃ ዝምታ ማብቃት፤ ስለቡርቃ ወንዝ ኩርፊያ ማክተም፤ በቅዱስ መንፈሱ ሽክ ያላቸው ያህል ቁና ቁና እየተነፈሱ የቡርቃን አቀበት ተያያዙት።

ኦሮሞዎቹ ያልያዙት ሁዋላቀር የጦር መሳሪያ አይነት የለም። ውጅግራ - አልቤን - ፋስ - ቢላዋ - ድንጋይ - የወይራ ዱላ - ከአህያ ጆሮ ጭራሮ የተሰራ ችቦ - ክብሪት - ጭጥረቢያ - በረጃጅም በጠያይምና በወፋፍራም እጆቻቸው ጨብጠዋል። አይኖቻቸው አሳት እየተፋ ሰብአዊ ፍጡርን ያስበረገጋሉ። መንታ ምላስ ያለው ስለታሙ ጦራቸው ደረት ላይ ቢሰነዘር ልብን ከነግሳንግሉ ቦጭቆ ይመለሳል።

... ወሬው ወደ አገልጃ ሳጉሬና አርባዬ ተዛምቶአል። የአገልጃ ኦሮሞዎች ወሬውን ሲሰሙ የቁጣ ሳቅ ገነፈለባቸው። ያለው በፈረስና በበቅሎ - አቅሙ የፈቀደ በእግሩ - ሁለቱም ያልሆነለት አረንጉዋዬ የስጋጃ ምንጣፍ ከመሰለው መስክ ላይ ጠይም ግምባሩን አሳስሞ ለዋቀዮ ምስጋናውን ያደርስ ጀመር።

ወሬውን ከመንደር መንደር የሚያደርሱት እነ ሆርዶፋ ናቸው።

ሽምጥ ጋላቢዎቹ ወጣቶች ትላልቅ ገደሎችን በፈረሰቻቸው የሚዘሉት እንደዋዛ ነው። የፈረሰኞቹ ኮቴ ምድር ውስጥ እየተተከለ ሲነቀል ዱባ የሚውጥ ጉድጉዋድ እየተወ ያልፋል። ሆርዶፋ እንደዛሬዋ እለት ደስታ አሳብዶት አያውቅም። ከቡርቃ ተነስቶ እንደ አሰሻማኔ እየተወነጨፈ ጉምጉማ ለመድረስ ጊዜ አልፎበትም። ሌሎች ወጣት ኦሮሞዎችም ወሬውን ይዘው ወደ አሰላ - ወደ ቦሮ - ወደ ኩፈሌ - ወደ ቆሬ - ወደ ጢርአፊታ ሸመጠጡ። ወሬውን የዚያኑ እለት ጉቢላ ሳይቀር አደረሱት።

ቡርቃ በጭንቅ ተይዛለች።

«የሮን ጌሴ ጁራ!» ሽማግሌዎቹ።

«ቡርቃ ሲጋላ!» ጉልማሶቹ።

«ዲኒ ኪኛ - ቆንጨራ ካሰኔጭራ!» ወጣቶቹ።

«ኤልመኮ አናሌ - ኤላጅርታ!» ልጃገረዶቹ።

«ኢንተለቶ ሀወኒ - ኤላጅርታ!» አሮጊቶቹ።

በአርሲ ያሉ ኦሮሞ ገበሬዎች ሁሉ ከቡርቃ ትንቢት ጋር ተያይዞ ሲፈጠር ስለሚችለው ልዩ ተአምር ሲያወጉ አመሹ። በርግጥ ቡርቃ አንገቱን እንደ ዘንዶ መዞ የኦሮሞን ምድር ለማጥለቅለቅ መቶ አመት ከተደበቀበት ዋሻ ይወጣ ይሆን?

ጉዳዩን ስሜታዊ ሳይሆኑ በርጋታ ያጤኑ በአድሜ የገፉ አዛውንቶች ደግሞ ትንቢቱ ስለሚፈጥረው አልቁት ሳያስቡ አልቀሩም። መላ ሲፈይዱ ወደ ቡርቃ አቀበት መገሰገስ የጀመሩም አሉ። ዳሩ ግን ሰሰባ አመታት ሲጠበቅ የኖረውን ያን አመፅ ከቶ ማን ያቆመዋል?

«ጊዜው ደርሶአል - ቡርቃ በቃህ!»

«ጠላቶቻችንን በቆንጨራ እንጨፈጭፋቸዋለን!»

«ልጃችን አናሌ ... የት ነህ?»

«ልጃችን ሀወኒ ... የት ነሽ?»

ኦሮሞዎቹ ገበሬዎች በከፍተኛ አስፈሪ ድምፅ የሚያስተጋቡት ይህን ነበር ...

ከለምለሚቱ ቡርቃ ጠዙም ሳይርቅ አንዲት በርካታ አማሮች የሰፈሩባት መንደር አለች። የሰፈሩበት ሜዳ እጅግ ውብና ለእርሻ ተሰማሚ ነው። መሬቱ ለእህል የሰጠ ነው። የሰርዶው ልምላሜ

ታይቶ አይጠገብም። አካባቢው ትዳስ ስፍራ ይመስላል። እዚያች መንደር ላይ የሰፈሩት አማርኛ አብዛኞቹ የምንጃር ሰዎች ሲሆኑ ወደ አካባቢው የመጡት ከአያሌ አመታት በፊት ደጃዝማች ሃይለራጉኤልን ተክተለው ነበር። በርግጥ የአብዛኞቹ አባቶች ራሳቸውን እንደ አገር አቅኚ የሚቆጥሩ ወታደሮች ናቸው። በወቅቱ በመላዋ አርሲ አሮሞች ይከበሩ ከነበሩት ዋቁ አባዳላ ጋርም እልህ የሚያስጨርስ ፍልሚያ አድርገዋል። ሆኖም አሮሞዎቹ ሀይል ሲበረታባቸው ወደ ቡርቃ ኮረብታ! ወደ ካነ ተራራ ገርጌ ተሰባሰቡ እንጂ አልተንበረከኩም ነበር። ደጃዝማች ሃይለራጉኤል የተቀዳጁትን ድል ተጠቅመው የዋቁ አባዳላን ተከታዮች አላሳደዱባቸውም። አሮሞዎች ብዛት ስላላቸው ቂሙ በርትቶ እንድ ቀን ይነሱብናል በሚል ስጋት ከዋቁ አባዳላ ጋር እርቅ መሰረቱ። ዋቁ አባዳላ በወቅቱ ሀይላቸው ስለተዳከመ እርቁን ይፈፀሙ እንጂ ነፍጠኞች የፈፀሙባቸውን ግፍ ለወገናቸው ከማስተማር አላረፉም ነበረ። ይህን የተረዱት አማርኛ ከአለታት እንድ ቀን የቡርቃ ሰዎች ይነሱብናል የሚል ስጋት ነበራቸው። እነሆ አልቀረም። ከብዙ አመታት በሁዋላ የቡርቃ ገበሬዎች እንደጉንዳን ሰራዊት እየተመሙ ከቡርቃ ኮረብታ! ከዋቁ አባዳላ ደጃፍ ላይ ተሰባሰበው ያቅራራሉ። ይዝታሉ ...

... አማርኛ ገበሬዎች የአመፁን ወሬ እንደሰሙ ድንጋጤ ትንፋሻቸውን ቀረጠው። ሴቶች እንባቸውን ያዘሩ ጀመር። ወንዶች ማድረግ ስለላባቸው ነገር በቅጡ ማሰብ እንኩዋ አልቻሉም። ቀስ በቀስ ግን እንድ ሁለት እያሉ የቅዱስ ሚካኤል ደብር ወዳለበት ኮረብታ ያቀኑ ጀመር። አማርኛና አሮሞዎቹን የሚለየው ከኮረብታ በታቦቱ ስም ቅዱስ ሚካኤል ኮረብታ ተብሎ ይጠራል። ከኮረብታው አናት ደጃዝማች ኃይለራጉኤል ያሳነፁት ይኸው የአርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተክርስቲያን በመልካም አቀማመጥ ጉብ ብሏል።

... እኩለ ቀን ሲሆን የጡሩምባ ድመፅ በአማርኛ መንደር ያስተጋባ ጀመር። አያይዘም የቅዱስ ሚካኤል ደብር ደወል ገርማ ሞገስ ባለው ድምፅ በርጋታ ጥሪውን አሰማ። ጥሪው ግን ከወትሮው ለየት ይላል። የአሁኑ የደወል ድምፅ ከኮረብታ ኮረብታ እስኪያስተጋባ ድረስ ሃይልና ቁጣ ነበረበት።

ከዘጠና ደቂቃዎች በሁዋላ ወደ ቅዱስ ሚካኤል ኮረብታ ሽምጥ የሚጋልቡ ፈረሰኞች ብቅ ብቅ ይሉ ጀመር። ጦርና ጉራዴ፣ መውኬርና ጉዋንዴ የያዙ ጠያይም አማራ ገበሬዎች ያን ለምለም መስክ እንደዋዛ ያቁዋርጡት ያዙ። ፈረሶቹ የተቀለቡና የሰለጠኑ ናቸው። አማርኛ ለፈረስ ገልቢያ የሚሰገፉ አልነበሩም። ፈረሶቹም ጥሪውን የተገነዘቡ ይመስል ጆርአቸውን ገትረው ወደ ተራራው

ይሸመጥጡ ገቡ። ተሲያት ላይ ከአምስት መቶ ያላነሱ አማራ ገበሬዎች ጦራቸውን እየሰበቁ ጁሉታውን ያሰነኩት ያዙ ...

«ፍፃሜ ቀርቦአል!» የሚሉ ድምፆች።

«ስምንተኛው ሺ!»

«እነዚህን ቆራጣ ጋሎች! እናቅምላቸውና ደሞ ሃምላ አመት ይተኙ!»

«የአማራውን ክንድ ረሱት ደሞ!»

«መንግስት አቀጠባቸው! የጋላ ወዳጅ የማጭድ ቀዳጅ የለም። መፍጀት ያስፈልጋል!»

«ቁዋንቁዋቸው በሬዲዮ መነገር ከጀመረ ወዲህ ቀበጡ!»

«መሪ እንምረጥ!»

የደብሩ አለቃ ከአንድ ቁዋጥኝ ላይ በዲያቆናት ድጋፍ ወጡ! ከዝግባ እንጨት የተሰራች መስቀል ይዘዋል። ማደፍ የጀመረ ጥምጣማቸውን በጥንቃቄ ጠምጥመዋል። ቁዋጥኝ ላይ ከወጡ በሁዋላ ሀዘቡ ዝም እንዲል ምልክት ሰጡ። ቀረርቸው ቀስ በቀስ ጋብ እያለ፣ እየበረደ ... በመጨረሻም ረጭ አለ። የደብሩ አለቃ ከነትጥቁ የተሰባሰበውን ገበሬ ላንዳፍታ በአይናቸው ገረፍ ካደረጉት በሁዋላ ደከም ባለ ድምፅ ንግግር ጀመሩ።

«... ወንድሞቼ! ወሬውን መቸም ሁላችሁም ሰምታችሁታል። እርሴዎች ሊያጠፉን ይሻሉ! ለምን ይህን እንዳሰቡ እናውቃለን! ግጭቱ የሚያስከትለውንም እንረዳለን! መፍትሄው ምን መሆን እንደሚገባውም አናጣውም» ብለው ለአፍታ ዝም አሉ።

ገበሬዎቹ በፀጥታ ያዳምጣሉ።

«... ቅዱስ ሚካኤል ከጎናችን ነው ወንድሞቼ። በልባችሁ ቅንጣት ታህል ሽብር አይገባ። አርቶዶክሶች በየትም አለም ለማንም ሲንበረከኩ ታይቶም ተሰምቶም ተፅፎም አያውቅም። አርቶዶክሶች ባለብት ስፍራ ሁሉ አንገታቸው ላይ ላሰሩዋት ክር ሲሉ ጀግንነት ፈፀመው ነው ያሰፉት። እርሴዎች ሊጨፈጭፉን ተነስተዋል። እኛም ቅዱስ ሚካኤልን ደጀን አድርገን እንከላከላቸዋልን። የሰኩሱት እሳት ራሳቸውን ይበላቸዋል። በዚህ ጥርጣሬ አይግባችሁ። ክብራችሁን አታስነኩ ልጆቼ! እግዚአብሔር አምላክ ከጎናችን ነው። ከመካከላችሁ ጎብዝ ፊታውራሪ ምረጡና መክቱዋቸው። እኛም ባህታውያን ወደ እግዚአብሔር እንፀልያለን!»

ቀረርቶና ጫጫታ ተከተለ። የደብሩ አለቃ እንደገና

መስቀላቸውን ብድግ አደረጉ። መልሶ ረገብ አለ። ረጭ!

«ጉብዝ አለቃ ምረጡ!» አለ።

ሆኖም ገበሬዎቹ ይተያዩ ጀመር። የመፈታተሽ ያህል ይገለግሙ ያዙ። ማን አለ? ማን የለም? የሚሉ ይመስል አንገቶች ሰገጉ። አንዱ ሌላውን እያየ ይመዝናል። ሹክሹክታ ተጀመረ። አፍላፍ ገጥመውም ሲማከሩ ሲጠቁቀቁ ደቂቃዎችን ካሳለፉ በሁዋላ፤

«አስናቀ!» የሚሉ ድምፆች አየሩን ሞሉት።

«አስናቀ!»

«ብቻውን አሩሲን ይገጥማል!» የሚሉ መገላገሎችም ተከተሉ።

አስናቀ በወፍራም ክንዳ ጠመንጃውን እንደያዘ፤ ሸሚዙን እስከ ክሳዳ እንደጠቀለለ ወደፊት ወጣ። ቁመቱ የትየለሌ ነው። ፈገገታው ደማቅ፤ ትክክውና ፊቱ ጋሻ መሬት የሚያህል፤ በራስ መተማመን ያለው፤ ግርማ ሞገሱ፤ ክብርና ኩራቱ አይኖቹና በለጠባ ፈገገታው ላይ የሚታይ፤ መካከለኛ እድሜ ላይ ያለ ሰው ነበር አስናቀ። የደብር አለቃው በለቀቁለት ቁዋጥኝ ላይ እንደ ገመሬ ዝንጀሮ ነበር እመር ብሎ የወጣው። ገበሬዎቹ በኩራት ያጤኑት ጀመር። አስናቀ እፊቱ የሰፈሩትን ገበሬዎች በአይነት መሉ እያፈለ፤

«አምናችሁብኝ ስለመረጣችሁኝ አመሰግናለሁ። ደግሞም አላሳፍራችሁም!» ሲል ገበሬዎቹን በልበ መሉነት እጤናቸው። አስናቀ መምህር ነበር። ከቡርቃ አካባቢ ብዙም በማትርቅ አንዲት የገጠር ቀበሌ ውስጥ ነበር የሚያስተምረው። ሆኖም ከእጅ ወደ አፍ የሆነውን የመምህርነት ስራ ትቶ ንግድና እርሻ ከጀመረ አስራ አምስት አመት ሞልቶታል። የእርሷ ገጠርች ተሰማምተውታል። በአካባቢው የተከበረና በተለያዩ ማህበራዊ ግልጋሎቶች ላይ ቀድሞ በመድረስ የታወቀ ነው። በተናጋሪነቱም በአካባቢው ገበሬዎች ይመሰገናል።

«... ወገኖቼ! የአሩሲ ጋሎች ሊጨፈጭፉን ማሰባቸውን ስለማ ከልብ አዘንኩ። ብዛታቸው ድል የሚያስገኝላቸው መስሎአቸው ከሆነ ተሳስተዋል። ጥራት እንጂ ብዛት ድል እንደማያስገኝማ በአረቦችና በእስራኤላውያን ጦርነት አየነው! ስለዚህ ስጋት አይግባችሁ! ልክ እናገባቸዋለን!»

ጭብጨባው ነጉድጉዋድ መሰለ።

«በሰ አልጨበጥንም!» የሚሉ ድምፆች ይወረወሩ ጀመር።

አስናቀ ንግግሩን አራዘመ፤

«... ለመሆኑ እኛ ላይ ማመዕ ለምን አስፈለገ? ምን አጠፋን? መንገድ በሰራን ... ትምህርት ቤት በተከልን ... ወፍጭ ቤት ባቀዋቁዋምን ... መጨፍጨፍ አለብን? ለላው ቀርቶ እነዚህ አሩሲዎች ዶሮ እንኳ መች ይመገቡ ነበር? እንደውሻ አርጅታ እስክትሞት ድረስ እንቁላልዋን ብቻ ነበር የሚለቅሙት። አይደለም እንዴ? እኛ ነን ዶሮ መብላት እንኩዋን ያሳየናቸው»

ባቁ ከጫፍ እጫፍ ተተረተረ።

አስናቀ ተጠለ፤

«ራሳቸው ሲተርቱ 'አውራ ዶሮ ጭንቅላቱ ላይ ስጋ ተሸክሞ ይዘራል፤ አይባላው ወይ አያስበላው!' ይላሉ። ታዲያ ተረታቸው ነውኩ የተፈጸመው። በየደረሰብት ሁሉ ራስ ብሩን ይከንናሉ። ራስ ብሩ የፈጸሙትን በጉ ተግባር ረስተው ይሆን? የራስ ብሩ ጥፋት በኛ ላይ መላክክ አለበት ያለውስ ማነው? የተወለድንበትን መሬት ለቀን የትነው የምንሄደው? ንገሩኝ ወገኖቼ? አማራው ደግሞ ጥቃትን አይሸክምም። የሚሸክምበት ትክክም የለው። አይደለም እንደ ጀግኖች? ተሳስቼ ይሆን?»

ጃሎታውና ጭብጨባው ተደበላለቀ። አስናቀ ደማቅ ፈገገታውን ለገበሬዎቹ እየመገበ በኩራት ያስተውላቸው ጀመር። ልቡ ሞላ ...

በአራት የአሜሪካ ሪዮ ጀምስ መኪኖች የተጠቀጠቁ ሁለት መቶ የስፓርታኪያድ ጦር አባላት ወደ ቡርቃ እየገሰገሱ ነው። ከጉባ የተነሱት ወታደሮች፤ ሮቤጅና ዲንሾን አልፈው፤ አዳባና ዶዶላን አቁዋርጠው አሰላ የገቡት በከፍተኛ ፍጥነት እየገሰገሱ ነበር። አሰላ ላይ ለአፍታም ሳይቆሙ ጉዞአቸውን ተጠሉ። መራሮ ከመድረሳቸው በፊትም ወደ ቡርቃ በሚያደርሰው የገጠር መንገድ ተገነጠሉ። የካካ ተራራ በርቀት ታያቸው። የመንገዱ ዳር ልምላሜ ታይቶ አይጠገብም። ለማዩ ብሩህ ነው። አየሩ ለሰስ ያለ ሲሆን ንፁህና መንፈስን የሚያደስ ነው። ሪዮ ጀምሶቹ በጉርፍ የተሰረዘረው የገጠር መንገድ አላስቸገራቸውም። ጡሩምባቸውን በጭተኛው ገጠር ላይ እያምባረቁ ነጉዱ። የዚህ ዘመቻ መሪ በከፍት ዋዝ ጂፕ ላይ ተቀምጦ ፊትፊት ይመራል።

ሻለቃ ጉተማ መልካም ባህርይ የለውም። እብሪተኛ ነው። እብሪተኛ ብቻ ሳይሆን ቀጣ፤ የበላይነት መንፈስና ንጭንጭ የተጠናወተው ጭምር ነው። ለበላዮቹ የሚሸቆጠቁትን ያህል የበታዮቹን ማራወጥ ይወዳል። ፊቱ ስለታምና አይኖቹ ውስጥ ነገር የሚነቡበት፤ መሰሪነት አብሮት የተፈጠረ ርህራሄ የማያውቅ

እርጉም ሰው ነው። ከስሩ ያለውን ማንኛውንም ሰው ይንቃል። ከተዳፈሩት ሴራ ይገነገራል። የጠላውን ጠልፎ ካልጣለ እንቅልፍ የለውም። ሌሊትና ቀን የተንኮል መረቡን ሲገምድ የሚውል የጦር መኮንን ነው።

ወታደሮቹ ሳንጃቸውን ጠመንጃቸው ላይ ስከተዋል። ለውጊያ ቸኩለዋል። ፍርሃት አይታይባቸውም። ካልታጠቁ ገበሬዎች ጋር እንደሚዋጉ ስለተነገራቸው በግልግል ለውጊያው ነው የቸኩሉት። በአስር ሜትር ርቀት በርግጥ የሰው ልብ ላይ ጨቤ መትከል መቻላቸውን ማረጋገጥ ይሻሉ። ተቅባቸው ለጠዋል። ከአራት ያላነሰ የእጅ ቦምብ ታጥቀዋል። በራስ የመተማመን ወኔያቸው ከፍ ብሎአል። ስለዚህም በሆታ ያዜማሉ።

መኝ ተዋጋና - ውጋ!

መኝ ተዋጋና - ንቀል!

ያሰባል ገና!

ይበላሃል ጅቡ!

ይበላሃል ጅቡ!

ሃይ ሃይ ሃይ - ጀግናው ቶሎና!

ይዘነጥልሃል!

ይዘለዝልሃል!

ጅቦ ተቆጥቶአል!»

ሻለቃ ጉተማ መኪናቸን በቁጣ አስቆመና ያምባርቅ ጀመር።

«ጅብ የሀፃን ልጅ ማስፈራሪያ ነው። አንበሳው በሉ!»

ሆኖም ወታደሮቹ አንበሳው! እያሉ አላዘሙም። ሌላ ግጥም ለወጡ ...

ያሆ!

ያሆ!

ዲያም ... የለመዲያው!

ወርዲያህ ... አንክተው!

ግፋ!

ወርዲያህ ... ክተፈው!

ቁጡውና ነጭናጫው ሻለቃ መለዋውን አወለቀ። ሲጋሩን አባነ። ጉልበቱ ላይ ካለው ኪሶ ሽጉጡን ስቦ ሽገጡ ላይ ሰካው። ቁመናው መጅም ለመኮንንነት የሰጠ ነው።

ምናለ መንጌ ምናለ?

ኤርትራን ለአረብ ...

ውጋ!

ዳህላክን ለአረብ

ንቀል!

ምፅዋን ለአረብ!

ውጋ!

አልሰጥም አለ»

ሻለቃ ጉተማ ወደ መገናኛ ሰራተኛው ዘወር አለ።

«ቡርታ ተርበናል! መከላከያ ሚኒስትሩን አገናኘኝ!»

የመገናኛ ሰራተኛው የቡልጋሪያ ስሪት የሆነውን ሬድዮ RU20 ይጠቀጥቀው ጀመር።

«አልፏ ብራቮ!

አልፏ ብራቮ!

ድድድ ... ድዳ! ...»

ሆኖም መልስ ስጠውጠውት ያገኑ የኮድ ቃል መልስ ያሰማ ጀመር። ይሁን እንጂ ሊላካለት አልቻለም።

ሆታው ተጥሎአል ...

«ምናለኝ ጣይቱ ምናለኝ?»

ምናምንቲውን ...

ውጋ!

እንቶፈንቶውን ..

ንቀል!

አራመቻውን ...

ውጋ!

መገጥሩት አለኝ!»

* * *

ከግማሽ ቀን በሁዋላ ... የረጅም ርቀት ፊደራው በተደጋጋሚ ጢጢጢ እያለ ይጠራ ጀመር። ሻለቃ ጉተማና ሌሎች መስመራዊ መኮንኖች የመገናኛ ሰራተኛውን ከበቡት፤

«... ዴልታ አስካር!

ዴልታ አስካር!

ድድድ ... ድዳ ...!» የሚል ድምፅ አስተጋባ።

የመገናኛ ሰራተኛው በተቻኮለ ድምፅ፤

«ከመካካክያ ሚኒስቴር ነው!» ካለ በሁዋላ ምላሽ ይሰጥ ጀመር።

«አልፋ ብራቮ!

አልፋ ብራቮ!

ዳድዳ ...!»

ከዚያም መልእክቱ ይጉርፍ ጀመር። የሚደረገውንም ስፍር ቁጥር የሌላቸው ቁጥሮች የመገናኛ ሰራተኛው በችኮላ እየተረጉመ ለመኮንኖቹ ይገልፅ ጀመር።

«አልፋ ዋይት የሚባል ሰው ልክናል። ... ተባብራችሁ ችግሩን ፍቱት። ... አመፀ መቆም ካልቻለ ... ርምጃ ይወሰድ። ... ቅስተላም ይካሄድ። ... ሆቴል ... ሆቴል ... ማይክ።»

ሻለቃ ጉተማ እንደማፋዋጫት አለ። ሆቴል ሆቴል ማይክ ... 'ሀይለጊዮርጊስ ሀብተማርያም - ሚኒስትር' ማለት መሆኑን አላምሮ ያውቃል።

የመገናኛ ሰራተኞቹ የመዝጊያ ኮዳቸውን ይለዋወጡ ጀመር። ከሶስቱ መኮንኖች መካከል ትንፋሽ ያለ አልነበረም። ይተያየ ጀመር። ፀጥታውን የሰበረው ምክትል አዛዥ የሙቶ አለቃ ነበር፤

«ማነው አልፋ ዋይት?»

«አኖሌ ዋቆ መሆን አለበት» አለ ሻለቃው።

«ምንድነውሱ?»

«የዋቆ የማደግ ልጅ!» አለ በግማሽ ቀን ጊዜ ውስጥ ከሰበሰበው መረጃ በመነሳት።

«ዋቆ ጠንቁቅ ይሆን?»

ሻለቃ ጉተማ በጥያቄው የፌዝ ፈገግታ አላየ። ይልቁን የአርሲ ልጅነቱንና የአሮሚኛ ቁዋንቁዋ ችሎታውን ተጠቅሞ ስለ ዋቆ የሰበሰበውን መረጃ ይዘረግፍላቸው ጀመር።

«... ዋቆ ማለት የሙቶ ሰባት አመት ሽማግሌ ነው። በአካባቢው የሚታወቅበት ብዙ የመጠሪያ ስም አለው። አባዱላ ይሉታል። የጦር መሪ ማለት ነው። የቡርቃ አድባርም ይሉታል። 'ቡርቃ ኦሮሞ ሲሉም ያሞግሱታል።' የኦሮሞ አያት ማለት ነው። እንደሚባለው ይህ ሰው እስከ ቅርብ ጊዜ ድረስ ከንዱ ገና አልዛለም ነበር። በዚያ እድሜው ጦር ይሰብቃል። በትክኻው ጠመንጃ ያነገታል። ድምፁ ጠንካራ ነው። አረማመዱና አረጋገጡ የአኖላ ጉረምሳ ነው። አይኖቹ የነብር ይመስላሉ። ታዲያ ቅቤ ነበር አሉ ምንጡ። የቡርቃ ገበሬዎች ናቸው የሚቀልቡት። ወተት ነው የሚጠጣው። ማር ነበር የሚልሰው። ጥሬ ስጋም ይወዳል። የሚቀርብለት ቡና ላይ ቅቤ ጠብ ካልደተደረገበት ንክች አያደርጋትም። ጠዋት ገንፎ በወጪት ይቀርብለታል። እሱን ካጋባ በሁዋላ የበሬ ደም ይቀርብለታል። ደሙን ከታረደ በሬ ሳይሆን በሬውን በቁም እየበጡ ቀድተው ነው የሚያቀርቡለት። ብርዝ አልፎ አልፎ ይቀምሳል። አሬቄ አጠገቡም አይደርስ። ሃይለኛ ተናጋሪ ነው። ሰንበት ዞሮ ሲመጣ ገበሬዎችን ሀማጋው ላይ እየሰበሰበ አማራን ያጥላል። 'አረቄን ያመጣው አማራ ነው' እያለ ይቀስቅሳል። 'ውለዱ ልጆቹ! ታዲያ ልጆቻችሁን ወተት ብቻ አጠጡዋቸው። እኛ ኦሮሞዎች ስምንት ሺህ አመት ሙሉ ወተት ነው የጠጣነው። እነርሱ ደግሞ ሶስት ሺህ አመት ሙሉ ጠጅና ልብ የሚያቆሽሽ አረቄ ነው የጠጡት። ሙቶ ውለዱ ልጆቹ። የኦሮሞ ምድር ገና አልሞላም። ውለዱና ሙሉት። መሬታችን እንደሁ እንኩዋን ለኛ ለአማራውም ተትረፍርፎለታል። ልጆቹ! ልጆቹ! አደራችሁን ለአማራ ፖሊስና ዳኛ በገንቦና በማሰር ቅቤ እየሞላችሁ ፍትህን አትለምኑ!' እያለ ይቀስቅሳል ነው የሚባለው» ካለ በሁዋላ ወረቀቶቹን እያገለበጠ ያነብላቸው ጀመር። «... 'ፍትህን በምልጃ ከምታገኙ የበደልን ቀዋሞን እንደተሸከማችሁ ቆዩ። ፍትህ ዋቀዩ የሚሰጣችሁ በረከት እንጂ በገንቦ ማር የሚለወጥ የሰሜን አሞሌ ጨው አይደለም። ልጆቼ ... ልብ በሉ ... አሽመር ኦሮሞ አደግ አይደለም። ውሽማ ማስቀመጥ የኛ ባህል አይደለም። እንጂ መሸጥ የኦሮሞ ልማድ አይደለም። ከዚህ በሽታ ተጠንቀቁ። ተንኮል የኦሮሞ አይደለም። መንገብንብ የኦሮሞ አይደለም። ፍርሃት የኦሮሞ አይደለም። የኦሮሞ ልብ ንፁህ ነው። ኦሮሞ ሰው አይንቀም። ቅን ነው። ሁሉም የአምላክ ፍጡር ነው። እያለ ነበር ዘወትር የሚደሰኩለው። የዛሬውን አመፅ

የቀሰተሰውም ይህ የጃጃ ጆንያ ለዘመናት የረጨው መርዝ ነው።»

ሻለቃ ጉተማ ሲጋራውን ለኮሎ። ከዚያም ተቀምጦበት የነበረው ቁጥጥኝ ላይ ወጥቶ ወደ ቡርቃ ተራራዎች በጦር ሜዳ መነፅሩ አሻግሮ ይመለከት ጀመር።

«አኖሌ የዋቆ የማደጉ ልጅ ከሆነ አንዴት ነው ከኛ ጋር እንዲሰራ ሊላክ የቻለው?» ሲል መቶ አለቃው ጠየቀ።

«እኔም አልገባኝም!» አለ ጉተማ ተንኮል እያሸተተ። «ግን እስኪ እዚህ ይድረስና እንደዋ! ካባቱ ያልተሻለ ደነዝ መሆን አለበት። ምክንያቱም ...»

መኩንኩ ሊናገር የረለገውን ሰላላው ተገንጥሎ ገንታና ከገፈሩን በጥርሱ ይነክስ ጀመር። ይህን አመፅ በማቆም ታላቅ ጅብዳ ቢፈፅም አንድ ወደላይ የማከረግ አድገት እንደሚያገኝ አልተጠራጠረም። አኖሌ የተባለ ደንቃራ ሰው ግን መሃል ላይ እየገባበት ነው። ይህም ለባቻው የሚቀላጀውን ዝና ይሻማዋል።

«... ለማንኛውም ይምጣና እንደዋ!»

በጦር ሜዳ መነፅሩ ቡርቃ ኮረብታ ላይ እንደ ጨፈቃ የተጠቀጠቁት ገበሬዎች ጉንዳን መሰለው ይታዩታል። ስለቱን አየ። አስር ተኩል። ዘወር ሲል ከሩት አቡዋራው እየተሻመለመለ ሲመጣ ተመለከተ። መነፅሩን በችኮላ አይነት ላይ ተከለ። በአቡዋራው ውስጥ ስቲሽን ዋገን ታየችው። 'አልፋ ዋይት መሆን አለበት' አለ ሰራሱ ...

* * *

«አኖሌ ዋቆ እባላሁ - ከአገር ውስጥ ጉዳይ ሚኒስቴር ነው የመጣሁት» አለው በአርሚኛ።

«ሻለቃ ጉተማ» ካለ በሁዋላ «... አርሚኛውን ለጊዜው እናቆየውና በመንግስት የሰራ ቁጥንቁጥ እንነጋገር።»

ሆነ ብሎ ነበር በነገር የተቀበለው። አኖሌ ሽምቅቅ እለና የሻለቃውን ገፅታ ማጤን ጀመረ። ቀፈፈው።

«መልካም! ለማንኛውም መረጃዎች እንለዋወጥና መደረግ ሰላለበት ጉዳይ እንመካከር» ብሎ ሲጋራ አቀጣጠለ።

ሻለቃው ከንፈሩን በልጠጥ አድርጎ በሁለት እጆቹ ወገቡን ይዞ

እየተንገራዳደ፤

«አባትህ አገር እያመሰ ነው። ከዚህ የተለየ ምን አይነት መረጃ ትፈልጋለህ?» ብሎ በንቀት አስተያየት ከላይ እስከታች ይገሸልጠው ጀመር።

አኖሌ ሲታገስ ሞከረ፤ ወገኖቹንም አለበ።

«እኔም በመንግስት ተወካዬ ነው የመጣሁት። ምናልባት ያልተነገረህ ከሆነ ደብዳቤ...» ብሎ ከደረገት ኪሱ ወረቀት ሲያወጣ፤

«አስ ተነግሮኛል። የጨነቀኝ ግን ያንተ ውክልና አይደለም። እኛ ከአመፀኞቹ ጋር ልንፋለም ተዘጋጅተናል። እንተ ምን መፍትሄ ይዘህ እንደመጣህ ንገረኝና ልስማ። እኔ በዚህ ፈቃድ ደቂቃ ላይ ተጨባጭ እርዳታ እንጂ አማካሪ አልኻም። ገባህ?»

«ይገባኛል። አመጣጤም ላገዝህ ነው» ብሎ ሲያረጋጋው ሞከረ።

«ምንድነው የምታገዝኝ?»

«ረጋ ብለህ ብንመካከር አይበጅም? የቁጣህ ምክንያት አልገባኝም።»

«ርጋታን ልታስተምረኝ አትሞክር የኔ ወንድም። ጦርነት ላይ ነን። ጥይት እየተኩስከና እየተተኩሰብህ ምን ርጋታ አለ? እናንተ ሲቪሎች ጦርነትን ስለማታውቁት ውጊያ የቼዝ ጨዋታ ይመስላችሁዋል። ይሄ ትብጠት ነው!»

አኖሌ አቀርቅሮ ሲያስብ ቆየ።

ከመታገስ ሌላ አማራጭ እንደሌለው አምኖ የሻለቃውን ቁጣ በትእግስት ያሳልፍ ጀመር። አቅዱ እንዲበላሽበት አልፈለገም። በትዝብትና በዝምታ ያደምጠው ጀመር። ሻለቃው ስለ መስዋዕትነትና ስለ ጦርነት አስከፊነት ደንፍቶ ሲያበቃ መልሶ የራሱ ድምፅ ጮሽበት። አኖሌ ተደምጥኗል።

«ለመሆኑ እነዚህ ገበሬዎች ለአመፀ መሪ አንተን እንደመረጡ አውቀሃል?» ሲል ሻለቃው አይኖቹን እያገረጠረጠ ጠየቀው።

«አውቄያለሁ። የመንግስት ባለስልጣናትም ይህን ያውቃሉ።»

«ይህን እያወቁ አንተን ወዲህ ላኩህ?»

በአዎንታ ራሱን ላይ ታች ነቀነቀለት።

«አመፀን ምራ ብለው ነው የላኩህ?» ሲል አላገጠበት።

«አይደለም። አመፁን ለመገታት ነው የተላከሁት?»

«ጥሩ ነዋ! ... ጠመንጃ እንሰጥህና እንደ ወታደሮቹ ፊት ገብተህ ትቀጋለህ። ጀግንነት ያ ነው። ከጉኔ ሆነህ ምንድነው የምታማክረኝ? የጦር ሜዳን የውጊያ ጥበብ ታውቃለህ ወይስ በአቁዋራጭ ለመሸምና ለመሸለም ...»

«ሻለቃ ጉተማ ... እኔ መፍትሄ የምለው የመከላከሉን ውጊያ አይደለም። የተላከሁበት ሌላ ተግባር አለ።»

ሻለቃው ትክ ብሎ አኖሌን ያጤን ጀመር።

«ምን ልትፈፅም ነው ያሰብከው?»

«ውስጣቸው ገብቼ አመፁን እንዲያቆሙ እነግራቸዋለሁ!»

ሻለቃው በድንገተኛ የፈዝ ሳቅ ተጥለቀለቀ። በአኖሌ ሞኝነት ተገረመ። በሰባ አመት ትንቢት ተገፍተው ያመፁት ገበሬዎች ስለ አመፁ መቆም የሚያነሳባቸውን ሰው ወዲያው ጨፍጭፈው እንደሚገድሉት አልተጠራጠረም። ይህን አስቦ ሻለቃው በአኖሌ እቅድ ተደሰተ። ሄዶ አመፁን እንዲያቆሙ ሲማፀናቸው ኩሩዎቹ አርሲዎች ምራቃቸውን ነው የሚተፋቡት። ባይገድሉት እንኩዋ አሸቀንጥረው ይወረውሩታል። ወይም አዋርደው ይመልሱታል ሲል አሰበ።

«መልካም ነዋ! እንዲያ ከሆነ ሞክር ...» ብሎ ረገብ አለ።

መስመራዊ መኩንኖቹ በአኖሌና በሻለቃው መካከል የተፈጠረው ውጥረት ረገብ በማለቱ ተንፈስ አለ። አኖሌም ውስጣዊ ደስታ ተሰማው። ሆኖም ሻለቃው ከቁጣው የረገበበት ድንገተኛ ምክንያት አልተገለጠለትም።

«ወታደሮቹ ግን ቀድመው መተኮስ እንዳይጀምሩ በጥብቅ ልታስገንዝባቸው ይገባል» አለ አኖሌ።

«እሱን ለኔ ተወው። በየሙያችን ብንራመድ የተሻለ ይመስለኛል። የሻለቅነቱን ማእረግ ያገኘሁት በጉቦ እንዳይመስልህ። ጥይት በጀርዬ አፍጥጭቶ ስጋዬ ተነዳድሎ ነው። በየሙያችን! አይመስልህም ወንድሜ!»

«መልካም!» አለ በጣቱ ጢሙን እያፍተሰተለ።

«ገበሬዎቹ ከነጠራቸው ከከረብታው መውረድ ከጀመሩ ግን የጥይት ውርጅብኝ እንደሚዘንባባቸው ገነራቸው።»

አኖሌ ትእግስቱ ቢሙዋጠጥም እንደምንም ራሱን ሊቆጣጠር ጥረት አደረገ።

«ሻለቃ ጉተማ እነዚህ ሰዎች ወገኖችህ መሆናቸውን አትዘንጋ!» አለው ድምፁን ለማለዘብ እየታገለ።

«የእኔ ወገን የኢትዮጵያ ህዝብ ነው!» ብሎ ወደ መስመራዊ መኩንኖቹ ገልመጥ አለ። «የኢትዮጵያን ህዝብና መንግስት የሚነካውን ሃይል ሁሉ እፋለማለሁ። ይህ ደግሞ አላማዬ ነው። በዚህም ስለሚመኩ ይመስለኛል የመከላከያ ሚኒስትሩ ኩብዙ ሺህ መኩንኖች መሃል እኔን የመረጡት። ካለውቅህ እንድታውቀው ነው። ለህዝብና ለመንግስቱ ባለኝ ወገኖቼን ስለሚያምኑ ነው የሀገር መከላከያ ሚኒስትሩ በስም ጠርተው ይህን ስራ ያዘዙኝ። ሜጀር ደኔራሉ ህዝባዊነቱን ...»

«እኔ ስለደኔራሉ ምርጫም ሆነ ስላንተ ህዝባዊ እምነት ...»

አኖሌ ተናግሮ ሳይጨርስ ሻለቃው በጨኸት አቁዋረጠው ...

«... መከላከያ ሚኒስትሩን እያገገ-ዋጠጥህ እንደሆነ ይገባሃል?»

«እኔ አላገገ-ዋጠጥኩም!» አለ አኖሌ።

ሻለቃ ጉተማ ወደ መስመራዊ መኩንኖቹ ዞር አፈጠጠባቸው።

«ይህን ሁኔታ እንደዋዛ አላልፈውም። በሰማችሁዋት ቃል ላይ ሁሉ ትፈርማላችሁ። ይሄ የሀገር ጉዳይ ነው!»

«ሻለቃ ... ምናልባት...»

አኖሌ በመታከት ሊናገር ጀመረ። ሆኖም እጁን ብድግ አድርጎ አቁዋረጠው።

«ከዚህ ወዲያ በቃን! ወደ ተግባርህ መሄድ ትችላለህ»

አኖሌ ከተቀመጠበት ሲነሳ ሹፌሩም አብሮ ብድግ አለ።

«በል ደህና ቆየን» አለው ተስፋ ባጣ ድምፅ።

ሻለቃው ምላሽ አልሰጠውም። መቶ አለቃው ግን!

«ይቅናህ ጉዋድ አኖሌ!» ሲል ተነፈሰ።

ኩረብታውን ቀልቀል መውረድ ጀመሩ።

«አኖሌ ...» አለው ሾፌሩ።

«አህ!» በታከተ ድምፅ።

«የመከላከያ ሰዎች እንዲሁ ናቸው። ብዙ አትዘን። ርክብራስ

እንደተጠላለፉ እንደተገዳደሉ ናቸው። ይህ ሻለቃም ባንተ ላይ ሪፖርት መጻፍ አይቀርም። ጄኔራሉን መዝለፍህን ከገለፀ ደግሞ ጥርስ ውስጥ ልትገባ ትችላለህ።

«የምን ጥርስ?»

«የመከላከያ ሚኒስትሩን መዝለፍህ ከታመነበት በጣም መጥፎ ነው። እኔ አሰራሩን ስለማውቅ ነው። በመከላከያ ሚኒስቴር አስራ ሶስት አመት ሰርጅያለሁ። በህዝብ ደህንነት ደግሞ አምስት አመት አገልግያለሁ። አሰራርዎን ልቅም አድርጌ ነው የማውቃት።»

«እና ምን ላድርግ? ሰምተኸዋል ሲናፈጥብኝ። ሰውዬው እበት ቢጤ ነው። ለማውራት አንኩዋ አድል መች ሰጠኝ?»

«ቢሆንም ከፍተኛ መኩንን ነው። ያምነታል። ካንተ ይልቅ እሱ ይታመናል።»

«ሰው ያለምክንያት ይገደል ከሆነ ያሻቸውን ያድርጉኝ!»

«ስሜታዊ አትሁን አኖሌ።»

መልስ አልሰጠውም። ሲጋራውን እያቦነነ መኪናዎ ወደቆመችበት አቅጣጫ ተጣጧ።

«አኖሌ ...» አለው ሾፌሩ የሩጫ ያህል እየተከተለው።

«አህ!»

«በተፈጠረው ሁኔታ ከልብ ነው ያዘንኩት። እንዳንተ አንጀቴን የበለው ሰው የለም። ምስጢር ለመጠበቅ ከማልክልኝ ልረዳህ ዝግጁ ነኝ።»

አኖሌ በመገረም ቆም አለ። ሾፌሩን ትክ ብሎ አስተዋለው። በርግጥም ገፅታው ላይ በራስ የመተማመን ስሜት ያነበበ መሰለው። ግን አንዴት?

«አንተ ሾፌር ነህ። ምንድነው የምትረዳኝ? ምን የተፈጠረ ልዩ ነገርስ አለ?»

«መጀመሪያ ከባድ አደጋ ውስጥ መሆንህን እመን አኖሌ! የሻለቃውን ዛቻ እንደዋዛ አትናቀው። መኩንኖች በአብዛኛው መሰሪዎች ናቸው። ስራ አይወዱም። ተንኩል ሲጉነጉነ ነው የሚውሉት። እኔ ስለማውቃቸው ነው። ደፋር ለመምሰል የሚጥሩ ፈሪዎች፣ አቃጣሪዎች፣ የገዛ ወዳጆቻቸውን አርደው የሚበሉ ጨካኞችና ስግብግቦች ናቸው - ባብዛኛው። ይህ ሻለቃም አንተን ካላጠፋ አይለቅህም። ይህንን መጀመሪያ ማመን አለብህ።»

አኖሌ ሰለቱን አየ። ከዚያም ወደ ቡርቃ ኮረብታ እንጋጠጠ። ላይመሽ አዘዘ መድረስ አለበት። አለበለዚያ ለአይን ያዝ ሲያደርግ አማፅያት እንደ ጉንዳን ሰራዊት እየተገተለተሉ ሊወርዱ ይችላሉ።

ግን እመፀን ማቆም ይችል ይሆን?

አኖሌ እርግጠኛ አይደለም። ሆኖም የወታደሮቹን ሁኔታ ገልጾ አባቱን ሊማፀናቸው ይችላል። አባቱ አንድ ቃል ከተነፈሱ ደግሞ ሁሉም ይታዘዙ ይሆናል? እና በመታከት ወደ ሾፌሩ መለስ አለ። መኪናቸው እጠገብ ቢደርሱም ከፍተው አልገቡም። ይተያዩ ጀመር።

«አደጋ ውስጥ ነኝ ይገባኛል» አለ አኖሌ ሾፌሩን በመገረም እያስተዋለው «... ግን ምን ማድረግ ይቻላል? እኔ የፈጠርኩት አይደለም» ብሎ ጂብሪልን አስታወሰ። የሚመጣውን ችግር ሁሉ ጂብሪል ይቁዋቀዋልኛል የሚል ስሜት አደረበት። ከዚህ ብልጣ ብልጥ ሾፌር ጋር የሚያደርገው ውይይት አልጥምህ አለው።

«ከልቤ ነው የማግኘህ አኖሌ!» አለ ሾፌሩ።

«ምን እቅም አለህና? የሻለቃውን ክስ ለማስተባበል ልትመሰክርልኝ ነው?»

«አዎን። የሁለታችሁን ንግግር ሙሉ በሙሉ ቀድቼዋለሁ»

«ምን?»

አኖሌ ቆሎው ተገፈፈ። ሾፌሩ ባዶ እጁን እንደነበር አይተታል።

«በሙሉ በምስጢራዊ መቅረጫዬ አስቀርቼዋለሁ!» ብሎ ከጃኔቱ የውስጥ ኪስ አንዲት የእጅ መዳፍ የምታክል ጠፍጣፋ የኤሌክትሮኒክስ መሳሪያ አውጥቶ አሳየው።

አኖሌ በመደነቅ ረቂቅ መሳሪያዎንና ሾፌሩን አስተዋለ።

«ከየት አመጣህ?»

«ታዘገፎ ነው። ሾፌር አይደለሁም።»

«አላምንም!» አለ ሰውነቱ እየተንቀጠቀጠ።

ፈገግ አለ ሾፌሩ።

«ጂብሪል ነው የመደበህ?»

«አይደለም። ጂብሪል የኔን ስራ አያውቅም። ሚኒስትሩ ራሳቸው ናቸው የመደቡኝ። ጂብሪል ሾፌር ነው የምመስለው። በህዝብ ደህንነት ውስጥ እያንዳንዱ ሰው ይሰለላል። የኔን የመረጃ ሰራተኛነትም ሶስት ሰዎች ብቻ ናቸው የሚያውቁት። ሚኒስትሩ፤

እኔ እሁን ደሞ አንተ።»

ምድሩ ዞረበት። ፍርሀት አንዘፈዘፈው።

«ሌላው ቀርቶ መኪና ውስጥ በእርሚኛ ያደረጋችሁትን ንግግር በሙሉ ቀድቶታለሁ። በርግጥ እርሚኛ አላውቅም።»

አኖሌ ብርክ ያዘው። በመኪና ውስጥ ከአባባሩ ጋር ያወገትን ሁሉ መለስ ብሎ አስታወሰና ስሜቱ ቀዘቀዘበት።

ሾፌሩንም የመማፀን ያህል ያስተውለው ጀመር።

«ለምንድነው ይህን ሁሉ የምትነግረኝ?»

«ሰላዘንኩልህ ሳድንህ ብዬ ነው።»

«ከምርህ ነው?»

ራሱን በአዎንታ ላይ ታች ወዘወዘ።

«አመሰግንሃለሁ። ለምስጋናዬም ቃላት የለኝም። ውላታህን አመልሳለሁ።»

«ግን አንድ ችግር ደግሞ አለ»

«ምን?»

«ይህቺ መሳሪያ መቅዳት እንጂ አትደመስስም።»

«ቀዳህ ማለትኮ ደመሰስክ ማለት ነው። አይነጣጠሉም።»

«አይደለም። በዚህች ቴፕ አንዴ ከሞላህ ልትደመስሰው አትችልም። ያለው እድል ካሴቱን መጣል ብቻ ነው። ካሴቶቹ ደግሞ በቁጥር ነው የሚሰጡኝ። መኪና ውስጥ የተደረጉ ውይይቶችንም የግድ ማስረከብ አለብኝ።»

«ታዲያ ምን ይሻላል?» አለ እንደገና ግራ ተጋብቶ።

«ያለው እድል አንድ ብቻ ነው» አለ ሰላዩ ሾፌር «... በአዲስ ካሴት ሌላ የውሸት ንግግር መቅዳት አለብን። ያንን አስረክባለሁ። የበለጠ አንድ-ት-ታመን የሚያደርጉ ጨዋታዎችን እንቀዳለን። ከዚያ መንገድ ላይ የቀዳነውን እናስወግደዋለን። ግን ካሴት እንዳይገድልብኝ ገዝተን መተካት ይኖርብናል።»

«ይህማ ቀላል ዘዴ ነው። ምን ችግር አለው?» ብሎ ፈገግ አለ።

«ካሴቶቹ ግን እዚህ ሀገር አይገቡም። ፓይሎቶች ብቻ ናቸው ሊያስገቡዎቸው የሚችሉት። እነሱ ደሞ ብዙ ይጠይቃሉ»

«ምን ያህል?»

«የአውሮፕላን ፍተሻውን ታውቀዋለህ መቼም። እነዚያን ካሴቶች ይዞ የተገኘ ሰው ያለጥያቄ ይረሸናል። ስለዚህ ፓይሎቶቹ ነፍሳቸውን ሸጠው ነው የሚያመጡልኝ። አየህ ብዙ ሰዎች በዚህ መንገድ ተሹመዋል። መቀዳታቸውን ሳያውቁ እንደዋዛ በተናገሩት ብቻ የተገደሉም ጥቂት አይደሉም»

«ምን ያህል ነው ገንዘቡ?»

«አስር ሺህ ብር።»

አኖሌ ለጥቂት ሰከንዶች ሲያሰብ ቆየ። የካሴቶቹን ዋጋ ያውቀዋል። ጀርመን ላይ አንድዋ ካሴት አራት የጀርመን ማርክ ነው የምትሸጠው። ይህ ጊንጥ ሰላይ ሊጠቀምበት እንደሚፈልግ ተረዳ። ግን ጉዳዩ የካሴት ዋጋ አይደለም። ንግግራቸው በሀይወትና በሞት ዙሪያ ነው። ሾፌሩ በፀጥታ ይጠብቀዋል።

«መልካም ነዋ!» ሲል ተነፈሰ። «... እሁን ወደ ቡርቃ ኮረብታ እንሂድ። ምናልባትም የሀይወቴ ፍፃሜ እዚህ ይሆንና ሁሉም ነገር ያበቃል። አይመስልህም?»

ሾፌሩ ግን ምላሽ አልሰጠውም። በዚያችው ሰከንድ ፀፀት ልቡን ይጭረው ጀምሮአል። ሃያ ሺህ ብር የሚያወጣውን ጉዳይ በአስር ሺህ ብር እንደዋዛ መጣሉ ተሰማው። ራሱን ይረግም ጀመር።

ገበሬዎቹ ወደ ተሰባሰቡባት ኩረብታ አቀኑ ...

አኖሌ መጠቃትና ብቸኝነት ተሰማው። በተለይ ብቸኝነት።

«ሀወኒ! የትነሽ!» እያለ ውስጡ ይሙሀል። እሪ ይላል። ወደ ኮረብታዋ በቀረቡ ቁጥርም መረበሹ ይብስበት ጀመር ... ውስጡም እሪታውን ቀጠለ ...

«የት ነሽ ... ሀወኒ!»

አኖሌ በገበሬዎቹ እንደታጀበ ወደ ቡርቃ ኮረብታ አቀና። እሁን ጥቂት ነፃነት ተሰምቶታል። ምክንያቱም የሰለላ መቅረፀ ድምፅ ይዞ የሚከተለው ሾፌር አጠገቡ የለም። ወደ ቡርቃ ኮረብታ የሚያወጣ ጥርጊያ ባለመኖሩ ሾፌሩ ሊቀር ግድ ሆነ። ለነገሩ ሾፌሩ ወደ ኮረብታው ባለመውጣቱ የተከፋ አይመስልም። ሁኔታው ወዳልታወቀ ተራራ መገዋዝ አስገባቶት ነበር። የመንገድ አለመኖር ሰብብ እጅግ ስለተሰማማው ገበሬዎቹንና አኖሌን ከመኪናው አውርዶ ወደሁዋላው

ለመፈረጠጥ ጊዜ አልወሰደበትም። አኖሌም ጥቂት እፎይታ ተሰምቶታል። ከገበሬዎቹ ጋር እንደልቡ እያወጋ አቀበቱን ተያያዘው ...

«አባቦሩ ...»

«ወዩ ልጅ ...»

«ከዚህ ቀደም ይህን የመሰለ አመፅ ተደርጎ ያውቃል?»

«አንድ ጊዜ አገልጆዎች አምፀው ነበር።»

«መቼ!?»

«ሰላላ አመት ሆነው መሰለኝ ...»

«ውጤቱ ምን ሆነ ታዲያ?»

«አለቁ! በሙሉ አለቁ ልጅ ...»

«በሙሉ!» አለ ስቅጥጦት «አንድም ሳይቀር?»

አባቦሩ መልስ ሳይሰጡት ቀሩ። አኖሌ ቆፈን የወረደበት ያህል እጁ እግሩ ይንቀጠቀጥ ጀመር።

«አገልጆዎች መሳሪያ አልያዙም ነበር?»

«ጦር ነዋ! ...»

«አልቂቱ መጥፎ ነበር ታዲያ?»

«የአልቂት ጥሩ አለው እንዴ ልጅ? ...»

«ለምን ነበር አገልጆዎች ያመፁት?»

«በደል በዛ። ሲበዛ መሸከም አቃታቸው ...»

ሌላው ገበሬም በአባቦሩ ንግግር ላይ ጨመሩበት።

«... አገልጆዎች ተቆጡና አመፁ። በዚያም ሰበብ በመንግስት ወታደሮች ተጨፈጨፉ። ታዲያ ራሳው በየጢሻው ወድቆ ለዋቀዩ በግልፅ ይታየው ነበር። ዋቀዩ በለዎች ጭካኔ ከልብ በማዘኑም አለቀለ። ከአይኖቹ ሁለት የእንባ ዘለላዎች ወደ ምድር ወረዱ። እኒያ ሁለቱ የእንባ ዘለላዎች ...»

አባቦሩ ድንገት መሃል ላይ ገብተው አቀደጡ።

«ነመራ አሁን በቃህ!»

የአባቦሩ ንግግር የተግላፅ ያህል ስለነበር ሽማግሌው ገበሬ

ወጋቸውን ገታ አደረገ። አኖሌ ግራ ገባው። የአባቦሩ የተግላፅ ምክንያት አልገባውም።

ወደ ዋቆ አባዱላ ጉጆ ሲቃረቡ በቡርቃ አድባር ጉጆ ዙሪያ ለአመፅ የተሰበሰበው የገበሬዎች ሰራዊት በግልፅ ይታይ ጀመር። አኖሌ ባልተረዳው ስሜት ተሰቃይቶ አቃሰተ። ጊዜው ለአይን ያዘ ሊያደርግ ምንም አልቀረውም። መልአከ ሞት ካንገርበባቸው የቡርቃ አድባር ጉጆ ዙሪያ፤ በኩረብታውና በሀማጋው ላይ ጦራቸውን - በመንጃዎቻቸውንና ችቦአቸውን ይዘው የሚያቅራሩት ገበሬዎች ድምፅ ከአኖሌ ጆሮ ደረሰ። ልቡ ቀዘቀዘበት።

«አባቦሩ?» ሲል በሞተ ድምፅ ተጣራ።

«የቡርቃ ሰዎችን ቁጣ ታየዋለህ?»

«ምንድነው መፍትሄው?»

«አንድረስና እናየዋለና!»

«ወታደሮቹ ለመተኮስ አያመነቱም አባቦሩ። በዚህ ሁኔታ መፋለም የእሳት ራት መሆን ነው።»

«እንመክራለና ልጅ!»

«የቡርቃ ሰዎች ለምንድነው የኔንና የሀወኒን ስም የሚጠሩት? አባቦሩ!»

«ስለሚወዱዎችሁ ነው ልጅ!»

ስስተኛው ገበሬ ተጨማሪ ሰጠ።

«ሀዘቡ ገር ነው። መቆጣቱን ብቻ ነው ያየው። በርግጥ የሰው ጅቦችን ለአይነም ጠልቶአቸዋል። ስለዚህ ጅቦቹን ሊወጋ ጦር ይዞ ወጣ። ታዲያ የቡርቃ ሰው ጦሩን ጋሻውንና ወኔውን እንደያዘ ይውጣ እንጂ ሌሎች ምን እንዳሰቡና ምን እንደያዙ አያውቅም ...»

ወጣቶች የፈረስ ጉግስ ትርኢት ሲያሳዩ ለአኖሌ ወለል ብሎ ይታየው ጀመር። ገበሬዎቹ አኖሌ ከሶስቱ ሽማግሌዎች መሃል ሆኖ አቀበቱን ሲወጣ ሲያዩ እልልታና ተኩሱን ያንደቀድቁት ጀመር። «ወጣቶች በወጣቶች እየተመሩ» የሚለው ትንቢት ታወሳቸው። አንዳንዶቹ ችቦ ለኩሱ። የፈረሶች ጆሮ ቆመ። ጭድ የተጠቀጠቀው የችቦው ጫፍ ፍጥህ - ፍጥህ እየለ ብርሃን ይሰጥ ጀመር። ከችቦው ብርሃን ጉልቶ ደግሞ የሚያስገመግም ፋኩራ ይሰማል።

«አሰላማሌይኩም!»

ዋቀዮ መራገፍራ!

ዲኒ ኬኛ ጭላሎ ጅራ!

ቆንጨራ ካሰኔ ጭራ!»

ጦራቸውን መሬቱ ላይ ይሰቀሰቃሉ። የዋቆ፣ የአኖሌንና የሀውኒን ስም ያነሳሳሉ።

«ኤልመኮ አኖሌ!

ኤሳ ጅርታ!?

ኢንተለቶ ሀውኒ!

ኤሳ ጅርታ!?

ዋቆ! ዋቆ!

አሰላማሌይኩም!

አባዱላ መራገፍራ!

ዲኒ ኬኛ ከፋሌ አሰላ ጂራ!

ቆንጨራ ካሰኔ ጭራ ...»

አባቦሩን ተከትሎ እንደ አሸን በፈሉት ገበሬዎች መካከል ሰንጥቆ ሲያልፍ ሴቶች አርጥብ ሳር እየነሰነሱ አልልታቸውን አቀሰሙ። ወንዶቹ በቡርቃ አድባር ትንቢት የተነገረሉትን መሪያቸውን ለማየት ተጋፋ። እንባቸው በጉንጫቸው ወረደ። በእልህ እየተንቀጠቀጡ የሚያለቅሱም ነበሩ። ሽማግሌዎቹ ጉልበት ቢከዳቸውም ከንፈራቸውን በቁጭት እየነከሱ ድምፃቸውን ከፍ አድርገው ይቀሰቅሳሉ።

«እዩት ቁመቱን! እዩት ግርማ ሞገሱን! የቡርቃ አባት ያሉት ሀቅ ሆነ። ዋቀዮ ነው ለዚህ ታላቅ ተግባር ያጨው! ከሚንበለበል አሳት መሀል ያዳነው ለዚህ ቀን አሰቦት ኖርዋላ! የቡርቃ አድባር ብለዋል! ቡርቃ ሆይ በቃህ!»

አንዳንድ ወጣቶች የአኖሌን ታሪክ ለማወቅ ሽማግሌዎቹን ይጠይቁ ጀመር። ታሪኩን እናውቃለን የሚሉም ድምፃቸውን ከፍ አድርገው ይደሰኩሩ ጀመር።

«መልአክ ነው የሚመስለው። ከራቱስ? ቁመቱስ? የዋቆ አባዱላ መንፈስ ነግሮት ከተፍ ማለቱስ!» እያሉ ያዳንቃሉ። አልልታው አስገመገመ። አርጥብ ሳር እዚህም እዚያም ይነሰነሳል። በርግጥ ቡርቃ የአርጥብ ሳር እጥረት የለባትም።

ፈረሰኞች ሽምጥ ይጋልባሉ። ጦሩ ወደ መሬት ይሰቀሰቃል። ሲነቀል ያን ሀብታም ምድር ይባተርፈዋል። ገበሬዎቹ በአኖሪቃ ምድር በልምላሜው የሚስተካከለው በሌለው የጠገብ መሬት ላይ ሆታቸውን አቀለጡት። ሽማግሌዎቹ ያለማቀቀረጥ ይደሰኩራሉ ...

«... ወጣቶች እዳምጡኝ!» የሰማንያ ሰባት አመት ባለ እድሜ ነበሩ እንዲህ የሚሉት «... እንደ ቅቤ ከለለለው የአርሲ ምድር ላይ ከበቀለው ሰርዶ ከብቶች እንደ አኖኝ ቢነጩ ጠገብው ይውላሉ። የካካ ተራራ ኩራት ያስመሰግናል። የአሮሞን ምድር ሜዳ ሄይ ሄይ ማን ያዳርሰዋል። የአሮሚያ ሰማይ ከዘመን ዘመን፣ ከአለት አለት ውሃ ይታለባል። ከአሮሞች ከርሰምድር ያለው ውሃ ለሚሊዮን ዘመናት ቢመጠጥም አይደርቅም። ሀብታም ነን። ግን ይህ ሁሉ ሀብት ያለነገት ሰማይ ላይ እንደተንጠለጠለት ከዋክብት ነው። ጭላሎ ይታዘበናል፣ ካካ ይታዘበናል፣ ባቱ ይስቅብናል፣ መስካችን ሬሳ ነው። በሱ እንማማል። ውርደታችንን በቡርቃ ወንዝ ተለቃልቀን ሳናፀዳ ... ማር ላንልስ፣ ገንፎ ላንመገብ - ቅቤ ላንቀምስ - ከበሬ አንገት በቁመ በሰንጢ ተበጥቶ የተቀዳ ደም ወደ ጉርሮአችን ላይንቆረቆር እንማል። ይህን ብናደርግ የሞት ወንዝ ወደ ምድራችን ይንቆርቆር!»

በየቦታው በሚንቀጠቀጥ ድምፅ የሚደሰኩሩ ሽማግሌዎች ብቅ ብቅ ይሉጀመር።

«... ይህ ሁሉ የምድራችን ጥጋብና ሀብት ከየት የመጣ መሰላችሁ? የአሮሞ ምድር ራስዋ ለልጆችዋ የቸረችን እንጂ ከማንም ያልለመንነው - ከማንም ያልተበረከተልን ገፀ በረከት መሆኑን አሮሞዎች ተገዝበው...»

«...እናንተ ጎረምሶች አይበገሬነታችሁን አላዩን!»

«...እንደ ዋቆ አባዱላ የጀግና ሰው ታሪክ ስሩ!»

«...አኖሌን ተከተሉት!»

«...ነፍጠኞችን አትራሩላቸው!»

ሰባቱን ገበሬዎች ተከትሎ የአመፀኛውን ሰራዊት ሰንጥቆ ወደ አባቱ ጎጆ ተጣደፈ። ልቡ በፍጥነት እየመታ፣ ይህ የገነፈለ ሰሜት ከቁጥጥር ውጭ ሊሆን እንደሚችል እየገመተ፣ ነበር በሞት እፋፍ ላይ ወደሚገኙት አባቱ ጎጆ የደረሰው ...

ጉዋዳው ጨልሞአል።

አምስት ሽማግሌ ገበሬዎች በዋቆ አባዱላ የመኝታ መደብ ዙሪያ ከበዋል። አኖሌ ምንም አልታየውም።

«በሩን ዝጉት!» የሚል የሽማግሌ ድምፅ በድንገዝገዝ ውስጥ ተሰማ:: አባባሩ በሩን ዝጉት::

«ኩራዝ አብሩ!»

ኩራዝ በራ::

አኖሌ ዙሪያ ገባውን ተመለከተ:: ስምንት ሽማግሌዎችና አባቱ:: አባቱ በአደፊ ነጠላ ከእግር እስከ ራሳቸው ተሸፍነዋል::

መሞታቸውን አወቀ:: ሁሉንም አንድ ባንድ ያስተዋለው ፊቱ በድንጋጤ አመድ የተረጨበት መስሎ ነበር::

«አባቱ መቼ ሞተ!?» ሲል ጠየቀ::

«ዛሬ ጠዋት» አሉ አባባሩ::

በዝግታ ተራምዶ አባቱ ራሱን ላይ ተደፍቶ ተንሰቅስቆ ያለቅስ ጀመር:: ከጥቂት ደቂቃዎች በሁዋላ ከአባቱ እስከሬን ዳርቻ የቆሙት ሽማግሌ:

«አኖሌ ጊዜ የለንምና ይብቃህ!» አሉት::

ቀና ብሎ ፊቱን በመሃረም አበሰ:: አባቱ እስከሬን አጠገብ የቆሙትን ሽማግሌ ትክ ብሎ ተመለከታቸውና እስታወሳቸው:: አባባሉ በሚለው የክብር ማእረግ የሚጠሩ የተከበሩ ሰው ናቸው:: አንድ ጊዜ ብቻ ነው ያያቸው:: በመላው አርሲ መልካም ስም እንዳላቸው ያውቃል:: እዚህ ለምን እንደመጡ ግን አልገባውም:: ሆኖም ይህን ሁሉ ለማሰብ ጊዜ የለም:: ከባድ ሃላፊነት ተጥሎበታል:: ምን ማድረግ እንዳለበት ማውጠንጠን ሲጀምር አባባሉ ንግግር ጀመሩ::

«አኖሌ ልጆችን! እንኩዋን በደህና መጣህልን:: የቡርቃ ሰዎች በዚች ደቂቃ ትልቅ የሞት አፋፍ ላይ ናቸው:: ስለዚህ ወገኖቻችን ከከንቱ እልቂት ለማዳን እኛ የምንልህን ብቻ ትፈፅማለህ:: ዋቆ አባዱን እስካሁን አለመሞታቸውን ዋሽተን የተናገርነው አመፁ እንዳይነሳ ግጭት እንዳይጀመር ሰግተን ነው:: ለሰባ አመታት እንደዋዛ ሲነገር የኖረው ትንቢት ወይም የቡርቃ ዝምታ ተረት ያልታሰበ መዘዝ አምጥቶአል:: አደጋው እንዳይከፋ ብለን ነው ወደዚህ እንዲሰበሰቡ የለቀቅናቸው:: አሁን ግን አንድ መላ እናበጅለታለን:: በቅድሚያ አባባሩ የሚገልፁልህ አቢይ ጉዳይ ይኖራል::»

አባባሩ ከተቀመጡበት ተነስተው መናገር ጀመሩ::

«... ከብዙ አመታት በፊት አገልጃ በምትባለው መንደር አመፁ ተቀስቅሶ ነበር:: አገልጃዎች በደል ሲበዛባቸው ተቆጡና አመፁ:: የንጉሱ ወታደሮችም የመንደሪትዋን ህዝብ በጥይት ጨፈጨፉዋቸው::

ጉጂዎችን በእሳት አጋዩ:: የመንደሪትዋ ነዋሪ ሁሉ አለቀ:: ለወሬ ነጋሪ እንኩዋ በመንደሪትዋ የቀረ አልነበረም:: በርግጥ ማምለጥ የቻሉ በፈረስ ገልቢያ ብቻ አርሲን ጥለው ሸሽተዋል:: ይህ እልቂት ለማይ ላይ በተከበረ ዙፋኑ ለነበረው ፈጣሪያችን በግልፅ ይታየው ነበር:: ፈጣሪያችን በአማርኛ ጭካኔ ከልብ በማዘኑም አለቀለ:: ከአይኖቹ ሁለት የእንባ ዘለላዎች ወደ ምድር ወረዱ:: እኒያ ሁለት የእንባ ዘለላዎች ሁለት ነፍስ አዳኑ:: ልጆቻቸውን ታቅፈው ሲሸሹ በጥይት ከጀርባቸው የተደበደቡ ሁለት የአገልጃ እናቶች ብብት ውስጥ እጅግ አምርረው የሚያለቅሱ ሁለት ህፃናትን አገኘን::»

አኖሌ ትንፋሹ ቁርጥ አለበት:: ጉጂዋ በፀጥታ ተዋጠች::

«... እነዚያን ሁለት ህፃናት ያገኘናቸው ማምሻውን ለቀብር ወደ አገልጃ ሄደን ነው:: የቡርቃ ሰው እነዚያን ህፃናት ይዞ በአልልታና በደስታ ይጨፍር ጀመር:: የፈጣሪ ተአምር መሆኑን አወቅን:: እነዚያ ህፃናት የዚያ ሁሉ በደል ማስታወሻ ይሆኑ ዘንድም የቡርቃ ሰው ሁሉ ተንከባክቦ አስተምሮ አሳድጎ ለወገ ለማእረግ ሊያበቃቸው ወሰነ:: ልጆችን አኖሌ ... ያንተና የልጅነት እሙኛህ የሀውኒ ታሪክ ይኸ ነው::»

አኖሌ እንደምንም ስሜቱን አምቆ ይሰማ ጀመር::

«አባታችን ዋቆ ስምህን አኖሌ ያሉህም አኖሌ በተባለ ቦታ የተጨፈጨፉትን ወገኖቻችንን ለማስታወስ ነበር:: ግን ሁሉም እንደ ቡርቃ ዝምታ ተረት ብቻ ሆነ ...

«ዋቆ አባዱ ህልም ነበራቸው - ምናልባትም ከንቱ ህልም:: ጤዛ ሆኖ የቀረ ምኞት:: ዋቆ አባዱ ለገን ታሪክ ክፍ ስትሉ ሊያወጉዋችሁ ነበር አላባቸው:: እናንተ ግን ፊደል ከቆጠራችሁ በሁዋላ ... ዋቆንም ... እኛንም ... ቡርቃንም ረላችሁ ... ናቃችሁን ... የቡርቃ አድባር በዚህ ሁኔታ ክፋኛ አዘነ:: ልባቸው ቆሰለ:: ተስፋ አጥተውም ለሞት በቁ:: የቡርቃ ህዝብ ግን ትንቢቱን ላይዘነጋ ቆየ:: ከዋቆ ጋር አያይዞ አምላክ የሚፈጥረውን ተአምር በጉጉት ሲጠባበቅ ዘመናት አለፉ:: ዛሬ ታዲያ የቡርቃ ገበሬዎች የህልማቸውና የትንቢቱ ዳር የደረሰ አድርገው ቆጠሩት:: አዎን የቡርቃ ዝምታ ህልም ነው ... ተረት ነው ... የሚጠፍጥ የማታ ወገ ነው ... ይኸን ለቡርቃ ገበሬዎች ማስረዳት ያስፈልጋል:: እኛ ብንገነገራቸው ግን አይቀበሉንም:: አንተን ግን ያውቁሃል:: ታሪኩን ስምተዋል:: ዋቆ ለመሪነት እንዳጨህም አስነገረናል:: እንተና ሀውኒ በአምላክ ተአምር ለመሪነት መመሪጣችሁን ገበሬዎች ሁሉ አምነዋል:: ስለዚህ አንተ ካልመራሃቸው ከራብታውን አይወርዱምና የዋቆን አደራ መቀበልህን ሆኖም ጊዜው ገና መሆኑን ለህዝቡ ንገር::

እርሞዎች ሙታንን ሳይቀብሩ ጦር አይሰብቱም በላቸው። በመጨረሻ የምገልፅልህ የአባትህን ኑዛዜ ነው። ዋቆ አባዳላ አንድ ቃል ብቻ ነው ለአንተና ለሀውኒ የተውት። የቡርቃን ሀዝብ እንዳትረሱት! አደራ! ብለዋል።»

ከዚያም ጉጃዋ በፀጥታ ተዋጠች። ከደጅ ግን ቀረርቶውና ሆታው ይሰማል። የፈረሶች ማስካካት ... የሚቀጣጠል ጭድ ድምፅ ... የፈረሶች ግልቢያ ...

አኖሌ በሀፍረት ተሸማቀቀ። እንገደው ጉንጨን ያለብለው ጀመር። ማንነቱን ያጣ ሆኖ ተሰማው። የከሀደት ስሜት አቃጠለው። ግምባሩን ጉልበቶቹ መሀል ወሽቆም ይንሰቀሰቅ ጀመር ... የሰማው ታሪክ ... የቡርቃ ዝምታ ... ጣፋጭ ተረትና ትንቢት ... የአባቱ ታላቅ ምኞትና ተስፋ ማጣት ... የቡርቃ ገበሬዎች ቁጣ ... ጥሪ ... ረጅም ጥሪ ...

«ኤልመኮ አኖሌ ... ኤሳ ጅርታ!»

አማርቹ ገበሬዎች ቅዱስ ሚካኤል ተራራ ላይ ለፍልሚያው ተዘጋጅተው ይጠብቃሉ። መሪያቸው መምህር አስናቀ ከዳር እዳር እንደ አንበሳ እየተንገሙ ለሰማለ ወገኖቹን ያበረታታል። በርግጥም አማርቹ ጠመንጃቸውን ወልውለው አብቅተዋል። ጦራቸው ተሞርዶአል። የአይበገሬነት ወኔያቸው ተቀጣጥሎአል።

ለአይን ያዝ ማድረግ ሲጀምር መምህር አስናቀ ጡሩምባውን በረጅሙ ነፋ። ይህን ጊዜ ተዋጊዎቹ ገበሬዎች ከያደፈጡበት ብቅ ብቅ ይሉ ጀመር። ጆሮአቸውንም አንቅተው ከመሪያቸው የሚነገረውን ለማዳመጥ ተጠባበቁ።

«ጭኮአችሁን! ሰነፍ ቆሎአችሁን! አነባበሮአችሁን ይዛችሁ ተሰብሰቡ!» የሚል ድምፅ ከእያንዳንዱ ገበሬ ጆሮ ደረሰ።

አፍታም ሳይቆይ በደብሩ ገላጣ ሜዳ ላይ ጦረኞቹ ጨፈቃ መስለው ተኮሰኩሉ። መምህር አስናቀ መናገሪያው ቁዋጥኝ ላይ እመር ብሎ ከወጣ በሁዋላ።

«በሉ ከስንቃችሁ ቆንጥራችሁ ተመገቡ!» ሲል አዘዘ።

ገበሬዎቹ የታዘዙትን በመፈፀም ላይ ሳሉ መምህር አስናቀም ከጥቁር ጤፍ የተጋረ ስስ ቁጣውን አጨድ እያደረገ ይደሰኩር ጀመር...

«አልገባቸውም እንጂ እኛ ሀዋርያቸው ነበርን። መንገድ መስራት የት ያውቁ ነበር? እንጂራ መመገብ አስለመድናቸው። ጨው

አያውቁም ነበር። ገንፎውን እንደተፈጠረ አማስለው ነበር የሚባሉት። ዘይት የት ያውቁ ነበር? ሽቶ ባይናቸውም አይተው አያውቁም ነበር። ወገኖቹ እድምጡኝ ... የኢትዮጵያን ታሪክ መለስ ብለን ብናይ መልካም ነገሮች በሙሉ የተሰሩት በአማራው ነው። ሶስት ሺህ ዘመን ሙሉ አማራና ትግሬ እየተፈራረቀ ነገሶአል።

ትግሬው ምን ገነባ? ምንም!

መነጋገር ካለብን ለሀገርና ለሀዝብ ጠቃሚ ተግባር ሰርተው ባለፉ ነገስታት ገድል ላይ ነው። አዲስ ምንጊዘና አዲስ ኃይለስላሴ የሰሩትን ብቻ እንኩዋ ብናይ የኢትዮጵያ ስልጣኔ የአማራው ብቸኛ ድካም መሆኑን እንገነዘባለን። አማራው አዋቂ ነው። ሃያል ነው። በኢትዮጵያዊነቱ የሚኮራ ሀዝብ ነው። አማራነት ውበት ስለሆነ ልንመካበት ይገባል። በየትም አለም የሚያስመካ ብሄር ነው - አማራ። አማራ ማለት ጀግና ማለት ነው። በአሜሪካ በአውሮፓ በችሎታቸው ነጮችን ዘቅዝቀው የሚያዩ አማራዎች አሉ። እዚህ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲም ሂዳ ... የዩኒቨርሲቲው ሞተሮች አማሮች ናቸው። ታዲያ ይሄን ብሄር ማንም እየተነሳ ሊዘልፈው ይገባል? እኛስ የዚህ ብሄር አባላት አይደለንም? ማንም ተነስቶ እንጨፍጭፋችሁ ሲለን አንገታችንን ለካራ የምናቀርብ የሰለት በጉች ነን? እናደርገውም! ማንነታችንን እናሳያቸዋለን! ሁለት መቶ አመት ዝም የሚያሰኝ በትር እናቀምሳቸዋለን! ወገኖቹ ፀያፍ ተናገረ ከሆነ አርሙኝ!»

ገበሬዎቹ በርጋታና በዝምታ ይተያዩ ጀመር። ሰነፍ ቆሎአቸውን በጥንቃቄ ይቆረጣጥሙ ገቡ። አነባበሮአቸውን በዝግታ እየገመጡ ያላምጣሉ። እያላመጡ ይተያዩሉ። መሪያቸውን ያስተውላሉ። አስናቀ ንግግሩን አራዘመ ...

«... ወገኖቹ ዛሬ እንዳባቶቻችን መፋለም አለብን። እንደነ በላይ ዘለቀ ... አዎን ... በላይን ታውቁት የለም? አማራ ነው። የምድረ ጉጃም አማራ። ጉጃሜ! የጉጃም ጀግና አርሶ አደሮችን አስከትሎ ፋሺስት ጣሊያንን ባማርኛ ውሃ! ውሃ ያለኝ ጀግና ነው። እንደ በላይ ነው ዛሬም መፋለም ያለብን! ...»

ድንገት ወደ ኮረብታዋ ሁለት ሰዎች ሲመጡ በሩቅ ታዩ። አስናቀ እንደ ንስር የሚያተኩሩ አይኖቹን አሻግሮ ወረወረ። ሁለቱም የመንገስትን ወታደራዊ የደንብ ልብስ የታጠቁ ናቸው። ገበሬዎቹ ከተቀመጡበት መነሳት ሲጀምሩ።

«ቆዩ ባላችሁበት!» ሲል አስናቀ በጨሽት አዘዘ «እነዚህ ወታደሮች ናቸው! እኛን ሊያድኑ እንጂ ሊተናኩሱን አይመጡም!»

ሻለቃ ጉተማ ነበር የመጣው። ሽጉጡን ጉኑ ላይ ሸጠአል።

«እንደምን አመሻችሁ?» አለ በተረጋጋ ድምፅ።

«እግዚአብሔር ይመስገን!» የሚል የሀብረድምፅ ምላሽ መጣለት።

«እዚህ የተሰበሰባችሁት ራሳችሁን ለመከላከል መሆኑን ለምቻለሁ። ሀብረታችሁ መልካም ነው። ሆኖም የመንግስት ወታደሮች አካባቢውን በሙሉ ስለተቆጣጠሩት ወደየጉጃችሁ ተመለሱ። ምንም የሚያሰጋ ችግር የለም! አመፁ ቢቀጣጠል እንኩዋ ከወታደሮቹ የሚያልፍ አይሆንም!»

ሻለቃ ጉተማ ንግግሩን ሲያበቃ የሞቀና የደመቀ ጭብጨባ ነበር የጠበቀው። ሆኖም ገበሬዎቹ ገፅታ ላይ የእፎይታ ስሜትና የታመቀ ጭንቅ እየር ሲወጣ አስተዋለ እንጂ የጠበቀውን አላዳመጠም።

ከጥቂት ደቂቃዎች በሁዋላም አማርቹ ገበሬዎች የቅዱስ ሚካኤልን ደብር መሳለም ጀመሩ። አንድ አካውንትም ድምፃቸውን ከፍ አድርገው፣ «ቅዱስ ሚካኤል ሆይ! ... እኛ የማንም የበላይ ... የማንም የበታች አይደለንም ... አማራ ገበሬዎች ነን። አንተ ደግሞ የአርሞችም የኛም አምላክ ነህ» ሲሉ ተሰሙ።

* * *

መምህር አስናቀ ሻለቃ ጉተማን ተከትሎ ወደ ወታደሮቹ ጣቢያ አቀና። ያለማቁረጥም አማርቹ ገበሬዎች ስለደረሰባቸው የመንፈስ ጭንቀት ተናገረ። ሻለቃው ግን የመምህሩን ዲስኩር ከቁብም አልቆጠረው።

ወደ ቡርቃ ኮረብታ ስለላከው ሰላይ እያሰበ ነበር ።

ከአርባ አምስት ደቂቃ ጉዞ በሁዋላ ከጊዜያዊው ማዘገፍ ጣቢያው ደረሰ። ጨልሞ ነበር። ጨረቃዋ ከወገኖቹ በተለየ ሁኔታ ደምቃ ወጥታለች። በማዘገፍ ጣቢያው ሆኖ ደቂቃ ያህል እንደቆዩ ሻለቃ ጉተማ በጨረቃዋ ብርሃን ከቡርቃ ኮረብታ አቅጣጫ የታረለውን ማሳ አቁዋርጦ በግልቢያ የሚመጣ ፈረሰኛ ተመለከተ። የላከው ሰላይ ለመሆኑ አልተጠራጠረም። አጠገቡ እስኪደርስ ለመጠበቅ እንኩዋ ፋታ አጥቶ ይቆጠጠንጥ ጀመር። አኖሌ ዋቆ በዚህች ቀውጢ ደቂቃ ምን በመፈፀም ላይ እንዳለ ለማወቅ እጅግ ጉዋጉ።

«እንኩዋን ደህና መጣህ! ምን ወሬ አለ!?» ሲል የጠየቀው ገና ከፈረሱም ሳይወርድ ነበር።

ሰላዩ ወጣት የቡርቃ መንደር ገበሬ ነው። ሻለቃው ቡርቃ ከደረሰ ጀምሮ በትንሽ ክፍያ የሰለላ ስራ እያሰራው ነበር። ወጣቱ

ከፈረሱ ዱብ ብሎ።

«አመፁ ቆሞአል!» ሲል በደስታ ስሜት ጮኹ።

ሻለቃው ግን በድንጋጤ ባለበት ቀዝቅዞ ነበር የቀረው። ጨርሶ ያልጠበቀው ዜና ነበር። ያልፈለገው ወሬ። እይኖቹን ወጣቱ ገበሬ ላይ እንደተከለ ፈዘዘ። ያየውንና የሰማውን በአሮሚኛ የሚተርክሰትን ገበሬም ከልብ አልነበረም የሚያዳምጠው።

«... የሚደንቅ ሁኔታ ነው የተፈጠረው» አለ ሰላዩ «የቡርቃ ሰዎች ሊዋጉ ተዘጋጅተው ነበር። የዋቆን የእረፍት ዜናና የአኖሌ ዋቆን መምጣት ለመስማት እንዳቆጠቁቡ ነበር። የሚደንቀው ተአምር አኖሌ ደርሶ ነብዜውን ከቡርቃ አድባር እንደተቀበለ ወዲያው የዋቆ ሀይወት አለፈች። አኖሌ 'አዳምጡኝ!' እያለ ቢጮህ ማን ይስማው። ታዲያ የአርሲ አድባር አባባኩ የሰልጣን መከሰቻቸውን ከፍ ሲያደርጉ እንደ ንብ ያምም የነበረው ሁሉ ድንገት ፀጥ ይል ጀመር።

ያን ጊዜ አኖሌ ተናገረ።

ሊናገር ሲጀምር አንባው በአይኑ ሞላ። እኔ ራሴ እንኩዋ አልቻልኩም። ከአገልጁ ጭፍጨፋ ተርፎ፣ የቡርቃ ህዝብ አላድጉት አስተምሮት፣ ማለፊያ ሆኖ ድምፁ እየተንቀጠቀጠ ሲናገር ቡርቃዎች ስለ ፈጣሪ ተአምራዊ ስራ ያወጉ ጀመር ...»

ሻለቃው ግን ሊያስቀጥለው አልቻለም።

«ምን ምን እንደተናገረ ብቻ ንገረኝ!» ሲል አምባረቀበት።

«ምን ያልተናገረው አለ? የታገሰ ነው የጊደርዋን ወተት የሚጠጣው ይል ነበር ደጋግሞ። አብላቱ አናን ጉረምላ ዱጋ! እያለ ይህንኑ ይደጋግም ነበር። ከዚያም ቀጠለና ደሞ ግን ለአያሌ አመታት አይደለም! ለሚልዮን ሰአታትም አይደለም! ጠራችሁን እንደያዛችሁ ቆዩ ወገኖቹ! ቆጣችሁን እንደተቆጣችሁ ቆዩ! ብሶታችሁን እንዳመቃችሁ ቆዩ! ከንዳችሁን እንዳፈረጠማችሁ ቆዩ! ቡርቃ ማለት እናንተ ናችሁ! ዝም ያላችሁትም ወንዙ ሳይሆን እናንተ ናችሁ! የአሮሞን ምድር የሚያጥለቀልቀው የቡርቃ ወንዝ ትንቢት ለእናንተ የተነገረ ምሳሌ ነው! በቡርቃ ወንዝ ተመሰለው ይዘምሩ የነበሩት አባቶቻችን ናቸው! ከገደል የዘለሉት አባቶቻችን ናቸው - ቡርቃ ወንዝ አይደለም። ቡርቃ እኛ ነን። ወገኖቹ ለጊዜው ዝም እንዳልን እንቆይ! ልብ በሉና አድምጡኝ! እንደገና ሌሎች ሁለት ሀፃኖቶች ብቻ ቀርተው ሌላው ሁሉ የሬሳ ክምር እንዲሆን እድል አንስጣቸው! ጠላቶቻችን የሚፈልጉት ሞኝ በሬ እንድንሆንላቸው! አሻፈረኝ ካልን ደሞ እንድንጠፋ ነው። ይህ ይፈፀም ዘንድ አንፍቀድላቸው! ዛሬ ግን ለአባታችን ለዋቆ አባዱላ መሾዎችን እናውርድ! ቡርቃን ከብወው

ያደፈጠት ወታደሮች በኛ መቃብር ላይ የበሬዎቻችንን ሽኛ ቆርጠው በበርበሬ እያጠቀሱ ጥሬውን ሊበሉ ጉምዥተዋል። ለሆዳሞች አንመቻቸው። ይህ ይሆን ዘንድ አንፍቀድ! አብሳቱ አናን ጎረምሳ ዱጋ! አብሳቱ አናን ጎረምሳ ዱጋ! በሉ መሸዎችንን እንደ አሮሞ ባህል እናውርድ! አባታችንን ... አድባራችንን! የታሪክ አያታችንን እንሸኝ! ወገኖቹ አንገታችሁን ቀና አድርጋችሁ አንቡ! ቃል እገባላችሁባለሁ። እኔም አለሁ! የአያታችንን ኑዛዜ እፈፅማለሁ ...»

ሻለቃው በቁጣ አቁዋረጠው ...

«ገበሬዎቹ ዲስኩሩን አምነው ጦራቸውን አወረዱ!»

«እንዴታ! እያንዳንዱ ገበሬ ቀስ በቀስ ጦሩን መሬቱ ላይ እየተከለ በርከክ ማለት ጀመረ። እኔምኮ ተንጠርከኪ አልቅሼ የደንብን አድርጼ ነው የመጣሁት። የዘገየሁትም ለዚህ ነው። ገበሬዎች እንባቸውን በፀጥታ አፈሰሱ። ሴቶች ባደፈ ነጠላቸው ፈታቸውን ሸፈኑ። ወንዶች በእንባ የተሞላ አይኖቻቸውን ወደ ሰማይ ሰቀሱ ...»

ሻለቃ ጉተማ፣ «ይህ ወጠጤ ፍየል» ሲል አጉተመተመ።

መበለጠ አናደደው።

አዲነብርኢድ ሆይ!

ካንቺ ርቁ ወዴት?

ምእራፍ አራት

- 1 -

አራት ሚግ ሆይሶስት በምብ ጣይ የጦር አይሮኻላኖች ከአስመራ የተነሱት ማለዳ ላይ ነበር። አይሮኻላኖቹ አየሩን በጨኸታቸው አተረማምሰው ወደ ትግራይ አቀኑ። የህወሀት ፖሊት ቢሮ አባላት ከጠዋቱ አንድ ሰአት ተኩል ጀምሮ ስብሰባ እንደሚያካሂዱ የተገኘውን መረጃ የተጠራጠረው አልነበረም። ከኩሎኔል መንግስቱ ሀይለማርያም ጀምሮ ውጤቱን የሚጠባበቁት ትንፋሻቸውን ውጠው ነበር ...

ሚጎቹ ኢላማቸውን ለማስተካከል ከሳድግመልን ጆሮ በሚበጠርቅ ድምፃቸው አናገተው አንድ ጊዜ ዞሩዋት። የተሰጣቸው

ምልክትና ካርታው አንዳችም ስህተት አልነበረበትም።

የመጀመሪያዎን ሰምብ ጣይ አይሮኻላን የያዘው አብሪራ አፅቀ ስላሴ ይባላል። ወጣት ነው። በበርካታ ውጊያዎች ተሳትፎአል። ሁለት ጊዜ አይሮኻላኖቹ ተመትተውበት በጃንጥላ ወርዶ አምልጦአል። በዛሬው ተግባር ግን አይሮኻላን ቢመታበት በጃንጥላ ወርዶ ማምለጥ እንደማይችል ማሰብ ጀመረ። ቢወርድ በሀሀሀት ነፃ መሬት ላይ እንደሚኖርፍ ያውቃል። ይህ ከሆነ ይያዛል። ከተያዘ እንደሚገድሉት ያምናል። ቢሆንም ተግባሩን ከመፈፀም ወደሁዋላ አላለም። ሙያውን ይወደዋል - ባለአላማም ነው።

ሰአቱ ሞልቶአል ...

አብራሪዎቹ አካባቢውን ከተሰጣቸው ካርታ ጋር የሚያገናኙበት ደቂቃ። አንዳችም ስህተት እንደሌለበት እርግጠኛ የሆነባት ሰአንድ።

ሰአቱ ሞልቶአል ...

... ሶስት ሰአት ከማለዳው።

በዚህ ሰአት የ «ወንበዴዎቹ» መሪ መለስ ዜናዊ የአለቱን የመወያያ አጀንዳ አሳውቆና አጠናቆ እንደሚሆን የአዲሳባ መንግስት እርግጠኛ ሆኗል።

ሰአቱ ሞልቶአል...

የመጀመሪያው ሚግ አፍንጫውን ወደ ክላድግመል ተከለ። ዝቅ ሲል ምልክቶቹ ቁልጭ ብለው ታዩት። «አምላኬ ሆይ! እርዳኝ!» አለ በልቡ። ይህን ፀሎት ባሰማ ቁጥር ዘወትር በሀሊናው የሚደውልበት ሌላ ፀሎት አለ - ተገላቢጦሽ። «አዎን አምላኬ ሆይ ሌሎች ይሞቱ ዘንድ እኔ እተርፍ ዘንድ እርዳኝ!»

የሀሀሀት መሪዎች ወደሚገኙበት የበረሀ የመሰብሰቢያ ዋሻ ቁልቁል ተወረወረ። ወረደ ቁልቁላቱን! አፍንጫውን እንደጦር ቀስሮ አሸቆለቆለ። ከዚያም በአይን ሊታይ በማይችል ፍጥነት የሚገኝ አፍንጫ ተቀልብሶ ወደ ሰማይ ዞረ ...

ወደ ደመናው ከርስ ተፈተለከ። የሰማይ ሆድ የተተረተረ የሚያስመስለውን ድምፅና የሰምብ ውርጅብኝ አራግፎ ተፈተለከ። ድብልቅልቁ የወጣ ፍንዳታ! ክላድ ግመል ተንቀጠቀጠ።

ሻምበል አፅቀ ስላሴ በደስታ ቡዋረቀ። የታለመለትን ግብ አግኝቶታል። ከሀሀሀት የፀረ - አይሮኻላን ጥይትም አምልጦአል። እየሩ ላይ ጥቂት ዋኝ። በትግራይ ሰማይ ላይ አከርባት እየሰራ የአስመራን አቅጣጫ በያዘባት ደቂቃ ክላድ ግመል እየተናወጠች

ነበር። የአቡዋራው አውሎ ነፋስ እሳተ ጉመራ መስሎ ይታየው ነበር-በድል አድራጊነት ለሰከረው አብራራ።

ሁለተኛው የጦር አይሮኻላን ቀጠለ ... ሶስተኛው... አራተኛው... ሁሉም አላማቸውን አግኝተዋል። አንዳቸውም አደጋ አልደረሰባቸውም። ክላድ ግመል እንደሰደም እንደ ጉመራ ስትጋይ እንደሞዛ ገልመጥ አድርገው እያዩዋት ተፈተለኩ። በርግጥም የሀሀሀት መሪዎች የመሰብሰቢያ ዋሻ የቆሻሻ ማቃጠያ ጉድጉዋድ መምሰሉ ሁቅ ነበር።

* * *

ሀውኒ እንደወትሮው በማለዳ ነበር ከእንቅልፍዋ የነቃችው። እንደሶረኔ እያንጉራጉረች ወደ ኮረብታዎቹ ወጣች። የክላድ ግመል የማለዳ ፀሀይ ቀድማ የምትወጣው ኮረብታዎቹ ላይ ነው። እዚያ ነጫጭ ደንጊያዎች አሉ። ፈጥነው ስለማይሞቁ ይቀዘቅዛሉ። ሀውኒ ታዲያ ይሄ ነው የሚያስደስታት። ከደንጊያዎቹ ጋር አብራ መሞቅ ትጀምራለች። ከኮረብታዋ ግራ በቅርብ ርቀት ላይ ሀፃናት የሚማሩበት ትምህርት ቤት አለ። እነርሱ ወደ ክፍል እየተንጫጩ መግባት እስኪጀምሩም ፀሀይ መሞቅ ትወዳለች። ከዚያ ግን ሀፃናቱን ለማዋራት ከኮረብታዎቹ ላይ ተንደርድራ ትወርዳለች።

ሀፃናቶቹ ይወዱዋታል - በተለይ ሸዊት። ከበው በትግርኛዋ ይስቀባታል። የያዘቻቸውን ጥቂት ቃላት ለቃቅማ ትንተባተባለች። ለሀፃናቱ ጨዋታ - ለሀውኒ የቋንቋ ትምህርት። ትልቅ ሆና ትግርኛ ባለመቻልዋ ሀፃናቱ በጣም ይገረማሉ። ምናልባትም ያልተፈታላቸው እንቅስቃሴ ሳይሆን አይቀርም።

ነጫጮቹ ደንጋዮች ላይ ተቀምጣ ፀሀይ መሞቅ ጀመረች። ዛሬ ግን እንደወትሮው አላንጉራጉረችም። ሀሳብ ገብቶአታል። ከራስዋ ጋር መግት ላይ ሰንብታለች። ክላድ ግመል ዋሻ ውስጥ ተቀምጣ ሆሎምን ማእከል ያደረገ የጦርነት ታሪክ መፃፍ እንደማትችል ተረድታለች። ሆሎምን ተከትሎ ወደ ጦር አውድማ መገዋዝ ደግሞ አስፈርቶአታል። ስጋትዋ ግልፅ ነበር። መሞት አትፈልግም። መሞት ማን ይፈልጋል? በርግጥ ታጋዮቹ ይሰዋሉ! «እነርሱ ግን አላማ አላቸው» ብላ አሰበች። «እኔ አላማ የለኝም?» ብላ ራስዋን ጠየቀች። አላማዋን አሰበች። «የሆሎምን ታሪክ መፃፍ! እና ይህን ሰማድረግ ህይወቴን አሳልፌ መስጠት አለብኝን? ከሞተኩስ?» ብላ አሰበች። ሳታስበው ሰውነትዋ ብርድ እንደያዘው ሰው ተንቀጠቀጠ።

ስለሀይወት ያላትን አመለካከት ፈተሽችው። ተማታባት። «ማንም ሰው ከሞት አይቀርም። ቢሆንም መኖር ደስ ይላል።

መሞትም ከሆነ እድሜ ሲያልቅ ቢሆን ይመረጣል» ስትል አሰበች።
ሀውኒ አሁንም ሀሳብዋን መቀረጥ አልቻለችም። ሆኖም ተከትሎ
መሄድ አደጋ እንደሚኖረው አጠናቀች። የሆኖም ታሪክ ለመጻፍ
ያላት ጉጉት ደግሞ ሰማይ ጥግ ነክቶአል።

ልብዋ ዋለለ። ስለዚህ ለጊዜው ይህን አሳብ ተወችውና
ማንኛውንም ጀመረች። ነጭቶች ድንጋዮች ሞቀዋል፤ እስከም
ግላላች። ሀገናቶቹ ተማሪዎችም እየተንጫጩ መምጣት ጀመረዋል።
ሀውኒን በአይናቸው መፈለግ የጀመሩም አሉ። ሊስቁባት ፈልገዋል -
ትግርኛ ባለመቻልዋ!

ሀውኒ ጣፋጮቹን ልጆች ስታይ ፈገግ አለች። የመኖር ጉጉትዋ
ይበልጥ ጨመረ። አዎን ልጅ ትወዳለች። ልጅ መውለድ
ትፈልጋለች። የራስዋን ልጅ የምታሳድግበትን ጊዜ ማየት
ትፈልጋለች። ስለዚህ መሞት የለባትም። ብድግ ብላ ወደሀገሩ
አዘገመች። ሽዊትን በሩቅ አየች። ሞጥማጣዋ ሸዊት! የሀውኒ
ትግርኛ አለመቻል ከልብ የሚያስቃት ሸዊት። ሚጢጢ ፍጥረት!
ውብ፤ ጣፋጭ ሸዊት።

ወደ ሀገሩ አዘገመች ...

ግን አጠገባቸው ከመድረስዋ በፊት ከባድ የጦር አይርጎላን
ጩኸት ከላይ ግመልን አርገበገባት። ትርምስና ጩኸት ተከተለ።

ሀውኒ በሁለት እጆቿ ጆርዎችን ጥርቅም አድርጋ ይዛ
ጩኸትዋን አቀለጠችው...

* * *

የአይርጎላን ድብደባው በሀውኒ አመራር አባላት፣ በተራ
ታጋዮችና በሀገሩ ላይ የሞትና የመቁሰል አደጋ አድርጎ አሰፈ።
ከቆሰሉት መካከል ሀውኒ እንዳዋ ነበረች። በሰምብ ፍንጣሪ ትከሻዋ
ላይ ተመታች። ከዚያ በላይ የጉዳት ግን አወዳደቁ ነበር። ከድንጋይ
በመጋጨትዋ ግንባርዋ ላይ ከፋኛ ቆስላ ፍህዋን ስታ ሀክምና
ሲደረግላት ቆየች።

በሰሰተኛው ቀን ማምሻውን ግን እየተሻላት መጣ። መቃገትዋን
ቀነሰች። አተነፋፈለች ጭምር ተሻለ። ተሲያቱን ሰላማዊ እንቅልፍ
ወሰዳት። እስከምሽት ድረስም ያለቅገሮት ተኛች።

ራስዋን ስታውቅ ሆኖምና ክንፈ ገብረመድህን ሊጠይቁት
መጥተው ከመደብ አልጋዋ ግርጌ ተቀምጠው ነበር። እንዲት ታጋይ
ነርስ በቀዝቃዛ ፎጣ ግንባርዋን ታረጥብላታለች።

«ሀውኒ!» አለ ሆኖም።

«ሆኖም» ስትል በደከመ ድምፅ ተነፈሰች።

«አይዞሽ ተርፈሻል» አላት ክንፈ።

ለማስታወስ እየሞከረች።

«የአይርጎላን ድብደባ ነበር?» ስትል ጠየቀች።

«ብዙ አትናገራ። አረፍ በይ» አላት ሆኖም።

ይህን ብሎ ግንባርዋን በእጁ ነካ።

ሀውኒ አይኖችዋን በርጋታ ከደነቻቸው። ግን አልተኛችም።
ለማስታወስ ጥረት ማድረግ ጀመረች። ቀኑ ተምታታባት።

ለምን ያህል ጊዜ በዚህ መልኩ እንደቆየች አታውቅም።

... ለማስታወስ ጣረች። ማለዳ ተነስታ ወደኩረብታው
መውጣትዋ ታወሳት። ከዚያ ምን ሆነ? የአይርጎላንኛ ጩኸትና
ፍንዳታዎች ይታወሳታል። ግን እንዴት ነበር ሁኔታው የተከሰተው?
መጀመሪያ አስደንጋጭ ጩኸት! እስከም አብራ መጭሀዋ
አልተዘነጋትም። እይንዋንም ጨፈነች። ጮሀ... ጮሀ... ስትገልጥ
የሀውኒን አመራር የሰብሰባ አድሞ በሰምብ ጢስ ታፍኖ ተመለከተች።
እንደገና ሌላ የጦር አይርጎላን ድምፅ ...

የት ነበርኩ ያን ጊዜ? ብላ ማሰብ ጀመረች። ሙሉ በሙሉ
በቅደም ተከተል ማስታወስ ተሳናት። ከኩረብታው ወርዳ የታጋይ
ልጆች ወደሚማሩበት እድሞ መሄድዋን አስታወሰች። ሀገሩ
በአይርጎላን ጩኸት ሲንጫጩና ሲላቀሱ... ሸዊት የምትባለዋ ሀገን
ወደእስከዋ እየሮጠች ስትመጣ እንደነበር ትዝ አላት። ከዚያስ?

«ሸዊት ንኢ... አጃሂ» እንዳለቻት ማስታወስ ቻለች። ከዚያስ?
ከዚያስ? ማስታወስ አቃታት። ጫጫታዎች! ፍንዳታዎች! ጆሮ
የሚሰነጥቁ የአይርጎላን ድምፆች ...

በጆሮዋና በአእምሮዋ የቀረው ይኸው ነበር።

ሀውኒ አይኖችዋን ገለጠች። ክንፈና ሆኖም አሁንም አሉ።

«ክንፈ» አለች።

«አይዞሽ ሀውኒ»

«ሀሳብ ገብቶን ነበር። ግን ተርፈሻል» ሲል ተነፈሰ - ሆኖም።

«ሰዎች ተገዱ?» ስትል ጠየቀች።

«ደህና ነው» የሚል መልስ ሰጠ ክንፈ።

የሁለቱም ገፅታ ላይ ደህና ስሜት እንደማይነበብ ግን በግልፅ ይታይ ነበር።

«ስብሰባ ላይ ነበራችሁ?»

«አልነበርንም። ማታ ስላመሸን አጋጣሚ አርፍደን ነበር። ሆኖም ወደ ስብሰባው ቦታ እያመራን ነበር» አላት ክንፈ።

«የተጉዳ ሰው አለ?»

«ደህና ነው»

«ማን ተጉዳ?»

«ሰዬና አባይ ቆስለዋል። ግን ለክፉ አይሰጣቸውም» ሲል መለሰ ሆሎም።

ሀውኒ ለማስታወስ ጥረት አደረገች። እስከ ህፃናቶቹ እካባቢ ነበረች።

በፍንጣሪው ተመትታለች። ህፃናቶቹ ዘንድ ጉዳት ደርሶ ይሆን? ይህንን ጠየቀችው። ሆሎምና ክንፈ እየተያዩ ዝም አሉ።

«ህፃናቶቹ ተጉዳ እንዴት?» ብላ ጮኸች።

ሆሎም ሲጋራ ለኩሶ ሲያበቃ፤

«አዎን ተጉድተዋል» አላት «... በጣም የምትወጃያትን ሽዌትን ጨምሮ አምስት ተሰውተዋል። አስር ደግሞ ቆስለዋል።»

ሀውኒ በጉንዋ ድፍት ብላ ትንሰቀስቅ ጀመር። ሀኪምዋ ብትገሰገሳትም ከአንጀትዋ የሚፈነቅላትን የስቃይ ስሜት መገደብ አልቻለችም።

«ለመሆኑ እዚህ መሆናችን እንዴት ታወቀ?» ስትል ጠየቀች።

«ሰላይ አስርገውብን ነበር። እሁን እንኩዋ ይዘነዋል» አላት ክንፈ።

«ጦርነት መጥፎ ነው!» ብላ ራስዋን ግራና ቀኝ እየወዘወዘች ተወራጨች።

«የጦርነት ጥሩ የለውም - ሀውኒ» አላት ሆሎም።

«ለምን አታቆሙትም ታዲያ! ተውትና ጥፋ ሆሎም። ይህን ጨካኝና ግዙፍ ሀይል ልትቋቋሙት አይቻላችሁም። ትርፋ ህዝቡን

ማስጨረስ ነው የሚሆነው። አትችሉትም ሆሎም! እብደት ነው ... መራራ ነገር ነው። ለምን አገር ለቃችሁ አትጠፉም?»

ሀውኒ ጨርሶ ራስዋን የሳተች ያህል እየተንገፈገፈች ስትናገር ሆሎምና ክንፈ ተያዩ።

«ወዴት እንሰደድ ሀውኒ?» ሲል ጠየቀ ሆሎም።

«ህዝብ ከሚያልቅ ወደሚመቻችሁ ሀገር ጥፉ!»

«እኔማ ከአዲነብርኢድ ወዴት እጠፋለሁ? የአዲነብርኢድን መሬት ከቶ ማነው የሚከለክለኝ?»

ይህን ሲል የተበታተነ ጠጉርዋን እያስተካከለላት ነበር። ልብ የሚነካ ፈገገታ እየመገባትም ያወጋት ቀጠለ...

«... የት እንሂድ ሀውኒ? በገዛ ምድራችን ቦምብ ያወርዱብናል። በንፈጠር ጀምሮ ሊኖረን የሚገባውን መብት ነፈጉን። ስለዚህ ትግል ጀመርን። ሽዌትን የመሰሉ አበቦችን እየከፈልን ነው ያለነው። እያንዳንድዋ ህይወት ታቆስለናለች። ምርጫ ግን የለንም። ሁላችንም ራሳችንን ለመስዋእትነት አዘጋጅተናል። ሞት አይቀርም። ህዝባችንን ከውርደትና ከድህነት ለማውጣት ሲባል የሚከፈል መስዋእትነት ደግሞ ተራ ሞት አይደለም። በተስፋ ህይወትን መስጠት የመሰለ አስደላች ነገር የለም ሀውኒ»

ከጥቂት ደቂቃዎች በሁዋላ ክንፈና ሆሎም ተሰናብተዋት ሄዱ። ሁለቱ የሀውኒ መሪዎች ተሰናብተዋት እንደወጡ ብርድ ልብስዋን ጉትታ ፊትዋ ላይ ሸፈነችው። ሰውነትዋ ወባ እንደያዘው ሰው ተነቀጠቀጠ። ለመጀመሪያ ጊዜም ከተራ ፖለቲካዊ ልዩነት ባሻገር መራራ ... እጅግ መራራ ጥላቻ አሳደረች - በደርግ ስርአት ላይ። የቁጣ ስሜት በደምዋ ተሰራጨ። እንባ አልወጣትም። ሳታውቀው የብርታት ስሜት በልብዋ አደረ። ሀውኒ በዚያች ደቂቃ በደርግ ላይ ያሳደረችው ጥላቻ፤ ለትግል እንድትወስን አደረጋት። በዚያች ደቂቃ ውሳኔዋን ለሁለተኛ ሰው የገለፀች ባይሆንም በሙሉ እምነት ከተራ ታሪክ ፀሀፊነት ባሻገር ጠመንጃ እንስቶ ደርግን ለመፋለም የሚያበቃ ወኔና ቁጣ መሰነቅ ቻለች...

- 2 -

አኖሌ በሰስተኛው ቀን ቡርቃን ለቀቀ ...

ዛሬቹ ...

ፈፋው ...

የቡርቃ ወንዝ የዝምታ ተረት ...

ሀማጋው ...

እንደ ሱጥ ዘወር ሳይል መጉዋዝ ፈልጎ ነበር። አቃተው ... አልቻለም። ወደ ቶቶታ ላንድ ክርዘርዋ ከመግባቱ በፊት ዘወር አለ። የሚሸኙት ገበሬዎች በዝምታ ቆመው አይን አይነን ያዩታል ...

አባቦሩ ...

ፈረሰኛው ሆርዶፋ ...

መሀቡባ ... ሀዋ ...

ብዙ ደጋግ ገበሬዎች ...

ብዙ አይበገሬዎች ...

መኪናዎ ጉዞ ጀመረች። ከቡርቃ መራቅ ጀመረች።

በርግጥ ከቡርቃ ትራት እንጂ ከኦሮሞች ምድር ግን ገና አልወጣችም። መቼምም አትወጣም። ያሻትን ያህል ብትጋለብ ያው ምድሩ እንደሆነ የኦሮሞዎች ነው።

ሾፊሩ እያፋዎጫ ... እያንጉራጉረ ረገጣት። አኖሌ ሾፊሩን የማዋራት ፍላጎት ስላልነበረው በራሱ አሳብ ዙሪያ ይዋኝ ጀመር። ለመጀመሪያ ጊዜም ከወትሮው በተለየ በሚነድ ስሜት ስለ ኦሮሞዎች አጥብቆ ማሰብ ጀመረ። ከተራ ተዮሪ በላይ የኦሮሞ ህዝብ ጥያቄ መላ አካሉን ናጠው። በመኪናዎ መስኮት አይኖቹን አሻግሮ ሀብታሙን መሬትና ዛፎቹን ያስተውል ጀመር። እረኞችን በተለየ መንገድ ማየት ጀመረ። 'ኦሮሞዎች የሚል ስሜት ውስጡን ያምሰው ጀመር። የኦሮሞች ስም መሬት። ለዚያ መሬት ሲባል የደረሰባቸውን በደል ማሰብ ጀመረ። አባቦሩ 'ሰማዩም ቢሆን የኦሮሞዎች ነው' ያሉትን አስታውሶ ፈገግ አለ። የኦሮሞን ሰማይ ልብ ብሎ ሊያስተውልና ሊያደንቅ አንገቱን በመስኮት ብቅ አድርጎ አንጋጠጠ። ከማንም አገር ሰማይ በላይ ተውቦ ታየው። ከጫፍ፣ እጫፍ፣ ሰማዩ ጥቁር ደመና አርግዞአል። ቅዝቃዜንም ይተነፍሳል። ሰርዶው የኤሌክትሪክ ምሰሶዎችን አስከ ወገባቸው ውጦአቸዋል።

የቡርቃ ዝምታ ... የጥንት ተረት ... መራራ ተረት ... ህልም ያረገዘ ... ትንቢት ያዘለ ... በምኞት የታመቀ ተረት ...

በፈጣን መኪና ላይ ብዙ ሺህ ዛፎችን አለፉ። 'ከማንም አገር የተሻሉ ዛፎች ሲል አለቡ። ውናረታቸውስ? ደሞ እንዳንደቹ ክርላቸው ውስጥ ማር ሸሽገዋል። ማር የሚያንጠባጥብ ዛፍ፣ በየትም አለም ታይቶም ተለምቶም አይታወቅ - ሲል ለራሱ አንሸካሸክ። ኦሮሞዎች ታዲያ ማር ከመጥገባቸው የተነሳ የሚንጠባጠቡትን ቀይ ማር ዘወር

ብለው እንኩዋ አያዩትም።

«ዝምታ ዋጠህሳ?» አለው ሾፊሩ።

«ይቅርታ ...» ብሎ ረጅም አየር አስወጣ።

ነገደ ደሞ ወደ ግል አሳቡ።

የዋቆ አባዱላ ዲስኩሮች ይታወሱት ጀመር። በወቅቱ ችላ ያላቸው። አባቱ ሀማጋው ላይ ለገበሬዎች የሚተርኩት። የአሳዳጊ አባቱ ንግግሮች፤ ወደ ጆሮው ይንቀረቀሩ ጀመር።

- ምንጊህ የገዳውን ስርአት አጠፋው። የኦሮሞ ሹማምንትንና ኦሮሞዎችን ጨፈጨፈ። የኦሮሞ ያልሆነና ለእድገት የማይበቅ፤ ባህላችንን የሚያጠፋ ስርአት ጫነብን። ሰብአዮችን ላይ ዘመተብን። ወታደሮቻቸው እንደ በቅሎ ተፈናጠጡን - መሬታችንን ወሰዱ - የኦሮሞ ህዝብ የነፍጠኞች አሽከር ሆነ - ለአንድ የነፍጠኛ የጦር መሪ ሁለት መቶ ኦሮሞ በሽልማት ተሰጠ - ከነመሬታቸው። የኦሮሞ ቁዋንቁዋና ባህል እንዲጠፋ ተረገጠ - ይህን የተቃወመ ሁሉ እንደ ዝንብ ረገፈ - ጥፍር እየነቀሉ፤ ብልት እየቆረጡ አዋረዱን - ያን ጀግና ህዝብ አንገቱን አስደፉት - ያን ቅን ህዝብ ተጠራጣሪ አደረጉት - ያን ሀብታም ምድር በዘበዙት። ወገኖቹ፤ ታዲያ ምንጊህ ማነው? ወንጀለኛ ወይስ አርበኛ?

«ሀዘን አታብዛ አኖሌ!» አለው ሾፊሩ። አያይዞም «አባትህ እድለኛ ናቸው። መቶ ሰባት አመት መኖር ታላቅ እድል ነው» አለው። አኖሌ መልስ አልሰጠውም።

የዋቆ አባዱላ ቁጣ ያዘለ ድምፅ በጀሮው ተመላለሰበት። ሀማጋው ላይ ገበሬዎችን እየሰበሰቡ የተናገሩዋቸው መራራ ቃላት ቃል በቃል ወደ ጆሮው ተንቀረቀሩ ...

- ነፍጠኞች አቡቢንቲ የተባለ ሽቶ አንድ ብር ይሸጡልናል። ለሰት እንቁላል ግን ከኛ በአምስት ሳንቲም ይገዛሉ። ወተትና እንጆራ መሸጥ በኦሮሞ ነውር ነው። እነሱ ግን አንድ እንጆራ መሸጥ ጀምረዋል። ይኸ ነው ስልጣኔ? ቁንዲፍቱ መጥመቅ የኦሮሞ አይደለም። የሰው ሚስት መወሸም የኦሮሞ አይደለም። ነፍጠኞች ባህላችንን አቆሸሹት። መሬታችንን ነጠቁን። መሬታችን ቅቤ ነው። ጥቁር ቅቤ ነው መሬታችን! ያስገመጃል! ምንጊህ የሚባለው ስግብግብ ይህን ሀብታም መሬት ሲያይ ጎመዥ። እኛን ማክበር አቃተው። እንደፈረስ ልጋልባችሁ አለን። አሻፈረን አልነው። በመሳሪያ ብዛት ተማምኖ ጨፈጨፈን። የሌቶቻችንን ጡት ጥሬ ስጋ እንደሚበላ ሆኖም ሰው እየተስገበገቡ ቆረጡት። የሌቶቻችንን ጡት እኛ ከበግ ላይ ፀጉር እንደምንሸልተው እንዲያ ነበር

የሚቆርጡት። እነዚህ ሰዎች በግ ሲያርዱ 'በሰሙ - አብ' ብለው ይጀምራሉ። የሌቶቻችንን ጡት ሲቆርጡ ግን 'በሰሙ - አብ' አይሉም። ግን ህይወጥኛት አለን ይሉናል። ታዲያ ፈጣሪ የሚያየው የትኛውን ደም ነው? የበጎን ወይስ ከሌቶቻችን ጡት የሚፈሰውን? ወገኖቹ ውሻ ለምን እንደተዋረደ ታውቃላችሁ? ሲረገጡት እየተረገጠ፤ ሲገዙት እየተገዛ፤ ሲጨቁኑት እየተጨቁነ፤ ሲያዋርዱት እየተዋረደ፤ ጭራውን ስለቆላ ነው። ውሻ ሲበድሉት ተቆጥቶ አልገዛም ብሎ ቢሆን ኖሮ የልጆቻችን ስም ይህን ጊዜ «ውሾ» በሆነ ነበር - እና የውሻን መሰደቢያነት በህግ ብቻ መለወጥ ይቻላል!? ንገሩን ወገኖቹ ይቻላል!?

ወደ ናዝሬት ሲቃረቡ አኖሌ ሰላቱን አየ። እኩለ ቀን ሲሆን ምንም አልቀረው። እሳቱ ቅዳሜ ነው። አኖሌ አንድ ሀሳብ መጣለት - ናዝሬት መቆየት። በዚህ ጨፍጋጋ ስሜቱ አዲሳባ መግባት አልፈለገም። ናዝሬትን በአግባቡ ያውቃል። በተማሪነት ዘመኑ የሚያውቃቸው አንድ ሀላት ወዳጆቹም አሉ።

ወደ ሾፌሩ ዘወር ብሎ።

«እኔ ናዝሬት ለመቅረት አስቤያለሁ» ካለ በሁዋላ «... ባለፈው ስለተነጋገርነው ጉዳይ ምን አስበሃል?» ሲል ጠየቀው - አሁንም ድምፁን እየቀረፀው እንዳይሆን አየሰጋ።

«አዲስ አበባ እንደተመለሰክ እንነጋገራለና!» አለው።

«ገንዘቡን በአንድ ጊዜም ባይሆን ቀስ በቀስ እከፍልሃለሁ። ይኸ ቃሌ ነው። አንተም ካሴቱን አሳልፈህ እንደማትሰጥ ቃል ግባልኝ።»

«አመነኝ! እንድትጉዳ አልፈልገም። ታዲያ ምስጢር ጠብቅ። ካንተ በቀር ማንም ማወቅ የለበትም። አለያ ሀላታችንም በቀላሉ እንጠፋለን።»

«ደህና!» ካለ በሁዋላ፣ «... መቼም ሪፖርት ማቅረብ ይኖርብሃል። ምንድነው ያሰብከው?»

«አስፈላጊ ካልሆነ በቀር ካሴቱን አልጠየቅም። ገልብጬ በፅሁፍ ነው የማቀርበው። በርግጥ ጉዳዩ ከባድ ሲሆን ወዲያው ካሴቱን እንዳቀርብ አጠየቃለሁ። እኔ ግን ሶስት አስተማማኝ ነገሮች ይኖሩኛል። የመጀመሪያው ከፊታችን ያሉት ቀናት አሁን ሰኞ ናቸው። ሰኞ ሚኒስትሩ ቢሮ አይገቡም። ሌላው በአሮሚኛ መናገር ስለምገልፅ ካሴቱን ላይጠይቁ ይችላሉ። ሶስተኛው በወረቀት የሚቀርብላቸው ትርጉም ተራ ነገር ስለሚሆን ወዲያው አይተው ነው የሚወረውሩት። ቢሆንም ግን ዝግጁ ሆኖ መጠበቅ ስለሚያስፈልግ ሰኞ የማስመሰያ ድራማውን እናዘጋጃለን።»

አኖሌ በመስማማት ራሱን ላይ ታች ወዘወዘ።

«እንግዲህ እኔን አዳማ ራስ ተወኝ!»

«ደግ!»

«ደብረዘይት ላይ ቢራ መጠጫ ልስጥሃ!» አለ እጁን ወደ ኪሱ አየሰደደ።

«ምንም አልፈልገም! በቂ ገንዘብ ይገርለሁ!» አለ በመጀነን።

አኖሌ አዳማ ራስ ወረደ። ሰዎቹ ሾፌርም ወደ ደብረዘይት እቅጣጫ ሸመጠጡ። ወይም ወደ ቢሾፍቱ ...

* * *

የቀረበለትን ቢራ ባንድ ትንፋሽ ጨልጦ ሌላ እዘዘ ...

ብቸኝነቱን በቢራ ማባረር እንደማይችል ግን ተሰምቶታል። ስለ እርሞዎችም ሆነ ስለዋቆ አባዱላ ዲስኩር ማሰብ አልፈለገም። ራሱን ማዘናናትና የሰሞኑን ውጥረት ማቃለል ፈልጎአል።

ሳሙኤል ትዝ አለው። ሳሙኤል የአስመራ ልጅ ነው። ጀርመን ነበር የሚተዋወቁት። ሳሙኤል አዲስ አበባ የመጣው በቅርቡ ቢሆንም እዘውትረው ይገናኛሉ። በቤተሰብ ንግድ ውስጥ እንደሚሰሩ የነገረው ሲሆን በርግጥም የመዝናኛ ወጪያቸው ዘወትር በሳሙኤል ነው የሚሸፈነው። ይገባባሉ - በማንኛውም ነገር። አውርተው አይጣገቡም። ሳሙኤል ቁምነገሩንም መቅበጡንም ይችልበታል።

አኖሌ ወደ ሳሙኤል መደወል ፈለገ። ቢያንስ ብቸኝነቱን ይገናኛል። ከሆቴሉ ማስተናገጃ ወደ አዲሳባ ደወለ።

«የለም!» አለችው ስልኩን የተቀበለችው ሴት።

«የት ሂደ?»

«አላወቅሁም።»

«በቅርብ ይመለስ ይመስልሻል?»

«አልነገረንም።»

«አኖሌ ደውሎ ነበር በይልኝ። ከናዝሬት ነው የደወለኩት»

«እሺ ... እነግራለሁ።»

አኖሌ የስልኩን እጅታ እንደያዘ ማሰብ ጀመረ። ሌላው ወዳጁ ያው ጂብራል ነው። ቢሮ ደወለ። የሚያነሳ የለም። ወደ መኖሪያ

ቤቱ ሞከረ። ታናሽ እህቱ አንስታ አለመኖሩን ነገረችው።

«የት ሄደ?»

«አሁን ነው ወጣ ያለው። ይመለሳል።»

«እንገዳያው ናዝሬት አዳማ ራስ መሆኔን ንገረውና ከቻለ ይምጣ። እዚያው እንደማመሽ ንገረው።»

ስልኩን ዘጋና ወደመቀመጫው ተመለሰ። ቢራውን ጨልጠ ሶስተኛ አዘዘ። በአዳማ ራስ መዋኛ ዙሪያ በርካታ ወጣት ሴቶች ተኩልኩለዋል። ይስቃሉ። ይጮሁሉ። አኖሌ ቀልቡ ተሳቡ። አይኖቻቸው አንድ ቦታ የማያርፈው የናዝሬት ቆነጃጅት የወሲብ ስሜቱን ቀሰቀሱበት። ውበታቸው ታይቶ አይጠገብም። አኖሌ አይኖቹን ካንድዋ ወደሌላዋ ያንክራትት ጀመር። እነርሱም መቻ አረፉና። ወግ ጀመሩት - የእይን ወግ።

ድንገት ዜጊት ትዝ አለችው። የሀውኒ የልብ ጉዋደኛ የነበረችው ዜጊት። ናዝሬት እንደምትኖር ያውቃል። የቴሌፎን ቁጥርዋም አለው። ከጀርመን እንደተመለሰ ሀውኒን ሲያፈላልግ ዜጊትን እግኝቶአት ነበር። ጥቂትም አውግተዋል። ሁለት ጊዜ ደውላ ልታገኘው ጭምር ፈልጋ ነበር። እምብዛም አላቀረባትም። መንጠራራትዋና ጉራዋ ያናድደዋል። አሁን ግን ድንገት ፈለጋት። ቁጥርዋን ከማስታወሻ ደብተሩ ላይ ይፈልግ ጀመር። አገኘው። ጊዜ ሳያጠፋ ደወለላት - ራስዋ ነበር ያነሳችው።

«አኖሌ! ... ጨርሶ አላምንም ... በጣም አስቀድሜ ነህ! አሺ?»

«ይልቁን አሁኑኑ ነይ፤ በጣም እፈልግሽለሁ!»

«ጉረኛ ነህ!»

«ስድቡ ይቆይልሽ ... ዜጊ!»

«የት ነህ?»

«አዳማ ራስ»

በግማሽ ሰአት ውስጥ ጥቁር ሰማያዊና ነጭ ቀለም ያለው ውብ ቱታ ለብሳ ከተፍ አለች። እጅግ አምሮባታል። ዳሩ ሁሉ እንዳማረባት ናት። አሁንም ከነጉራዋ ናት። በመዋኛው ዙሪያ ያሉት ሁሉ ቅርፅዋና ውበትዋን ያደንቁላት ዘንድ ገንዳውን ሽር አያለች ዞረችው - እንደ ሴቱ ሸረራት።

«ይህ ጉራሽ መቼ ይሆን የሚለቅሽ?» አላት አጠገቡ እንደደረሰች።

«አስቀድሜ ነህ አኖሌ መት!» አለችና ሳመችው።

በናፍቆት ደህንነታቸውን ሲጠያየቁ ጥቂት ቆዩ። ስለሀውኒም አለመገኘት አነሳሱ። ዜጊት ስታወራ አይንዋን ግራና ቀኝ ታተረማምሰዋለች። 'ልክፍት ነው!' አለ አኖሌ በልቡ። በርግጥም ዜጊት ውብ ናት። ዳሌዋ አካባቢ ሰፊ ሲል ይሞክር እንጂ ከላይ እስከታች ቀጭን ናት። አይኖቻቸውን ስትገልጥ ማንኛውም ሰው ላይ ሽብር ትለቃለች። የክንፈሮችዋ ማማር ለብቻው ነው። ሁልጊዜ መሳሳምን ያውጃል። እንደቀላ ነው። እንደሞቀ ያስታውቃል። ለነገሩ ቃጠሎ ናት። ስትጨብጥ እንኩዋ መዳፍዋ ይፋጃል። በከንድ በኩል ተላልፎ ልብ ላይ ይነገራል። ጡትዋና የወገብዋ ቅጥነት፣ ፈገገታዋ ወሲባዊ መልእክት አለው። የትምህርት ቤት ስምዋ ስኩዋር ነው።

«አሁንም ሀውኒን እየጠበቅህ ነው?» አለችው።

ትኩሻውን በግደለሽነት ሰበቀ።

«የት ያለች ይመስልሃል?»

«ማን ያውቃል?»

«ሱዳን ስደተኛ ጣቢያ የማሽላ ቂጣ ትጠፈጥፍ ይሆናላ!»

«ንግድ እንዴት ነው» ሲል ወሬ ለወጠ።

«ናዝሬት ተመችቶኛል!» ብላ ሳቀች።

ዜጊት ናዝሬት ላይ የልብስ መሸጫ ሱቅ አላት። ታውቅበታለች። ሱቅ የክፈተችው ከቤተሰብዋ ስባሪ ሳንቲም ሳትደጉም ነው። ጥቅም የሚያስገኙ ሹሞችን አሳዳ ማጥመድን ተከናዋለች። የሚደንቀው ግን እስፊላጊ ካልሆነ ከሁሉም ጋር አትማግጥም። ምርጫ ከጠፋ ግን ታደርገዋለች። አራት ምላስ አላት ይሉዋታል - የሚቀነባት ጉረቤቶችዋ። የመጀመሪያውን ከምትወዳቸው ወላጆችዋ ጋር ትነጋገርበታለች፤ ሁለተኛውን ከሹማምንት ጋር፤ ሶስተኛውን ከምትወዳቸው ወንድና ሴት ወዳጆችዋ ጋር ስትጠቀምበት፤ አራተኛውን ምላስ ሱቅ ውስጥ ልብስ ትሸጥበታለች እያሉ ያሙዋታል።

አኖሌን በጣም የሚገርመው ነገር የሀውኒና የዜጊት ጉዋደኝነት ነው። ሀውኒ ሩህሩህ ናት። ሀቅን ተከትላ ነው የምትሄደው። ብትጉዳም ትሸከመዋለች። ዜጊት ደግሞ የተገላቢጠሽ - ለጥቅም ስትል የምትሞት። ሆኖም ይዋደዱ ነበር።

«ለመሆኑ ናዝሬት ለምን መጣህ?» አለችው።

«ቢራ ያገርና ሳጫውትሽ»

«ግድለህም ማርቲኒ ልውሰድ ... ዛሬ መቸም አብረን ነን» ብላ ለገግታዋን አጠጣችው።

አኖሌ በቅርቡ የገጠሙትን ሁኔታዎች አጠር አድርጉ አጫወታት።

ወሬው አልጣማትም። እንዲህ ያለ ወሬ ጥምረትም አያውቅም። አንድም ጥያቄ ሳታነሳለት ወደ ሌላ ርዕስ ዘለለች።

«አዲሳባ ሱቅ መክፈት እፈልጋለሁ። አታገዝኝም?»

«ሹዎችን ታውቂ የለም እንዴት?» አላት እየቀለደ።

«አዲሳባ ላይ ማንንም አላውቅ» ብላ ትከዝ አለች።

ለአኖሌ ደግሞ ይህ እጅግ አሰልጅ ወሬ ሆነበት። እሱም ወደ ሌላ ርዕስ ዘለለ።

«ልሳምሽ?»

እንደ እንቁራሪት ፈጠጡ አይኖችዋ። ልትናገር ያሰበችውን እንኩዋ ትታ አፍዋን ከፍታ ቀረች። ጉንጦችዋ ቀሉ። አይኖችዋ ውስጥ ሌላኝነት ተምበለበለ።

«ሲገርም ...» አለች።

«ምኑ?»

«እንዲህ ትሰኛለህ ብዬ አልጠበቅሁም።»

«እንዴት?»

ሳቀች። በጣም ሳቀች። ቀስት የመሰሉ ጨረሮች ከአይኖችዋ ውስጥ ሲተኩሱ ያየ መሰለው።

«ምን አሳቀሽ?»

«የምትገርም ሰው ነህ።»

«እንዴት?»

«አንድ ነገር ልጠይቅህ አኖሌ ...»

«ምን?»

«በጣም እፈልግሻለሁ ያልከኝ ለዚህ ነው?»

«አዎን» አለ ፍርጥም ብሎ።

«ልትስመኝ?»

ራሱን በአዎንታ ነቀነቀ።

«ገምቼ ነበር። በጣም ልክ ነኝ።»

በተራው እሱ ሳቀ። ከልቡ እየሳቀ ጣቶቹን በጣቶችዋ አቆላልፎ ላባት። እስከ ቀድሞ ሳመችው። መላው ሰውነቱን ነዘረው። ማመን አቅቶት ትክ ብሎ አያት። እውነትም ስኩዋር ናት። ስኩዋር ብቻ አይደለችም። በአይን የማይታዩ ጥቃቅን የኤሌክትሪክ ሃይል ሰጪ ማግኔቶች ከንፈሮችዋ ውስጥ ሳይቀበሩ አይቀርም። ከንፈርዋ ይነገዘራል .. ማቃጠሉ!

«ስኩዋር ነሽ ዘኒ ...»

«አስቀደሚ!» አለችው።

ከግማሽ ሰአት በሁዋላ እጅን ይዛው ተነሳች። ስሜትዋን መቆጣጠር እንዳቃታት ይታወቅባታል። አይኖችዋ ውስጥ የወሲብ ጥማት ይምበለበላል።

«አንሂድ ...»

«የት?»

«አሳይሃለሁ ...»

እውነትም አሳየችው። መኝታ ክፍልዋን እየ። በርግጥ ማየት ብቻ አይደለም። ንፁህና በጥሩ እቃዎች የተሞላ ቤት አላት። ምሽቱ ቆንጆ ሆነላቸው። ምናልባትም አኖሌ ከጠበቀው በላይ። ደስታው ውስጥ ግን የዋቁ አባዳላ ማብቂያ ቢስ ዲስኩር ይረብሽዋል።

ሀማጋው ላይ ...

እልህ የሚያንቀጠቅጠው ድምፅ ...

እርጅና ያልበገረው ...

- የካፋ ህዝብ ለምኒልክ አልገብርም ብሎ ሲፋለም እኛ ለማገዝ ቀርቶ አይዞህ ለማለት አቅም አልነበረንም። ህዝቡ አለቀ - በየተራራው። ግን ሰው ሞቶ አያልቅም። አገሩ ወደመ። ጎጆ ጋዩ። የካፋው ጋኪ ሻረሾ አንድ አመት ሙሉ ሳይንበረከክ ተፋለመ። ከዚያ አልቻለም። እንደ ወንጀለኛ ተዋረደ። ዛሬ የጋኪ ስም ተረስቶአል። ጋኪ ሽፍታ ነው? ራስ ብሩስ? ራስ ብሩ አርሲ ላይ ከአስራ አምስት ሺህ ጋሻ በላይ መሬት ነበረው። ዛሬ ግን ራስ ብሩ አርበኛ ... ጋኪ ሽፍታ ... እኛ ደሞ አሽከሮች ...

«ምን ሆንክ አንተ!?» ብላ አምባረቀችበት።

ከእንቅልፉ እንደነቃ ሰው ባነ። አቅፎ ይስማት ጀመር።

«ምን ነበር የምታስበው?» አለች በመከፋት።

«ይቅርታ ዘኒ የኔ ቆንጆ ...»

«አትመችም እኮ አኖሌ» አለችው።

«እንደ አቃቂ ፍራሽ» ብሎ ቀለደ።

«እንደ-ር እንውጣ» ብላ ተስፋገጥራ ተነሳች።

በዚህ ፍጥነት ዳግም የዋቆ አባዳላን ዲስኩር እንደማያጠነግን አመነ። ተመቸችው። በተለይ ቅብጠትዋ። በጣም ትቀብጣለች። ያለማቁዋረጥ ታወራለች። ጊዜ አትሰጥም። ፈጣን ናት - ሁሉም ነገር ላይ። ይዛ የምትለቀው ርእሰ ማለቂያ የሰውም። በዚች አጭር ጊዜ ውስጥ ሶስት ጊዜ ትመቻለህ፤ አራት ጊዜ ደግሞ አትመችም ብላዋለች። ስሙን እንዲለውጥ ደግሞ ከአምስት ጊዜ በላይ ያሳሰበችው ሲሆን፤ ኦሮሞ እንደማይመስልም ነግራዋለች። ያንጊዜ ግን በጣም ስለገረመው አጥብቆ ጠየቃት፤

'ኦሮሞ ምናይነት ነው ዘኒ?' አላት።

'ሰልህ እንጂ - ታምራህ ለማለት ነው'

'ኦሮሞ አያምርም እንዴ?'

'እንደሱ ማለቱ ሳይሆን ...' ብላ ማብራራት ስላቃታት ድንገት ግልፍ አለች '... ለምን ትነተርከኛለህ? አፌን በጥላስተር ለጥፈዋ! ነዝናዛ ነህ እንዴ አኖሌ?'

ስቆ ተዋት። ዜኒት እንዲያ ናት።

«ወዴት ነን ታዲያ?» አላት መኪና ስታስነሳ።

«ልጋብዝህ! የናዝሬትን ብብቶች አሳይሃለሁ!»

«ጃኬት ልልበሳ» አለ።

ተያይዘው አዳማ ራስ ሲደርሱ እንግዳ ተቀባይዋ ሁለት ማስታወሻዎችን ሰጠችው። የመጀመሪያውን ገለጠው። ጂብሪል ነበር የተወለተ። ከአንድ ሰአት በሁዋላ እንደሚመለስ መልእክት ትቶአል። ሁለተኛውን በችኮላ ገለጠው። ሳያነብ አይነን ወደታች ወረወረ። ሳሙኤል ወልደአብ ይላል። ሁለቱም በመምጣታቸው በጣም ተገረሙ።

«ማናቸው?» አለች ዜኒት በጉጉት።

«ይሄኛው የደህንነት ሹም ነው። አለቃዬ ነው። ይሄ ደግሞ ሳሙኤል ይባላል፤ ነጋዴ ጉዋኛዬ ነው» ካለ በሁዋላ «... ሳሙኤል እዚህ መሆኔን በምን አወቀ?» ሲል ራሱን ጠየቀ።

«ትዳር አለው?» ስትል ጠየቀችው።

«ማንኛው?»

«የደህንነቱ ሹም።»

አይኖችዋ ላይ የብልጠት ጨረሮች ሲፈነጣጠቁ አየ።

«የሰውም! ምነው?»

«ምንም።»

ሳቀ። ሲስቅባት አፈረች።

«ዱርዩ ድመት መሰልኩህ እንዴ አሌክስ? ...»

«ጣፋጭ ነሽ» አላትና «በፈጠረሽ አሌክስ አተባይኝ» ሲል ተማፀናት።

«ለምን?»

«ይኩሰኩሰኛል።»

«ሲቆላመጥ ነው እኩ»

«አኖሌና አሌክስን ምን አገናኘው?»

«ወይም ስምህን ለውጠዋ! ሀረግዬ ትሙት ... ካንተ በፊት ስምህን አውቄ ቢሆን ኖሮ አጠገብህም አልደርስ ነበር። ቀፋፊ!»

ጂብሪልንና ሳሙኤልን ለመጠበቅ ከመዋኛው ዳር ተቀምጠው መጠጥ አዘዙ። ሁለቱም ደስተኛ ሆነዋል። ግንኙነታቸው ጊዜያዊ ስሜትን ከማርካት እንደማያልፍ ግን አላምረው ያውቁታል።

* * *

የአልማዝ ቤት እንደወትሮው ሞቆአል ...

አንዲት ሴት ያጀቡ ሶስት ጉራምሶች ሲገቡ ዳንስ መድረኩ ላይ የሚወዛወዙትን ኮረዶች ጠጪው በመስገብ ለእያያቸው ነበር። የኮረዶቹ እድሜ ከሃያ አይበልጥም። አጉጠጉጤ ጡቶቻቸው፤ ከንፈርቻቸው፤ በሜት የፈጠጡ አይኖቻቸው፤ ውዝዋዜያቸው ትንግርታዊ ነው። አኖሌ ለአፍታ ገረመማቸው። እንደወትሮው

አልቁምጠም። በመሰላችት ፊቱን መለስ አድርጎ አሰፈ።

ጥግ ላይ ቦታ ያዙ። የሬኔ ሙዚቃ ጠባብዋ ጭፈራ ቤት ውስጥ ይጉርፋል። አራቱም መጠጥ አዘው የባጥ የቆጠጉ ሲቀጠጡ፤ አኖሌም ስለከረመበት ለጂብሪል ሲያውራ እንደቆዩ ዜጊት ሳሙኤልን ገንጠል አደረገችው።

ጂብሪል የአኖሌን ትከሻ ችብ አደረገውና።

«ለማንኛውም አመፀ መቆሙ ትልቅ ድል ነው። እዚያ አደረግህ ስላልከው ዲስኩር ብዙ አትሰጋ። በስላ ሙያ ውስጥ አሁን አንተ የተጠቀምክበት ዘዴ እንደ አማራጭ ተቀምጠክል። በርግጥ ከፍተኛ ጥንቃቄ የሚጠይቅና በርእስ ብሄር ውሳኔ የሚፈፀም ስልት ነው። ሆኖም የሰሜን ውጥረት አስጨንቆ በደዘን በዚህ ወቅት ስለቡርታ ገበሬዎች እምብዛም አያሳስቦንም» ብሎ ዋስኪውን ተጉነጨ።

አያደዘናም ቀጠለ።

«በነገራችን ላይ ለአስቸኩቀይ የስራ ጉዳይ ወደ አስመራ እንድትገዙ ተወስኗል። በጣም ይገርማል አኖሌ፤ ሚኒስትሩ ባንተ ላይ ያላቸው እምነት እያደገ መጥቶአል። ይህ ላንተ ከብር ነው። የሚደንቀው ደግሞ ወደ አስመራ ከመሄድህ በፊት ጉዋድ ፕሬዚዳንት ራሳቸው ሊያነጋግሩህና መመሪያ ሊሰጡህ ይፈልጋሉ።»

አኖሌ በመገረም ነበር የሚያደምጠው። በቅርቡ በተቃዋሚ ሀይሎች ላይ የስነልቦና ጦርነት ለማካሄድ ሰፊ ዘመቻ እንደሚጀመር ጭምጭምታውን ሰምቶአል። ከሙያው አንጻር በጥናቱ ላይ ተካፋይ እንደሚሆንም ገምቶአል። በፕሬዚዳንቱ ደረጃ በጥብቅ የሚታይ ስራ ነው ብሎ ግን አልገመተም ነበር። ጂብሪል ቀጠለ።

«ታላቅ እድል ነው የገጠመህ። እኔ እንኩዋ ፕሬዚዳንቱን አነጋግራያቸው አላውቅም። ሚኒስትሩ ያስጠነቀቁኝ ነገር ግን አሉ። ምናልባት የፓርቲ አባል ለምን አልሆንክም?! የሚል ጥያቄ ሊያነሱልህ ይችላሉ። ማመልከትህንና እስካሁን ግን ምላሽ እንዳልተሰጠህ ነው መናገር ያለብህ። ሌላው ወደ ኢትዮጵያ ለመመለስ ያስወሰነህ ዋናው ምክንያት ምንድነው? ይሉህም ይሆናል። ሀገርህን ለማገልገል በነበረህ ከፍተኛ ስሜት ምክንያት መመለስህን መናገር አለብህ። እንዳትዘላብድ አደራ፤ ሰውየው ከተቆጡብህ አንድ ሌሊት አያሳድሩህም። ገባህ?»

አኖሌ በተከፋፈለ ልብ እያዳመጠ ራሱን ላይ ታች ወዘወዘ። ደቂቃዎች አለፉ። ጭፈራው ደርቶአል። ዜጊትና ሳሙኤል ወጋቸውን ይጠርቁ እንጂ ልባቸውና ጆርአቸው እንጂብሪል ወሬ ላይ ነበር። ሁለቱም በጥንቃቄ አዳምጠዋቸዋል። ሁለቱም የየራሳቸው ፍላጎት አላቸው።

«ይልቁን አንድ ወሬ ልንገርህ» አለ ጂብሪል ድንገት ትዝ ብሎት።

«ምን?»

«ስለ ሀወኒ ...»

ድንገጥ አለ። ጆርዎቹ ቆሙ። ፈራ። እያመነታም፤

«በሀይወት አለች?» ሲል ተነፈሰ።

«አይታወቅም! ሆኖም ጉንደር ለአንድ አመት ታስራ ነበር።»

«ምን አጥፍታ?»

«በጣም አሳፋሪ ምክንያት ነው» ብሎ ጢሙን ያሸሽ ጀመር።

«ፖለቲካ መሆን አለበት።» አለ የቀድሞ ስሜትዋን እያስታወሰ።

«መሆኑ ነው። ግን በቂ ምክንያት አልነበረም። የምታስተምርበት ትምህርት ቤት ተጨማሪ የመማሪያ ክፍሎችን አስርቶ ሲያስመርት የከተማውን ከንቲባ መርቆ እንዲከፍት በእንግድነት ይጠራዋል። ሀወኒ እበባ የምታበረከት ህፃን ልጅ እንድታዘጋጅ ይነገራታል። መርጣ ታቀርባለች። የአቀረቦችት ልጅ የአንድ የወላይታ ብሄረሰብ አባል የሆነ መምህር ልጅ ነበረች። የልጅቱ የቆዳ ቀለም ከኛ ከሰሜንኛች ጠቆር ሊል እንደሚችል መቸም ትገምታለህ። ይሄ በሊቀመንበሩ እንደመቀለድ ተቆጠረባት።»

«በዚህ ምክንያት አንድ አመት አስር?»

«ስህተት ነው» አለ ጂብሪል። «ግን መገደልም ሊኖር ይችል እንደነበር ማለብ ይገባል።»

ለጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ ቆዩ።

«ከዚያስ የት ደረሰች?»

«አልታወቀም። ከተፈታች ከሃያ ቀን በሁዋላ ከአካባቢው ተሰወረች። ወደ ሱዳን ወጥታለች የሚል ጭምጭምታ አለ።»

አኖሌ አስተያየት ከመስጠት ተቆጠበ። በዝምታም ቢራውን ይገለብጥ ጀመር። ጂብሪል በአኖሌ ሁኔታ አልተደሰተም፤

«ምን ተሰማህ?» ሲል ጠየቀው።

«ምንም!» ብሎ ትከሻውን በግዴላሽነት ሰበቀ።

ሲያብል ነበር። አጥንቱ ድረስ የዘለቀ የመለቃየት ስሜት መዝምዘታል። ልቡ እራታውን እያቀለጠው ነው። ግን የልቡን

እራታ ማንም ሊያዳምጥ አይቻለውም።

አኖሌ ሲጋራውን በዝግታ እየሳበ 'ያውም ያርሲን ልብ?' ይል ነበር - ለራሱ። የትኛው ሳይካትራስት ነው የእርሲን ልብ ማወቅ የሚችል? መልሱም ለራሱ ይህን አክለበት '... ግን ስማኝ አንተ ሰላይ ድመት፤ እኛ አርጥዎቻችንን ልቦቻችንን የዘጋነው ሽርና ተንኮላችሁ ታክቶን ነው። ታሪካችንን መለስ ብለህ ማየትም ትችላለህ። አብሮ መኖር ባህላችን ነው፤ ተካፍሎ መብላት ልማዳችን ነው። ይህ ባህላችን ግን እንደ ቂላቂልነት ተቆጠረብን።'

«ይቺ ልጅ እንዴት ናት?» አለው ጂብሪል ዘወር እያለች በሚያባብል አይንዋ ወደ ምትማትረው ዜኒት እያስተዋለ።

«ጥሩ ናት» ብሎ ፈገገ አለ።

«አነበብካት እንዴ?»

«በጣም!»

«ታሪክዋ ጥሩ ነው?»

«እንደ ኦ ሄንሪ ሰራዎች!»

«ያንተ ያለህ!» አለ በቅናት።

«ለምን አታሰደንሳትም። በአይንዋ ገሽልጣ ልትገድልህ ነውኩ»

ጂብሪል ሳያመነታ ብድግ ብሎ እጁን ወደ ዜኒት ዘረጋ። ፊትዋ በፈገገታ እንደተዋጠ ተስፈንጥራ ተነሳች። ወደ ዳንሱ ባህር ዘለቁ። ሳሙኤል ወደ አኖሌ መለስ አለና።

«እሺ ወዳጆ ... ወደ አስመራ ልትገቡኝ ነዋ!» አለው እንደዋዘ።

«ማን ነገረህ?» አለው እጅግ ደንግጦ።

«የሌሊት ወፍ!» ብሎ ሳቀበት።

አኖሌ በቡርቃ የገጠሙትን ሁኔታዎች ይተርክለት ጀመር። ስለ አባቱ አሙቀሙቀት፣ ስለቡርቃ ዝምታ ትንቢት፣ ሰላይ ሾፊር እንደመተደበበት፣ ድምፁን ቀድቶ አስር ሺህ ብር እንደጠየቀው፣ ስለሻለቃ ጉተማ ድንፋታ፣ 'መከላከያ ሚኒስትሩን ሰድበህል' ብሎ ቡራ ከረዩ እንዳለ፣ ከጀርመን መመለሱ እንደቆጨው አጠር አጠር አድርጎ አጫወተው። የአስመራ ጉዞውን አስመልክቶም ደስተኛ አለመሆኑን፣ ለሙያው እያሉ የማይፈልጋቸውን ሰራዎች እየጫኑበት እንደሆነ አወጋው። ሳሙኤል ራሱን ላይ ታች እየወዘወዘ በጥንቃቄ አዳመጠው...

ሀወኒ በጉዞ ላይ ናት...

አሁን ታጋይ ሆናለች - የኢህአዴግ ተጋዳሲት። ባለአላማ ሆናለች። ሀዘባዊው አላማ ሞቆአታል። የደስታ እንባና ሳቅ ይፈራረቅባታል። እያንገራገራት ትገባለች። ጉዞው ተስማምቶአታል። ቸኩላለች - ሆሎም ዘንድ ለመድረስ። በምትፈልገው ሙያ መመደብዋ አስደስቶአታል። የታሪክ ቀረፃና የዜና ወኪል ሆና ነበር ሆሎም ወደሚመራው ክፍለ ሰራዊት የተላከችው። የተሳፈረችበት ስቴሽን ዋገን የአላማጣን ተራራ ሽቅብ መብቀጠጥ ሲጀምር ሀወኒ የካርል ማርክስን አንድ ግጥም ለማስታወስ እየጣረች ነበር። የአራተኛ አመት የዩንቨርስቲ ተማሪ ሳለች ነበር አንድ ያበደ ማርክሲስት በቃሉ ሲዘምረው ያዳመጠችው። ንገረኝ ብለው ቃል በቃል በወረቀት ገልብጣ አጥንታው ነበር - በወቅቱ።

ጥቂት ስንኞች ታወሱባት፣ ካርል ማርክስ፣

... ከባድና ረጅም በሆነው ጉዳይ

እንገብዝ በርቀት አብረን እንሁንና

ያለመሪ ኩክብ ያለ ጥልቅ አላማ

በደስታ መኖር መች ይጠቅመንና ...

ወደ አውደ - ወጊያ መገባዘዋ ፍርሀት አላሳደረባትም። ከአይርኝላን ድብደባው ወዲህ ሞትን የመድፈር ወኔ ሰንቃለች። ያለአላማ መኖርን ደግሞ ንቃታለች። በደርግ ላይ ያሳደረችው የጥላቻ ስሜት እንደብረት አጠነከራት። ሽዊትና እንደን እንቦቃቅላ ሀፃናት ከቶ ልትረሳቸው አቃታት። ባሰበቻቸው ቁጥር የሰራ አካላትዋ ይንቀጠቀጣል።

ሌሎች ስንኞችን አስታወለች - ካርል ማርክስ፣

... ለትልቁ አላማ ለሰው መልካም እድል

ሀይወቱ ትሞጣ ትሁን የትግል ድል

ሰው ያደነቀውን መልካም ነገር ሁሉ

አትደብቂኝ ጥበብ ንገሪኝ በሙሉ ...

ታሪክ ፀሀፊነትዋ ነፍስ ሊዘራ የሚችለው አላማ ካላት ብቻ መሆኑም እየተለማት መጥቶአል። ግብ የሌለው ፀሀፊ መቅዘፊያ ከሌላት ጆልባ ተለይቶ ሊታይ እንደማይችል መረዳት ጀምራለች። ለመፃፍ ስሜት ያስፈልጋል። ስሜት የሌለው ፀሀፊ ምን ሊተርክ

ይችላል? ራሱን ከአንድ አላማ ጋር ሳያዋህድ ብእሩን ከወረቀት የሚያገናኝ ፀሀፊ ቃላት-ባሌ ያኾኑ እንጂ ከቶ እንዴት ታሪክ ፀሀፊ ለመሆን ይቻላል?

የመጨረሻ ስንኞች - ካርል ማርክስ!

...የተምነጨረች በአላረኛ ብእር

ተሰስተኛ ሀይወት አንፈልገም እኛ

ስቃይ የወረራት!

እንደ ሰዎች ሁሉ ፍላጎት ይለማን

ንዴትና ቁጣ - ስሜትና ኩራት ...

ለትግል እንደወሰነች ለሀየሉም ነበር የነገረችው።

በመጨረሻዋ ደቂቃ ላይ እመራሩ ስብሰባውን አጠናቆ ወደየምድብ ስፍራው መበተን በጀመረባት ደቂቃ ላይ ነበር ለሀየሉም ያሳወቀችው። በደስታ መሆን አቀፋት። ስሜቷን መቆጣጠር ሲያቅተው ተመለከተች። ከጠበቀችው በላይ ሆነባት - የሀየሉም የደስታ ስሜት። እንዲህ እሳት ታዲያ ሀየሉም።

«... ሀወኒ ደስተኛ እንደምትሆኒ እርግጠኛ ነኝ። ለእርሞ ወገኖችሽ በእጅጉ አስፈላጊያቸው ነሽ። ስልጠናና ምደባሽን በተመለከተ ከክንፈ ጋር ጨርሱ። እኔ እሁን መሄድ አለብኝ።»

«አንተ ዘንድ መመደብ ነው የምፈልገው?»

«ሰክንፈ ንገሪው።»

«መልካም እንግዲህ ደህና ያገናኝን» ካለች በሁዋላ «አንድ ግጥም ልንገርህ? የሆ ግጥም! ... አንተ የምትወደው የሆቺሚን የራሱ።»

«አሺ»

የዘመናችን ግጥም፣

ገጣሚዎችም ሁሉ፣

ተዋጊዎችም ይሁኑ።

በዚህ ነበር የተለያዩት...

በርግጥም ሀየሉም ለቪትናም ታጋዮች ልዩ አክብሮትና ፍቅር ነበረው። ብዙ ጊዜ አውግቶአታል። በተለይ ገንዘብን በተባለች መንደር ለተወለደው ሆቺሚን ልዩ ስሜት አለው። የገንዘብ ሰዎች እንደሚረከክም

በማለታቸው «ንገደን የተወለደ ማገኛውንም ነገር ይቃወማል» እየተባለ እንደሚቀልድ ያወጋት በስሜት ተውጦ ነበር። ሆቺሚንና ጉዋዶቹ ፈረንሳዮችንና አሜሪካኖችን እንዴት ማንበርከክ እንደቻሉ ጭምር በሰፊው ተረከሳት። አገረመንገዱን ታን ስለተባለችው የሆቺሚን ታላቅ እህት ጭምር አነሳ። ታን ለነፃነት አርበኞች ጠመንጃ በማቀበል ወንጀል ተከላ ረጅም ጊዜ በከርቸሌ የቆየች ብርቱ ሴት ናት። ፖሊሶቹ እንደውዳቱ እቃ እየገፈታተሩ ወደ ጉርናዎቸው ሲያስገቡዋት ታዲያ «ሌሎች ሴቶች ሀፃናትን ይወልዳሉ። አንቺ ግን ጠመንጃ ትወልጃለህ» ሲሉ ነበር ምሬታቸውን ያሰሙዋት። ታን ከርቸሌ ውስጥ በሰብሳ አልቀረችም። በታናሽ ወንድምዋ የሚመሩት የቪትናም ታጋዮች ነፃ አወጡዋት። የሚደንቀው ግን የነፃ አውጪዎቹ መሪ ታናሽ ወድምዋ መሆኑን አታውቅም ነበር። ምክንያቱም ሆቺሚን ከዘጠኝ በላይ ስሞች ነበሩት። መሞቱ ጭምር አያሌ ጊዜ ተነግሮ ነበር። አያሌ ነበር ሀየሉም የሚያወጋት። መች በዚያ አብቅቶ። ሆቺሚን ሀምሳ ስምንት አመት የታገለ። ቤት ንብረት ያላፈራ፣ የመላው አለም ጭቆናች የትግል መምህር መሆኑን አውግቶአታል። ታሀይ የተባለ አንድ ገጣሚ «አጎት ሆ» በማለት መጠሪያ ለሚታወቅ መሪያቸው ድንቅ ግጥም አበርክቶአታል። «የቪትናም ህዝብ ለሆቺሚንና ለታጋዮቹ ልዩ ክብርና ፍቅር ነበረው። በአረመኔዎቹ አሜሪካኖች የቦንብ በረዶ ቢወርድባቸውም አልተበገሩም። በተለይ ደቡብ ቪትናም ላይ በአለም ላይ በአስከፊነቱ ወደር የሌለውን የቦምብ ድብደባ ተቀዋቁመውታል። ከዚያም አሜሪካና ፈረንሳዮች ተዋርደው ከቪትናም ተባረሩ። እኛ ይህን መሰል የአለም ጭቆን ህዝቦችን የትግል ታሪክ መሰረት አድርገን ነው የምንታገለው። ደሞ እናሽንፋለን።»

የመንገድ ጉዋዶችዋ ከተዋጠችበት ግለ - ሀሳብ ነቀነቁዋት፤

«ሀወኒ ዝምታ ዋጠሽላ!»

«አለሁ ሽረ... እናንተም እኩ ወሬ ይዘችሁ ረሳችሁኝ።»

አብረዋት የሚገዋዙት ሶስቱም መንገደኞች የሀወሀት ታጋዮች ነበሩ። አንድዋ ሴት ታጋይ ናት። አክሱማይት ትባላለች። ፎቶግራፍ አንሺ ናት። ሁለቱ ወንዶች ፍቅረ እና ሀይሌ ይባላሉ። ሀይሌ ፊልም ቀራጭ ሲሆን ፍቅረ ደግሞ ጌታሪስት ነበር። ወደ ፍልሚያው ጉራ እያመሩ ነበር። ወሬ አለ - ውስጥ ውስጡን። ታላቅ የዘመቻ ወሬ። ዘመቻ ካለ ደግሞ ታሪክ መዝጋቢዎችም ሆኑ የሙዚቃ ሰዎች ሁሉ ወደፍልሚያው መስክ ያቀናሉ። ሀወኒ ባጋጣሚ የቪዲዮ ካሜራ ቀራጭነት ችሎታ ስለነበራት ከእነርሱ አንድዋ መሆን ችላለች። ያደረባትን የደስታ ስሜት ከቶ መቀዋቁም አልቻለችም።

መኪናቸው የአላማጣን አቀበት ወጥታ ስታበቃ፣ እንደዋላ አንድ

ጥያቄ ጣል አደረገች።

«ከመካከላችሁ ሆሎምን ማነው በደንብ የሚያውቀው? እስኪ ከሆሎም ጋር የተያያዘ ገጠመኞቻችሁን አውጥኝ?»

ታጋዮቹ ምላሽ ለመስጠት አልተቻኩሉም። አክሱማይት ፈገግ ብላ፤

«ሁላችንም በተለያዩ አጋጣሚዎች ከሆሎም ጋር ሰርተናል» ካለች በሁዋላ «... እኔ ወደ ባህል ክፍል ከመዘዋወሪ በፊት በጨርጨር ውጊያ አብሬው ነበርኩ።» ብላ ትረካዋን ጀመረች።

«... ሲቀይሩኝ ታዲያ እሪ አልኩ። ከሆሎም ጋር መስራት እጅግ ያስደስታል። በተለይ ቀልዱ...» ብላ በሞቀ ስሜት በፈገገታ ተጥለቀለቀች።

ሀውኒ «ምን እያለ ይቀልዳል?» ስትል ገፋፋቸው።

«መች ጥርስ ያስከድንና» ብላ ብቻዋን መላቅ ጀመረች። «... አንድ ጊዜ ምን አደረገን መሰላችሁ። እንደምታውቁት እኔ ትዳር መፈቀዱን ከተቃወሙት ሴት ታጋዳዮች ቀንደኛዋ ነበርኩ። ጋብቻ ሲፈቀድ በትግሉ ያፈራሁዋቸው ጥንካሬዎች ቀጣይነት አይኖራቸውም፤ ወንዶች የበላይነታቸውን ሊያሳዩን ይችላሉ፤ ማርገዝና መውለድ ከመጣ ከወንዶች እኩል ዳገት መውጣትና መውረድ ሊቀር ነው፤ የሚል ስጋት ነበረኝ። ሆኖም እንደምታውቁት ትዳር አማራጭ የሌለው የማይቀር ተፈጥሮአዊ እውነት መሆኑ ሲነገር ተቀበልኩት። ቢሆንም ግን በሀላብ ደረጃ ተቀበልኩት እንጂ እኔ ላለማግባት ወስኜ ነበር። ግን ምን ዋጋ አለው» አለች አክሱማይት በፈገገታ ተወጣ «... መጋሎ አርተቦ በተባለ ቦታ ላይ ፍቅር ውስጥ ገባሁ። በወቅቱ ህዝብ የማይራጀት ስራ ላይ ተመድቦ ይሰራ የነበረ ሰው አፈቀርኩ። ማህፈረ የአብዮ ይባላል። ከሀውኒ በቀር ያው ሌሎቻችሁ ታውቁታላችሁ። ፍቅር እንዲያ መሆኑን ባውቅ ኖሮ ያን ሁሉ ክርክር ባላደረግሁ ነበር» ስትል ተገብጥጥቶ በላቅ አውካከ።

አክሱማይት ቀጠለች፤

«... ጊዜው ደሞ ጦርነቱ በተከታታይ የሚካሄድበት ነበር።

ለሆሎም ፍቅር ውስጥ መግባቱን ቀስ ብዬ አማክርኩት። ያኔ ሆሎም እንደሚቀልድ አላውቅም ነበር። ጀግና መሆኑን አሳምሪ አውቃለሁ። ለህዝቡ ፍቅር እንዳለው፤ ጉዋዶቹን፤ ከራሱ በላይ እንደሚወድ ሲነገር እሰማ ነበር። በርግጥም ፍቅር ውስጥ እንደገባሁ ስነግረው በቁምነገር ነበር ያናገረኝ። አበረታታኝ። 'ማህፈረም ቢሆን እንዳንድ ችግሮች አለበት እንጂ በአላማው ፅኑ ነው። ከተጋባችሁ

ግን አንቺም ታግኝህባለሽ። ምርጫሽ መልካም ይመስለኛል' እያለ መከረኝ። እኔም በጣም ተደስቼ ተለያየን።

«ከአራት ቀናት በሁዋላ መጋባታችንን አሳውቀን አንድ ቤት ማደር ጀመርን። በነጋታው ውጊያ ተጀመረ። አጋጣሚ ሆነና ደሞ ማህፈረ በውጊያ ላይ ቆሰለ። ይህ ሲሆን በጣም ደነገጥሁ። ልንለዋ መውጣታችንን አውቃለሁ። ግን እንጂ! በጣም... በጣም አፈቅረው ስለነበር ቀድሞኝ እንዳይሰዋ ምኞት ነበረኝ።»

አክሱማይት ሁለት እጆቿን ልብዋ ላይ አሳርፋ፤

«አሁንም ቢሆን እንደዚያ ነው የማስበው። እንዋደዳለን። ቀድሞኝ እንዲሰዋ አልሻም። በጭራሽ! ልጅም ወልደናል። ፀሀዩ ብለንዋል ስሙን» ካለች በሁዋላ ወደ ትረካዋ ዘለቀች።

«... ማህፈረ መቀሰሉን ሳውቅ ራሴን ልስት ምንም አልቀረኝም። ከተኛበት የሀክምና ጣቢያ ራስጌው ላይ ሆኜ እንባዬን እንገርቅቅሁት። እያለቀስኩ ጠጉሩን ሳሻሽው ሆሎም ድንገት መጣ። እንባዬን ቶሎ ጠራረግሁ። ማልቀሴ ፅናት የሌለኝ ያስመስልብኛል ብዬ ፈራሁ። ሆሎም ትክ ብሎ ሲያየኝ ቆየና፤

'ማህፈረ ጥይት የሚመታው ታጋይ አልነበረም። ከተጋባችሁ ሆይ አራት ሰአት እንክብር ሳይሞላ እንዴት ሊቆስል ቻለ?' አለና ከረር መረር አድርጎ ጠየቀኝ።

ደነገጥሁ። ምን እንደምለው እንክብር ግራ ገብቶኝ ድንክብኑ ውስጥ ተኝተው ወደነበሩት ቁስለኞች ዘወር ስል ሁሉም ፊታቸውን እያዘሩ በብርድ ልብሳቸው ሲሸፋፈኑ ተምታታብኝ። ትልቅ ጥፋት ፈፅሜ ይሆን? ብዬ መልኼ ደግሞ ወደማህፈረ ስዞር አሱም በክሸፋ ፊቱን ሸፈነ። ሁሉም በኔ ላይ መጥፎ አመለካከት ያሳደሩ መስሎ ተሰማኝና ዝም ብዬ ብቻ ሆሎም ላይ አፈጠጥኩ፤ ሆሎም ከኔ መልስ ሲያጣ፤

'ማታ ምን አድርገሽው ነበር?' ብሎ መልሶ ጠየቀኝ።

እንዲህ ሲለኝ ሰውነቴ የተተረተረ ያህል ተሰማኝ።

'ኛረ ምንም አላደረግሁት!' ብዬ ጮህኩ።

በውስጤ ግን ስንቱን እያሰብኩ ነበር መሰላችሁ።

'ተሳስማችሁ ነበር?' ሲል መልሶ ጠየቀኝ።

ትንፋሼ ቁርጥ አለ።

'አዎ' እንዳልል አፈርኩ። 'አይ' እንዳልል ፈፅመኝዋል። ደሞ

መሳሳም ምን ነውር አለው?

አንተ ሆሎም ለምን እንደሱ ትለኛለህ? ብዬ አይኔን የማሳርፍብት ሳጣ፤

ነገ በዚህ ጉዳይ ላይ ውይይት እናደርጋለን ብሎኝ ወጣ።

እኔ ግራ ተጋብቼ፤ አይኔ ፈጠ ወደማህፈረ ጠጋ ስል ቁስለኛቼ ታጋዮች በሙሉ የተሸፈኑበትን ብርድ ልብስ እየገለጠ በሳቅ ይጮሁ ጀመር። አይናቸው እንባ ሞልቶ ሳቃቸውን እንኩዋ ማቆም አልቻለም።

እኔ ግን እውነት ስለመሰለኝ፤

ከተጋባን ወዲያ ስመሽዋል ወይ? ብሎ እንዴት ይጠይቀኛል? ብዬ እንዴ ማህፈረን መልሼ ደሞ ታጋዮችን እያየሁ ብጠይቅ፤ እነሱ ተጨማሪ ቀልድ አገኙና በኔ ላይ አመሽብኝ። መቀለጃ አገኙ። ሆሎም ሲቀልድ መሆኑን ያመንኩት ግን በነጋታው ነበር። ቁርስ ስንመገብ ጮክ ብሎ ለታጋዮቹ ሁሉ ስለኔ እየተናገረ ቁርስ ስለት በሙሉ በኔ ጉዳይ እየተሳቀ አለፈ። ርጉም ነውኩ!»

ጊታሪቱ ፍቅረ ደግሞ ትዝታውን እንዲህ ሲል ያወጋ ጀመር፤

«...ሁላችሁም እንደምታውቁት እስከ ቅርብ ጊዜ ድረስ በድርጅታችን ውስጥ ሲጋራ ማጨስ የተከለከለ ነበር። ታዲያ ደርግ በቀይ ኩክብ ዘመቻ ሻእቢያን ሙሉ በሙሉ ለመደምሰስ ቆርጦ የተነሳ ጊዜ ሻእቢያን ለማገዝ ከተገዙው የሀመህት የታጋዮች ሀይል ጋር እኔም አብሬ ተገጥፎ ነበር። ኤርትራ ከሻእቢያ ታጋዮች ጋር ሳለን ታዲያ እዚያ ሲጋራ ማጨስ ክልክል ስላልነበር እኔም ብርዱን ለመከላከል ለመድኩትና ከኤርትራ ታጋዮች ጋር ተቀላቅሎ ሳባነው ከረምኩ። ያው ሁላችሁም እንደምታውቁት ደርግ ናቅፋን መቆጣጠር አትቶአት በካልሾ ተጠልዛ፤ እናትዋን ተኩርኩማ ወደ መጣችበት ከተመለሰች በሁዋላ እኛም ግዳጃችንን በተገቢው መንገድ ፈፃሞን መልስ ወደ ትግራይ ሆነ። እኔ ታዲያ ከነሲጋራ ልምዴ ነበር የተመለስኩት። እየተደበቅሁ ማጨስ ጀመርኩ። መሳቀቁ ግን ገደለኝ። ማጨስ አይበለው መቼም። እንዲሁ ሰነባብቼ ከአለታት አንድ ቀን አልቀረልኝም ተያዘኩ። ምእራብ ትግራይ ሳለን ይመስለኛል። ተሀድሶ ነበር። ታጋዩ ሁሉ ይጨፍራል። ጉዋይላው ቀልጣኤል። እኔ በአካባቢው አልነበርኩም። በመካከሉ ላይ ነበር የመጣሁት። ገና ብቅ ስል ሆሎም ጠራኝና ክራር ተጫወት ይለኛል። 'እሺ' ብዬ የክራር መምቻ ለማውጣት እጄን ወደ ኪሴ ሰደድኩ። ምን ዋጋ አለው! ጣቶቹ ክራር መምቹያውን ያገኙ መስሎአቸው ሲጋራ እንጠልጥለው ወጡ። አልደብቀው ነገር ፊት ለፊት ሆነብኝ። ሲጋራዋ ጣቱ ላይ እንዳለች የማደርገው ጠፋኝ። ታጋዮቹ ሁሉ ደንገጠው ርስበራስ ይተያዩ ያዙ።

ይህን ጊዜ ሆሎም ፈገግ አለና፤ በተሰባበረ አማርኛ «ጉርጉዋሪ አሳ ... ያወጣል ዘንዶ!» ሲል ተረተ።

ታጋዮች በሙሉ በሳቅ ጮሁ። ውጥረቱ ቀለለ። ጉዳዩ ቀልድ ሆኖ በቀልድ ታለፈ።

ፍቅረ ይህን ብሎ ወደኪሴ ጣቱን ሰዶ ሲጋር አውጥቶ ከለኩሰ በሁዋላ «እኔ ሆሎም ታላቅ ወንድሜ ነው የሚመስለኝ» ሲል አክለ። ድምፀቱ በኩራት የተሞላ ነበር።

ለጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ እንደተገዙ፤ አክሎማይት፤

«ሀይሌ መቸም ከሆሎም ጋር የተያያዘ ብዙ ገጠመኞች ይኖሩሀል።» አለች።

ሀይሌ ፈገግ አለ።

«የሆሎም ማ የቱ ተነስቶ የቱ ይተዋል?» ብሎ በሀሳብ ጭልጥ አለ። አያይዞም እንዲህ አለ፤

«እኔ ከሆሎም ባህርያት ከቀልዶቹም፤ ከጀግንነቱም በላይ ፍህፍህነቱ ነው ቀድሞ የሚታለበኝ» ሲል ጀመረ። ከአያሌ ገጠመኛ አንዱንም እንዲህ አያለ ያወጋ ጀመር፤

«...ጊዜው 1971 ይመስለኛል። የየካቲት አስራ አንድ ዋዜማ። ሀመህት የተመሰረተበትን አለት ድብደባ ከተማ ላይ ለማክበር የድርጅቱ አመራር ይወስናል።»

ይህን ብሎ ወደ ሀወኒ ዞር እየተመለከተ «... ድብደባ በአድዋና በእንትጮ መካከል የምትገኝ ትንሽ መገደር ናት።» ካላት በሁዋላ ትረካውን ቀጠለ «... ይህቺን ከተማ ለመቆጣጠር በሆሎም የሚመሩ ሰባት ሀይሎች በተለያየ አቅጣጫ ማጥቃት በእንዲፈፀሙ ተወሰነ። ጥናቱም በአጭር ጊዜ ውስጥ ተጠናቀቀ።

እኔ የነበርኩትን ሀይል የሚመራው ነጋሽ ሸሪፎ ነበር። በነጋሽ መሪነት የኛ ሀይል ከአዲሲካርባአተ ተነስታ ወደ ድብደባ ድንበር ጉዞ ጀመረች። ተሲያት እካባቢ ነበር ጊዜው። ጉዞአችን በወኔ የተሞላ ነበር። መሪዎችን ነጋሽም ቢሆን በጣም የሚወደድና ሁላችንም የምናከብረው ታጋይ ነበር። አስታውሳለሁ፤ እየዘፈንን ነበር የምንገዛቸው፤ ከነጋሽ ጋር መሆን መቼም ልዩ ብርታት ይሰጣል። 'ትግራይ አደደ፤ አለንልሽ እኛ ልጆቻችን!' እያልን ስናዘዘም ጥንካሬ ይለማን ነበር። በዚህ መልኩ ማጥቃት ከምንፈፀምበት ቦታ ደረስን።

ድብደባን ለመቆጣጠር ከመንደራትዋ ግርጌ ከፍተኛ ኩረብታ ይዞ የተቀመጠውን የደርግ ጦር መደምሰስ ነበረብን። እየተገዙን

ሳለ ግን ሸጥ አጋጠመን። የውጊያ እቅድ ሲነደፍ ስለዚያ ሸጥ የተነሳ ነገር ስላልነበር ነጋሽ ግራ ተጋባ። ሸጡ ከራብታ ላይ ላለው የደርግ ጦር ምቹ ሁኔታ የሚፈጥር፤ እኛን ደግሞ አጋልጦ የሚሰጥ ሆኖ ተገኘ። ያንን ሸጥ ተሸግሮ የደርግ ሀይል ላይ ጥቃት መከፈት ጨርሶ የሚሞክር አልነበረም። ከጥቂት ደቂቃዎች በሁዋላ ግን ነጋሽ ሸሪፎ ሸጡን ተሸገረን ግዳጃችንን መፈፀም አለብን ሲል አሳወቀን። ነጋሽ ይህን ካለ በሁዋላ የውጊያ አሰላለፉን አሳውቆን ማጥቃቱን እንድንክፍት አዘዘ፤ ራሱ ነጋሽም ግንባር ቀደም ነበር።

'ሀጃም! ሀጃም!' ብሎ ፊት ለፊት እየመራ ተኩስ ከፈተ። ተከተለው። ነጋሽ እየመራን ገባ። ከራብታው አናት ላይ ምሽግ የያዙት የደርግ ወታደሮች ግን ከኛ ጋር መፋለም አልከበዳቸውም። ጭርሱት ይቀልዱብን ጀመር። ከላይ እኛን ቀልቀል እያዩ እያውነኩ ይላደቡና ያላገጡብን ያዙ። ተኩስ አዘነሙብን። ቦንቦቻቸውን እየነቀሱ ወረወሩብን። እኛ አፀፋውን መመለስ ቀርቶ ራሳችንን መከላከል እንኩዋ አልቻልንም። ውጊያው በተጀመረ በአስር ደቂቃ ውስጥ ነጋሽ ሸሪፎ ግንባሩ ላይ ተመቶ ተሰዋ። መች ነጋሽ ብቻ ሆኖ። አስቴር ፀሀዩም ተሰዋች። አስቴር ፀሀዩ ጨርሳ አትረሳኝም። ቀይ ቀንጃ ነበረች። የተማረች ወጣት ሴት ናት። ወደ ትግል ሜዳ ከመውጣትዋ በፊት መምህር ነበረች። ምንም እንኩዋን ከጥሩ ኑሮ ላይ ወደ ትግል የመጣች ብትሆንም ጀግናና ጠንካራ ታጋይ ነበረች። ሌላው ቀርቶ እንደሌሎች የሀውሀት ሴት ታጋዮች፤ ሞዴስ የመሳሰሉ ነገሮችን የምትይዝበት ሻንጣ እንኩዋ አልነበራትም። አስቴር ልዩ ፍጡር ነበረች። ታዲያ በዚያ ውጊያ እንደነጋሽ በግንባር ቀደምትነት ስትፋለም በቦምብ ደረትዋ ላይ ተመትታ ተሰዋች። አባቡ የሚባል ታጋይም ነበር። ከአድዋ ወጣ ብላ በምትገኝ አዲ አቡን በምትባል ቦታ የተወለደ ወጣት ጀግና ነው። በቦምብ ሲመታ ሁለት እግሩ ተገነጣጥሎ ተለያይቶ ተሰዋ። ወዲ ማዘር የምንለው ጠንካራ ታጋይም ነበር። እሱም ተሰዋ።

ግማሽ ሰአት ባልሞላ ጊዜ ውስጥ ለትግሉ እጅግ ጠቃሚ የሆኑ ጀግኖችን አጣን። የደርግ ወታደሮች ይህን ሁሉ የሚፈፀሙት ያለ ችግር ነበር። ከዚያ አፈገፈገን። አልቻልንም።

የነጋሽ ፊደሎ ወድቃ ትጫሀለች። የነጋሽን የአመራር ቦታ አብርሀ መጀመሩን የተባለ ጋንታ መሪ ተካው። ፊደሎንም እንስቶ ከሀየሎም ጋር ግንኙነት ፈጠረ። አብርሀ የነጋሽን መሰዋት ለሀየሎም ገለፀለት። የአስቴርን ጭምር የነገረው ይመስለኛል።

'ለምን አልፈህማችሁትም' እያለ ከወዲያ በኩል ሀየሎም ይናገራል። የመሬት አቀማመጡ መጥፎ መሆኑንና ማጥቃት መፈፀም ጨርሶ እንደማይቻል አብርሀ መጀመሩን ለሀየሎም በፊደሎ

ገለፀለት። ይህን ጊዜ ሀየሎም 'አሁኑኑ ራሴ እመጣለሁ ብሎ የሬድዮ ግንኙነቱን አቁቀረጠ።

እኛም እዚያው ሸጥ ውስጥ አስቴር ፀሀዩን ቀበርናት። ከተሰውት ላይ መሳሪያ መሰብሰብም ጀመርን። የነጋሽን አስከሬን ማምጣት ግን የማይቻል ሆነ። ከየተደበቅንበት ብቅ ስንል ከራብታው ላይ በምቹ ሁኔታ ላይ የሚገኙት የደርግ ወታደሮች እያውነኩና አፀያፊ የብልግና ስድብ እየተሳደቡ የጥይት በረዶ ያዘንሙብናል።

«ሁኔታው ሁሉ ወለል ብሎ ይታየኛል... የተሰው ታጋዮቻችንን ጠመንጃዎች ሁሉ ሰበሰቡን። በቦምብ ሰውነቱ የተበጣጠሰውን የአባቡን ጠመንጃ ለማምጣት ግን ጨርሶ ሳንችል ቀረን። የነጋሽን አስከሬን ማግኘትና የአባቡን ጠመንጃ ማንሳት የማይሞክር ሆነ። ወታደሮቹ ጠመንጃዎን እንዳናሳ ነቅተው ይከታተሉን ነበር። ደፍሮ ማን ያነሳት - ጠመንጃዎን። በመካከላችን ገብረሚካኤል የሚባል አንድ ታጋይ ነበር። ሳናስበው ድንገት ብድግ ብሎ ወደ ጠመንጃዋ ተፈተለከ። ትንፋሻችንን ውጠን እንመለከተው ጀመር። የደርግ ወታደሮች የጥይት እሩምታ ያዘንሙበት ጀመር። ገሬ አጎንብሶ በረረ። ጠመንጃዋ አጠገብ እንደደረሰ ከመቅፅበት አንስቶአት ዜግነት እየሰራ ይበር ጀመር። ከአሁን አሁን ተመትቶ ወደቀ ብለን አይናችን ፈጠ፤ ትንፋሻችን ቆሞ ነበር። ሳይመታ አመለጠ። ከፍተኛ ደስታና መጨዋጨዋህ ተፈጠረ። ገሬ ይህን የጀግንነት ተግባር ለምን እንደፈፀመ ግን ግልፅ ነበር።

ከዚህ ውጊያ ቀደም ሲል በፈሪነት ተገምግሞ ነበር። ገሬ በግምገማው የተነሳውን ነጥብ 'አልቀበልም ብሎ ተመዋገተ። የጋንታዋ ተጋዮች ግን ገብረሚካኤል ፍርሃት አለበት' ብለው በአንድ ጅምፅ በማፅደቅ ወደ ባዶ ስድስት (ማረሚያ ቤት) እንዲላክ ወሰኑ። ይህን ውሳኔ ታዲያ ሀየሎም ሻረው። ገብረሚካኤል በርግጥ ፈሪ ከሆነ በሚቀጥሉት ውጊያዎች እናየዋለን ብሎ ነበር የጋንታዋን ውሳኔ የሻረው። ከዚያ ወዲያ ታዲያ ገሬ በተለያዩ ውጊያዎች ጀግንነቱ በግልፅ ይታይ ጀመር። በዚህ ቀንም ሁላችንም ለመፈፀም ያልደፈርነውን ተግባራዊ በማድረግ ግምገማው ስህተት እንደነበር አረጋገጠልን።

«በዚህ ሁኔታ ላይ ሳለን ሀየሎም ሽጉጥ ብቻ ታጥቆ ካለንበት ደረሰ። መሸቶ ነበር። ብቻውን ነበር የመጣው። እንደደረሰ ወዲ ምእራፍ ከሚባል ማንጃስ ላይ ሲሞኖብ ጠመንጃ ተቀብሎ እኛን ከሰበሰቡ በሁዋላ እየመራን ነጋሽ ማጥቃት በሞከረበት መንገድ ተኩስ ከፈተ።

ከራብታው ላይ ያሉት ወታደሮች እንደገና ጥይት ማዘነብና

በምብ መወርወር ጀመሩ። ሆሎም ሁኔታውን በጥንቃቄ ካየ በሁዋላ እቅዱ ለሁለት እንደነበር ተገነዘቡ። በርግጥም ጥናቱ የተካሄደው በጦር ሜዳ መነፅር በርቀት በመመልከት ብቻ በመሆኑ የዚያ ሸጥ መኖር አልታወቀም ነበር። ሆሎም አንድኛፈገፍግ ካደረገ በሁዋላ፤

የነጋሽ ሽሪፎ አስከሬን የት ነው? ሲል ጠየቀን። ያለበትን ነገርነው። አላማ ውስጥ ነበር። ይህን ጊዜ ሆሎም አምስት ጠንካራ ተኩሞችን መረጠና ወደ ኩረብታው የሸፋን ተኩስ እንዲያዘገቡ አዘዘ። አምስቱ ታጋዮች የተኩስ እሩምታ ወደ ኩረብታዋ ሲያዘንጡ ሁለት ታጋዮች መሬት ለመሬት እየተሳቡ የነጋሽን አስከሬን እንዲያመጡ ላካቸው። በዚህ ሁኔታ የነጋሽን አስከሬን ካገኘን በሁዋላ ሆሎምን አጅቦን የመልስ ጉዞ ጀመርን።

ጉዞው በዝምታ የተሞላ ነበር። ሆሎም አንዳችም ቃል አይተነፍሱም ነበር። ጨርሶ ጨልሞ ነበር። እንዲያውም እኩለሊት ያለፈ ይመስለኛል። ከድብድቦ ወጣ እንዳልን ለጥ ያለ የገጠር ሜዳ ላይ ደረሰን። ሆሎም ነጋሽ ሽሪፎን እንድንቀብር አዘዘን። ቀበርነው። ከቀብር በሁዋላ እንድንተኛ ነገረን። በደንቡ መሰረትም ዘብ ተመደብ። አጋጣሚ እኔ ነበርኩ ለሌሊቱ ጥበቃ በቅድሚያ የተመደብኩት።

እኩለ ሌሊት አልፎአል...

የጨረቃ ብርሀን አልነበረም። ሌሊቱ ፀጥተኛ ነበር። ፍፁም ፀጥተኛ። ታጋዮች አርፈዋል። ድካም ሰላደቶቻቸው ሁሉም በያገኙበት አሽልቦአል። እኔም ነቅቼ የጥበቃ ሰራዊትን እያከናወንኩ ነበር። በፀጥተኛው ሌሊት ድቅድቅ ጨለማው ላይ አፍጥጭ የጥበቃ ተገባሪን በንቃት ማካሄዴን ቀጠልኩ፤

እካባቢያችን በድንገተኛ ጩኸት ተናጋ!

ሰውነቴ ለሁለት የተተረተረ ያህል ተሰማኝ። የቀለጠ የአሪታ ድምፅ ነበር የተሰማው። እያንዳንዱ ታጋይ ከየተጋደመበት እየተወረወረ ተነሳ። እኔም እንደደነዘዘኩ ባለሁበት አለሁ።

ሆሎም ኖርአል እሪታውን የሚያቀልጠው!

ሆሎም ድምፅ መሆኑን ስናውቅ በየለንበት ጥርኝ አካለን በፀጥታ ተዋጥን። የትግራይ ህዝብ የቅርብ ዘመዱ ሊሞትበት በሚያሰማው የልቅሶ ዘይቤ ነበር ሆሎም እየተንሰቀሰቀ የሚያለቅሰው።

'ነጋሽ ዓርከይ! ነጋሽ ሐወይ! ነጋሽ ጅግና! ነጋሽ ዓርከይ! ዋይ! ዋይ! ነጋሽ ሐወይ!' እያለ ነበር በምሬት እየተንሰቀሰቀ የሚያነባው።

ታጋዩ ሁሉ በየለበት ኩርምት ብሎ ሆሎምን እሪታ ያዳምጥ

ጀመር። በትግሉ ማልቀስ እጅግ የተከለከለ ነበር። ሆሎም ግን ሌሊቱን ሙሉ እንድትው ሲያለቅስ አነጋ። አስታውሳለሁ። ለሶስት ወይም ለአራት ሰአታት ያህል እየተንሰቀሰቀ አለቀሰ። አንድም ታጋይ ሊያፀናናው አልሞከረም። ግን በሆሎም መንሰቅሰቅ ውስጥ! በሆሎም እሪታ ውስጥ እልህና ቁጣ በግልፅ ይሰማ ነበር። እኔ በግሌ እንዲያ ተሰማኝ።

የዚያን ቀን የሆሎም ሁኔታ ለዘልአለሙ በአእምሮዬ ተቀርቶ ቀርቶአል። ስለሆሎም ወሬ ሲነሳ ጉልታ የምትታዩኝ ያቺ ሌሊት ናት። አንዳንድ ጊዜ ታዲያ ሆሎም ያን ሁሉ እንባ ያፈሰሰው፤ ለረጅም ሰአት ጉልበቱ ላይ ተደፍቶ እንዲያ የተንሰቀሰቀው በርግጥ ለነጋሽ ብቻ ነውን? ብዬ አስባለሁ። በግሌ እይመስለኝም። ያለፈውን... የሌሎቹንም ሁሉ ጨማምሮ ህዘኑን የተወጣ ይመስለኛል።»

ወልዲያ ላይ አረፍት ተደረገ ...

ሀወኒ ከሆሎም ጋር የተያያዙ ታሪኮችን ከማጠያየቅ አልባዘነችም። የወልዲያ ህዝብ ሆሎምን አሳምሮ ያውቀዋል።

ብዙዎች ከሆሎም ጋር የተያያዙ አያሌ ገጠመኞቻቸውን አጫወቱዋት። ካነጋገረቻቸው መካከል ለየት ያለ መረጃ የሰጣት ግን አንድ መልክ ቀና ጉረምሳ ነበር።

«ሆሎም ወልዲያ ሲገባ መኪናውን በድንጋይ አመድ ካደረጉት ወጣቶች አንዱ እኔ ነኝ» አላት።

በመደነቅ አይንዋ ፈጠጠ፤

«ለምን?» አለችው።

«ወያኔዎች ሊዘርፉ ነው የሚመጡት ተብሎ ስለተነገረን የቢራ ጠርመሱ የሚያካክል የባልጩት ድንጋይ ይዘን ጠበቅናቸው። ያን ሁሉ ድንጋይ ስናወርድባቸው ግን ወደሰማይ ነበር የሚተኩሱት። ሆሎምም ታዲያ ከጠበሉ ቀመሰ» ብሎ ፈገግ አለ።

ሀወኒ ጉዋጉታ «በድንጋይ መታችሁት?» ስትል ጠየቀችው።

«ራሱ ነበር ኦቀዝ ጂኛዋን የሚነዳት። በድንጋይ እየበረቃቀሰናት አንገቱን ቀብሮ መኪናዋን አስፈተለካት። እየተከተልን አወረድንበት። ሽሽና አመለጠ። ሁዋላ በአንድ የህዝብ ስብሰባ ላይ ንግግር አደረገ። ያንን ቀን ጨርሶ አልረሳውም። ሆሎም ይናገራል' ስለተባለ ሰው ሁሉ ሊያየው ግልብጥ ብሎ ወጣ። እኔም በኦቀዝ ጂኛ ላይ በድንጋይ

ድባት የመታነው ታጋይ ይሆናል ብዬ ስላልገመትኩ በዝና ስሙ የሚነገረውን ሰው ለማየት ጉዋጌቹ ሄድኩ። አታምኝንም ብቅ ብሎ ሳየው አፈኝ በሁለት እጄ ይገጥ አይኔን አፍጥጦ ቀረሁ።

ሆሎም «እኛ ሀወሀት ነን! እኛ የትግራይ ምድር ለዎች ነን። እናንተ ደግሞ አማርኛ ናችሁ። እዚህ መድረክ ላይ እኛና እናንተ በማንኛውም ጉዳይ ላይ ሀሳባችንን ብንገልፅ ግን በፍላጎታችን መካከል ትንጣት ልዩነት እንከብራለን» በሚል መንገድ ደረሰኝ ግማሽ ሰዓት ተናገረ።

በዚያን አለት አኔና ሆ ወጣት ጉዋጌቶቹ ለትግል ወሰንን። ተሰባሳብን ከተነጋገርን በሁዋላ በቀጥታ ሆሎምን ማነጋገር እንደምንፈልግ ገለፅን። ወዲያው አገናኙን። ሁላችንንም ጨበጠን። መታገል እንደምንፈልግ ነገርነው። በጣም ተደስቶ በቡጢ ደረታችንን እየመታ ወደ ደብረታቦር ከናንተ ጋር ነው የምገባው አለን። ይህን ሲለን ሁላችንም እንባችን መጣ። በደስታ አበድን። ሙሀን! በዚያን ደቂቃ ወደደብረታቦር ለመገንባት ተመኛን። ደስታ አሰከረን። ከዚያም እኔ እንድ ጥያቄ ጠየቅሁት፤

'ያኔ ድንጋይ ሲወርድብህ ያልተከሰከው ለምንድነው?' አልኩት።
ሆሎም ሳቀና፤

'ህዝብ ላይ የሚተኩስ፤ ከህዝብ ጋር የሚጣላ፤ ህዝብ ላይ በደል የሚፈፅም መጨረሻው አሳፋሪ ውድቀት ነው' አለን።

ከዚያ ከአሁን ጉዋጌች ጋር አገናኘን። አሁን ፖለቲካዊና ወታደራዊ ስልጠናውን ጨርሰናል። እኔ ከባድ መሳሪያ ላይ ስለተደለደልኩ ወደ ማሰልጠኛ ጣቢያ እያመራሁ ነው» ሲል አጫወታት።

ሀወኒ ተመሰጠች፤
«ለመሆኑ» አለችው «ከዚያ ወዲህ ሆሎምን አገኝተኸው ታውቃለህ?»

«አላውቅም» ሲል መለሰላት። አያይዘም «... ግን ምን ያደርገልኛል። እኔ ራሴ ትንሹ ሆሎም ሆኛለሁ። በነገራችን ላይ ማን ነበር ስምሽ ... አትሳሳቺ። አሁንም ማለት ሆሎም ብቻ ማለት አይደለም። ይህን ስልሽ ግን በግል ሆሎምን የማፍቀር መብታችን እንደተጠበቀ ሆኖ ነው»

በደመቀ ሳቅ ተሰናበታት።
ከወጣቱ ታጋይ ከተለየች በሁዋላ በአንድ ሻይ ቤት በረንዳ ላይ

ተቀምጣ የጉዋጌው ሰዓት እስኪደረስ ድረስ በራስዎ አሳብ ተመሰጠች።

'አሁንም ሆሎም አንድ ናቸው ወይስ ሁለት?' ስትል ለራስዎ ጥያቄ አቀረባች? ምላሽ ግን አልነበራትም። ይልቁን ጥያቄዎችዎ ቀጥለዋል - ለራስዎ። ሆሎምን ነው የወደድኩት ወይስ አሁንም? ሆሎም አንድ ሰው ሩሀሩሀና ጀግና ስለሆነ ይሆን የወደድኩት? በርግጥ የድርጅቱ ሰዎች ሁሉ እንደ ሆሎም ተወዳጅ ናቸው? 'አሁንም ሆሎም ሁለት አይደሉም ለማለት አልቻለችም። ለዚህ ምላሽ ለማግኘት ጊዜ እንደሚያስፈልጋት አመነች።

አያይዘ ግን በአለም ላይ ስመጥር ጀግና ስለሆነ ግለሰቦች እያሰላሰለች ነበር። በአንድ በኩል ሽፍታ ወይም ፋኖ የሚል ቅፅል ስም ተሰጥቶአቸው ትግላቸውን በህዝባዊ አላማና ግብ ባለማስደገፋቸው ባጭሩ የተቀጠጠ አለ። ይህን መሰል ጀግኖች ቁጥር ስፍር የላቸውም።

በድል አድራጊነት አገራቸውን ነፃ ያወጡም አያሌ ናቸው። ድሉን ለማየት ባይበቁም በአላማቸውና በተከታዮቻቸው በኩል ድልን የሚቀዳጁ አለ። ታሪካቸው የተፈላገሉት ሣሪ በድፍን አለም ጀግንነታቸው፣ ፅናታቸውና የትግል አርአያነታቸው ደምቆ ይነበባል። ካልተፈላ ግን አፈታሪክ ሆኖ ይቀራል። በሌሎች አገሮች በተካሄዱ የህዝብ ትግሎችም ሆነ የአገሮች ጦርነቶች አያሌ ጋዜጠኞችና ደራስያን ከተዋጊዎች ጋር አብረው ይዘምታሉ። ከፍፃሜ በሁዋላ ታዲያ ተነበው የማያልቁና የማይጠገቡ መፅሀፍት አገር ምድርን ያሰብሱታል። እኒያ መፅሀፍትም አዲሱን ትውልድ ያንጻሉ።

የአሁንም ትግል በዚህ ጉዳይ ደካማ መሆኑን አሰበች። የጦርነቱን እንቅስቃሴ በቪዲዮ ፊልም ብቻ በመቅረፅ ታሪክን ማስቀረት እንደማይቻል ታምናለች። ታሪክን በማቆየቱ ረገድ ታላቅ አቅም ያለውና ሊተካ የማይችለው መፅሀፍት ብቻ ነው። መፅሀፍት ካለ ሌላው ሁሉም ነገር ይኖራል። መፅሀፍት ከሌለ ግን ምንም ነገር አይኖርም።

በህዝብ ውስጥ እንደዋዛ የተበተነ የትግሉ ታሪክ ቁርጥራጭ አካላት በሙሉ ያለመታከት ከነለዛቸው ሊሰበሰቡ እንደሚገባቸው አሰበች። ይህ ተግባራዊ ይሆን ዘንድ ለአመራር አካሉ ሀሳብ ማቅረብ እንዳለባት ጭምር አመነች። ምናልባትም ሆሎምን ማክከል ያደረገ አንድ መፅሀፍ ማዘጋጀት ከቻለች ድርጅቱ ለጉዳዩ ልዩ ትኩረት ሊሰጠው እንደሚችል ገመተች። ደረቅ አሳብ ከማቅረብ ይልቅም ሰርቶ ማሳየት የተሻለ ሀይል እንደሚኖረው አሰበች። ከሃሳብዎ የባነችው ስምዎ ሲጠራ ነበር። እክሉማይት ነበረች። ወደስዎ ስትመጣ አየቻት። ስትራመድ ግራ እግርዎ ጎተት ይላል።

ጉንጭዋ ላይም እንደጉራይ የተጋደመ ጠባሳ ይታያል። ጥይት መሆኑ ሀውኒን አላጠራጠራትም። አጠገብዋ እንደደረሰች ፈገግ ብላ ጨበጠችት፤

«አድለኛ ነሽ ሀውኒ... ሆሎምን ከልጅነቱ ጀምሮ የሚያውቀው አንድ ታጋይ አግኝቼልኸለሁ። እስከ ደብረታቦር ከኛ ጋር ነው የሚሄደው» አለችት።

«አውነት?»

«ነገራዋለሁ። ተስማምቶአል። በርግጥ ነጭናጫ ነው። ማንኛውም ነገር ያነጫንጨዋል። በዚህ ጉዳይ ያልተገመገመበት አንድም መድረክ የለም። ካልተነጫነጫ የታገለ አይመስለውም» አያለች አላቀቻት።

ተያይዘው መኪናቸው ወደምትገኝበት አካባቢ ሲያመሩ፣ ሀውኒ እንደዋሃ አንድ ጥያቄ ጣል አደረገችላት፤

«ለመሆኑ ከማህፈረ ጋር ስለፍቅራችሁ ታወራላችሁ?»

ይህን ጥያቄ ያነሳችው ታጋይ ፍቅረኛዎች ከሲቪሉ የሚለዩበት ባህርይ ካላቸው ለማወቅ ፈልጋ ነበር፤

«አናወራለን። ለምን አናወራም?»

«ምን ትባባላላችሁ? አሉ ምን ይልሻል?»

«ጀግና ስለሆንሽ ነው ያፈቀርኩሽ። በአላማሽ ፅኑ በመሆንሽም ነው አንቺን ለጋብቻ የመረጥኩሽ። 'በመሪት ጥያቄም ሆነ የራስን እድል በራስ የመወሰን መብት እስከመገንጠል በሚለው ፅንሰ ሀሳብ ላይ ፅኑ እምነት ስላለሽ እወድሻለሁ። ከሁሉም በላይ ደግሞ ለቅንነትሽ ልዩ ግምት እሰጠዋለሁ ይለኛል»

ሀውኒ ፈገግ አለች።

«አንቺስ ምን ትይዋለሽ?»

«እሱ ከሚለኝ ብዙ የማይለዩ ነገሮችን ነው የምነገረው።»

«ሌላስ ምን ታወራላችሁ?»

«በብዛት ስለትግሉ ነው የምነገረው»

«እኔና አንቺ እንደምናወራው?»

«አዎን።»

«ቆንጆ እንድትሆኑለት ይፈልጋል? ለምሳሌ በአላባባሰ...»

እኩራማይት በጣም ላቀች። ከመላቅ በላይ ደሞ መገረም ጭምር ገፅታዋ ላይ ተነበበ።

«ምን አላቀሽ?»

«አሁን ስላልሻቸው ነገሮች አንድ ታጋይ ከቶ እንዴት ሊያስብ ይችላል? የሚገርም ጥያቄ ነው። በጣም የሚገርም። ማህፈረ በጣምነው የሚወደኝ። ልጆችንን ደግሞ ከራሳችን በላይ እንወደዋለን። እኛ ብንሰዋ ፀሀዩ ያድጋል። ይህ በጣም አስደላች ነገር ነው። በአባትና በእናቱ አላማና ታሪክ የሚያምን ልጅ ወልደናል። ደስ አይልም ሀውኒ?»

«በጣም ደስ ይላል - እኩራም። በጣም!» አለችት።

ይህን ያለችት ግን ከልብዋ አልነበረም። ይልቁን ሀዘን ነበር የተሰማት። እኩራማይት ከሰብአዊ ባህርያት ማፈንገጥዋ እየታሰባት ነበር።

ማምሻውን ወደደብረታቦር የሚያደርጉትን ጉዞ ጀመሩ። የጨረቃዋ ዙሪያ ደም ሰበሰበች። የጥይት ድምፅ ግን አይሰማም። ለሌቱ ፍፁም የተረጋጋ ነበር። ሀውኒ ጆርዎችዋን ከፈተች። ልብዋ... ቀልብዋ... ሁሉ የሆሎምን የልጅነት ታሪክ ሊያዳምጥ አሰፈሰ። ካልተነጫነጫ የታገለ የማይመስለው የሀውኒ ነባር አባል እንዲህ ሲል ነበር ንግግር የጀመረው፤

«... ስለሆሎም ልጅነት ምን የሚወራ ይናራል? ... በመሰረቱ አንቺም ቢሆን በዚህ ወቅት የሆሎምን የልጅነት ታሪክ ማወቅ መፈለግሽ ግራ ያጋባል። በርግጥ እኩራማይት ምክንያትሽን ነገራኛለች። ጉዳዩን ባላምንበትም የተወሰኑ ነገሮች እነገርሻለሁ...»

ሀውኒ እንደ ርቶት የሚፈነዳ ላቅዋን ለቀቀችው... እኩራማይትም በላቅ አጀቦቻት። ነጭናጫው ታጋይ ግራ ከመጋባቱና ከመደገጠው የተነሳ መሀል እስቅምጠው የሚስቁበትን ሴቶች በየተራ ገረመማቸው።

«ምን ነካችሁ?» አለ።

«ይቅርታ» አለች እኩራማይት «... ነጭናጫ መሆንን ነገራያት ስለነበር ነው ሀውኒ የላቀችው»

ታጋዩ በንዴት ጠፈ፤

«እኔ በጣም የሚገርመኝ ነገር ቢኖር፤ እኔ ላላምንበት - በመርፌ ግጥም አድርጋችሁ ስለሰፋችሁለኝ ነጭናጫ ስለሚባለው ጭራ ነው። እኔ ነጭናጫ አይደለሁም። ነጭናጫች አናንተው ናችሁ። ያልመሰለኝን መናገር መነጫነጭ ነው?»

ከእኩራማይት ጋር በትግርኛ አንድ ሁለት መባባል ሲጀመሩ ሀውኒ እየላቀች ታያቸው ጀመር። ለአምስት ደቂቃ ያህል

ተጨማሪ ስራ ተስማሙ።

«ይቀጥልልኛል ሀውኒ» አለች አክሱማይት «ሳትሳቀቂ ያሻሽን ጠይቁው። የሆሎኖምን የልጅነት ታሪክ ላንቺ መንገር እንዳለበት አምናለሁ። እየተነጋገረንም ቢሆን አምናለሁ።»

አክሱማይትን ከገላጠጣት በሁዋላ ጀርባውን ሰጥቶአት ፊቱን ወደሀውኒ አዞረ።

«... ሆሎኖም በልጅነቱ እግር ከቀሰ ጨዋታ ይወድ ነበር። ይኸው ነው የልጅነቱ ታሪክ። በርግጥ የአዲነብርኢድን ወጣቶች እያሰላሰበ ለጠብም ለፍቅርም፣ ለአደንም የማስተባበር ባህርይ ነበረው። ከዚህ በላይ ምን ሊባል ይችላል? በርግጥ አድማ የማድረግ ዝንባሌዎቹን መጥቀስ ይገባል። አመፅ ነገሮች ላይ ግንባር ቀደም ተሳታፊ ነበር። እምቢተኛ ነበር - ሆሎኖም። በዚህ ጠባዩ አንድ ጊዜ ከትምህርት ቤት ተባር እንደነበር አስታውሳለሁ።»

«በአዲህ ሀይለስላሴ ስርአት ላይ ይካሄዱ በነበሩ የተማሪዎች የተቃውሞ እንቅስቃሴዎች ላይም ተካፍተዋል። ይህ አይበቃሽም?» ብሎ ወደ አክሱማይት ተገላመጠ። ሁለቱም ከመናገራቸው በፊት ደግሞ ራሱ ቀጠለ «... በርግጥ በወቅቱ የተመዋላ ፖለቲካዊ ብስለት ነበረው ለማለት አይቻልም። ሁላችንም እንዲያ ነበርን። መቼም ሆሎኖምን በሚገባ አውቀዋለሁ። ከትግል በፊትም ሆነ ከትግል በሁዋላ አላምሬ አውቀዋለሁ። ሳያሰበው ነው ወደ ትግል የገባው። ሁላችንም ደግሞ እንዲያ ነበርን። ለአብነት ለሩሲያ አብዮትና ለሌኒን ታላቅ ክብር ነበረው። የአብዛኞቻችንም ሁኔታ ይህን ይመስል ነበር ማለት ይቻላል። ይህም ሆኖ ግን ሆሎኖም አዲነብርኢድ ላይ ፍትህ በመገፈግና ጉቦ በመብላት ለታወቁት ፖሊሶች ጥሩ መድሀኒታቸው እንደነበር የታወቀ ነው። ሽጉጣቸውን፣ ኩፍያቸውን እየነጠቀ ደም እምባ ነበር የሚያስለቅሳቸው። ዘወትር ወደቤቱ አማላጅ እንደጉረፈ ነበር። አብሪተኞችን ከልጅነቱ ጀምሮ አጥብቆ የሚጠላ፤ ደካሞችን የሚደግፍ፤ በጉዋደኞቹ ሁሉ የተወደደ፤ ግሩም ሰው ሆኖ ነው ያደገው። ይህ ሁሉ ህዝባዊ ባህርይ እንዳለው ቢጠቀምም በዚያን ወቅት ግን ድንገት ነበር ትግሉን የተቀላቀለው። ጠመንጃ ይዞ ወጥቶ ረጅም አመት በረሀ ቆይቶ፣ ታግሎ፣ አታግሎ፣ ወደዚህ ደረጃ መድረስን የመሳሰለ ነገር በአእምሮው ያልነበረ ሊሆን እንደሚችል ግልፅ ነው። ይኸ በአብዛኞቻችን የነበረ ነው። በርግጥ እነወዲ ዜናዊ እንዲያ ላያሰቡ ይችላሉ። ከጠየቅሽኝ ርእሰ ጉዳይ ወጥቼ ይሆን?»

«ልክ ነህ። ቀጥል ተስማምቶኛል» አለች ሀውኒ።

«... መልካም። ጥያቄሽ ራሱ ችግር ስላለበት ነው ይህን ያልኩሽ። እንዳልኩሽ የሚሰማኝን መናገር አለብኝ። አንድ ቃል በተነፈሰኩ

ቁጥር ነጭናጫ የሚል ቀንድ ግንባራ ላይ መትከል ተገቢ አይደለም። ካቆምኩበት ለመቀጠል ያህል... በ1967 ከሆሎኖም ጋር ወደአዲስ አበባ ሄደን እንደነበር ባነሳልሽ ይጠቅምሽ ይሆናል። ወሩ ጥቅምት ይመስለኛል። ልክ ነኝ፤ ጥቅምት መግቢያው ላይ ነበር። የየካቲቱ ህዝባዊ አብዮት ተቀጣጥሎ ግርግር የጠፈበት ጊዜ ነበር። ሆሎኖም ደጋግሞ እነዚህ ወታደሮች አላማሩኝም ይል ነበር። ሁለት ወራት ያህል አብረን አዲሳባ እንደቆየን፣ እኔ ወደአዲነብርኢድ መመለሴ ነው አለኝ። 'ትንሽ እንቆይ?' አልኩት።

'ለምን?' አለኝ።

ምላሽ አልነበረኝም። አያይዞ፣ 'ለመማር፣ ስራ ለመያዝ፣ የአዲሳባ ሰው ለመሆን?' የሚል ጥያቄ አቀረበልኝ።

'መልካም እንግዲህ አንተ ተመለስ። እኔ ዘግይቼ እከተልሁለሁ' አልኩትና ተሰነባበትን።

እኔ አዲስ አበባ ቆየሁ። ሁዋላ እንደሰማሁት ከአዲስ አበባ እንደተመለሰ ወደ አባቱ እርሻ ነበር የሄደው። ሽራሮ፣ ገምህሎ አሚባል ቦታ ከአሁኑ ልጅ ጋር ጥቂት ጊዜያት የቆየ ይመስለኛል። እንግዲህ ይህ ጊዜ የሀውኒ መስራች የሆነው ወዲ ዜናዊም ሆነ እነ ስዩ፣ እነ አባይ እነ ስብሀት እነ ስዩም በአካባቢው ይንቀሳቀሱ የነበረበት ጊዜ ነው። ሆሎኖም በወቅቱ ስለእንቅስቃሴው ብዙ እውቀት የነበረው አይመስለኝም። ይልቁን ይኸ ያልኩሽ ወንድሙ ከነ ስዩ ጋር ግንኙነት መስርቶ ነበር። ውሎውን ግን ለሆሎኖም አይነግረውም። ሁዋላ ሆሎኖምንም ይዞት መሄድ ጀመረ። በዚህ ጊዜ ነው እኔ ከአዲሳባ በቀጥታ ወደበረሀ የሄድኩት። እዚያ በደረሰኩ ሰሞን ሆሎኖም መጣ። በመጀመሪያዎቹ የትግሉ ጊዜያት ለትግል ከወጡት መካከል ወደ ከተማ እየተመለሱ ለደርግ መረጃ የሚያቀብሱ ስለነበሩ እነርሱን እንድንጠብቅ እኔና ሆሎኖም ተመድበን እንደነበር ትዝ ይለኛል። ይኸ ግን የትግሉ የአጀማመር ታሪክ እንጂ የሆሎኖም የልጅነት ጊዜ ስላልሆነ ከርእሴ የወጣሁ ይመስለኛል» ብሎ ድንገት አቀዋለሁ።

«የለም! የለም!» ብላ ተቃወመች ሀውኒ «... እንዲያውም እጅግ ጠቃሚው ምእራፍ፣ ይኸ ይመስለኛልና ቀጥልበት» ስትል አደፋፈረችው።

ትንሽ አቅማምቶ ቀጠለ፤

«... ስለሆሎኖም የትግል አጀማመር ሊጠቀስ የሚገባው ምንም የውትድርና ስልጠና ሳይሰጠው ራሱን ብቁ አድርጎ የመገኘቱ ጉዳይ ነው። ወደ በረሀ ሲወጣ ጭምር እንደታጋይ ታጥቆና የአባቱን ጠመንጃ ይዞ ነበር። ይህ ሁኔታ ሆሎኖምን ልዩ ያደርገዋል። ከማንኛችንም

ታጋዮች ቀድሞ ችሎታውን ማስመስከር የጀመረ! ተወዳጅነትና እመኔታን ያተረፈ ታጋይ ነበር። በርግጥ ሁዋላ ታላላቅ ውጊያዎች መካሄድ ሲጀምሩ የተሰያዩ የውትድርና ጥበቦችን አጥንቶአል። በማንበብ ልምዱን አዳብሮአል። በተግባር ያገኘውን ልምድ ካነበበው ጋር እያዛመደ በአላማ ፅናት እያረቀ የድልና የጀግንነት ምሳሌ ለመሆን የበቃ ወንድማችን ነው። ሆኖም ያልተሳተፈበት ውጊያ ተደርጎአል ማለትም ከቶ አይቻልም። በውጊያዎች ሁሉ ሆኖም የብርታት ብርሀን ሆኖ ያገለግላል። ስለሆኑም ተነግሮ ያልቃል ብሎ የሚያስብ ካለ መቼም የሞህ ነው። እኔንም ከዚህ በላይ ባትነዘንዝኝ ለፅድቅ ይሆናችሁዋል ...»

ሳቁበት።

ከዚያ በላይ አንዲትም ቃል ለመተንፈስ እንደማይፈልግ ጭምር ተገንዘቡለት። ለጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ እንደቆዩ፤

«ታሪክ ፀሀፊ ከሆንሽ በአጠቃላይ በእህአዴግ ወይም በሀውሀት ደረጃ ያለውን የትግል ታሪክ ብትቃኚው አይቻልም?» ሲል ጠየቃት «...የሆኑምን ብቻ ነጥለሽ የምታደው ከሆነ ወደ ተሳሳተ አትጣጫ ነው የምትገባቸው።»

ሀውኒ በረጅሙ ተነፈሰች። ይህን ለመለሉ ጥያቄዎች ማብራሪያ መስጠት ታከቶአታል።

* * *

በቤጌምድር ግዛት ውስጥ ወርታ የምትባል አንዲት ትንሽ መንደር አለች። ወርታ በታላላቅ ኩረብታዎች ተከባለች። የከፍተኛ ኩረብታዎች ጫፍ ጣናንና ባህርዳርን አሻግሮ ያማትራል። በእነዚህ ከፍተኛ ኩረብታዎች አናት ላይ ብዙ ሺህ ጠመንጃዎች አሉ። የጠመንጃዎቹ አፈሙዝ ወደባህርዳር ያመለከታል። አሁን ጠመንጃዎቹ ዝምታ ላይ ናቸው። ትእዛዝ ይጠብቃሉ። በሚታዘዙባት ደቂቃ ግን በደርግ ግዙፍ ሀይል ላይ ይዘፍኑበታል። ካልታዘዙ ምንጊዜም ፀጥተኞች ናቸው።

የተዋጊዎቹ አዛዥ ከኩረብታዎቹ እምብዛም ባልራቀ የእንድ ገበሬ ጉጆ ውስጥ ይገኛል። የጉጆዋ አካባቢ ሌሊትና ቀን በተጋዮች ይጠበቃል። በኩረብቶቹ ላይ የመሸጉት ንቁ ታጋዮች መሪያቸው አጠገባቸው መኖሩን ያውቃሉ። በአካባቢያቸው መገኘቱ የሚያሳድርባቸው ልዩ ስሜት ጭምር አለ። በራስ የመተማመን ወኔያቸውን ይጨምረዋል። ልብ ሙሉነት ይሰማቸዋል። ስለዚህ ዘወትር ስሙ ከአንደበታቸው አይጠፋም - ሆኖም! ወዲ እርእያ!

ሊመሽ ምንም አልቀረው ...

አንዲት ረጅም ቀጭን ሴት ሆኖም ወደሚገኝበት ጉጆ ስታመራ ታዮች። የያዘችው ሻንጣ እንደ አሸዋ ቢካበድም የመበገር ሁኔታ አልታየባትም።

ታጋይ መች ይደክመውና!? ምን ሲደረግ?

«ወይት ነው?» የሚል ድምፅ ለማችና ቆመች። በመፅሀፍ የተሞላ ሻንጣዋንም ጣል አደረገችው። በድንገዝግዙ ውስጥ ድምፅ ወደሰማችበት ጢሻ አተኩረች። ራሱ ላይ የጠመጠመው ክሹፍ የደብር አለቃ ያስመሰለው ጠመንጃ ያነገተ ተዋጊ ከሰንሰል ቅጠሎች ውስጥ ተመዘ ወጣ።

«ሆኖምን ማነጋገር እፈልጋለሁ» አለችው።

ታጋይ ግን መልስ ሳይሰጣት በርቀት ያስተውላት ጀመር።

«ሀውኒ ማለት አንቺ ነሽ?»

«ነኝ አዎ»

በፈገገታ ተጠጋት።

እንደበረሀው ልማድ ጭንቅላት ለጭንቅላት እየተገጫጨ ተሳሳመ።

«ሆኖም እንደምትመጪ ከነገረን ቆየ። ምነው ዘገየሽ?»

«መኪና በጣም ችግር ነበር።»

ታጋይ ሻንጣዋን አፈፍ አድርጎ ወደ ጉጆዎቹ እየመራ ወሰዳት።

«አንተዋወቃለን። ረሳሺኝ ልበል?»

«ረሳሁህ። የት ነበር የተገናኘው?»

«ከጉንደር እንደመጣሽ» ብሎ ፈገገ አለ። አያይዞ «ለመሆኑ ትግርኛ ለመድሽ?»

«ቁሩብ ... ቁሩብ»

ሁለቱም ሳቁ። 'ትንሽ - ትንሽ' ማለትዋ ነበር።

ከጉጆዎቹ ጉዋር ከአስር የማይበልጡ የትግራይ ታጋዮች ራት እየተመገቡ ነበር። በትሪ ላይ የተዘረጋውን እንጀራ ከበው እጆቻቸውን እንዴ ሲሰነዝሩ ትሪው ባንድ አፍታ ባደውን ይቀራል። ዳሩ ትሪ አይደለም። ለሁለት የተሰነጠቀ ጄሪካን ነው። እንደ ጄሪካን በቁመቱ ለሁለት ሲሰነጠቅ ምን የመሰለ ሁለት ትሪ ይወጣዋል።

ታጋዮቹ በባህላቸው መሰረት እንግዳዋን ወደ ገበታው

ጋበዙዋት። ተጠግታ መሻማት ጀመረች። ገና ከእሳት የወረደው የአደስ ወጥ እንጅራው ላይ ሲገለበጥ የዘንጋዳው እንጅራ እየራሰ ስለሚቆራረስ ጠቅልሎ ለመገረስ አይመችም። ዳሩ ለአመጋገብ ምን ህግ ያሻዋል? እንጅራና ወጡን እንደ ንፍር እየዘገኙ ለመገረስ መጥከር የተለመደ ነው።

«ምን ልበል ስምሽን?»

ለአንግዳዋ ጥያቄ ያቀረበላት የግንባሩ የመረጃ ሀላፊ ነበር። ራት ላይ ባጋጣሚ አጠገብዋ ነበር የተቀመጠው።

«ሀወኒ። ያንተስ?»

«ወዲ አስመራ ይሉኛል።»

«ኤርትራዊ ነህ?»

«አይደለሁም። የትግራይ ልጅ ነኝ - ግጅት የምትባል መንደር ነው የተወለድኩት። እድገቴ ግን አስመራ ስለሆነ ታጋዮቹ ወዲ አስመራ ይሉኛል። እዚህ ተመድበሽ መምጣትሽ ነው?»

«አንዴታ!»

ደስታ ፊትዋ ላይ ተንጠጠጠ።

«ምን ክፍል ተመደብሽ?»

«ታሪክ ቀረጻና የዜና ወኪል።»

«አማራ ነሽ?»

«የለም።። ኦሮሞ ነኝ።»

«ሀወኒ የሚለው ስም ግን የአማርኛ መስሎኝ ነበር።»

«በርካታ አማርኛ ደግሞ የትግራይ ስም ይመስላቸዋል። ቃሉ የአሮሚኛ ነው። 'ምኞቴ' ማለት ነው» አለችው።

እንጅራው ስላለቀ አስተናጋጆቹ ትሪውን ይዘው ሄዱ። አፍታም ላይቆዩ በእንጅራና ወጥ ሞልተውት ተመለሱ።

«መቼ ነው ወደ ትግል የገባሽው?» ሲል ጠየቃት።

«ቆየሁ»

«ከውጪ ነው የመጣሽው?»

«የለም። ጎንደር መምህር ነበርኩ። በቀላል ነገር አመት ሲያስሩኝ አኩርፌ ከብላገት። ሀላቤ እንኩዋ ወደ ሱዳን ማለፍ ነበር። በአጋጣሚ

የህወሀት ሰራዊት ያዘኝ። የመጀመሪያ ቀን ማን እንዳናገረኝ ታውቃለህ? - ሆሎም ነበር።»

«አሃ» አለ ወዲ አስመራ «... ሰሞኑን ሲያወራልን የነበረው ስላንቺ ኖሮዋላ! በጣም ያደንቅሻል። ቅን ናት ሲል ነበር።»

«እውነት?»

ፊትዋ ባንዴ ቀላ። በሀሴት ሞቀች። እስከ በሌላችበት ሆሎም ስለርስዋ ያወራውን መስማትዋ ልዩ ደስታ ፈጠረላት። በዚያ ሰሜት ታወጋው ጀመር፤

«ይገርምሀል... ወደ በረሀ ከመውጣቴ በፊት የሆሎም ስም ለኔ አዲስ አልነበረም። ጎንደር ሆኜ ስለርሱ ሲነገር እሰማ ነበር። ወደ ኢህአዴግ ነፃ መራት እንደገባሁ መጀመሪያ ያገኘኝ ታጋይ ወደ ሆሎም ሲያቀርበኝ ያ ስመ - ገናና ሰው የዚህ አይነት ቅርፅና መልክ ይኖረዋል ብዬ ጨርሶ አላሰብኩም ነበር። እኔ ስደርስ አንዲት ጎጆ ውስጥ ጋቢ ለብሶ ፊልም እያየ ነበር። ጅንን ሰው ነበር የጠበቅሁት። ሆሎም ለሰላምታ እጁን ሲዘረጋልኝ አሱ ይሆናል የማል አሳብ ውስጤ አልነበረም። ጨበጥኩት። ቁጭ በይ አለኝ። ቁጭ አልኩ።

'ስምሽ ማነው?'

'ሀወኒ?'

'የኔ ደሞ ሆሎም'

ሰውነቴ ውስጥ የኤሌክትሪክ ሞገድ የተለቀቀ ያህል ነዘረኝ።

'አንተ ነህ ሆሎም?' ብዬ ጮህኩ።

አሱም በሁኔታዬ ደንገጥ አለ።

'ምነው?' አለኝ።

'ስምህ በጣም ገናና ነው። ብዙ ሰዎች ያደንቁህል። ወታደሮች ደግሞ ይፈሩህል' አልኩት።

ሆሎም ብዙ ሰሜት አልሰጠውም። በግራ እጁ ጢሙን እያፍተለተለ ቆየና፤ 'በድንበር አካባቢዎች በብዛት ስለተንቀሳቀስኩ ይሆናል ያን የመሰለ ታሪክ የሰማሽው። በተረፈ የኔ አስተዋፅኦ ከሌላው ተጋዳይ የተለየ አይደለም' አለኝ። ከዚያም ታሪኬን እንደዋዛ ጠየቀኝ። የትምህርት ደረጃዬን፣ ስለቤተሰቦቼ፣ ስለፖለቲካ ዝንባሌዬ አስረዳሁት። በመጨረሻ ፍላጎቴ ምን እንደሆነ ማወቅ ፈለገ። ቢቻል ወደ ጀርመን ለመሸገር እንደምፈልግ ስገልፅለት፤

ጅርመን ምን ተደርገዋል? ሲል ጠየቀኝ።

የልጅነት ፍቅረኛዬ እዚያ መኖሩን ስነግረው ራሱን ላይ ታች ነቀነቀና 'አይዘኝ በሰላም ያሰብኸው ቦታ ትደርሻለሽ' ብሎ አፅናኛኝ። በነጋታው ቁርስ ላይ ጠራኝና አብረን በላን። ረጅም ሰአት የፈጀ ቁርስ ነበር። ሆሎም ስለትግሉ ያብራራልኝ ጀመር። ታሪክ ፀሐፊ የመሆን ግላግቴ ከፍተኛ ስለነበር ጥያቄ አበዛሁበት። ያለመታከት አብራራልኝ። የግል ታሪኩን በተለይ ደጋግሜ ጠይቄው ነበር። የዚያን አይነት ጥቂዎችን ይዘላቸዋል። እኔ ደግሞ የግል ታሪኩን ነበር የበለጠ ለመስማት የገብቻለሁት... በእምነት ደረጃም ታሪክ በግለሰቦች በኩል ቢላ፣ የበለጠ የተዋጣ ይሆናል ብዬ ነው የማምነው። ሆሎም በአብዛኛው ስለኢትዮጵያ ህዝብ ነበር የሚያውቀው። ተዋረድን፣ ደኸንን፣ የሚሉ ቃላት ነበሩት። ሲናገር የፖለቲካ ሰው አይመስልም። ደህነት መጥፋት አለበት፣ መዋረድ የለብንም፣ መሰደብ፣ መገደል፣ አይገባንም የሚል ነገር ደጋግሞ ይናገር ነበር። ወደድኩት። በጣም ወደድኩት። ምሳ ሰአት እንደምንገናኝ ነገርኝ ይሄዳል። የሆሎምን ወራ ለመስማት በጉጉት ነበር ምሳ ሰአትን የምጠብቀው። የዋለበት ውሎ ሲመለስ 'ሀወኒ' ብሎ ሲጣራ የማነበውን ወርውራ በርራ ነበር የምወጣው። በአስራምስተኛው ቀን ነው መሰለኝ 'ወደ ሱዳን የሚሄድ መኪና ተገኝቶአልና ነገ ማታ ስለምትገብር ተሰናጂ' አለኝ። ልቤ ለሁለት ተከፈለ። ጥቂት ቀናት መቆየት ፈለገሁ። በርግጥ ፈርቼ ነበር። ጦርነት ቢነሳ እሞታለሁ የሚል ስጋት ነበረኝ። በሌላ በኩል ደግሞ ሱዳን ጨለማ ሆኖ ታየኝ። ሱዳን ምን እንደሚገጥመኝ ጨርሶ አላውቅም ነበር። ሆኖም ለመሄድ ወሰንኩ። በነጋታው እቃዎቼን በትንሽ ሻንጣ አሰናድቼ ለጉዞ ተነሳሁ። መኪናው ይመጣል ከተባለበት ሰአት ቀደም ብሎ ሆሎም አስጠራኝ። ያቼን ደቂቃ በሀይወቴ ሙሉ አልረሳትም። 'መሄድሽ ነው?' ሲል ጠየቀኝ።

'አዎን

ትክ ብሎ ሲያየኝ ቆየና።

'መልካም ጉዞ እመኝልሻለሁ። ካርቱም እንደደረሰሽ መሐመድ አብላግን የሚባል ሰው ይቀበልሻል። ያሰብኸው ሁሉ እስኪሞላልሽ ድረስ ይንከባከብሻል' አለኝና ለስንብት እጁን ዘረጋልኝ።

እንባዬ ሳላውቀው በአይኔ ግጥም ብሎ ሞላ። ሆሎምን መለየት ከባድ ነበር። ሩህሩህ ሆኖ ነበር ያገኘሁት። የዘረጋልኝን እጁን ስጬብጠው 'ሀሳብሽን ከሰውጥሽና ለመታገል ልብሽ ከፈቀደ በእልልታ እንቀበልሻለንና ሳታመነቺ ተመለሻ' አለኝ። ስሜቴን ፈራሁት። 'ቅሪ' ቢለኝ እቀር ነበር። ግን ሳይለኝ ቀረ። እድሉን ሙሉ በሙሉ ለኔ ተወልኝ። የዘረጋልኝን እጁን እንደጨበጥሁ ቆየሁ። 'ቻው ሀወኒ -

አልረሳሽም' አለኝ።

እንባዬን እየጨማመቅሁ ሆሎምን ትቼ ቆሞ ወደሚጠብቀኝ ማርቸዲስ የጭነት መኪና በረርከ። በመንገድ ላይ ታጋዮቹ በጣም ተንከባከቡኝ። ሱዳን ወይም አውሮፓ' ከመኖር መታገል የበለጠ እንደሚያስደስት እየነገሩኝ ካርቱም ገባን።

'ሆሎም ለምንድነው እንድታገል አጥብቆ ያልጠየቀኝ?' በሚል ጥያቄ ራሴን ማሳበድ የጀመርኩት ወዲያው ነበር። ምናልባት በስነልቦና ደረጃ ለትግል እንዳልተዘጋጀሁ ተረድተዋል ይሆን? ከራሴ ከውስጥ በመነጨ ፍላጎት ለትግል ካልወሰንኩ ውጤትማ ልሆን እንደማልችል አምኖ ይሆን? ብዬ ደሞ አስባለሁ። በተከፋፈለ ልብ ነበር ካርቱም አሁኔግ ጽህፈት ቤት የሰነቡትኩት። በሁለተኛው ሳምንት ግን ሀሳቤን ለወጥኩና ወደ ትግራይ ተመለስኩ። አመጣጤ ለመታገል አልነበረም። ድርጅቱ የሚፈቅድልኝ ከሆነ የጦርነቱን ታሪክ ለመጻፍ ብቻ ለመጠየቅ ነበር። መጣሁ። ጠየቅሁ። ተፈቀደልኝ። ደስታዬ ወሰን አጣ። ምናልባትም በኢትዮጵያ ታሪክ ውስጥ ተወደደም ተጠላም ገዙና። ስናራ የሚያዘውን ይህን የጦርነት ታሪክ ለመጻፍ እድል ማግኘት አስደሳች ይመስለኛል። ድርጅቱ በጀት መደበልኝ። ታጋዮች ከሚመጡት የተሻለ ምግብ ጭምር ለኔ ተፈቅዶ ነበር። ከወታደራዊ ምስጢሮች በቀር ማንኛውንም ዶክመንት እንደመለከት ታዘዘ። ብዙ ታጋዮችን አነጋገርኩ። የሀውሀትና የአሁኔንን ከፍተኛ ባለስልጣናት! ወታደራዊ መሪዎች! እውቅ ተዋጊዎችን ሁሉ አገኘሁቸው። ከአንዳንድ የሻዕቢያ ሰዎች ጋር ጭምር ተዋወቅሁ።

ከአራት ወራት በፊት ጀምሮ ግን በከባድ ችግር ውስጥ በጀግንነት በሚያልፉ ታጋዮች ፅናት መቅናት ጀመርኩ። ራሴን መኛትና መታዘብ አመጣሁ። ግን እዋልል ነበር። በዚህ መካከል ከሳድ ግመል ላይ በአይርኻላን ድብደባ ቆሰልኩ። እድሜ ለደርግ በአይርኻላን ድብደባ ጠንካራ ታጋይ ሆኜ ወጣሁ። እያንዳንድዋ ደርግ የሚፈፅማት ግፍ ታጋዮችን እንደምትወልድ! አመፀኛ ልቦችን እንደምታፈራ ጭምር ተገነዘብኩ። ይህ ትልቅ ትምህርት ነበር - ለኔ» ብላ በረጅሙ ተነፈሰች።

ከራት በሁዋላ ሻይ በከባድ መጣላቸው። የከባድ ክፈፍ ከገፈርዋን ስለለበሰላት እንዲቀዘቅዝላት አስቀመጠችው።

«እዚህ ምን ስራ ላይ ነው ምድብህ?» ስትልም ወዲ አስመራን ጠየቀችው።

«የመረጃ ስራ ነው የምሰራው» ካለ በሁዋላ «... በነገራችን ላይ እኔ በእግዚአብሔር እኛራሽን ከመቀሌ እስር ቤት ካመለጠት መካከል ነኝ። ስለእኛራሽ ሰምተሻል?» ሲል ጠየቃት።

«ጫፍ ጫፋን» አለች።

«የማይታመን የጀግንነት ተግባር ነው የተፈፀመው። ከፃፍሽ ከሱ ብትጀምሪ ይሻልሻል።»

«በሀየሎም በኩል የትግሉን ታሪክ መዳሰስ ነው ፍላጎቴ» አለችው።

ወዲ አስመራ በመቃወም ራሱን ግራቀኝ ናጠ።

«ትግሉ የሀዘብ ታሪክ ነው። የሀዘብ ቁጣ ነው። ሀየሎምን ሀዘቡ ነው የወለደው። ስለዚህ ትግሉን በግለሰብ በኩል መግለፅ ሀዘባዊነቱን ያኩስሰዋል» ሲል አስተያየት ሰጠ።

«ሀየሎምን ሀዘቡ ነው የወለደው? ምን ማለት ነው ይኸ? ሀዘቡ ሀየሎምን ጀግና ሁን ብሎ መረጠው? ወይስ ሀየሎም በተፈጥሮው ሩሀሩሀና ጀግና ነበር? ብቻ ይህ ርዕሰ ጉዳይ አከራካሪ ነው። ዞሮ ዞሮ ግን ታሪክ የገድ በአንድ መንገድ ብቻ መገለፅ ያለበት አይመስለኝም» አለች።

«ሀየሎምን ማእከል ካደረግሽ ስለትግሉ የተዛባ ግንዛቤ ነው የምታስተላልፈው። ሀየሎም የሀዘብ ሀብት ነው። ለዘልአለም በልባችን፤ በወደፊት ትውልድ አእምሮም የሚኖር ቅርስ ነው። ቢሆንም...» ከማለቱ

«ሀወኒ!» የሚል የጥሪ ድምፅ በጨለማ ውስጥ ተሰማ። በድምፁ አወቀችውና ከተቀመጠችበት ብድግ አለች።

«እዚህ ነኝ ሀየሎም» ማለት ፈልጋ ነበር።

አቃታት ...

ደንስ ጀግና!

ከራሻትክን አውልቅና!

ምእራፍ አምስት

- 1 -

«አንደምን ከረምክ ልጅ?»

«ጤና ይስጥልኝ አባቴ ...»

«ተመልሰህ መጣህ ማለት ነው? ችግር ገጠመህ?»

«ችግር አልገጠመኝም አባይ» አለ ወጣቱ ሰው። «አንድ የሚያስተላልፋልኝ አስቸኩዋይ መልእክት አለ። የታሰረው ወዳጆችን ከእስር ቤት ያመልጥ ዘንድ መሞከር ያለብን ይመስለኛል። ምናልባት ለዚያ የምታገለግል አንዲት እጅግ ጠባብ ቀዳዳ ታይታኛለች። ይህንን»

ልጠቀማቸው ረገድ ነው።»

«መልካም። በል መልእክቱን ገለፅልኝ።»

ለግማሽ ሰአት ያህል ረጋ ብሎ ተናገረ።

«አቦይ!! ይዘውታል የተናገርኩትን?»

«አንዲት ቃል አትጉድልም ልጄ! እንዳለች ነገ ተሰያት አስመራ ትደርሳለች።»

«አመሰግናለሁ።»

«ለሀገራችን ነው ልጄ ...»

«ለላም አጭር መልእክት ልጨምርልኛለሁ»

«ትችላለህ ቀጥል»

«ያቀረብኩት አሳብ ተቀባይነት የሚያገኝ ከሆነ ከዚህ ጋር በተያያዘ አንዳንድ መረጃዎችን እንዳስተላልፍ አዲስ አበባ የመቆያ ጊዜዬ ሊራዘምልኝ ይገባልና ይህን ጨምረው ያስተላልፉ።»

«ሻይ ይፈላልህ ታዲያ? የአገራችን ቁጣም አለ።»

«መልካም!» ብሎ ተደላደለ።

ሻይ እየጠጡ በበርካታ ፖለቲካዊ ጉዳዮች ላይ ተወያዩ። ስለሸቆ ሰዎችና ሹማምንት ሲያወጉም በአገሪቱ ላይ የሰንፍና ባህል እጅግ መንሰራፋፋቱን አገሰተው ተነጋገሩ።

- ህዝቡ ተስፋ በማጣቱ መጠጥ ለምደክል። ከአኩላ ቀን በሁዋላ ወደ አረቄና ጠላ ቤት የሚገርፈው ወጣት ቁጥር ጥቂት አይደለም። ሰዎቹ መቶ አይማሩም። ጥረው ተጣጥረው ኑርአቸውን አያሸንፉም። ባለስልጣናቹ ሀገራቸውን አይወዱዋትም። እነርሱ ራሳቸው የማያፈቅሩዋትን ሀገር ለላው ይወድላቸው ዘንድ ግን በራዲዮ ይናገራሉ። ሌላው ሁሉ ቀርቶ ለባንዲራቸው ፍቅር የላቸውም። ባንዲራ ያለበት ጥበብ ልብስ ቢሞቱ አይሰብሱም። የአሜሪካ ባንዲራ ያለበትን ከናቲራ ግን ይሰብሳሉ። በዚህ ላይ የምቀንነት ባህል ስር ሰደደለ። ጉረቤቶች ርስበራስ ይሰደዳሉ። ልብስ ማጠብ አይወዱም። ሹማምንቱ ዘመዶቻቸውን ብቻ ስራ ያሰጣሉ። ያስፈራራሉ! ይቀሻሉ! አይማሩም! ሰው ይንቃሉ! ቤተክርስቲያን አይሄዱም! ሹማምንቶች እግዚአብሔርን ስለማይፈሩ ሰውን ከፍታል ለይተው አያዩትም - ያርዱታል። መንገዶቹ ሰገራ ብቻ ናቸው። ዛሬ ቢጠረገ ነገ ያው ነው። ወጣቶቹና ጉልማሶቹ ጫት ያኝካሉ። የውሃ አጥረት የለም። ልምላሜ ግን አይታይም። ሌላው ቀርቶ ዛፎችን ይቆርጣሉ እንጂ

መልሰው መትከል የሚባል ነገር አያውቁም። አቡዋራው እየተነሳ ሰውን ያለብሰዋል። ዛፍ ተክለው ቢሆን ኖር ግን ከአቡዋራው በዳኑ ነበር። ሀይቆቹ ውስጥ አሳ ሞልቶአል። የሚያጠምዳቸው ግን የለም። ይልቁን ህዝቡ አቡዋራ አቡዋራ የሚል ሽር ሊያንተከትክ ይውላል። ድህነቱ ልክ የለውም። እርሳስ እየሰበሩ ተካፍለው የሚማሩ ወንድማማቾች ይበረክታሉ። ማቲዎች ምሳቸውን ባቂላ ይቆረጥማሉ። ሀብታሞች ደግሞ እብሪተኞች ናቸው። ለራተኞቻቸውን ይደበድቡዋቸዋል። ስለራሳቸው ረጅም ሰአት በመሰፍለፍ ጊዜያቸውን ያሳልፋሉ። በዚህ ላይ ቦርጫም ናቸው። ጥሬ ስጋ ይወዳሉ። ሆዳቸው የእርጉዝ በግን ይመስላል - ይህን አስከፊ ሁኔታ የፈጠረውም የፊውዳሎቹና አምባገነኑ ስርአቶች ናቸው። ተባባሉ።

ከዚያም የሻእቢያ እንቅስቃሴ ተነሳ።

- ዲፕሎማሲያዊ ስራው ተጠናክሮአል። የኤርትራ ወጣቶች መስዋዕትነት በአለም ላይ ወደር የማይገኝለት ነው። የኤርትራ ነጻነትም የማይቀር መሆኑን ማንም ተገንዝቦታል -

አቦይ ግርማዕዮን በመጨረሻ ስለ ፍረወይኒ ሳያነሱ አላለፉም ...

«ፍረወይኒ ባልዋ በመንግስት ወታደሮች ከተገደለ ወዲህ በህይወትዋ ደስተኛ አልነበረችም። አንድ ቀን ልጅዋን ወደ በረሃ ለመላክ ወሰና አማክረች። 'ወደ አጎቶቹ ይሂድ! እዚህ ምን ይሰራል? ሁላችንም ከተሰደድንም ለውራሪዎቹ ሰርግ ነው። ኤርትራ ባደዋን ቀረች። ወዲ አፍናወርቂ ... እዚያው ይህ ... ከመይ ጌሩ ይእዘባና ... ንህና ሀማቃት ... ከብድና ፈተና ... ነግራማት ... ንህናዶ ኤርትራውያን አና? ምሽክናይ እዚያው ይህ ... እዚ ጅግና ወዲ ኤረ ... ጥራይ ኢዱ ፈቆዶ በረኻ ከርተት ይብል?' እያለች ስቅስቅ ብላ ታለቅሳለች። አፅናታለሁ፣ እቆጣታለሁ፣ ወይናንክች!

«አንድ ቀን ደግሞ ከምሽቱ አራት ሰአት መጣች። ብቅስል ጋቢ ለብላ ቦር ላይ ቁማ ለማዩን ታያለች። 'ፍረወይኒ ምንሆንሽ? አልኩት 'ና ተመልከት' አለችኝ ወደ ጨረቃዋ እያመለከተችኝ። የጨረቃዋ ዙሪያ ደም ለብሶ ነበር። 'እዞምጀጋን!' ብላ እንባዋ እየወረደ 'ተመልከት ወንድሞቻችን እየተዋጉ ነው። ጨረቃዋ የምትደማው ጅግናቹ የማይታወቅ ደብድ ሲፈፀሙ ነው። ተመልከት የሚረጨውን ደም!' ብላ ጦርነቱ በቀጥታ የሚታይት ያህል የፍልማያውን ሁኔታ ትነግረኛለች።

«ስለ ወገኖቻችን ወሬ የምትሰማበት ምንም መንገድ ስላልነበረ

የጨረቃን! የጉጉትን እንቅስቃሴ! የከዋክብትን ሁኔታ እያየች ትግሉ የደረሰበትን ሁኔታ ትተነብያለች። በወቅቱ ሬዲዮ አልነበራትም። እንዳልኩህ ይህ በሆነ በሰባተኛው ቀን በተመሳሳይ ሰአት መጣችና ልጅዋን በረሃ ለመላክ መወሰንዋን ነገረችኝ። ብቸኛ ስለሆነች ረዳት ደጋፊ ያስፈልጋታል። ልጅዋ ጉንዋ ቢሆን ይሻል ነበር። ግን ይህን አልነገርኩባትም። ስሜትዋን ላበላሸው አልፈለግሁም። ከማበረታታትም ተቆጠብኩ። ከጡት መያዣዋ ስር የተጣጠፈ ወረቀት አውጥታ 'ይህ ደግሞ ለኢሳይያስ የፃፍኩት ደብዳቤ ነው' አለችና ታነብልኝ ጀመር። ደብዳቤው እኔንም አስለቀሰች። የዋህዋህ ፍረወይኒ ለወዲ አፍወርቂ በፃፈችው ደብዳቤ እስከ ያልመጣችው በጨጉዋራ በሽታ ስለምትሰቃይ መሆኑንና በዚህ ሁኔታ ላይ ሆኖ ብትመጣ ሽክም እንደምትሆን ተንትናለች። አያይዛም ልጅዋን መላክዋን በወኔ ገልጻለች። በመጨረሻም 'ማርያም አስመረይቲ ትከተልኩም!' ብላ ደምድማለች። 'ጥሩ ነው' አልኩባት። ተደሰተች። መልእክት ካለኝ ከስሩ ቦታ ስላለው እንደጨምርበት ነገረችኝ። ራስሽ ጨምሮበት አልኩባትና 'ኤርትራውያን ሁሉ ሰላምታቸውን ያቀርቡልሃል' የሚል ቃል አከለችበት። ከዚያ አመስግናኝ ሄደች።

«እንደምኞትዋ ልጅዋን ወደ በረሃ ላከችው።»

«ይህም ሁኔታ በአካባቢው መወራት ሲጀምር በአጋጣሚ እኔም ወዲህ ወደ ደብረዘይት ለመምጣት ዝግጅት ላይ ስለነበርኩ ብቻዋን ከምትሆን ብዬ ይገደዳት ወደዚህ መጣሁ። እዚህም አልቀረላት። በየለቅሶው፣ በየሰርጉ ስለኤርትራ ጀግኖች እያነሳች ስትገኝካሽክ አንድ ወታደር ጠቁሞባት ተያዘች። ብትከድ ምናለበት 'ወንዶች ከሆናችሁ ጀግኖቹ ወንድሞቹ ወዳሉበት ሳህል ሂዱ። እኔማ በጨጉዋራ በሽታ የምሰቃይ ደካማና ብቸኛ ሌት ነኝ። ባሌንም ገደላችሁት። እኔንም ገደሉኝ። ልጄን ግን አታገኙትም። ከጀግኖቹ ጋር በረሃ ነው' እያለች ስትጮህ! ገደሉባት።»

«አሙዋሙዋቱዋ እንኩዋ የጀግና ነበር። ራስዋን እንደመሳትም አድርጉአት ነበር? ፖሊሶች ግራና ቀኝ ክንድዋን ጨምድደው ይዘዋት ሲሄዱ የመንደሩ ነዋሪ ሁሉ ግልብጥ ብሎ ወጣ። የማይወዳት አልነበረም። ሁሉም 'ፍረወይኒ ወልደማርያም' እያለ በሙሉ ስምዋ ነበር የሚጠራት። በፖሊሶች ተይዛ ስትወሰድ በጨጉት ትናገር ስለነበር አንዱ ፖሊስ 'አፍሽን ዝጊ! አንቺ ስደተኛ ትግሬ!' ብሎ ጮኸባት። ሽጉጥ መዞ ሊያስፈራራት ሞከረ። ፍረወይኒ መቸ ተበገረች ታዲያ። በእማርኛ 'ሰሙኝ ወገኖቼ! እዎን ስደተኛ ነኝ!' እያለች ትጮህ ጀመር 'ግን ለምን መሰላችሁ የተሰደድኩት? ወታደሮች አገራችንን ወረሩት። ግን መሰሉአቸው እንጂ ኤርትራን እንደሁ አያገኙባትም! ወዲ አፈወርቂ ጆርአቸውን ጨምድዶ እየረገጠ

ያስወጣቸዋል። ይህን ደሞ ባይናችሁ ታያላችሁ! ወታደሮች ከአገራችን ከወጡ ከበሮዩን እየመታሁ ወደ ሀገሪ እገባለሁ። አለምን ሁሉ የምታገቡት ሀገር አለችኝ። ደሞ ለእናንተስ ይህን መሬት ማን ሰጣችሁ? ይህ ምድር የአርሞዎች አይደለምን? እናንተ ግን ፈሪዎችን ሆዳሞች ናችሁ። ሙት ናችሁ። ልባችሁ እናንተን ለመደብደብ ይጨክናል። እኔን ለመግደል ቸኩላችሁ! ጀግኖቹ ግን ሳህል ናቸው ካለች በሁዋላ በትግርኛ ደሞ ቀጠለች '... እዛም ጀጋኑ አይላፃፍን! አጅካ ዝወደይ! ከምታ ዝበልኩካ ጌርካያ!?' ሕራይ ድኣ ገበርካ! ፀባ አስቲካኒ ሞት ከም አዳም! ወላጅ ኢሬትሪያ አደይ ናፃ ወጊያ እንተዘይርግኩ ወዲ አፍወርቂ ከምዝፀወት ይፈልጥ እዩ ... አቡኩ ካላ ፈልጠም እንደየ ... ገዝእም እኩ ጥቃ እንዳያ ገርገኪኤል እዩ ... ደቂ ፀሎት ኢዮም ... እዚ አንበሳ ውድና ነዛም በላእቲ! ሀመድ ጌርዎም ኢዩ። ሀመድ ትኹን አዲእም። ርጉማት! እወ እዚ ወደይ ... አደ ወሊዳ ትምከን ... ጻሽታት! ገእይ ቀቲልኩም እንታይ ኸይትረኽቡ ስትል ሰማናት። ኤርትራውያን ተአኪብና በኺና! እንታይም ከገበር ኢልካዮ ... ፍረወይኒ ቀፍትና ሕጂ የላን ... ምሽክነይቲ ፍረወይኒ ናፅነት ኤሬትሪያ ከይራአየት ከይዳ ... ናብ ዝፈትዋ ፈጣሪ ... ፍረወይኒ ፅብቅቲ ... ፍረወይኒ ጉዋል ኤሪ ...»

አባይ ግርማፅዮን ግምባራቸውን ጉልበታቸው ላይ ደፍተው ተንሰቅሰው አነቡ። እንግዳውም መሀረም አውጥቶ አይኖቹን አባባለ። ከዚያም ለደቂቃዎች በዝምታ ቆዩ። እንግዳው ሰአቱን አየ። ሊሄድ ማለቡ ኖሮአል። ብድግ ብለው ተሰናቡቱት።

«በእድሜያችን እናየው ይሆን?» ሲሉ ጠየቁት።

«ምኑን አባይ»

«ናፅነት ኤሬትሪያ?»

«አይቀርም አባይ» አለ ወጣቱ ሰው አይኖቹን በመስከት ወደ ደጅ አሻግሮ እየወረወረ «... ግን መቼ እንደሆነ ከኤርትራውያን አምላክ በቀር ማን ያውቃል?»

* * *

ቢሾፍቱ መሸች ...

ከበልበላ ወንዝ አድካሚ የመስኖ እርሻ የአለት ስራ የተለቀቁ ላባደሮች ጉዳናውን ሞልተው ወደ ጉጆአቸው ሲቸኩሉ ታዩ። ቁራዎች ወደማደሪያቸው! እየርወለደች ደግሞ ወደ መጠጥ ቤቶች ተጣደፉ። ሴትኛ እዳሪዎች በበኩላቸው ሙዚቃውን በረጅሙ ለቀው የአለተ - ቅዳሜ እንግደቻቸውን ለማስተናገድ ሽርጉድ የሚሉባት

ደቂቃ ደረሰች።

የአቦይ ግርማዕዮን የቀጠሮ ሰአት ጭምር ተቃረበ ...

አረንጓዴ ባርኔጣቸውን እናታቸው ላይ ጣል አድርገው ወደ ጉዳናው ወጡ። ልብሳቸው ንፁህ ናት። ቱር ብላ የተተኩሰች፤ አሮጌ ልብሰ - ግን ፅዱ። ረጅም ጃንጥላቸውን እንደ ከዘራም ይጠቀሙባታል።

ወደ ቀጠሮው ስፍራ በርጋታ አዘገሙ ...

አየር ሃይል ሆቲል።

ሆቴሉ ዘወትር እንደሞቀ ነው። የአየር ሃይል አባላት በብዛት ይሰተናገዱበታል። አብዛኞቹ እነርሱው ናቸው። ሲቪል ቢለብሱም የከተማው ህዝብ የአየርሃይል አባላትን በቀላሉ ያውቁዋቸዋል። ሲጀነት፤ አሊያም ከነፍሳቸው በላይ በሚያፈቅሩዋት መነፅራቸው ይለዩዋቸዋል። ለነገሩ ጢም አላጫጨታቸው - አረማመዳቸው - ወዛቸው ሁሉ ከሌላው የቢሾፍቱ ነዋሪ የተለየ ነው። ህክምና ጣቢያቸውና ገቢያቸውም ልዩ ነው - መቀበሪያቸው ጭምር።

ሽማግሌው ወደ ቀጠሮው ስፍራ ተቃረቡ ...

አቦይ ግርማዕዮን ዘወትር ቅዳሜ ለአይን ያዝ ሲያደርግ አየርሃይል ሆቴል ብቅ እንደሚሉ የሆቴሉ ሰዎች ሁሉ ያውቃሉ። የሚጠጡዋትም አትለውጥም - ቀጭን ሻይ። በረንዳዋ ላይ ተቀምጠው ለዘጠና ደቂቃ ያህል ቀጭን ሻያቸውን አጣጥመው እንዳመጣጣቸው የመልስ ጉዞ ይጀምራሉ። ታዲያ እዚያ ከሚያዘወትሩት የአየርሃይል አባላት ጋር ሁሉ መልካም ወዳጅነትን መስርተዋል። በጆ አይሉም እንጂ 'እንጋብዝ' የሚላቸውም አይጠፋም። ከዚህም ከዚያም መጨዋውቱን ግን ስራዬ ብለው ይዘውታል።

ከሆቴሉ ደርሰው በተለመደው ስፍራ አረፍ አሉ ...

ሆቴሉ እንደወትሮው በተስተናጋጅ አልተጨናነቀም። አሊያም ጠጪው ገና መግባት አልጀመረም፤ ቀዝቀዝ ብሎአል። የደሞዝ ጊዜ በማለፉም ሊሆን ይችላል።

ሽማግሌው ሻያቸውን አዘዙ - ቀጭን ሻይ። ሰአታቸውን አዩ። የቀጠሮው ሰአት ጭምር አልቀሰም። አናቱ ላይ ነው። በዚህች ደቂቃ አንድ ሰው ሰላምታ ሊያቀርብላቸው ይገባል። አንድ ሰው። አንድ የሻእቢያ ሰው። አንድ የኤርትራ ምድር ሰው።

«ጤና ይስጥልኝ አቦይ ግርማዕዮን»

በትግርኛ ነበር ሰላምታ ያቀረበላቸው - ቢኒያም ናሮአል።

መምህር ቢኒያም። የሞቀ ሰላምታ ተለዋወጠ። ቀይ ቀጭን፤ ፊቱ ምጥጥ ያለ፤ ጉልማሳ ሰው ነበር ቢኒያም። ሙሉ ጂንስ ለብሶ ነበር ...

«መልእክት አለኝ?» ሲል ጠየቃቸው።

«አዎን አለሁ።»

«ደግ ነዋ፤ ይገኙኝ። ዛሬ ብዙ ሰው የለም፤ ጥሩ ነው ...»

«አዎን። ግን ይህን ቦታ መምረጥህ መጅም እንደከነከነኝ ነው።»

ቢኒያም ፈገገ ብሎ፤

«መካከላቸው ስለገባን መጅም ቢሆን አይጠረጥሩንም» አላቸው።

ከዚያም አቦይ ግርማዕዮን ግዳጃቸውን ይወጡ ጀመር ...

- ለሻእቢያ እጅግ ቁልፍ የሆነ አንድ ሰው አስመራ ላይ በደህንነቶች እጅ ወድቆአል። «ቡሉኛ 99» ይባላል። እሱን ለማስፈታት ይጠቅም ይሆናል በሚል የአዲስ አበባው «መረብ 72» መልእክት ማስተላለፍ ፈልጎአል። ጉዳዩ እንዲህ ነው።

«ፊንፊኔ» የሚባል አንድ ሰው በቅርቡ ወደ አስመራ ይጉዋዛል። ይህ ሰው በአስመራ ቆይታው ከከፍተኛ ባለስልጣናትና የሻእቢያ አባላት ከሆኑ እስረኞች ጋር መገናኘቱ ከቶ የማይቀር ነው። ስለዚህ «ቡሉኛ 99» ከእስር እንዲያመልጥ ይህን ሰው መጠቀም ይቻላል ብሎ ያምናል የአዲስ አበባው «መረብ 72»። ለዚህም በቂ መነሻ አለው። «ፊንፊኔ» ታማኝ የመንግስት ሰው አይደለም። ከጥቂት ቀናት ወዲህ ደግሞ ከመንግስት ጋር ወደሚያጋጨው ያልታሰበ ችግር ውስጥ በመግባት ላይ ይገኛል። ይህ ሰው ውጭ የነበረና በራሱ ፍላጎት ወደ ኢትዮጵያ የተመለሰ ቢሆንም አሁን በፀፀት ላይ ይገኛል። «መረብ 72» «ፊንፊኔ»ን ለማጥመድ የሚያስችሉ አንዳንድ አላቦች አሉኝ ይላል። ስለዚህ ከሻእቢያ ጋር በቅርቡና በአስቸኩዋይ መገናኘትና ሀሳቡን ማቅረብ ይሻል። የአዲስ አበባ ቆይታው ይራዘምለት ዘንድም ጠይቆአል።

ቢሾፍቱ ጨለመች ...

ሽማግሌው አቦይ ግርማዕዮን የሻይ ሂሳባቸውን ከፍለው አየርሃይል ሆቴልን ለቀቁ። የአለት ስራቸውን አብቅተዋል። ከዚህ ወዲያ ያለው የመምህር ቢኒያም ተግባር ነው። ቢኒያም መልእክቱን እንዴት አስመራ እንደሚያደርሰው አያውቁም። ለማወቅም

አይፈልጉም። በኤርትራውያን አይፕሮላን አብራራዎች በኩል ሊሰደው እንደሚችል ግን ይጠረጥራሉ። ቢኒያምና የአዲሳባውን የሻእቢያ ድር በድልድይነት የሚያገናኙት አቦይ ግርማፅዮን ናቸው። በዚህ ታዲያ ይከራሉ። ለሀገራቸው ይህን ያህል አስተዋፅኦ ማድረግ በመቻላቸው ደስታቸው ወሰን የለውም።

ተግባራቸውን በተገቢው መንገድ አከናውነው የሆኑትን ግቢ በለቀቁበት ደቂቃ አምስት ያህል የአየር ወለድ መኩንኖች በአዋዝ ጂፕ ታጭቀው ወደ ሆቴሉ ግቢ ዘለቁ።

ዛሬ ቅዳሜ ነው ...

መኩንኖቹ ቅዳሜን እንደዋዛ አሳልፈዋት አያውቁም። ምርጥ ልብሰቻቸውን የሚጠቀሙት ዛሬ ነው። ከዚያም በሰብስቦ አሰባብ-በጫጭቀው ያገኙትን ገንዘብ እየመነዘሩ ዊስኪ ጠርመሰ ውስጥ ይዋኛሉ። የሴትኛ አዳሪዎች ጭን ውስጥ ይዋኛሉ። የቢሾፍቱ ጨለማ ውስጥ ይዋኛሉ።

ቅዳሜ የዋና ሌሊት ናት ...

- 2 -

ከውጫ ወደ መርሳ በሚያመራው ጉዳይ ላይ አንድ የሙስሊም ቆብ የደፋ ነጋዴ ግራ ጉንጨን በጫት እንደወጠረ ስምንት አህዮች እየነጻ ይገለግላል። ውርኔሳ አካባቢ ያሉ ኩረብቶች የኢትዮጵያ መንግስትና አማፅያኑ የማይቆጣጠሩዋቸው ፊሪ መራቶች ናቸው። ከውጫ ወደ መርሳ ነጋዴዎች እቃ ጭነው አንዲያልፉ ባይፈቀድላቸውም ጉቦ እየሰጡ ማለፋቸው አልቀረም። ቢሆንም ይኸ እጅግ አልፎ አልፎ የሚፈፀም ነው። ያውም በአኩላ ሌሊት ...

ይህ ሙስሊም ነጋዴ ግን እጅግ ተዳፍሮአል። ስኩዋርና ኒያላ ሲጋራ ይዞ ተስያቱን ሙሉ በጉዳናው ላይ ገስግሶ ከላ ላይ ደረሰ። ከላ ጠባቂ ወታደሮች የገዛ አይናቸውን ማመን አቃታቸው። እንዲህ ያለ ቀበጥ ነጋዴ ታይቶም ተሰምቶም አይታወቅ።

ስምንት አህያ!?

የኬላው አዛዥ 'ራሱ ነጋዴው ዘጠነኛ ወደል አሁን መሆን አለበት' እያለ ነበር ወደነጋዴው የተጠጋው።

«ቁም!» ሲል አምባረቀበት።

ነጋዴው አህዮቹን ማቆም አልቻለበትም። ተከለፈለፉበት። ከፊታቸው ሄዶ ሊያቆማቸው ሊቃጣ ወደ ግራና ቀኝ እየተበታተኑ አስቸገሩት።

- 136 -

«ጤና የለህም ... አንተ ከሰ!»

ነጋዴው አህዮቹን ትቶ ባለበት ቆመ። የጉማ አለንጋውን እየወዘወዘ ወታደሩ እስኪጠጋው ጠበቀ።

«ወዴት ነው የምትሄደው!» ሲል በቁጣ ጮኸበት።

የኬላው አዛዥ የአስር አለቅነት ማእረግ ክንዱ ላይ የለጠፈ ወጣት የበታች ሹም ነበር።

ነጋዴው ግን ጨርሶ ስጋት አልታየበትም፤

«አስር አለቃ ጫካ ማለት አንተ ነህ?»

«ትኝ! ምንድነው የፈለግኸው?»

ስሙ በመጠራቱ መደንገጥ ብቻ ሳይሆን በዚያች ቅፅበት ብዙ ነገሮችን ገመተ። አዎን ይኸ ነጋዴ የአንዱ ሹም ቅጥረኛ ሊሆን ይችላል፤ ከሆነ ደግሞ ሊያሳገዘው ይችላል። ምናልባትም 'ከሰ' ብሎ መሳደቡ ያስቀጣው ይሆናል?

«መልካም! ብቻህን ላነጋግርህ አችላለሁ?»

«ደህና!» አለና ገንጠል አሉ ከነጋዴው ጋር።

ነጋዴው ከደረሰ ኪሱ የተጣጠፈች ወረቀት አውጥቶ አሳየው። ወጣቱ የበታች ሹም ከቀዳሚ መምሪያው በቀጥታ በሰሙ የተጻፈለትን ደብዳቤ በአንድ ትንፋሽ ከወጣው በሁዋላ፤

«ይቅርታ ጌታዬ ... በመሳደብ ከብርዎን ዘለፍኩ! አሁን የፈለጉትን ሊያዙኝ ይችላሉ» ብሎ እጅ እንደመንሳት አለ።

ነጋዴው ጫቱን እያላመጠ ያንሸካሽኩለት ጀመር፤

«ወታደሮችህ ማወቅ የለባቸውም። የንግድ ፈቃድ ያለኝ ነጋዴ መሆኔን ብቻ ነው የምትነግራቸው! ገባህ?»

«ገባኝ ... ተረድቼያለሁ ጉዋድ!»

«ጉዋድ የሚለውንም ተወው ...»

«እሺ ጌታዬ ...»

«ጌታዬም አያስፈልግም።»

«ተቀብያለሁ!» ብሎ በተጠንቀቅ ቆመ።

«መጠንቀቅም አያሻህም ... ዘና በል።»

«አይሆንልኝም ...» ብሎ እጆቹን የሚያሳርፍበት ጠፋው።

137

ነጋዴው ሳቀ። አሁንም እየገዳም ከላው ላይ ወዳሉት ወታደሮች እመሩ። ለጠባቂዎቹ ወታደሮች ሰላምታ ካቀረጠላቸው በሁዋላ!

«ነጋዴዎች የሚንቀሳቀሱበት ሰአት ይታወቃል?» ሲል ጠየቃቸው።

«ሲመሽ ነው!» አለ ወጣቱ የበታች ሹም «... በዚህ መንገድ መቼም አይሞክሩዎትም። በረሃ በረሃውን ነው እያላበሩ የሚሄዱት።»

«በገጽጽው አያልፉማ!»

«ጨርሱ!»

ነጋዴው በሀሳብ ተዋጠ። እሱ ጉዳዩን ይዞ የሚሄድ ከሆነ በቀላሉ ጥርጣሬ ውስጥ ይወድቃል። ይህም አደገኛ መከራ ነው።

«ወያኔዎች ከዚህ ምን ያህል ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ ናቸው?»

«ሶስት ቢሆን ነው። ከዚያ አይበልጥም።»

«ይተናኮላሉ?»

«እንዲያውም! ለነሱ ሲላይ ነው። ነጋዴዎች እንዲመላለሱላቸው ይፈልጋሉ። ቢሆንም ገን ይፈትሻሉ። ፍተሻቸው ጥብቅ ነው ይባላል።»

«ነጋዴዎች የሚመላለሱባቸው መስመሮች በየት በኩል ናቸው?»

«በውሃ መውረጃው ነው። ጨረቃ ሳትወጣ አድብተው ነው የሚያልፉት። እንደዛቸዋለን እኩ! መንገድ ስተው እርሻው ላይ ብቅ ሲሉ ከእጃችን ይገባሉ። የወያኔ ነጋዴዎች ከሆኑ ታዲያ ይታኩሳሉ። እጃቸውን አይሰጡም። ከቻሉ ይዘው ሊሸሹ ይሞክራሉ። ካልሆነላቸው ጥለው ያመልጣሉ።»

«ሆሎም የሚባለውን የወያኔዎች መሪ ታውቁታላችሁ?» ሲል እንደዋዛ ጠየቃቸው።

«በወሬ እንሰማለን!» አሉ ወታደሮቹ በጋራ።

«በእይን ያየውም አለ» እንዲ ወታደር ጣልቃ ገባ።

«ማነው ያየው?»

«እኔ ነኝ!» አለ አንድ ልጅ እግር ወታደር።

«የት ነው ያየኸው?»

«ቆቦ ሲደመሰስ እኔ ከሞገው ውስጥ ቀርቼ ነበር።»

«ተማርከህ?»

«የለም! ተመሳሳይ ነው። ዘመዶች ስለነበሩኝ እነሱ ሸሽጉኝ። ሁዋላ ከሀዘብ ጋር ወጥቼ አየሁት። ስለሱ ሲወራም ብዙ ሰምቻለሁ።»

በዚህ ጊዜ ሌላ ወታደር ጣልቃ ገባ።

«ሆሎም በእይን ይታያል የሚባለውን እንኩዋ አላምንም! የሀሰት ይሆናል ሆሎም ብለው ያሳዩት። እንደሚነገረው ሆሎም ማለት የዲያቢሎስ አገጥ ነው። እስከዛሬ ጥላውን እንጂ ስጋውን ያየ የለም። ከማይዋሽ ሰው ነው የሰማሁት። ሲሄድ አይታይም። ከነ አካሉ የሚታየው ለጥቂት ሰዎች ብቻ ነው። በተቀረ እንደ አውሎ ነፋስ እየተሸከረከረ ነው የሚታወቀው። እንዲያውም እየተሸከረከረ ሲመጣ ወታደሮች ተኩሰው አቁሰለውታል። ከአውሎ ነፋሱ ላይም ደም ሲገጠባጠብ የማይዋሽ ሰው ባይነ አይቶ ነግሮኛል።»

ወታደሮቹ ሳቁበት። ነጋዴውም ፈገግ አለ። ሌላው ወታደር ደግሞ ቀጠለ።

«... አውሎ ነፋስ የሚባለው እንኩዋ ተራ ወሬ ነው። ከተማ ገብቶ ከጄኔራሎች ጋር ዊስኪ መጠጣቱንና ሲወጣም ሂሳቡን ከፍሎላቸው ሆሎም ነኝ! ብሎ ወረቀት ፅፎ መሄዱ ገን ሆኑ ነው።»

«መልኩ ምን ይመስላል?» ሲል ነጋዴው አይቼዋለሁ ወዳለው ወታደር ዞር ጠየቀ።

«አፍንጫው የገደል ንስርን መንቀር ይመስላል። አለባበሱ እንደ ሁሉም ወያኔዎች ነው። አይኖቹ የደከሙ ነው የሚመስሉት። እንደሚወራው ገን አርባ ኪሎ ሜትር ማየት ይችላል።»

ነጋዴው ፈገግ አለ።

«አርባ ኪሎ ሜትር የት እንደሚደርስ ታውቃለህ?»

«አሱማ ሩቅ ነው። የሚባለውን ነውኩ።»

«ታጅቦ ነው የሚሄደው?»

«እኔ ሳየው ብቻውን ነበር። መኪና ራሱ እየገዳ ሲያልፍ ወያኔዎች ሆሎም፣ ወዲ አርአያ! እያሉ ይጠሩት ነበር። ጠጉሩን አያበጥረውም። የሰጋርታኪያድ መለዩ ደፍቶ ነበር። በሽራብ ላይ ሬንጅር ጃኬት ለብሶ ነው ያየሁት። የላይ ከንፈር ጢመ እጅግ አድጎ በማጭድ ቅርፅ ተቆልሞአል። ሲያየት እዚህ ግባ የማይሉት

ሰው ነው። ይሁን እንጂ ሽጉጥ አውጥቶ የሚተኩስበትን ፍጥነት በእይታ ማየት አይቻልም እየተባለ ሲወራ ነበር። ሆኖም አላያስ አፍወርቂ ቻይና ሄደው ካራቴ መማራቸውንም ህዝቡ ሲያወራ ነበር። የተማሩበትን ሂሳብ የከፈለላቸው ደሞ የሊቢያው መሪ መሀመድ ጋዳፊ ነው ተብሎ ሲወራ በጆርዶ ነው የሰማሁት።»

«ሆሎም ካራቴ ተምሮ ከሆነ ከመራት ዘልሎ ዛፍ ላይ መውጣት ይችላል ማለት ነዋ?» ሲል ነጋዴው በፊዝ ጠየቀው።

ወታደሩ ግን ፊዙ ስላልገባው በቅንነት ምላሽ ሰጠ።

«አንዲያ ሲያደርግ እንኩዋ አላየሁም። ጩቤ ከአስራ አምስት ሜትር ርቀት ወርውሮ ይሰካል ሲሉ ግን ሰምቻለሁ። በሁለት እጆቼ ከንዶቹ ላይም ጥይት የሚያከሽፍ እፅ ራያዎች ተብረውለታል። ጠዋት ጠዋት እንደ ሊትር ያልፈላ ወተት ብቻ ነው የሚጠጣው። ሌላ እህል ባፋ ንክች አያደርግም። እህል ከቀመሰ መድሀኒቱ ይረከሳል ነው የሚባለው።»

ሲመሽ ነጋዴው ጉዞውን ቀጠለ።

አካባቢው አስፈሪ ነው። የጅብ ጩኸት ይሰማል። አልፎ አልፎ የጥይት ደምፅ አለ። አንድ ሰአት ተኩል ያህል እንደተጉዋዘ ከሁዋላው ጥላ ነገር ከብዶት ዘወር ቢል ጠመንጃ ተደግፍቦታል። እየተርበተበተ ሁለት እጆቹን ወደላይ ሰቀለ።

«ምንድነህ!»

«ነጋዴ ነኝ!»

ሁለት ታጋዮች ተጠግተው ፈተሹት።

«በዚህ ሰአት እንዴት በፍጥነት መድረስ ቻልክ?» አለው ታጋዩ አየፈተሸው።

«ጉቦ ሰጥቼ ማለፍ ቻልኩኝ። ዛሬ አላህ ረድቶኛል።»

«ጥሩ ነዋ! ምንድነው የያዘከው?»

«ስኩዋርና ነያላ ሲጋራ ነው።»

«ጥሩ ነዋ! መሳሪያ አልያዘክም?»

«አልያዘኩም።»

«ጥሩ ነዋ! የደርግ ወታደሮች አልተተናኩሁም?»

«ትንሽ አስቸግረውኝ ነበር። ሁለት ጊዜ ጉኔ ላይ በሰደፍ

ደቆሱኝ። ከዚያም ለእያንዳንዳቸው ሁለት መቶ ብር ሰጠሁ።»

«ጥሩ ነዋ! ከደርግ መቼም ጥሩ ነገር አይጠበቅም። ስምህን ልትነገረኝ ትችላለህ?»

«ኑር ሰይድ።»

«ጥሩ ነዋ! እንግዲህ ብዙ አላገላለጠም። አንድ ጠርናፊዩ ያነጋግርህና ከዚያ ሸቀጥህን ባሻህ ከተማ ትሸጣለህ። ህዝቡ ስኩዋር በጣም ተቸግሮአል። ብዙ ዋጋ እየጫናችሁ ባትበዘብዙት ጥሩ ነው።»

ከዚያም ጉዞ ጀመሩ።

ሁለት ታጋዮች ከፊትና ከሁዋላ አጀበው ይዘውት ሄዱ። ከግማሽ ሰአት በሁዋላ ጥቂት ታጋዮች ካሉበት ጉጆ ውስጥ ደረሱ። እየመራ የመጣው ሰው፤

«አሁኖችህ እዚህ ይቆዩ። ምንም አትሰጋ» አለው።

«ወዴት ልትወስደኝ ነው?» አለ ነጋዴው ፈራ ተባ እያለ፤

«ተከተለኝ።»

ተከትሎ ጉዞ ጀመረ። ጫቱን እያላመጠ፤ ሀሳቡን ካራምባም፤ ከቆሶም እያነሳ እየጣለ፤ ከአንድ ጉጆ በር ላይ ሲደርሱ ታጋዩ ቆም አለና በድጋሚ ፈተሸው።

«ወዴት ነው የምንሄደው?»

«ጠርናፊያችን ያነጋግርሃል።»

«ምንድነው ጠርናፊ?»

«የመጀመሪያህ ነው ወደ ነፃ መሬት ስትመጣ?»

«ሶስተኛዬ ነው» ብሎ ዋሸ።

ጠርናፊ የሚለውን ቃል አለማወቁ አናደደው። መጠየቁ ደሞ የበለጠ አበገነው። ፊቱም ገረጣ።

ታጋዩ ወደ ጉጆው ይዘት ገባ።

ሶስት ታጋዮች ሻይ እየጠጡ የሞቀ ወሬ ላይ ነበሩ። 'ኖር ኖር' ብለው እንግዳውን ነጋዴ ጨበጡት። መቀመጫም አቀረቡለት። ነጋዴው ለመረጋጋት እየሞከረ ተቀመጠ።

«ሻይ ይቀዳለህ?» አለው ልጅ እግሩ ቀጭን ታጋይ።

«እኚ ይሁን። አላህ ያክብርልኝ።»

«መንገድ ላይ ችግር ነበር?»

«ምንም አይል» አለ - እንዳይቀጥጥር እየተጠነቀቀ።

ጉጂው ውስጥ ከነበሩት ሶስት ታጋዮች አንደኛው፤

«ለመሆኑ ስለ ኢህአዴግ ትግል ህዝቡ ምን አስተያየት አለው?» ሲል ጠየቀው።

«አ ... ህዝቡ ናፍቆአችሁታል። 'ኢትዮጵያ ህዳሴ'ን የመሰለ ጀግና የምታፈራው በምእተ አመት አንድ ጊዜ ነው' እያለ ህዝቡ ይነጋገራል። ህዳሴን ለማየት የማይገባቸው የለም። ከነ ዘርአይ ደረስ፣ ከነ ሞገስ አስገዳም፣ ከነ አሉላ አባነጋ፣ ከነ አብርሃ ደባቤ፣ በሁሉ ህዳሴን ተወለደ እያለ ያወጋል - ህዝቡ»

«አዎን ...» አለ ታጋዩ «... እነዋለልኝ መኮንን፣ እነ አብዱላ አጋ እነ አባ ቴዎድሮስ፣ እነ ሀይለማርያም ማሞ፣ እነ በላይ ዘለቀ፣ እነ መለስ ተክሌ እነ ማርታ መብራህቱ፣ እነ ጥላሁን ግዛው ... እነዚህን አታውቃቸውም?»

ኑር ሰይድ በጥያቄው ግር ተሰኘ። መደናገሩ እንዳይታወቅበት ግን ፈገግ ሲል ሞክረ። ታጋዩን ለማስደሰት ብሎ ነበር የሰሜን ስመጥር ሰዎችን ማነሳሳቱ፤

«ከትግራይ ማለቱ እንጂ ከመላው ኢትዮጵያውያን በርካታ ጀግኖች ተፈጥረዋል» ሲል ጉዳዩን ቀለል ሊያደርገው ሞክረ።

«እነ ዘርአይ የትግራይ ሰዎች ናቸው እንዴ?»

አሁንም ያልጠበቀው ጥያቄ ገጠመው።

«ማለቱ ... ትግራይና ኤርትራን ምን ለያቸው? አንድ ናቸው ብዬ ነው። ቁዋንቁዋ ... ባህል ...» አለና ያሰበውን ሳያጠቃልል አቆመ።

«ፖለቲከኛ ነው የምትመስለው።»

ኑር ሰይድ አልተርበተበተም።

«ህዝቡ ሁሉ ሳይወድ ፖለቲከኛ ሆኖአል» አለ ፈገግ ብሎ።

«ብዙ ሰነድ ነጋዴዎች ግን ይህን ስለመሰሉ ጉዳዮች ደንታ የላቸውም።»

ኑር ዝምታን መረጠ። ይህ ታጋይ ሆነ ብሎ እየተነኩዋኩለው

መሆኑን ተረዳና ሰጋ። ታጋዩ ቀጠለ!

«አለቆችህ እጅግ ራስ ወዳዶች ናቸው!»

በዚህ ድንገተኛ ግግር ለመዱ ቡን አለ። ታጋዩ ላይ አፈጠጠ።

«እኔ ነጋዴ ነኝ። አለቃ የለኝም።»

«ትናንት ማምሻውን ግን ሰጠኝ ሲያወጉ ነው ያመሹት።»

«አነማን?»

«አለቆችህ ...»

«አንድት ... ስለኔ ... ምን ... እኔ ምንም አለቃ አለውትም ... ምናልባት የሰም መመሳሰል እንዳይሆን ...»

«አይመስለኝም። ሰጠኝው ነው ይነጋገሩ የነበረው። በርግጥ ምስጢር መጠበቅ ነበረባቸው። አንተን ወደ አላት ከላኩ በሁሉ እነሱ ደስኪ እየገለበጡ ምስጢራቸውን ያራግፋሉ። በጣም ጭፍፍት ናቸው። ግን ህዳሴን ቢገደል ትግሉ የሚቆም ይመስለኛል? አንተም ከንግዲህ ሌላ ድራማ ባትሰራ ይመረጣል። ሁሉንም ያወቅው ትናንት ማምሻውን ነው።»

መልስ አልሰጠውም። ታጋዩ ቀጠለ ...

«... ብዙ የሚያሰጋህ ነገር የለም። እኛ ካንተ ጋር ፀብ የለንም። ስርአቱን ነው የምንታገለው። አጋልጣቸውና ይህን አስቀያሚ ስራ እርግፍ አድርገህ ተወው። እጁ በደም ሲታጠበ ስርአት ለምን ታገለግላለህ?»

ለደቂቃዎች ሲተያዩ ቆዩ።

«እንግዲህ የምታደርጉኝን አድርጉ» አለ ተስፋ በቆረጠ ድምፅ።

«ምን እንድትፈፅህ ነው የታዘገዘው?»

«ህዳሴን እንድንደል።»

«ብቻህን?»

«የለም! ተባባሪዎች እሱ ...»

«ከተባባሪዎችህ ጋር የት ነበር ቀጠሮአችሁ?»

«ባንክ ቤቱ ደጃፍ ላይ እንድቆም ነው የተነገረኝ።»

«ከዚያስ?»

«ተባባሪዎች ራሳቸው መጥተው የምልከቱን ኮድ እንደሚነገሩኝ

ነው ያሳወቁኝ።»

«ምንድነው የኩድ ቃሉ?»

«አውሎ ነፋሱ።»

«ምን ማለት ነው፤ አውሎ ነፋሱ?»

«የሆሎም የኩድ ስም ነው ...»

«ለምን ትዋሻለህ!» ብሎ ታጋዩ በቁጣ አፈጠጠበት።

ነር ሰይድ ቅጭም ብሎ ከታጋዩ ጋር ተፋጠጠ።

«ትሰማኛለህ!? እንደ ደርግ ገራፊዎች ገልብጠን ስጋህን እንተለትለውም። በእሳት እንጠብስህም። ውሃ የሞላ ጠርመራ በሲባጉ አስረን ብልትህ ላይም አናንጠለጥልም። የገማ ውሃ ውስጥ ጭንቅላትህን ነክረን አሳርህን አናበላህም። ኢህአዴግ ይህን መሰል ድርጊት የመፈጸም ባህልና ልማድ የለውም። በቅንነት ከተባበርከን እንተም ትጠቀማለህ። በተዘዋዋሪ ህዝቡን አገለገልክ ማለት ነው። መናገር የማትፈቅድ ከሆነ ግን በግልፅ ንገረኝ። አናስገድድህም። ሆኖም ለሆዳቸው ላይሩ አረመኔዎች ጥብቅና መቆም የሚያረከህ አይመስለኝም። ላስፈራራህ አልፈልገም። መዋሽትህን ግን አረጋግጥልሁለሁ።»

ነር ሰይድ እያመነታ ቆየ።

ታጋዩ ቀጠለ ...

«የኩድ ቃላትህን ልንገርህ?»

ነር ሰይድ የፊዝ ፈገገታ አሳየው።

«እንደነገርህ ትፈልጋለህ?»

የታጋዩ እርግጠኛነት ድንገተኛ መገረምን ጫረበት።

«የኩድ ቃላትህ 'ጥቁር ቀበር' አይደለም?»

የገዛ ጆሮውን ማመን አቃተው። ሙሉ በሙሉ ተስፋ ቆረጠ።

«ልክ ነው!» ሲል ተነፈሰ።

«በል ቀጥል ... እንዲትም የተሳሳተ መረጃ አልሻም።»

ነር ሰይድ ይናዘዝ ጀመር።

በመጨረሻም ታጋዩ በመርካት ፈገግ አለና!

«አሁን በቅጡ እንተዋወቅ፤ እውነተኛ ስምህን ንገረኝ» አለው።

«ሳህሉ ባንትይርጉ» አለ።

«ሆሎም እባላለሁ።»

- 3 -

አኖሌ ጉዞውን ወደማያውቃት አስመራ ተያይዞታል - በአይሮፕላን። 'አስመራ - ትንሽ ሮማ ሲባል ሰምቶአል። ጥቂትም አንብቦአል - ስለውበትዋ። ጂብሪልም አዳንቆ አውግቶታል። ከፀጋዩ ገብረመድህን ቅኔዎች ቀንጭቦ ጭምር በቃሉ አነብንባለታል።

«ምነው ሁሉ እንዳንቺ አስመራ ... እንደ ከተሞች መዲና ... አቀያዩሉ ቢጠራ .. በየክፍሉ - በየቦሩ - በየመልኩ - በየተራ ... ፋኖሉን እንደ ደመራ ... ቡናቤቱን እንደሰራ ... አያለ።

ሊያያት ቸኮለ።

ስለ አስመራ ቆነጃጅትም የሚበቃውን ያህል ሰምቶአል። ከወደዱ ይላኝታ እንደማያውቁ ... ከጠሉ ደሞ ግልፅ እንደሆኑ ... ለጥቅም ሲሉ ራሳቸውን እንደማያዋርዱ ... ብርቱዎች መሆናቸውን ሰምቶአል። ሮዛም ትጠብቀዋለች። ሊያያት ቸኮለ። የሳሙኤል የአክስት ልጅ። እንደ ሳሙኤል ገለጻ የሮዛ አኖንጫና ከንፈር ፈገዘው የሚያዩት አይነት ውብ አይደለም። ጨዋታዋ ግን አይጠገብም።

የሚገዋዝበትን ተልእኮ ደሞ አሰበ። ፕሬዚዳንት መንግስቱ ራሳቸው በቢሮአቸው አነጋግረውት ነበር። ትሁት ሆነው ነው ያገኛቸው። ይቀልዳሉ፤ ይጫወታሉ። ፈገገታቸው ቅቤ ነበር። ጥናቱ ባስቸኩዋይና በጥራት እንዲከናወን መመሪያ ሰጥተውታል። አስመራ ላይ ቢሮክራሲያዊ መጠላለፍ እንዳይገጥመው መመሪያ እንደሚሰጥ ነገረው አበረታተውታል። የቡርቃን አመፅ ለማቆም ያደረገውን ጥረት አድንቀው 'ኢትዮጵያዊ ስሜት!' ያለው ብርቱ ወጣት መሆኑን ጠቁመውታል።

አኖሌ በተምታታ ስሜት ነበር ከፕሬዚዳንቱ ቢሮ የወጣው። ድንፋታና ጉራ ነበር ከኩሎኔሉ የጠበቀው። በግልባጩ ድመት ሆነው አገኛቸው። ስለ አዳልፍ ሂትለር ያነበውን አስታወሰ። ብዙ አምባገነኖችና ጨካኝ ሰዎች ትሁት መሆናቸውን አንብቦአል። ይህም ፍርሃት ለቀቀበት። ወደ ታላላቅ ባለስልጣናት ደጅ መጠጋጋቱን አልወደደውም። ቡርቃ ላይ የተፈጠረበት አዲስ ስሜትም ቢሆን ምሥት አልሰጠውም። የጂብሪልን ብስጭት የተላበሰ ሮሮ አስታወሰ። 'እነዚህ ቶፋዎች ጦርነቱ በበረታና ባባናቸው ቁጥር ማንኛውም ነገር እንዲጠና ይፈልጋሉ። በቅርቡ የአቁባቶቻቸውን ውሎ ጭምር ሳያስጠኑን አይቀርም። ብሎት ነበር - ከእንደ ቀን በፊት፤ መጠጥ ላይ።

አኖሌ ፈገግ አለ። 'ቶፋ ምን ማለት ይሆን?' ሲል ራሱን ጠየቀ። 'ምናልባት 'ደንቆር' ማለት ሊሆን ይችላል ሲል ገመተ።

የዋቆ አባዱላ ዲስኩር በበኩሉ ጆሮው ውስጥ ያለማቆረረጥ ያሰማል። ከጠቡ አመታት በፊት ሆሜው ላይ ለተሰበሰቡ ገጠኞች ያስተማሩት፣ አለም ለኦሮሞ ህዝብ ያስተላለፉት መልእክት ...

- ራስ በሩን እድሜ አይምሰላችሁ የገደላቸው። አለመጠን ያግባባሉትን ራማ መሸከም አቅቶላቸው ነው የወደቁት። ወገኖቹ የኛ ከንድ መቼ ዛለ? ግን በጉልበታችን መብታችንን ነጠሰከርን የኛ ቅልጥም ከወይራ ዛፍ አይሻልም። ማንም እየቆረጠ እሳት ውስጥ ይማገገደዋል! -

አኖሌ ምን እንደሚፈልግ ማሰብ ጀመረ። አልገባውም። 'ኦሮሞዎች መብቶቻቸውን ተነጥተዋል። እና ምን ይደረግ? እነገ ያልቻለውን እኔ እውጣለሁ?' ሲል ራሱን ጠየቀ። ለራሱም ራሱ መልስ ይሰጥ ጀመር። 'እኮ ምን ተአምር ለመፍጠር? የሸፈተ ሁሉ ያሸንፋል? የአመፅ መሪ ለመሆን ብቃት ይኖረኝ ይሆን? ትግል ለመጀመር ምን አይነት ባህርይ ያስፈልጋል? ትግል ምንድነው? ጥይት? የቆቅ ነር? ቆንጆቹት የሌሉበት? ውጣ ውረድ የበዛበት? ሞት? እና እኔ ታጋይ መሆን እችላለሁ? የኦሮሞን ህዝብ መብት ለማስከበር እመጥናለሁ? -

አኖሌ እንደገና ይህንንም አሳብ ተወው። ይህን አሳብ ትቶ ወደ ተጨባጭ ተልእኮው ተመለሰ። ጂብሪል ከአሳይያስ አፍወርቂ ጅምር ያሉትን የሻእቢያ መሪዎች ስም፣ ስልጣን፣ የግል ባህርይና የትምህርት ደረጃ የያዘ ሰነድ አስታቅፎታል። ስለኦሮሞ ለማዕዘን የሚያስረዱ በርካታ ጥናቶችንም ሰጥቶታል። ከተተመጠበት ተነስቶ ከአደርግላን የሻንጣ ማስተላለፊ ኪስ የእጅ ቦርሳውን አወረደ። በጥንቃቄ ከተተመጡት ደኪመንቶችም አንዱን መዞ አወጣ። ትላንት ማምሻውን እንደ ርእስ ማየቱ ትዝ ብሎታል። «የኦሮሞ ሕዝብ መብት የትግል አጀማመር» የሚል።

ደኪመንቱን አውጥቶ ያገለገለው ጀመር። ጥናቱ የሻለቃ ማእረግ ባለው አንድ የአየር ሃይል መኩንን የተዘጋጀ ሲሆን፣ ጥናቱ የተካሄደበት ጊዜ ደርግ ስልጣን በያዘባቸው አመታት ውስጥ ይመስላል።

አኖሌ ማንበብ ጀመረ ...
ጥቂት ገፆችን እንዳለፈ የጥናቱ ግልፅነት ይመስለው ጀመር።
«... ሳህል ውስጥ አንዲት እርጊት ከመንግስት ጦር ጋር ተጠገተው የምግብ እርዳታ እንዲያገኙ ተደርጉ ነበር ...» ሲል

የሚጀምረው አንቀፅ በስሜት ይዘት ነገደ።

«... ባልቲትዋ ግን የሚተርፍ፣ ምግብ እያጠራቀሙ ወደ በረሃ እንደሚልኩ ስለተረጋገጠ ለጥያቄ ተርበው፣ ስለጉዳዩ ያብራሩ ዘንድ ሲጠየቁ፣

'አዎን አልነሳሁ፣ ምክንያቱም ልጄ በረሃ ውስጥ ነው ያለው' ሲሉ ይመልሳሉ።

'ልጅዎ ሽፍቶአል፣ እንዴት ለሽፍታ ምግብ ይልካሉ?' ሲባሉ፣

'ይርበዋል፣ ይደክመዋል፣ ወገኖቹ ሁሉ ደሞ ይወዱታል።' ሲሉ መልሰዋል።

ሻእቢያ ህዝቡን ያስተምረዋል። ከውጭ የሚመጣሉትን ምግብ ለራሱ ሳይበቃው ለህዝቡ ያድላል። ከህዝቡ ለወሰደው ለማናቸውም ነገር በመጠኑም ቢሆን ይከፍላል። ለዚህም መሆን አለበት የህዝብ ድጋፍ ያለው።

«... ኢትዮጵያና ኡርትራ በፌዴሬሽን እንዲወሃዱ የተባበሩት መንግስታት በ1950 ዓ.ም ወሰነ። ያኔ ነው እንግዲህ ኡርትራውያን ወደ ካይር መሰደድ የጀመሩት። ከነዚህም ዋና ዋናዎቹ ኢብራሂም ሱልጣን - እንድሪስ አደም - አስማን ሳሊህ ሳቤ - ወልደአብ ወልደማርያምና ፋሽስት አጣሊያን ሲያገዙ የነበሩ ባንዳዎችም የሰደት ጉዋድ ነበሩ።»

አኖሌ ግማሹን ታሪካዊ ትንተና ዘለለውና ማንበቡን ቀጠለ። ሻእቢያ እንዴት ጠንካራ ድርጅት ሊሆን ቻለ? ለሚለው ጥያቄ በቂ መልስ እንደሚያገኝ እየተሰማው በችኮላ ሰመጠበት።

«... ጅብሃ ገና ከጅምሩ በአድሃሪዎች መሪነት የተመሰረተ ነው» ይላል ጥናቱ ማብራሪያውን ሲቀጥል «... አይዲያሊዝምን ከማቴሪያሊዝም ለማገናዘብ ከሚሞክረው የኢዝላሚክ ሶሻሊዝም የቅዥት ፍልስፍናም በመጠኑ ተርከፍክፎታል። የክርስቲያኑ ታጋይ መሪዎች እነ እድሪስ መሐመድ አደምና ወልደአብ ወልደማርያም ናቸው። እድሪስ መሐመድ አደም የቤኒአሚር ተወላጅ ሲሆን ከመነሻውም ኡርትራ ከሱዳን ትደባለቅ እያለ ሲለፍ፣ የነበረ ነው። ከህዝቡ በልቶ ህዝቡን ከመጨረስና ከማስጨረስ በስተቀር እጅግም የሰራው ቁምነገር አልነበረም። ህዝቡን እሱ የሚበዘብዘው አንሶት እራሱ ባመጣው ጣጣ በመንግስት ወታደር ሲደበደብ ጥሎት ይሸሻል እንጂ ሊከላከልለት አይችልም ነበር። ይህ የሚያሳየው ለህዝቡ አለመቆሙንና ህዝቡንም ማደራጀት አለመቻሉን ሲሆን የህዝቡም ድጋፍ አልነበረውም።

«... እነ ኡስማን ሳህ ሳቤ 1960ዎቹ አጋማሽ ገደማ ከጅብህ ሲገነጠሉ ሀዘቡ ላይ የደረሰውን ጭቆና ምክንያት በማድረግ ነበር። ሻእቢያ ተብሎ የሚታወቀውን ቡድንም አቁሞቀዋል። 'በሀዘብ ላይ የሚሰራ ግፍ መቆም አለበት፣ የፖለቲካ ህሊና መፈጠር አለበት' በማለት የተገነጠለው ሀይልም የራሱን ግንዛባ ማጠናከር ጀመረ። የዚህ ሀይል የተዋጊው አዛዥ ኢሳይያስ አፍወርቂ ይባላል። ኢሳያስ ወታደራዊውን ክንፍ በሚመራበት ወቅት ጀብህ ሻእቢያን እንደለመደው ለማጥቃት ሞክሮ ሻእቢያ በኢሳይያስ መሪነት ከፍተኛ ጉዳት አድርሶ እንዲሸሽ አድርጎታል። የሻእቢያን የፖለቲካ ፕሮግራም በግልፅ ማወቅ ቢያስችግርም በይፋ የሚያራምደው የኤርትራን ነፃነት ለማረጋገጥ እንደሆነ ይነገራል። ሆኖም በመሳሪያ ብቻ ሳይሆን በፖለቲካውም ረገድ የበሰለ መሆኑን መገመት ይቻላል። ከሀዘቡ ጋር ያላቸው ግንኙነት፣ የውጊያ አሰላለፋቸውን ስናይ ሻእቢያ ከጅብህ የተሻለ መሆኑን እንገነዘባለን። ሻእቢያን አጠገብ ሲያዘው የአንድ ሰው የአመራር ችሎታ እንደሆነ ብዙ ተመልካቾች ይጠቁማሉ። በምርኮኝነትም ሆነ በወደ ገብነት የገቡ የሻእቢያ ወታደሮችም ይህን አይደብቁም። ሰውየው ይኸው ኢሳይያስ አፍወርቂ የሚባለው ነው።

«... በሻእቢያ አስተዳደር ውስጥ ገዝብ ለወታደሩ በደመወዝ መልካም ሆነ በሌላ ሁኔታ አይከፈልም። በአያንዳንዱ ወታደር ላይ የሚገኝ ልዩ ሀብት ወይም የእርዳታ እቃ በቀጥታ የሰራዊቱ ይሆናል። ገዝብ የሚጠቀሙት ከሀዘቡ ጋር ለሚደረገው የንግድ ልውውጥ ነው። ከሀዘብ ምግብ ሲወስዱም ገዝብ ይከፍላሉ። ከወታደራዊ ልምምድ ሌላም የፖለቲካና የርእዮተ አለም ትምህርት አላቸው።

«... ስለ ሻእቢያ በግልፅ የሚታይ አንድ ነገር አለ። ኢሳይያስ አፍወርቂ የሚባል ሰው ይኑርም አይኑር ለሻእቢያ እጅግ አስፈላጊ የሆነ አንድ ሰው ግን አለ። የሜዳው ተዋጊዎች ከብራቸውን ስነስርዓታቸውን ያገኙት በዚህ ሰው የአመራር ችሎታ ስለሆነ ኢሳይያስ እንዲሁ «ዞርበል!» ተብሎ የሚገፈተር ሰው አይደለም። የኡስማን ሳህ ሳቤ ችግርም ይኸው ሊሆን ይችላል ተብሎ ይገመታል። የኢሳይያስን አካሄድ ላይወደው ይችላል የሚል ጥርጣሬ አለ። ግን ምን ያድርገው?

«ጊዜያዊ ወታደራዊ የደርግ መንግስትም እዚህ ሰውዬ ላይ ማተኮር አለበት። ኢሳይያስ ማነው? ምን ይፈልጋል? ያለምንም ዋስትና ባዶ እጁን ዝም ብሎ እንዴት በረሃ ሊኖር ይወስናል? ወይስ ኢሳይያስ ራሱ አጉል ጀብደኛ ወይም አድሃሪ ይሆን? ኢሳይያስ የሀዘቡን ጥያቄ በትክክል ያውቃል ማለትስ ይቻላል? ደጋግመን ልናነሳው የሚገባን ጥያቄ ነው»

እኛሌ በረጅሙ ተነፈሰ ... ጥናቱ የቆየ ቢሆንም አላረጀም።

በእጅ ብዛት አልተሻሸም። አቡዋራም ጠግቦአል። አለቆች ያዩት አይመስልም። አኖሌ የጂብሪልን ንግግር አስታወሰ። 'ማስጠናት ይወዳሉ - ግን አያነቡትም - ቢያነቡትም አይገባቸውም - ቢገባቸውም ትክክለኛ ውሳኔ አይወስኑም - ፈሪዎች ናቸው' ያለው ትዝ ብሎት ፈገገ አለ። 'የኔ ጥናትም የመደርደሪያ ራት ከመሆን አያመልጥም ሲል አሰበ።

በጥናቱ ላይ ተረማምዶ በአሳብ ወደ ቡርቃ ነጉደ።

የቡርቃ ሰዎች ከጦር የተሻለ የውጊያ መሳሪያ የላቸውም። ምናልባት ጠንካራ ክንዶችና - አይበገሬ ልብ ሊኖራቸው ይችላል። አዎን ብሩህ አእምሮም አላቸው። ያመፁ ጊዜ ባዶ እጃቸውን ለጦርነት ተዘጋጅተው ነበር። ሆኖም ጦሮቻቸውን ለጊዜው እንዲያስቀምጡ ተማፅኖአቸዋል። በርግጥ በወቅቱ ከዚያ ሌላ አማራጭ አልነበረም። በስሜት ብቻ ተገፍቶ ከታጠቁና ከሰለጠኑ ወታደሮች ጋር መፋለም ወጤቱን ከንቱ አልቂት ብቻ ነው የሚያደርገው - እያለ ቢያሰላስልም አኖሌ ይህን እምነቱን ሊገፋበት አልቻለም። 'ኢሳይያስ ያለምንም ዋስትና ባዶ እጁን ዝም ብሎ እንዴት በረሃ ሊቆይ ወሰነ?' የሚለው ጥያቄ ጭንቅላቱ ውስጥ ቀርቶአል። ኢሳይያስ ምን አይነት ሰው ነው? ጀብደኛ ወይስ እውነተኛ ለሀዘብ የሚታገል ጀግን? አድህሪ ወይስ ሩቅ ተመልካች - ሩቅ አዳሪ?

ዋቆ አባዳላ ሀማጋው ላይ ለተሰበሰቡት የቡርቃ ገበሬዎች ንግግር ሲያሰሙ ፊቱ ድቅን አለ ...

- ክንዳችን ከወይራ እንጨት ይጠነክራል! መሬታችን ግን ለስላሳ ነው። ሀብታሙን መሬታችንን ለማረስ ያን ያህል ጠንካራ ክንድ አያሻም። ጨቅላዎች በተላሉ ያርሱታል። ይህ ከሆነ ዘንዳ እኛ ጉልማሶች ይህን ክንዳችንን በሚንቁን ነፍጠኞች ትክክ ላይ ለምን እክርረን አንሰነዝረውም? ነፍጠኞች አማርኛ ተማሩ እያሉ ቁም ስቅል ያሳዩናል። አማርኛ ምን ጠቀመን ወገኖቼ? በርግጥ የነፍጠኛ ሎሌዎች ግብር ሊሰበስቡ ሲመጡ እንዳይቸገሩ ረድቶአቸው ይሆናል። ጦር ሜዳ ላይ እኛን ወደ እሳቱ ለመግፋት ቁዋንቁዋውን ይጠቀሙበት ይሆናል። በራዲዮናቸው ንጉሳቸውን ሲያሞግሉ እንድንሰማቸውም ይፈልጉ ይሆናል። ሌላማ ምን ሲፈይድልን? አይደለም እንዴ ወገኖቼ?

አኖሌ አልም አለ ወደ ቡርቃ ...

የተጨቆኑ ሀዘቦች ሁልጊዜ መብታቸውን ለማስከበር ሲሉ ለመታገል ዝግጁ ናቸው። መሪ ግን ይፈልጋሉ። ከመካከላቸው ጠንካራ መሪዎች እስኪያገኙ ድረስ ግን ያልተደራጀ ክንቱ መስዋእትነትን እየከፈሉ፣ እየተጨቆኑ ይቆያሉ። የኤርትራ ሀዘብ

ይህን ከባድ ፈተና እየተቁዋቁዋመው ነው። እርሞዎችም እንደ መሀመድ እድሪስ ጥሎአቸው የሚሸሽ ሳይሆን ክብራቸውን የሚያስጠብቅላቸው መሪ ይፈልጋሉ።

የታመቀ አየር ተንፍሶ ሲያበቃ፤

«ውኔ ቢስ ነኝን?» ሲል ራሱን ጠየቀ። መልስ ለመስጠት ፈራ። የቡርቃ ሰዎች ከአመፅ መሀል አውጥተው አሳድገው፤ አስተምረው እንዲመራቸው ጠየቁት። እሱ ግን 'ቆየ!' አላቸው። እስከመቼ?

ሀውኒን ድንገት አሰባት ...

ቢያማክራት ጭንቀቱ ይቀለው ነበር። ወይም ይዞአት ከአፍሪቃ እጅግ ወደራቁ አገሮች በተሰደደ። ስለ እርሞም ለዘልአለሙ ማሰብ ባቆመ። አዎን ... በአንድ የሩቅ አገር ሰዎች መሀል ጥሮ ግር መኖርን ተመኝ። በርግጥ ትክክለኛው ፍላጎቱ በሰደት መኖር ስለመሆኑ ራሱም በቅጡ አያውቀውም።

ስለ አዲሳባ ኑር ደግ አሰላለሰ። ትዳር መስርቶ መኖር። ፖለቲካ ውስጥ ሳይገባ። በሙያው እየሰራ እድሜውን መግፋት። ትዳር ስለመመስረት ሲያስብ የሚያውቃቸውን ሌቶች በአላቡ ያስሰ ጀመር።

ሀውኒ የለችም። ሌላ ማን? ሜርን ... ዝጋታም ናት። ሳምራዊት መልክ ብቻ፤ እንደላሎን አቃ። ሊዲያ ... ለወሲብ ብቻ የተፈጠረች ጉድ፤ የጉድ ጉድ። ፊሩዝ ... ጥሩ ብትሆንም ካልሰለምክ እያለች የምትረብሽ። አበባ - ዘረኛ። ሰላማዊት - ትምክህተኛ እያለ ሲያጣጥላቸው ክቆየ በሁዋላ የዲት ላይ ሲደርስ ቀጥ አለ። ይወዳታል። ጥሩ ናት። በሁሉም ነገር ተስማምተው ነበር። አማራ ናት። ቤትዋ ወስዳ ከአባትዋ አስተዋውቃው ነበር። ጥቂት አውርተው ተጋጩ። አልተገባቡም። ስለ እርሞ ያላቸው አመለካከት ጨፈገገው። ገና ስሙን ሲሰሙ ግንባራቸው ሊቁዋጠር አስተውሎአል። አዘነባቸው። 'ወደል ነፍጠኛ' አላቸው በልቡ። ከመጀመሪያው ቀን በሁዋላ ደጃቸው ሳይደርስ ቀረ። የዲትን ማግኘቱን ግን ቀጠለ። የዲት የዩንቨርስቲ ተማሪ ናት - የሶስተኛ አመት፤ የሀገር። ቆንጆዬና ብስል ናት። አኖሌ እያፈቀራት መሆኑን ቢረዳም አብርክት ሊቀጥል አልፈቀደም። አባትዋን አጥብቆ ጠላ። ለጉዞ ከመነሳቱ በፊት አግኝቶአት ነበር። እንደምታፈቅረው ስትወተውተው የልቡን በግልፅ ነግሮ ሊለያት ወሰነ፤ የወጪ እየጠጡ ነበር - ጎርደን ጂን፤

- ልጎዳሽ አልፈልግም - አላት - እንደምወድሽ ግን እመኚ -

- ከወደድከኝ ለምን ትሸሽኛለህ?
- አባትሽን አጥብቄ እጠላቸዋለሁ -
- በአባቴ ምክንያት እኔን መራቅ ይገባህል?
- አንቺ ለአባትሽ ደንታ የሌለሽ ብትሆኚ ደግ ነበር። ለአባትሽ ያለሽ ፍቅር መለኪያ የለውም። ሁለቱ ስሜቶችሽ ወደፊት ይጋጩብሻል። ስለ አባትሽ መልካምነት ስታነሺ ክፉ መናገሪያ አይቀርም። ቤተሰቦችሽ ዘንድ እንድሄድ ስትጠይቁኝ ስለማልሰማህ እንጋጫለን። ይቅርታ የኔ ፍቅር -
- አባቴን አምርረህ የምትጠላበት ምክንያት በቂ አይደለም አኖሌ?
- ይገርምሻል የዲት። ከባህሪዬ የተሻለ ማሰብ አይችሉም።
- ማነው ባህሪዬ?
- ባህሪዬን አታውቁውም? ለነገሩ ባታውቁው ይሻልሻል። አንድ ደብተራ ነው። ስለ እርሞ በግእዝ ያሰፈረው ፅሁፍ የጋላ ታሪክ፤ የነገዳቸው ቁጥር፤ ነፍሳትን ለመገደል ያላቸውን አራባጅነትና የጭካኔ መጥፎ ልማዳቸውን ለማሳወቅ የጋላን ታሪክ ለመጻፍ ጀምረዋል። በሚል የጥላቻ አረፍተነገር ነው የሚጀምረው። ከዚያ ወዲያ ያለውን ተይዎ። ምንም አያደርግልሽ። አባትሽ ከዚያ ባህር የተቀዱ ሰው ናቸው። በድጋሚ ይቅርታ - ይህን የምለው ላላዝንሽ ብዬ አይደለም።
- ይህ ለእኔ ላንተ መለያየት ምክንያት ሊሆን አይችልም አኖሌ። ለምን በግልፅ ጠላሁሽ አትለኝም?
- አልጠላሁሽም የዲት -
- ባትጠላኝም ሌላ አፍቅረህ ይሆናል -
- በጭራሽ! -
- ወንዶችን ማመን ላይቻል ነው! አኖሌ -
- ጥሩ ልጅ ነሽ የዲት! ከኔ የተሻለ ሰው ማፍቀር ትችያለሽ። እኔ እንዳልጠላሁሽ ግን እመኚ። በሀይወቴ ሁለት ጊዜ ብቻ ነው ያፈቀርኩት። እንደኛዋ ደግሞ አንቺ ነሽ -
- ሌላዋስ? -
- አሁን የለችም። የቆየ ታሪክ ነው።
- ማን ትባላለች?

- ሀወኒ: -
- የትናት አሁን?
- አላውቅም:: ስደት ላይ ልትሆን ትችላለች:: ሞታም ሊሆን ይችላል-
- ላባቱ ምርጫዬ እንተ መሆንህን ነገራዋለሁኩ አኖሌ:-
- አዘነ-ብሽ?-
- ደስ አላለውም:: እኔ ገን ፍርጥ፣ ቁርጥ አድርጌ ነው የነገርከት:-
- 'አረመኔ እንዴት ታገቢያለሽ ብለው አገር ይያዝልኝ አላለም?:-
- እኖሌ እባክህ እንዲያ አትባል:-
- እንቺ ያላስተዋልሻቸው እያሌ ነገሮች አሉ ዮዲት:: እነዚያ ያላስተዋልሻቸው እውነታዎች ገን ባጭር ጊዜ ውስጥ ገህድ የሚሆኑ ይመስለኛል:-
- ምንድነው ገህድ የሚሆነው አኖሌ?
- የሮባ ዳዲ ትገቢት መፈፀሙ የሚቀር አይመስለኝም -
- ማነው ሮባ?
- የባህሬይ ባላጋራ - ብሎ ፈገገ አለ:: አያይዙ እንዲህ አላት፣ «Harold G. Marcus የተባለ ታሪክ ፀሀፊ Imperialism & Expansionism in Ethiopia በተባለ መፅሀፉ ሮባ የተባሉትን የእርሷ ኦሮሞ ጠቅላይ ፅፎአል::

'The hour has not come, but it will come; perhaps our children will see the departure of the oppressor' ነበር ያሉት ሮባ ዳዲ:: በርግጥም ልጆቻቸው እኛ መሆናችን ነው:: ያንን ቀን መናፈቅ ጀምራለሁ ዮዲት:: የሚንቁን ሁሉ ከባድ የመሬት መንቀጥቀጥ የደረሰ ያህል የሚርዱበት ተናፋቂ አለት -

- እኖሌ ዛሬ ብዙ ጠጥተህል:: ስሜታዊ ሆነሃል:-
- በጭቆታ ምኒልክ ዙሪያ ስናወራ አባትሽ ምን አሉኝ መሰለሽ:: 'እግዚአብሔር ኢትዮጵያን አንድ ለማድረግ ምኒልክን ላከ' የብሃላቸው ትርጉሞች ሰውር አይደለም፤ ዮዲት:: የሰው ልጅ ሁሉ ጌታ የሆነው እግዚአብሔር የላከው ገዢ ፍፁማዊ ነውና አሜን ብላችሁ ተቀብሉ ማለታቸው ነው:: በዚህ እምነታቸው አባትሽ ከባህሬይ በምን ይለያሉ? ለመሆኑ እስኪ አንድ ጥያቄ ላቅርብልሽ ዮዲት፤ እግዚአብሔር ላንቺ

የዶሮ ፍትፍት ሲያገርስ በክርኑ የኔን ጥርስ የሚያራግፍ ይመስልሻል:-

መልስ አልሰጠችውም:: - ከአስመራ እንደተመለስክ በዚህ ርእስ ላይ በጥብቅ እነጋግርህሁ - አለችው::

ተላሰመው ተለያዩ::

... አይሮፕላንዎ ፍጥነትዎን ቀነሰች:: አስመራ ቀርቦው ፍርአል:: አኖሌ ስለ ዮዲት ማሰቡን ትቶ ወደ ሮዛ ተሻገረ:: የሰሙኤል የአክሱት ልጅ:: የማይጠገብ ጨዋታ ያላት የአስመራ ልጅ ... ሊያገኛት ቸክለ::

- 4 -

የደህንነት ሚኒስትሩ ጂብሪልን በአስቸኩዋይ ወደ ቢሮአቸው ካስጠሩት በሁዋላ ቁጣቸው ገፅታቸው ላይ እየተንገገገ፣ ከሰላምታ በፊት እንዲህ ነበር ያሉት፤

«የጠራሁህ እጅግ አደገኛ ስለሆኑ ሁለት ጉዳዮች ላዋይህ ነው:: ማታ በወንዝዴዎች ራድዮ የተነገረውን አዳምጠሃል?»

«ስብሰባ ስላመሽሁ አላዳመጥሁም ... ክቡር ሚኒስትር::»

«ደህና እኔው እነገርሃለሁ» አሉ ጠረጴዛቸው ላይ የተበታተነውን ወረቀት እያተረጎመሱ «... ሆሎም እርአያ በተባለው ወንዝዴ ላይ ጥቃት እንዲፈፀም ታማኝ ብለህ የላከኸው ሰው እቅድህን ሁሉ ሲዘከዝክ አምሸቶአል::»

በጥሬ የተመታ ያህል ደርቆ ቀረ::

«ውርደት ነው! ቅሌት ነው! ይህ የአመላመል ስህተት እንዴት ተፈጠረ? ለዚህ ጥያቄ በቂ መልስ ማቅረብ ሊኖርብህ ነው:: በርግጥ ስህተት ከሆነ ማለት ነው» ብለው በንዴት በሚነድ አይናቸው ገረፉት::

«ምን ለማለት እችላለሁ ክቡር ሚኒስትር!» ብሎ በመረበሽ አይናቸውን ይሸሽ ጀመር:: «... ይህን የመሰለ ሁኔታ በመላው አለም ሲያጋጥም የነበረና ወደፊትም ሊያጋጥም የሚችል ነው:: ሰላዮች አስቸጋሪ ፍጡራን ናቸው:: ይከዳሉ! ለሁለት ተቃራኒ ሀይሎች ይሰልላሉ! በጀግንነት መስዋዕት የሚሆኑም አሉ:: ይህ የላከው ልጅ ደህና ነበር:: ከዚህ ቀደም ሁለት ጊዜ ከባድ ሀላፊነቶችን በብቃት የፈፀመ ሰው ነው:: የፓርቲ አባልም ነው! ጉዋድ ሚኒስትር ...»

«ደህና! ትምህርታዊ ማብራሪያውን ለሌሎች አቆየው። ሁለተኛው የአኖሌ ዋቅ ጉዳይ ነው። ፕሬዚዳንቱ ዘንድ እስኪቀርብ ድረስ ሙገሳ ደርድረህለት ለዚህ ስራ አጭተኸዋል። በርግጥ በዚህ ደረጃ ታማኝ ሰው ነው ማለት ይቻላል?»

«ጉዋድ ሚኒስትር ... አኖሌ እስተማማኝ ሰው ነው።»

«ምን ያህል ፐርሰንት?» አሉት።

አሰባና አመነታ።

«በፐርሰንት ለማስቀመጥ ያስቸገረኛል። ስለሌሎች ሰዎች መናገር በጣም ይከብዳል። በከፍተኛ ስልጣን ላይ ያሉ ቁልፍ የፓርቲው ሰዎች ጭምር ሊከዱ ይችላሉ። የፓርቲያችን አባል ያልሆኑ ሰራተኞችም ታማኝ ሊሆኑ ብዙ ጊዜ አጋጥመውናል። ይህ አከራካሪ ይመስለኛል። የኤርትራው ተግባር ባለሙያን ስለሚጠይቅ ከበድ ያለ ተግባር ነው። አኖሌ በብቃት ሊሰራው ይችላል ብዬ እምናለሁ። ምስጢር ይጠብቃል ብዬም እምናለሁ። ጥንቁቅ ነው። ጠጥቶ ራሱን አይስትም። ይህን ያህል አውቃለሁ። መቶ በመቶ ግን ስለ አኖሌ መናገር ያስቸገራል። የሰዎችን ልብ ጠልቆ ማወቅ ይከብዳል ...»

«የእነግ አባል ሊሆን አይችልም?»

«በጭራሽ!» ሲል አረጋገጠ ጂብሪል።

«አርግጠኛ መሆን ትችላለህ?» አሉ የደህንነት ሚኒስትሩ።

«አርግጠኛ ነኝ ጉዋድ ሚኒስትር። ከሌሎች ሀይሎች ጋር ከቶ ገንኙነት ሊኖረው አይችልም። እኩይ ተልእኮ ይዞ የመጣ አለመሆኑን ከልብ እምናለሁ። አኖሌ በዚህ ደረጃ ጨርሶ አይጠረጠርም።»

«እንዳልከው ልጁ ሌላ ተልእኮ ላይኖረው ይችል ይሆናል። መጠንቀቅ ግን ያሻል። ትላንት በወንበዴ ሬድዮ መገለጫ እንደሰጠው ቡችላ ለፍርፋሪ ሲሉ ሀገር ሊሸጡ የሚደራደሩ ደላሎችን ለይቶ ማወቅ ያስፈልጋል። በጣም ... በጣም መጠንቀቅ ያሻል።»

ዝም አለ ጂብሪል። ለምላሽ አንኩዋ ፈጣን ነበር። ዛሬ ግን አመነታ። ሚኒስትሩ ቀጠለ።

«ይህን ልጅ እዚህ መስሪያ ቤት ያመጠኸው አንተ ነህ። ተጨማሪ ሀላፊነት አሰጠህ።»

መልስ አልሰጣቸውም።

«ለማንኛውም። በየእለቱ የቴሌፎን ሪፖርት ያቅርብላህ።»

ጂብሪል «መመሪያውን ተግባራዊ አደርጋለሁ» የሚል ምላሽ ከሰጠ በሁዋላ ከተቀመጠበት ተነሳ።

«ቆይ ... ቆይ አልጨረስንም» አሉት።

ተመልሶ ተቀመጠ።

«ሌላ አስቸኩዋይ ጥናት የሚያስፈልገው ጉዳይ አለ።»

ጂብሪል ማስታወሻ ደብተሩን ገለጠ።

«በወያኔና በሻእቢያ አባልነት ተጠርጥረው የታሰሩ ሰዎች ስም ዝርዝር በአስቸኩዋይ ይለይ!»

«መልካም!»

«በከፍተኛ የንግድ ስራ ላይ የተሰማሩና በመንግስት መዋቅሮች ውስጥ የተሰገሰጉ የኤርትራና የትግራይ ተወላጆች ስምና ሙሉ አድራሻ በአስቸኩዋይ ይቅረብልኝ።»

«በመላው ኢትዮጵያ ከተሞች ነው?»

«አሁ!»

«መልካም!»

«በደህንነት መዋቅሮቻችን ውስጥ የኤርትራና የትግራይ ተወላጆች መኖር አለመኖራቸው በድጋሚ ይጣራ!»

«መልካም!»

«ጨርሻለሁ!»

ጂብሪል ወደ ቢሮው ሲያመራ 'ፍፃሜ መጥቶአል!' የሚል ቃል መጣበት። የተሰጡት ትእዛዞች ፍርሀት ለቀቁበት። 'እነዚህ ሰዎች ተስፋ ቆርጠዋል ማለት ነው?' ሲል ራሱን ጠየቀ።

ሚኒስትሩን ዛሬ ከልክ በላይ ያነጫነጫቸው በሀወሀት መሪዎች ላይ የተሰነዘረው የግድያ ሙከራ በመክሸፍ መሆኑን ጂብሪል አውቆአል። ስለዚህ ቁጣቸውን ችላ አለው። ይልቁን የኢትዮጵያን የወደፊት እድል ለማሰብ ሞክረና ተደባለቀበት። ጨለማ እንጂ ብርሃን አልታይህ አለው። እንደልማዱ አንድ ቅኔ አስታወሰ - የአንድ ታዋቂ ኢትዮጵያዊ ባለቅኔ ስንኞች።

... ደንስ ጉብዝ!

ደንስ ጅግና!

ከራሻትከን አውልቅና ...

ሰንኞቹ ስለጠፋቡት ማሰብ ጀመረ ...
 ጥቂት መስመሮችን ብቻ ይዞአል ...
 ... ምንም - ምንም አንዳታሰብ፤
 ሁሉን ሁሉን እንድትረሳ!
 ጭንቅላትክን ግዘፍበት!
 የጃዝ ፋንፋር እንኩዋኩዋበት!
 አናፋበት ሸልልበት!
 የሲቃ ላቅ አስካካበት ...
 ዝግ ብሎ ያሰበ እንደሁ
 ይነገርሃል አንዳች እውነት!
 መከፋውን አስነስቶ በረረ - አልኩል አስፈልጎታል።
 ሲበላጭ ኣንዲሁ ያደርገዋል ...

ክፍል - ሁለት

ቶሎህ - ልቅብ

ማርያም አስመረይቲ

በረሃ ያሉትን አደራ!

ምእራፍ ስድስት

- 1 -

እምባሳይራ ሆቴል ሰዓተኛ ፎት ላይ ሆኖ አስመራን ቁልቁል እያየ ይቆዝማል። ለአይን ያዝ አድርጎአል። ሲቪል የለበሱ ወታደሮች ደረታቸውን ገልብጠው በኩምቢሽታቶ ጉዳና ላይ ወዲያ ወዲህ ሲሉ ይታዩታል - አናሌ ዋቆ።

አስመራ ደርሶ ስራውን ከጀመረ አስር ቀን ቢሞላውም እንኩዋ ከተማዋን ተዘዋውሮ ለማየት እምብዛም ፍላጎት አላደረገችም። የሚሰበው ነገር አጣ። አስመራ የምታዛጋ መንደር ሆነችበት። የቀድሞ ውበትዋን እያነሳሳች የምትተክዝ ባልቴት። የወታደሮች መረገጫ ሆነችበት - አስመራ። ያቀረቀረ ህዝብ። ቀለማቸው

የረገፈ ገድገዳዎች። ባዶ። እና። ሞት የነገሰባት፤ ፍርሀት የየለባት፤ ተስፋ ቢስ ከተማ ሆነችበት - አስመራ።

በዚህ ላይ በከተማዋ የሚያውቀው ሰው የለውም። ርዛ የተባለችው የሳሙኤል ዘመድም አልደወለችለትም። የምታርፍበትን ሆቴል ስለነገርኩዋት ራስዋ ትደውልልህለች' ነበር ያለው ሳሙኤል።

በረንዳ ላይ ቆሞ ፍርሀት ያራዳትን ከተማ እያየ መቆዘመ ስለቸው። ይልቁን የአለት ውሎውን ሪፖርት ማዘጋጀት እንደሚገባው አለበ። እና ከመኝታ ክፍሉ ማስታወሻ ደብተሩንና ወንበር ይዞ ወደ በረንዳው ተመለሰ።

ዛሬ አብርሀ ፀሎት ከተባለ እስረኛ ጋር ነበር ውይይት ለማድረግ የሞከረው። ውይይቱ የተሳካ ነበር። እስረኛው መረጃ ለመስጠት ፈቃደኛ ባይሆንም በአንድ ነጥብ ግን አኖሌን መሳብ ችሎ ነበር። አኖሌ በሽእቢያ ሰላይነት ተጠርጥሮ በታሰረው በዚህ ሰው ባህርይ በእጅጉ ተገርሞአል። ማርያም ግምቢ ተብሎ ከሚጠራው ልዩ እስር ቤት ሄዶ ነበር ያነጋገረው፤

- እኔ የፖሊስ መርማሪ አይደለሁምና በተለየ መንገድ እንድትቀርቡኝ እፈልጋለሁ።- ይለዋል እንደተገናኙ። የሚያነጋግራቸውን እስረኞች ሁሉ በዚህ መንገድ ተለሳልሶ ነበር የሚቀርባቸው።

አብርሃ ፀሎት የተባለው እስረኛ ለአኖሌ የተለሳለሰ አቀራረብ ምላሽ ሳይሰጥ ስሜቱ በማይታወቅ ሁኔታ ገረመመው፤ አኖሌ ቀጠለ፤

- ብዙ ድብደባ አድርሰውብህል? -

በፋሻ የታሸገ ግራ እጁን እያየ ነበር ይህን ጥያቄ ያቀረበለት።

- ደህና ነው - ሲል ምላሽ ሰጠ አብርሀ።

- ስብራት አለው እጅህ?።

- አይመስለኝም -

- የሻእቢያ ሰላይ መሆንን አጫውተውኛል። እውነት ነው? -

- ልክ ነው።

- በቀላሉ ማመን ያልተለመደ ነው - አለው አኖሌ ወሬ

ለማራዘም።

- መካድ ትርጉም አልነበረውም። ፖሊሶች እጅ ላይ መረጃ አገኝተዋል።

- ከደህንነት ሰዎች ጋር ለመተባበር ፈቃደኛ አለመሆንን ነው ፖሊሶቹ የነገሩኝ። ለላይነትህን ካመንክ ወዲያ አለመተባበር ስቃይህን ማብዛት አይሆንም? -

- ስቃዩን ፈርቼ የተሳሳተ መረጃ ብሰጣቸው ምን ይጠቀማሉ? የደህንነት ሰዎች የሚፈልጉት የሻእቢያን የአስመራ የሰላላ መዋቅር ማግኘት ነው። ይህን ፍላጎታቸውን የሚያረካ የሰዎችን ስም ዝርዝር ከኔ ይፈልጋሉ። አጋጣሚ ሆኖ እኔ ከአንድ ሰው ጋር ብቻ ነው ግንኙነት የነበረኝ። የመለመለኝም ያው ሰው ነው።

- የሰውየውን ስም ሰጥተኝቸዋል?።

- አሳምሬ ነዋ!።

- ማነው ሰውየው?

- ሻምበል ቃለመለኩት ካሳዩ ይባላል።

- ተያዘ ታዲያ?

- በሁለተኛው አብዮታዊ ሰራዊት ውስጥ በዚህ ስም የሚጠራ መኩንን የለም ነው የሚሉኝ። መልኩን ጭምር በዝርዝር ተናገርሁ። ጠገናና አይነጥቁር፤ ቁመቱ ሜትር ከሰባ፤ አፍንጫው ሰልካካ፤ ጠይም፤ ጥርሶቹ ችምችም ያሉ ነጫጮች፤ ጢሙን ሙልጭ አድርጎ የሚላጭ፤ ድምፁ ቀጠን ያለና ስለታም፤ አረማመዱ ፈጣን፤ መሆኑን ዘርዘሪ ገለፅኩ። የምንገናኘው ከምቢሽታቶ ላይ እንደነበር፤ የምንለያየውም በዚያው ጉዳይ መሆኑን፤ ከመለመለኝ ሰስት ወር ብቻ እንደሆነ፤ በተያዘኩበት አለት በእጅ የተገኘውን መረጃ ለአንድ ሰላላ ሰው እንዳስተላልፍ እንደሰጠኝ፤ የተጠቀሰው ሰው በዚያው በኩምቢሽታቶ ጉዳይ ላይ ራሱ መጥቶ ሲጋራ እንድለኩስለት እንደሚጠይቀኝ፤ እኔም በክብሪት ወይስ በላይተር ብዩ እንዳማርጠው፤ ምርጫው ከብሪት እንደሚሆን፤ የምሰጠው መልእክትም በክብሪቱ ውስጥ ስለሚገኝ፤ ከብሪቱን ለተጠቀሰው ሰው ከሰጠሁ በሁዋላ የአለቱ ተግባራ እንደሚያበቃ ነበር የተነገረኝ። ይህን ከመፈፀሜ በፊት ነው የተያዘኩት። እናም ይህንኑ አብራራሁ። ፖሊሶች ግን ጨርሶ አላመኑኝም። እየተለደሁባቸው መሆኑን ደጋግመው ይነገሩኛል። እውነታው ግን ይሄው ነው።

አኖሌ የፌዝ ፈገግታ አሳይቶት፤

- በርግጥም ቀልድ ይመስላል - አለው። አያይዘም - ለአብነት ጠገናና አይነጥቁር መሆኑን ገልፀዋል። ይህ ፊደል ነው። ምክንያቱም ያንተና የኔ ጠገናና አይንም ጥቁር ነው። በዚህ ሁኔታ ከተጠልክ ስቃይ ሊበዛብህ ስለሚችል መረጃ መስጠት ካልቻልክ በሌሎች አንዳንድ ነገሮች ለምን ትብብር አታደርግም?።

- ለምሳሌ ምን? - አለ አብርሃ።

- ሀዘቡ ፀረ ሻለቢያ አቁም እንዲይዝ በመቀስቀስ! በመሳሰለው።

- እሱን አልፈፀምም -

- ለምን? - አኖሌ ተገረመ!

- ምክንያቱም እኔ ቴሌቪዥን ላይ ቀርቤ የማደርገው ትስቀሳ የኤርትራን ሀዘብ ስሜት የኢትዮጵያ መንግስት በሚፈልገው መንገድ ሊገራው አይችልም። መፍትሄው ሌላ ነው።

- በሚዲያ ቀርቦ ብትናገር ምናልባት ነፃ ልትለቀቅ ትችላለህ።

- ነፃ ለመለቀቅ ነው መናገር ያለብኝ ወይስ ሻለቢያን ለመገዳትና የኢትዮጵያ መንግስትን ለመጥቀም? - ሲል አፋጠጠው። አያይዘኝም - ራሴን ነፃ ለማድረግ ስል የምናገራት አንዲት ቃል ከቶ የለችም። መንግስት ድል የሚያገኝበትን መንገድ ግን ልጠቁም አችላለሁ። በርግጥ የደህንነት ሰዎች ኤርትራ ላይ ድል ስለሚገኝበት መንገድ ሀሳብ እንድሰጥ አልጋጠኩኝም። የነሱ ልዩ ችሎታ አስረኛን ማስቀየት ብቻ ነው።

- ድል የሚገኝበት መንገድ ምንድነው? - ሲል ጠየቀው አኖሌ።

አብርሀ ፀሎት ደክም ያለ ረገገታ ካላየው በሁዋላ!

- ሀሳቤን አዳምጠህ ለመወርወር ነው ወይስ ሀሳቡን ካመንክበት በርግጥም የማስፈፀም አቅም አለህ?

አኖሌ አመነታ!

- የማስፈፀም አቅም የለኝም። ሀሳቡን ካመንክበት ለኩሎኔል መንግስቱ የማቅረብ ችሎታ ግን አለኝ።

አብርሀ ፀሎት - ይህም ትልቅ ስልጣን ነው - ካለ በሁዋላ እንዲህ እያለ ያወጋው ጀመር!

- የኤርትራን ሀዘብ ልብ ለማሸነፍ ዘዴው ተላል ነው። በትድግሪያ ሀዘቡ ላይ የሚደረገው የአውሮፕላን ድብደባ መቆም

አለበት። ሀለተኛ ወታደሮች ጉጂውን እንዳያቃጥሉበት! ከብቶቹንና ፍየሎቹን እንዳያርዱ! ልጃገረዶችን እንዳይደፍሩ! ዛፎችን እንዳይቆርጡ ማዘዝ! ይህ በደብዳቤ የሚፈፀም ሳይሆን በማስሚዲያ በአዋቂ ነው መነገር ያለበት! የገበሬውን አንድ በግ ያላገባብ ያረደ ሞት እንዲፈረድበት ማወጅ! በግልባጬ ደግሞ ወታደሩ ዛፍ እንዲተክል! በትርፍ ጊዜው ገበሬውን በእርሻ! በአጫዳና በአረም እንዲያገዝ ማድረግ! በገጠሮች ክሊኒክ! ትምህርት ቤትና መንገድ መገንባት! መቸም የገንዘብ ችግር የሚገጥም አይመስለኝም። የአንድ ቢሌም የጦር መሳሪያ ጥይት ዋጋ አንድ ክሊኒክ አንቀጣር ይገነባል። በተጨማሪ ከኤርትራ ተነቅለው ወደ መሀል አገር የተወሰዱ የፋብሪካ ማሽኒሮች በሙሉ እንዲመለሱ ማድረግ! በተለይ በተለይ ወታደሮች ልጃገረዶችን አስገድደው እንዳይደፍሩ ጥብቅ ትእዛዝ መስጠት። ይህን ድርጊት የፈፀመ ወታደር ሀዘብ በተሰበሰበበት በሞት እንዲቀጣ ማድረግ። ይህን የመሳሰሉ አርምጃዎች ከተወሰዱ ቢያንስ የገበሬው ልብ መዋለል ይጀምራል። 'ይህንን ለሀዘብ አሳቢ መንግስት ምን ናጠር ነው የምንለው?' ማለት ይጀምራል። በረከኞችንም ከመንግስት ጋር ታረቁ ማለት ይጀምራል። የኤርትራን ሀዘብ ልብ ማግኘት የሚቻለው በዚህ መንገድ ብቻ ነው። ይህም ብቸኛ አማራጭ መሆኑን አረጋግጥላለሁ -

አኖሌ በተመሰጠ ነበር ያዳመጠው። አብርሀ ንግግሩን ገታ ሲያደርግ ግን እንደመባኝ አለ። አያመነታም!

- ሀሳብህ ያገብኩልኝ። መንግስት ግን ይህን እንደ መፍትሄ ሀሳብ አይቀበለውም። ምክንያቱም ...- አለና ሊል የፈለገውን መልሶ ዋጠው።

ሻለቃ ጉተማን አስታወሰ። የቡርቃን ገበሬዎች ለማረድ አድርገው የነበረውን ስሜትና መስገብገብ ሲያስብ ዘገነነው። የአስረኛውን የሚያገብጥ ሀሳብ በየትም አለም ያሉ አምባገነኖች ከቶ አይቀበሉትም። አምባገነንነት ደግሞ ፖሊሲ ሳይሆን ባህርይ ነው። ባህርይን እንደ ፖሊሲ መሻር አይቻልም። ከቶ አይቻልም - እያለ ለራሱ አንሾካሾክ - አኖሌ ዋቁ።

በዚህ ነበር ከአብርሀ ጋር የተለያዩት። ሲለየው ግን አደነቀው። አያደነቀው ነበር ወደ ቀጣዩ ስራው የተገባው።

በመንገድ ላይ ታዲያ 'ጮማዬ' ተብሎ በቅፅል ስም ለሚጠራው ረዳቱ እንዳንድ ጥያቄዎችን አቀረበለት።

- ስማ ጮማዬ፣ ወታደሮች የሀዘቡን ከብት እየነጠቁ ያርዳሉ እንዴ?።

ጮማዩ ሳያመነታ ነበር ምላሽ የሰጠው ...

- ምናለበት? የወንበዴ ዘርች አይደሉ እንዴት?:-

- ልጃገረዶችንም እንትን ይላሉ የሚባለውስ?

- ሽንኩርቶቹ!? ቀምሰው አያውቁም እርሱ!? -

አኖሌ ልቡ ቀጥ ልትል ነበር። ጨቤ ልቡ ላይ የተሰካ ያህል አቃሰተ። ጮማዩ ግን እንዳሻው ማውጋቱን ቀጠለ።

- ሽንኩርት ያልቀመሰ የጦር አባል በድፍን ሌርትራ ተፈልጎ አይገኝም። እኔ እንኩዋ አንድ ጊዜ ብቻ ነው የገጠመኝ። ግን አቃታትና ሞተች -

አኖሌ ቆሎው ተገፈፈ። በመደነቅም ያየው ጀመር!

- አልቻለችኝም። የገዛ ነጠላዋን አልብሼያት ሄድኩ። የሰባ አመተ ምህረት ታሪክ ነው የማውጋዎ። አሁንም አግብቻለሁ። አስመራ ላይም ሽንኩርቶች እንደልብ አይገኙም። ገጠር ነው ምቹ። ያኔ ደም አዛገኛ ቆራጦች ነበሩ። በሰዎቸው ይሉናል። በዚህ ላይ ልጅነት አለ ...

አኖሌ መስማት ስለጨነቀው አቁዋረጠው፤

- በል ፈጠን እያልክ ንዳ። ዛሬ ሰአቱም ሳይታሰብ እልም ነው ያለው።

... እምባሰይራ ሆቲል፤ በከፍሉ በረንዳ ላይ ሆኖ ውሎውን በማስታወሻ ደብተሩ እያሰፈረ ሳለ ስልክ ጮኹ። ሄዶ እነሳው። የሆቲሉ አፕሬተር መስመሩን ሲለቅለት፤ 'ህለው!' አለ። የሴት ድምፅ ወደ ጆሮው መጣ። ውብ ድምፅ፤ ልስልስና ጥፍጥ ያለ። 'ሮዛ መሆን አለባት' አለ ለራሱ። አልተሳሳተም። 'ሮዛ እባላለሁ' ብላ ራስዋን አስተዋወቀችው። አማርኛዋ የትግርኛ ቃና ቢኖረውም ችግር ግን አልነበረበትም። አኖሌ የሚለው ስም አስቸግሮአት ቃል በቃል እየረገጠች ነበር የጠራችው። ስትለማመደው እንደቆየች አወቀባት። ቁጡብ መሆንዋን አኖሌ ፈጥኖ ገመተ። ጥሎበት የሰውን ባህርያት ወዲያው ወዲያው ፈርጆ ማስቀመጥ ይወዳል። መያው ያሳደረበት ተፅእኖ ሳይሆን አይቀርም።

«ካንተ ጋር እንድንገናኝ ሳሙኤል ነገረኝ። አስመራን እንዳስገብኝ ጭምር። ሳልደውልልህ ዘገየሁ፤ ይቅርታ። ከከተማ ወጣ ብዬ ሰነበትኩ። በድጋሚ ይቅርታ።»

«ምንም አይደለም። የትና መቼ ነው ታዲያ የማገኘሽ?» ሲል ጠየቃት።

«ነገ በሰድስት ሰዓት በአስመራ አቆጣጠር። ባር ኢምፔር። ታውቀዋለህ ኢምፔርን?»

«አውቀዋለሁ» ካለ በሁዋላ «... በምንድነው ታዲያ የማውቅሽ?» የሚል ጥያቄ አስከተለ፤

«እኔ ስለማውቅህ ችግር የለውም» ስትለው አላመናትም።

«የት ነው የምታውቁኝ?»

«ከሳሚ ጋር ጀርመን ላይ የተነሳችሁት ፎቶ አለኝ። መልክህ የሚጠፋ አይደለም። ፊትህ ላይ ደግሞ የማይረሳ ነገር አለ።»

«ምን?» አለ አኖሌ።

የልብ ምቱ ጨመረ። በሮዛ ግልፅነት መደሰት ጀመረ።

«... ፊትህ ላይ ጥልቅ ሀዘን በሚገባ እነበብኩ። ፎቶህን ላይ ሁልጊዜ ለነማማ ይህ ልጅ አንድ ያላገኘውና ያጣው ነገር ያለ አይመስላችሁም? እያልኩ ሰወተውታችው ፊትህን ትክ ብለው ይመለከቱና 'ለኛ ምንም እይታየንም ይሉኛል። ታዲያ ይህንኑ አንድ ቀን ለሳሚ ስነግረው፤ እንባ እስኪወጣው ድረስ ስቆ ስቆ ሲያበቃ 'አኖሌ ምንም አሳዛኝ ፊት የለውም። እንደ አሮሞ ምድር የዱር አራዊቶች በደስታ የሚኖር ሰው ነው' አለኝ» ብላ ረጅም ላቅ አሰማችው።

አኖሌም አብሮአት አየሳቀ፤

«ሳሚ መቸም ስለኔ ደግ ነገር ያወራል ብዬ አላስብም። ድራሽ ይጥፋ!» ካለ በሁዋላ «... አንቺ ስላደረብሽ ስሜት ግን በጣም ተገርሜያለሁ። እንዳልተሳሳተሽ ደግሞ አረጋግጥልሻለሁ። ከአርካታ ጋር የተራራቅሁ ሰው ነኝ። ያን ስሜት ይሆናል ያነበብሽው። ዞር ዞር ስለኔ ጥቂት በማሰብሽ አመለግንሻለሁ። ካንቺ ጋር ማውራትና መግባባት ይቻላል የሚል ስሜት ጭምር ከልብ አሳድራያለሁ። የነገው ቀጠሮም ፈጥኖ እንዲደርስ እመኛለሁ።»

«እኔም ቸኩያለሁ» አለችው ከልብ በሆነ ድምፅ።

«በይ ቻዎ ሮዚና!»

«ግራሴ ቺቪዲያም!»

ስልኩን ዘግቶ ወደ በረንዳው ተመልሶ የማስታወሻ ደብተሩን ማገላበጥ ቀጠለ። አኖሌ በቀን አሰራ ስድስት ሰአት ነው የሚሰራው።

እስረኞችን፣ ሀዘቡን፣ የታሪክ ሰዎችን፣ ጄኔራል መኮንኖችን፣ ተራ ወታደሮችን፣ ከፍተኛና መስመራዊ መኮንኖችን ያነጋገራል። ውሎውን ደግሞ በየእለቱ ወደ አዲሳባ ሪፖርት ያደርጋል።

የአስመራ የሀዘብ ደህንነት ሹም ኩሎኔል ዝናው ዘውትር ተሲያት ላይ እየደወለ ማምሻውን ካልጋበዘኩህ እያለ ቢያስቸግረውም ከአንድ ምሽት በላይ አልተገኘለትም። ገረኛና ቅብጥብጥ በመሆኑ ጠልቶታል። ሆኖም ማንኛውንም መረጃ በጠየቀው መሰረት በፍጥነት ስለሚያቀርብለት ምንጊዜም የሞቀ ፈገግታውን ይቸረዋል። እንደሁኔታውም በጉራ ለተወጠረች መንፈሱ ምግብ ይሆን ዘንድ ሽርፍራፊ አድናቆቶችን ይወረውርለታል።

አኖሌ በአስር ቀን ውስጥ የሰበሰባቸውን መረጃዎች እየገለበጠ ይፈታትሽ ጀመር። ካነጋገራቸው በርካታ እስረኞች መካከል ሶስት የኢትዮጵያ ወታደሮች የእንባ ከረጢቱን አስፈትተውታል። ስለ ሀዘብና ዲሞክራሲ፣ ስለሰላምና ጦርነት አጥብቆ እንዲያስብም አድርገውታል። በነዚህ ወታደሮች ምክንያት የራሱን ፖለቲካዊ እምነት ለመፈተሽ ጭምር ተገደለ። በተለይ ፍትህ የማግኘት ጥያቄ በሀሊናው ደጋግሞ ጮኹ። ስለመንግስት ባለስልጣናት ሀሊና ጭምር አሰበ። በርቀት ሲያስባቸው ፈራቸው። በእኒያ ሶስት ወታደሮች ምክንያት ስለራሱ የገዛ አግጣጫ ደጋግሞ ለማሰላሰል ተገደደ። እራሱ ለሚያቀርበው ስፍር ቁጥር የሌለው ጥያቄ ምላሽ ግን አያገኝም። ከሶስቱ ወታደሮች ጋር ያደረገውን ቆይታ ሲያስብ ያልተለመደ የአመፅ ስሜት በመላው ሰውነቱ ተሰራጭቶ ይሞቀዋል፣ ይነዘረዋል። ንዝረቱ ከስቃይ ጋር የተቀላቀለ ነበር። የእኒያ ሶስት ምስኪን ወታደሮች ገፅታ ፊቱ ድቅን ሲል ራሱን በነርሱ ቦታ አስቀምጦ ይሰቃያል ...

... ሞት የተፈረደባቸውን እስረኞች መዝገብ ሲያገላበጥ ነበር ስማቸውን ያገኘው። የመቶ አለቃ አክሊሉ ይባላል - መጀመሪያ ያነጋገረው ወታደር። ገና ያየው አለት በመኮንኑ ገፅታ ላይ ፍርሀት ሳይሆን ተስፋ ማጣትን ነበር አኖሌ ያነበበው፤

- ምን አጥፍተህ ታሰርክ? - ይለዋል።
- አዛዥን ገድቶ።
- ምክንያቱን ታብብራልኛልህ?
- መኮንኑ ታሪኩን አሳጥሮ አጫወተው።
- ጊዜው ከሶስት ወራት በፊት ነበር ...

ከሰራዩና ከሀማሌን አውራጃዎች የተመለሱ የሀዘባዊ ሰራዊት አባላት ጊንዳእ በሚባል ቦታ መከላከያ ይዘው እንዲቀመጡ ከተደረገ በሁዋላ ምፅዋ አካባቢ ያለች አንድ ኩረብታ ለመያዝ ውጊያ እንዲከፍቱ ታዘዙ። የዚህ ውጊያ አላማ እኒያ ሰዎች ኤርትራውያን ስለሆኑ እሾህን በሾህ እንዲሉ እርስ በርሳቸው ከተጫረሱ በሁዋላ ሻእቢያ ሲዳክም መደበኛው ጦር እንዲዋጋና የመደበኛ ሰራዊቱን መስዋእትነት ለመቀነስ ታስቦ ነበር። የሀዘባዊ ሰራዊቱ አባላት ግን ይህን ስለተረዱ ውጊያ ሲጀመር ጥይቱን ወደ ሰማይ ይረጩት ጀመር። የሻእቢያ ተዋጊዎችም ሁኔታውን ስለተገነዘቡ የምላሽ ተኩሳቸውን ወደሰማይ ላኩ። አዛዥ 'ተነቃነቅ!' እያለ ቢያንባርቅም ሽማግሌዎቹ ካለቡት አልተነሱም። አባትና ልጆች በደመናኛነት ተገባቡ። ሊጉዳዳ አልቻሉም።

እስመራ ያለው የሁለተኛው አብዮታዊ ሰራዊት አዛዥ ይህ «የአባትና ልጆች ቀልድ» ሪፖርት ሲደረግለት ለመቀጣጫ ሃያ ወታደሮች እንዲረሹ ያሳል። ተረሽነ። ይህ አርምጃ ሁለት ሺህ የሚሆኑትን ኤርትራውያን ሽማግሌዎች ከፋኛ አስቆጣ። ቀጣው እያደገ ሂደትም የሰራዩና የሀማሌን አውራጃዎች የሀዘባዊ ሰራዊት አባላት የነበሩበትን ተራራ ለቀው መውረድ ጀመሩ።

ጉዞ ወደ እስመራ ሆነ።

ፖለቲካ ሀገራዎች በዚህ ድንገተኛ አመፅ ይደናገጣሉ። በመገደ ላይ ቀድመው ይለምኑዋቸዋል። ወይ ፍንክቸ! ያስፈራሩዋቸዋል። ወይ ንቅንቅ! ጉዳዩ ጄኔራል ሁሌን ዘንድ አስመራ ደረሰ። ጄኔራሉ ብዙ አላሳለባቸውም። 'ረሽኑዋቸው' ሲሉ አዘዙ። አመፅን በማፈን የሰለጠነ አንድ የኮማንዶ ሀይል ወደ እስመራ የሚገባቸውን የሽማግሌዎች ሰራዊት እምባደርህ ከተባለች መንደር አካባቢ በአንድ ኮረብታ ስር አውጥማቲክ መትረፍሶችን ጠምዶ አድፍጦ ጠበቀው። ሽማግሌዎቹ ኤርትራውያን እየተገተለተሉ የሞት ቀለበት ውስጥ እንደገቡ የእሩምታ ተኩስ ዘነበባቸው። አብዛኛው ሞተ። ከፊሉ ቆሰ። የሞቱት በደም የተጠነ ጭቃ መሰሉ። በዚህ ዘመቻ የመገናኛ መኮንን የነበረው መቶ አለቃ አክሊሉ ሀዘባዊ ሰራዊቱ ላይ የጥይት ድፍ ሲዘንም እሱ ወባ እንደያዘው ሰው ይንቀጠቀጥ ነበር። አዎን ትዝ አለው - የሚሰቱ አባት ከአመፀኞቹ መሀል መፍራቸው። ሚስቱን ከራሱ በላይ ያፈቅራታል። ለአባትዋ ያላትን ስለትና ፍቅርም ያውቃል። ተኩሱ እንዳለቀ በደመናኛነት ነበር በደም ወደተጥለቀቀት ሽማግሌዎች የበረረው። ይፈልግ ጀመር - የሚሰቱን አባት። አገኛቸው - እግራቸው ቆሰሉ። እግዚአብሔርን አመሰገነ። በደስታ ራሱን መቆጣጠር አቃተው። እንደምንም ከወደቀበት ደግፎ እንስተክቸው በራሳ መሀል ሲያቀዋርጥ አዛዥ ሻምበል ታምሩ

ያየዋል!

- ምን እያደረገክ ነው መቶ አለቃ አክሊሉ?:-
- አማቺ ናቸው - ይላል በልመና ስሜት:-
- አብዮት ልጅዎን ትባላለች! ጣለውና ጨርሰው -
- ጉዋድ ሻምበል አባክዎ ዛሬን ይዋሉልኝ:- በሀይወቴ እክስዎታለሁ:-

- ግደለው! ትእዛዝ ነው:-

አክሊሉ አማቺን ለቀቃቸው:- አይናቺ ግን ሻምበሉን ይማፀኑ ነበር:-

- ግደለው:-

- አይሆንልኝም ጉዋድ ሻምበል:-

ሻምበሉ ሽጉጡን መዞ የሽማግሌውን ግምባር ለሁለት ገመሰው:- ሽማግሌው በአኖጢማቸው ተደፉ:- መቶአለቃ አክሊሉ ራሱን አላውቀም:- ጣቱን የጠመንጃው ምላጭ ላይ አሳረፈ:- ሳበው ... ሳበው ... አልሰቀቀውም:- አሰራ አምስት የክላሽንኩቭ ጥይት በሻምበሉ ደረት ላይ ጠቀጠቀ:- እና አጁን ለመንግስት ጠሰ:-

አኖሌ የእስረኛውን መቶ አለቃ ታሪክ በመደነቅ ሰምቶ ሲያበቃ:-

- በጥፋትህ ምን እንደተፈረደብህ አውቀህል?:- ሲል ጠየቀው:-

- ሞት:- አለ፤ ገፅታው ላይ የተቃጠለ ስሜት እየተነበበ:-

- መቺ ነው ታዲያ ቅጣቱ ተፈፃሚ የሚሆነው?:-

- የፊታችን አርብ ከሰአት - ካለ በሁዋላ - እየሱስም አርብ ነበር የተሰቀለው - ሲል አክሊሉ:- በእሳት የተለበለበ ግንድ የመሰለ ገፅታው በድንገተኛ ተስፋ ተሞላ:-

- አሁን ምን ይሰማህል?:-

- ደስተኛ ነኝ:-

- ለምን?:-

- ሚስቴ የሆነውን ሁሉ ከሰማች በሁዋላ አንድም ጠብታ እንባ አልወጣትም አሉ:- ጠጉርዎን ሽሩባ ተሰርታ፤ እጥርጥር ለብላ የእለቱ አለት ከምቢሽታቶ ላይ መታየትዎን ስለማ ደስታ ተሰማኝ:- በሀይወቴ ቢያንስ አንድ መልካም ተግባር ፈፅሜያለሁ:-

- አትላጁን እንደከዳህ አይሰማህም?:-

- በጭራሽ:-

- እንዴት?:-

- እዚህ ያሉት ሰዎች ደጋጉት ናቸው:- ይላም ቢሆን የተፈጠሩበት መሬት ነው:- በዝግ መንደራቸው ምን ናጠሩ ነው የምንላቸው? ጠሩ ደግሞ አይናገርም እንጂ ማንም ቢሆን ኤርትራ መቆየት አይፈልገውም:-

- ማነው ስምዎ ማስትህ?:-

- ምፅላል - ካለ በሁዋላ - በጣም ነው የምትወደኝ:- ወላጆችዎ የሸዋ ሰው አታገቡ ብለው አስቸግረዋት ነበር:- የወንድምሽን ገዳይ እንዴት ታገቢያለሽ? ይሉዋት ነበር:- ተቀይመዋትም ነበር:- አሁን ሞት ለምን እንደተፈረደብኝ ሲሰሙ ግን መጥተው ይቅርታ ጠየቁኝ:- በተለይ አንድ አጉትዎ ጉቦ ሰጥተው እንዲያነጋግሩኝ ሲፈቅድላቸው ላመኝክበት አላማ መሞትህ ጀግንነት ነው:- ከሳህል ጀግኖች ለይቺ አላይህም ብለው በጆርዬ ነገሩኝ:- ግንባራ ላይ ስመው ጭምር ተሰናበቱኝ:- እንዲህ ሲሉኝ ተንሰቅስቄ አለቀስኩ:- ከንቱ ሞት አለመሞቱ ታወቀኝ:- ደሞ አንድ ወንድ ልጅ አለኝ:- ልጄ በኔ ታሪክ የሚደሰት ይመስለኛል:- እዚህ ያሉት ወሾች ፖሊሶች ግን ከሰው የተፈጠሩ መሆናቸውን እጠራጠራለሁ:- እኔ ገና ሳልገደል በሚስቴ ውበት ተማርከው ለጋብቻ ጠየቁዋት:- እስከገደል እንኩዋ ቢታገሱ ምናል? ግን እኔ ከተገደልኩ ሚስቴ እዚህ ስለማትመጣ ያንጊዜ አናገኛትም ብለው ሰግተው ይሆናል:-

- ባለቤትህ ትጠይቅሃለች?:-

- እስከረሸን ድረስ በቀን ሰላሳ ብር ጉቦ እየተከፈለ ለሁለት ደቂቃ እንድንገናኝ ዘመዶችዎ አመቻችተውልኛል:- አሁን እንኩዋ ሁለት ቀን ነው የቀረኝ:-

- የትውልድ መንደርህ የት ነው?:-

- አታውቀውም:-

- ንገረኝ አውቀው ይሆናል:-

- ጋሱሬን ታውቃለህ? - አለ አክሊሉ ፈገግ ብለው:-

- የት ነው ልጄ?:-

- አንዲት የጉራጌዎች የገጠር ቀበሌ ናት:- ብሎ ትክዝ አለ:-

አኖሌ ከተሰጡት ፋይሎች መካከል የሞት ፍርድ

የተፈረደባቸውን የጦር ሰራዊት አባላት ቅድሚያ ሰጥቶ ነበር ያነጋገራቸው። ፀረ-አንድነት ግጥም ፅፎ በግብር ቤቱ በራፍ ላይ ከሚገኘው የማስታወቂያ ሰሌዳ ላይ በመለጠፉ ሞት የተፈረደበት ወጣትም ትኩረቱን ስለላበው ከመቶ አለቃ አክሊሉ ቀጥሎ እንዲቀርብለት ያዘዘው እሱን ነበር። ለአኖሌ በረዳትነት የተመደበው ሮማዬ ይህን አስረኛ ላለማቅረብ አንገራግሮ ነበር።

- አብድ እኩ ነው ጌታዬ።
- ይሁን አምጣው!።
- በወሬ ያደርቆታል። አራት ነጥብ አያውቅም።

- ሻለቃ ባሻ ያዘዘኩህን ብቻ ፈፅም። ብሎ ሲቆጣው እንደ እርጉዝ ፈረስ የተለጠጠ ሆዱን እያወዛወዘ ውልቅ አለ። ባሻው ቀኑን ሙሉ ስለሰጋ አውርቶ አይታክትም። ከአኖሌ ጋር ሲተዋወቅም!

- አገልጋይዎ ሆኜ ተመድቤያለሁ። የቢላዋው ስለት ስጋውን ያላምረዋል እንዲሉ ስራዎ እንዲላካ ብልት ብልቱን አላይዎታለሁ። ሲል ነበር የጀመረው።

አኖሌ ውፍረቱና ቃላቱ ስለተገጣጠመበት ክልቡ ነበር የላቀው። ስድቡም 'አኖ ስጋ'፣ ጅማታም የመሳሰሉ ሲሆኑ ሲያደንቅም 'ሮማዬ'፣ ፍርምባዬ' ማለት ይቀናዋል። ለአስመራ ጄኔራሎች የአመት በአል በግ በመግዛት ዝናን አትርፎአል። በግ ሲመርጥ ከበገ ድድ ጀምሮ ሆዱ ውስጥ ጭድ አለመሰገሰጉን፣ ኩላሊቱን፣ ብልቱን፣ ኩቲውን፣ የጠጉር ቀለሙን፣ እገላብጦ ይመረምራል። የተማረና ያልተማረ የሚላቸው በጉችም አሉት። ከተማ ውስጥ ወረቀት እየበሉ ያደጉትን በጉች የተማሩ በጉች ይላቸዋል። እንደሱ እምነት ስጋቸው አፈር አፈር ይላል። የቅርጫ ወሬ ከተሰማ ከተፍ ነው። ገንዘብ ከሌለው ከሻኛው አንድ ጉርሻ ቀምሶ ይመለሳል። ቅፅል ስሙም ሮማዬ ሆኖ ቀርቶአል። አኖሌ ስለዚህ ስጋ ወዳድ ረዳቱ በተመስጦ እያሰበ ሲገረም ነበር እብድ የተባለውን አስረኛ ይዞለት ከተፍ ያለው።

- ይሄው ጌታዬ ... እንግዲህ ቢላውም ሰንጋውም ይኸው። ችግር ከፈጠረበት ግን ይገነፋኝ። እዚህ አለሁ። ብሎ ውልቅ አለ። ሞት የተፈረደበት ምስኪን ወጣት ጭብጥ ብሎ ወንበሩ ላይ ቢቀመጥም አይኖቹ ግን እንደ እባብ አይን ያለማረፍ ይካለቡ ነበር። ጤነኛ አይመስልም። ለመናገር አንዳቆበቆም ይታወቅበታል።

- ምን አጥፍተህ ታሰርክ? - ሲል ጠየቀው።
- መልካም! - ብሎ ተመቻቸ - ከስር መሰረቱ ልናገር? -

- ቀጥል:-

- ተራራው ክፍለጦር በ1973 ሲመሰረት ከአዲሳባ ነው ወደ ውትድርና የገባሁት።

- የሀይወት ታሪክህን ተወውና የታሰርክበትን ምክንያት ብቻ ንገረኝ:-

- የታሰርኩትማ በማይረባ ግጥም ነው። ዞር ዞር ግን ይህን ሁሉ ተንክል የጉነጉነው ሌጊዮን ነው።

- ማነው ሌጊዮን?:-

- ጋኔን ነዋ!:-

አኖሌ በርግጥም የወጣቱ አእምሮ መነካቱን ተገነዘበ። እና በርጋታ ያወጋው ጀመር ...

- በል ቀጥል ... ከጋኔን ጋር ደሞ ምን አጋጫችሁ?:-

- እኔ ዲያቆን ነበርኩ። ድንገሊትዋን ቅድስት ማርያምን ለማገልገል ቅሌን ጨርቄን ሳልል በልጅነት ነው ወደ ገዳም የገባሁት። ለካ ሌጊዮን ይከታተለኛል። የድንገሊቱ ቀንደኛ ጠላትና ስም አጥፊ እንደመሆኑ እምዬ ማርያምን ማገልገል አብክንክኖት ኖርአል። አንድ ቀን አገኘኝ! ያለወትርዬ አስረሽ ምቺው ጠጅ ቤት ቁጭ ብዬ ስጠጣ ቆየሁ። በመካከሉ ፊኛዬን ከፋኛ ይዞኝ እከፍላለሁ ብዬ በጉዋር በር ብቅ አልኩ። ፊኛዬን ስለያዘኝ ሩቅ መሄድ አቃተኝና በጉርድ በርሜል ከቅንጭቡ አጥር ስር ከተቀመጠ የጠጅ አተላ ላይ መሸናት ጀመርኩ። ለካ ሌጊዮን በርሜሉ ውስጥ ተቀምጦ የጠጁን አተላ እየተሰገበገበ ይውጥ ኖርአል። የሚያቃጥለውን የጠጅ ሽንት ገበቱ በሚያህል ጆሮው ስለቅበት በርግጥ የአተላውን በርሜል እግሬ ስር ደፍቶ ከማድቤቱ ግድግዳ ተላተመ። እኔ ምናገባኝ ብዬ ሸንቼ ስመለስ ተከትሎኝ መጣና።

- ማን እንደሆንኩ ታውቃለህ? - አለኝ
- ማንም ሁን! ችግርህ ነው። አልኩት።
- ሌጊዮን የምባለው ሀይለኛው ጋኔን እኔ ነኝ - አለኝ።
- ችግርህ ነው። ብዬው ሂሳቤን ከፍቶ ውልቅ ልል ስል! ጠጅ ቀጅዎ ሁለት ብር ሰጥቼያት አንድ ነው የሰጠኸኝ ብላ ካደኙ። ያኔ ገባኝ። ሌጊዮን አንዱዋን ብር ስቦአት ኖርአል። እኔ ታዲያ ወደሰፈሬ ስመለስ ልክ ልኩን ነገርኩታ።
- የት አገኝተኸው?:-

- የሱን ማምሻ ደሞ አጣሁት!? ሴተኛዳሪዎቹ ሰፊ ሲያቃጥር አይደል እንዴ የሚያመሸው? ሰው ከጠጣለትና ከተዳራለት ከንፍ ያለው ነጭ እህያ ላይ ሉጋም አስሮ በደስታ ሲጋልብ ያድራል። ታዲያ ልክ ልኩን ነገርኩታ! ቁራ ላይ ብዙ ተባባሪ ስላለው ሁሉም ይሰማና ይለይለት ብዩ - ፍፃሜ መጥቶአል! - እያልኩ ጮህኩ። - መወርወሪያ የሌለኝ ሴት - መቁጠሪያ የሌለህ ወንድ - ሌጊዮንን አስደስታለሁ ብለህ ካትምህ በላይ አረቂ ተግተህ ከደም ጋር የተቀላቀለ ትውከት በየጉዳዩ ያዘረበረብህ ሁሉ ወዮልህ! ደም ታራለህ! ዘመኑ ሰዎች ደም የሚያሩበት ዘመን ነው። የአዳም ዘር! የሄዋን ዘር መልአክ ሞት አንገርቦብኻል ... ከሌጊዮን ጋር ያበርሽ ሁሉ ታውቀብኻል። አስራ ሶስት ከንፍ ያለው መልአክ ሞት ተልኩብኻል። ሞት ጥቁር ከንፋን ሲዘረጋብኝ ሰማያዊ የሀር ብርድ ልብስ እስኪመስልኝ ድረስ ትዘናጊያለኝ ከየመሊካው ጭላጭ አረቂ አንቃረኝ ፍትወት ያማረኝ ሴት ወዮልኝ! መጋረጃሽን ካልላኝ በድብቅ የሰራሽው ያልታየ መስሎኛል - ጉድፍሽ ሁሉ ተገልጦአል ... ከድሃው በገፈፍሽው ገዝብ ወሰራ ደሮ ገዝተሽ አንገትዎን እንደታጠበ ጋቢ እየጠመዘገኝ ለሌጊዮን የገበርሽ - ወደሲኦልሽ ተብላኛል። አይኔም አይራራ ብር ስትይ እም-በር-ትሽ ይተረተራል - አይንሽም ይበራል - አንቺ በር አፍ ተብላኛል ... እያልኩ ድፍን ቁራን አሳደምኩበት። በዚህ ተናዶ እስኪለተ ሞቱ እንደማይለቀኝ ምሎ ተገዝቶ በህልም ነገረኝ። ይኸው አስተዛሬ ይዘኛል።

- ስነፅሁፍ ትወዳለህ?:-
- አረ እኔ አቴ ... ዜማ እንጂ ግጥም እምብዛም ነኝ።:-
- ፀረ - አንድነት ግጥም በመፃፍ ነው የተወነጀልከው?:-
- አዎን! ያቺ መዘዘኛ ግጥም ናት ጉድ የሰራቺኝ። እኔ ገጣሚ አይደለሁም። ሌሊት ጨረቃዎ እንደ ወትሮው ሳትደምቅ ብትቀር ጊዜ ምን ሆነች? ብዩ ብዙ አሰብኩ። ሁዋላ 'ወይዘሪት ዝምታ' አልኩዋት። ድንገት ሌጊዮን ሲያስተኝ ደሞ የመጣልኝን ግጥም ቢጤ ጫጫርኩና ኪሴ አኖርኩዋት።:-
- ግጥሙን ታስታውሰዋለህ?:-
- የማይረባ ነውኩ። ትንሽ ናት።:-
- ካስታወስከው እስኪ ነገረኝ?:-
- ንኩ ወታደር በጥሩ ዜማ በቃሉ ያምበለብለው ጀመር!

አንደምን አመሸሽ - ወይዘሪት ዝምታ

ዛሬስ ምን አገኘሽ - ፀዳልሽ ተፈታ

ፋናሽ ተሙዋሙዋተ - ሀሌትሽ ተገታ

ደከመ ፈገገታሽ - ገፅታሽ ፈዘዘ

ብርሃንሽ ባይጠፋም - ላቅሽ ደበዘዘ

ጆሮዬም ላይ አለ - የትካዜሽ መዝሙር

እየጠቀጠቀ - ልብን የሚነገር

ምንድር ነው ምክንያቱ - ያዘንሽበት ጉዳይ

ምን አየሽ ጨረቃ - ኤርትራ ወይ ትግራይ

በተራሮች አናት - የደም ጉርፍ አለወይ?

ይለማል ወይ ጩኸት - እንገርገር መሳይ

ወይንም ይታያል ወይ - ሸገር እምብርቱ ላይ

እዚያ መሀል አገር - ይታያል ወይ ደስታ - እስክስታ ፍንደቃ

ይለማል ወይ ሆታ - የታምቡር ድለቃ

ድሪያና ፋንኪራ - የውድቅት መብቃ

እስኪ ተናገራ - ምንም ላታስቀራ - ወይዘሪት ጨረቃ

ግጥሙ እንግዲህ ይሄ ነው። ማርያምን! ፅፌ ኪሴ ነበር ያኖርኩት። በሶስተኛው ቀን ሌጊዮን ግጥምዋን ከኪሴ መንትፎ ግብር ቤቱ ደጃፍ ላይ ካለው የማስታወቂያ ሰሌዳ ላይ ለጠፈው። ጠዋት ወታደሩ ሁሉ አነበበው። ግማሹ ገለበጠው። እኔ ፈርቼ ዝም አልኩ። 'ማነው?' ሲባልም አልተናገርሁ። ሁዋላ ሁሉ ግጥም ይፅፍ የነበረ ዝማሙ የሚባል የብቸና ልጅ ተይዞ ሲታሰር መቼም ክርስቲያን ነኝ፤ ሌላው ቢቀር በኔ ጦስ ሰው ሲጉዳ የማምናት ድንግሊቱ ምን ትለኛለች ብዬ 'እኔ ነኝ የፃፍኩት አልኩ። አዛዥም ግልፅነቱን አይተው አንድ ወር ያለ አረፍት ከባድ ስራ እንድሰራ አዘዘ። ቅጣቱን ጥርሴን ነክሼ ጨርሼ ነበር። ዳሩ ምን ያደርጋል ሌጊዮን ነገር ጉነጉነብኝ!

- ቅጣትህን ከጨረሰክ በሁዋላ ታዲያ እንደገና ለምን ታሰርክ?
- ሞት ሊፈረድብህስ እንዴት ቻለ?:-
- ወታደሮቹ አባባሱታ።:-
- እንዴት?:-
- የሰከሩ ሌሊት ምሽጋቸው ውስጥ ሆነው ሚስቶቻቸውን፤

ልጆቻቸውን፣ ወላጆቻቸውን ዘመዶቻቸውን፣ መንደራቸውን ሲያስታውሱ ጨረቃን እያዩ 'ወይዘሪት ጨረቃ ... ወይዘሪት ዝምታ ... ዝምታ ላይ አማትረሽ ... ደሴ ላይ አማትረሽ ... ጅማ ላይ አማትረሽ ... ሞጃ ላይ አማትረሽ ... ከሰማሽም መርዶ ... ወይም እንጉርጉር ... የትካዜ መዝሙር ... ባክሽ ተናገሪ ... የሰንታችን ሚስቶች በናፍቆት ጠቆሩ? የሰንታችን ለሌላ ተዳሩ? የሰንታችን ልጆች ላይበለ አደሩ? ወይዘሪት ዝምታ ... ባክሽ ተናገሪ ... ምንም ሳታስቀሪ ... ቅንጣት ሳትጨምሪ ... እያሉ አባባሉት። አንድ ቀን ሰሌዳው ላይ 'ወይዘሪት ጨረቃ ሆይ! ለእናቱ በላክሁት ገንዘብ አዲሳባ ላይ ቤት የሰራው ጄኔራል ማን እንደሆነ አይተሽ ገነሪኝ?' የሚል ፅሁፍ ተለጥፎ አደረ። በሌላ ቀን ደግሞ አንድ የሰከረ ወታደር ማታ ላይ' ወይዘሪት ጨረቃ! ሚስቱ በዚህ ሰአት ከማን ጋር እየተዳራች ነው?' ብሎ ሲመህ፤ ሲያለቅስ ቆየና ራሱን ገደለ። እየቆየ የጨረቃን መውጣት ወታደሮች በናፍቆት ይጠብቁ ጀመር። ከዚያ ድምፃቸውን ከፍ አድርገው 'ወይዘሪት ዝምታ ... ልጆቼ ራት በልተው ይሆን?' ሲሉ ይጠይቃሉ። ታዲያ ሁኔታው ሲባባስ የኩሩ አዛዥ በዚህ ጉዳይ ላይ ጦሩን ሊያነጋግሩ መጡ። ወታደሩን በመሉ ሰብስበው ማታማታ ከጨረቃ ጋር የሚደረገው መነጋገር መታገዱን ገለፁ። ይኸኑ አላንጉ የሚባል አንድ የወላይታ ልጅ እጁን አውጥቶ፤

- ይህ ችግር አላሳቢ ከሆነ ለአብዮታዊ መንግስታችን የሚላነው ነገር ስለሌለ ጨረቃዎ ወደ ግምባር እንዳትመጣ ለምን አትታገድም? ብሎ ሲጠይቅ ጦሩ ሁላ በጣም ሳቀ።

ስብሰባው እንዳለቀ አላንጉና እኔ ታሰርን። አሱ ማምሻውን ተገደለ። እኔ እስካሁን ቆይቻለሁ።

«የኤርትራን መገንጠል በመደገፍ» በሚል ምክንያት የታሰረ አንድ ተራ ወታደር አስጠርቶም አነጋግሮ ነበር። ከእስረኛው ጋር የግማሽ ሰአት ቆይታ ካደረገ በሁዋላ ግን ከልብ አዘነ። ያዘነው ለእስረኛው አልነበረም። ለስርአቱ አራማጆች እንጂ። በድብደባ ብዛት ራሱን በመሳት ላይ ያለ ከሚመስለው እስረኛ ጋር ያደረገው ቆይታ ይህን ይመስል ነበር።

- ስምህ ማነው?:-
- የኔ ስም?:-
- አዎ ያንተ ስም?:-
- ስሜ እንኩዋ ... መኩዋንንት:-
- የትውልድ ቦታህ?:-

- የተወለድኩት?:-
- አሁ:-
- ምንጃር፣ ነዋሪነቴ ግን ሞጃ:-
- ፋይልህ ላይ ግን አያሌው የሚል ስም ያነበብኩ ይመስለኛል:- አለ አኖሌ እየተጠራጠረ:-

- ልክ ናት። በመኩዋንንት የሚጠራኝ የለም። 'አያሌው ሞኝ' ነው የሚሉኝ። በቅፅል ስሜ መጥራት ነው የለመዱት። ጥንት አያሌው የሚባል ሞኝ ነበረ ይላሉ። እኔንኩዋ አላቀውም:-

- አንተን ለምንድነው 'ሞኝ' የሚሉህ?:-
- የሞኝነት ጣጣ ከልጅነቴ ነው የተከተለኝ:-
- እንዴት? እስኪ አብራራልኝ?:-

- እኔ አልተማርሁም። ያልተማረ ደሞ ከተማ ከገባ ስራ አያገኝም። ሽክም ነው። እኔም ታዲያ ከምንጃር መጥቼ ሞጃ ላይ እሽክም ነበር። የሞጃ ሰው ሁሉ ትዳር ይዞ ሲያልቅ እኔስ ከማን አንሳለሁ ላግባ ብዬ ስነሳ ሴቱ ሁሉ አሻፈረኝ አለ። ሴቱ ተሸካሚ አናገገም አለ።

ከዚያ የዝሆኔ ሀመም የተጠናወታት ፈት አገኘህና ተሰማማች፤ አገባሁዋት። ድፍን ሞጃ ጉድ አለ። በአለም ላይ እኔን የመሰለ ሞኝ ተፈጥሮ እንደማያውቅ በቀን ሆያ ጊዜ ይነገሩኛል። ያገባሁዋት ሚስቱ አከታትላ ሁለት ወለደችልኝ። ወንድና ሴት። እንደገና ጉድ ተባለ። 'አባት መኩኑ ነው ወይ?' አሉኝ። ሞጃ ያለውን ይበል ብዬ የልጆቼን ስም 'ንጉሱ' እና 'ልክልት' ብዬ ጠራሁ። 'ወገኛ!' እያሉ አፈዙ። 'ቂላቂል' እያሉ ተዘባበቱብኝ። ሚስቱ ታዲያ ድህነቱ አቅም አላጣትና አረፈች። ጥቂት ሆነን ቀበርናት። ከሚስቱ አረፍት በሁዋላ ጉጆዬ ጨለመችብኝ። መላ ባገኝ ብዬ ለምክር ወደ መንደራችን ቁስ ሄድኩ። 'መምሬ ደስታ' ይባላሉ። የሀይማኖቱን ስርአት ስለማያከብሩና ንክ ናቸው ስለሚባል 'መምሬ አብደላ' እያለ ነው ነዋሪው ሁሉ የሚጠራቸው። እሳቸው ዘንድ ሄጃ!

- ልጆቼን ምን ላብላ፣ ቸገረኝ - አልኩዋቸው።
- እኔን አማክረህ ነው ወይ የወለድካቸው?:- አሉኝ።
- ከቂስ አንደበት ይሄ ቃል ይወጣል ወይ?:- አልኩዋቸው።
- እሱን ሂድና ለናትህ ገነራት:- አሉኝ።
- እርስዎ ግን ሰባራ ጋን ቢጤ ናት:- አልኩዋቸው።

- አንተ ደሞ የአሁያ ወገብ ነህ:- አለኝ።

በዚህ ተለያየን። ቢቸግረኝ ነገር አለሁን እርግፍ አድርጌ ትቼ ወታደርነት ተቀጠርኩ።

- ልጆችህስ?:- ሲል ጠየቀው አኖሏ።

- ትቻቸው ጠፋሁ። በቂ ገንዘብ ባልተወላቸውም የሚያኩራ 'ስም' ሰጥቼያቸዋለሁ። 'ንጉሱ' እና 'ልክልት' የሚባሉት ስሞች የትም አይገኙም:-

- ወታደርነት ከተቀጠርክ በሁዋላ ልጆችህ ትዝ ብለውህ ያውቃሉ?:-

- በጭራሽ:-

- ለምን?:-

- ትዝ ቢሉኝ ምን አመጣለሁ? አላጠጣቸው አላጠጣቸው:-

- ለምን ወለድክ ታዲያ?:-

- ሁሉም ይወልዳሉ! በቅሎ አይደለሁ ከሰው ተለይቼ ላልወልድ የምቀረው?:-

- በል ወደ ዋናው ጉዳይ እንግባ። የኤርትራን መገንጠል መደገፍህ ነው የሚገለፀው ይህ አውነት ነው:-

- አንድም ሀቅ የለውም!:- ሲል ጮኸ እስረኛው።

- በምንድነው ታዲያ የታሰርከው?:-

- በአንድ ክፉ ቀን ስብሰባ ተብሎ ከየምሽጋችን ተጠራን። ተሰበሰብን። 'ካድሬ ንግግር ያደርጋል' ተባለ። 'እሺ' አልን። ካድሬ ስለ ኤርትራ ተናገረ። ተናገረ። ተናገረ። እኛ ሰማን። ሰማን። ሰማን። በመጨረሻ 'ታዲያ ኢትዮጵያ እንገትዋ ተቆርጦ ያለባህር በር መኖር ትችላለች ወይ?' ብሎ ጠየቀን። እኛ ስራችን መስማት ስለሆነ ዝም አልን። እሱ ግን 'ያዙኝ ልቀቁኝ' አለ። 'ኢትዮጵያ ሀገሪ' ያለባህር በር ትኖራለች ወይ!? እያለ እንባው ሁሉ ወረደ። ካሁን አሁን ጋብ ይላል ብንል ባሰበት። 'ንገሩኝ! ንገሩኝ! የባህር በራችንን ለማቆየት ከመዋጋት ሌላ ምን አማራጭ አለ!? ንገሩኝ!? ንገሩኝ!? ንገሩኝ!? እያለ ሲትከነከን እጄን አወጣሁ። ይኸኔ ማልቀሱን ትቶ 'አንተ እጅህን ያወጣኸው! ተናገር! አለኝ። ልናገር ስነሳ ወታደሮቹ 'ቁጭ በል! ቁጭ በል!' እያሉ ጮሁ። እላሬ ይናገራል ብለው ሰግተው ኖሮአል። መልሼ ቁጭ ስል ካድሬው ጮኸ። ወታደሮቹንም ወረደባቸው። 'የኢትዮጵያ ጀግኖች የቁጣ

ሰማታቸውን ለመግለፅ ፈቃድ ሲጠይቁ እንዴት ይከለክላሉ?' አለና ደንፋባቸው። ከዚያ ተነሳሁ።

- በል ተናገር?:- አለኝ።

- ከመዋጋት ሌላ አማራጭ ያሉት ነገር ከንክኖኝ መላ ቢጤ ከሆነ ብዬ ነው:- አልኩ።

- ቀጥል! ቁጣና ቁርጠኝነትህን መግለፅ መብትህ ነው:- አለኝ።

- የኔ አሳብንኩዋ። ችግሩ የባህር በር ከሆነ፤ ወሃ እንደሁ ሞኝ ነው። በተደዳለት ቦይ ይፈላልና፤ እንዲያው ሆ ብለን እንዴ ተዚህ ተቀይባህር ቁፋሮ ብንጀምር ወደቡ ደሴ አይደርስም ወይ?:- አልኩ። ያሽልመኛል ብዬ የተናገርኩት ለእስር ዳረገኝ። 'አረ ሞኝ ነኝ!' ብል ማን ለምቶ። 'አንተን ብሎ ሞኝ፤ የገንጣይ አስገንጣይ ቅጥረኛ! ከህዲ! የእናት ጡት ነካሽ!' ያልተባልሁት የለም። በስድቡ ቢበቃ ደህና። ዱላው! እንደ ራቻ እያገላበጡ ያበራዩኛል። ገራፊውን እኔ እኩ ገብስ አይደለሁለም። እየኝ! አያሌው ሞኝ ነኝ አልኩት። እሱ እቲ! ልቡ እስቲወልቅ ይውልብኛል። ሁዋላ ስጦይቅ 'መግረፍ ስራው ነው' አለኝ። እንግዲህ የጊያ ህፃናት ግፍ ይሆናል ለዚህ ያበቃኝ። የምድሩ እንዲህ የከፋ የሰማይም ምን ሊሆን እንደሁ የቀደሙት ይወቁ:-

- የሰማይ ሩህሩህ ነው አይዘህ:- ብሎ አሰናብተው። አያሌው ሞኝ እያነከሰ ወጣ። አስተሳሰቡ መናጋቱን አኖሎ አልተጠራጠረም።

አኖሎ ዋቆ ብርድ ሲቆነጥጠው ማስታወሻ ደብተሩን አጣጥፎ ወደ ክፍሉ ገባ። ጃኩቱን ደርቦም ወደ ሆቴሉ ባር አመራ። አሳቡን የሚበታትንለት የታላቅዋ ብሪጣንያ ጂን አስፈልጉታል። የሎንደን ጉርደን ጂን፤ በአስመራ በረዶና ሎሚ። ሮዛን አስታወሰ። ሮዛ - ጉዋል አስመራ። 'ፊትህ ላይ የማይረሳ ነገር አለ' ያለችውን አስታወሰ። እና ሞቀው። ለምን እንደሞቀው ግን አላወቀም። ግራሴ ሮዚና - ሲል አገተመተመ።

- 2 -

በነጋታው አኖሎ ሁለት ጉዳዮች ነበሩት። ከባድ ስብሰባና የሮዛ ቀጠሮ። ከማለዳው ሶስት ሰዓት ጀምሮ የሁለተኛው አብዮታዊ ሰራዊት የወታደራዊ ደህንነት ኤክስፐርቶች በአካባቢው የፖለቲካ ሁኔታዎች ላይ ማብራሪያ ሊሰጡት ቀጠሮ ይዘውለታል።

በሰለቱ የጦር ሰራዊቱ ማእከል ከሆነው ቃኘው ደረሰ።

ከፍተኛ መኮንኖቹ አንዲት ሰከንድ ሳይቀድሙና ሳይዘገዩ ነበር- አስር ሰው ከሚይዘው ያማረ የሰብሰባ ሳሎን የደረሱት። ከአኖሌ ሌላ ተሰብሳቢዎቹ አምስት ነበሩ። ከአምስቱ ሁለቱ ከሎኔሎች ሲሆኑ፤ የተቀሩት ሶስቱ ሻለቆች ናቸው። እያንዳንዳቸው በአካባቢው ሀገሮች ጉዳይ ላይ የየራሳቸው የስራ ክፍፍል ቢኖራቸውም በየጊዜው እየተሰበሰቡ መረጃዎቻቸውን እየጨመቁ አጠቃላይ ግንዛቤያቸውን ስለሚያዳብሩ እየተደጋገፉ በማብራራቱ ረገድ የተሻለ ልምድ አዳብረዋል።

ስብሰባውን የከፈተው አኖሌ ነበር።

በቀጥታ ከፕሬዝዳንት መንግስቱ ሃይለማርያም ተልኮ መምጣቱን ከገለፀ በሁዋላ፤ የእለቱን ስብሰባ አላማ ባጭሩ አስረዳ፤

«...ሁላችሁም እንደምታውቁት የሰነ ልቦና ጦርነት ከውጊያ ስልቶች አንዱ ነው» ሲል ተንደረደረ «... የሰነልቦና ጦርነትን ልዩ የሚያደርገው በጦር ክፍሎች ላይ ብቻ አለማተኮሩ ነው። በዚህ ስልት የአንድ ሀገር ህዝብ የሀገር ፍቅር ስሜቱን እንዲያጣ፤ ሞራሉ እንዲወድቅ፤ መንፈሱ እንዲላሸቅ፤ የበታችነት ስሜት እንዲሰማው፤ ባለው መንግስት ላይ እምነት እንዲያጣ፤ ድጋፍ እንዳይሰጥና እንዲያምፅ፤ ከአላማው እንዲዘናጋ ማድረግ ይቻላል። ይህ ስልት በፖለቲካ፤ በማህበራዊ በኢኮኖሚያዊና በወታደራዊ መስኮችና በተለያዩ ዘዴዎች የሚነዛ አደገኛ መሳሪያ ነው። የሰነልቦና ጦርነት ቀዳሚ ተግባር የጠላትን የውጊያ መንፈስ አስቀድሞ ማላሸቅ ነው።

ከዚህ አንጻር በአሁኑ ሰአት ጠላቶቻችን በሚያካሂዱበት የሰነልቦና ጦርነት ከኛ በልጠው ይገኛሉ። በዚህ ምክንያት ሰራዊታችን በአላማው ፀንቶ ለማን? ለምን? እንደሚቀጋ ሊያውቅ አልቻለም። ስለሆነም ድል ማድረግ ተስኖታል። አሁን እኛ የምናካሂደውን የሰነልቦና ጦርነት በሁለት ክፍሎች ማየት ይቻላል። የመጀመሪያው የኛን ሰራዊት ሞራል ጠብቀን፤ የህዝባችንን ድጋፍ ለማግኘት ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ የወንበዴውን ተዋጊ ሃይል ለማዳከም ብሎም ሻለቤቱን ከኢርትራ ህዝብ ሙሉ በሙሉ መነጠል በሚሉት መሰረታዊ ነጥቦች ላይ ያተኮረ ነው። የዛሬው ስብሰባችን አላማም ለዚህ ጥናት አጋዥ ሊሆኑ የሚችሉ ተጨባጭ አካባቢያዊና ፖለቲካዊ ሁኔታዎችን ከእናንተ ለማግኘት ነው» ብሎ አምስቱንም ከፍተኛ መኮንኖች ገረመማቸው።

አኖሌ የመግቢያ ገለባውን ሲያበቃ መኮንኖቹ ርስበርስ ተያዩ። ከሰከንዶች በሁዋላ አኖሌ፤

«ከሱዳን የውስጥ ሁኔታ ብንጀምር» ብሎ በመካከለኛ እድሜ ላይ ለሚገኘው ለኩሎኔል በቀለ ፈገገታ አሳየው።

ኩሎኔል በቀለ የጭልፊት አይኖች ያሉት እርጋታን የማያውቅ አይነት ሰው ነው። በስለታም ድምፁ ስለሱዳን መንግስት ማብራራት ጀመረ።

ሱዳን የደቡብን የአገሪቱ ክፍል አመፅ ለማፈን ከምእራብና ከአረብ አገሮች ወታደራዊ እርዳታ ለማግኘት ጥረት ላይ እንደሆነች ተነተነ። ጆርዳን፣ ሳውዲት አረቢያ፣ ኢራቅ፣ ሊቢያ ኩዌትና ግብፅ ይረዱዋታል። ብዛታቸው ያልታወቁ ሮኬቶች፣ ሳውንቸሮች፣ ታንኮች ብረት ለበሶች የመገናኛ ሬድዮችና ጥይቶች ማግኘት ዋጋም አብራራ። ሱዳን ውስጥ በተፈጠረው የኑሮ ውድነት የኢኮኖሚ ድቀትና አለመረጋጋት መታየቱን በጥቅሉ ካስረዳ በሁዋላም «ሱዳን በጠላት ደረጃ የምትታይ ሀገር ናት» ብሎ ሊያጠቃልል ሲል አኖሌ «ሱዳን ለምን ጠላታችን ሆነች? በሚለው ጥያቄ ላይ ዝርዝር ማብራሪያ ቢሰጥ ለሚካሄደው የሰነልቦና ጦርነት ጠቃሚ ነገር ሊገኝበት የሚችል ይመስለኛል» አለ።

ኩሎኔል «ልመጣበት ነው» ብሎ ጉሮሮውን ሳለ።

የሱዳንን ጉዳይ ጠቅልሎ ስለነበር 'ልመጣበት ነው' በሚለው ምላሹ አኖሌ ተገርሞ ፈገግ አለ።

«የሱዳን መንግስት ጠላትነት በቀጥታ በስልጣን ላይ ካለው መንግስት ሳይሆን ከሀገሪቱና ከህዝቡ ጋር ነው» በሚል መንደርደሪያ ማብራራት ጀመረ። «በርግጠኛነት ለመናገር በኢትዮጵያ ውስጥ መንግስታት ቢለዋወጡም እንኩዋ የሱዳን ጠላትነት ይቀጥላል። የጠላትነታቸውም መንስኤ የአባይ ወንዝ ነው። በአሁኑ ወቅት በካርቱምና በወዲህልፋ መካከል ከወንዙ ምእራብና ምስራቅ በመስኖ የሚለማው እርሻ ለህዝቡ ከፍተኛ ጥቅም ይሰጣል። ነጭና ጥቁር አባይ ከሚገናኙበት ከካርቱም ደቡብ የሚገኘው የዝጊራ ጥጥ እርሻ ፕሮጀክት ብዙ ሱዳኖች ከዘላንነት እንዲላቀቁ አድርጎአል። በ1952 በግብፅና በሱዳን መካከል በተደረገው የአባይ ውሃ አጠቃቀም ስምምነት በሱዳን የኤልሮሳሪስና የካሽም ኤልጌርባ ግድቦች በመሰራታቸው ሱዳን 20500 ሚልዮን ኩቤክ ሜትር ውሃ ታገኛለች። የግብፅና የሱዳን መንግስታት ይህን ውሃ ከህዝቦቻቸው ህይወት ጋር የተያያዘ አድርገው ይመለከቱታል። ስለዚህ ኢትዮጵያ ላይ ሰላም ከለፈነ የልማት ስራ ይጀመራል። የግብፅና ሱዳን ዋና ስጋት ያ ነው። የአባይ ውሃ መጠን እንዲቀንስ አይፈልገውም። ስለዚህ ተቃዋሚዎችን በሙሉ ፍላጎት ይረዳሉ። ሱዳን ጠላታችን የሆነችበት ዋናው ምክንያት ይህ ቢሆንም ሌሎች ጥቃቅን ምክንያቶችም ይኖራሉ...»

አኖሌ «... የሱዳን ውስጣዊ ሁኔታ ምን ይመስላል? ቅድም በጥቅሉ የተገለፀ አለ። ዘርዘር ብሎ ቢቀርብ?» ሲል ጠየቀ።

ኩሎኔሉ ሲጋራውን ስቦ ቀጠለ። «... ሱዳን የፖለቲካ፣ የኢኮኖሚ፣ የግህበት-ዊና ወታደራዊ ቀውስ አለባት። የደቡብ ሱዳን ጦርነት አለ። በህዝቡ መካከል የሚደረገው የዘር፣ የሀይማኖትና የአስተዳደር ልዩነትም ሌላ ችግር ነው። በዳርፋናና በኩርዳና ክፍለሀገር የሚገኙ ብሄረሰቦችም የግመፅ ዝንባሌ ይታይባቸዋል። የካርቱም መንግስት በውስጥ የተወጠረ ነው። ዘወትር ግን ከውስጥ ውጥረት ሲበረታ የችግርን አቅጣጫ ለመለወጥ ጉረቤት አገርችን መወንጀልና መተንኩስ ያዘወትራል።»

አኖሌ «... ዋነኛ የሚባሉትን ኢኮኖሚያዊና ፖለቲካዊ ደካማ ጉኖቻቸውን ለይተህ ልታብራራልኝ ትችላለህ?» የሚል ጥያቄ አስከተለ።

«... የሱዳን ዋነኛ የፖለቲካ ችግር የተለያዩ ብሄረሰቦች አመፅ መስፋፋቱ ሲሆን፣ አስተዳደሩ ሀይማኖታዊ መሆኑም ሌላው ድክመታቸው ነው። በአጠቃላይ በሱዳን ፖለቲካዊና ኢኮኖሚያዊ ቀውሶች አለ። በአሁኑ ጊዜ ሱዳን አስራ ሶስት ቢልዮን ዶላር የውጭ እዳ አለባት። በአመት የዚህ ብድር ወለድ ክፍያ 482 ሚልዮን ዶላር ነው። ይህ የካርቱምን መንግስት ጭንቀት ላይ ጥሎታል። ስራ አጥነት ተባብሶአል። ምዝበራ ተንሰራፍቶአል። ወንጀል ቅጥ አጥቶአል። ህዝቡና መንግስትም ሆድና ጀርባ ሆነዋል።» ብሎ ግንባሩን በመሀረም ጠረገ።

«ጠንካራ ጉኖቹስ?» አለ አኖሌ።

«እንግዲህ የሱዳን መንግስት የአረብ ሊግ አባል በመሆኑ ፀረ-ኢትዮጵያ እቋም ካላቸው የአረብ አገሮች እርዳታ ሊያገኝ ይችላል። የሱዳን የደህንነት ክፍልም እጅግ ጠንካራና የተራቀቀ ነው። በዚያ በኩል አይታመም። ፈጣኖችና - ሁኔታዎችን በቅድሚያ የማወቅ አቅም ያላቸው ናቸው። ከሊቢያ የአየር ድጋፍ ያገኛሉ። ሌላው የካርቱም መንግስት የጉሳዎችን የርስበርስ ግጭት ለራሱ ጥቅም በማዋል የተካነ ነው። የኢትዮጵያን መንግስት የሚቃወሙትን በማስተባበር የሚያገኙት ውጤትም አደገኛ ነው። በፕሮፓጋንዳውም፣ በወታደራዊ እገዛውም በስፋት ይሰሩበታል። የተቃዋሚዎች መጠናከር የኢትዮጵያን ውስጣዊ ሁኔታ ስለጠበጠው የሱዳን መንግስት ከዚህ ሁለት ጥቅም ያገኛል። በኛ መንግስት የሚደገፉት የደቡብ ሱዳን አማፅያን ይዳከማሉ። ሌላው ደግሞ የአባይ ወንዝ ያለችግር መፍሰሱን ይቀጥላል ... የሱዳንና የግብፅ የጋራ መከላከያ ስምምነት ሌላው ጥንካሬያቸው ሲሆን፣ በደቡብ ሱዳን የተገኘው የነዳጅ ክምችት ጥቅም ላይ ከዋለም ኢኮኖሚውን ሊያረጋጋ ይችላል።»

አኖሌ «በሱዳን የሚደገፉ ኢትዮጵያውያን የወንበዴ ቡድኖች እነማን ናቸው? ከሱዳን መንግስት ጋር ያላቸው ግንኙነትስ ምን ይመስላል? ... እኔ የማተኩረው በቀጥታ ሻእቢያ ላይ ቢሆንም ለግንዛቤ እንዲረዳኝ ዙሪያ መለሱ ቢዳሰስ?» ሲል ጠየቀ።

«እኔ የሚመለከተኝ በአብዛኛው የሱዳን ጉዳይ ነው። ፀረ-አብዮተኛ ወንበዴዎችን በተመለከተ ሻለቃ ሙሉኔታ በተሻለ ሊያብራራው የሚችል ይመስለኛል» ብሎ መድረኩን ለወጣቱ መኩንን ለቀቀለት።

ወጣቱ መኩንን ከአኖሌ ለቀረበው ጥያቄ ምላሽ መስጠት የጀመረው «ብዙ የፀረ-አብዮተኛ ወንበዴ ቡድኖች አሉ» በሚል መንደርደሪያ ነበር።

«... ዋነኞቹ ግን ሻእቢያ፣ ሀወሀት፣ ኢድሀ፣ ኢህአፓ፣ እነግ፣ የአፋር ወንበዴ ቡድን ናቸው። ከእነዚህ ውስጥ አስጊ እንቅስቃሴ ያላቸው ሻእቢያና ሀወሀት ቢሆኑም እነግም ቢሆን የሚናቅ አይደለም። በሀወሀት ስር ኢህዴን የሚባል ድርጅት አለ። የወያኔ የአማራው ክንፍ ነው። በወሎና በጉንደር ይንቀሳቀሳል። ኢድሀ የመሳፍንቶች ርዝራዥ ሲሆን እንቅስቃሴው በምእራብ ጉንደርና በሱዳን የተገደበ ነው። ኢህአፓ በጉጃምና በጉንደር ምእራባዊ ክፍል በመንቀሳቀስ ፀረ ሰፈራ ፕሮፓጋንዳ ነው የሚያካሂደው። የኦሮሞ ነፃ አውጪ ግንባር ከሱዳን ግዛት በመነሳት የኦሮሞ አካባቢዎች ላይ ውጊያ ይሞክክራል። በርግጥ ብዙውን ጊዜ ሰራዊታችንን ፊት ለፊት የመግጠም ስልት አይጠቀምም። እያደፈጠ በአንዳንድ ተቀዋሚነት ላይ ጥቃት ይፈፅማል። ፕሮፓጋንዳም በጥቂቱ። ባለፉት ጥቂት ወራት ውስጥ ግን ከሻእቢያ ጋር ያለውን የቀረበ ግንኙነት ይበልጥ ማጠናከር ጀምሮአል። የአፋር ወንበዴዎች በአውሳ አውራጃ በተለይ በአዲስ አበባ አሰብ መንገድ በተመላላሽ ተሽከርካሪዎች ላይ አደጋ ይጥላሉ። ይህ ሃይል በሻእቢያ እንደሚደገፍ መረጃ ደርሶናል። ለወያኔ መንገድ በመምራት እንደሚተባበሩም ተደርሶበታል።»

ቀጣዩ የአኖሌ ጥያቄ፣ «የኤርትራ ህዝብ ስለ ኢትዮጵያም ሆነ ስለ ኤርትራ ታሪክና ህዝብ ያለው እውቀት ምን ይመስላል?» የሚል ነበር።

ሁለተኛው ከሱዳን ነበር ለዚህ ጥያቄ ምላሽ መስጠት የጀመሩት። ወፍራምና ራሰ በራ ናቸው። በእድሜ ገፍተዋል። ገራገር ቢጤ ይመስላሉ። ከሱዳን ወልዴ ይባላሉ።

ኤርትራ የሚለው ስም በጣሊያን ከመሰጠቱ በፊት ያ ተራራማ አገር ምድረ ሀማሴን፣ ምድረ ባህረ ነጋሲ፣ ምድረ አግዛዚያን በመባል

ይታወቅ እንደበር አስረዱ። አገሩ የሚተዳደረውም በባህሪ ነጋሲዎች እንደነበር ከገለፁ በሁዋላ 'ኤርትራ ነፃ ሀገር መሆን አለባት' የሚለው አመለካከት በእያንዳንዱ የኤርትራ ክፍለ ሀገር ተወላጅ ደም ውስጥ የተረጨ መርዝ መሆኑን አስገነዝቡ። የወንበዴዎቹን ጥፋት ሀዘቡ 'ትግል' እያለ እንደሚጠራው ወንበዴዎቹን ደግሞ 'ታጋይ' እንደሚላቸው አብራሩ።

የአኖሌ ቀጣይ ጥያቄ «የሻእቢያ አመሰራረት ምን ይመስላል?» የሚል ነበር።

ኩሎኔሉ ማስታወሻ ደብተራቸውን ሲያተረግሙ ቆይተው ማብራራት ጀመሩ፤

«ሻእቢያ ከጀብህ ተገንጥሎ ከመውጣቱ በፊት በኤርትራ ውስጥ የተደራጁ የተለያዩ የፖለቲካ እንቅስቃሴዎች ይካሄዱ ነበር። የአብዛኞቹ አላማ ኤርትራን ከኢትዮጵያ በመገንጠል ነፃነትዋን እንድትቀዳጅ ለማድረግ ነበር።

ከጀብህ መቁዋቁም ቀደም ሲል ከነበሩት ቡድኖች መካከል «ማህበር ሸዋዓተ» ሊጠቀስ ይችላል። የማህበር ሸዋዓተ መሪዎች ወልደአብ ወልደማርያምና አብድል ቃድር ካቤሬ የሚባሉ ነበሩ። የማህበሩ አባላት ሰባት ሰባት በመሆን ኤርትራ ነፃነትዋን እንድትገናፀፍ ለሀዘቡ ቅስቀሳ ያደርጉ ነበር። መቀጠል ግን አልቻሉም። በኢትዮጵያ መንግስት መታደን ስለጀመሩ ወደ ሱዳንና እንግሊዝ ሀገር ኩብልለው ገቡ። በውጭ ሀገርም ሆነው ቅስቀሳ ማካሄዱን ቀጠሉ።

«ከዚህ በሁዋላ በረሃ ቀርተው የነበሩ አሰራ አምስት ያህል ዲሞክራት ነን የሚሉ ኤርትራውያን «ንህናን አለማናን» በሚል መጠሪያ አራሳቸውን ሰይመው እንቅስቃሴ ጀመሩ። መሪያቸው አብርሃም ተወልደ ይባል ነበር። አላማቸውን ለማሰራጨትም ምቹ ነው ብለው ወዳሰቡት አከለ ጉዛይ አውራጃ አላ በተባለ አካባቢ መንቀሳቀስ ያዘወትሩ ነበር።»

አንድ መሀመድ እድሪስ አወተ የሚባል ገበሬ ብረት ይዞ በኤርትራ ውስጥ በመዘዋወር ከመንግስት ጋር እየተጋጨ ብዙ ጅብድ ይፈፅም ስለነበር ብዙ ተከታዮች ማግኘት ችሎ እንደነበር ጭምር ኩሎኔሉ ተነተኑ።

«ይህ ሰው አያሌ ዴሞክራት ታጋዮች ነን ባይ ወጣት ኤርትራውያንን ከኤደን በመርከብ በመጫን ወደ ደንክል እንዲገቡ አድርጎአል። ይህን ያደረገበት ምክንያት ወጣቶቹ ወደ ኤርትራ ምድር በሌላ ቦታ መግባት ስለማይችሉና በበረሃ ከሚገኙት ቡድኖች ጋር

ግጭት እንዳይፈጠር በማሰብ ነበር።

በዚህ ጊዜ ዛሬ ሻእቢያ እየተባለ የሚጠራውን ድርጅት የመሰረቱ ሀይሎች ከጀብህ በመገንጠል «ሀዘባዊ ሀይልታት» በሚል ስያሜ ደንክል በረሀ ገቡ። ደንክል የገቡት እነዚህ ወጣቶች አብረው መዝለቅ አልቻሉም። 'ከደንክል እንወጣ ና 'ደንክል እንቆይ' በሚል ጥያቄ አለመግባባት ፈጥረው በሁለት ቡድን ተከፈሉ። ሁለቱ ቡድኖች 'ቀዳማይ ወገን ሀዘባዊ ሀይልታት' እና 'ካልአይ ወገን ሀዘባዊ ሀይልታት' የሚል ስያሜ ያዙ። 'ቀዳማይ ወገን የተባለው ደንክል ሲቆይ 'ካልአይ ወገን ...' ወደ ሰሜናዊ ሳህል አውራጃ አመራ። ዳሩ ግን በጉዞ ላይ ከጀብህ ጋር ግጭት ፈጥረው ከካልአይ ወገን ሀዘባዊ ሀይልታት ብዙ ሰዎች ሞቱባቸው። ከሞት የተረፉት ወደ ሰሜናዊ ሳህል በመግባት በአብራሃም ተወልደ ከሚመራው ቡድን ጋር ግንኙነት ፈጠሩ።

«የቀዳማይ ወገን ሀዘባዊ ሀይልታት መሪ የነበረው መስፍን ሀጉስ ይባል ነበር። ለማንኛውም ለብዙ ጊዜ ቀዳማይ ወገንና ካልአይ ወገን እየተባሉ ቆዩ። በደንክል ኩብል የሚባልም ሌላ ቡድን ነበር። እዚህ አካባቢ ትንሽ የሚያምታታኝ ነገር አለ። ዞሮ ዞሮ እነዚህ ሰባት ቡድኖች ማለትም፤ ቀዳማይ ወገን ሀዘባዊ ሀይልታት፤ ካልአይ ወገን ሀዘባዊ ሀይልታትና ኩብል ግንኙነታቸውን ሲያጠናክሩ ቆይተው የጋራ ግንባር በመፍጠር በ1970 እ.ኤ.አ ሀዘባዊ ሀይልታት ሀርነት ኤርትራ በሚል ስያሜ ተቀላቀሉ።

አብማን ሳህህ ሳቤ ከውጭ የሚልክላቸውን መሳሪያም እኩል ይካፈሉ ጀመር። ውጊያ ሲኖርም የጋራ ግንባር በመፍጠር ነበር የሚዋጉት። የእነዚህ ሰባት ቡድኖች በሰባት መሪዎች መታዘዝ ግን ለአመራር አመቺ ባለመሆኑ፤ ለጠላትም አመቺ ሁኔታ ሊፈጥር ይችላል ብለው በማሰብ መስከረም አንድ 1974 አንድ ወታደራዊ ሀይልና አንድ መሪ አቁዋቁዋሙ፤ ሰራዊቱ ተወሀደ፤ የድርጅቱ መሪዎችም ተመረጡ። በወቅቱ በአመራርነት ከተመረጡት መካከል፤ አሳይያስ አፍጋርቂ፤ ሮመዳን መሀመድ ኑር፤ መስፍን ሀጉስ፤ ለሌሎች ወልደማርያም፤ አሊሰይድ፤ አብደላ አደም፤ አቡአጃጅ፤ አቡጠያራ፤ አብርሃም ተወልደና ሳህህ ጠጠው ጥቂቶቹ ነበሩ። የሻእቢያ አመሰራረት ከሞላ ጉደል ይህን ይመስል ነበር።»

አኖሌ ጥያቄውን ቀጠለ፤

«ሀዘቡ ከመነሻው ጀምሮ ለሻእቢያ ድጋፍ ነበረው ማለት ይቻል ይሆን?»

ኩሎኔሉ ለሰከንዶች በዝምታ ከቆዩ በሁዋላ «... ሀዘቡ የሻእቢያን አላማ ጠንቅቆ አውቆ ሳይሆን በስሜትና በጠባብ ብሄርተኝነት አላማ

ነበር የሚገፋው። የሻኢቢያ አባላት በአብዛኛው ከደጋው ክርስትያን ወገን በመሆናቸው መብታችንን ሊያስከብርልን የሚችለው ሻኢቢያ ብቻ ነው የሚል ስሜት ከትግርኛ ተናጋሪዎች በኩል ይንፀባረቅ ነበር። የሻኢቢያ መሪዎች የተማሩ ስለነበሩ ለኤርትራ ህዝብ መሰረታዊ ለውጥ ሊያመጡ ይችላሉ የሚል ተስፋም ነበር። ጅብሀ ከመነሻው እድሀሪ አዝማሚያ ስለነበረው ከዚህ ድርጅት የተገነጠለው የሻኢቢያ ሀይል ዲሞክራት ሊሆን ይችላል የሚል መላምት ነበር በህዝቡ ውስጥ።»

ከሎኔሌ ንግግራቸውን ገታ አድርገው ከቆዩ በኋላ

«ከሞላ ጉደል የድርጅቱን አቀዋም ብታውቅ ለስራህ እንደሚያግዝህ እገምታለሁ» ብለው ማብራራታቸውን ቀጠሉ «... ሻኢቢያ እንደሚለው - ኤርትራ እ.ኤ.አ ከ1889 ጀምሮ በኢጣሊያ ቅኝ ግዛት ስር ስትገኝ ቆይታ በሁለተኛው የአለም ጦርነት ጣሊያን ድል ተመትታ ስትወድቅ፤ ሀምሳ ሁለት አመታት ያህል በኤርትራ የቆየው ቅኝ ግዛታቸው እ.ኤ.አ በ1941 አክትሞአል። ኢጣሊያ ከኢትዮጵያ ስትወጣ የተባበሩት መንግስታት ድርጅት ኤርትራ በእንግሊዝ ሞግዚትነት ለጥቂት አመታት እንድትቆይ በወሰነው መሰረት እንግሊዝ ኤርትራን ማስተዳደር ጀመረች። ከሁለተኛው የአለም ጦርነት በሁዋላ በቅኝ ግዛት ስር የነበሩ አገሮች በቀጥታ ነፃነታቸውን ሲገናፀፉ ኤርትራ ይህን እድል መነፈግዋ ትክክል አይደለም። ይላል ሻኢቢያ።»

ለላው የሻኢቢያ ቀንደኛ አቋም - አራቱ ሃያላን መንግስታት ማለትም አሜሪካ፣ ፈረንሳይ፣ እንግሊዝና ሶቪየት ሀብረት ሁለተኛው የአለም ጦርነት እንዳበቃ የኢጣሊያን ቅኝ ግዛቶች በማመለከት ስብሰባ አድርገው፤ ሊቢያና የኢጣሊያ ሶማሌ ላንድ ነፃነታቸውን እንዲያገኙ ሲወስን የኤርትራ ጉዳይ ግን የብዙ አገሮች ፍላጎት ስለነበረበት መወሰን አቅዮአቸው ጉዳዩ ለተመድ ቀረበ። እ.ኤ.አ በ1950 የተመድ ጠቅላላ ጉባኤ በአምስተኛ ስብሰባው በአሜሪካ ተፅእኖ ለኤርትራ ህዝብ ፍላጎት ደንታ ሳይሰጥና ህዝቡ ሳይጠየቅ ከኢትዮጵያ ጋር በፌዴሬሽን እንድትዋሀድ ተወሰነ። ተመድ በቻርተሩ በመጀመሪያው አንቀፅ ያስቀመጠውን የራሱን እድል በራስ የመወሰን መብት በመጣስ የወሰነው ውሳኔ ትክክለኛ አይደለም። አሜሪካ ኤርትራ ውስጥ የጦር ሰፈር ለማግኘት ከኢትዮጵያ ጋር ቀደም ብላ በመስማማት ምክንያት የተሸረበ ሴራ ነው። ማንም አገር ከቅኝ ግዛት ነፃ ሲወጣ ራሱን ቻለ እንጂ ከሌላው ጋር ይቀራረባል እየተባለ እንዲጠመር አልተደረገም። ስለዚህ ኤርትራ እ.ኤ.አ በ1952 በፌዴሬሽን መቀላቀሏ ትክክል አልነበረም። ብለው ያምናሉ ወንጌዴዎች።»

ለላው ልታውቀው የሚገባ አቢይ የሻኢቢያ አቋም - ኤርትራ

በፌዴሬሽን ከኢትዮጵያ ጋር ከተሳሰረች በሁዋላ ለመተዳደሪያ የወጣው ህግ በተግባር አልተተረጎመም። የኤርትራ ሽንገ እ.ኤ.አ ሀዳር 14 ቀን 1962 ፌዴሬሽን ፈርሶ ውህደቱን ያሳለፈው ግማሹ በገንዘብ ተደልሎ፣ ከፊሉ ደግሞ ተገዶ ነው። በመሰረቱ መሆን የነበረበት በህዝብ ውሳኔ ነበር። ስለዚህ ይህም ትክክለኛ አይደለም። ይላል የሻኢቢያ ሰነድ። ተመድ የራሱን ቻርተር የሚቃረን ውሳኔ በማሳለፍ ከኢትዮጵያ ጋር በፌዴሬሽን እንድንቀላቅል ከማድረጉም በላይ የኢትዮጵያ መንግስት በሀይል ተጠቅሞ የራሱ አካል ሲያደርገን ተመድ ባለመቃወሙ ውሳኔው ለኛ አይሰራም። ለኤርትራ የራሷን እድል በራስዋ የመወሰን መብት መሰጠት አለበት። ይህም በኢትዮጵያ መንግስት ወይም በሻኢቢያ ሳይሆን በገለልተኛ ሀይል በህዝቡ የውሳኔ ህዝብ እድል ይሰጠው። እያለ ነው ሻኢቢያ ህዝቡን ያሳመነው፤ አለምንም እያደናገረ ያለው።»

ገለጻው በዚህ መልኩ እስከ እኩለ ቀን ከቀጠለ በሁዋላ ርእሰ ጉዳዮቹ ባለመጠናቀቃቸው ቀጣዩ ስብሰባ ከሰሰት ቀን በሁዋላ እንዲካሄድ ወሰነው ተሰያዩ።

* * *

አኖሌ በዚያን ጸላት ተሲያት ወደ አዲሳባ የሚልከውን ሪፖርት ሲያጠናቅር ከቆየ በሁዋላ ርዛን ለማግኘት ወደ ባር ኢምፔር ገሰገሰ። በሰአቱ ነበር የደረሰው። ስድስት ሰአት ከምሽቱ በአስመራ የሰአት አቆጣጠር። ለአይን ያዝ አድርጎአል። የኩምቢሽታቶ ዘምባባዎች በምሽት ታይተው አይጠገቡም። በረንዳው ላይ ተቀምጦ ማኪያቶ አዘዘ። ረጅም ግራጫ ጃኬትና ከውስጥ ስስ ጥቁር አንገተ መሱ ሹራብ፣ ነጣ ካለ ሱሪ ጋር ለብሰአል። አንገት ልብሱን አንገቱ ላይ የጠመጠመ ሲሆን መነፅር አድርጎአል - ውብ መነፅር።»

የአስመራ አየር ቀዝቀዝ ብሎአል።

በኩምቢሽታቶ የሚመላለሱትን ሰዎች አንድ ባንድ ያጤን ጀመር። አብዛኞቹ የመሀል አገር ሰዎች መሆናቸውን በአላባባላቸው ለያቸው። ኤርትራውያን ኩምቢሽታቶ ላይ የሉም። አኖሌ ፈገግ አለ። በርግጥም ኤርትራውያን ኩምቢሽታቶ ላይ አለመታየታቸው ምን ያስደንቃል? በስደት ወይም በትግል ላይ ናቸው። በኩምቢሽታቶ የሚታዩ ኤርትራውያን ገፅታ ላይም ቢሆን መረጋጋት አይታይም። የአገሬው ሰዎች በኩምቢሽታቶ ጉዳዩ እንደ ቀይ ባህር የምሽት ማእበል መገማሽር ሲገባቸው ፖሊስ እንደሚከተለው ሰው እየተጣደፉ ሲመላለሱ ነው የሚታዩት ...

«አኖሌ - ወደ ኦርሞ!» የሚል ድምፅ አባነነው።

ሮዛ ትከሻውን ይዛው ፊቱ ቁማለች። ከተቀመጠበት ፈጥኖ ተነሱቶ ይስማት ጀመር - ጉንጭ ለጉንጭ።

«ሮዛ አንቺ ኖረሻለህ!» እያለ በረጅሙ ሳቀ።

ሮዛ እንደ አብዛኞቹ ኤርትራውያን ሴቶች ቀጭን ነበረች። የደስ ደስ አላት። የአይን መነፅርዋን በየሰከንዱ ገፋ ታደርገዋለች። ከአኖሌ ጋር ተሳስመው ሊያበቁ፤

«አንዚድ» አለችው «... እናቴ እየጠበቀችህ ነው»

በአገር መንገድ ጀመሩ።

«አስመራን እንዴት አገኘህት?» ስትል ጠየቀችው።

«የቀድሞ ውበትዋን የምታንገራገር የሀብታም ግቢ ትመስላለች» ሲላት ሮዛ ከልብዋ ሳቀች። ስቃ ስታበቃም፤

«ለማደግ ግን ተስፋ ያላት ከተማ ናት። አስመራ ያለብዙ ድካም ታላቅ ከተማ መሆን ትችላለች። የናንተው ፊንፊኔ ግን የከተማ ቅርፅ ለመያዝ አያሌ ወጪ ትጠይቃለች። በርግጥ አየርዋ ቀረጥ ቢከፈልበትም አይቆጭ...»

አኖሌ በድንጋጤ ጨው ሆነ። ቃል አልተነፈሰም። ግራ በመጋባት ሮዛ ላይ አፈጠጠ። ያስደነገጠው 'ፊንፊኔ' የሚለው ቃል ነበር። ይህን ቃል ለመጨረሻ ጊዜ አዲስ አበባን ወከሎ ሲጠራ የሰማው ጀርመን ሳለ ነበር - ከአነግ አባላት አንደበት። ሮዛ ቃሉን ከየት አመጣችው? ሲል ራሱን ጠየቀ።

«ምን ሆነክ?» አለችው -

«ምንም ...»

«ዝም ስትል ግራ አጋባኸኝ። መጥፎ ተናገርኩ?»

«በጭራሽ»

«የአዲሳባ አየር ቀረጥ ቢከፈልበትም አይቆጭ ማለቱ ይሆን ያስገረመህ? እውነቱን ነው-እኩ። አየርዋ ምግብ ነው። ከተማ መስራት የሚችሉ ሰዎች ጠፉ እንጂ የአዲስ አበባ አየር በየትኛውም አለም ከቶ የሚገኝ አይመስለኝም።»

«ፊንፊኔ የሚለውን ስም የት ሰማኸው?» ሲል ጠየቃት - አንደዋዛ።

«እንጃ!» አለች ሮዛ «... ግን የአዲሳባ የቀድሞ ስም ፊንፊኔ

እንደነበር፤ ቃሉ የአርምኛ ስለሆነ ለዋና ከተማነት አይመጥንም ተብሎ እንደተለወጠ አንድ ሰው ነገርኛል። ከዚያ ወዲያ ብዙ ጊዜ ፊንፊኔ የሚለውን ስም መጠቀም ያስደስተኛል። ግን ለምንድነው ፊንፊኔ የሚለው ስም ለዋና ከተማነት አይመጥንም የተባለው? መጥፎ ትርጉም አለው?» ስትል ጠየቀችው።

አኖሌ ሳያስበው ስሜታዊ ሆነ።

«የሰርአቱ ሰዎች ዘረኞች ስለሆኑ እንጂ ችግሩ ቃሉ ላይ አይደለም ያለው። ጭሮን አሰበተፈሪ፤ ብሾፍቱን ደብረዘይት፤ አዳማን ናዝራት፤ እያሉ ለውጠው የለ? የከተሞችን ስም ለመለወጥ በቂ ምክንያት አልነበራቸውም። አሳማዎች ስለሆኑ ነው ያን የፈፀሙት»

ሮዛ ወደ ጆሮው ጠጋ ብላ አንሾካሾካችለት።

«ፖለቲካ ውስጥ አትግባ። እዚህ አገር አሸዋና ጠጠሩ ሁሉ ሰላይ ነው።»

አኖሌ በእሺታ ራሱን ላይ ታች ወዘወዘ። በሮዛ ግልፅነት ይበልጥ መደስት ጀመረ። ፊንፊኔ የሚለውን ስም ስለወደደችው ደግሞ የማያውቀው የደስታ ስሜት ወረረው። በመገረም ያያት ጀመር። የመጣላትን የምትናገር የዋህ ሰው መስላ ታየችው። ግን ደግሞ 'ፖለቲካ ውስጥ አትግባ' ያለችውን አስታውሶ ግራ ተጋባ። መልሶ ደሞ ምክንያትዋን ሊረዳላት ሞክረ። ሀዘቡ ሁሉ ተጠራጣሪ ሆኖአል። ምክንያቱም ሰው ያለ ፍርድ ይገደላል። ግን ይህን የዋህና ደግ ሀዘብ ማስቀየት ለምን አስፈለገ? ሲል ራሱን ጠየቀ። 'የዋህች ጠንካራ ተዋጊዎች መሆን ይችላሉን?' ሲል መልሶ ለራሱ ተጨማሪ ጥያቄ አቀረበ። የቡርቃ ሰዎች ታወሱት። ጦር ይዘው መትረየስ ለገጥሙ የተዘጋጁ ልቦ መሰሉ አሮሞዎች - ግን ደጋገቦች፤ የዋህች።

«ምን ሆነህል አኖሌ?» አለች ሮዛ ተጨንቃ።

«ምን ሆነኩ ሮዛ?»

«የተከፋህ ትመስላለህ?»

«ያላገኘኸውና ያጣኸው ነገር ያለ ይመስላል ብለኺኝ አልነበር? እንዳልሸው አርካታ የራቀኝ ሰው ሳልሆን አልቀርም። ሳሚ እንዳለው እንደ አሮሞ ዱር አራዊቶች አይደለሁም። እነዚያ እንስሳት ሰው አይደላቸውም ቢባሉ ምንም አይመስላቸውም። ምክንያቱም ሰው አይደለም። ይገርምኛል ሮዛ ይህ ክርፋታም ስርአት እኛ አሮሞዎችን እንደሰው አያየንም። ግን ይህና ... ይህን መሰል ጉዳይ ማውራት ተገቢ አይደለም። ሮዛ ረባሽኩሽ?»

ታክሲ ይዘው ተራቸው ወደሚባለው ሰፈር ነጉዱ። ከደቂቃዎች በሁዋላ ታክሲው ከነሮዛ መኖሪያ ቤት ደርሶ ቆመ። ሃላብ ከፍለው ከታክሲው ወረዱ። ሮዛ እየመራች ወደ አንድ ቪላ ይዘው ገባች። የውጭው በር ግምብ ላይ በወርቃማ ቀለም «ይስህቅ አስመርም» የሚል ፅሁፍ ግምቡ ውስጥ ተቀብሮ ይነበባል።

«ይስህቅ አባትሽ ነው?» ሲል ጠየቃት።

«አያቴ ነው። አባቴ ኤፍሬም ይባላል።» ካለች በሁዋላ «ሞቶኦል ብለን እንገምታለን።» ብላ አንሾካሾካች።

«የት ነው ያለው?»

«አይታወቅም። ከአዲስ አበባ ወደ ናይሮቢ መሳፈሩን ብቻ ነው የምናውቀው። ከዚያ ወዲያ ኤፍሬም ይስህቅ የውሃ ሽታ ሆኖአል። እናሳዝንም?» አለችው።

ዝም አላት። ይህን መሰል ወሬ ለምን እንደምትነግረው አልገባውም። ወደ ሰፊ ሳሎን አስገብታ ካስቀመጠችው በሁዋላ፤

«የላማ ጉዋደኛ ስለሆንክ ነው የልቤን የነገርኩህ» አለችው።

«ይገባኛል! ይገባኛል!» ብሎ ፈገገታ አሳያት።

«ላማ እንደኔ እዩት ብሎናል። እንመገህ?»

«በጣም እንጂ ሮዛ። ወንድማችሁ ነኝ።»

«የጦር ሰራዊት ደጋፊ ነህ?»

ጥቂት አመነታ።

«ደጋፊም ተቃዋሚም አይደለሁም። ብዙውን ጊዜ በስራዬ ላይ ብቻ ነው የማተክረው።»

«ሃይማኖትህስ?»

«አላውቀውም!» አለ ጭፍግግ ብሎት።

«የቤተሰብህ ሃይማኖት ምንድነው?»

«ቤተሰቤን አላውቅም። ያለኝ መረጃ ኦሮሞዎች እንደነበሩ ብቻ ነው። ከዚያ በተረፈ አንድ ሰው በህይወት ዘመኑ 'መልካም ሰው' መሆን ከቻለ በቂ ይመስለኛል።»

ራስዋን ላይ ታች ወዘወዘችና ...

«እኛ የኦሮሞዎቻችን ሃይማኖት ተከታዮች ነን። ማማ በተለይ ማርያምን በጣም ታምናታለች። ሆኖም ባህርይዋ እግዚአብሔርን

በመኖራት! እግዚአብሔር የሚወዳቸውን ነገሮች በማድረግ ላይ የተመሰረተ ነው። በጣም ትፀልያለች። ምን ብላ እንደምትፀልይ ልንገርህ?»

«ንገራኝ?»

«አታሳስረኝም?»

ከልቡ ሳቀ። በጣም ሳቀ።

«ምን አሳቀህ?»

«ቅን ነሽ። ለአለም ቅን ሰዎች በእጅጉ ያስፈልጉዋታል። ስለዚህ አላሳስርሽም ንገራኝ?»

«ማማ ዘወትር ፀሎት ታደርጋለች። ብዙውን ጊዜ አምላክን ከፋዎች እንዳይበረቱ አድርግ! ብላ ትማፀነዋለች። እንዳንድ ጊዜ ደግሞ ድምፅዋን ዝቅ አድርጋ ለማርያም አስመራይቲ 'በረሃ ያለ-ት ለቤታቸው እንዲበቁ አስቢያቸው' ትላታለች»

አኖሌ ስሜቱ ከልብ ተነካ። ሮዛን በፍቅር ያስተውላት ጀመር። ግልፅነትዋን ወደደው። ስለመነችው ቢደለትም ይህ ባህርይ ግን ቤተሰቡን በሙሉ አደጋ ላይ ሊጥል እንደሚችል አምኖ ስጋት አደረበት። ሮዛ፤

«ማማን ጠርቼ ላስተዋውቅህ» ብላው ወጣች።

በሳሎኑ ግድግዳዎች ላይ የተሰቀሉትን ስእሎች ማስተዋል ጀመረ። በሙሉ መንፈሳዊ ናቸው።

* * *

አኖሌ ምሽቱ ጥሩ ሆነለት። የሮዛ ዘመዶች ሁሉ ተሰማሙት። መልካም ራት ቀረበ። ቡና ተፈላ። ከበው ሲያጫውቱት አመሹ። በዚህ ሁኔታ ላይ እንዳሉ ሳሙኤል ከአዲሳባ ደወለ። ሳሙኤል ከምሽቱ አራት ሰአት ላይ ነበር የደወለው። መጀመሪያ አኖሌ በአጋጣሚው በእጅጉ ተደስቶ ነበር። ሳሙኤል ግን «በአጋጣሚ አይደለም የደወልኩት! አንተን ፈልጌ እንጂ» አለው።

አኖሌ ግራ ተጋብቶ፤

«እዚህ መሆኔን በምን አወቅህ?» ይለዋል።

«ሆቴል አጣሁ። ምናልባት እዚህ ካለህ ብዬ ነው» ሲል መለሰለት በጀርመንኛ።

አኖሌም መልሶ በጀርመንኛ ቋንቋ፤

«ምንድነው?»

«እንዴት እንደምንገርህ አላውቅም። ጉዳዩን የሰማሁት በአጋጣሚ ነው።»

አኖሌ «ምንድነው ንገረኝ!» ሲል ጮኸ።

«መከላከያ ሚኒስቴር ውስጥ የሚሰሩ አንድ ዘመድ አለኝ። በአጋጣሚ ሻለቃ ጉተማ የሚባል ሰው አንተን በተመለከተ ስለባፈው ሪፖርት አጫወተኝ።»

«ጉተማ ... የቡርቃው? ምን ብሎ ባፈ? ይህ ከብት! ከከብት ምን ይጠበቃል ... እበት ካልሆነ?»

«ጉዳዩ እንደምታስበው እንዲ ቀላል አይደለም። በእነግ አባልነት ወንጀሉህል። ለማንኛውም የራስህን እርምጃ ለመውሰድ ያመችህ ዘንድ የደብዳቤውን ፎቶ ኩፒ ልኬልህላሁ። ነገ ይደርስህል። በነገራችን ላይ ጉዳዩ በጥንቃቄ እንዲታይ ደብዳቤው ለደህንነት ሚኒስትሩ ተመርቶአል። ይህን ከደብዳቤው ላይ ነው ያየሁት። እንድትጠነቀቅ እመክርህላሁ። ሁኔታዎች ጥሩ አልመሰሉኝም። ለማንኛውም ደብዳቤውን ካየህ በሁዋላ ራስህ ብትወስን መልካም ነው። ይህ መንግስት ሰው የመናቅና የማነቅ ሱስ ስላለበት ነው ስጋቱ የጨመረው። ምን ይመስልህል?»

አኖሌ ረጋ ለማለት ሞከረ። «ደብዳቤውን መጀመሪያ ባየው ደስ ይለኛል» የሚል ምላሽ ሰጠው።

«ነገ ይደርስህል። እንደደረሰህ ግን ደውልልኝ» አለው ሳሙኤል።

በርግጥም በነጋታው ማታ ካረፈበት የእምባሳይራ ሆቴል ደርሶ ክፍሉን ሲከፍት በበሩ ስር የተወረወረ ፖስታ አገኘ። በችኩላ ፖስታውን ከፍቶ የሻለቃ ጉተማን የቡርቃ አመፅ ሪፖርት ያነብ ጀመር። በጣም ገረመው። የሻለቃው ነገር ጠምዛኝነት አናደደው። ደግሞም አሳዘነው። ከሆቴሉ በረንዳ ላይ ወጥቶ በጨለማ የተዋጠችውን አስመራ እያስተዋለ ይተክዝ ጀመር። የማያስደስቱት ነገሮች እየበረከቱ መምጣታቸውን አስተዋለ። አደገኛ ሁኔታዎችም መከሰት ጀምረዋል ...

የሀውኒ መሰወር አንዱ ነው። ያፈቅራታል። ከልብ ያፈቅራታል። በእምባገነንነትና ሰብአዊ መብትን በመጣሱ ወደሚታወቀው ስርአት ሰተት ብሎ የገባው ሀውኒን ማግኘት ከተቻለ የስርአቱን ብልሹነት ችዬው እኖራለሁ ብሎ በማሰቡ ነበር። ግን

ሀውኒ የውሃ ሽታ ሆና ቀርታለች። ስደት ላይ ናት! አለያም ሞታ ሊሆን ይችላል። ሌላው አባቱ ናቸው። ሞተዋል። ከዚህ ውጭ ደግሞ ባልጠበቀው ጥልፍልፍ ውስጥ ተዘፍቶአል። ከአርሞ ገበሬዎች ጋር ያደረገውን ንግግር በምስጢር የቀረፀው ሰላይ ሹፌር በየአለቱ ግንዛብ እያለ ይነተርከዋል። አስመራ ከመምጣቱ በፊት አምስት ሺህ ብር ሰጥቶት ነበር። ቀሪውን ደግሞ ከአስመራ መልስ እንደሚሰጠው ነገሮት ነበር። ሰላይ ሹፌር ግን ሀሳቡን መለወጥ ጀምሮአል። 'በርካሽ ነው የተሰማማሁልህ' ማለት ጭምር አምጥቶአል።

በዚህ ላይ ደግሞ ህልውናውን እንኩዋ ማረጋገጥ ላልቻለ ስርዓት ማገልገሉ አልተዋጠለትም። የአስመራ ገጠመኙም ህሊናውን እያቆሰለው ይገኛል። የኢሰፓ መንግስት የአገዛዝ ስልት እያንቀጠቀጠው ነው። ሞት የተፈረደባቸው ወታደሮች ፊቱ መጥተው ይደቀናሉ። ከመሞታቸው በፊት ሊያጋግራቸው ችሎአል። አሁን ግን በህይወት የሉም። በእለተ አርብ ተረሽነዋል። እንደ እየሱስ ክርስቶስ አለ - መቶ አለቃ አክሊሉን አስታውሱ። አብርሀ ፀሎትንም አስታውሱ። 'ወታደሮች ልጃገረዶችን መድፈር ማቆም አለባቸው' ያለውን። ጭማዩም ትዝ አለው። ልጃገረዶችን አስገድዶ መድፈር ለጭማዩ እጅግ ተራ ነገር ነው። ብርቱካን ልጠ እንደመብላት። አሁን ደግሞ እንደ ሌላ ጠላት ተፈጥሮአል። ሻለቃ ጉተማ። ለመከላከያ ሚኒስቴር ባቀረበው ሪፖርት አኖሌ ለቡርቃ ገበሬዎች ስላደረገው ንግግር አጣሞና አወላገዶ ተርኩአል።

አኖሌ በፍርሀትና በጭንቀት ተወረረ። ማድረግ ያለበትን አላወቀም። እንዲሁ ብቻ ከወዲያ ወዲህ ይገቡራደድ ያዘ።

- 3 -

አምስቱ ከፍተኛ መኩንኖች ቃኘው በሚገኘው የሰብሰባ ሳሎን በቀጠርው ሰአት ቢገኙም አኖሌ አስር ደቂቃ ዘገይቶ ነበር የደረሰው።

ይቅርታ ጠየቃቸው።

«ምንም አይደለም» አሉ ሽማግሌው ኩሎኔል።

አኖሌ ማስታወሻ መያገርያ አጀንዳውን ገልጦ በቀጥታ ከሰሰት ቀን በፊት ወዳቆመበት ርእሰ ጉዳይ ዘለቀ ...

«... ባለፈው ስብሰባችን የሱዳንን ውስጣዊ ሁኔታ ካየን በሁዋላ ስለተቃዋሚ ቡድኖች ነበር መረጃ ያገኘሁት። የኤርትራ ክፍለ ሀገር ሀዝብ ስለ ኢትዮጵያ ያለው አመለካከት ላይም የተወያየን ይመስለኛል። ሻለቢያ የመገንጠልን ጥያቄ ለማሳመን የሚያነሳቸውን ነጥቦች ጭምር ተመልክተናል። ዛሬ በተቻለ መጠን ሻለቢያን በሚመለከቱ ጉዳዮች

ላይ ጥልቅ ማብራሪያ ማግኘት አፈልጋለሁ። በተለይ የድርጅቱን ጠንካራና ደካማ ጉኖች በግልፅ ባውቃቸው ለሰራዊ ስለሚያግዝኝ በዚያ ላይ ብታተኩሩ አመርጣለሁ። ብሎ መኩንኖቹን አንድ ባንድ በፈገገታ ቃኛቸው። በዚህ ጊዜ ሻለቃ ሙሉ ኔታ።

«የሻለቃን ውስጠ ሚስጥር አብጠርጥር የሚያውቀው እንኩዋ ሻለቃ ቡልቻ ነው» ብሎ በረጅሙ ላቀ።

ሻለቃ ቡልቻ ራስ በራ ቀጭን ጉልማላ ነው። በመጀመሪያው ስብሰባ ምንም አስተያየት ሳይሰጥ በማለፍ አኖሌ «አጃቢ» ቢጤ አድርጎ ነበር የወሰደው። ለአኖሌ በአጅጉ የሚያስፈልገው የሻለቃ ደካማና ጠንካራ ጉኖችን የመረዳት ጉዳይ በዚህ በተናቀው ሰው ላይ በማረፍ አኖሌ ራሱን ሳይታዘብ አልቀረም። በርግጥም ሻለቃ ቡልቻ የሚናገሩ ቢጤ አልነበረም። ከሌሎቹ ሁሉ የተሻለና በራሱ የሚተማመን መሆኑን አኖሌ የተገነዘበው ገና ከንግግር መግቢያ ነበር።

ሻለቃው «ወንበዴዎቹ ተራ ዘራፊ ዱርዬዎች አይደሉም። እንዲያ የሚያስቡት የማስታወቂያ ሚኒስቴር ጋዜጠኞች ናቸው» ሲል ነበር የጀመረው። በዚህ አነጋገር ከፍተኛ መኩንኖቹ በሆኑ አውካኩ። አኖሌ ፈገግ አለ በመገረም።

ሻለቃ ቡልቻ ማብራሪያውን ቀጠለ ...

«... ወንበዴዎቹ ከጉዋድ መሪ እስከ ማእከላዊ ኩሚቴ አባላት ድረስ በየደረጃው በሲሚናርና በስብሰባ መልክ ከውጊያ በፊትና ከውጊያ በሁዋላ አየተወያዩ ስትራቴጂና ስልታቸውን ይቀይሳሉ። በዚህ ውይይት አበይት ስህተቶቻቸውን ከተመክሯቸው በመነሳት በስልጠናና በልምምድ ያስወግዳሉ። በደረቅ ልምምድም የግንዛቤያቸውን መጠን ይለካሉ። ይህ ለእንቅስቃሴያቸው ቅንጅትና ፍጥነት ዋስትና ይሆናቸዋል። በውጊያዎች የተሳካ ድል የሚያገኙትም ለዚህ ነው። ውጊያ ከመክፈታቸው በፊት የሚፈፀሙትን የቅንጅት እንቅስቃሴ፣ የሌሊትና የቀን የሀብረት ውጊያ ልምምድ ከጉዋድ መሪ ወደላይ ላሉ የአመራር አካላት የሰጡትን ሲሚናር አንድ ባንድ ገምገመናል። ከግምገማችን ወንበዴዎቹ ባለሙያ፣ ብልህና፣ ባለአላማ መሆናቸውን ነው መገንዘብ የቻልነው።

«ወንበዴው በአገረኛና በሜካናይዘድ ክፍለጦር መደበኛ ውጊያ ማለት Conventional War ሲባላለች፣ የአካባቢ ታጣቂ፣ የኮማንዶና የመሀንዲስ ብርጌዶች ደግሞ ሽምቅ ውጊያውን ያግዙታል። ሁለቱንም በተጉዋዳኝ ወይም በተናጠል መፈፀማቸው ጥበባቸው ከኛ መሻሉን ያሳያል።»

ሻለቃው ቀና አለና «ማስታወሻ እየያገዝ ነው?» ሲል አኖሌን ጠየቀው።

«በጣም! በጣም!»

አኖሌ ባንኖ ነበር ምላሽ የሰጠው።

በሻለቃው የአቀራረብ ብስለት እየተደነቀ ነበር ገለጻውን የሚያዳምጠው።

«የኤርትራ ወንበዴዎች ከማንኛውም ፀረ-ኢትዮጵያ መንግስት አቋም ካለው ወገን ጋር ሁሉ ይተባበራሉ። ሰማሊያ፣ ሱዳን፣ አረብ አገሮች፣ ህወሀት፣ አነገ ከመሳሰሉት ድርጅቶችና አገሮች ጋር ጥብቅ ወዳጅ ናቸው። ካልመሰላቸው ግን ፖሊሲያቸውን ይለውጣሉ። ለምሳሌ ለአርካት ከሚታገሉ ህዝባዊ ታጋዮች ጋር ሁሉ እንተባበራለን የሚል ጠንካራ አቋም ነው ያላቸው። ሰብአዊና ዲሞክራሲያዊ መብታቸውን ለማስከበር የሚታገሉትን የሱዳን መንግስት ተቃዋሚዎች ግን እንኳን ሊያግዙዋቸው መልሰው ይወጉዋቸዋል። ጠንካራ አቋማቸውን እዚህ ላይ ሲደርሱ ለምን ሻሩት? ምክንያቱ ግልፅ ነው። ለጊዜው ሱዳን ታስፈልጋቸዋለች። ከሱዳን ቢጋጩ ደግሞ ያለጥርጥር ኩሎኔል ጆን ጋራንግን ሳህል ያስጠፋታል። ማየት ያለብን ወንበዴዎቹ አላማቸውን ከግብ ለማድረስ ከአግዚአብሔርም ሆነ ከሰይጣን ጋር ሊሻረኩ መቻላቸውን ነው። ከማንም ጋር ያላቸው ወዳጅነት አላማቸውን አስከጠቀመ ብቻ ነው። አላማ ስንል ጊዜያዊ ጥቅም አይደለም። አሻግረውም ያያሉ - እንደ ትንቢተ ኢሳይያስ። ለዚህ ነው የርእዮተ አለም ካባቸውን የሚለዋውጡት።

«የሚገርማችሁ ነገር» አለ ሻለቃው ሲጋራ እየለከሰ «... ወንበዴው የኛን ጦር ደካማና ጠንካራ ጉን አውቆ እንዴት እንደሚዋጋ ካጠና በሁዋላ ጠንካራውን ተዋጊ ሃይል መርጦ ልምምድ ያደርጋል። በመጨረሻ ጦርን ያዝናናዋል። መዝናናት ሲባል ስነስርዓት ያለው ድግስ ተደርጎ ነው። የቪዲዮ ፊልም፣ ትያትር፣ ሙዚቃ፣ ምግብ፣ መጠጥ ይቀርባል። ተዋጊው ሰራዊት በልቶ፣ ጠጥቶ፣ ዘፍኖ፣ ተሰካሩን በልቶ ለኤርትራ ህይወቱን እንደሚከፍል ቃል ገብቶ ነው የሚዘምተው» ብሎ ዙሪያ ገባውን ያስተውል ጀመር። ሁሉም በተመስጠ ያዳምጡታል።

«ሌላው እንግዲህ ለክቡር የአገር ውስጥ ጉዳይ ተወካይ የሚጠቅመው ጉዳይ፣ ሻለቃ ስለሚያካሂደው ሳይከላከል ምርጫ ነው። ወንበዴዎቹ አይበገሬነታቸውን ሲለፍፉ ነው የሚውሉት። የጦርነቱ ሚዛን ለአገርሱ ያጋደለ መሆኑን፣ አሸናፊነትም የማይቀር የታሪክ ሂደት መሆኑን ይናገራሉ። የጦራችንን ብሶቶችም ያካሉ።

ይህ ስልታቸው በጣም አደገኛ ነው። በሬድዮ፣ በብራሪ ወረቀት፣ በተባባሪዎች በወኪሎችና በሌሎች ፀረ-አብዮት ሃይላት በኩል ይለፍፋሉ። አባቶቻችን ጦር ከፈታው ወሬ የፈታው እንደሚሉት ሆነናል። ጄኔራሎች ሳይቀር በሻእቢያ ፕሮፓጋንዳ ይበረገጋሉ። እነዚህ ሰዎች ጄኔራል ታሪኩ አይኔ በመንግስት ትእዛዝ የተገደለ አለት በሬድዮናቸው «ጀግና» ሲሉ አሞግሰውታል። ብልህነታቸውን እዩት። በሚያዘጋጁባቸው መጻሕፍት ግን ይህኛን ቃል አይደገሙባቸውም። ምክንያቱም መፅሀፍ ለታሪክ የሚቀር ሰነድ ነው። የሬድዮ ወሬ ግን ፕሮፓጋንዳ ብቻ ነው። እነዚህ ሰዎች ታሪኩን ጀግና የሚሉት የሞተ አይጉዳም ብለው አይምሰላችሁ። ሰራዊቱን ለመከፋፈል ነው። ከመንግስት ለመነጠል ነው። ደሞ ተሳክተዋል። የኛ ጦር ሻእቢያ ጄኔራል ታሪኩን ጀግና አላቸው። ሀቅ ነው። እያለ ከጫፍ ጫፍ ተንሸካሽከ። የሻእቢያ ሬድዮ ታማኝነትን አገኘ። 'አይዋሹም የሚል ሚዳይ አገኘ። የኛ መንግስት «ጀግኖችን ይገድላል» የሚል ስያሜ ሲከናወን፣ ማስታወቂያ ሚኒስቴር ደግሞ ያን ቀን ምሽት 'ስንዴ ከካናዳ መንግስት በእርዳታ ተገኝ የሚል ዜና ነው ይናገር የነበረው» ሲል ከፍተኛ መከራከሪያ ጠባብዋን የሰብሰባ ሳሎን በሳቅ አፈረሱዋት። አኖሎም አብሮ ይስቅ ጀመር። ሻለቃው ሲጋራውን መጠ ተረከሰውና ቀጠለ።

«ከወንበዴው ጠንካራ ጉኖች ሲጠቀስ የሚገባው ሌላው ጉዳይ የመረጃ ስራቸው ነው። ብታምነም ባታምነም በመንግስት ደረጃ የተያዙ ብሄራዊ ምስጢሮችን ያገኛሉ። እኔ ለዚህ በቂ መረጃ አለኝ። ይህ ከባድ ጉዳይ ነው። የመረጃ ክፍላቸው ከሰነት መቶ በላይ የሰለጠነ የሰው ሃይል ያለው በዘመናዊ ቴክኖሎጂ፣ ማለት በመተንተኛ ኩምፕውተር የተጠናከረ የጠለፋ ክፍል ስላለው የወገንን መልእክቶች መሉ በመሉ መጥለፍ ይችላሉ። ይህ የመረጃ ስራም ኢሳይያስ ቁጥር ሁለት ተብሎ በሚጠራው ጴጥሮስ ሰለሞን የሚመራ ነው። እኛ ግን የነሱን ሳይፈር መድፈር አትቶናል። አንድ አብነት ለማንሳት! የኛ ጦር በአብዛኛው በውጊያ ወቅት መልእክት በግልፅ ይለዋወጣል። ፈንጂ ለማለት 'ድንች' ታንክ ለማለት 'ኤሊ' መገደ ለማለት 'መቀነት' ጥይት ለማለት 'ቆሎ' የሚሉት ናቸው የጦሩ የተለምዶ የኩድ ቃላት። ይህ በእውነቱ በጣም ያሳፍራል። ከፈረንሳይ ሰራዊት ጋር አይደለም የምንገጋው። አማርኛ ቋንቋን አቀላጥፈው ከሚናገሩ ሰዎች ጋር እንደምንገጋ ጨርሰ ረስተነዋል። እዚህ ዘንድ የሚዛን ጉድለት ይታያል። በተቀረ በረሃ ውስጥ የመድሃኒት፣ የጥይት፣ የጦር መሳሪያ፣ የልብስ፣ የጫማ ፋብሪካዎች አሏቸው። ሳህል ውስጥ በአፍሪካ ውስጥ ታይቶ የማይታወቅ ዘመናዊ ጋራሽር አላቸው። ይህ እውነት ነው። ሌላው ሊነሳ የሚገባ ነጥብ፣ እነዚህ ሰዎች በባህርያቸው አይለምኑም።

አለመለመንን ባህል አድርገውታል። በውነቱ አለመለመን ፀጋ ነው። ከልመና ይሰውረን ማለትም ታላቅ ፀሎት ነው።

«ሌላው የውጭ ሀገር ጋዜጠኞችን በማሳመን፣ አስፈላጊ ሲሆን በገንዘብ በመደለል የዲፕሎማሲና የፖለቲካ ዘመቻም ይለቀብናል። እኛ አፀፋውን ለመመለስ ቀርቶ ግንዛቤውም የለንም።

«... ስለ ጠንካራ ጉኖቹ ይህን ካልን ይበቃናል። ደካማ ጉኖቹን ደግሞ ልጠቃቅስ፣ እንግዲህ በሃይማኖት በዘርና በባህል በመሳሰሉት ምክንያቶች በኤርትራ ቀላማ መሬትና በደጋማው አካባቢ በሚኖሩት መካከል የቆየ ቅራኔ አለ። የቀላው ህዝብ ልብ አሁንም ከጀብሃ ጋር ነው። ሌላው የአፋር ህዝብ ፍላጎት ደግሞ የራሱን አስተዳደር መስርቶ ከኢትዮጵያ ጋር ዝምድና መፍጠር በመሆኑ እዚያም አካባቢ አለመግባባት ይታያል። ይህ ሁኔታ አሰብን ከኤርትራ አውራጃዎች ለመገንጠል ያመቸናል። ጀብሃ የሚጠናከርበትን መንገድ መፈለግም በአንጻራዊ መልኩ ሻእቢያን ማዳከም ነው። ጅሃድ የተሰኘ እንቅስቃሴም በምእራባዊ ቀላ አካባቢ አለ። ይህ ለሻእቢያ ትልቅ ውጋት ነው። ሻእቢያ በአስልምና ሃይማኖት በኩል የሚመጣበትን ችግር በቀላሉ ስለማይፈታው ያንን ቁስሉን እንዳይነኩበት ዘወትር እንደተንፈራገጠ ነው። የሻእቢያ መሪዎች ጅሀድን ጅብህ የሚባሉትን ቃላት መስማት አይፈልጉም። ስለዚህ እዚያ አካባቢ ደጋግሞ መጮህ ያስፈልጋል። ሌላው ዴምህኔ በሚል ስያሜ ማለትም ዴሞክራቲክ ምንቅስቃሴ ሀርነት ኤርትራ የተሰኘ አምስት ሻምበሎች ያሉት ቡድን ተቋቁሞ በትግራይ ድንበር አካባቢ በመንቀሳቀስ ላይ ይገኛል። ምናልባትም ይህ ሃይል በህወሀት እየተረዳ ሊሆን ይችላል። እዚህ ላይ አንድ የግሌ ጥርጣሬ አለኝ። ህወሀት ሻእቢያን ለማስፈራራት ይቃጣ ይሆን? ይህ አልዋጥ ይለኛል። ህወሀት ከሻእቢያ የሚያገኛቸው ገንዘብ የማይገዛቸው አያሌ ወታደራዊ እገዛዎች አሉ። ወያኔዎች እኒያን ማጣት አይሹም። ይህ ከሆነ ህወሀት ዴምህኔን በነፃ መሬቱ እንዲጠለል ለምን ፈቀደለት? ምናልባት ይህም የሻእቢያ የራሱ መርዛማ ተንኮል ይሆን? እዚህ አካባቢ ፍተሻ ያስፈልጋል። ቁላቂሎቹ የዴምህኔ ሰዎች ሳያውቁት በትግራይ ምድር የቁም አስረኛ ሆነው ይሆን? ምናልባትም ቀለብ የሚሰፍርላቸው ሻእቢያ ራሱ ሊሆን ይችላል። ይህ እውነት ከሆነ መቼም የዘመናችን ታላቅ ቀልድ ተብሎ ይመዘገባል» ብሎ በሳቅ ይንከተከት ጀመር። ሌላ የሳቅ ስልጠናም። ብቻውን ስቆ ሲያበቃ ማብራሪያውን ቀጠለ «... ይቅርታ ጉዋዶች። ነገሩ በጣም ያስቅ ነበር። ለምን እንዳልሳቃችሁ አልገባኝም። በአገራችን ባህል ጉዋዶች ሳቅን ቀርቶ ለቅሶንም ይጋራ ነበር» ሲል ተሰብሳቢው ሁሉ በሳቅ ጮኸ። ይሁን እንጂ ሻለቃው በተራው ሳይስቅ ቀረ። ሳቅ ጋብ ሲል ጠብቆ ቀጠለ፣ «ለማንኛውም

ቀዳዳውን ጉርጉር በሀመህትና በሻእቢያ መካከል ያለው መተሳሰር እንዲላለ ማድረግ እጅግ ጠቃሚ ነው።

«ሌላው የሻእቢያ ደካማ ጉን የመገንጠልን ጥያቄ ማራመዱ ነው። ይህን አቋሙን የማይደግፉትን በውጭ ሀገር የሚኖሩ ተቃዋሚ የኢትዮጵያ የፖለቲካ ድርጅቶች ማስተባበርና በነርሱ በኩል ውጥረት መፍጠር ያሻል። የጦርነቱ መራዘምም በሻእቢያ ተዋጊዎች ላይ መሰላቸትን ማስከተሉ ስለማይቀር ያንንም ቀዳዳ መጠቀም ተገቢ የሚሆን ይመስለኛል።»

ይህን ብሎ ሻለቃው ማስታወሻ ደብተሩን አጠፈ። ውይይቱም በዚህ መልክ እንደተለመደው እስከ እኩለ ቀን ቀጠለ።

ቼንቶ ፔር ቼንቶ!

ጉዋል ኤሪ - ሮዚና!

ምእራፍ ሰባት

- 1 -

በክፍሉ ውስጥ ከወዲያ ወዲህ እየተንጎራደደ ሮዛን ይጠብቃት ጀመር። ትእግስት አጥቶአል። በተምታታ የሀሳብ ኩሬ ውስጥ እየተንበራጨቀ ነው። ሁኔታዎች አላማሩትም። በስጋት ተይዞአል። ስጋቱ ምክንያተ ቢስ አልነበረም። በተለይም መከላከያ ሚንስትሩ ወደ ደህንነት ፅህፈት ቤት የመሩት ደብዳቤ ከማስገረም አልፎ አስገብቷል። ስለጉዳዩ ጂብሪልን በቀጥታ መጠየቅ ስላልደፈረ ዳርዳር ብሎት ነበር።

ሻለቃ ጉተማ እኔ ላይ ያቀረበው ክስ ይኖር ይሆን? ነበር ያለው እንደዋዛ። 'እስካሁን የለም' የሚል ነበር የጂብሪል ምላሽ።

አኖሌ አላመነውም። እንደደበቀው ገመተ። ሌላው ተጨማሪ ስጋት የሰላዩ ሹፌር ማስፈራሪያ ነበር። እየደወለ ይነጫነጫል። በተዘዋዋሪ ህይወትህ በመዳፊ ላይ ናት እያለ ሊያስፈራራ ይቃጠላል። ሀወኒም የለችም። አባቱ ሞተዋል። ሰራው ከአለት አለት እየቀፈፈው ነው።

የአስመራ ቆይታው የኢሰፓ መንግስት መሰረት እየተናደ ለመሆኑ ወለል ብሎ ያይ ዘንድ ረድቶታል። እነዚህ ምክንያቶች አለመረጋጋትን ፈጥረውበታል። እና ቢቻል ከዚህ ከተወሳሰበ ሁኔታ ገለል የሚልበትን መንገድ መፈለግ እንዳለበት አምናለች።

ግን እንዴት?

ጥናቱን ጨርሶ ወደ አዲስ አበባ መመለስ አልታየውም። ከዚህ ከአስመራ ወደ ውጭ ሀገር መውጣት የሚችልበት መንገድ ካለ ማየት ነው የፈለገው። በዚህ ጉዳይ ላይ ማነጋገር የሚችለው የቅርብ ሰው ግን አልነበረውም። ይህን የመሰለ ጨዋታ ከሳሙኤል በቀር የሚጋራው የለም። ሳሙኤል ደግሞ ሩቅ ነው - አዲሳባ። ከሁለት ቀናት በፊት በስልክ የተገናኙ ጊዜ 'ሮዛን ማንኛውንም ነገር ታገዝህለችና ቅረባት' ብሎት ነበር። ሌላ አማራጭ አልነበረውም። ሮዛ የአስመራ ነዋሪ በመሆን የከተማዋ ወጣቶች ወደ ሱዳን የሚሸልኩባቸው ቀዳዳዎች ልታውቅ ትችል ይሆናል ብሎ ገምቶአል። አውጥቶ አውርዶ የደረሰበት መደምደሚያ ይኸው ነበር - ፍርጥ አድርጎ ሊነገራት። በዚህ ጉዳይ ላይ ሊያዋያት ዛሬ እኩለ ቀን ላይ ደውሎላት ነበር። ለጥብቅ ጉዳይ እንደሚፈልጋትና ሆቴሉ ድረስ እንድትመጣ ሲጠይቃት ጥቂት አመንትታ ነበር። 'ምን ሆነህል?' ብላ ደጋግማ ስትጠይቀው በቴሌፎን ሊነገራት እንደማይችል ገለፀላት። እያቅማማች ከምሽቱ ሰባት ሰአት - በአስመራ አቆጣጠር አመጣለሁ' አለችው።

እና አሁን ሰአቱን አየ። አስር ደቂቃ አልፎአል። 'መቅረትዎ ይሆናል' ብሎ ሲያስብ የክፍሉ በር በቀስታ ተቆረቆረ። አኖሌ ተጣድፎ ሄዶ በሩን ከፈተው። ሮዛ ነበረች። ጥቁር መነፅር አድርጋለች። አፍዋን በአንገት ልብስ ሸፍና ነበር። ሙሉ ጁንስ፣ ነጭ ስኒከር።

«እንኩዋን ደህና መጣሽ ሮዛ»

ቀድሞ ስትጨብጠው፣ ስቦ ሳማት። ሮዛ ፈጥና መነፅርዋንና የአንገት ልብስዋን አወላልቃ አልጋው ላይ ወረወረች።

«አየሰጋሁ ነው የመጣሁት አኖሌ» አለች።

«ምን ተፈጠረ?»

«የናንተ ሰዎች ጣጣ ምን ማለቂያ አለው? በሰበብ አስባቡ መታሰር፣ መገደል ይበዛል። ሰዎቻችሁ መገደል ይወዳሉ። ከመጠየቅ ማሰር ይቀናችዋል» ብላ ፈገገታ አሳየችው።

ይህን ብላ ሰአትዋን መልክት አደረገች።

«በል መሽቶአል፤ ወደ ጉዳያችን እንገባ» አለችው።

አኖሌ ጥቂት አመነታ። ከምን እንደሚጀምር ጨነቀው።

«አንድ ከባድ ጉዳይ ላዋይሽ ፈልጌያለሁ» ሲል ጀመረ።

በእሺታ ራስዋን ላይ ታች ወዘወዘች።

«የልቤን የማወጋው ሌላ ሰው ባለመኖሩ ነው አንቺን የመረጥኩት። በዚህ ላይ በኔና ባንቺ መካከል ሳሚ አለ ብዬ ስለማሰብ ነው።»

እንደገና በመስማማት ራስዋን ወዘወዘች።

«አሁን የማነሳልሽ ጉዳይ አደገኛ ስለሆነ ከኔና ካንቺ ውጭ ሌላ ሰው ሊሰማው ከቶ አይገባም። ማለቱ የምጠይቅሽ ጉዳይ የማይላካ ከሆነ ...»

ሮዛ ድንገት አቁዋረጠችው።

«አኖሌ ... የጋብቻ ጉዳይ ከሆነ ከወዲሁ ባናነሳው አመርጣለሁ። ማማ እንዳየሁት ብቸኛና ደካማ በመሆን ረጅም አመታት ከጉንዋ የምለይ አይመስለኝም።»

አኖሌ በመገረም ያስተውላት ጀመር። አስመራ ከመጣ ጀምሮ ሰባት ጊዜ ብቻ ነው የተገናኘት። በዚህ አጭር ጊዜ ውስጥ የጋብቻን ጉዳይ ያነሳል ብላ ማሰብዋ አስገረመው፣ ይህን ንግግር ከሮዛ አንደበት መስማቱም አጠራጠረው።

«እንዴት እንዲህ አሰብሽ ሮዛ?» አላት በጥጥ ድምፅ።

«እነዚህ አገር ለጋብቻ መጠየቅ በጣም የተለመደ ስለሆነ ነው። ይቅርታ» አለችው።

«ምንም አይደል» ካለ በሁዋላ እንደገና ወደ ርእሰ ጉዳዩ በቀጥታ ለመግባት ያምጥ ጀመር።

«ስሚኝ ሮዛ ... ላማክርሽ የፈለገሁት ከዚህ አገር መውጣት ስለሚቻልበት መንገድ ነው። አሁን በዝርዝር ልነገርሽ በማይቻለኝ ምክንያቶች ከዚህ አገር የገድ መውጣት አለብኝ። ጉዳዩ ከባድ ነው። ግን አንድ ነገር ልገለፅልሽ። ህይወቴ አደጋ ላይ ናት።»

ከዘገየሁ የኔ ነገር ሊያከትም ይችላል። ስለዚህ እንድትረጂኝ እፈልጋለሁ። ከአስመራ በርካታ ወጣቶች ወደውጭ እንደሚሰጡ ይታወቃል። ያንን የመሸሎኪያ ቀዳዳ ደግሞ ከእናንተ ከአገሬው ተወላጆች በቀር ሊያውቀው የሚችል ከቶ አይኖርም። ስለዚህ ከልብሽ እንድትረጂኝ እግግንሻለሁ ...» ብሎ በተስፋ ያስተውላት ጀመር።

ርዛ ስትደነገጥ አስተውሎአታል። ግን በጥሞና ነቦር ያዳመጠችው። ተናገሮ ሲያበቃም በረጅሙ ተንፍሳ!

«እንዳልከው ከባድ ርእስ ነው አኖሌ!» አለች።

«ይገባኛል። ግን አጣብቂኝ ውስጥ ነኝ። ሳሚ እንደነገረኝ ከሆነ ከዚህ ከኤርትራ ሰመውጣት የሚቻልባቸው አንዳንድ መንገዶች አሉ። አንቺን እንዳማክርሽም ጠቁሞኛል።»

«ምን መሰለህ አኖሌ? እንዲህ ያለ ነገር መነጋገር የሚቻለው ወይም የሚሞከረው ለህይወታቸው በማይሳሉ፣ ቃላቸውን መጠበቅ በሚችሉ ሰዎች መካከል ብቻ ነው። ነገ በኔም ሆነ በቤተሰቤ ላይ ሞት ከሚያስፈርድ ጨዋታ ውስጥ መግባት ይከብዳል።»

«እኔ ምስጢር የመጠበቅ ብቃት ያለኝ አልመስለም?» አለ ግልፍ ብሎት። ፊቱ ባንድ ጊዜ ጉብት መሰለ።

«እንዲያ አላልኩም አኖሌ! ይህን ያህል የማናገርህም ስላመንኩህ ነው። ግን ሀገር የሚያስለቅቅ ምን ችግር ይገጥምህል ብዬ አስቤ ነው?»

«በጣም አደገኛ ሁኔታ ውስጥ ነኝ ርዛ!»

ርዛ ለሰከንዶች ያህል ተደምማ ከቆየች በሁዋላ

«ወጣቶች ከአስመራ እንዲወጡ የሚረዳ አንድ ሰው አውቃለሁ። እሱን ላግኘውና ነገ ልመለስ ...» ስትል ተነፈሰች።

ይህን ብላም ፈጥና ከተቀመጠችበት ተነስታ በመነፅርዋና በአንገት ልብስዋ ራስዋን ሽፋፍና ለመልስ ጉዞ ተሰናዳች።

«ልሸኝሽ?» ሲል ጠየቃት አኖሌ።

«እዚህ ቆይ! ካንተ ጋር መታየት አልፈልግም» ስትል ተከላከለች። እጅዋን እንደያዛት ቆመ። ውስጥ እጅዋ ፈጀው። አጥብቆ የያዘው መዳፍዋ ሙቀት እየጨመረ ሄደ። ርዛ በተረበሸ መንፈስ አይን አይነጉን ስታየው ቆየች። ምን ማድረግ እንዳለበት ተደናገረ። ቀስ ብሎ ለቀቃት።

«ርዚና!»

«ደህና እደር አኖሌ» ብላ አብስ አለች።

* * *

በነጋታው በቀጠሮው ሰአት ነቦር የከፍሎ በር የተቆረቆረው። አለባበስዋ በእጅጉ አስገረመው። ዛሬ እጅግ ተውባለች። ሽቅርቅር ብላ በአስመራ ጉዳዮች ላይ የሚታዩትን ከማሪዎች መስላለች።

አኖሌ «እንዴት ሆነ ጉዳዩ?» የሚል ጥያቄ ያቀረበላት በችኩላ ነበር።

«ያልኩህን ሰው አገኛቸዋለሁ። ብዙ ከተወያየን በሁዋላ አላምኜዋለሁ። የደህንነት ሰራተኛ መሆንን ስነግረው አንቆ ሊገድሉኝ ደርሶ ነበር። እንደምንም አበረድኩት። በመጨረሻ ሊያገኝህ ወስኛለሁ። ሰውየው እንደሚለው ከሆነ አንተን በሁለት መንገድ ከአስመራ ማስወጣት ይቻላል። የመጀመሪያው በገንዘብ ሃይል ነው። ሁለተኛውን አልነገረኝም። የገንዘብ ካልተሳካ ብቻ ነው ወደ ሁለተኛው አማራጭ የምንገባው ይላል»

«ገንዘብን ምን ያህል ይላሉ?»

«መቶ ሺህ የኢትዮጵያ ብር።»

«አብደሻል!» ብሎ ጮኸ።

«በየጊዜው የሚፈፀሙት ነው አኖሌ። የመንግስት ሰዎች በተዋረድ የሚከፋፈሉት መሰለኝ። ይህ ሁሉ ለአንድ ሰው የሚሰጥ ገንዘብ አይደለም። የሚገርምህ ይህ የምነግርህ ሰው ከዚህ ገንዘብ ሁለት ሺህ ብር ብቻ ነው የሚያገኘው። ከባድ ስራ ይመስለኛል።»

ወዲያው ተስፋ ቆረጠ። እና ሌላ መንገድ ማሰላሰል ጀመረ።

«ያን ያህል ገንዘብ አይኖርህም?» ስትል ጠየቀችው።

«አየቀለድሽ ነው!»

«ምን ያህል ይኖርሃል?»

«ይህን ርእስ እንርሳው ርዛ! እንኩዋን እዚህ አዲሳባ ያለኝ ጥሪ ገንዘብና ንብረት ቢሸጥ መቶሺህ አይሞላም።»

«በአስቸኳይ ገንዘብ ሊልኩልህ የሚችሉ ሰዎች ካሉ፣ ሳሚ ጥቂት እንዲጨምርልህ ማድረግ ይቻላል። በርግጥ አደጋ ላይ ከሆንክ አይናችን እያየ መሞት አይኖርብህም ...» አለች።

በሁለት እጅ ከንዶችዎን ጨምሮ ይዞ በፍቅር አስተዋላት።
ጭንቀትዎ ውስጡ ገባ። ግን ምንም መፍትሄ የለውም። የባዶ
ሜዳ ህልም ሆነበት።

ከቆይታ በሁዋላ አስታወሰና፤

«ሁለተኛው አማራጭ የተባለውስ ምንድነው?» ሲል ጠየቃት።

«እሱን አልነገረኝም። ከራስህ ጋር ካልተነጋገረ በቀር ለኔ
ሊገልፅልኝ እንደማይችል ነው የነገረኝ። ምናልባት ገንዘቡን
የሚቀንሰበት ሁኔታ ካለ ራስህ ለምን አታገኘውም?»

«ታማኝ ሰው ነው?»

«ፔንቶ ፔር ፔንቶ!» አለች ሮዛ። መቶ በመቶ ማለትዋ ነበር።

«ምን ማረጋገጫ አለሽ?»

«ከሀያ በላይ ወጣቶችን ያለች ገር ሱዳን እንዳደረገላቸው
አውቃለሁ። በዚህ ላይ የብሉን ተወላጅ ነው። ብሌኖች በከሀደት
ጨርሶ አይታሙም። ይህ በድፍን ኤርትራ የታወቀ ነው። እንደ
ጊዜ ታስሮ ተገርፎ ነበር። በድብደባ ብዛት ስድስት ወር ካልጋ
አልተነሳም። ግን አላመነም። ስባሪ ምስጢር ሳያወጣ ሲቀር
ለቀቁት»

«እና እንዴት ላገኘው እችላለሁ?»

«ቀጠሮ ልያዝልሃ። ነገ በዚህ ስአት ...»

«ጥሩ። የት?»

«እዚህ ይመጣል። ከምሽቱ ስምንት ሰአት - በኛ አቆጣጠር።
በርህን ሶስት ጊዜ ብቻ ይቆረቁራል። ያን ጊዜ እሱ መሆኑን
ታውቃለሁ። ስሙ አደናይ ይባላል።»

ከዚያም ለመሄድ ተነሳች። ሊሸኛት ከቃጣ በሁዋላ
እንደምትከለክለው ተረድቶ ቆም ሲል ...

«ዛሬ ረጅም መንገድ ትሸኛለሁ።» አለችው።

«ምን ተገኘ?» አለ በመገረም።

«ምናልባት ለዘልአለሙ የምንለያይበት ቀን ሊሆን ይችላል»
ብላ ፊትዋ በሀዘን ጉም ሲዋጥ አየና እሱም ስሜትዋ ተጋብቶበት
ተረበሸ።

«ተስፋ ማድረግ ሁልጊዜ ጠቃሚ ነው» አላት።

ከሆቴሉ ወጥተው የአስፋልቱን ዳር ይዘው በዝግታ ያዘገሙ

ጀመር።

«ሮዚና»

«አህ!»

«ተግባብተን ነበር .. አይደለም?»

«ነበር!»

«አጭኛ አለሽ?»

«የለኝም።»

«ለምን?»

«አጋጣሚ!» ብላ ፈገገ አለች።

«መቼም ኤርትራዊ የማግባት ሀሳብ ነው የሚኖርሽ» አላት።
ኤርትራውያን በትዳር ላይ ያላቸውን ግትር አቋም አላምሮ ያውቃል።

«ምን መሰለህ አኖሌ ... እኛ የኤርትራ ሰዎች እከ ዘረኞችና
ጠባቦች አይደለንም። በርግጥ በበርካታ ኤርትራዊያን ላይ ጋብቻን
በተመለከተ ተመሳሳይ እምነት ሊኖር ይችላል። ምክንያቱ ግን
ብዙዎች እንደሚገምቱት ዘረኝነት አይደለም። ማንነትህን
ላለማጥፋትና ኤርትራዊነትን ጠብቆ ለማኖር የሚደረግ ተጋድሎ
ነው። ኦሮሞዎችና አማራዎች በቁጥር ብዙ ናችሁ። ባህላችሁና
ማንነታችሁ በቀላሉ ሊዋጥ አይችልም። እኛ ግን ሶስት ሚልዮን
አንሞላም። ይህቺም በዛች ተብላ በየአለቱ በምብና በጥይት
የሚያልቀውን ህዝብ አስብ። እልቂቱ በዚህ ሁኔታ ከቀጠለ
መንግስትም እንደሚፈክረው በጅምላ ሊያጠፋን ከቃጣ ኤርትራዊ
የሚባል ዜጋ ለዘልአለሙ ሊጠፋ ይችላል። በርግጥ ከዚህ የተሰደዱ
ኤርትራውያን ከአንድ ሺህ አመት በሁዋላም ቢሆን ወደ አባት
መሬታቸው ይመለሱ ይሆናል። ይህ ጭንቀት ታዲያ በእያንዳንዱ
ኤርትራዊ ጭንቅላት ውስጥ የታተመ ነው። ስንወለድ ጀምሮ
ኤርትራዊ መሆናችንን፣ በማንነታችን መኩራት እንደሚገባን፣
በጋብቻም ቢሆን ርስ በራሳችን መጋባት እንዳለብን ወላጆቻችን
ያስተምሩናል። ይህ እምነት በውስጣችን ህግ ሆኖአል። እኔን
በተመለከተ ግን ኤርትራዊ ባይሆንም የወደድኩትን ላገባ እችላለሁ»
ከዚያም ፈገገ ብላ «... በርግጥ የወደድኩት የሌላ አገር ሰው ከሆነ
አንድ ግዴታ አስገባለሁ» አለች።

«የምን ግዴታ?»

«የልጆቼ ማንነት ጥያቄ ላይ ...»

«እንዴት?»

«ኤርትራዊ መሆን ይኖርባቸዋል ብዬ አምናለሁ»

«አይከብድም? ላይፈልጉ ቢችሉሰ?»

«ዋናው አስተዳደግ ነው። እኛን ቤተሰቦቻችን የሚከተኩትን ገና ሀፃን ሳለን ነው። በዚህም ምክንያት ሳታውቀው ጤናማ ትምክህት ይይዝሃል። ያን ጤናማ ትምክህት ደግሞ በምብና ቃጠሎ አያጠፋውም።» ካለች በሁዋላ፣ «በጣም ለፈለፍኩ? እና የሻእቢያ ካድሬ መሰልኩ? ደሞም ብዙ አመንኩህ? እንዳታሳስረኝ አደራ...» ብላ ጣፋጭ ሳቅ አሰማችው።

አኖሌ ሳቀና እጁን ትከሻዋ ላይ አሳርፎ ጉንጨዋን ሳማት። ቁና ሙሉ አየር ስትተነፍስ ሰማ። ሰውነቱዋ ማተኮሰና መንቀጥቀጥ ጀመረ።

«ተመችተሺኛል» አላት የዜኒትን አነጋገር አስታውሶ።

«እውነት?»

በድጋሚ ሳማት - ጉንጭዋን።

«የምንገናኝ ይመስልሻል?»

«አገዚአብሄር ያውቃል።»

«እኔስ ከዚህ አገር በሰላም የመውጣቱ ጉዳይ ይላካልኝ ይሆን?»

«ጅንቶ ፔር ጅንቶ» አለችው።

«እውነት?»

«አኖሌ ሙት! አደናይ የተረገመ ሰው ነው»

በጨለማ ውስጥ አስር ደቂቃ ያህል እንደተገዙ፣

«በቃህ ተመለስ» ብላ አቆመችው።

እጅ ለእጅ ተያይዘው በፀጥታ ቆሙ። አኖሌ እጆቿን አያሻሽ፣

«ወደ አስመራ ስመጣ ቀበጥ ልጆችን ጠብቄ ነበር» አላት።

«እንደ ኦሮማይዋ ፊያሜታ?» ብላ ሳቀች።

«አዎን ... ፊያሜታ ፅብቅቲ ... ጉዋል አስመራ» አለ።

«በነገራችን ላይ» አለች ሮዛ «... ፊያሜታ ኢትዮጵያዊት እንጂ ኤርትራዊት አይደለችም። ማንም ኤርትራዊ ይህንን ይነገርሀል።»

ኤርትራን አገር አድርጋ በማውራትዋ አኖሌ አልተገረመም። በሳሙኤል ለምደታል። ይልቁን፣

«ፊያሜታን ለምን እንዲያ አየሽት?» ሲል ጠየቃት።

«በበኩሌ ኤርትራዊት ወጣት ሴት እንደ ፊያሜታ ስታስብ ጨርሶ ለምቼና አይቼ አላውቅም። ፊያሜታ ኢትዮጵያዊት ናት ብለን ልንቀበል ግን ይቻለናል።»

«... ቢያንስ ከሀዲ ኤርትራዊት ለምን አትያትም?» አላት አኖሌ አየታዘባት።

«ከሀዲ ኤርትራዊ አለ ብዬ አላምንም» ስትለው አኖሌ የፊዝ ፈገገታ እያሳያት፣

«ጭፍን አስተሳሰብ ነው ሮዛ። ካንቺ ይህን ኩቶ አልጠብቅም።» አላት።

«አውቃለሁ» አለች ሮዛ በፈገገታ ተውጣ «... በአማራ ገዢዎች ላይ ባለኝ ገደብ አልባ ጥላቻ የተፈጠረ ባህርይ ይመስለኛል። ስሜቱ ቢያንስ ኤርትራዊነቱን በከፍተኛ ሁኔታ ጠብቄ ለማቆየት ያግዘኛል። ሌላውን እስካልገዳሁና እስካልናቅሁ ድረስ ደግሞ የኤርትራዊነት ስሜቱ ሰማይን ጥሶ ቢሄድ አደጋ የለውም ብዬ ነው የማስበው»

አየተያዩ ጥቂት ቆዩ።

አኖሌ ወደ ደረቱ አስጠግቶ አንገትዋ ስር አየላማት፣

«ቢያንስ የመንፈስ ጥንካሬሽን አደንቀዋለሁ» ሲል አንሸካሸከ። መልስ አልሰጠችውም።

«አልረሳሽም» ሲል አከለ።

«እኔም» ስትል ተነፈለች።

በዝምታ አይን አይነን ታየው ቀጠለች።

ከንፈርዋ ላይ ሳማት። አልተከላከለችውም። ቀዘቀዘው ከንፈርዋ፣

«በርደሻል?» ሲል ጠየቃት።

ወደ ጆሮው ጠጋ ብላ።

«ሀዘባችን ሁሉ በርደታል» አለችው፤ አያይዛም «ይቅናህ። ከእንግዲህ ልታገኘኝ አትሞክር» ብላ በሁለት እጆቿ አቅፋ ሳመችው። ለሁን ግን ከንፈሮችዋ ፈጁት።

ሮዛ ይህን ፊፅማ ከመቅስበት ጥላው ነጉደች።

ቆሞ ቀጭንዋን ልጅ ከጀርባዋ ተመለከታት።

... ሮዚና እያንጉራጉረች ነጉደች።

የፀሀይቱ ባራኪን አለያም የበረከትን አልነበረም የምታቀነቅነው። ወይ ደሞ የየማነ ባርያን መቸ ሆኖ? የወዲትኹልን አለያም የፊላራን አልነበረም የመረጠችው። ጨርሶ ዘፈንም አይደለም - ግጥም እንጂ። የግጥሙን ደራሲ አታውቀውም። ድንገት ነበር በድምጺ ሀፋሽ ፊደሎች ሲነበብ ያደመጠችው።

... ነዚ ምድሪ ቀሰይ ኢልኩም ርገፁዎ

መን ይፈልጥ ደም ተጋዳይ አለዎ

ነዚ መሬት ተጠንቅቅኩም ከዑዋቱዎ

መን ይፈልጥ አዕፅምቲ ጅግና ሂዙሉ

ዝረገፁኩም መሬት አክብሩዎ

ብደም ሰማእታት ቅዱስ ኩይነሉ

ግጥሙ ሲነበብ በሚያንቀጠቅጥ ስሜት ነበር ያዳመጠችው - ከበረካው የሻለቢያ ፊደሎች። በቃልዋ ይዛዋለች። መብርታት ስትፈልግ ዘወትር በዜማ ታንጎራጎረዋለች ...

ቀጥታ ትርጉሙ፡

ይህን ምድር ቀስ ብላችሁ ርገጡት

ማን ያውቃል የተጋዳይ ደም አለበት

ይህን መሬት ተጠንቅቃችሁ ቆፍሩት

ማን ያውቃል የጅግናችን አዕም ይዞላል

የረገጣችሁትን መሬት አክብሩት

በሰማእታት ደም ቅዱስ ሆኖአል - ማለት ነበር።

- 2 -

በሩ በዝግታ ተቆረቆረ ...

አኖሌ በዝምታ በር በሩን ያስተውል ጀመር። ተደገመ፤ ተሰለሰ። ከዚያ ቁርቆራው ቆመ። አኖሌ ጥቂት ጠበቀ። አራተኛ ባለመቆርቆሩ ተነስቶ ከፈተው። ወፍራም ጃኬት የለበሰ ጢሙን በቀጭኑ የተላጨ ሰው ቆሞአል። አኖንጫው ከመርዘሙ የተነሳ ሌላውን የሰውነት ክፍሉን ጋርዶታል። ራሱ በራ ጀመር ያደረገው፤ ቀጭን መካከለኛ ቁመት ያለው፤ ርጋታ ገፅታው ላይ የሚነበብበት ሰው ነበር።

«አኖሌ ...» ብሎ እጁን ዘረጋለት።

«አዶናይ እባላላሁ ... ሮዛ ልካኝ ነው።»

«እኔም እየጠበቅሁ ነበር!» ብሎ ወደ ውስጥ ይገባ ዘንድ ጋበዘው።

ሰውየው ገብቶ ተቀመጠ። አኖሌ አልጋው ጫፍ ላይ አረፍ ብሎ ... ምን አይነት ወሬ እንደሚጀምር እየጨነቀው፤

«ምን ይምጣልህ?» ሲል ጠየቀው።

«ምንም አልፈልግ ... ተሉ መመለስ አለብኝ» ብሎ ሰአቱን አየ። ቁጥብነት ይታይበታል።

«መልካም ... ሮዛ በዝርዝር ነገራህ እንደሆነ አላውቅም።»

«ጫፍ ጫፍን እንስታልኛለች ...» አለና መልሶ ዘና አለ።

«በግልፅ እንነጋገር ታዲያ?»

«ጥሩ ... ከተጀመረ ግልፅ መሆን ይሻላል። እዚህ አገር በርካታ አጠራጣሪ ነገሮች አሉ። አንተ ወይም እኔ የመንግስት ሰላይ ልንሆን እንችላለን። ምንም ማረጋገጫ የለም። ለጊዜው ግን ሁለታችንም ሮዛን አምነን እንነጋገር።»

አኖሌ ጭንቀት ለፈረበት። ይህን ባለጉራዴ አኖንጫ የግድ ማመን እንዳለበት አሰበ። ከዚህ ወዲያ ማፈገፈግ አይችልም። ከሞት አደጋ ጋር ቁማር ጀምሮአል። ላፈገፍግ ቢልም አይችልም። አጣብቂኝ ውስጥ ገብቶአል። እና ቀጠለ ...

«እኔም ሮዛን አምኜ ነው የማናገርህ» ካለ በሁዋላ «... ባጭሩ ስለኔ እንዳጫወተችሁ ነገራኛለች። መንግስት ወደ አስመራ ለስራ ልኮኛል። ስራዬን አጠናቅቄ እንደጨረስኩ ግን ከዘጠና በሙቶ በላይ ጥሩ ሁኔታ ላይገጥመኝ ይችላል። በዚህ ምክንያት ከኢትዮጵያ መውጣት እሻለሁ። ቀደም ሲል ጀርመን ነው የነበርኩት። አመጣጤ የተሻለ ሁኔታ ይገጥመኛል ብዬ ነበር። አባቴንና ፍቅረኛዬን ለማግኘት ንጉጤም ነበር የመጣሁት። አሁን ግን ሁኔታዎች እንደጠበቅሁት አልሆኑም። የምሰራው ስራ አልተስማማኝም። አባቴም ሞቶአል። ፍቅረኛዬን አላገኘሁም። ያለችበትን እግዚአብሔርም አያውቀው። በዚህ ላይ መንግስት በፖለቲካ አመለካከቱ ጠርጥሮኛል። የሚያስፈራሩኝ የደህንነት ሰዎችም አሉ። ይህ ሁኔታ ከሀገር እንድለቅ ያስገድደኛል። ስለዚህ ሀገር ለቆ መውጣት በሚቻልበት መንገድ ላይ እንድንነጋገር ነው የምፈልገው»

አዶናይ ራሱን ላይታች ሲወዘውዝ ከቆየ በሁዋላ፤

«አሁንስ እየተከታተሉህ ሊሆን አይችልም?» ሲል ጠየቀው።

«ሊሆን ይችላል። እስካሁን ግን ፍንጭ አላየሁም። ምናልባት የትም ሊሄድ አይችልም ብለው ሊዘናጉ ይችሉ ይሆናል። በየእለቱ

ሪፖርት ስለማደርግም ላይጠረጥሩኝ ይችላሉ።»

«በአስመራ የተመደብክበትን ስራና ሃላፊነትህን ልትነገረኝ ትችላለህ?»

«አስፈላጊ ነው?» አለ አኖሌ።

«በጣም!» አለ አደናይ «ግዴላህም እመነኝ። ፍላጎትህ ሙሉ በሙሉ እንዲሳካ መተማመን ነው ያለብን። በዝርዝር ንገረኝ የስራ ተግባርህን»

ቀስትና ይመስል የነበረው ሰው ድንገት በራስ የመተማመን፣ የማዘዝ መንፈስ ሲያድርበት አኖሌ አስተዋለ። እና እንደታዘዘው ያብራራ ጀመር፤

«በደህንነት መስሪያ ቤት ውስጥ ከፍተኛ ኢክስፐርት ነኝ። ባብዛኛው ጥናት ነክ ተግባራት ላይ ነው የምሰማራው። ወደ አስመራ የመጣሁት በሻእቢያ ላይ ሳይኩሉጂካል ምር ፊር ለማካሄድ መነሻ የሚሆን ጥናት ለማቅረብ ሲሆን፤ እዚህ በምቆይባቸው ሶስት ወራት ደክመንቶችን የማየት፣ ማንኛውንም እስረኛ የማነጋገር፣ ከከፍተኛ ወታደራዊ መኩንኖችና ጀኔራሎች መረጃዎችን የመሰብሰብ ሙሉ ፈቃድ ተሰጥቶኛል። በተረፈ አንድ ረዳት፣ መኪናና፣ ቢሮ አሰኝ። ስለከተማው ህዝብ ስሜት ለማጥናት እንዲመቸኝ ሆቴል እንድሰነብት ያቀረብኩትን ሀሳብም ስለተቀበሉት እዚህ ሆቴል ማረፍ ችያለሁ።»

«ስላንተ ይበቃኛል!» አለ አደናይ «... ከኢትዮጵያ ስለምትወጣበት ሁኔታ እንነጋገር። እንግዲህ አስተማማኝ የሆነና አስተማማኝ ያልሆነ የማምለጫ መንገዶች አሉ። የትኛውን እንደምትመርጥ መቼም ግልፅ ነው። ሆኖም ገንዘብን አትችለውም። በእጅህ ምን ያህል ብር አለህ?»

አኖሌ የፌዝ ፈገግታ አሳየው።

«ምንም አልያዝክ?»

«አዲስ አበባ ባንክ ጥቂት ገንዘብ አለኝ።»

«ምን ያህል?»

«ሰላሳ ሺህ»

«በተንቀሳቃሽ ሂሳብ ነው?»

«የለም። በደብተር ነው»

አደናይ ራሱን ግራ ቀኝ ወዘወዘና፤

«የአዲሳባውን ገንዘብ ተወው። አሁን በእጅህ ያለውን ንገረኝ?»

«ሺህ አምስት መቶ።»

«ይሄማ ትርጉም የለውም።»

«አዝናለሁ። ወዲህ ከመምጣቴ በፊት ከኢትዮጵያ የመውጣት አቅድ አልነበረኝም። በገጠሙኝ ሁኔታዎች ተስፋ መቁረጥ የጀመርኩት አስመራ ከመጣሁ በሁዋላ ነው»

«እንግዲህ የገንዘብ ነገር ተስፋ የለውም ማለት ነው» ካለ በሁዋላ፣ መልሶ፤

«ሮዛ ልትረዳህ አትችልም? ቤተሰቦችዋ አቅም ያላቸው ይመስላኛል» አለው።

አኖሌ ለምላሽ ፈጠነ፤

«ቢኖራቸውም ባይኖራቸውም ከነርሱ ሰባሪ ሳንቲም አልጠይቅም። የትያውቁኛል? ሌላው ቀርቶ ከእንግዲህ መገናኘት እንደሌለብን ነው የሚገባኝ። አደጋ ላይ እንዲወድቁ አልፈልግም።» ካለ በሁዋላ «... ይልቅ ሮዛ ዝገንዘብ ውጭ ሌላ አማራጭ መኖሩን ነገራኝ ነበር። ምንድነው አሉ?» ሲል ለመስማት ጉዋጉቶ ጠየቀው።

አደናይ ከንፈሩን በልጠጥ አደረገና ችላ እንደማለት አለ።

«ምንድነው ጉዳዩ?» አለ አኖሌ።

«አሱ እንኩዋ መስዋእትነትን ይጠይቃል» አለው።

«ምን አይነት መስዋእትነት?»

«ሰላሳ በመቶ ያህል አደገኛ ሊሆን ይችላል።»

«ሙሉ በሙሉ አደጋ ውስጥ ያለሁ ሰው ነኝኩ» አለ አኖሌ። አያይዞም «ይልቅ ጉዳዩን ንገረኝ» አለ ተቻኩሎ።

«ይሄ እንኩዋ ከኔ ቁጥጥር ውጭ ስለሆነ በቅድሚያ ሌሎች ሰዎችን ማነጋገር አለብኝ።»

«እና ውጤቱን መቼ ትነገረኛለህ?»

«ነገ ልክ በዚህ ሰአት» ብሎ ከተቀመጠበት ተነሳ። ሲሰናበተውም «... ሳትረበሽ ስራህን እንደወትሮው አከናውን። ምንም አይነት ለጥርጣሬ የሚያበቃ ፍንጭ እንዳትተው» ሲል መከረው።

* * *

በነጋታው በሩ ሶስት ጊዜ በዝግታ ሲቆረቆር አኖሌ ፈጥኖ

ተነስቶ በረገደው። ትእግስት እጥቶ ነው የቆየው።

በጥቁር ሱፍ ያሸበረቀ መልክ መልካም ጉልማላ በሩ ላይ ቆሞአል።

«ማንን ፈለጉ?» አለ ተደናግሮት።

«አደናይ ነኝ» አለው።

የትናንቱ መጥረቢያ መሳይ አፍንጫ የለም። አኖሌ የገዛ አይኑን ማመን አቃተው። በደመነፍስ ነበር እንዲገባ በሩን የከፈተለት።

«ሰው ሰራሽ ነበር አፍንጫ?» ሲል ጠየቀው።

በአዎንታ ራሱን ላይ ታች ወዘወዘና ፈገገ አለ።

«ማመን አይቻልም!»

«ምን ይደረግ?» ብሎ በርጋታ አኖሌን ያጤን ጀመር።

«ወደ ጉዳዮችን እንገባ!» አለ አኖሌ። አያይዞም «ውጤቱ ምን ሆነ?» ሲል ጠየቀው።

«ተስፋ አለው» የሚል ነበር አደናይ የሰጠው ምላሽ።

«አውነት?»

አኖሌ ጉዋጉዋ።

«አድለኛ ነህ እንዲያውም። ዛሬ ቀኑን ሙሉ ባንተ ጉዳይ ላይ ስነጋገር ነው የዋልኩት። አጋጣሚ ሁኔታውን ከልምድ አገባር ስናየው ያለችግር የማምለጥ እድልህ ወደ ዘጠና በመቶ አሻቅቦአል። ያለምንም ጥርጣሬ ከሃያ ቀን በሁዋላ በን ወይም ጆኔቭ ትገባለህ።»

«አላምንም!» አለ ህልም እየመሰለው።

«አትጠራጠር። ጥቂት ድፍረት ብቻ ነው የሚያስፈልገህ»

«መልካም! የሚጠበቅብኝን ጉዳይ ልወቀዋ!»

«በቅድሚያ ጥቂት ጥያቄዎችን ላቅርብልህ» አለ አደናይ። አያይዞም ቀጠለ።

«ትናንት ስለ ስራህ ስትገልፅልኝ እስረኞችን ማነጋገር ስለመቻልህ አንስተህ ነበር ልበል?»

«አዎን» ሲል መለሰ አኖሌ።

«ማንኛውም እስርቤት እንደልብ የመገባት ፈቃድ አለህ?»

«አዎን አለኝ» አለ። ምን ሊጠይቀው እንደፈለገ እያውጠነጠነ፤

«በየትኛውም ሰአት?»

«እስካሁን በሰራ ሰአት ብቻ ነው የምገባው»

«ማምሻውን የመገባት ፈቃድ ማግኘት ትችላለህ?»

«በቂ ምክንያት ካለኝ ማስፈቀድ የሚገድ አይሆንም።»

«እስካሁን ከእስረኞች መካከል ማን ማንን አነጋግረህ?»

«በዙ ናቸው። ወታደሮች፣ መኩንኖች፣ የሻእቢያ ሰላዮች፣»

«ከሻእቢያ ሰላዮች ማንን አነጋገርክ?»

«አብርሀ ፀሎት ይባላል።»

«እንግዲህ በን ወይም ጆኔቭ ድረስ ልንሸኝህ የምንችለው አብርሀ ፀሎት የተባለው እስረኛ እንዲያመልጥ ጥቂት እርዳታ ካደረገህ ነው። አፕራሽኑ በቀላሉ ይፈፀማል። አንተም በቀላሉ ይህን ሀገር ትሰቃለህ። ይህን ተግባር ለፈፀምክበት ሻእቢያ ከአስመራ ውስጥ እንዲትም ልምጭ ሳያርፍብህ አንጠልጥሎ ያወጣህል! ቅንጣት አትጠራጠር። እንፈፅመዋለን! መስዋዕትነትን ጭምር እንክፍላለን - አፕራሽኑ እንዲሳካ። ላንተ ብለን ብቻ ሳይሆን ድርጅቱ የሚፈፀማት እያንዳንድዋ ተግባር ከታማኝነቱ፣ ከሀዘዘዋይነቱ፣ ከብቃቱም ጋር ስለሚጣበቅ የማንፈፅመውን አንናገርም። የተናገርነውን ደግሞ እንፈፅመዋለን»

አኖሌ ብዥ አለበት። አይኖቹን እንደ እንቁራሪት አፍጥጦ ነበር አደናይን የሚያስተውለው፤

«አንተ የሻእቢያ ሰው ነህ?»

«ነኝ አዎ!»

ግራ ተጋባ። እንዴት ማሰብ እንዳለበት አላወቀም። አንዴ ጣራውን፣ መልሶ መራቱን፣ ደሞ ወደ አደናይ አፈጠጠ፤

«ለመሆኑ» አለ አኖሌ «... ባቀረብከው ጥያቄ ባልስማማ ምን ታደርጋለህ?» ሲል ጠየቀው።

«ለፖሊስ ጠቁመህ እንዳታሲዘኝ ዛሬውኑ አገር ጥቶ እጠፋለሁ» አለው አደናይ ስሜቱ ባልታወቀ ሁኔታ አኖሌን እየገረመመ።

«አስመራ ውስጥ የሻእቢያ አባላት በብዛት አሉ ማለት ነው?»

«አራት መቶ ሺህ ያህል!» አለ አደናይ በፈገገታ እንደተዋጠ።

ፈገግታ ይታይበት እንጂ ውስጡ ግን በጭንቀት ሊፈነዳ ምንም አልቀረውም፤ አያይዞም፤ «ሀዘቡ ሁሉ ደጋፊያችን ነው። እያንዳንዱ ዜጋ ተባባሪያችን በመሆኑ ነው በሙሉ ልብ እንደምታመልጥ የምነግርህ»

አኖሌ በተመስጦ ማሰብ ጀመረ። አደገኛ ወጥመድ ውስጥ መግባቱን አመነ። ግን ምን የተሻለ ምርጫ አለኝ ሲል ራሱን ጠየቀ። ስለ ሳሙኤል አሰበ? ያንን ወረቀት ከመከላከያ እንዴት አገኘ? የሮዛ የአይን መነፅርና የአንገት ልብስ? የሮዛ ከብረት የጠነከረ መንፈስ ... የአዶናይ አፍንጫ ... የሮዛ እናት ፀሎት ... በሚሰጠር ቁልፍ የተከረቸመች ከተማ ... እንደ ባቢሎን ለመፍረስ የቀረበች ሀገር ... እንደ ናቡከደናፆር ሳር መጋጥ የሚገባቸው መሪዎች የነገሱባት ሀገር ... በፍርሀት የተከበበ ትውልድ ...

አኖሌ ለመሞት ወይም ጨርሶ ከዚህ የጭንቀት ሀገር እጅግ ለመራቅ ተመኝ ...

«ምን ይመስልህል ታዲያ?» የሚለው የአዶናይ ጥያቄ አባነው።

«መልካም ነዋ! ዝርዝርን እንነጋገር!»

አዶናይ ያመቀውን የጭንቀት አየር ለቀቀው። በደስታ መጮህ አምሮት ነበር ...

* * *

«ሰንበት ደረሰክ ጌታዬ። ጠቦት ቢጤ አላማሮትም? አዋጥተን እንረድና ፍርምባውን ለይቼ ለርሶ ምሳ እንዲዘጋጅ አደርጋለሁ። ስራ ብቻ ደግ ሰው ይገላል። ነገ ሰንበት ነው። ጮማ የሆነ አሳብ አይመስሉትም?»

«ጠቦት ዋጋው ስንት ነው?»

«መቶ ሀምሳ ይገኛል። ያለጠለጠ።»

«እና ሰባ አምስት ታዋጣለህ?»

«ይመኑኝ።»

«ፍርምባውን ቃል ገብተሃል!» አለው አየሳቀ።

«ይመኑኝ እያልኩም!»

አይኖቹ በደስታ ስሜት ደመቁ።

«በል ወደ ስራ እንግባ ...»

«የት ነን ዛሬ»

«ወንበዴውን ነው ማነጋገር የምፈልገው»

«ድጋሚ? ጋግርታም ነውከ ... ይመኑኝ ዛሬ ይሰድቦታል። መሞት ስለሚፈልግ በጣም ይሳደባል። ለንገሩ ከድብደባው ሞት ይሻለው ነበር።»

«ግዴለም እንዲደ!» ብሎ ጃኬቱን ለብሶ ወጣ።

ጮማዬ ዛሬም እንደወትሮው የባጥ የቆጡን እየቀጠረ ነበር ማርያም ግምቢ ያደረሰው። በር ጠባቂ ፖሊሶቹ የአኖሌን የፈቃድ ወረቀት አገላብጠው ከመረመሩ በሁዋላ ሁለቱንም ፈትሸው አስገቡአቸው። ግቢው ሰፊ ነው። ከጥበቃ በሩ ሀምሳ ሜትር ርቀት ላይ ካለው ቪላ ከሃያ በላይ አደገኛ እስረኞች ታገረዋል። አብዛኞቹ በሻእቢያ አባልነት ወይም ሰላይነት ተጠርጥረው የታሰሩ ይሁኑ እንጂ ከእስረኞቹ መካከል እጅ ከፍንጅ የተያዘ፤ አለያም ያመነ የለም - ከአብርሃ ፀሎት በቀር።

በርግጥም ከእስረኞቹ መሀል የአብርሃ ፀሎትን ያህል ተፈላጊ ሰው ላይኖር ይችላል። አብርሃ ፀሎት ከመንግስት ጋር ቢተባበር የሻእቢያ የሰላላ መዋቅር ብትንትኑ ሊወጣ እንደሚችል የደህንነት ሹማምንቱ አልተጠራጠሩም። እስካሁን ግን ድብደባና ማስፈራሪያ፤ አለያም ማባባያ ሊበግረው አልቻለም። የደህንነቱ ባለስልጣኖች ወደ ከፍተኛ የማሰቃያ ስልቶች ለመሸጋገር በተዘጋጁበት ጊዜም ነበር አኖሌ አስመራ የገባው። አኖሌ የሰነ ልቦና ሳይንስ ምሁር በመሆኑና በቀጥታ ከፕሬዝዳንቱ ቢሮ መላኩ የደህንነት ሹማምንቱን ስሜት አልሰረቀውም። 'እስኪ ይሞክረው እናየዋለን በሚል ስሜት ነው ችላ ብለው አብርሃ ፀሎትን ለጊዜው የለቀቁለት።

በማርያም ግምቢ ማጉሪያ ጣቢያ በር ላይ በየእለቱ ሁለት ፖሊሶች ይቆማሉ። አብርሃ ፀሎት ከታሰረበት ልዩ ክፍል ደጃፍ ላይም አንድ ወታደራዊ ፖሊስ ዘወትር በንቃት ይጠብቃል። በረጅም ግንብ ከታጠረው ግቢ፤ በየማእዘኑ ላይ የጥበቃ ማማዎች ከነባውዛቸው አውቶማቲክ መትረፍን ደቅነው ቀንና ሌሊት በንቃት ይጠብቃሉ። ወደዚህ ማጉሪያ በልዩ ትእዛዝ ካልሆነ በቀር ማንም ጠያቂም ሆነ ባለጉዳይ ዝር ሊል አይፈቀድለትም።

አኖሌ ወደውስጥ ዘልቆ እንደገባ የልዩ ወህኒው አዛዥ ሙሉ መቶ አለቃ ከመቀመጫው ብድግ ብሎ ነበር የተቀሰለው፤

«ተስፋ ሳትቆርጥ ተመለስክ እንዴ?»

«ግዴለህም - ይሸነፋል» አለ በጉራ።

«የሚሆንልህ አይመስለኝም። ጌንጥ ነው።»

«ግዴለም አንዳንድ ዘይዎችን እንጠቀማለን።»

«በል ልፋ እንግዲህ ... ሰውዬው እንደሁ የተረገመ ነው። ከፈሱ የተጣላ ሰይጣን። በስቴፕላር ቅንድብና ቅንድቡን አጣብቀን አሰቃየነው፣ ገረፍነው፣ ተለተልነው፣ የተንኩሉ ብዛት የሰቃይ ድምፅ እንኩዋ አያሰማም። ኩሉኔል ዝናው ለመጨረሻ ጊዜ ሲያናገሩት 'አልገድልህም፣ ስጋህን ከትፈ እበላዋለሁ' ሲሉ ዛቱበት። ወዲያ ቢገደል በተሻለ» አያለ ነበር ወደታሰረበት ክፍል የሸኘው።

አኖሌ ከልዩ ጠባቂው ፖሊስ ጋር አብርህ ፀሎት ብቻውን ወደተዘጋበት ክፍል እንደገባ «የእግሩና እጁ ሰንሰለት ይፈታ!» ሲል አዘዘ። ፖሊሱ ከያዘው ክምር ቁልፍ መርጦ ከፈተና በእስረኛው እግሮችና እጆች ላይ ያሉትን ሰንሰለቶች አወለቃቸው። አብርህ ፀሎት ሰውነቱ ቢዳከምም አይኖቹ ንቁ ናቸው። በአሳሪዎቹ ላይ ንቀት ይታይበታል። አኖሌ በጀርባ በኩል ያሉት መስኮቶች እንዲከፋፈቱ ፖሊሱን አዘዘው። እንደታዘዘው ፈፀመ።

«እንግዲህ ብቻዬን ልቆይ!» አለ አኖሌ።

ፖሊሱ «መልካም» ብሎ በሩን መለስ አድርጎ ወጣ።

አብርህ ፀሎት ፍራሽ ላይ እግሩን አኩራምቶ ተቀምጦ አኖሌን በጥንቃቄ ያስተውለዋል።

ጮማዩ በሩን ከፍቶ ብቅ አለ።

«ዝጋውና ደጅ ጠብቀኝ» ሲል አዘዘው።

«አብራዎ ልሁን?»

«እዚያው ቆይ ደህና ...»

ጮማዩ በሩን ቀስ አድርጎ ዘገቶ ወጣ። አኖሌ ቁራጭ ወረቀትና ብእር ካወጣ በሁዋላ።

«እዚህ ክፍል ድምፅ መቀጃ መሳሪያ የተገጠመ ይመስልሃል?» ሲል ፅፎ ወረቀቱን ወደ አብርህ አቅርቦ አሳየው።

አብርህ ፀሎት በመደነቅ ወረቀቱን ተቀብሎ በችኮላ ካነበበ በሁዋላ ወደ አኖሌ ቀና ብሎ፣ መልሶ አቀረቀረ።

አኖሌ መልስ ፈልጎ ነበር። አብርህ ፀሎት ግን በመጠራጠር አንዴ ወረቀቱን መልሶ አኖሌን ያስተውል ጀመር።

አኖሌ የክፍሉን ዙሪያ ገባ ያስተውል ጀመር። ጥጋ ጥጉን ጭምር ፈታተሽ። ምንም አጠራጣሪ መሳሪያ አልነበረም። መርፌ መሰል የድምፅ መቅጃ መሳሪያዎች በጣራው ላይ ካልተገጠሙ በቀር

ሌላ ድምፅ መቅጃ መሳሪያ ሊኖር እንደማይችል አመነ። የኢትዮጵያ የሰላላ ቴክኖሎጂ ያን ያህል እንደማይራቀቅ ደግሞ አኖሌ ይገምታል። እና ወደ ተግባሩ ዘለቀ።

«ዘጠና ዘጠኝ እባላሁ» አለው ዝቅ ባለ ድምፅ።

የአብርህ ፀሎት አይኖች ሲደምቁና ሲደናገጥ አየ። የደረቁ ክንፈሮቹም ተነቃነቁ። እና እንደምንም ብሎ።

«በቁጥር የሚጠራ ሰው ሰምቼ አላውቅም» የሚል ምላሽ ሰጠው።

«አንተ ማነህና! ለሰባት አመታት ዘጠና ዘጠኝ አልነበርክም?»

አብርህ ፀሎት በመጠራጠር አኖሌ ላይ አፈጠጠ። ይህን ኮድ የሚያውቀው አንድ ሰው ብቻ መሆኑን አብርህ ያውቃል። ያ ሰው ተይዞ ቢሆን እንኩዋ ይህን ሊናገር አይችልም።

ሊያምን ፈለገ። ሙሉ ልቡን መስጠት ደሞ ፈራ። የማረጋገጫ ጥያቄዎችን ለመወርወር ተገደደ።

«ዘጠና ዘጠኝ ምን ማለት ነው?»

«ቦሎኛ የሚመረት ሰልት» አለ አኖሌ ፈገገ ብሎ።

አብርህ ፀሎት ረጅም አየር ካስወጣ በሁዋላ።

«አማራ ነህ?» ሲል ጠየቀው።

«ኦርሞ ነኝ።»

«ከማን ጋር ነበር የተገናኘሽው?»

«አደናይ መሆኑን ከገለፀልኝ ሰው ጋር»

«የኩድ ቁጥሩን ነገርህል?»

«ቁጥሩን አልነገረኝም። ሁለት ቃላት ብቻ ነው የነገረኝ»

«ምን አለህ?»

አኖሌ እንደማሰብ አለ። ቃላቶቹን የረሳቸው መስሎት ነበር። አስታወሰ።

«ነቢያት - ቦጅፊሊያ» አለ።

አብርህ ፀሎት አይኖቹን በሰፊው ሲበለጥጥ አስተዋለው። ወዲያው ስሜቱን ላለማሳወቅ እየጣረ።

«ለኔ ምን እንድትነገረኝ ነው የፈለገው?» አለ ጨርሶ ግራ

የመጋባት ስሜት ጭምር እየታየበት።

«አንድ ታመልጥ ዝግጅት ጀምረናል። ተስፋ የሚያሳድር እቅድ ነው።» ብሎ የታሰበውን በዝርዝር ያብራራለት ጀመረ። አብርሀ ፀሎት የአኖሌን ገለጻ በጥንቃቄ ሲያዳምጥ ከቆየ በሁዋላ በመስማማት ራሱን ነቅንቆ አንዳንድ ማስተካከያዎችን አከለበት። በመጨረሻ፡

«ለመሆኑ በዚህ አፕሪል ላይ ያንተ ፍላጎት ምንድነው?» ሲል በርጋታ ጠየቀው።

«መንግስት ሊተናኮለኝ ጀምሮ አልፈደም። ቀድሜ መሸሽ አልጋለሁ።»

«ልንያዝ፣ ልንገደል እንደምንችል አውቀሃል?»

«ድብብቆሽ እየተጫወትኩ እንዳልሆነ ይገባኛል! ግን አማራጮቼ ጠብብ ያሉ ናቸው። እግራዬን አብቅቶ ከሰጠሁ በሁዋላ መንፈራገጥም አይቻል ይሆናል። ስለዚህ አንዳንድ ጊዜ እድልን መማፀን ያስፈልግ ይሆናል»

«እቅዱ እንኳ ምንም አይወጣለትም። ሆኖም ሁልጊዜ በታቀደው መሰረት ማከናወን አያጋጥምም። አምነህበት ግባ። እንደማትፀፀትም አረጋግጥ! በዚያ መንፈስ ከገባህ የተሻለ ውጤት ሊመጣ ይችላል። ባመነታህባት ደቂቃ ግን እንደምትገደል አወቅ!»

አኖሌ «ገብቼበታለሁ! ወደሁዋላ አልመለስም» ሲል አረጋገጠለት። በዚህ ጊዜ አብርሀ ፀሎት ሊተኩርበት የሚገባ በሚላቸው ነጥቦች ላይ ተጨማሪ ማብራሪያ ሰጠው። አኖሌም የራሱን አስተያየት እያከለ በእቅዱ ላይ በጥንቃቄ ደግመው ደጋግመው ተወያዩበት።

* * *

«ይመነኝ ፍርምባውን ለብቻ አሰራልዎታለሁ!» አለ ጮማዩ ማርያም ግምቢን ለቀው እንደወጡ።

«ኩሎኔል ዝናውን ማግኘት ስላለብኝ ፈጠን ብለህ ንዳ!» አለው ስአቱን በችኩላ እያየ።

«አ ... ኩሎኔል ሽንኩርት!» ብሎ ሳቀ ጮማዩ።

«የምን ሽንኩርት?» አለ ገርሞት።

«ሽንኩርት አያቁም? ነግራዎት አልነበር እንደ?»

«የወታደሮች ቁዋንቁዋ ረቂቅ ነው ...» ብሎ አፈዘበት።

«እዚህ አገር ሽንኩርት ነው የሚባሉት ትንንሶቹ ሴቶች» ካለ በሁዋላ ከት ብሎ ሳቀ። አኖሌ ገረመው።

«ታዲያ ኩሎኔልን ለምንድነው ሽንኩርት የምትለው?»

«ይወዳሉ! ሽንኩርት ካላገኙ እንደ እብደት ነው የሚያደርጋቸው። መሳደብ መቆጣት ነው። አንዳንዴ ስንተ-ዋራቸዋል። ሽንኩርት ያጡ ቀን ያንዱን እስረኛ ሞተር ያጠፋሉ።»

«የምን ሞተር?»

«ልብ ነዋ። ስለ አባባል ምንም አያቁም ልበል? እዚህ አገር ሰው ሲሆን ሞተር አጠፋ ነው የምንለው። ታዲያ ኩሎኔል እንዳይቆጡ ሽንኩርት እንፈልጋለን። አንዴ አይረሳኝም ሽንኩርት ሳያገኙ ሰነበቱና ንድታቸው ጡሜቦ የሚባል ተራ ወታደር ላይ አረፈ። ልጄ እንኩዋ ምንም አላጠፋም ነበር። ግፍ ነው! ጡረታ ፈረምክ ብለው ነው የወሰኑበት። እስካሁን አይኔ ላይ አለ - ያ ምስኪን ...»

«የምን ጡረታ ነው የሚፈርመው? ተራ ወታደር ነው አላልክም?»

«ጡረታ መፈረም አያቁም? ወረቀት ላይ መሰሉት እንዴ? በጓደኛው አገር ላይ ነው የፈረመሰት»

«ምን?»

«በጥይት ነዋ! እግሩን ተለበሰት። ተዋውለው ነበር። ጉዋደኛው ግን አውቆ መታኝ ብሎ እሪ አለ። ጡሜቦ ለጓደኛው ወለታ በሰራ ሽቤ ገባ። ኩሎኔል ታዲያ ሽንኩርት ሳያገኙ ሰንበተው ነበርና ቁጣ ቁጣ ሲላቸው እኔን ጠርተው የዚያን ክይሊ ሞተር አጥፋ ሲሉ አዘዙኝ። ወስጄ ከ-ዋድርውን ስነቅልበት አለቀሰ። አንጅቱን በላኝ። ደረቱ ላይ ስፈርምለት ሽብረክ አለና እንደ ክረምት እባብ ዝርግት ...»

አኖሌ ዝም አለ። ወሬው ተፈፈው። ጮማዩ ቀጠለ ...

«የምር ሽንኩርት ቀምሰው አያውቁም?»

መልስ ስላልሰጠው ቀጠለ። «አኛ መቸም ግፍ ነው የሰራው። ቀለድንባቸው ኮረዶቹን። እነሱም ገንጥ ናቸው። አንድ ጊዜ አንዱ ሃምሳ አለቃ ሽንኩርት ይዞ ያድራል። በራስዋ ቤት። ሌሊት ተነስታ መጻፊያውን በቢላ ቆርጣው ጠፋች። እሱ ጠጥቶ አንሳላ ሆኖ ነበር።»

«አጃ?» አለ አኖሌ ግራ ገብቶት።

«እኔ በጠቅላላው! - መጻፊያ እጅ ሆነ እንዴ ደሞ? ተከለወልድን ነውንጁ። የወንድ ነገርዬውን ...»

«አሃ!» አለ አኖሌ።

«ታዲያ ወታደሩ ሁሉ ፈራ። ማደር ተወ። ጻፍ ጻፍ አድርጉ እዚያው ሞተርዋን አጥፍቶላት ይመጣ ጀመር። እዩ ኤርትራ! ሞት - ፍቅር - ቁርጥ - ግፍ ሁሉን አየን። ይገርሞታል አንዳንድ ቀን ወደፊት የሚበቅሉት ዛሬኛ የሰው ልጅ ጣትና አፍንጫ ያበቅሉ ይሆን? ብዬ አስባለሁ። መሬቱ እኮ የሰው ደም ጠግቦአል። የኤርትራ አናቶችም ታዲያ እልህ የያዛቸው ነው የሚመስሉት። ላይ በላይ ይወልዳሉ። የሞተውን ያህል ተከተው ያድራሉ ...»

አኖሌ በትእዛዝነት ያጤነው ጀመር። በመስማቱ ብቻ አፈረ። ሙማዩ ግን የየአለት ወሬው ስለሆነ ያለመጨነቅ ነበር የሚያወጋው። ስለ ኩሎኔል ዝናውም መተረኩን ቀጠለ ...

«... እሳቸውከ ሽንኩርት ሲያዩ ፍርምባ ያዩ ያህል ፊታቸው ይፈካል። ለነገሩ ከአስመራ ወጣ ሲባል ያለው ውበት ያጉዋጉዋል። ቅመም ናቸው። ለዚህ የተፈጠሩ ነው የሚመስሉት። የአዋሽ ዳር ሽንኩርት ናቸው - ቀይ የሀበሻ ሽንኩርት። በአዋሽ ዳር ቀይ ሽንኩርት የተጠበሰ የበግ ስጋ ቀምሰው ያውቃሉ?»

አኖሌ መስማት አቁሞ ነበር።

ኩሎኔል ዝናው ቢሮ እንደደረሱ በችኩላ የመኪናውን በር ከፍቶ ወደ ደህንነት ሹሙ ቢሮ ተጣደ።

አኖሌ አብርሀ ፀሎትን አስመልክቶ ለኩሎኔል ዝናው ሰፊ ማብራሪያ ይሰጥ ጀመር። ሲናገር በስሜት አየተወራጫ ነበር። 'አብርሃ ፀሎትን ማንበርክክ ችዩአለሁ።' የሚለውን ዜና በወኔ ነበር የገለፀው። 'የራሴ ጥረት ብቻ ነው ማለት ደግሞ አይቻልም የሚል ማካካሻም አከለ። ቀደም ሲል በተካሄደው ምርመራ አብርሀ ፀሎት እንደተዳከመ አብራራ። 'አሁን ግን ድል ተገኝቶአል' ሲል ደነፋ አኖሌ። ዛሬ የተጠቀምኩበትን የማግባባት ስልት ከቀጠልንበት የአስመራን የሰለላ መዋቅር ማግኘት ብቻ ሳይሆን የሳይኩሎጂካል ምር ፊር በማካሄዱ ሂደት ላይ አብይ አስተዋፅኦ እንደሚኖረው አያጠራጥርም። ሲል ለደህንነት ሹሙ አረጋገጠለት። የደህንነት ሹሙ ሲጋራውን በዝግታ እየማገ የአኖሌን ገለጻ አዳም ሲያበቃ፤

«ማመን የማይቻል ተአምር ነው። በርግጥ ከአስር ቀን በፊት ብልቱን እንደማስቆርጥ ነግሬው ነበር። ፈርቶ መሆን አለበት። ይህ ጉረኛ። ደሞ እፈፅመው ነበር። ከስሩ ልገርዘው ወስኜ ነበር ...» ብሎ ከልቡ በሳቅ ተንከተከተ።

እየሳቀም ይቀልድ ጀመር፤

«ብልቱ እንደሚቆረጥ ሲነገረው ወኔው ተሰለበ! ገምቼ ነበር። ማገም ወንድ ቢሆን በቁሙ ወንድነቱን ከሚያጣ ሞትን ይመርጣል። አትጠራጠር አኖሌ፤ ውጤት የተገኘው በዚህ ምክንያት ነው። ደሞ ይገርምሀል፤ ይህን ስልት እንደ ማሰቃያ ተጠቅመንበት አናውቅም ነበር። ያን ቀን ግን እንደለመደው ሲሰድበኝ ድንገት ነው አፊ ላይ የመጣብኝ። 'ብልትህን ነው የማስገምደው' አልኩት። ድንጋጤ ገፅታውን ሲያለብሰው አይቻለሁ። ይህን ያህል ፍርሀት ውስጥ የሚያስገባው መስሎ ግን አልተሰማኝም ነበር። አጀብ ነው! ድንቅ ነው!»

ኩሎኔል ወደ ዝና ሽሚያ መግባቱን አኖሌ ተረዳ። እና እቅዱ እንዳይበላሽበት ሰጋ። ፈጥኖ የማስተካከያ ርምጃ ወለደ፤

«ሙሉ በሙሉ ፈቃደኛ አልሆነም ኩሎኔል። ተስፋ ነው የሰጠኝ። የአስር ቤት አኩዋኑዋሩ እንደሚሻሻልለት ቃል ገብቼለታለሁ። የሚያውቀውን የመጀመሪያ ደረጃ መረጃ በወረቀት እንደሚያሰፍር እሱም ቃል ገብቶልኛል። አንተ በተለይ አምርረህ እንደምትጠላው ነው የሚሰማው። ስለዚህ አንድ ጊዜ፤ ነገም ሊሆን ይችላል፤ አብረን ብቅ ብለን እናጫውተው። እንዳይቀብጥ ከዚያ ማውጣት ተገቢ አይደለም። ከነገ ጀምሮ ግን አኩዋኑዋሩ ላይ ማሻሻያ ይደረግለት»

«አንዴት ያለ ማሻሻያ?» አለ ኩሎኔል።

«ሻል ያለ ምግብ ...»

«ይቻላል።»

«ሀክምና።»

«እሱም ቀላል ነው።»

«ጠዋት ፀሀይ እንዲሞቅ ማድረግ፤ ሰንሰለቶቹ ቢወልቁለት፤ ሬድዮ ደግሞ ቢገባለት።»

«ይህም ቢሆን አያስቸግርም።»

«ሰኔ ለስራዬ እንዲረዳኝ ደግሞ መጠጥ በየአለቱ እንዲገባለት ቢደረግ። ህይወት እንድታገብኩት ሰለኛ ማድረግ በጣም ጠቃሚ ነው። ሰዎችን እንዳሻን ልናሸከረከራቸው የምንችለው በቀላሉ ሊያገኙት በማይችሉት ሱስ ሲጠመዱ ብቻ ነው። ለልማዳቸው ሲሉ በቀላሉ ይገቡታሉ። ጠርሙስ ዊስኪ ከነገ ጀምሮ እንዲገባለት ቢደረግ»

«ሀሳቡ ጥሩ ነው። ለዊስኪ ግን በጀት የለንም።»

«ምን ይሻላል ታዲያ ኩሎኔል? ለሰባት ጠርሙስ ዊስኪ ብዩ ፕሬዚዳንቱ ቢሮ መደወል አለብኝ?»

ኩሎኔል አመነታ፤

«መልካም እስኪ፤ ጠቃሚ መስሎ ከታየህ አንዳንድ ዘዴዎችን እንጠቀማለን። ግን አንዳንድ ወረቀቶች ላይ የምትፈርም ከሆነ ነው። ለኛም እንዲተርፍ ማድረግ ይቻላል» ብሎ ኩሎኔል በረጅሙ ሳቀ፤

«ግዴለም። ያሻህ ሰነድ ላይ ፈርማዬን አናራለሁ። እኔ ውጤቱ ነው እየታየኝ ያለው።»

አናሌ ጉዳዩን አጠናቅቆ ያለሁ ለማለት የማስታወሻ ደብተሩን አጠፈ።

«ዛሬ ማምሻውን ልጋብዝህ?» አለ ኩሎኔል።

«ግራሴ!»

ይህ በሆነ በሰባተኛው ቀን፤ በእለተ አርብ፤ ለአይን ያዝ ባደረገበት ምሽት ሁለት ሰዎችን የያዘች አንዲት ሰማያዊ ፊያት 124 መኪና ማርያም ግምቢ ማጉሪያ ደርሳ ቆመች።

የጥበቃ ፖሊሱ በሩን ከመክፈቱ በፊት ብቅ ብሎ «ማን ልበል?» የሚል ድምፅ አሰማ።

አናሌ ነበር ቀድሞ ምላሽ የሰጠው፤

«እኛ ነን። አናሌ ዋቆ እባላለሁ»

«መግባት ክልክል ነው!»

አሁንም አናሌ እድሉን ለኩሎኔል አልሰጠም። ለምላሽ ተሽቀዳደመ፤

«ቀዋሚ የመግቢያ ፈቃድ እንዳለኝ አልተነገራችሁም እንዴ?» ካለ በሁዋላ ወደ ኩሎኔል ዞር «... ፈቃድ የተሰጠኝ ከነረዳቱ ነው። ዘወትር ግን አዲስ ይሆናሉ። ማታ መግባት ክልክል ነው ይላሉ። ሲያሻቸው ደግሞ ረዳቱን ይከለክሉታል። እኔ ለግቢውም ሆነ ለሀገሪቱ አዲስ ነኝ። ያለረዳት ልንቀሳቀስ ከቶ አልችልም።»

በዚህ መካከል የጥበቃ ፖሊሱ ኩሎኔል ዝናውን በማየቱ እንደ ጥይት ተተኩሶ የማጉሪያውን ግቢ በር ወለል አድርጎ ከፈተው።

ኩሎኔል መኪናውን ቦታ አስይዞ ካቆመ በሁዋላ! ፖሊሱን በቀጣ ጠርቶ ያምባርቅበት ያዘ፤

«ሞተርህ እንዲጠፋ ትፈልጋለህ? አንተ የቀበር ጭራ!»

«ከስራ ሰአት ውጭ እስረኛን ማነጋገር በጥብቅ በመከልከል ነው ጉዋድ ኩሎኔል። እናንተ መሆናችሁን አላወቅሁም ነበር ...»

«መመሪያ ማክበር ጥሩ ነው» አለ ኩሎኔል «... ይህ የስራ ባልደረባችን ግን ባሻው ሰአት በመጣ ትብብር ይደረግላት። አናሌ ዋቆ ይባላል። ይህን መመሪያ ለተረኛች ጭምር አስተላልፍ። ረዳቱ ጭምር እንዳይከለክል። አዳምጠህል!»

ተያይዘው ወደ አብርሃ ዐለት የእስር ክፍል አመሩ። በመንገዳቸው ላይ አናሌ ያለማቱዋረጥ ይለፈልፍ ነበር፤

«... ብዙ ለውጥ አምጥቶአል ኩሎኔል። ዋስትና ነው የሚፈልገው። የልባችንን እንዳቀረብነው ማረጋገጥ ይፈልጋል። በተለይ አንተን በጣም ይጠራጠርሃል። እንድንደል ከፍተኛ ግፊት የሚያደርገው ኩሎኔል ዝናው ነው ብሎ ያምናል። ዛሬ እንደተራ ጉዋደኛ አብረነው ዊስኪ ጠጥተን አጫውተነው ብቻ እንመለስ። ለአንድ ሳምንት ያህል ማታ ማታ መጠጣት መልመድ አለበት። ያኔ ህይወት ትጣፍጠዋለች። የመኖርን ጣእም ያስታውሳል። ልቡ ይሸነፋል። ይህ በግለሰብ ደረጃ ብቻ ሳይሆን በህዝብ ላይም የሚሰራ ስልት ነው። በቅርቡ በራሳቸው በኩሎኔል መንግስቱ ታዝዞ አንድ ጥናት አጥንቼ ነበር። የኤርትራን ህዝብ ልብ እንዴት ማግኘት ይቻላል? የሚለውን ጥያቄ ለመመለስ ሰፊ ጥናት አካሂደናል። እኔ ያቀረብኩት ሀሳብ ኤርትራ ላይ የልማት ስራ መጀመር አለበት የሚል ነው። ለአብነት አከለ ጉዛይ ላይ አንድ ትልቅ ሆስፒታል መስራት መጀመር። ህዝቡ ይህን ሲያይ ተስፋ ያሳድራል። የሻእቢያ ወንጠዶዎች አላማቸው ጥፋት ስለሆነ ያንን ማፍረሳቸው አይቀርም። መንግስት እንደገና ግንባታውን ይጀምር። ለአይሮፕላን ጥይት መግዢያ የሚውለውን ግንባታ ላይ ማዋል። ህዝቡ እየተለወጠ ይመጣል። የጅት ቦምብ ከህዝብ አራርቆናል። የሻእቢያ ወንጠዶዎች አይሮፕላን አያገኛቸውም። ህዝቡ ላይ ነው እሳቱ ሁሉ የሚያርፈው። ህዝቡ ላይ አንድ ፈንጂ በወደቀ ቁጥር መቶ ሺህ ኤርትራዊ አናጣለን። የአይሮፕላንና የቦንብ ወጪ ለኤርትራውያን ማህበራዊ ችግሮች መፍቻ ማዋል አለብን። ያኔ ሻእቢያ ከህዝቡ ይነጠላል። መንግስት የሰራውን ሆስፒታል ሻእቢያ ማፍረሱ በሰፊው ይነዛል። ይህ ህዝቡን ያስቆጣዋል። ያኔ የወንጠዶው ቡድን ከህዝቡ እየተነጠለ ይሄዳል ...»

ኩሎኔል ግን በተቃውሞ ራሱን ግራ ቀኝ ወዘወዘ፤

«የኤርትራን ህዝብ እንተ አታውቀውም፡፡ ትእቢታቸውና ንቀታቸው፡፡ መሀይሞች - ጥሬ ስጋ የሚበሉ - ቅንዝረኞች - እያሉ ነውኩ የሚሰድቡን፡፡ እንዲህ ሲሉ ታዲያ እልህ ይይዝህል፡፡ ሆስፐታል ቢሰራላቸውም ንቀታቸው ይቀጥላል» ካለ በሁዋላ «ግን ጉዋድ ፕሬዝዳንት ያቀረብከውን ሀሳብ ተቀብለውታል?» ሲል ጠየቀው፡፡

«በሚገባ! ጥናቱን ካነበቡት በሁዋላ ጠርተው አቅፈው ሳሙኝ! 'ከሁሉም አዲስ አሳብ ለመሰንዘር ያለህን ድፍረት አደንቃለሁ' አሉኝ፡፡ እኔ ጀርመን ነው የኖርኩት፡፡ ግዴላኝም፡፡ በግልፅ ያሻኝን መናገር ለምጅያለሁ፡፡»

«ለነገሩኩ ሀሳቡ ጥሩ ነው፡፡ ግን ህዝቡ እባብ ነው፡፡»

የአብርሃ ፀሎትን ክፍል የሚጠብቀው ፖሊስ ኩሎኔል ዝናውን በማየቱ መሸቆጥቆጥ ጀመረ፡፡ የአብርሃ ፀሎትን ክፍልም በችኩላ ከፈተላቸው፡

አኖሌ ወደ ኩሎኔሉ ጆሮ ጠጋ አለ፤

«ጥበቃው ከኛ ጋር ይጠጣ!» ሲል ሀሳብ አቀረበ፡፡

«ለምን?»

«ለጥንቃቄ አጠገባችን ቢሆን አይከፋም!»

ኩሎኔሉ ሳቀ፤

«እኛ እኮ ከማንዶ ተምረናል፡፡ አይነ ላይ አሳይተን ቀለጠን ነው የምናፈነዳለት፡፡ ላንተ ግን ...» ብሎ ሳቀበትና በሀሳቡ ተስማማ፡፡ እናም ሶስቱም ዊስኪ ጠርመላቸውን ከብርጭቆዎች ጋር ይዘው አብርሃ ፀሎት ክፍል ገቡ፡፡

እንደምን አደርሽ

ኖራህ!?

ምእራፍ ስምንት

- 1 -

በነጋታው ቅዳሜ ነበር እለቱ ...

ከምሽቱ ሁለት ሰአት ላይ አኖሌና የወታደር መለዩ ልብስ የለበሰ፤ አዙህ የታጠቀ፤ ሻንጣ ያንጠለጠለ ሰው መኪናቸውን ማርያም ገምቢ ደጅላይ አቁመው በእግር ወደ ወህኒ ቤቱ ደጃፍ ተጠጉ ...

«ማነው!?»

«እኛ ነን! አኖሌ ነኝ፡፡»

«እርሶ ኖት? ታዲያ መኪናችሁን አታስገቡም ኖርአል?»

«ደህና ስለማንቆይ ነው። ደህና አመሽህ?»

«ደህና! ደህና! ይግቡ ...» እጅ እንደመንሳት አለ።

አኖሌና ታጣቂው ረዳቱ ወደ ገቢው ዘለቁ። ፖሊሱ እጅ መንሳቱን ቀጠለ ...

«ትናንት ወዳጅህ አስቀናህ መሰለኝ!» አለው አኖሌ።

«ዊስኪ ነው!?» ብሎ ፖሊሱ ከልቡ ሳቀ። «ለኛም አንድ ቀን ይደርሳል።»

አኖሌ ከሻንጣ ውስጥ ግማሽ ጠርሙስ ዊስኪ አውጥቶ ሰጠው።

«ደብቀህ ተጠቀም። እንዳትቀና ብዬ ነው።» አለው።

በደስታ ተቀብሎ፤

«ያኑርልኝ ጌታዬ ... ያኑርልኝ! ብርዱን ያባርርልኛል። ጭንቀቱን ሁሉ ይገፍልኛል።»

«ትናንት ሁለት አልነበራችሁም እንዴ? የታለ ታዲያ ወዳጅህ?»

«አመሻሽቶ ይመጣል። እዚሁ ነው።»

«ለክረህ እንዳታስወቅለኝ ደሞ። እኔን የሚነካኝ የለም። አንተ ግን መቀመቅ ትወርዳለህ።»

«ይመኑኝ! ከሶስት ጉንጭ በላይ አልወስድም!»

አኖሌና መለዩ ለባሹ ወደውስጥ ዘለቁ።

ሁለቱም ቃል ሳይተነፍሱ ወደ አብርሃ ፀሎት ልዩ የእስር ክፍል ደረሱ።

«ማነው!?» የአብርሃ ፀሎት ልዩ ጠባቂ ነበር።

«አኖሌ ነኝ!»

«ዛሬም ተመልሰው መጡ እንዴ?» ብሎ ብድግ አለ።

«የትናንቱ ዊስኪ አልተሰማማም መሰለኝ?» ሲል ቀለደ።

«ኸረ ምን ሲደረግ ... ስለትናንቱ እግዚአብሔር ያክብርልኝ። ሙቀት ለቆብኝ ሳይቆፈንኝ አደረ። መቼም እግዚአብሔር ያክብርልኝ።»

«ግዴለም ሰሞኑን ያልፍልህል። በል ዛሬም እኛ ዘንድ ግባ።»

ፖሊሱ የአብርሃ ፀሎትን ክፍል በፍጥነት ከፍቶ አስገባቸው።

ሬድዮ በከፍተኛ ድምፅ ይጮህ ነበር። ፖሊሱ እንደትናንቱ ከዊስኪው ሊቁዋደስ ረዳቱን ተከትሎ ገባ። የአኖሌ ረዳት በያዛት ሻንጣ ላይም አይነን ተከለ። የዊስኪ መያዥያ መሆንን ተገንዝቦአል። አልተሳሳተም። ከሻንጣዋ ውስጥ ዊስኪ ወጥቶ ተቀዳ። ወግ ተጀመረ። የሬድዮው ድምፅ ከፍ በማለቱ ግን መደማመጥ አልተቻለም።

ፖሊሱ ግራ ተጋባ ... 'ሬድዮውን ይህን ያህል ማጮህ ለምን አስፈለገ?' ሲል ራሱን ይጠይቅ ጀመር።

* * *

በር ላይ የቆመው ጠባቂ በሶስት መለኪያ አላበቃም። እምስተኛው ላይ ደርሶአል። ሞቅ ሲለው ደስታና በራስ የመተማመን ስሜት ተሰማው። ሆኖም እንቅልፍ ሞክረው። ደነገጠና ከተቀመጠበት ብድግ አለ። ሽለብ ቢያደርገው የሚደርስበትን ቅጣት ያውቃል። እና ከወዲያ ወዲህ ሲንጎራደድ ድምፅ ሰማ። ቀና አለ። አብርሃ ፀሎት ከታሰረበት ክፍል አካባቢ የመታፈን አይነት ድምፅ መሰለው ...

ማዳመጥ ጀመረ። ከሚሰማው የሬድዮ ድምፅ በላይ የሁለት ሰዎች ከፍተኛ የማስካካት ድምፅ ተከተለ።

«አየተጫጫሱ ነው» ሲል አሰበና ወደ ዊስኪ ጠርሙሱ አመራ።

አንዴ መጉንጨት አማረው። እናም ተጉነጨ።

አስመራ ፀጥ ብላለች። ከዋክብት ሰማዩ ላይ ፈስለዋል። ወታደሩ ማንኪያ የተባሉትን ከዋክብት ይፈልግ ጀመር። የማንኪያው ጭራ ዘወትር የሰሜንን አቅጣጫ እንደሚያመለክት በማሰልጠኛ ጣቢያ ተምርክሏል። የማንኪያው ጭራ አስመራን ያመለክታል ... ኤርትራን ይጠቁማል ... የጦርነት ምድርን ለዘልአለሙ ያሳያል ...

የእግር ኩሽታ ሰምቶ ዘወር አለ።

«መጣችሁ እንዴ ጉዋድ አኖሌ ...»

«መጣን! ነገ ደሞ እንገናኝ ... ከጄኔራል ሁሴን ጋር እንመጣለን። ብርቱ ዘብ መሆንን እንግራቸዋለሁ። ያውቁህል አይደለም?»

«ወየው ጉድ! ደሞ ጄኔራሉ እኔን ይወቁኝ!? እርስዎ ሆነው አከበሩኝ።» ብሎ ተቅለሰለሰ።

«አለቀብህ እንዴ ውስኪ!»

«ኸረመቸ ተነክቶ?»

«አንዳትጨርሰው ... ከነገ ወዲያ ነው የማመጣል!»

«ለዚህውም ያነርልኝ ጉዋድ አኖሌ ... ያነርልኝ ...»

«በል ደህና አደር»

«በሰላም ያሳድርልኝ»

ከግቢው ወጥተው መኪናቸውን አስነስተው ነጉዱ።

አስር የጭንቀት ደቂቃዎች።

ካራቫል ሬቡቶራንት ደረሰ። አንድ አርጌ ማርቸዲስ በሩ ላይ ቁማለች። መኪናቸውን አቁመው ወረዱ። ጊዜ አላጠፉም። ወደማርቸዲስዋ ገሰገሱ። አኖሌ ከሾፌሩ ጉን ያለውን በር ከፍቶ ገባ። አብርሀ ፀሎት ደግሞ ከሁዋላ።

ማርቸዲስዋ ተነስታ ተፈተለከች።

አዶናይ መኪናዋን እያሽከረከረ ይጮህ ነበር!

«ከቶ አላምንም ... አብርሃ። አይኔን አላምንም... ውድ ጉዋዴ።»

«አኖሌን አመስግነው። ቃልህን መጠበቅህንም አረጋግጥ» አለው አብርሃ ፀሎት።

«አታሰብ ... ከአራት ሰአት በሁዋላ ሁለታችሁም ርቃችሁ ትሄዳላችሁ።»

«ወዴት?» አለ አብርሃ ፀሎት።

«ሳህል ...»

አዶናይ መኪናዋን ከአንድ ሆቴል ጉዋር አስገብቶ አቆማት። ከካራቫል ሆቴል የአስራ አምስት ደቂቃ መንገድ ብቻ ነበር የተገዋዙት። አካባቢው ጨለማ ነው። ሆቴሉ የደከመ በመሆኑ እምብዛም ግርግር አይታይበትም። ተስተናጋጆቹ በረንዳው ላይ ሻይ የሚጠጡ ጥቂት ወጣቶች ነበሩ።

«አብርኝ የገባው ሰው የማምለጥ ተስፋው ምን ያህል ነው?» ሲል ጠየቀ አኖሌ።

ምላሽ የሰጠው አልነበረም፤

«ወይስ አብርሀ ፀሎትን ተከቶ ይሰዋል?» ሲል መልሶ ጠየቀ።

አዶናይ ምላሽ ሰጠው፤

«አኖሌ ... ይህን ጥያቄ ደግመህ አታንላው። ዝርዝር ነገሮችን ለጊዜው ልንገርህ አንችልም። አብርሀ ፀሎትን ተከቶ እንደማይሰዋ ግን አረጋግጥልሁሁ - መቶ በመቶ።»

ፀጥታው አስፈሪ ነው። ለሰአታት በፀጥታ መኪናቸው ውስጥ ቆዩ። አኖሌ ፍርሀት አደረበት። ሰአቱን አየ። ከሌሊቱ ዘጠኝ ሰአት። በያንዳንድዋ ደቂቃ አደጋ ሊደርስ ይችላል። ሞት! ልቡን አፍን አደረገው። ለምን ይህን መሰል ችግር ውስጥ ገባሁ? ብሎ ራሱን ጠየቀ።

በእጅ ያለው አማራጭ ይኸው ነው ሲል ለራሱ ምላሽ ሰጠ። አድልን ይማፀን ጀመር። ሀይወትና ሞት። ሞት ምን ይመስል ይሆን? ሲል አሰበ። አለመኖር ... የአኖሌ አለመኖር ... አለም አንደሁ አኖሌ ለሚባል አንድ ሰው ከቶ ምንም ግድ አይኖራት ... አኖሌ ቀረ ሄዶ ምን ለውጥ አለው? ሞት ጨለማ ይሆን? ለምን በዚህ ዘመን ተፈጠርከ? ለመሆኑ እኔ ማነኝ?

ሰአቱን አየ። ዘጠኝ ተኩል ...

አንድ ጥላ ወደ መኪናቸው ሲጠጋ ሶስቱም ተመለከቱ። አኖሌ ቀልቡን ሊስት ምንም አልቀረው። ልቡን ሰወረው። ሌሎቹ አልተነቃነቁም። የተጠጋው የሰው ቅርፅ ያለው ጥላ ተመልሶ ሄደ። በሰከንዶች ልዩነትም አንዲት ቶኖታ ላንድ ክሩዘር ወደ ሆቴሉ ጉዋር ዘልቃ ገባች። አኖሌ በጨለማ ውስጥ ከመኪናዋ ጉን ላይ የቀይ መስቀል ምልክት ታየው ...

* * *

የቀይ መስቀል እርማ ያለባት ላንድ ክሩዘር ከአየር ሃይል ግቢ ደጅ ላይ ደረሰች። ከተረኛ ኤርፖሊሶች አንዱ እንደተለመደው ፍተሻውን በጥንቃቄ ያካሂድ ጀመር። ከበሩ ግራና ቀኝ ታጥቀው በተጠንቀቅ የሚጠብቁ አራት የጥበቃ ኤርፖሊሶች ይታያሉ። የአስር አልቅነት ማእረግ ከንዱ ላይ ያንጠለጠለው ፖሊስ ወደ ላንድ ክሩዘርዋ ጠጋ ብሎ ከውስጥ ያሉትን ሰዎች አንድ ባንድ ካስተዋለ በሁዋላ፤

«ጤና ይስጥልኝ ዶክተር!» አለ በፈገግታ።

«አንተው ኖረሃል? ማነው ብዬ እኔ ደኖ?» አሉ ሀኪሙ።

«ዛሬ ደግሞ ጉዋዝ አበዙላ? ቁስለኛ አለ እንዴ?»

«የለም ... ኖራህ ደሴት ላይ ተስቦ ገብቶ ነው...»

«ምነው? አሁንም ውሃ አልወጣም?»

«ከየት በመጣ አቅም?» አሉት የይለፍ ወረቀቱን እያቀበሉት። በወረቀቱ ላይ ካሉት ስሞች በተራ ቁጥር አንድ ላይ የሰፈረውን የዶክተሩን ስም ዘሎ የሌሎቹን እየጠራ መታወቂያቸውን ያመሳክር ጀመር።

«የራሺያ ሀኪሞች ኖራህ ደሴት ላይ አሉ አይደለም እንዴ ዶክተር?»

«የመቼህን? ለቀቁኩ።»

«በሉ መልካም ጉዞ ...»

ከዚያም ወደ ኤር ፖሊሱ ዘወር አለ።

«... በሩን ክፈት!»

መኪናዋ ሰተት ብላ ወደ ገቢው ዘለቀች። በመኪናው ውስጥ ያሉት ሶስት ሰዎች ረጅም አየር አስወጡ።

«እብደት ነው!» ሲል አገረመረመ አኖሌ።

ሌላ ቃል የተነፈሰ የለም።

ዶክተሩ መኪናዋን በከፍተኛ ፍጥነት ያበሩለት ጀመር። ስለታቸውንም ደጋግመው ያያሉ።

ድንገት ወታደራዊ መኪና ከሁዋላ ተከተላቸው። ዶክተሩ በመረበሽ በሁዋላ መመልከቻ መስታወት ይመለከቱ ጀመር። መኪናዋ አዋዝ ጂፕ መሆንንም በፊት መብራቶችዋ አወቁ። ጂፕዋ ከመፍጠንዋ የተነሳ በአጭር ሰከንዶች ውስጥ ትቀርባቸው ጀመር። በግምት ሰላላ ሜትር ርቀት ላይ እንደረሰች ረጅም መብራት አበራች። ዶክተሩ ዝግ አደረገ። የአዋዝ ጂፕ መብራት ብልጭ ድርግም ይል ጀመር። ምልክቱ ለርሳቸው ስለነበር ፍሬን ያዝ አደረገ። በሁዋላ መመልከቻው አያዩም።

«ተረጋግታችሁ ተቀመጡ። የመደናገጥ ምልክት እንዳያዩባችሁ። መጥተው ቢያነጋግሩዎችሁ ቅድም ያልኩዎችሁን ብቻ መልሱ» ሲሉ አዘዙ።

ዶክተሩ ይህን ይናገሩ እንጂ ድምፃቸው እየተቆራረጠ ነበር መኪናቸውን አቁመው የወረዱት።

ጂፕዋ ተጠግታ ቆመች።

አብርሃ ፀሎት ሽጉጡን ከመኪናው ወንበር ስር መዘዘ። አኖሌ ግንባሩ በላብ ተጥለቀለቀ። ሶስተኛው የዶክተሩ ረዳት የተኛ መስሎ ተንጋለሰ።

አኖሌ «ምንድናቸው?» ሲል ወደ አብርሃ እንሸነሸከ።

«አላወቅሁም» ብሎ በንቃት ይጠብቅ ጀመር።

ከሶስት ደቂቃ በሁዋላ አዋዝ ጂፕዋ ሞተርዋን አስነስታ ወደሁዋላ ተመለሰች። የዶክተሩ የተጣደፉ የጫማ ከቱ ድምፅም እየቀረበ መጣ።

«ምንድነው ዶክተር!»

አብርሃ ነበር ቀድሞ ጥያቄ ያቀረበው።

«አንድ ውሻ ወታደር ነው። ወደኖራህ ደሴት ሲጋራ እንደወሰድለት ነው የሚለምንኝ። የዛሬው ምሽት ተረኛ መኮንን መሆኑ ነው» ብለው መኪናቸውን አስነስተው ተፈተለኩ።

«ታዲያ?»

«ተስማምቼለታለሁ። ኖራህ ደሴት ላይ ከፍተኛ የሲጋራ እጥረት አለ።»

ከዚያም ቃል ላይተነፍሱ ከአየር ማረፊያው ሜዳ ደረሱ። በድጋሚ ለጥበቃዎች ወረቀቶቻቸውን አሳዩ። ይህን ዶክተሩ ጥድፊያ ጀመሩ።

«ካርቶናቹን ጫኑ ልጃች!» ሲሉም አዘዙ «... መፍጠን አለብን ... ቶሎ በሉ!»

በአይናቸው ግን የሄሌኮፕተርዋን አብራሪ እያሰሉ ነበር። በአካባቢው ስላጡት ግራ ተጋብተው ይገላመጡ ጀመር። ከጨለማው የግራር ዛፍ ስር ድንገት ድምፅ ሰሙ።

«እዚህ ነኝ ዶክተር!» የሚል።

ድምፅ ወደሰመብት አቅጣጫ በችኮላ ሄዱ። ፓይሎቱ የተደራረቡ ቡሳኤቶች ላይ ተቀምጦ አገኙት።

«አንደምን አለህ እስክንድር?»

«ደህና አመሹ?» ብሎ ከጨበጣቸው በሁዋላ «ለዎችዎ መጡ?» ሲል ጠየቃቸው።

«መጥተዋል!»

«ደክተር ... ሀይወቴን ከሚያሳጣኝ ችግር ውስጥ መግባት እንደማልፈልግ ያውቃሉ። ጉዳዩ ከተጋለጠ በጦሱ እንደማልገባ ይወቁ።»

«አንተን ማንም አይጠይቅህም። ጥያቄ ከቀረበልህ ግን ከኔ ጋር ሶስት ረዳቶች እንደነበሩ ትገልጻለህ። ፍተሻ ያንተ ተግባር አይደለም። ከባድ አይደለም እስከንድር። ወደ ጆዳ መሻገር የሚፈልጉ ሁለት ምስኪን ወጣቶች ናቸው። ይልቁን ለሚስትህና ለልጆችህ በቂ መተዳደሪያ አስቀምጥ። አንተ በየትኛውም ደቂቃ ሙዋች ነህ።» አሉና እጃቸውን ወደ እጅ ቦርሳቸው ሰደው የታሰሩ ብሮች አወጡ።

«ምን ያህል ነው ደክተር?»

«ሃምሳ ሺ።»

«አልቀበልዎትም ...»

«ምነው?» አሉ ስሜታቸው በድንጋጤ እየተከማተረ።

«ሚስቴና ልጅ ገንዘብ ምን ያደርግላቸዋል? እኔን ነው የሚፈለጉኝ።»

ደክተሩ ግራ በመጋባት ፓይለቱ ላይ አፈጠጠ። ሁለት ጊዜ በገንዘብ ተመሳሳይ ስራ ሰርቶላቸዋል። ዛሬ ድንገተኛ የባህርይ ለውጥ ለምን አመጣ? ብለው ማሰብ ሲጀምሩ ጂፕዋ ሲጋራ ጭና ከተፍ አለች።

«ምንድነው ደክተር?» አለ እየተደናገጠ።

«... አንድ ውሻ መኮንን ነው። ሲጋራ ወደ ናራህ ደሴት መላክ ይፈልጋል» ብለው አረጋገት።

ሲጋራ የሞሉ ካርቶኖችን የያዘው መስመራዊ መኮንን ከጥበቃ ኤር ፖሊሶቹ ጋር መጨቃጨቅ ጀመረ።

ፖሊሶቹ የይለፍ ወረቀት እየጠየቁት ነበር። ሻምበሉ በከፍተኛ ድምፅ ሲደነፋ ቆይቶ እጁን ወደ እንዱ ፖሊስ ዘረጋ። ሁሉም ነገር አለቀ። ፖሊሶቹ የፈለጉትን ሲያገኙ ይለፍ መጠየቁን ትተው ካርቶኖቹን በመሸከም አገዙት። ደክተሩ የገቡ ቅብብሉን ትርኢት በአንድናቆት ሲያስተውሉ ቆይተው፣ ወደ ሄሊኮፕተር አብራሪው ዘወር አሉ።

«አልገባኝም እስከንድር» አሉት ጥቅል ብሩን እንደሞዛ ወደ ቦርሳቸው እየመለሱ።

«ሁለቱ ሰዎችም ጂዳ መሄድ የሚፈልጉ ተማሪዎች ናቸው ብዬ አላምንም። በግልፅ እንነጋገር። ከተያዝን ሁላችንም አይቀርልንም።»

«ላንተ ምን ልዩነት ያመጣል እስከንድር?»

«ማወቅ አለብኝ።»

«ገንዘብ ይጨመርልህ?»

«ገንዘብ አልፈልግም።»

«ምንድነው ታዲያ የምትፈልገው?»

«አስመራን መልቀቅ አፈልጋለሁ። ሚስቴና ልጆቼ ዘንድ ደብረዘይት መመለስ እሻለሁ።»

«ይህን ለማድረግ እንደማልችልህ ታውቃለህ!»

«ይችላሉ ደክተር! ለሻለቃ ማሞ የፈፀሙላቸውን አውቃለሁ።»

ደክተሩ ለጥቂት ሰከንዶች አቀረቀሩና ፊታቸውን የሲጋራ ካርቶን ወደሚያመላልሱት ጥበቃዎች መልሰው፣

«ተውት! የኔ ልጆች ይጭኑታል።» ሲሉ አዘዙ።

ተረኛ መኮንን ወደ ደክተሩ በፍጥነት ቀርቦ «እንግዲህ አደራ!» ሲል ተማፀ።

«ደህና!» አሉት

ተረኛ መኮንን ወደ ጂፕ ተቻከለ።

ደክተሩ እጃቸውን ወደ ቦርሳው ከተቱና የተጠቀለለውን ሃምሳ ሺህ ብር አወጡ።

«ያልከውን እፈፅምላለሁ! ይህን ደግሞ ልጅህን አስተምርበት። እንዳንተ ሄሊኮፕተር ነጂ ባይሆን ይመረጣል» ብለው ቀለዱበት።

ብሩን ተቀብሎ የደክተሩን እጅ በምስጋና እየጨበጠ፣

«ይመኑኝ ደክተር! ይህ ጉዞ የተሳካ እንዲሆን አደርጋለሁ!» ሲል በሞቀ ወኔ ቃል ገባ።

ደክተሩ ግን በልባቸው 'ሞኞ'፣ ከዛሬ ወዲያ እኔን የት እግኝተኸኝ? ሲሉ አላገጡበት።

ሄሊኮፕተርዋ ምድርን ለቀቀች። ገና አልነጋም። አናሌ በጨለማው ውስጥ አስመራን ቁልቁል አያት - በብርሃን ደምቃ። እጅይታ ግን አልተሰማውም። ልክ ሲነጋ ናራህ ደሴት ያርፋሉ።

ከዚያ የሚጠበቃቸውን አኖሌ አያውቅም።

የልብ ምቱን ያዳምጥ ጀመር ...

- 2 -

ጂብሪል አሊ ቅዳሜ ማምሻውን ሲጠጣ ሰላመሽ አሁኑ ማለጻ ድካም ጣለው። ቢሆንም ነቅቶ ነበር። ታናሽ አሁኑ ጀሚላ የመኝታ ክፍሉን በር ቆርቆራ፤

«ውሃ ሞቆልሃል!» ብትለውም ሰነፈ።

የባጥ የቆጡን ሀሳብ እያነሳ ሲጥል፤ ከአርብ ጀምሮ ከአኖሌ ጋር በሰልክ እንዳልተገናኙ ትዝ አለው። እና ተንጠራርቶ ቴሌፎንን አነሳ። አስመራ ይሞክር ጀመር። አራተኛው ላይ እምባሳይራ ሆቴል ጠራለት።

«አኖሌ ሞቆ ...» አለ።

«የሉም!» አለው የወንድ ድምፅ።

ሰአቱን አየ። ረፍዶአል።

«ማል ወጥቶ ነው? ወይስ ደጅ አድርግ? ሲል አሰበ።

«ማን ልበል?» የሚል ጥያቄ ተከተለ።

«ጓደኛው ነኝ ... መልእክት ይገናኛልኝ።»

አፕሬተሩ መልስ ሳይሰጠው ሲንሾካሾክ ሰማና ደነገጠ።

«እሺ ... ማን ልበል?» አለ በተደናገረ ድምፅ።

«ምን ሆነህል? ችግር አለ እንዴ?» ሲል ጠየቀው።

«ምንም ችግር የለም! ስምዎን ይገናኝ? ከየት ልበለው?»

ጂብሪል በጣም ደነገጠ። አፕሬተሩ መርበትበቱና ሌላ ሰው እያዘዘው እንደሚናገር በግልፅ ታወቀው። ከአልጋው ዘልሎ ወረደ።

«የኔ ወንድም እኔ ጂብሪል እባላለሁ። ከአዲስ አበባ የሀዘብ ደህንነት ፅህፈት ቤት ነው የምደውለው። ችግር ካለ ብታስረዳኝ?»

«ቆይ ይጠብቁ!» አለ።

ከጥቂት ሰከንዶች በሁዋላ አንድ ወፍራም ድምፅ በሰልኩ መስመር መጣለት።

«ጤና ይሰጥልኝ ጓድ ጂብሪል!»

«ጤና ይሰጥልኝ ... ማን ልበል?»

«የአስመራ የሀዘብ ደህንነት ክፍል ባልደረባ ነኝ። መቶ አለቃ ደግለው እባላለሁ። እኔ እንኩዋ አውቅሁለሁ።» ካለ በሁዋላ «አኖሌ የተባለውን የሰራ ባልደረባችሁን ለአንዳንድ ጥያቄዎች ፈልገው ነበር። ካረፈበት ሆቴል አላገኘውም።»

«ሌላ ቦታ አድርጎ ይሆናል። ዛሬ አሁኑ ነውኩ። የተፈጠረ ችግር አለ እንዴ? ለምን ፈለጋችሁት?» አለ ግራ በመጋባት።

«ዝርዝር ጉዳዩን አላውቅም። አስቸኳይ ትእዛዝ የተላለፈልን ግን ከአንድ ሰአት በፊት ነው - ከኩሌኔል ዝናው ቢሮ። አኖሌ ምናልባት ወደርሶ ከደወለ ቢያሳውቁን መልካም ነው።»

«ደህና!» ብሎ ስልኩን ዘጋው።

እጁ እየተንቀጠቀጠ ወደ ኩሌኔል ዝናው ቢሮ ሞከረ። ተይዞአል። የእውር ድንበሩን ማስታወሻ ደብተሩን ይፈልግ ጀመር። አገኘው - የኩሌኔሉን ልዩ መስመር። ደወለ። ተይዞአል። ሊረጋጋ ቢሞክርም አልቻለም። እጅ እግሩ ይንቀጠቀጣል። አኖሌ ታፍኖ ይሆን? ሲል አሰበ። ታፍኖ መሆን አለበት! ከአርብ ጀምሮ ያልደወለው ለዚህ ይሆን? መፀፀት ጀመረ። በርግጥ ጊዜው የጦርነት ነው። ግን ሽክርካሪ አኖሌን ለምን ያፍነዋል? ምስጢር ፍለጋ? ምን ምስጢር ያገኛሉ ከአኖሌ?

ወደ ሚኒስትሩ ቢሮ ሊደውል አሰበና አመነታ። ሰሞኑን ገሸሽ አድርገውታል። ወደ ወሎ ክፍለሀገር ሃየሉም የተባለውን የወያኔ ኩማንደር እንዲገድል የተላከው ሰው ከድቶ በወያኔ ሬድዮ ከሌሊፈ ወዲያ ስሜታቸው ጤናማ አልነበረም። አሁን ደሞ ሌላ ጣጣ - ሌላ ችግር - አኖሌ!

ስልኩን አንስቶ ይሞክር ጀመር። ድንገት ጠራለት። የልቡ ምት ቀጥ ሊል ነበር። በጉጉት ይጠብቅ ጀመር።

«ሀለው!» የሚል ችኩል ድምፅ።

«ኩሌኔል ዝናው አለ?» ሲል ጠየቀ።

ከኩሌኔሉ ጋር ጀርመን አብረው ስለተማሩ በሚገባ ይተዋወቃሉ። ሆኖም ኩሌኔሉ ብዙ ጊዜ በጂብሪል ላይ የበላይቱን ሰማላየት ይጥራል።

«ማን ልበላቸው?» አለ ኤዲሲው።

«ጂብሪል .. ከአዲስ አበባ።»

ከሰከንዶች በሁዋላ የኩሌኔል ዝናው ድምፅ መጣለት - ቀዝቃዛ

ድምፅ።

«ምንድነው ዝናው?» አለ - ከሰላምታ በፊት።

ፈጣን ምላሽ ግን አላገኘም። የኩሎኔሎ ድምፅ ቀዘቀዘበት።

«በቅድሚያ እንደምን አደርክ?»

«እንደምንህ? ስለ አኖሌ ምንድነው የምሰማው?»

«ምን ሰማህ?»

«አምባሳይራ ሆቴል ደውዬ ነበር። ባንተ ትእዛዝ እየተፈለገ መሆኑን እንደ ፖሊስ ነገረኝ። የተፈጠረ ችግር አለ እንዴ?»

«አንዳንድ ችግሮች አሉ። በእዝ ጠገት መሰረት ወደ በላይ አካል አስተላልፈናል። ጉዳዩ በከፍተኛ ሁኔታ እየታየ ነው»

«ምንድነው የተፈጠረው?!» ሲል ጮሆ ጠየቀው።

«ላንተ ሪፖርት ማቅረብ አለብኝ እንዴ ጂብሪል?» ሲል አንጉዋጠጠው።

ጂብሪል ቀዝቀዝ አለ። እንደምንም ስሜቱን አምቆ ይቅርታ ጠየቀው፤

«ላስቀይምህ ብዬ አይደለም። ጉዳዩ በቀጥታ እኔን ስለሚመለከትና አኖሌ ሊደርስበት የቻለውን አደጋ ስንምት በመስጋት ነው። እባክህ ይቅርታ አድርግልኝና እንነጋገር ...» ሲል ተማግግው።

«ለማንኛውም የላከኸው ልጅ የሻእቢያ ወኪል ሆኖ ተገኝቶአል። ከድቶናል። ያውም አብርሃ ፀሎት የተባለውን ቀንደኛ የሻእቢያ እስረኛ ከእስር ቤት እንዲያመልጥ አድርጎ ነው የተሰወረው።»

የጂብሪል ትንፋሽ ስርግ አለ።

ቃል መተንፈስ አቃተው። በቴሌፎን መስመር የተላለፈለትን አስደንጋጭ ዜና ማመን ቸገረው። ማመን ግን አለበት። ህልም አይደለም። እንደደነዘዘ የሻለቃ ዝናውን በእብሪትና በንቀት የተሞላ ጂብሪል ማዳመጥ ቀጠለ፤

«... ሁልጊዜ ጣልቃ ትገባላችሁ። ውጤቱን እየታ! የሰላላ ስራ ፍልስፍና አይደለም። መፅሀፍ እያነበቡ እንደ ተውኔት የሚጠና ተግባር አይደለም። ቅልጥፍና፣ ታማኝነትንና ድፍረትን የሚጠይቅ ጥበብ ነው። ሙሉ ሃላፊነት ሰጥታችሁ የላካችሁት ሰው የፈፀመው እንግዲህ ይህንን የክህደት ተግባር ነው። ለነገሩ ማንቁርቱን እንደምይዘው አልጠራጠርም። እገባበት ገብቼ ጉርርውን አንቀጥለሁ።»

ያን ጊዜ በዶላር ተገዝተው የሚተባበሩት ከሀዲዎች ማን ማን እንደሆኑ ይናዘዛል ...»

ጂብሪል ለአሽሙራዊ ንግግሩ አልተጨነቀም...

«... ሊደበቅ የሚችልበትን ፍንጭ አገኝታችሁታል?» ሲል ጮሆ ጠየቀው።

«ስራውን በምስጢር ብይዘው አመርጣለሁ!» አለው በበላይነት መንፈስ።

«ልረዳህ የምችለው ጉዳይ ስላለኝ ነው!» አለ ጂብሪል አንድ ነገር እያስታወሰ።

«ካለ ንገረኛ! ...» አለ ኩሎኔሎ።

«እዚህ አዲስ አበባ አንድ የልብ ጉዋደኛ አለው። ሳሙኤል የሚባል ኤርትራዊ ነጋዴ። ከጀርመን ጀምሮ ይተዋወቁ እንደነበር ገልጾቻል። ከዚህ ከመሄዱ በፊትም በቅርብ ይገናኙ ነበር። የሳሙኤል አጅ ሊኖርበት ስለሚችል እሱ ከተያዘ ፍንጭ ሊገኝ ይችላል።»

«ጊዜ አትሰጠዎ! በአንድ ሰአት ጊዜ ውስጥ አስመራ ያለውን የዘመዶቹን አድራሻ ግለፅልን። በውነቱ ይህን ካደረግህ ዋነኛ ተጠቃሚው አንተ ትሆናለህ።»

«ግን እንዴት ሊያመልጥ ቻለ? ጥበቃ የለም እንዴ?»

«እኛም እንቆቅልሽ ሆኖብናል። አኖሌ ከአንድ ታጣቂ ረዳቱ ጋር ማታ ማሪያም ግምቢ ገብቶ ተመልሶ ወጥቶአል ነው የተባለው። ረዳቱ ሲጠየቅ ትናንት ማምሺያውን ከአኖሌ ጋር አለመገናኘቱን ገልጾአል። እስከ ሶስት ሰአት ከምሽቱ የምግብ ኩሚቱ ስብሰባ ላይ እንደነበር ተረጋግጦአል። እንግዲህ የአኖሌ ረዳት የተባለው ማነው? አይታወቅም። የአብርሀ ፀሎት ልዩ ጠባቂ ተገድሎ ነው የተገኘው። አብርሃ ፀሎት በየት እንደወጣ አይታወቅም።»

ጂብሪል ስልኩን ዘግቶ ያወጣ ያወርድ ጀመር። ሚኒስትሩ ዘንድ ሊደውል አለበትና ተወው። ኩሎኔል ዝናው 'የበላይ አካላት እንዲያውቁ ተደርጎአል' ያለውን አስታወሰ። ሚኒስትሩ የሚሰማቸውን ሊያስብ ሞክረ። ግን ጊዜ የለም። አኖሌ እንዲያዝ የሚያደርግ ፍንጭ ካገኘ በሁዋላ በሙሉ ልብ ራሱን ነፃ ለማውጣት ሊከራከር ይችላል። በቅድሚያ ግን ሳሙኤል መያዝ አለበት።

ግን ጂብሪል ደንዝዞ ነበር። ማመን አቅቶታል። 'አኖሌ ከሻእቢያ ጋር እንዴት ይተባበራል?' እያለ ራሱን እየጠየቀ ነበር።

አኖሌ ከመከላከያ የተገፈ የክስ ደብዳቤ ይኖር እንደሆነ የጠየቀውን ድንገት አስታወሰና ጥርጣሬ ሽው አለበት። አሳቡ እንደገና ወደ ሳሙኤል ዞረ። የሳሙኤል እጅ ሊኖርበት እንደሚችል አመነ። የሳሙኤል አድራሻ የት ይገኛል? ትዝ አለው - ናዝሬት የተገናኙ ጊዜ ፒያላ የልብስ ሱቅ እንዳላቸው አኖሌ አጫውቶት ነበር። የሱቁን ስም ጭምር ነገሮታል። ማን ነበር? ሸገር ቡቲክ? ዘጠና ለባት ደውሎ ጠየቀ። ሰጡት። ደወለ። ይጠራል ... ይጠራል ... የቀጭን ሴት ድምፅ መጣለት ... ረጋ ለማለት ሞክረ።

«ሳሙኤል ይኖራል?»

«በዚህ አይገኝም!»

«ቆየት ብዬ ልደውል ይሆን?»

«ዛሬ ሱቅ ዝግ ነውኮ! ደግ እዚህ አልፎ አልፎ ነው የሚመጣው።»

«አሃ ... ቤት ይኖራላ»

«ይኖር ይሆናል .. ይሞክሩ።»

«የኔ እህት እባክሽ ቁጥሩን ሰጪኝ ...»

«ቆይ ...» አለች።

ከሰከንዶች በሁዋላ ቁጥሮቹን አንድ ባንድ ጠራችለት።

«አመሰግናለሁ የኔ እህት።»

«ምንም አይደል።»

እየተቻኩለ ደወለ።

አንዴ እንደጠራ ልጅ ቢጤ ስልኩን በችሎላ አንስቶ «ማንን ፈለጉ?» አለ።

«ሳሙኤልን ያቅርቡልኝ።»

«ቆይ እስኪ ...» አለ ትንሹ ልጅ።

ጂብሪል አመነታ። እንደቀረበ ሊዘጋው ፈለገ። ከዚያም በቱሌፎን ቁጥሩ መሰረት አድራሻውን ከቱሌኮሙኒኬሽን አጣርቶ በቁጥጥር ስር ማዋል። ይህን እያሰበ ድንገት የሌት ድምፅ መጣለት።

«ሳሙኤል የለም!» አለች።

«የት ሄደ ባክሽ የኔ እህት? ቀጠሮ ነበረን።»

«ከኢትዮጵያ ውጭ ነው።»

ትንፋሹ ቁርጥ አለ። ጨለመበት። አላመናትም።

«የሚሸጡ ልብሶች በቡቲኩ ስም እንዳመጣለት አዘኝ ነበር። መቼ ይመለስ ይሆን?»

«የቱ ቡቲክ?»

«ሸገር ቡቲክ» አለ።

«ተሳስተዋል። ሳሙኤል እዚህ ቤት ተከራይ እንጂ ከሱቁ ጋር ግንኙነት የለውም።»

«ታዲያ ለምን እንዲያ አለኝ? መቼ ነው የሄደው?»

«ከትላንት ወዲያ ነው የተሰናበተን። ከሃያ ቀን በሁዋላ ይመለሳል።»

«ይቅርታ የኔ እህት - ዘመድ ናችሁ አይደለም? አቃውን ወደ አስመራ ቤተሰቦቹ ዘንድ ልትልኩልኝ ትችላላችሁ?»

«አልሰሙኝም መሰለኝ። ቤት ተከራይ ነው። ዝርዝር ነገሮችን አናውቅም .. ሲመለስ ቢደውሉ ይሻላል።»

«አሺ አመሰግናለሁ!»

ስልኩን ዘግቶ በመኝታ ቤቱ መስኮት ወደ ደጅ አማተረ። ወኔው ሊከዳው ተሰማው። በሀይወቱ ለሁለተኛ ጊዜ በፀፀት የሚያንገበግብ ስህተት መስራቱን አመነ። የመጀመሪያው ስህተት የዘጠኝ አመት ፍቅረኛውን ከመጠን ባለፈ ቅናቱ ማጣቱ ሲሆን ሁለተኛው ...

ድንገት በሩ ተንኩዋኩዋ። ዘወር ብሎ በተከፈተው የመኝታ ቤት በር በኩል አሻግሮ ተመለከተ። በሩን በዝግታ ገፍተው ሁለት ሲቪል የለበሱ ፕላማሶች ሲገቡ አየ። አወቃቸው። የደህንነት ሚስጢራዊ ፖሊሶች ናቸው። በቀጥታ ወደ መኝታ ከፍሉ አመሩ።

«ገዋድ ጂብሪል እንደምን አደርክ?» አለ አንደኛው ፖሊስ።

«እንደምን አደራችሁ?»

«በቁጥጥር ስር እንድትውል ታዘክል። ልብስህን ለባብስና ተዘጋጅ»

የሌሊት ልብሱን እየቀየረ ለራሱ ብቻ በሚለማ ድምፅ አጎረመገመ።

«... ሁለተኛው ስህተት ይህን አብድ መንግስት እምኔ ወደ ሀገር ቤት መመለሴ ነው።»

ቀይ ባህር በውጥረት ታፍናለች።

የአውሮፓ ነዳጅ ጫኝ መርከቦች ባህሩን በፍጥነት እየሰነጠቁ ውር ውር ይላሉ። በባህረ ሰላጤው ጦርነት የባሰራ ወደብ የተደበደበባት ኢራቅ ሳትቀር የጆርጃንን ወደብ በመጠቀም ዘይትዋን የምታመላለሰው በዚህ በቀይ ባህር ላይ ነው። ራሺያዎችና አሜሪካኖችም በቀይ ባህር ዙሪያ የስላላ መሳሪያዎቻቸውን ተከለው ተፋጠዋል።

ቀይ ባህር ተከባለች ...

የሶማሊያ ኪስማዩና በርበራ የባህር ሃይል ሰፈሮች በፀጥታ ተውጠዋል። ግብፅ ግን እረፍት የላትም። የባህረ ሰላጤው ጦርነት የሚያመጣውን ማንኛውንም ችግር ለመቁዋቁዋም በመርሳ ማትሩህና ፖርት ተውፊቅ ወደቦችዋ ከሃያ ሺህ በላይ የባህር ሃይል አሰልፋ የበላይነት ስሜትዋን አረጋግጣ የአካባቢውን ማንኛውንም እንቅስቃሴ በጥንቃቄ ታስተውላለች። እስራኤል በሃይፋና አሸደድ፣ ኬንያም በምምባላ የባህር ሃይል ሰፈሮቻቸው ጦራቸውን ወደ ቀይባህር እነጣጥረዋል። ሳኩዲ አረቢያም ከአልዋጅህ፣ ከአልዳማምና ከበሪስ አልሜሻብ የባህር ሃይል ሰፈሮችዋ የኢትዮጵያን እንቅስቃሴ ታጥሩ እንጂ አራት ሺህ የሰው ሃይል ላለው የኢትዮጵያ ባህር ሃይል ራስምታት የሆነበት የኤርትራ ፈጣን የውጊያ ጆልባዎች ናቸው። በመርሳ ጉልበብ የተፈጥሮ ወደብ ላይ ቅጠል ተሸፍነው ትእዛዝ የሚጠብቁት የሻእቢያ ቶርፒዶ ተሽካሚ መርከቦች ቢሆኑ ዘወትር የደርግን ባህርሀይል እንቅልፍ እንደነሱ ነው። በዚህ ላይ የቀይ ባህር ሙቀት የመርከቦቻቸውን ናላ ያዞረዋል። ሌሊት መተኛት አይቻልም። አሸዋ ያዘለ አውሎ ነፋስ እየተነሳ የሚያሳቅቅ የነፋስ ድምፅ በመርከቦቻቹ ጆሮ እንደ ቢምቢ ያምማል። በነፋሱ ምክንያት መርከቦቻቹ መስማትና ማየት ይሳናቸዋል። በዚህ አሰቃቂ የአየር ሁኔታ ውስጥ የኤርትራ ምድር እምቢተኞች ከፋይበር ግላስ በተሰሩ ጆልባዎቻቸው፣ በማንኛውም ደቂቃ ደርሰው አደጋ ሊያደርሱ ይችላሉ። የባህር አውሎ ነፋስ መነሳት ሊጀምርም ቀይባህር የጭንቅ ባህር ትሆናለች። የነፋሱና የጥይት ድምፅ ይመሳሰላል። የደርግ የባህር ሃይል መርከቦቻች በእንደገናደዋ ደቂቃ ሞት ሊከሰት እንደሚችል ያውጠነጥናሉ።

ከወደብ ጥበቃ ውጭ ያሉ የባህር መስመሮች ላይ የንጋት ከኩብ ብርሃን ይንገባሉ። የጠረፍ ከተሞችና መንደሮችም እንደ እንቁ ደምቀዋል። በርቀት ይታያሉ። የኤሌክትሪክ ብርሃናቸውም እንዲሁ ያብረቀርቃል። ዳህላክ አርቺ ፒላግ፣ መርሳ ጉልበብ፣

መርሳ ተከላይና ጢኦ ላይም እስትንፋስ አለ። ቀንንና ሌሊቱን ሙሉም የደርግ ባህር ሃይል የቅኝት መርከቦች ባህሩን እየሰነጠቁ ያልፋሉ። አጥቂና አሳሽ መርከቦች ሞተራቸውን አላጠፉም። ሰብ መሪዎች፣ ተዋጊ አይርጥላኖችና ሄሊኮፕተሮች በተጠንቀቅ ላይ ናቸው።

ይሁን እንጂ በደርግ መርከቦቻችና ወታደሮች ልብ ውስጥ ፍርሀት አለ። የመመልከቻና የማዳመጫ መሳሪያቸው ዘመናዊ ቢሆኑም መርከቦቻቹ በማዳመጫው የልብ ትርታቸውን ነው የሚቆጥሩበት። በመመልከቻው ደግሞ መሀል አገር ያሉ ዘመዶቻቸውን ሊያዩበት ይጥራሉ...

* * *

ሄሊኮፕተርዋ ዝቅ ማለት ስትጀምር ዶክተሩ ሰለታቸውን አዩ ...

አስር ደቂቃ ዘገይተዋል። ተቀነጠነጠ። ናራህ ደሴትን ከሄሊኮፕተርዋ ቁልቁል አዩዋት። ወታደሮች የማለዳውን የሰውነት እንቅስቃሴ ለማጠናቀቅ ግማሽ ሰአት ብቻ ቀርቶአቸዋል። ወደ ፓይላቱ ተጠግተው «መፍጠን አለብህ!» አሉት። ፓይላቱ በእሺታ ራሱን ላይ ታች ወዘወዘ።

ዶክተር አበራ የቀደ ጥገና ህክምና ስፔሻሊስት ናቸው። ሻእቢያ በትምህርት ላይ እያሉ ነበር በአባልነት የመለመላቸው። ትምህርታቸውን እንዳጠናቀቁ ወደ ሳህል ለመሄድ የነበራቸው ጉጉት ከፍተኛ ነበር። ሆኖም ወደ አስመራ እንዲመለሱ ሲነገራቸው ጆሮአቸውን ተጠራጠሩ። አብዱልከሪም - እባላሁ ብሎ ሮም ላይ የተዋወቃቸው ሰው የሻእቢያ ማእከላዊ ኮሚቴ አባል መሆኑን አልሸሸጋቸውም። የሰራ ተግባራቸው ሮም ላይ ነበር የተገለፀላቸው። በማንኛውም ቅፅ ላይ ብሄረሰባቸውን አማራ ብለው እንዲሞሉና በቀይ መስቀል ስር አስመራ እንዲመደቡ ሁኔታዎች እንደሚመቻችላቸው ሲነገራቸው «ሰውዲትዎ ሀገራዊ የሚከፈል መስዋእትነት» ብለው ነበር የአዲስ አበባን ትኩት የቆረጡት። በርግጥም አስመራ ተመድበዋል። አስመራ ላይ ስራ በጀመሩ በሰባተኛው ወር እዚህ ግባ የማይሉት አንድ ግንባራም ሰው መጥቶ የኩድ መጠሪያቸው 'አርባ አራት' መሆኑን ነገራቸው። ከዚያም ለመስማት የሚያስደነግጡ ተግባራትን እንዲፈፁ መመሪያ ይሰጣቸው ጀመር።

እነሆ ሰስት አመታቸው።

ከስምንት ቀናት በፊት ግን ያው ግንባራም ሰው መጥቶ «ይህ

የመጨረሻ ተግባር ነው!» አላቸው። አያይዞም «... ከዚህ በሁዋላ ወደ ሳህል ታልፋለህ» ሲላቸው ልባቸው በደስታ ሞቀ። «መቼና እንዴት ነው የምሄደው?» ሲሉ ጠየቁ።

«በቅርቡ ከኖራህ ደሴት ...» ይላቸዋል። ዝርዝር እቅዱንም አስጠናቸው። ይኸው የመጨረሻ ተግባራቸው ግን ጥቂት አስገታላቸዋል።

ሄሊኮፕተርዋ ኖራህ ደሴት አረፈች።

በሄሊኮፕተርዋ ማረፊያ ሜዳ ዳርቻ ባለች የእንጨት የዘብ ጥበቃ ማማ ላይ በጨው የተባጫጨቀ ፋቲግ የለበሱ፤ ለአመታት ያለለው ምንም ኖራህ ደሴት ላይ በመቆየታቸው ሞራላቸው የወደቀ ሁለት ወታደሮች ብቻ ነበሩ። የሻእቢያ ተዋጊዎች ኖራህ ደሴት ላይ ጥቃት ስንዝረው ስለማያውቁ፤ መሰላቸትና መዘናጋት ይታይባቸዋል።

ዶክተር ከሄሊኮፕተርዋ ሲወርዱ ሁለት ካርቱኖችን ይዘው ነበር። ግዴለሾቹ ወታደሮች ላይም አንገረቁ፤

«ፈዛቼሃልላ! የሄሊኮፕተር አርግብግቢት ጆርአችሁን እንዳይበጥሰው ነው? በሉ ይህን ያዙ። ፍጠኑ ... ያዝ አንተ! ይህን ለአስተዳደር አድርሰህ አምስት ወታደሮች ይዘህ ተመለስ። ያዝ አንተ ደግሞ - ወደ ክሊኒክ ቀጥል! እቃ የሚሸከሙ ይዛችሁ ተመለሱ ... ፍጠኑ ... ጠመንጃችሁን አስቀምጡ!»

ወታደሮቹ በታዘዙት መሰረት ሩጫቸውን ተያያዙት። ዶክተር ወደ ሄሊኮፕተር መለስ ብለው ምልክት ሰጡ። አኖሌ፤ አብርሃና የዶክተር ረዳት ካርቱኖችን ተሸክመው ወረዱ።

በአምስት ደቂቃ ጊዜ ውስጥ እቃቸውን አጠናቀው አውርደው የሄሊኮፕተርን አብራሪ ተሰናበቱት። እጁን አወዛውዘላቸው የኖራህን ደሴት ምድር ለቀቀ። ሄሊኮፕተርዋ ከፍ እንዳለች ዶክተር ፈጠን ብለው መመሪያ ይሰጡ ጀመር፤

- «የቆመው አለት ይታያችሁታል?»
- «ይታየናል!» አሉ አብርሀ ፀሎትና አኖሌ።
- አኖሌ በውርጫ መተንፈስ እቅቶታል።
- «በሉ ትይዩ ሸጡ ስር ሁለት ጀልባዎች ይጠብቁዎችሁታል።»

የምትሄዱበትን ባህረኞቹ ታጋዮች ያውቃሉ።»

«እናንተስ?» አለ አብርሀ ፀሎት ዶክተርንና ረዳታቸውን በስጋት መንፈስ እያጤነ፤

«የኛ መንገድ በሌላ አቅጣጫ ነው። በሉ አሁን ገስገሱ። መንገድ ላይ አሳ አጥማጆች ከገጠሙዎችሁ የእርዳታ ስንዴ እየተሰጠ እንደሆነ ንገሩዎቸው። በተቀረ ፍጥነት ያስፈልጋችሁታል»

የወዳደቱ ኮንቲይነሮችና የተበላሹ መኪኖችን አቆራርጠው ጭው ባለው በረሃ ላይ የሩጫ ያህል ገሰገሱ። ውርጫ አኖሌን አሰቃየው። ውው ... ውው ... የሚል ድምፅ ጆሮው ውስጥ ያምማል። ነፋሱ የሚፈጥረው ነው። መጠናቸው ከጤፍ የማይበልጠው ዛንዛራዎች አየሩን ሞልተውታል። አኖሌ በአፋ የሚገቡትን ዛንዛራዎች እየተፋ አይነን ጨፍኖ እጁን ሲያወራጭ አብርሃ ፀሎት እየገተተው ይሮጣል...

ከደሴቶቹ ደርቻ ደረሰ። አልዘገደም። እየተንደረደሩ ወደ ባህሩ ጥግ ቀረቡ። ገደል ነው። አፋን የክፈተው ጥቁር ገደል ስር ሁለት ከፋይበር ግላስ የተሰሩ ባለሞተር ጀልባዎች በማእበሉ ይጫወታሉ። አኖሌ በየጀልባዎቹ ላይ ሶስት ታጣቂዎችን አየ። ለመጀመሪያ ጊዜ ተዋጊ ታጋዮችን በማየቱ አንዳች ስሜት ሰውነቱን ወረረው።

ባህረኞቹ በትግርኛ ይናገራሉ...

«ምንድነው የሚሉት?» አለው አኖሌ አይነን ለመግለጥ እየታገለ።

«በሀረጎቹ ላይ ተንጠላጥላችሁ ውረዱና አሸዋው ላይ ዝለሉ ነው የሚሉት» ብሎ የአኖሌን እጅ ይዞ ወረደ።

«ቅደም!» አለው አኖሌን።

በሀረግ ተንጠልጥሎ መውረዱ ለአኖሌ አልከበደውም። የቡርቃ የልጅነት ጨዋታውን አስታወሰ። ተከታትለው አሸዋው ላይ ወደቁ።

የባህሩ ሞገድ መነሳት ጀምሮአል። ሃይለኛ ውርጭ አለ። ውርጫ አይንና ፊትን ያጠናፍራል። ባህረኞቹ በትግርኛ ይላፈልፋሉ፤

«ምንድነው የሚሉት አብርሃ?»

«መንገዳችን ለየቅል ነው አኖሌ። እኔ ወደ መርሳ ተከላይ ነኝ። አንተ ወደ መርሳ ጉልበብ። በል ደሀና ሁን ...»

«ምንድናቸው አሁን ያልካቸው?»

«ወደቦች ናቸው...»

ተቃቅፈው ተላላሙ::

አብርሃ ፀሎት አኖሌን አቅፎ ጀርባውን እየጠበጠበው፤

«እንገናኛለን! አልረሳህም አኖሌ ... ጀግንነትህን አደንቃለሁ:: ለትግላችን ላበረከትከው እስተዋፅኦ ብድር መላሽ ያድርገን ... እመነኝ ... ኤርትራ ብድርዋን ትመልሳለች ...» አለው::

ጀልባዎቹ ጉዞ ጀመሩ::

አኖሌ በአብርሃ ፀሎት ጉንጮች ላይ እንባ ያየ መሰለው:: እጁን እያወዛወዘለት «አኖሌ ... አኖሌ ...» ብቻ ሲል ሰማው::

* * *

«እንኩዋን ከህዝባዊ ግንባር የባህር ሀይል የኩማንዶ ቡድን ጋር በሰላም ለመቀላቀል አበቃህ» በማለት እጁን ለሰላምታ ከዘረጋለት በሁዋላ «... ከአሁን በሁዋላ በአስተማማኝ ሁኔታ ላይ ነህ» ብሎ አጥብቆ ጨበጠው:: ከሶስቱ ባህረኞች ከላሽንኩቭ የታጠቀው ነበር ይህን ያለው::

«አማርኛ ትችላላችሁ እንዴ?» አለ በመገረም::

«ባህርዳር ተወልጄ ያደገሁ ኤርትራዊ ነኝ» አለው ጥርት ባለ አማርኛ:: ቀሪዎቹ ሁለቱ አፋሮች መሆናቸውን አኖሌ ተረዳ:: የጀልባዋን መሪና መድፋን የያዙት አፋሮቹ ሲሆኑ አማርኛ የሚችለው ታጋይ ከክላሽንኩቭ በተጨማሪ የመገናኛ ሬድዮም ትክክው ላይ አንግቦአል:: ትውውቁ በዚህ አብቅቶ ጉዞው በፍጥነት ቀጠለ::

«ወደ ደሴቲቱ እንዴት መጠጋት ቻላችሁ? ጥበቃ የለም ማለት ነው?» ሲል ጠየቀ አኖሌ::

«ሌሊቱን በንቃት ይጠብቃሉ:: ሆኖም ከደሴቲቱ ዳርቻ ላይ ለመድረስ እንደ ኪሎ ሜትር ሲቀረን የጀልባዋን ሞተር አጥፍተን እየቀዘፍን ነው የተጠጋነው::»

«መንገድ ላይ የመንግስት የባህር ሃይል ቢያገኙንስ?» ሲል ጠየቀ መልሶ::

«ከተከታተሉን እንተከሰባችዋለን:: ካልሆነ ግን እየተደበቅን ነው የምንሄደው:: ፍጥነት ሰለን ግን አይደርሱብንም:: ሁለት ሰአት ያህል በፍጥነት ያለ እንቅፋት ከተገዋዘን ግን የእኛ ክልል ውስጥ ስለምንገባ ችግሮች አይኖሩም»

አኖሌ መረጋጋት ጀመረ::

«ይቺ ጀልባ ዩርጥ ውስጥ መዝናኛ ናት» አለ በመገረም ዙሪያ ገባዋን እየተመለከተ::

«የፈረንሳይ ስሪት ናት::» አለ ታጋይ በኩራት «... መድፍ ግን እዚህ ነው የገጠምንላት:: የደርግ መርከቦች አይቋቋሙባትም:: ለቱርጊዶ ተሸካሚ መርከቦችም ሆነ ለአላሽ መርከቦች ራስ ምታት ነው የሆነችባቸው:: አይጥ የገዛሆንን አፍንጫ እቆነክሰች ስታሰቃየው ማለት ነው:: አየህ ... ደርግ የባህር ሃይሉን ያዋቀረው ለተደራጀ የባህር ላይ ውጊያ ነው:: የኛ ውጊያ ስልት ግን በአለም አቀፍ ደረጃ ከተለመዱት ውጊያዎች የተለየና ምንም መከላከያ ያልተዘጋጀለት ስልት ነው:: የደርግ መርከቦች እንደ ስናይፐር ጠመንጃ እንኩዋ የላቸውም:: እኛን በመቶ ሰላሳ ሚሊ ሜትር መድፍ ሊመቱን ይሞክራሉ:: አንዱ የሚባከነው ጥይት ግን አምስት የዚህ አይነት ጀልባ ይገዛላቸው ነበር ...» ብሎ ከልቡ ይስቅ ጀመር::

አኖሌ ስላልገባው ደፋ ቀና የሚለውን የማለዳ ባህር ያስተውል ጀመር:: ሃይለኛ ነፋስ ይነፍሳል:: የነፋሱ አቅጣጫ በደቡብና በምስራቅ መካከል ሲሆን የደቡብ ሞንሱን ወራት ባህሩ ላይ እነስተኛ ማእበል እንዲከሰት አድርጎታል::

አኖሌ መረጋጋት ይጀምር እንጂ ስጋቱ ጨርሶ አልለቀቀውም:: አይኖቹን ግራ ቀኝ ያማትራል:: የጀልባዋን ለሆላስ የሞተር ድምፅና የውርጨን መብቃ ያዳምጣል:: ጀልባዋ ከሁዋላዋ እያደራች የምታልፈው አረፋ ላይ አይነን ተክሎ ቀጥሎ አደጋ ሊመጣ ይችል ይሆን? እያለ ያውጠነጥን ጀመር:: በመሆኑም ፍርሃቱን ለማስወገድ ሲል ጥያቄዎች ጣል ያደርግ ጀመር ...

ጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ እንደተገዋዙ አንድ ጥቁር ነገር በርቀት ታያቸው ...

«ምንድነው!» አለ አኖሌ በተረበሽ መንፈስ::

መድፋን የያዘው አፋር በጦር ሜዳ መነፅሩ አሻግሮ ከተመለከተ በሁዋላ በትግርኛ አንዳች ነገር ተናገረ፤

«ምንድነው?» አለ አኖሌ::

«የንግድ መርከብ ሊሆን ይችላል ... ሲቀርብ እናውቀዋለን» አለውና ከዚያም የጦር ሜዳ መነፅሩን ከአፋሩ ታጋይ ተቀብሎ ይመለከት ጀመር:: አይቶ ሲያበቃ ወደ አኖሌ መለስ ብሎ፤

«የንግድ መርከብ ነው!» ሲል አረጋጋው::

አኖሌ ተንፈስ አለ:: እንደገና መረጋጋት ጀመረ::

እንደገና ድምፅ ሰሙ።

ሚገቡቸው ወደ ባህሩ ዝቅ ብለዋል።

«አጎንብሰሰ!» ሲል ጮኸ ደልፊኖ። «አትደንግጥ! ግንባርህን ብቻ ደብቅ! ግንባርህን ደብቅ!»

አኖሌ የጆሮው ቷምቡር የተቀደደ መሰለው።

ሁሉም ቀና አሰኑ።

በሙቶ ሜትር ርቀት ላይ ከባድ ፍንዳታ ባህሩን አናወጠው። ውሃው ተንቦራጭቆ አለበሰባቸው።

አፋሩ ጀልባ ነጂ በከፍተኛ ፍጥነት ከፋይበር ግላስ የተሰራችውን ጀልባ ያስጋልባት ጀመር። ሰአቱን አየ። አይነጋም ማዶ ተከለ። ደልፊኖ እንደገና ሰማይ ሰማዩን እያየ «አይተውናል ... ግን አላማቸውን ስተዋል!» ሲል በጩኸት ተናገረ።

«እንደገና ይመጣሉ?» ሲል አኖሌ ጮኸ ጠየቀ።

«ጊዜ የላቸውም። ግን እንጂ። ሁለቱም በምባቸውን አራግሬው ካልሆነ እንደኛዎ ተመልሳ ለመምጣት የሚያስችል ጊዜ ይኖራታል» አለው።

ሆኖም ግን ሁለቱ ሚገቡት ሳይመለሱ ቀሩ።

አኖሌና ባህረኞቹ እንደገና በእጩይታ የተነፈሱት የባህሩን ዳርቻ ማየት ሲጀምሩ ነበር።

«በየቀኑ በዚህ መልክ ያስሳሉ?» ሲል አኖሌ ጠየቀ።

ድንጋጤው ጨርሶ አልለቀቀውም።

«የዛሬው ለየት ይላል። ብዙውን ጊዜ የተረጋገጠ መረጃ ሲያገኙ ብቻ ነው ተዋጊ አይሮፕላን የሚልኩት። ካልሆነ ሄሊኮፕተሮች ቅኝት ያደርጋሉ። ለማንኛውም አሁን ከአየር ጥቃት ራሳችንን መከላከል እንችላለን። የባህር ዳርቻ ሸጦቹ ከሄሊኮፕተርም ሆነ ከተዋጊ ጀቶቹ ሊለዩ አይችሉም።»

ለጥቂት ደቂቃዎች የኤርትራን ምድር ጠረፍ በርቀት እያዩ በኤርትራ ባህር ላይ በዝምታ ተገብዙ።

ደልፊኖ በዚህ ድንገተኛ ክስተት መብገን ፊቱ ላይ እየተነበበ ለራሱ ይሁን ለአኖሌ ባልለዩ ሁኔታ።

«ማሸነፋችን እንደሁ አይቀር!» ሲል ጮኸ።

አኖሌ መልስ አልሰጠውም።

«ቆርቆንዳዎች!» ሲል እንደገና ጮኸ።

ይህን ብሎ ወደ አኖሌ እየተመለከተ «... አይመስሉህም?» ሲል ጠየቀው።

«ምን?»

«ቆርቆንዳዎች ናቸው።»

በመስማማት ራሱን ላይ ታች ወዘወዘ።

ሙቀቱ ይበልጥ እየተሰማቸው መጣ። ደልፊኖም የሙቀቱ መጠን ሰላሳ ስምንት ዲግሪ ሴንቲግሬድ መድረሱን ለአኖሌ ነገረው። የሚያሰቅቅ የነፋስ ድምፅ በጆሮዎቸው ያምም ጀመር። አሸዋ ያዘለ አውሎ ነፋስ እየተነሳም ከኤርትራ ምድር ዳርቻዎች ወደ ባህሩ ይራገፋሉ። የታጠቁ አፋሮች ከወገባቸው በላይ እርቃናቸውን እንደሆኑ አሳ ሲያጠምዱ ወይም የኮንትራባንድ እቃ ሲያራግፉ ለአኖሌ ይታዩት ጀመር።

«ሞትን ስንት ጊዜ አመለጥኩዎት?» አለ አኖሌ - ሊሞት የሚችልባቸውን በርካታ አጋጣሚዎች ማለፉን በመገረም እያሰበ።

ባህረኛው ደልፊኖ ከልቡ ሳቀ።

«እየቆየህ ትለምደዋለህ። አሸናፊነት እንጂ ተሸናፊነት አይሰማህም። ብትሞትም ግድ አይኖርህም። በተለይ ለሀገር ነፃነትና ለምትወደው ሀዝብ መታገል የሚሰጠው ውስጣዊ ደስታ አይቻልም።» ካለ በሁዋላ የጦር ሜዳ መነፃፃን ለአኖሌ እያቀበለው፤

«የመርሳ ጉልበብ ወደብ ማለት ያውልህ! ጉዞአችንን በድል አጠናቀናል!» ሲል ጮኸ።

ገበሬውና ታጋዮቹ ልብ ለልብ ተገናኙ። ሀይወቱን እየከፈለ የሚገለግለው ተጋዳይ ጉርርውን የሚያርስበት ውሀ በቀጥታ ከገበሬው ያገኛል። ምግብ ይቀርብለታል። «እንኩዋን መጣችሁልን!» የሚል አልልታ ማድመጥ ጭምር ለታጋዮች እንግዳ አልሆነም። እንቀላፍተው የከረሙ የፖለቲካ ድርጅቶች ከአውሮፓና ከአሜሪካ በከፍተኛ ድምፅ ይናገሩ ጀመር። ደርግ 'ኢህአዴግ ማለት ወያኔ ማለት ነው። ወያኔ ደግሞ ፀረ-ኢትዮጵያ የወንበይ ቡድን ነው' የሚል አሪታውን ደጋገመ። አማራው በትግሬ ላይ ይነሳ ዘንድ በግልፅ አስከመጠየቅ ደረሰ። ይህን መሰል ቅስቀሳ የያዙ በራሪ ወረቀቶችን በሄሊኮፕተር ለገበሬው ይበትን ጀመር። ከሀዘቡ ግን የድጋፍ ምላሽ ሊያገኝ አልቻለም።

የአማራው ገበሬ ደርግ በሄሊኮፕተር ለሚበትነው በራሪ ወረቀት ምላሽ የሚሰጠው በተለመደው የግጥም ዘይቤው ነበር።

- መንግስቱ ሲዳክም ሲታየው ድቀት!
- አይሉት ሰላምታ አይሉት ናፍቆት!
- ይነሰገስ ጀመር ብጣሽ ወረቀት።
- ደብድቤስ ለመጻፍ የኔም ልብ ይመኛል!
- ታዲያ ወረቀቱን ማን ያደርስልኛል?
- አትጨነቅ ደርግ አይሸበር ሆድህ!
- አትርጭ ወረቀትህን በወዲያ በወዲህ!
- እኛን የሚያወጣ እኛ ነው እንግዲህ!
- ኢህአዴግ ላይተውህ እኛም ሳንሰድህ - እያለ ያላገጥበት ያዘ።

ሁኔታዎች ለደርግ ጨለሙ። የድሆች ቁጣ አየለ። የእርሶ አደሮች ከንድ ጠነከረ። የተጋዳዮች ግስጋሴ ፈጠነ። መጨውን ዘመን ለመረዳት ነቢይ መሆን አስፈላጊ አልነበረም ...

* * *

... ሀወኒ ታጋይ ሆናለች።

ለመጀመሪያ ጊዜ በውጊያ የተሳተፈችው ለሜን ሸዋ ላይ «አንበሳው» ሰስተኛ ክፍለጦር ሲደመሰስ ነበር። አንበሳው ክፍለጦር በቀለበት ውስጥ የመግባቱ ዜና ታጋዮችን ከዳር እዳር ሲያጨዋጨህ፤ ሀወኒ ምክንያቱ ጨርሶ አልገባትም ነበር። ሆኖም እየቀለደ አጫወታት፤

«አንድ ተናካሽ አንበሳ አለ። ደርግ ስሙን ሰማይ ጥግ ስትሉት ነው የኖረው። ዛሬ ግን እጃችን ላይ ገብቶአል። አንበሳው ማን እንደሆነ መራኛ ትመሰክራለች።»

«መቼ ነው ውጊያው የሚጀመረው?» ስትል ጉዋጉታ ጠየቀች።

«በዚህ ሳምንት» አላት። አያይዘም «... ግን በቅድሚያ እኛ አይደለንም ወደ ውጊያ የምንገባው። የሳሞራ ሀይል ነው የሚገጥማቸው» ብሎ ሲጋራውን ላይ በላይ እየማገ በአልሀ ወዲያ ወዲህ ይገጥራደድ ጀመር።

«አብሬ መሆን እፈልጋለሁ» አለች ሀወኒ።

«ትችያለሽ።»

«ግን ሳሞራ ማን ነው?»

«አታውቁውም?»

«እንጃ!»

ሳቀና፤ «አንቺም እንደ ደርግ ሆሎም የሚለውን ስም የሙጥኝ ብለሽ ይዘሽ ነዋ። እንዲያውም እዚያም ሄደሽ ሰራዊቱና አመራሩን ማየት አለብሽ። ኩማንደሩ ሳሞራ የኑስ ይባላል። የሞዛምቢኩን ታጋይ የመጠሪያ ስም ተውሶ በመታገል ላይ ያለ መሪ ነው። እንዲያውም እሱን ስትተዋወቁ እኔን ትተይኝና እገላገላለሁ»

ሲቀልድባት ቆይቶ ማምሺያውን የሳሞራ የኑስ ሰራዊት ወደሚገኝበት ስፍራ ላካት።

ለሚ ላይ የ203ኛ አየር ወለድ በአውራሮ፤ በመቅደላና በላባደር ክፍለ ሰራዊቶች ሲመታ ነበር አንበሳውና ሌሎች ጥቂት የደርግ ሀይሎች ወደ ለሜን ሸዋ የተንቀሳቀሱት። አንበሳው በጉጉፍ በኩል አድርጎ ካራምሽግ አካባቢ ሰፈረ። አሳቡ የሆሎምን ክፍለ ሰራዊት ጨፍልቆ አለም ከተማን ለመቆጣጠር ነበር። በሆሎም የሚመራው የታጋዮች ሰራዊት ውጊያ ላይ ስለሰነበተ በቀጥታ ከአንበሳው ጋር ብቻውን መሳተም አልፈለገም። አንበሳው ገፍቶ እንዳይሄድና መላወሻ እንዳያገኝ ግን ዘግቶ ያዘው።

ደርግ አጥብቆ የሚመካበት ሰስተኛው አንበሳ ክፍለጦር መራኛ ሲገባ ከጀርባው እንዳይቆረጥ ጥንቃቄ ተደርጎ ነበር። አጅባር ከተባለ ስፍራ የአንበሳውን ጀርባ የሚጠብቅ ሀይል ተመደበ። ይህን የተገነዘቡት የኢህአዴግ ኩማንደሮች ሃይላቸውን ወደ አጅባር አነቃነቁ። አጅባር ያለው የደርግ ሀይል ከተመታ የአንበሳው ጀርባ እርቃነን እንደሚቀር ተረድተው ነበር። አሉላ፤ አግአዚና አቃቂ

ክፍለ ሰራዊቶች ወደ አጅባር ተወርውረው በአንድ ቀን ውጊያ የአንበሳውን ጀርባ ጠባቂ ሀይል ድምጥማጡን አጠፉት። በነጋታው ጉጉፍ የነበረውን የደርግ ሀይል ደመሰሱት። መራኛ ተከበበ። አንበሳው ከቶ መሸሽ በማይችልበት ቀለበት ውስጥ ገባ።

ይህ ሁኔታ የኢህአዴግ ፖሊት ቢሮ አባላትን በከፍተኛ ሁኔታ ሲያስደስት ኩሎኔል መንግስቱ ሀይለማርያም በበኩሉ ድንጋጤና ሽብር ውስጥ ገባ። ከጭንቀቱ የተነሳም በቀጥታ ከአንበሳው ክፍለጦር አዛዥ ጋር የራድዮ ግንኙነት አድርጎ 'ለሰራዊቱ ክብር ሲባል አንበሳው ጠንክሮ እንዲከላከል' ተማፀነ። የደርግ ባለስልጣናት የዚህ ስመጥር ክፍለጦር ስም እንዳይዋረድና በዚህ ምክንያት የአጠቃላይ ሰራዊቱ ሞራል እንዳይነካ ከዳር እዳር ተነቃነቁ። ሰማይ በአይርፕላን ተሞላ። አንበሳው ከአየር ትጥቅና ስንቅ ይዘንምለት ጀመር።

መራኛ በሳት ፈነዳች!

የድል ነጥብ ለመያዝ ጭምር ተዘጋጀች። የሞትና የሀይወት ጨዋታው ሊጀመር ሆነ። አሸናፊው የድል ዋንጫ ያገኛል። ዋንጫው ላይ የአንበሳ ምልክት አለ። ጨዋታውን መሰረዝ አይቻልም። ምርጫው መጋጠም ብቻ ነው። ኢህአዴግ ግጥሚያውን የመሰረዝ እድል ነበረው። አንበሳው ግን አንድ እድል ብቻ ነው ያለው - መጋጠም።

በወታደራዊ ጥበብ ሙያው ብቃቱና ተፈጥሮአዊ ጀግንነቱ ተደጋግሞ የተነገረለት፤ ሀንድ ድረስ ተጉዞ የውትድርናን ጥበብ እንደ ውሀ ጠጥቶ መመለሱ የሚወራለት ኩሎኔል ሰረቀብርሃን በሀየሎምና በሳሞራ በሚመሩ ታጋዮች ተከቦአል።

በሳት ትጭሀለች - መራኛ!

ያሳቃት የሰማዩ ትርኢት ነበር። መራኛ የሄሊኮፕተር አይነቶችን አይታ ጠገበች። መራኛ ስለ ፓራሽት በወሬ ሰምታ እንጂ በአይን አይታ አታውቅም ነበር። ዛሬ ግን አለፈላት። ያለምንም ክፍያ ድንቅ ትርኢቶችን ትኩመኩም ያዘች። ደጅዋን ረገጦ የማያውቀው ኩሎኔል መንግስቱ በጦር ሜዳ ራድዮ ሲጮህ ጭምር ሰማች።

በኤርትራና በትግራይ ምድር በተደረጉ ውጊያዎች አንበሳነቱን ማስመስከሩ የተነገረለት የአሳት ወንድ ልጅ፤ በገዛ ደረትዋ ላይ እንደ ብቅል ተሰጥቶ ሲንጎራደድ መራኛ በአይንዋ በብረቱ አየችው።

እነሆ የውጊያው ስአት ደረሰ ...

ፊሽካ ሊነፋ ምንም አልቀረው። በሳሞራ የነሰ የሚመሩት

ታጋዮች ከአንበሳው ጋር ፊት ለፊት ለመጋጠም እጅግ አስቸጋሪ ገደሎችን መውጣት ነበረባቸው። እነያን አስቸጋሪ ገደሎች እየቡዋጠጡና እንደ ጦጣ እየተነጠለጠሉ ለመውጣት ግን የግድ የጨለማ ሽፋን መጠቀም ነበረባቸው። አለያ በጠራራ ፀሀይ ቢሞክሩት ገደል ላይ የተንጠላጠሉ ታጋዮችን በጥይት መቅለብ ለአንበሳው ቀርቶ ለማንም ቢሆን ተራ ጨዋታ ነበር። ሌሊቱን ታጋዮቹ ያገጠጡትን ገደሎች ተሻግረው ለውጊያ ዝግጁ ሆነው አደሩ።

ሀወኒ ታሪክ ፀሀፊ ናት ...

በውድቅት የተፈፀመውን አስደናቂ ትርኢት ሁሉ ስትመዘግብ አደረች። እንደ እሳት ነበልባል የሚንቀለቀለውን የሰራዊት ስሜት ወረቀት ላይ ለማስፈር ቃላት ጭምር አጣች።

«አንችልም አይሉም» ብላ ነበር ስለ ሌሊቱ ዘመቻ ማስፈር የጀመረችው።

«... የታዘዙት ግን ምናልባት የማይቻለውን ነው። መዘመራቸው ውስጥ የማንወጣው ተራራ የለም የሚል ስንኝ አለ። የዘመሩትን ሊፈፅሙ ተዘጋጅተዋል። ኩማንደራቸው ሳሞራ የነሰ ይባላል። ቀጭን፣ ጠይም ነው። ተግባርና ትህትና የተላበሱ። ከተራ ተዋጊዎቹ ጋር አፍለአፍ ገጥሞ ሲመካከር በመካከላቸው የአዛዥና ታዛዥ ግንኙነት አልነበረም።

እነሆ ባልተጠበቀ መንገድ ዝነኛውንና ጉረኛውን አንበሳ ለመግጠም መክረው አብቅተዋል። ጥርሱ ላይ ያለውን ደም በምላሱ ለመጥረግ እየታገለ ዙሪያ ገባውን በጥርጣሬ የሚያስተውል አንድ ገዙፍ አንበሳ መራኛ ሜዳ ላይ ተጋድሞ ይታየኛል።

ሲነጋ አንበሳው ወደለት!

ባልጠበቀው አቅጣጫ ታጋዮቹ ገደሉን እየወጡት አንደሆነ ማን በነገረው!? ሊገጥሙት የተዘጋጁት ቀጭን ታጋዮች ርስበራስ እንደሚዋደዱ፤ መዋደዳቸው ደግሞ ሀይልና ብርታት እንደሚሰጣቸው ማን ባጫወተው!?

«... ስሜን ሸዋ ላይ ጨለማ ወድቆአል። ጨለማው ግን ከወትሮው ይለያል። እንድ ምስጢራዊ እንቅስቃሴ የሚካሄድበት ሌሊት ነው። ነገ ማለዳ የአማራው ምድር ሰማይ በጥይት ይታረሳል። ከባድ ግጥሚያ ይደረጋል። ሲነጋ ዝነኛው አንበሳ ወደለት። የሚዋረድበት ስአት ደርሶአል። የማስመለያ ለምዱ የሚገፈፍበት ደቂቃ ሞልታለች። የአንበሳው ለምድ ሲገፈፍ ከውስጥ አንድ ባህታዊ መገኘቱ አይቀራ ነው - የቀበሮ ባህታዊ።»

በነጋታው ታጋዮቹ በሰድስት ሰአት ውጊያ የአንጠላውን ክፍለጦር ወታደሮች ከነ መሪያቸው ማረኩቸው። በዚያን አለት አሰራዊ ዘመን የደርግ ብርጌዶች ተደመሰሱ። ይህ ሁሉ ሲፈፀም ሀወኒ እዚያው ነበረች። ማምሻውን ታዲያ ከሳሞራ ጋር ሻይ እየጠጡ ጥቂት አወጉ።

«ሁላችሁም ተመሳሳይ ናችሁ ልበል?» አላችው።

«የአላማው አስፈፃሚዎች ነን፤ ሀወኒ» አላት።

አያይዘም ጥቂት ቃላትን አከለ።

«አንቺም እኩ አንደኛው ነሽ።»

* * *

ሀወኒ ታጋይ ናት ...

ሰራዊቱን ተከትላ ድል አብሳሪ መሆንን ቀጠለች። ምስል ቀረፃውም ሆነ ለሬድዮ ጣቢያው የውጊያ ሪፖርት የመላኩን ተግባር ወድዳለች። ይህን መሰል ተግባር በማይከናወንበት ጊዜ ደግሞ ወደ ሰራዊቱ እየገባች የጦርነት ገጠመኞቻቸውን ትሰበስባለች። ታጋዮቹ በጋለ የትግል መንፈስ ያውጡታል። እኒያን ስሜቶች በጥንቃቄ ትመዘግባቸዋለች። የጀግንነት ታሪኮችን እንደተራ ገጠመኝ ሲያውጡ ተመስጣ ታዳምጣቸዋለች። አንዳንዴ በግራሜ ደንዝዛ ማስታወሻ መያዙን ጭምር ትዘነጋቃለች። ያን የጀግንነትና የመስዋእትነት ታሪክ ለአለም ሁሉ የማሳወቅ ሃላፊነት እስከ ላይ የወደቀ ሆኖ ጭምር ይሰማታል።

ሀወኒ ራስዋን እንደ ተራ ታሪክ መዝጋቢ ብቻ አትቆጥርም። ባለአላማ መሆንዋ በጥልቀት ይሰማታል። ውጊያዎች ሲደረጉ ከግንባር ቀደም ታጋዮች ጋር ለመግባት ትሸቀዳደማለች። በርግጥ በውጊያዎች ሁሉ ይህን አንዳትፈፅም ብዙውን ጊዜ ሆሎም እንቅፋት ይሆናል። ይነታረካሉ! ስሜታዊ ሆኖ እራታዋን ታቀልጠዋለች። ሆሎም ያስገድዳታል። ወደ ባህርጻርና ጉንደር ግን እንደናዳ ከሚወረወሩት የኤርትራና የኢትዮጵያ ታጋዮች አኩል ለመግባት ችላለች። ሆሎምን በቅርብ ማወቅ ብቻ ብቁ ታሪክ መጻፍ እንደማያስችላት ስለተረዳች ትኩረትዋ ወደ ሰራዊቱ ሆኖአል። ወታደራዊ ሚስጢሮችን ጭምር ታውቅ ዘንድ ተፈቅዶላት ከአመራሩ አልተለየችም። ያን ማወቅዋ ብቻውን ግን አላረካትም። እንባና ሳቅ እያቀላቀለ የሚያስደንቅ ታሪክና ገጠመኝ የሚገኘው ተራ ተጋዳዮች አካባቢ መሆኑን ትገነዘባለች። ከእኒያ መስዋእትነትን በፈገገታ ከሚቀበሉት ታጋዮች ጋር መዋልና መጉዋዝ የፈጠረባት

የአርካታ ስሜት በምንም ሊተካ የማይችል እየሆነ ሄደ። ብዙዎቹ ሀወኒ - ጉዋል አርሞ እያሉ ነው የሚጠሩዋት። እንዲህ ሲሉዋት አንዳች የማታውቀው የብርታት ስሜት የሰራ አካልዋን ይወረዋል። እንዳይደክማት ይንከባከቡታል። ከምግባቸው የተሻለውን ያቀርቡላታል። ያከብሩታል። ጥይት እንዳይመታት ይጠነቀቁላታል። ሀወኒ ግን ያንን እንዳያደርጉ ታስቸግራቸዋለች። ስታስቸግር ይስቁባታል። አንድ ቀን አንዱ ታጋይ እስከ አንገቱ ጥይት ያዘለ ብሬይትን ከአንገቱ አውልቆ «እንኪ ያገር» አላት። በወኒ ተቀበለችው። ግን አልቻለችም። በአፍጢምዋ ልትደፋ ነበር። በሳቅ አውካኩ ታጋዮቹ። «ወታደራዊ ስልጠና ስላልወሰድሽ አካላዊ ጥንካሬ የለሽም። የመንፈስ ጥንካሬሽ ግን ከኛ ይበልጥ እንደሆነ እንጂ አያንስም» እያሉ ሲያሟውቱዋት በብስሎታቸው በእጅጉ ትደነቃለች።

ሀወኒ ... ታሪክ ፀሃፊና ተጋዳሲት ሆናለች።

የታጋይነት ክብር ሞቁአታል። ታጋይ ንብረት የለውም። የግል ኑሮ የለውም። ለራሱ አይኖርም። ታጋይ ታጋሽ ነው። ታጋይ አይዋሽም። ታጋይ ጉረኛና ቁጡ አይደለም። በታጋዮች መካከል መበላለጥ የለም። ታጋይነት ተፈጥሮአዊ ውበት ነው። ታጋይነት አላማ ነው። ባማረ ግንብ ውስጥ የራስን ደስታ ፈጥሮ መኖር ማለት አይደለም - ታጋይነት። ተጋዳላይ ለህዝብ ፍቅር አለው - ገደብ የሌለው ፍቅር።

ወደ ባህርጻር ገስግሰው ከገቡት ታጋዮች ጋር አብራ የገባችው ሀወኒ በዚያ ዘመቻ ትእግስትን ነበር በዋነኛነት የተማረችው። የኢህአዴግን አላማ በቅጡ ያልተገነዘቡ! አለም በደርግ ካድሬዎች የተደራጁ የከተማው ነዋሪዎች በድል አድራጊው የኢህአዴግና የሻዕቢያ ሰራዊት ላይ የሰድብ፣ የርግማንና የድንጋይ ዶፍ ሲያወርዱ አልተሸማቀቀችም። 'እነዚህ ሁሉ ነገ ለዚህ ትግል ይሰጡ' ስትል ሰራሰዋ አንሸካሸካች። ታጋዮች ከታንክ ጋር ተጋፍጠው ድል ከጨበጡ በሁዋላ አንገታቸውን ደፍተው፤ ጠመንጃዎቻቸውን እዘቅዝቀው ተሸናፊ ሲመስሉ ሀወኒ ተመካችባቸው። አይንዋ እንባ ሞላ። ሀወኒ አልፎ አልፎ ራስዋን እንደ ታሪክ ፀሃፊ ብቻ ታያለች። ራስዋን ዳር አነራም በታጋዮች ድርጊትና ባህርያት ትመስጣለች። ታጋዮችን 'እነርሱ' እያለች ትጠራለች - ራስዋን እንደ ፈጣሪ ገንጥላ አውጥታ። ታዲያ ሀላፊነቱ ይከበዳታል። ይህን መሰል የጀግንነት ታሪክ በኢትዮጵያ ቀርቶ በአለም እንኩዋ አልፎ አልፎ የተፈፀመና ሲፈፀም የሚችል መሆኑን ታውቃለች። ይህ በዝርዝር መጻፍና

ለቀጣዩ ትውልድ መተላለፍ እንዳለበት ይሰማታል።

ባህርዳር በተያዘችበት አለት ለሀየሎም አንድ ጥያቄ አቀረበችለት፤

«መታገስ ይከብዳል መሰዋት?» የሚል።

አጭር መልስ ሰጣት፤

«መታገስ!»

ይህን ብሎ ፈገግ አለ - ደብዛዛ ፈገግታ።

ማብራሪያ አልጠበቀችም። አልፈለገችምም። ሀየሎም ልክ ነው።

ሀወኒ ጉዞዋን ቀጥላለች ...

የኢህአዴግ ሰራዊት ወደ ታሪካዊት ጉንደር ከተማ ያደረገው ጉዞ ታሪካዊ ነበር የሆነላት። አንድ አመት ታስራ የስርአቱን ክርፋት ያየችው በጉንደር ከተማ ነበርና ድርብ ስሜት ነበር ያደረገላት። በመምህርነት ወደቆየችበት የጉንደር ከተማ የምስል መቅረጫ መሳሪያዋን አንግባ ከገንባር ቀደም ታጋዮች ጋር ወደመሀል ከተማ ስትዘልቅ ህዝቡ በከፍተኛ እልልታ ነበር ኢህአዴግን የተቀበለው። የእናቶች ለቅሶ በርክቶባት የከረመችው ጉንደር፤ እልልታዋን አቀሰጠችው። የቴዎድሮስ ከተማ ጉንደር፤ ጥንታዊ ብትሆንም ተረስታና ተጥላ የቀረችው ጉንደር፤ በደርግ በትር ክፋኛ የተቀጠቀጠችው ጉንደር፤ አያሌ ታጋዮችን ያፈራችው ጉንደር፤ ልብ በሚነካ የእናትነት መንፈስ ነበር ድል አድራጊውን ሰራዊት የተቀበለችው። ይኸው ተሰምቶት ነው መሰል የኢህአዴግ ሬድዮ ገና በማለዳው፤

«መላኩ ተፈራ የእግዚር ታናሽ ወንድም፤

የዛሬን ማርልኝ ሁለተኛ አልወልድም»

የሚለውን ጉደኛ የጉንደር የእናቶች እንጉርጉር ያስታወሰው።

በዚህ መቸ አበቃ። «ጉንደር እንዳሻሽ ውለጂ» ሲል ኢህአዴግን ወክሎ አወጀ።

ሀወኒ ሰራዊቱን ተከትላ ጉንደር ገባች።

ኩንጉ ጫማዋ ተስማምቶአታል። «ጉባኤ» በሚል መጠሪያ የሚታወቀው ሱሪና ሽሚዝዋ አምርባታል። ማማር ታጋይ መሆን ነውና የታጋይነትን መልክ አላብሰአታል። ባለማንገቻ ሬድዮ ትከሻዋ ላይ እንጠልጥላለች። ሽጉጥ ታጥቃለች። የታጋይነትን የአመለካከት

መንፈስ ሰንቃለች። አላማ አላት። ባለአላማ ነች። የቆመችለትን አላማ በጥልቀት ታውቀዋለች።

ምን ቀረ? ምንም!

ምስል መቅረጫዋን አንግባ እንደ ናዳ ከሚወረወሩት ታጋዮች ጋር እንደወፍ በረረች። ናዳዎችና ወፎች። አለቀፋትና ናዳዎች ...

የጉንደር ተማሪዎችና እናቶች በአስፋልቱ ዳር ግራና ቀኙን ተገጥጠው በጭብጨባና በእልልታ ታጋዮችን አጀቡዋቸው። ታፍኖ የኖረው የጉንደር ህዝብ ስሜቱ ገንፍሎ ከድል አድራጊ ታጋዮች አላማ ጋር በመንፈስ ተዋሃደ። በጉዞ ላይ ሳሉ ድንገት ከህዝቡ መካከል ስምዋ ሲጠራ ሰማች። ተማሪዎች ነበሩ። ተማሪዎችዋ! አወቀዋት! ይንጫጩ ጀመር፤

«ሀወኒ!»

«ቴቸር ሀወኒ!»

«ሀወኒ!»

አንድ እርምጃ በተራመደች ቁጥር ስምዋን የሚጠሩ ተማሪዎች ቁጥር ይጨምር ጀመር። «የታሪክ መምህራችን ነበረች! ታስራ ነበር» የሚሉ ንግግሮችን ጭምር ጀርዋ ጠለፈ።

ሰራዊቱን ተከትላ ገሰገሰች ...

- 2 -

«ሀወኒ ... የምስራች!»

«ምስር ብላ ... ምን ተገኘ?»

«ከሰስት ቀን በሁዋላ ሰራዊታችን የአባይን ወንዝ ተሻግሮ የወለጋን ምድር ይረግጣል!

ጩኸትዋን ለቀቀችው።

ራትዋ ላይ የሚረጨውን የደስታ ርታት ሲያይ ሀየሎም! ራሱን በሀወኒ ቦታ አነሮ ይደሰት ጀመር። ከዘመቻ ቴዎድሮስን ቀጥሎ በሁለተኛው ረድፍ በተያዘው በዚህ ዘመቻ ወለጋንና የኢሉባቡርን የተወሰኑ ክፍሎች በአጭር ጊዜ ነፃ ለማውጣት እንደታሰበ አጫወታት። ይህም አዲስ አበባን ለመከበብ እንደሚያስችል ጠቆማት። ሶስተኛው ደግሞ ዘመቻ ዋለልኝ በሚል ስያሜ እንደሚጠራና ከደሴ እስከ ደብረብርሃን ያለውን ሃይል በሙሉ እንደሚጠርግ ገልጻላት ሲያበቃ የመጨረሻውን አዲስ አበባን ለመያዝ

የሚደረገውን ዘመቻ ለማካሄድ ጭምር አስፈላጊው ቅድመ ዝግጅት መደረጉን አወጋት። ይህን መሰል ተከታታይ ዘመቻ ማካሄድ የደርግ ሃይል እንደገና ለመደራጀት በቂ ጊዜ እንዳይኖረው እንደሚያደርግ፤ ዋናው ሃይል በዚህ መልኩ መመታቱም አዲሳባ ላይ ምንም ግጭት እንዳይደረግ ያግዛል' ሲል አብራራላት።

በዚህ አለት አግአዚ ኦፕሬሽንን በተመለከተ ሊያወጋት ቃል ገብቶላት ስለነበር ወቅታዊውን ሁኔታ ተጨዋውተው ሲያበቁ ሀወኒ ዋና ወዳለችው ርዕሰ ጉዳይዋ ሰተት ብላ ገባች፤

«ዛሬ ጥቂት ፋታ ያለህ ይመስለኛል - ስለ ኦፕሬሽኑ ግለፅልኝ» አለችው።

ሆሎም ርዕሱ በመነሳቱ ያለመደሰት ስሜት ታየበት። የቀጣዩን ዘመቻ ዝግጅት አጠናቀዋል። በርግጥም ዛሬ ፋታ አለው። ቢሆንም የቀዳሚውን የአግአዚ ኦፕሬሽን ታሪክ አንስቶ የመተረክ ስሜትና ወኔ አልነበረውም። ጊዜው እንዲሽጋገርለት ፈለገ። ሀወኒ ግን ገና ሀሳቡን ሲያነሳ ቡራ ከረዩ አለች።

እንደማትለቀው ሲያውቅ ግን በማዘዣ ጣቢያው ለጊዜው በተዘረጋው አልጋ ላይ ጋደም ብሎ ሲጋራውን እየሳበ አይኖቹን ወደ ጣራ ላከ፤

«ከየት ጀምሮ እነግርሻለሁ? ዘመቻው ከባድ ነበር። በደርግ ቁጥጥር ስር የወደቁ እስረኞችን ሰቆቃ መቼም ታውቁዋለሽ። የአብዛኞቹ መጨረሻ ሞት ነበር። ከመገደላቸው በፊት እጅግ አስከፊ በሆነ አሰብአዊ ሁኔታ እንዲሰቃዩ ይደረግ ነበር። ይህን ጉዳይ ድርጅታችን በጣም ሲያስብብት ከቆየ በሁዋላ ነው አግአዚ ኦፕሬሽን የታቀደው» ብሎ ዝም አለ።

«ዋና አላማው ምን ነበር - የአግአዚ ኦፕሬሽን?» ስትል ጠየቀችው።

«... ሀወኒ እባክሽ ይህን ሌላ ቀን ላጫውትሽ። ዛሬ ስለ አይበገሬዎቹ የአርሲ ኦርሞዎች ተርኪልኝ ...»

ይህን ሲላት ጫካ ከተቀመጠችበት ተነሳች

«አውነቱን ነው ሀወኒ። በጣም አስቸግረሽኛል»

«አላስቸገርኩህም» ብላ አንቃ ያዘችው «... ሀላችሁም ቢሆን ያለፉትን የትግል ታሪኮች የምታውቁትን ያህል ለመናገር ዝግጁ መሆን አለባችሁ። አለያ ይህ የትግል ታሪክ አፈታሪክ ሆኖ ነው የሚቀረው» ካለች በሁዋላ፤ የማስታወሻ ደብተርዋን እያመቻቸች፤

«... ለመሆኑ የአክሱም ሀውልት በዚያን ዘመን እንዴት ሊቆም የቻለ ይመስልህ?» ስትል ጠየቀችው።

መልስ አልሰጣትም።

አስዋ ቀጠለች፤

«... ማንም ቢሆን እርግጠኛ ሆኖ መናገር አይችልም። መላ ምት ነው ያለው። 'በዝሆን ተጎትቶ' የመሳሰለ። ከአክሱማውያን የተገኘ የፅሁፍ ማስረጃ የለም። አርኪዮሎጂስቶች ሲቆፍሩ የዝሆን ጥርስ አገኙ። ዝሆን ጎትቶ አቆመው የሚለውን አመኑ። የአፈታሪክን አደጋ ልታጤነው ይገባህል ...»

ሲጋራውን እየማገ ትረካውን ቀጠለ፤

«... እንዳልኩሽ ድርጅታችን ይህን ጉዳይ ሲያስብበት ቆየ። በአስር ቤቱ የኛ የከተማ አባሎች ቢኖሩም የተማረኩ ታጋዮቻችን፤ ባብዛኛው ደሞ ሲቪሎች ይገኙ ነበር። ስለዚህ እርምጃው በቅድሚያ በሺህ የሚቆጠሩ እስረኞችን ህይወት ለማዳን እንደሚያስችለን፤ በሁለተኛ ደረጃም ትልቅ የፖለቲካ ድልን የሚያቀዳጅን እንደሆነ ተረዳን። ጊዜውን ከመወሰናችን በፊት ግን እንድ ሁለት የመቶ የሚሆኑ ኮማንዶዎችን አሰለጠንን። ከዚያም እስረኞቹ ያለቡት ወሀኒ ቤት አቀማመጡ ምን እንደሚመስል፤ እንዴት ወደዚያ ዘልቆ መግባት እንደሚቻል፤ የምሽጉን ጥንካሬ፤ የተኩስ አቅሙንና የመሳሰሉትን ጉዳዮች ማጥናት ጀመርን። ጥናቱም በሁለት መንገድ መካሄድ እንዳለበት ወሰንን። እንደኛ ከውስጥ አባሎቻችንና ከደርግ ከተማረኩት በመቀሌ አካባቢ ይኖሩ የነበሩ እስረኞች መረጃዎችን ማግኘት ሲሆን በሁለተኛ ደረጃ ደግሞ የኛን ታጋዮች አመሳሰለን ወደ ከተማ በማስገባት መረጃ ማቀናጀት ነበር።

በዚህም መሰረት ሁለት ታጋዮች መለመልኩኝ። ባግባቡ ጉዳዩን እንዲያጠኑ ካደረገሁ በሁዋላም ዝግጅት እንዲደረግላቸው ተደረገ። የማገዶ እንጨት ይዘውና አርሶ አደር መስለው እንዲገቡ ነበር ያሰብኩ። በተሰጣቸው ተልእኮ መሰረትም ያላንዳች መሳሪያ የመርዝ መድኃኒት በቴትራሳይክሊን ማሽጊያ ውስጥ አስገብተን ሰጠናቸው። ምናልባት ቢያዙ ምስጢር እንዳያወጡና ራሳቸውን እንዲለው ነው ይሄ የተሰጣቸው።

ዋናው ችግር ደርግ መቀሌ እንዳትያዝ ለመከላከል ሶስት ዙር የውጊያ ምሽግ ነበር ያሰራው። ሶስቱም ዙሮች ደግሞ ኬላዎች አሉዋቸው። በየኬላውም ፍተሻ መደረግ አለበት። ስለዚህ በቀላሉ መስረግ ያዳግታል። ይሁንና ሰዎቻችን ያላንዳች ችግር እንጨት ተሽከመው አህያቸውን እየነዱ ገቡ። ከገቡ በሁዋላ ለአራት ቀናት

ከተማዎን ባጠቃላይ፣ በተለይ ደግሞ የጦሩን አሰፋፈር፣ የተኩስ አቅሙን፣ መጠኑንና መገቢያ መንገዶቹን በዝርዝር አጥንተው መጡ።

እንደመጡ የአነሱን ቃል ተቀብቶ አንድ አይነት ስእል ወሰድኩኝ። ከዚህ በሁዋላ በአሸዋ ገበታ መሬት ላይ ቅርፁን እንዲሰሩ አደረኩዋቸው - የቤቶቹን ቁጥር ሳይቀር በጭቃ ሰሩልኝ። ቤቶቹን ለመስራት ወዳንድ ወር ያክል ፈጀብን። በጠቅላላ ከሃምሳ በላይ ቤቶች ነበር የሰራነው። በመጨረሻ ልክ የመቀሌ ወህኒ ቤትን የሚመስል ቅፅር ገቢ ሰራን።

ይህን ሰርተን ካጠቃለልን በሁዋላ ስልጠና ጀመርን። በመጀመሪያ የአካል ስልጠና ነበር ያካሄድነው - ለሁለት ሳምንት። ከዚያ በሁዋላ ጠላት እንዳለበት በመቁጠር ትንሽ ጄኔራተር ተጠቀምን። እንግዲህ በየጠላት ምሽግ መብራት (የአምፖል) እንዲኖር አደረግን ማለት ነው። ቀጥለን ደግሞ የአስረኞቹን አምሳያ በየቤቱ እንዲቀመጥ አደረግን። ልምምዱ የሚደረገውም አስረኞቹን ሳንጎዳ በሌሊት እንዴት ጠላትን በአጭር ጊዜ ለይተን በማጥፋት አስረኞቹን ነፃ እንደምናወጣ ነበር። ይህ የውስጡን ስራ የሚመለከት ነው። ወህኒ ቤቱ ከተማዋ ውስጥ ቢሆንም ከከተማዋ ዙሪያ ያሉት ሶስት ዙር ምሽጎች ነበሩ - በጣም አደገኛ መሰናክሎች። እነዚህን ሶስት ምሽጎች በርጋታ እንቅስቃሴ ማለፍ ነበረብን። እንዴት?

ይህን ጉዳይ ስንመረምር በየምሽጉ ከሀያ እስከ ሰላሳ ሜትር ርቀት ድረስ ክፍት ቦታዎች እንዳሉ ተረዳን። ክፍተቶቹ ቢለያዩም ሃያውን ሜትር እንዴት እናልፈዋለን የሚል ጥያቄ አነሳን። ልምምድ ማድረጉን ነበር በቅድሚያ የመረጥነው። ልምምዱን ጀመርን። ሳይነቃባቸው ክፍተቱን ማለፋቸውንና አለማለፋቸውን የምናረጋግጠውም በሁለት ሜትር አይናቸውን የተጨፈነና በድምፅ የሚከታተሉ ታጋዮችን እያስቀመጥን ሰራዊቱ በዝገታ በሰልፍ እንዲገባ በማድረግ ነበር። ይህ እንደተሳካላቸውም በሃምሳ ሜትር፣ በአርባ፣ በሰላሳ አምስት ሜትር ርቀት በተቀመጡ ሁለት ጉዋዶች መሀል እንዲያልፉ በማድረግ መፈፀም መቻሉን አረጋገጥን።

ቀጥለን ደግሞ ሰራዊቱ ወደ ውስጥ ከገባ በሁዋላ እንዴት ይከፋፈላል? እንዴትስ ማጥቃት ይጀመራል? ማጥቃቱስ ባንዴ እንዴት ይጀምራል? የሚለውን መፍታት ነበረብን። በዚህም ረገድ ያንድ ወር ያህል ልምምድ ከተደረገ በሁዋላ የመጨረሻ ሙከራ አድርገን ተልእኮአችንን በአስራ አምስት ደቂቃ ውስጥ ልናከናውን እንደምንችል አረጋገጥን።

ይህ ሁሉ ልምምድ ግን በምስጢር ይካሄድ ስለነበረ ከኩማንዶዎቹ ከፊሉ 'ይሄ የከተማ ፕላን ነው፤ በቅርቡ የሚጠቃ ከተማ አለ ማለት ነው ሲሉ እንዳንዶቹ ደግሞ 'ይሄ የሚመስለው ሆስፒታል ነው። ያለብንን የመድኃኒት አጥራት ለማቃለል ሆስፒታል ውስጥ ገብተን እንድንወስድ ስለተፈለገ ነው' ይላሉ። እኛም ለወደፊቱ የከተማ ውጊያ ልምድ ለማዳበር ያህል የሚደረግ ትምህርታዊ ልምምድ ነው በሚል ጓዶቹን እንሸፋፍንባቸው ነበር።

ከዚህ ሁሉ በሁዋላ ግን አንድ ከባድ ችግር ደግሞ ፊታችን ተደቀን። ይኸውም በመቀሌ 119ኛ ብርጌድ የሚባል ሃይል ሲኖር፣ የዚህ አባል የሆነ የ16ኛ ክፍለ ጦር ተወርዋሪ ጦር አለ። ወህኒ ቤቱ የሚገኘው ይህ ጦር ከሚገኝበት ብዙም አይርቅም። በዚህ ላይ ከተማዋ ዙሪያ ከአስር ሺህ በላይ ሰራዊት አለ፣ በኤሞች፣ መድፎች፣ ታንኮች፣ ዙ-23ቶች አለ።

ከባድ ፈተና!

ሁኔታውን መገምገም ነበረብን። የደረሰንበት ድምዳሜም አንደኛ ውጊያው በወህኒ ቤቱ ብቻ ከሆነ ምንም እንኳን ወህኒ ቤቱን ተቆጣጥረን እስረኞቹን ብናወጣቸውም ጠላት ባለው የተኩስ አቅም የበላይነት በመጠቀም ተኩሶ ሊፈጅብን ይችላል። ሁለተኛ ነገር ውጊያው በወህኒ ቤቱ አካባቢ ብቻ ከሆነ ያ ተወርዋሪ የሚባለው አንድ ብርጌድ ቶሎ ደርሶ ውጊያው ከመጠናቀቁ በፊት አለያም ውጊያው እንደተጠናቀቀ ሊደርስብን ይችላል። በዚህ የደርግ አመራር አካል እዚያው የሚገኘው - የኮር አዛዥና የትግራይ እዝ አዛዥ ሳይቀሩ ይህን ጥቃት ስንሰነዝር የነርሱ አንድ ቦታ መሆን ደግሞ ለአመራር ይመቻቸዋል። ስለዚህ እንደመፍትሄ በእቅድ ያስቀመጥነው 'ጠላት የመቀሌ አካባቢን እንደምናጠቃ ማወቅ የለበትም' የሚል ነው። ስለዚህ ጠላት ሌላ ቦታ የምናጠቃ መስሎት ተወርዋሪ ሃይሉን ወደ ሌላ ቦታ የሚያንቀሳቅስበትን ሁኔታ መፍጠር ነበረብን። ስለዚህም ውጅራት የምትባለዋን ስትራቴጂክ ቦታ ማጥቃት ከጀመርን ያ መቀሌ ያለው ብርጌድ ውጅራት ያለው ሃይሉ እንዳይደመሰስበት ማንቀሳቀሱ አይቀርም። ይህም ከሆነ ወህኒ ቤቱን ስናጠቃ በተወርዋሪነት ገብቶ ስራችንን የሚያደናቅፈው ሃይል አይኖርም። ሁለተኛም ደግሞ ጥቃታችን በወህኒ ቤቱ ላይ ብቻ መሆኑ ቀርቶ በመቀሌ ዙሪያ ባንፃራዊነት በጣም ቁልፍ የሆኑ ቦታዎችን በማጥቃት የማታለል ውጊያን ማካሄድ ይሆናል አልን። ይህን አይነቱን ውዥንብር ከፈጠርን በጋላም ወህኒ ቤቱን ቶሎ አጥቅተን ለመውጣት እንችላለን የሚል ድምዳሜ ላይ ደረሰን።

ሌላው ችግር እስረኞቹን በሰላም ሶስቱን ዙር የጥበቃ ምሽግ

አሳልፎ ማውጣቱ ነው። ይህን ለማሳካት የኩማንያ ሃይላችን በከፍተኛ ጠገታ ተገዞ ወህኒ ቤት መድረሱን ካረጋገጥን በሁዋላ በማድፈጥ መሸጉ የያዘውን ሃይል በማጥቃት ለአስረኞቹ መውጫያ የሚሆን ቀዳዳ ከፍቶ መቆየት አለበት የሚል መፍትሄ አስቀመጥን። በመጨረሻም የጥቃት እንቅስቃሴያችንን በሙሉ ካቀናጀን በሁዋላ በተለያዩ አቅጣጫዎች እንቅስቃሴ አደረግን።

በኔ ግንባር ያለው ሃይል ሶስት ቀን ያክል እየተደበቀ መጥቀዝ ነበረበት። ይሁንና በመካከሉ ትልቅ ችግር ገጠመን - የምስጢር ጉዳይ። አንድ ከመቀሌ እንዲረዳን ያመጣነው ልጅ የልምምዱን ቦታ እንዳየ የሚጠቃው የመቀሌ ወህኒ ቤት መሆኑን አወቀ። ታዲያ አንድ ቀን ከተገባዝን በሁዋላ ለኩማንያዎቹ አሁን የምንሄደውና ልምምድ ያደረጋችሁትም የመቀሌ ወህኒ ቤትን ለመያዝ ይመስለኛል። ስለዚህም ሀሳብ ልስጣችሁ ብሎ (የአሸዋ ገበታ) ሲሰራ ልክ ያጅን ለልምምድ በሳር የተሰራችውን የመቀሌ ወህኒ ቤት ቁጭ አደረጋት። ታጋዩ ይህን መቀሌ ወህኒ ቤትን እንደምናጠቃ ተረዳ። ይኸን እኔ በአጋጣሚ ስገባ የተሰራውን አየሁ። አንድ የመቶ ያክል ናቸው የተሰበሰቡት። በጣም ደነገጥኩኝ። ሁለት ቀን ያክል ሲቀረን ነው ይህ የሆነው። ሌላ አማራጭ ስላልነበረኝ አንድዋ የኩማንያ የመቶ በሌላዋ እንድትታሰር አደረግሁ። መንገድ ላይ ሳለን እነዚህ ወንጀለኞች ናቸው! ብዙም ችግር ፈጥረዋልና አታነጋግሩዎቸው በእስር ይቆዩ! ስል መመሪያ ሰጠሁኝ። በዚህ መሰረት ቡድንዎ መቀሌ አጠገብ እስከንደርስ ድረስ ታስራ ነው የሄደችው።

አስቀድመን ስለደረሰን ሌሊቱን እዚያው መቀሌ አጠገብ ካለች በረሃ አሳለፍን። ከዚያም ልክ ከጠዋቱ ሶስት ሰአት አካባቢ ከውጅራት ጋር በሬዲዮ ተገናኘሁ። ያ ተወርዋሪ ሃይል ውጅራትን ለማዳን እንቅስቃሴ መጀመሩን ሰማሁ። በጣም ተደሰትኩ።

በመጨረሻ ከቀኑ ስምንት ሰአት ላይ የታሰረችውን መቶ ትጥቁዋ እንዲመለስላት አድርጌ ለሰራዊቱ መግለጫ ሰጠሁኝ። ተልእኮአችን ምን እንደሆነና በልምምዱ መሰረትም እንዴት መሰራት እንዳለብን፣ መቼ እንደምንሰራው፣ ምን እይነት ሁኔታ እንዳለ፣ ተወርዋሪው ሃይል ከመቀሌ የወጣልን መሆኑንና በዲ.ሲ.ፕሊን መሰራት እንዳለብን አስረዳሁ።

ታጋዩ እስረኞችን የማውጣት እቅድ መሆኑን ካወቀ በሁዋላ በጭብጨባ፣ በመፈክርና በጣም በተለየ ስሜት ተቀበለኝ። ምንም እይነት ችግር ቢፈጠርም ሊወጡት እንደሚችሉ መገመት አላዳገተኝም። ገዙ እንደተጀመረ የሰኪድ አመራርና የቡድን

አመራሮችን ይገዢ በመቅደም ወደ ከተማዋ ተጠጋሁ። ከተማዋን በሜዳ መነፅር በሩቁ ቃኝናት። ወደ አሰራ አንድ ሰአት ተኩል ሲሆን ግን ገዙ ጀመርን። ይህን ያደረግንበትም ምክንያት ከምሽቱ በሁለት ሰአት ጥቃቱ መጀመር ስላለበት ነው። ከዚያ በገዝገዩ ውጅራት የሄደው ሃይል ተመልሶ ሊመጣብን ይችላል።

እናም ለማደናገር ተኩስና ውጊያ የሚከፍቱትን በአዲጉዶ፣ በእንዳየሱስ ላይ ተኩስ እንዲከፍቱ አደረግኩ። እነሱ ተኩስ ሲጀምሩ ያ ሾልኮ የሚገባው የኩማንያ ሃይላችን በዝግታ ሶስቱን ዙር ምሽግ አልፎ ወህኒ ቤት አካባቢ ተጠጋ። ሰአረ የያዘት ሽለቃ ደግሞ መውጫያ በርችን ወደምትከፍትበት አቅጣጫ ደረሰች። ይኸን ጥቃቱን እንዲጀምሩ አዘዝናቸው።

በአንድ ጊዜ እምስቱም የወህኒ በርች ላይ ተኩስ ተከፈተ።

ዘበኞቹ እምስቱ መውጫያ በርች ላይ ሆነው መትረፍቻቸውን እንደጠመዱ ነበር በሩቅ ጥበቃ የሚያካሂዱት። ወህኒ ቤቱ መካከላቸው ነው ያለው። ተኩስ ሲጀመር እንገዲህ እነኚህ መትረፍክ የያዙት የደርግ ወታደሮች በእር ፒጂና በእኛ መትረፍክ በተተኩሰ ጥይት ባንዱ ተመቱ። ለተወሰነ ጊዜ የተንጣጡት መትረፍክ ፀጥ አለ። ሁዋላ የቀሩት ከላሽንና ኤም-14 ነበሩ። እነሱንም በእጅ በእጅ ውጊያ ተጠግተው ተኩስ ከፈቱባቸው። ውጊያው በአሰራ ሁለት ደቂቃ ውስጥ ተጠናቀቀ።

ቀደም ብሎ ግን የገጠመን ችግር ነበረ። አንደኛዎ ቡድን በግራ በኩል ስትሄድ በተለያዩ የቀለማት መብራቶች ግራ ተጋባች። መብራቱ አዲስ ነበር። ለቡድንዎ ጭርሱኑ ወህኒ ቤቱን መለየት አቃት። ሆኖም በባትሪ የመብራት ምልክት ስለጣት በሩቅ ያለውን መብራት እየተከተለች ወደ ከተማ ውስጥ መግባት ጀመረች። አንደኛ ግን ሶስት ጉዋዶች የሰገራ መጠራቀሚያ ጉድጉዋድ ውስጥ ገቡ። ቢሆንም መሳሪያ እየተቀባበሉ ሁለቱ ወዲያውኑ ወጡ። አንዱ ግን በመቆየቱ መንቀሳቀስ አልቻለም። ስለዚህ ሁለቱ እሱን ተሽከመው እንዲቆዩ ተደረገ። ይህቺ ቡድን በመዘገየትዋ አራቱ ቀድመው ተኩስ እንደጀመሩ ግን እምስተኛዎም ቡድን መደነጋገሩን ትታ የራስዋን ጥቃት ከፈተች።

ወህኒ ቤቱን የተቆጣጠሩት ሰዎች ባጠቃላይ ስድሳ ስምንት ይሆኑ ነበር። ከነዚህ በተጨማሪ ደግሞ አሰራ ስድስት ሰዎች የያዘች አንዲት ጉዋድ ለማደናገር መናኸሪያ የሚባለውንና አውቶቡሶች፣ የመንግስት መኪናዎች የሚያሰባስቡባትን ቦታ እንድታጠቃ አድርገን ነበር። በአዲጉዶም መስመር የመጣቸው ቡድንም በተመሳሳይ በሩቅ ተኩስ ከፈተች። ይኸን ታዲያ ጠላት

ተኩሱ ወዴት እንደሆነ እንኩዋን መረዳት አልቻለም። የታችኛው ወደላይኛው መልእክት እስኪያስተላልፍ ከአስራ አምስት ደቂቃ በላይ አለፈ። ጄኔራሎቹና ኩሎኔሎቹ ሲነጋገሩ እሰማ ነበር። ገራ እንደተጋቡ አስራ ሁለት ደቂቃ ነገደ።

በኛ በኩል ቀጥሎ የቸገረን የእስር ቤቱን ክፍሎች ቁልፎችን ማግኘት ነበር። ሆኖም እስረኞቹ ባለቤት የኛ ሰዎች የሚነጋገሩትን ውስጥ ሳሉ ይሰሙ ስለነበር መዝጊያውን በሃይል ሰበሩት። እንደወጡም ሁኔታው ተገልጦላቸው በምንላችሁ ቦታዎች እኛን ተከትላችሁ ነው የምትሄዱት፤ መበታተን የለም ተባለ። እነሱም በሰልፍ ልክ እንደ ታጋይ በዝግታ መገዋዝ ጀመሩ። ነጭ ልብስ ከመልበሳቸው በስተቀር ድምፃቸው ፈፅሞ አይሰማም ነበር። ያም ሆኖ ግን በድል ተወጥተንዋል ያልነው ያቺ የተከፈተችውን በር ሲያልፉ ነበር።

ከዚያ ርቀን እንደሄድን እስረኞቹን ስናያቸው ግን አብዛኞቹ ጫማ የላቸውም። እግራቸው በሙሉ ጠቁርአል፤ ሆኖም አይሰማቸውም። ከሁሉም በጣም ያስገረመኝ ጉዳይ ትንሽ ሄደው መቆማቸው ነበር። ወደጎላ መለስ ብለው ከተማዋን ያዩአታል። በሁዋላ ፈዘው ይቆያሉ። ከዚያ ደግሞ ባንነው ፍጫ ይጀምራሉ። የተለየ ነበር ስሜታቸው። ከከተማዋ አንድ ሰአት ተኩል ገዝ ካደረግን በሁዋላ አንድ ትንሽ ወንዝ ዳር እንዲያርፉ አደረግን። ውጅራት የነበረው ሃይል እንዲያፈገፍግ ከተማዋ መሀል የሚገኘውም እንዲሁ እንዲያደርግ ተደረገ። በዚህ ውጊያ አንድ ሰርፀ የሚባል ጉዋድ ተሰዋብን። አንድ ሻማ የሚባል የአንድ ቡድን አመራር የነበረም እንዲሁ ባላወቅነው ሁኔታ አልተገኘም። የምንጠረጥረው ምናልባት የሰገራ ማጠራቀሚያ ውስጥ ከገቡት ጉዋዶች ጋር ላይገባ እንዳልቀረ ነው።

ከእረፍት በሁዋላ ከሰሜናዊ አቅጣጫ ወደ ደቡባዊ ምእራብ አቅጣጫ በመለወጥ ሌሊቱን ሙሉ በእግር ሄድን። በማግስቱ ሄሊኮፕተሮች በብዛት ሆነው አካባቢውን ሲያሰሱ ዋሉ። እኛም እስረኞቹን ደብቀን ውለን በነጋታው ሳምረ ገባን።

ነፃ ካወጣናቸው አንድ ሺህ ሶስት መቶ እስረኞችም ግማሹ ወዲያውኑ ከኛ ጋር ሲቀላቀሉ፤ የቀሩት ግን ወደሱዳን ሄዱ። ሆኖም ከነሱም ውስጥ ወደ ሰላሳ በመቶ ያህሉ ተመልሶ ከኛ ጋር ሲታገል ተቀላቀለ። እንግዲህ አግእዚ አፕሬሽን ባጭሩ ይህን ይመስል ነበር ሀወኒ ፅበቅቲ - »ሲል አጠቃለለ።

«የሚገርም ታሪክ ነው» አለች።

«በወቅቱ እስረኛ ከነበሩት መሀል ያነጋገርኸው ሰው አለ?» ሲል ጠየቃት።

«የለም። ወዲ እስመራ ዛሬ ነገ እያለ ልቤን አውልቆኛል።»

«'ሞርታር' የምንለው አንድ ታጋይ አለ። እሱን ጠይቄው። የማስታወስ ችሎታው ጥሩ ነው። ትናንት ነው ወዲህ የመጣው። ወደ ወሰጋ የሚደረገው ዘመቻ ሲጀምር ግን ወደ ጉንደር ስለሚሄድ አታገኘውም» አላት።

«አሁኑኑ አነጋግረዋለሁ» አለች ሀወኒ «... የትነው የማገኘው?» ነገራት።

በረረች - እንደ ወፍ። እንደ ኦሮሚያ አለዋፍት ...

... ሞርታር እጅግ ተባባሪ ሆኖ አገኘችው። ካረፈበት ቤት ደርሳ ጥያቄውን ስታቀርብለት ምንም እንኩዋ አጣጥፎ ስራ ላይ የነበረ ቢሆንም ሆሎም እንደላካትና ጉዳዩ ትኩረት እንደሚያሻው አንስታ ስታጣድፈው የተወሰኑ ደቂቃዎች ሊተባበር ዝግጁ ሆነ። በእርግጥም የማስታወስ ችሎታው ድንቅ ነበር። የእስራቱ ዘመን ትናንት የተፈፀመ ያህል ጥቃቅን ሁኔታዎችን ሳይቀር እያነሳ አጫወታት። ሞርታርም እንደ ሆሎም «ጊዜው መጥፎ ነበር» ብሎ ነበር የጀመረው።

«... ዘወትር ከምሽቱ አስራ አንድ ሰአት ሲል በእስር ቤቱ ደወል ይደወል ነበር። የደወል ድምፅ ሲሰማ ዱላ የያዙ ፖሊሶች በቆመጥ እየደበደቡ፤ ቁርጭምጭሚታችን እየቆለመሙ ያገሩናል። በዚያች ሰአት ታዲያ ራት ደፍሮ የሚበላ እስረኛ የለም። ሁሉም የቀረበሰትን ለኩፍ እያደረገ ይተወዋል። ከምሽቱ አንድ ሰአት ሲሆን ጭንቀት ይጨምራል። ሶስት ሰአት ላይ የልብ ምት ይጨምራል። ፀጉር ይቆማል፤ ገዴት፤ ፍርሃት፤ ቁጭት፤ የተቀላቀለባቸው ስሜቶች ይስተዋላሉ። ያኔ የወህኒ ቤቱ መብራት ከጠፋ እሰየው ነው። የሁሉም ልብ ያርፋል። መብራቱ ከቀጠለ ግን ነገር እንዳለ ይገባናል። ያኔ የአንዳንዱ ልብ በፍርሀት ይፍጠራ። የቀረጠ የቀረጠው ደግሞ በእልህ ይጠባበቃል። በፍርሃትና በወኔ መሀል ሆኖ የጭንቀትና የቁጣ ሲቃ ቀላቅሎ የሚያምጥም አለ። ያም ሆነ ይህ አይቀርም። እኩሰ ሌሊት አካባቢ የመኪናዎች ድምፅ ይሰማል። ያኔ ልባችን ይከፋፈላል። ከፊሉ «የሚያልፉ መኪናዎች ድምፅ ይሆናሉ» በሚል ራሱን ያፅናናል። ገሚሱ ሱሪውን ያጠብቃል። የፅናት ፈገግታ ያሳያል። አካሉ የሚንቀጠቀጥም ይታያል። ሲርገፈገፋ ይታያል። በመካከሉ የበር መከፈት ሃይለኛ ድምፅ ይሰማል - የትልቅ በር። በር ይንኩዋኩዋል። ከዚያም

የወታደሮች ኩቱ። ቅጭልጭል የሚል የቁልፍ ድምፅም ይከተላል። ከዚያም በሩ ተበርግዶ የሰም ዝርዝር መነበብ ይጀምራል። የትግራይ ምድር ስሞች...

ሀውኒ አቁዋረጠችው፤

«ስማቸው የሚጠራ እስረኞች ምን አይነት ስሜት ይታይባቸው ነበር?»

ሞርታር ፈገገ አለ፤

«ሁሉም አይነት ስሜት ይታይ ነበር። ጭንቅላታቸውን እንዳቀረቀሩ የሚወጡ ይታያሉ። እየፎከሩ የሚወጡም አሉ። እያፊዙ የሚወጡም ይታያሉ። እየተንቀጠቀጡ መውጣትም ነበር። እንዳልኩሽ ሁሉም አይነት ስሜት ይታያል። የሰው ልጅ ልጆቹንና ሚስቱን መውደዱ የግድ ስለሆነ ሚስቱን ... ልጅን! አያለ የሚወጣም ነበር።

ከዚያ ወዲያም ምን አለ? የፊጥኝ እየታሰሩ መኪና ላይ መጫን ነው። ካስፈለገ ዱላም ይታዘጋል። ወደ ሞት የሚገባው የዱላ ስንቅም ይመረቅለታል። የመጀመሪያው ግብአተ መሬት መፈፀሚያ በታ ውጫሌ ነበር። ያኔ ሀያ ሶስት የሚሆኑ የትግራይ ምሁራን ቤንዚን ተርከፍክፎባቸው ተቃጠሉ። ከዚያ በሁዋላ ሰው አላረፈም። ሰአት የተለመደች ሆነች። ዘወትር እኩለ ሌሊት ላይ ይመጣሉ። ሰዎች ይታረዳሉ - የትግራይ ልጆች። ... እኒያ የተራራው አገር ሰዎች ... ይታረዳሉ! ወደ ደብሪ ይወሰዳሉ። ወደ ኢላላ እንዳ እየሱስ ይጋዛሉ። ይህ ሁሉ እንግዲህ ከ1968 እስከ 1969 ባለው ጊዜ የተፈፀመ ነው። ከሌሊቱ ስድስት ሰአትም የሞት ሰአት መሆን ትለመድ ጀመር። 1970 አመተ ምህረት የገባውም የሞት ድግሉን ይበልጥ እያፋፋመ ነበር። በአንዲት ጠባብ ቅጥር ውስጥ 700 የምንደርስ እስረኞች ታጭቀዋል። አለተ ሞታችንን እንጠብቃለን።

ጊዜው መጋቢት ወር ነው።

1970 አ.ም። አለቱን መቶ አለቃ ደስታ ታደለ ሲኩፈሰብን ዋለ። የተሻለ ዘር፣ የተሻለ ዜጋ፣ የተሻለ ሰው መሆኑን ሊነገረን ሞከረ። ይሁና! እኛ እንድናዳምጥ እሱ እንዲናገር ህጉ ይፈቅዳል። እንደመፅሀፍ ቅዱስ ንግርት ... ያመነ ምህረትን ያገኛል! የከዳ ደግሞ ሰይፍ ይጠብቀዋል አለን። ማምሻውን ደሞ ተመለሰና 'እነዚህን ሬሳዎች አምጥተህ ካላስጉተትካቸው መቼ ይናገራሉ?' ብሎ ደነፋ። እስረኛው ሁሉ እነዚህ ንግግሮች ምን ማለት እንደሆኑ ይገባዋል ...»

«ምን ማለት ነው?» አለች ሀውኒ።

«ግድያ ይኖራል ማለት ነው» አለና ሞርታር ትረካውን ቀጠለ «... እና ያን ቀንም መሸ። ቢመሸም ግን አልተኛንም። አይኖቻችን ፈጠዋል። ምን አይኖቻችን ብቻ፣ ልባችን ... ቀልባችን ... ጆርአችን ... በረከት መንግስተክብ እንደሚለው ሁሉም ሀዋላቶቻችን ነቅተዋል። ያሰብነው አልቀረም። እኩለ ሌሊት ላይ አስር ሰዎች ተወሰዱ። ከገቢው ብዙም ሳይርቁ ወስደው እንደገደሉአቸው ሰማን። ጀርባቸው ላይም ወረቀት ተለጥፎ ጉዳና ላይ ተዘረጉ።

ሚያዝያ ደግሞ መጣ። የወሩ አጋማሽ ይመስለኛል። እስረኛው ተረጋግቶ ተኝቶ ነበር። መቶ አለቃ ደስታ ድንገት ነበር የመጣው። ካድሬዎችን አስከትሎ ነበር የገባው። ወታደሮቹ በበሽታ የደቀቀውን እስረኛ ባለበት ይረገጡት ጀመር። ራሳችንን ... ሆዳችንን ... ያገኙት ቦታ ... የተመቻቸው ላይ ያላገን ያዙ። 'ተነሱ!' እያሉ ያምባርቃሉ። ይጮሁሉ። ዛሬ እያንዳንዳችን ጉርጉዋድ እንደምንገባ ነገሩን። መቶ አለቃ ደስታ በጣም ይቆጣ ነበር። ግን ምን ሆኖ ነበር? ሁላችንም ተነሳን። መቶ አለቃው ስም ዝርዝር ያነብ ጀመር። የሰላሳ ሁለት የትግራይ ምድር ሰዎች ተጠሩ። ስማቸው ከተጠራው ውስጥ የተለመደው የወኔ፣ የፅናት ስሜት የሚነበብባቸው ነበሩ። የተጠሩት ሰዎች ከወጡ በሁዋላ ተኩስ ሲዘንም ሰማን። ሞቱ ማለት ነው ...» ሞርታር ይህን ብሎ ሲጋራ ለኩሰ። ፊቱ ሲለዋወጥ ሀውኒ ተመለከተች። ባንድ አፍታ አውሬ መሰለ። እንደገና ሲቀጥል ድምፁ ሽከር ነበር «... በርጡበት በፈነደቁበት ቀዶና ጉዳና ሬሳቸው ተሰጣ። ይህ የሆነው እኩለ ሌሊት ላይ ነው። የእኩለ ሌሊቱ ርሽና ያለማቁዋረጥ ቀጠለ - እስከ ሰባዎቹ መጨረሻ ዘለቀ። ቀናት ሄዱ ... ርጡ ... ሁኔታዎችም መለዋወጥ ጀመሩ። ደርግ መረጋጋት የጀመረ መሰለ። በህዝቡ ልብ ውስጥ በቂ የፍርሀት ፈንጂ መቅበሩን አመነ። ስለዚህ ርሽናውን በቀን ለማካሄድ ደፈረ። በ1971 መጀመሪያ ላይ እኩለ ቀን ላይ እስረኞች ይወሰዱ ጀመር። ግን ብዙ አልገፉበትም። ምናልባት በጠራራ ፀሀይ የሰው ደም ምች ስለሆነ ይሆናል። ግድያውን ወደ አመሻሽ ላይ አደረጉት። ፀሀይ ማሸቆልቆል ስትጀምር የሞት ፍርድ ደብዳቤ የያዘች የክፍለ ሀገሩ አስተዳደር መኪና ተጣድፋ ትመጣለች። ቀይ የብረት ቆብ የደፋ ወታደራዊ ፖሊሶችም በሙሉ ልብ ዱብ ዱብ ሲሉ ይታያሉ። ያኔ ወህነ ቤቱ ይታመሳል። ሁሉም ስለ ራሱ ያሰብ ይሆናል። እኔም 'ተራይ ደርሶ ይሆን?' ብዬ ማለቤ አልቀረም። ከሚጠሩት መሃል መፈክር የሚያሰሙ፤ እንደ ነበልባል የሚንቀሳቀል ወኔ ያላቸው ወጣቶች ይታዩ ነበር ...»

«መፈክሮቹ ምን የማሉ ነበሩ?» ስትል ጠየቀች ሀውኒ።

«ድል ለሀውሀት! ድል ለሀዝብ! ሞት ለፋሽስት ደርግ!» የመሳሰሉ ናቸው። ቀሪው እስረኛ ከንፈሩን ይነካሳል። እንጂቱ ያራል። ቀጣዩ ተረኛ መሆኑንም ያውቃል - እኔም። ይህ ድርጊት አላቀረጠም። እስከ ጥር 1978 ድረስ በዚህ ሁኔታ ቀጠለ። ተስፋችን የመነመነ ነበር። እንዲህ እያለ ጥር ሰላሳ መጣ። እለቱ አርብ ነበር። በዚህ እለት ሁላችንም የእስረኞችን ስራ እየሰራን ነበር። የሚያስተምረው፣ የሚጠልፈው፣ ሸማ የሚሰራው፣ ልብስ አጥቦ የሚተኩሰው ... የሚሰፋው ሁሉም ጉድ ጉድ ሲል ዋለ። ፀሀይ ስታቆለቁል እንደተለመደው የእስረኛው ስጋት ተቀሰቀሰ። ግን ደሞ ባልተለመደ ሁኔታ ሰለትዋ በሰላም አለፈች። አዎን ደሞ መሸ። የመገቢያ ደወልም ተደወለ። ሁሉም በየእስር ጉሬው ገብቶ ተቆለፈበት። ምሽት ላይ ብዙ ትርኢት ይታያል። የትግራይ ምድር ሰዎች ጥግጥን ይዘው ሲተክዙ፣ ሲያወጉ፣ ከፊሉ በመኝታ ቦታ ሲጨቃጨቅ ይታያል። የሚሰቅም አለ። አዎን ሰዎች በችግር ግዜም ቢሆን ከልባቸው ሊስቁ ይችላሉ። የመገደያዎ አስራ አንድ ሰለት ስላለፈች የእጅይታ መንፈስ ይታያል። የዛሬው ካታላፊ መቸ አነሰና? ግን ድንገት «ን» የሚል ድምፅ ሲሰማ የእስረኛው ልብ ሁሉ ቀጥ ይላል። በዚህ እለት ቀስ በቀስ እስረኞች ይተኙ ጀመር። ጥግ ላይ የሚተኛ አንድ ልጅ እግር፣ ቀጭን ወጣት ግንባሩን ጉልበቶቹ መካከል ወሽቆ ያንጉራጉር ነበር ...»

ሀውኒ አቀረጠችው፣ «እንጉርጉርው ምን ነበር?»

ሞርታር አመነታ፣ «... የማን ዘፈን መሆኑን ዘንግቼዋለሁ። ብቻ እኔም ተጋደምሁ። እኔ ከተኛሁ በሁዋላ ያ ቀጭን ወጣት እንጉርጉርውን አቆመ። እሱም መተኛቱ ነው ...»

ሞርታር ትረካውን አቀዋርጦ ሲጋራውን እየላበ ፈገገ ሲል ሀውኒ አስተዋለችው። ገዕታው ባንድ አፍታ ደመቀ። አንፀባረቀ።

«... እኩሉ ሌሊት ላይ ድንገተኛ የተኩስ ድምፅ አስበረገገን። ተኩሱ አላባራም። እንደነጉድጉዋድ ይወርድ ጀመር። እያንዳንዳችን ከአንቅልፋችን ባንነን ተነሳን። ሞት ጉዋዙን ጠቅልሎ መምጣቱን እርግጠኛ ነበርን። ከፍላችን ተተራመሰ። ግን ደግሞ ድንገት ተኩሱ ቆመ። ትልቁ የወህኒ ቤት በር ሲከፈትም ሰማን። የበሩ እከፋፈት ግን ከወትሮው የተለየ ነበር። የወታደሮች ጫማ ድምፅም አልተከተለም። ይልቁን፣ 'ሀሎ! ሀሎንጋይ!' የሚል ያልተለመደ ድምፅ ሰማን! የተለመደው የቀልፍና የሰንሰለት ድምፅ ሳይሆን 'ሲ.ጢ.ጢ.ጢ.ጥ የሚል

የመዝገያ ፍንቀላ ድምፅ ቀጠለ። ሌላም ድምፅ ተከተለ። አዎን ይህ ድምፅ ለዘልአለሙ አእምሮዬ ላይ ተመርጎአል።

እኛ ሀውሀት ነን! ከአሁን በሁዋላ ነፃ ናችሁ! ቶሎ በፍጥነት ወጡ! የሚል ድምፅ በትግርኛ መጣ። አዎን በተራራማዎ ምድር ቁዋንቁዋ ... በተወለድንበት ... በዘፈንንበት ... በሳቅንበት ... ባለቀስንበት ... በተጣላንበት ... በተፋቀርንበት ... ቁዋንቁዋ የነፃነትን ድምፅ ሰማን። ግን አላመንንም። እኔ ህልም ነበር የመሰለኝ። 'ቅዥት ነው ገሃድ?' የሚሉ ድምፆች ከየማእዘኑ ተደመጡ። የደስታ እንባቸው እንደ ጅረት የሚወርድም ነበሩ። የእስረኞች ፊት እንደገጋት ፀሀይ ደምቆ ይታይ ነበር። በጆሮአችን በገባው ጣፋጭ መዘቃዊ ድምፅ ሰከርን ... እኔ በበኩሌ የሚገድለን ብቻ ሳይሆን ነፃ የሚያወጣንና የሚያኮራን ወገን አለን ለካስ? በሚል መንፈስ ሰውነቴ በደስታ ግሎ ነበር።»

ሀውኒ ተከዛ ብዙ ቆየች።

ጥያቄ አልነበራትም። ዝም ብላ ብቻ ሞርታርን አይን አይነን ታየዋለች። ማስታወሻ ደብተርዋንም አጣጠፈች። ሞርታር ሰለቱን አየት አደረገና የሚያውቀውን ተናግሮ ማጠናቀቁን ገለፀላት።

«አሁን ሀየሎምን ስታየው ወይም ስለሱ ስትሰማ ምን ይሰማሃል?» የሚል ጥያቄ አቀረበችላት። ሞርታር ፈገገ አለ።

«አንድ ድምፅ ወደ አእምሮዬ ይመጣል!» አላት።

«የምን ድምፅ!»

«እኛ ሀውሀት ነን! ከአሁን በሁዋላ ነፃ ናችሁ! የሚል ድምፅ» ካላት በሁዋላ እንደመተከዝ ብሎ «... ታውቂያለሽ ሀውኒ! እኔ ኩሚሳር ነኝ። ከተሞችን ስንቆጣጠር በርካታ ሀዝብ እየሰበሰብኩ ንግግር አደርጋለሁ። ብዙውን ጊዜ 'እኛ ሀውሀት ነን' ብዬ ነው የምጀምረው። በዚህ ጊዜ ስሜቴን እንኩዋ መቆጣጠር ያቅተኛል። አዎን ሀውሀት ነኝ! የትግራይ ምድር ሰው ነኝ! ለሀዝቦች ነፃነት መስዋእትነት ለመክፈል የምታገል የተራራማዋ አገር ሰው ነኝ! ብዬ አስባለሁ። ስሜቴ ይሞቃል። በእጅጉ ይሞቃል» ብሎ ፈገገ አለ።

አመሰገነችው። ከልብ ደጋግማ አመሰገነችው።

* * *

ሞርታር ዘንድ ቆይታ ወደ ማረፊያዎ ስትመለስ ጨልሞ ነበር። ከሰለት ቀናት በሁዋላ ወደ ኦሮሚያ ምድር ስለሚደረገው ዘመቻ እያሰበች በስሜት ተዋጠች። አባይን ከሚሻገሩት የመጀመሪያዎቹ

ታጋዮች ጋር የመገዋዝ ፍላጎት አደረገት። ለመጀመሪያው ኦሮሞ ገበሬ ነፃነት መጥታለች፤ ይህን ሂደትና ለኦሮሞ ገበሬዎች ሁሉ ንገር ማለት አለኛት። ይህን ቃል ደግሞ የኦሮሚያ ተራሮች ያስተጋቡታል። ባቱ ተራራ ለታላቁ ካካ፤ ካካ ለጭላሎ፤ የኦሮሚያ ጭላሎ ለዝቁዋላ ያቀባብሉታል። የኦሮሚያ አለቆች ደግሞ የነፃነቱን ዜና ከተራሮቹ እየተቀበሉ በእያንዳንዱ ኦሮሞ ጉጆ ያዳርሱታል። «የአባይን ወንዝ ተሻግሮ የኦሮሚያን ምድር መርገዥ» የሚለው ስሜት አንድ ታሪክ አስታወላት። የትግል ታሪክ። ያነበበችው ታሪክ። የቻይና ታጋዮች ድንቅ የትግል ታሪክ ...

ሆሎም በሚገኝበት የማዘዣ ጣቢያ በኩል ስታልፍ በሆሎም ክፍል መብራት በርቶ ተመለከተች። ደጃፋ ላይ ታጋዮች ራት በመመገብ ላይ ነበሩ። ብቅ ማለት አስፈለጋት። አባይን ከሚሻገሩት የመጀመሪያዎቹ ታጋዮች ጋር አብራ ለመሄድ ይፈቅድላት ዘንድ ሆሎምን መማፀን ፈለገች። ይህን ሊከለክላት እንደማይገባ ደግሞ አመነች።

ራት በመመገብ ላይ የነበሩት ታጋዮች እንድትቀላቀላቸው ጋበዙዋት። በርግጥም ርቦአት ነበር። ጠንክር ያሉ አምስት ጉርሻዎችን አነሳስታ ወደ ሆሎም ስታመራ፤ አንዱ ታጋይ፤ «ሰብሰባ ላይ ሳይሁኑ አይቀሩም» አላት። መለስ አለች።

«የለም። ጨርሰዋል» አለ ሌላው ታጋይ።

ሀወኒ በሩን ገፍታ ስትገባ ክፍሉ በሲጋራ ጢስና በሻይ መቀት ወላፊን ታፍኖ ነበር። አራት ደማቅ የኩራዝ መብራቶች ተንጠልጥለው ብርሀን ይሰጣሉ። በአንድ አሮጌ ጠረጴዛ ላይ ካርታ ተዘርግቶአል። ሆሎምና ሶስት ሌሎች ከማንደሮች በካርታው ዙሪያ ከበው በከፍተኛ ድምፅ ይጨዋጫዋሉ። በሩ ሲከፈት አራቱም ዘወር ብለው ተመለከቱ፤

«ሀወኒ ምን ፈለግሽ?» ሲል ጠየቀ ሆሎም።

«ስራ ላይ ናችሁ፤ ነገ ልመለስ?»

«ንገራኝ ደሀና።»

«የስራ ጉዳይ አይደለም»

ሆሎም ከተቀመጠበት ተነስቶ ወደ ደጅ ወጣ። በጨለማው ውስጥ ብቻቸውን ሆነ።

«ተመለስ ወደ ስራህ»

«ጦርታርን አገኝሽው?»

«አዎን አገኝቼዋለሁ። ጥሩ ነግሮኛል። አሁን የፈለግሁህ ግን አባይን ከሚሻገሩት የመጀመሪያዎቹ ታጋዮች ጋር አብራ መሄድ እንደምፈልግ ልነግርህ ነው።»

«ትችያለሽ። ከባህል ክፍል ጉዋዶች ጋር ተነጋገራ። ሀይል ያመቻችልሻል።»

ስሜት-ጥ በደስታ ክንፍ አውጥቶ በረረ - እንደ ወፍ። አባይን ተሻግሮ አየር ላይ ቀዘፈ - ንፁህ አየር ላይ - ነፋሽ ለማይ ላይ - የኦሮሚያ አየርና ሰማይ።

«ስሜቱን አልቻልኩትም፤ ሆሎም»

«ይገባኛል፤ ሀወኒ።»

«አባይን የመሻገሩ ሁኔታ ምን እንዳስታወሰኝ ልነገርህ?»

ሆሎም አላስጨረሳትም።

«የቻይና ታጋዮችን - ፈጣን የድል ጉዞ ሊሆን ይችላል» አላት።

በደስታ ጩኸት-ጥን አቀለጠችው።

«ቻው ሀወኒ» አላት ሲለያት እየቸኩለ።

«ያን ያህል ተግባብተናል?»

«አሁን ካጠገቤ ጥፊ! ችግር የገጠመሽ መሰሉኝ እንጂ አጣዳፊ ስራ ላይ ነኝ»

«ለመስዋእትነት የሚሸቀዳደሙት እኒያ የቻይና ታጋዮች ትዝ ይሉህል?»

«አዎን እኛም እነዚያን የመሰሉ ጀግኖች አሉን። ቻው ሀወኒ። ከዚህ በሁዋላ ነቀምቴ ነው የምንገናኘው። ተረዲሎኪ?»

«እው»

ፊቱን አዙሮ ሊሄድ ካለ በሁዋላ፤

«ለመሆኑ አህዴድ ነቀምቴ ላይ ለታጋዮቹና ለአካባቢው አዋቂዎች አንድ ኩንፈረንስ እንደሚያዘጋጅ ለምቼ ነበር። አንቺ አትላተፊም እንዴ?»

«ኸረ ወረቀት አቀራቢ ነኝ» አለችው።

«አውነት? ጥሩ ነዋ! በምን ርእስ?»

«'ዳዴኡኦ - በነፍጠኛው ላይ ያለው እይታ' በሚል ርእስ።»

«ከባድ ርእስ ነው። ተዘጋጅተሽበታል?»

«ብያለሁ እንግዲህ»

«አሮሚኛ ብችል እሳተፍ ነበር።»

«አዲስ ነገር አይኖረውም። የነፍጠኛውን ድርጊቶች መቸ አጣሽውና።»

«ያንቺን አቀራረብ ባይ ደስ ይለኝ ነበር። የሚስብ እንደሚሆን መቸም እገምታለሁ። ለመሆኑ ካንቺ ሌላ ማን ማን አለ! ሌላ ተናጋሪ?»

«ሰለሞን ዲሳሳ የዳዴኡኦን ፕሮግራም ያስተዋውቃል። ኩምሳ! ወደፊት የሚመሰረተው ህዝባዊ መንግስት ምን እይነት ባህርያት እንደሚኖሩት በቀጥታ ከዳዴኡኦ አላማዎች ጋር አስተሳሰር ያቀርባል። የኩምሳ አጅግ ጥሩ ሊሆን እንደሚችል እገምታለሁ። የአሮሞ ህዝብ ከመቶ ለመቶ በሁዋላ ራሱን ማስተዳደር መጀመሩን ማንሳቱ አይቀርም። ርእስ ጉዳዩ ራሱ በጣም ደስ ይላል። እሊ ኢብራሂም በበኩሉ የምኒልክ የወረራ አላማዎች ላይ ተዘጋጅቶአል።»

«በርቱ እንግዲህ!»

ሀየሎምን ተሰናብታ የባህል ክፍል ባልደረሰችዋ ወደሚገኙበት ገሰገሰች። በመንገድዋ ላይ አንድ እንጉርጉር ወደ አእምሮዋ መጣ። የጥንትዋ ፊንፊኔ በእጩ ምኒልክ ወራሪ ሰራዊት ስትጥለቀለቅ የአካባቢው አሮሞ ገበሬዎች ያሰሙ የነበረው እንጉርጉር፤

- Inxooxoo dhaabba tanii*
- Cafee gadi ilaaluun hafe*
- Finfinne loon geessanii*
- Hora obaa suun hafe*
- Tullou Daalatii irratti*
- You iin Gullalle hafe*
- Gafrassatti dabranii*
- Koraan Cabsuunis hafe*
- Hurufa boombii irratti*

Jabbille yaasuun hafe

Bara jarri dhufani

Loon keenyas ni dhmani

Iddo Mashashaan dhufe

Birmadummaan is hafe.

ትርጉሙ የሚከተለው ነበር፡-

እንጦጦ ላይ ሆኖ

ለምለሙን መስክ ወደታች ማየት ቀረ።

ከብቶቹን ፊንፊኔ ወሰዶ

ሆራ ማጠጣቱ ቀረ።

በዳለቲ ላይ

የጉሰሴዎች መሰብሰብ ቀረ።

ገፈርሳ ሄዶ

እንጨት መስበሩም ቀረ።

በሁሩፈ ቦምቢ ላይ

ጥጆችን ማገድ ቀረ።

ሰዎቹ እንደመጡ

ከብቶቻችን አለቁ

መሸሻ ከመጣ ወዲህ

የኛ ነፃነት ቀረ።

እነሆ አሁን አዲስ ዘመን ሊወለድ ነው። ከአርባ ስምንት ሰአት በሁዋላ በአሮሚያ ምድር ላይ የነፃነት ርቸር የሚተኩስ ይመስላል። ከተተኩስ የርቸቱን ተኩስ ድምፅ የአሮሚያ ተራሮች እየተቀባበሉ ማስተጋባታቸው አይቀርም ...

- 3 -

«ሀየሎም ... የምስራች!»

«ምስር ብዬ ... ምን ተገኘ?»

ሀወኒ ነበረች የምስራች ነጋሪዋ። ነቀምቴ በተያዘች በሶስተኛው

እለት ገና በማለዳው ካረፈበት ቤት ገብታ ነበር «የምስራች!» ያለችው። በእጅዋ ወረቀቶች ተሸክማለች። የደስታ ፀሀይ ፊትዋ ላይ አንፀባርቆአል። ሆሎም ገፅታዋን አጠናቆ ብቻ ልትቆጣጠረው ባልቻለችው አስደሳች ስሜት መዋጥዋን ተረዳ። «ምን አገኝታ ይሆን?» ሲል አሰበ።

«ምስር ብዩ ሀወኒ ... ምን ተገኝ?»

«እውነተኛ የኦሮሞ ህዝብ ታጋይ ሆንኩ» አለች።

ሆሎም ግራ ተጋባ።

«እስከዛሬ ምን ነበረሽ፤ ሀወኒ?»

«ያንተ ታሪክ ፀሀፊ።»

ደንጋጤ ገፁን አጠናፈረው። ትክ ብሎ ተመለከታት። እንባዋ ጉንጨዋን ባንድ አፍታ አለበሰው። ሆሎም ቃል ሳይተነፍስ ከቆየ በሁዋላ።

«እስኪ ምን እንደተሰማሽ አጫውቺኝ?» አላት።

አጫወተችው።

ታሪክ ፀሀፊነትዋን እርግፍ አድርጋ ትታ የኦሮሞን ህዝብ በተጥታ ለማገልገል የወሰነችው ትናንት ማምሻውን ቢሆንም ስሜቱ የተፀነሰው ግን የኦሮሚያን ምድር ከረገጠችባት እለት ጀምሮ ነበር። ያን እለት የሰራ አካላትዋን የናጠ ህዝባዊ ስሜት ሲያድርባት ታወቃት። ከግንባር ቀደምቶ ታጋዮች ጋር አባይን ተሻግሮ የኦሮሚያን ምድር እንደረገጠች ተንባርክካ መራቱን ሳመች። እንባዋ መራቱ ላይ ተንጠባጠበ። ወላጆቿዋን አሰበች። በንጉሱ ስርአት ፖሊሶች ጥይት ተደብድበው የተገደሉ እምቢ ባዮች። በአሳብ ርቃ ነጉደች። ወገኖቻቸውንና መገደርዋን አስታወሰች። ዋቆ አባዳላ። ቡርቃ። የኦሮሞ ህዝብ። የተዋረደ ህዝብ። ለሀገሩ ባእድ እንዲሆን የተፈረደበት ህዝብ። ለመቶ አመታት በጨቁዋኝ ገዢዎች በትር የተቀጠቀጠ ህዝብ።

በዚያች ደቂቃ የኦሮሞ ህዝብ ከልጆቹ የሚፈልገውን ተመስጣ ማሰብ ጀመረች። በሩጫ ከአለም አንደኛ መውጣት? የኘርፊሰርነትን ማዳረግ መልበስ? በአለም የተደነቀ የታሪክ ፀሀፊነትን ካባ መከናኘብ? እነዚህ ሁሉ መልካም ናቸው። ለሀወኒ ግን አላጠግብ አሉዋት። የኦሮሞ ህዝብ ከዚያም ባሻገር ኑሮውን የሚኖሩለት፤ ችግሩን የሚያዳምጡለት ልጆቹን ይሻል። ከድህነቱ ይወጣ ዘንድ የሚያገዙትን ይፈልጋል። የጣፈጠ አማርኛ ስለቻሉ

ከነፍጠኛው ጉያ ስር ተሸሽገው አብረው የሚያሙትን አይሻቸውም። የኦሮሞ ህዝብ የሚፈልገው ከአብራኩ ወጥተው መልሰው የሚጨቁኑትን፤ የሚዘርፉትንና የሚያዘርፉትን አይደለም። «ነብር ይበጭቅህ አንበሳ?» የሚል ጥያቄ ይቀርብለት ዘንድ አይፈልገም። የኦሮሞ ህዝብ በማንም መባጨቅ አይሻም። የኦሮሞ ህዝብ የሚፈልገው፤ ድህነቱን የሚያስወግዱ፤ ክብሩን የሚያስጠብቁ፤ ትምህርት ቤት የሚገነቡ፤ መንገድ የሚሰሩ፤ ከሊኒክ የሚያንፁ ኦሮሞዎችን ነው። ገንዘቡን እየገፈፉ ቦርጫቸውን የሚያሰሩ፤ የምድሪትዋን ሀብት እየባጠባጡ ጭልጥ ብለው የሚቀሩ፤ ተሸማቀው የሚያሸማቅቁትን ኦሮሞዎች አይደለም የሚሻው። የኦሮሞ ህዝብ የገዘኛ ኦሮሞ ችግር የለበትም። ዝንቶች ማሞልተውታል። ሩዋጮች፤ ጀግኖች፤ ዘፋኞች፤ የአማርኛ ባለቅኔዎች፤ ኘርፊሰርች ሞልተውታል። እነዚህ ሁሉ መልካም ኦሮሞዎች ሊሆኑ ይችላሉ። ሊከበሩ ይገባም ይሆናል። በተጥታ ህዝባቸውን በማገልገል የሚጠቀሰላቸው ተግባር ግን ከቶ አይኖርም። የኦሮሞ ህዝብ ጥያቄ ሲነሳ ስለአለማቀፋዊነት እየደሰኩሩ ራሳቸውን የሚያታልሉ ኦሮሞዎች አያሌ ናቸው። ሀወኒ ከኒያ መሀል መሆን እንደማትፈልግ ነበር የተረዳችው። ኦሮሚያ እውነተኛ የኦሮሞ ህዝብ ልጆችን አጥብቃ የምትፈልግበት ወቅት መሆኑን ነበር የተገነዘበችው። የሆሎምን የጀግንነት ታሪክ ፅፋ ለአለም ስታቀርብ ኦሮሞዎች በሩዋጭነቱ ገና ስም ካለው አበበ ዪቂላ ለይተው እንደማያዩዋት ነበር የተሰማት። ይህን ስታስብ የሰራ አካላትዋ ብርድ የመታው ያህል ተንዘፈዘፈ።

ትናንት ሌሊት ታዲያ ነቀምቱ ላይ ለሚካሄደው ኩንፈረንስ ፅሁፍዋን ስታዘገጃጅ ስለወደፊት ጉዞዋ አጥብቃ አሰበች። የታሪክ ፀሀፊነት ስሜትዋ ጨርሶ እንደሞተ ተገነዘበች። ጥሪዋን አገኘችው። የቡርቃው አድባር የዋቆ አባዳላ አርእድ አንቀጥቅጥ ዲስኩር ወደ ጆሮዋ እየመጣ ተጥለቀለቀ። ኦሮሚያ አዲሱን ጉዞዋን በምትቀድስበት በዚህ ጊዜ ከአንድ ህዝባዊ አላማ ካለው ኦሮሞ የሚጠበቀው ተግባር ወለል ብሎ ታያት። ያለማመንታት - ወሰነች። የግለሰብንም ሆነ የድርጅትን የትግል ታሪክ ለመሰብሰብ የምታደርገው ጥረት እውነተኛ ፍላጎትዋ እንዳልሆነ በጥብቅ ተረዳች። ኦሮሚያን በሚመለከት ቀጥተኛ ጉዳይ ላይ መሳተፍ ቀዳሚ አላማዋ ሊሆን እንደሚገባው ስመነች።

ይህንኑ አጫወተችው - ለሆሎም።

በጋለ ስሜት ነበር የምትናገረው። ሆሎም በጥምና አዳምጦአት ሲያበቃ።

«ትክክለኛ፤ ጤናማና በግሌ ስፈልገው የነበረ ውሳኔ ላይ ነው

የደረሰሽው!» ሲል በሞቀ ስሜት አበረታታት። እውነተኛና ቅን መሆንን ጭምር ነገራት። ጥንካሬዋ ደረጃ በደረጃ መታየቱ ራሱ እውነተኛነትን እንደሚያሳይ አረጋገጠላት። ከዚህ በላይ ግን አልቀጠሉም። ሀወኒ የኩንፈረንሱ ሰአት ደረሰባት። ቀሪውን ማምሻውን እንደሚጨዋው ተነጋግረው በቀጠሮ ተለያዩ።

... ሀወኒ ወደ አዳራሽ በረረች።

በረረች እንደ አሮሚያ ወፎች። ነፃ አለቀፋት... ዘማሪዎች... ንፁህ ልብ ያላቸው ውብ ዘማሪ አለቀፍት...

* * *

ጥሪ የተደረገላቸው እንግዶች በሰአቱ ተገኝተዋል። የነቀምቱ ማዘጋጃ ቤት የሰብሰባ አዳራሽ አልጠበባቸውም። ተሰብሳቢዎቹ በሙሉ አሮሞዎች ናቸው። አብዛኞቹ የነቀምቱ ከተማ ነዋሪዎች ሲሆኑ ጥቂት የዳዴአኦ ታጋዮችም አሉ።

ኩንፈረንሱ በሰአቱ ተጀመረ ...

የዝግጅት ኩሚቴው አስተባባሪ የሶስት ቀን ኘርግራም ማስተዋወቅ ጀመረ። የዳዴአኦ ዋና ፀሀፊ ኩንፈረንሱን በንግግር ይከፍታል። ከዚያም ከምሳ በፊት ባለው ጊዜ የዳዴአኦ ማእከላዊ ኩሚቴ አባል የሆነው ሰለሞን ዲሳለ ድርጅቱን ኘርግራም ያስተዋውቃል። ከምሳ በሁዋላ ታጋይ ሀወኒ ዋቆ «ዳዴአኦ - በነፍጠኛው ላይ ያለው እይታ» በሚል ርእስ አንድ ዝግጅት ይኖራታል። በነጋታው በተመሳሳይ መልኩ ከምሳ በፊትና ከምሳ በሁዋላ «የአሁኑን ቀጣይ ጉዞና የምኒልክ ወረራዎች አላማ ላይ ድርጅቱ ሁለት የማእከላዊ ኩሚቴ አባላት ንግግር ያደርጋሉ። ተሰብሳቢው በማንኛውም ጉዳይ ላይ የመጠየቅ ሙሉ መብት አለው። ሶስተኛው አለት የዳዴአኦ ዋና ፀሀፊ ኩንፈረንሱን በንግግር የሚዘጋበትና የባህል ትርኢት የሚታይበት ይሆናል።

የዝግጅት ኩሚቴው አስተባባሪ የሶስቱን ቀን ኘርግራም አስተዋውቆ ሲያበቃ የዳዴአኦ ዋና ፀሀፊ የመግቢያ ንግግር ያደርግ ዘንድ ወደ መድረክ ጋበዘው።

ዝግጅቶች በተያዘላቸው ኘርግራም ቀጠሉ ...

የማለዳው ኘርግራም ተጠናቆ የተሲያቱ ተጀመረ። ሀወኒ መድረክ ላይ መቅረቡ አላስጨነቃትም። ከመምህርትነት ሙያዋ በቂ የመድረክ ልምድ ቀስጥለች። ይልቁን አሮሞዎች ለመጀመሪያ ጊዜ በራሳቸው ጉዳይ ላይ ለመነጋገር በግልፅ በተሰበሰቡበት በዚህ አጋጣሚ ተሳታፊ መሆን መቻላዋ የፈጠረባትን የደስታ

ስሜት መቁዋቁዋም ነበር ያቃታት።

የአሮሞን ሀዘብ በቀጥታ ማገልገል መጀመርዋን ደግማ ደጋግማ አያሰበች እንደመባነን ያደርጋታል።

አናሉን ጭምር መልሳ መላልሳ አሰበችው። «ምነው አጠገቤ በኖረ» ብላ ተመኘች። በአሮሞ ጥያቄ ላይ ተመሳሳይ አመለካከት እንደሚኖራቸው ትገምታለች። በዋቆ አባዳላና በአይበገሬው የቡርቃ ሀዘብ መካከል ተኩትኩተው በማደጋቸው የዚያን ጀግና ሀዘብ በራስ የመተማመን ባህል መውረስ መቻላቸው ይሰማታል።

ሰአቱ ቀረበ...

«አንግባ!» አላት ሰለሞን።

ተያይዘው ወደ መድረክ ወጡ። ከሺህ በላይ ሰዎች። የአሮሚያ ምድር ሰዎች። ከሁለት ሺህ በላይ አይኖች። ከሙቶ አመት በሁዋላ ለመጀመሪያ ጊዜ በራሳቸው ጉዳይ ላይ በነፃነት ለመነጋገር የተሰባሰቡ አሮሞዎች...

ሰለሞን ስለቀጣዩ አጀንዳ ካስተዋወቀ በሁዋላ ማይክራፎንን ወደ ሀወኒ ገፋው። ሞከረችው! ይሰራል። አላምር ይሰራል።

የተመሰገነ የአሮሞኛ ቁዋንቁዋ በውብ ድምፅ ይፈስ ጀመር - እንደ ዋቢሽቤ ወንዝ...

«ውድ ወገናቼ ... እንኩዋን ለዚህ አበቃን!»

የሀወኒ በራስ የመተማመን ስሜት ገና ከንግግርዋ ጀማሪ ተንፀባረቀ።

«የተሰጠኝ ርእስ 'ዳዴአኦ - በነፍጠኛው ስርአት ላይ ያለው እይታ' የሚል ነው። ትናንት ማታ አንዳንድ አስፈላጊ ነጥቦችን ለማስታወስ ብዬ ማስታወሻ ስይዝ ስሜቱን መቆጣጠር ስላቃተኝ ተንሰቅቅቄ አለቀስኩ። የሆኖ ዘጠኝ አመት ሰው ነኝ። በዚህ እድሜዬ እንደትናንት ማምሺያ ስሜታዊ የሆንኩበት እንድም እላት አልነበረም»

አይኖችዋ በእንባ ቢሞሉም ስሜትዋን እንደምንም ገደባ ቀጠለች።

«...እሰ ሮባን ስንቶቻችሁ ታውቁባቸዋላችሁ?»

ይህን ብላ በአዳራሽ የሞላውን ሀዘብ ከዳር እዳር ቃኘች። ድምፅ አልነበረም። ብዙዎች ይተያዩ ገቡ።

ሀወኒ ፈገግ አለች - ውብ ፈገግታ።

ድምፅዎ እየገባና እየተዋበ መጣ...

«... ደህና! ስለ አርሲው ሮባ ዳዲ ትንቢት ቀስ ብዬ እገልጻለሁ። እኔና እናንተ እርሞዎች ነን። እኔ የአርሲ እርሞ። እናንተ ደግሞ (ሁላችሁም ላትሆኑ ትችላላችሁ) አብዛኛቸው የወለጋ እርሞዎች ናችሁ። ነፍጠኞች ባለፉት ዘመናት ሁሉ ከፋፍለው ገዝተውናል፤ ከፋፍለው ዘርፈውናል፤ ከፋፍለው ገድለውናል፤ ከፋፍለው ሰብእናችንን ሊያጠፉ ሞክረዋል።

እናንት የወለጋ እርሞዎች! በአጋጣሚ የታሪክ ሰው ነኝና ታሪካችሁን ላስታውሳችሁ። የኔና የናንተ አባቶች! (ጥንት ማለቱ ነው) አዳ ነቤ በተባለች ቦታ አብረው ይኖሩ ነበር። አዳ ነቤ ግን ጠበቃቸው። ስለዚህ ሰፊ ምድር ፍለጋ ወደተለያዩ አቅጣጫ ሊገቡ ወሰኑ። የሚሄዱበትን አቅጣጫ ለማወቅም እጣ ጣሉ። የሜጫ ልጆች እድል ወደ ዛሬዎ ወለጋ ሆነ። ተለማዎች በእጣው መሰረት ወደ አዋሽ በላይ ነጉዱ። የኔ አባቶች ደግሞ አርሲና ባሌ ቀሩ። እነዚህ አባቶቻችን ለገዛ ሲሰናዱ ተላቅሰው ነበር። ተማምለውም ነበር። የተማማሉት! ላይረሳሉ! ላይከዳዳ! ላይከፋፈሉ፤ ርስበራስ ላይዋጉ ነበር። ምክንያቱም ይህ ታሪክ በተፈፀመበት ዘመን ምድር ሰፊ ነበረች። ዛሬ ግን ጠባላች። የዝቅዋላው እርሞ የጭላሎውን በቀላሉ ያገኘዋል። ደምቢዶሎ የተወራው በአንድ አዳር አካ ይደርሳል። ለዚህ ነው ዛሬ ግንባር ለግንባር ተገናኝተን በራሳችን ጉዳይ ላይ መነጋገር መቻላችን። አንድ የምንሆንበት ጊዜም ቀርቦአል። ምስጋና ለዋቃዮና ለሀዝባዊው ትግል። በንግግራ መግቢያ እንኩዋን ለዚህ አበቃን! ማለቱ ለዚህ ነው።»

የመድፍ ተኩስ የመሰለ ጭብጨባ አዳራሽ ውስጥ አስገመገመ!

ሀውኒ ቀጠለች።

«... ወደ ተሰጠኝ ርዕስ በቀጥታ ከመዝለቁ በፊት በአፈታሪክና በሰነድ ደረጃ ያለ ታሪካችንን ቀንጨብጨብ ማድረግ እሻለሁ። ስለእርሞ ሀዝብ አመጣጥ በተለያዩ ጊዜያት እንደ አሸዋ የበዙ መላምቶች ተነግረዋል። በፅሁፍም ሰፍረዋል። አብዛኛው በጥላቻና በንቀት የተሞላ ነው። እነዚያን ሁሉም የምናያቸው ሆኖ! የእርሞ ሀዝብ ግን በሺህ ለሚቆጠሩ ዘመናት በምስራቅ አፍሪካ የኖረ ሀዝብ መሆኑን በጥቅሉ ማስተማር ይገባል። እንዲያውም እንዳንድ ታሪክ ፀሀፍት 'እርሞ ጥንታዊ ዝርያና እንጋፋ ተወላጅ መሆኑን፤ ምናልባትም ለበርካታዎቹ የምስራቅ አፍሪካ ሀዝቦች የዘር ግንድ ነው' ሲሉ ያረጋግጣሉ።

እርሞዎች በዋቢ ሸበሌና በጁባ ወንዝ መካከል ቤናዲር በተባለ አውራጃ ለአያሌ አመታት መኖራቸው በእርሞ አፈታሪክ ይነገራል። በዚያ ቆይታቸው ባንቱ ከሚባል ነገድና ከሰማሌዎች ከፍተኛ ጥቃት ይሰነዘርባቸው ነበር። በአካባቢው የሚደርሰባቸው ጥቃት ሲበረታ ደግሞ ወላቡ ወይም አሁን መዳወላቡ ወደምትባለው ውብ ምድር አልፈው አያሌ አመታትን በአካባቢው አሳልፈዋል። በአሰረኛው መቶ ከፍለ ዘመን እርሞዎች አብያ፤ ሀዲ፤ ዳዲ በሚባሉ የባሌ ወረዳዎች ላይ ይኖሩ እንደነበር የሚገልፁ ማሰረጃዎችም አሉ። ይህም ዘመን ለአቢሲኒያዎች የዛጉዬ ዘመን መንግስት ይመስላል። ዛሬ የክፍለሀገር ወይም የጉሳ መጠሪያ ሆነው የሚታወቁት እንደ ከረዩ፤ ወሎ፤ ቱለማ፤ ሜጫ፤ በጠቀስኩት አካባቢ የተወለዱ የእርሞ አያቶች ናቸው። ራያ፤ ቤቶን፤ ኢቱን የተባሉት ልጆችን የወለደው ደግሞ ከረዩ ነው - አያንቱን አግብቶ። ቱለማም አልኮን አግብቶ አብቹን፤ ዳጭን፤ ሶዶን ወልዶአል። በወቅቱ ፈረሰኞች የነበሩት ጀግኖች አያቶቻችን ዛሬ የሰፈሩባቸውን ቦታዎች ሁሉ የሞሉት ኑሮአቸው ሰላማዊ ስለነበር ነው። የአያቶቻችን የአኩዋኑዋር ስርአት ዛሬ ከፖለቲከኞች እንደበት ሁሉ እንደማይጠፋው ቃል 'ዲሞክራሲያዊ ነበር። እርሞዎች በስልጣን ፍለጋ መነሻ ርስበራስ የተገዳደሉበት አንድም ዘመን አልነበረም። ዛሬም እንዲኖር እንሻም!»

እንደገና አዳራሹ በጭብጨባ ተነቃነቀ።

ሀውኒ ግማሽ ሰአት ያህል በእርሞ ሀዝብ ታሪክ፤ ባህል፤ የአስተዳደር ስርአት ላይ ማብራሪያ ከሰጠች በሁዋላ ወደ ተሰጣት ዋነኛ ርዕስ ጉዳይ ዘለቀች።

በነፍጠኞች የዘወትር አጀንዳ ነበር ንግግርዋን የጀመረችው። «ኢትዮጵያዊነት» ኢትዮጵያዊነት በተባለው ካፖርት ስር ስለተሸገው አመለካከት በስፋት ተነተነች። ከኢትዮጵያዊነት በፊት የብሄረሰቡን ስም የሚያነሳውን ሁሉ «ጠባብ! ጉጠኛ! ዘረኛ» የሚል ስያሜ ስለሚያከናውኑት ምክንያት ጭምር አብራራች።

«ይሁን እንጂ እኛ እርሞዎች» አለች ሀውኒ «ዘረኞችና ጉጠኞች አይደለንም። በርግጥ እንደ አመለካከት ጠባብነት ሊከሰት ይችላል። ይህ ባህርያዊ ነው። በቅድሚያ መነሳት ያለበት ግን 'ጠባብነት' መካሰት የለበትም የሚለው ሳይሆን 'ጠባብነት' እንዴት ተከሰተ? የሚለው ነው ሊሆን የሚገባው። ጠባብነትን የፈጠርነው እኛ እርሞዎች አይደለንም። ጠባብነት ተፈጥሮአዊ አይደለም። በጋራ በምንኖርባት በዚህች የምስራቅ አፍሪካ ምድር የዘር ልዩነትና የብሄር ጭቆናን ያመጣው የነፍጠኛው ስርአት ነው።

አብነቶችን እንስተን በዝርዝር እያየን መሄድ እንችላለን።

የነፍጠኛው ስርአት አገልጋይ የነበሩት አለቃ ኪዳነ ወልድ ከፍሌ የሚባሉ አንድ ትምህርተኛ አሉ። ዛሬ በህይወት ያሉ የአማራው ገዢ መደብ አባላት ባለገበት ዘመን ጭምር እኒህን ሰው ያደንቁቸዋል። በአርአያነት ይጠቅሱባቸዋል። እኒህ «ሰመጥር» ሰው ባዘጋጁት የአማርኛ መዝገበ ቃላት «ጋላ» የሚለው ቃል ኦሮሞን ወክሎ ገብቶአል። በነጭ ወረቀት ላይ ሰፍሮ የሚገኘውን ላንብብላችሁ «ጋላ - የማራ ጠላት! ደመኛ! በግና ተኩላ! አማራና ጋላ! ጋሌ በማለት ፈንታ ጋላን ገድሎ ምነው ገለሌ ማለት ነበር» ይላል። ወገኖቹ! ሀላችንም እንደሚገባን ኦሮሞ ራሱን ጋላ ብሎ ጠርቶ አያውቅም። ስያሜው የባእድ ነው። ማንም ቢሆን ኦሮሞ ራሱን «ጋላ» ብሎ የተጠቀመበትን ጊዜና ዘመን በማስረጃም ሆነ በአፈታሪክ ደረጃ ሊያቀርብ አይችልም። ይህን ቃል ነፍጠኞች ራሳቸው የፈጠሩት የኛ ያልሆነ ስያሜ ነው። የእኔ ስም ሀወኒ ነው። ማንም መጥቶ «ሀና» ቢለኝ የኔ ባለመሆኑ ይኩሰኩሰኛል። ስለዚህ አልቀበለውም።»

ምንነቱ ያልታወቀ ማጉረምረምና ሳቅ አዳራሹን ሞላው። ሀወኒ ቀጠለች፤

«... አለቃ ኪዳነ ወልድ ባዘጋጁት መዝገበ ቃላት 'ጋላን ገድሎ ምነው - ገለሌ ማለት ነበር' ሲሉ እነረባቸዋል። 'ጋላን መገደል' ለምን አስፈለገ? ቁም ነገሩ እዚህ ላይ ነው ያለው። የኦሮሞ ህዝብ ከወራሪው የምኒልክ ሰራዊት ጋር ባደረገው ውጊያ በአይበገራነት ስለተጋደለና አልገበረከክ ብሎ ከባድ ጭንቀት አሳድሮባቸው ስለነበር ነው አለንበት ዘመን ድረስ ጥላቻቸውና ርግማናቸው የተከተለን። በወቅቱ በተደረገው እልህ አስጨራሽ ትግል ኦሮሞዎች ተሸንፈዋል። የታገሉትና የተፋለሙት ሲወለዱ ጀምሮ ሊኖራቸው የሚገባውን መብት ላለማጣት ነበር። ዳሩ አያቶቻችን ራሳቸውን የሚከላከሉበት ዘመናዊ መሳሪያ አልነበራቸውም። የአማራ ገዢዎች ደግሞ በእንግሊዝና በፈረንሳይ መንግስታት ይረዱ ነበር። ክርስትናን የማስፋፋት አላማ የነበራቸው አውሮፖውያን የኦሮሞ ህዝብ የሚጨፈጨፍበትን ዘመናዊ መሳሪያ በገፍ አቅርበዋል።»

አለቃ ኪዳነ ወልድ ኦሮሞና አማራን በግና ተኩላ ብለው በምሳሌ አቅርበዋል። የርሳቸው አመለካከት ተሸካሚዎች ደግሞ ዛሬ ሁኔታዎች እንደቀድሞው መቀጠል አለመቻላቸውን ሲረዱ 'ተዋልደናልና ያለፈውን አታንሱ' ይሉናል። መዋለድ ሌላ! ታሪክን ማወቅና መብትን ማስከበር ደግሞ ሌላ። አጀንዳው የመዋለድና ያለመዋለድ ጉዳይ አይደለም። አዎን ተዋልደናል። በጋብቻ ስም ግን ነፍጠኛው የፈጸመውን ግፍ እንዳናነሳ መሞከር አይገኝ ነው።»

«ዳዴአኦ ህዝብና ህዝብን የማጋጨት ግብ የለውም። ነፍጠኞች በኦሮሞ ህዝብ ላይ ገደብ የሌለው ግፍ ፈፀመዋል። ይህ ሀቅ ነው። ይህን ሀቅ መከድ አይቻልም። ለማድበስበስ መሞከሩም ግብዝነት ነው። ሀቅን አውቆና አምኖ ተከባብሮ አብሮ መኖር ብቻ ነው መፍትሄው።»

ጉንደር ሳለሁ አንድ የሚገርም ሁኔታ ገጥሞኝ ነበር። በአንድ ሆቴል ውስጥ ምሳ ላይ ሆኜ ይመስለኛል አጠገቤ ተቀምጠው የነበሩ አንገዶች በወራያቸው መካከል 'ባጫ' የሚለው ስም ስድብ እንደሚመስል ሲያወሩ ሰማሁ። በወቅቱ በለዎቹ ከልብ አዘነኩ። ባዶ ትምህርተኞች አሊያም አላዋቂዎች እንደሆኑ ግልፅ ነበር። ደካሞች ይህን መሰል ነገር ሲናገሩ ብናደምጥ አያውቁምና ልናስተምራቸው ይገባል። መማር የማይፈልጉ ከሆነና በትምህርት የሚያብጡ ከሆነ ደግሞ ደብረብርሀን አካባቢ 'ሽናባቸው' የሚባል አሳፋሪ የለው ስም መኖሩን ገልፀን አገረመንገዳችንን ደግሞ 'ባጫ' የሚለው ስም ለኦሮሞዎች እጅግ ውብ ስም እንደሆነ አጫውተናቸው ማለፍ ይገባናል። ይህን በመፈፀም ፈንታ ለልጁ 'ኩራባቸው' የሚል ስም የሚያወጣ ኦሮሞ፤ በድን ነው! መት ነው!» ጭብጨባው አዳራሹን ደባለቀው። ሀወኒ ቀጠለች፤

«ዳዴአኦ የብሄር ጭቆና መኖሩን ሲያምን አፍአዊ አይደለም። ደርግ እንደፈፀመው ኦሮምኛ ቁዋንቁዋ በራዲዮ በመልቀቅ ብቻ የኦሮሞን ህዝብ መብት መጠበቅ አይቻልም። የኦሮሞ ህዝብ ቋንቋው በፊደል ባለመገንጠል አይደለም የተበደለው። በቋንቋው ያሻውን አለመናገሩ ነው ዋነኛ ችግሩ። በኦሮምኛ እንማር፤ በኦሮምኛ እንዳኝ ነው ጥያቄያችን። ባህልና መብታችን ይከበር፤ ራሳችንን እናስተዳድር ነው ጥያቄያችን። ባለፉት ዘመናት አማርኛ መናገር ለሚቸገረው አንድ ኦሮሞ 'ገመድ አፍ' የሚል ስያሜ ያሸከሙት ነበር - ነፍጠኞች። እስኪ እነርሱ ኦሮምኛ ይናገሩና ይሞክሩት። አማርኛ ማወቅ እንደ አውቀት ተቆጥሮ ባለፉት ዘመናት ሁሉ አፈር ድሜ በልተናል። እድለኛ የተባልን ጥቂቶችም ቁዋንቁዋውን እንደምንም ለመድገ። አማርኛ ሊያገለግለን የቻለው ግን እስከ ስድስተኛ ክፍል ብቻ ነበር። ሰባተኛ ክፍል ላይ ተሸመድምዶ ወገቡን ይዞ ለእንግሊዘኛ አስረከበን። ያን ጊዜ ታዲያ ኢትዮጵያ በምትባለው ሀገር የምንኖር ብሄር ብሄረሰቦች ሁሉ ለእንግሊዘኛው 'ገመድ አፍ' ሆንን።»

ድንገተኛ ሳቅ አዳራሹን አነቃነቀው። ሀወኒ ቀጠለች፤

«የኦሮሞ ህዝብ የራሱን እድል እስከመገንጠል ድረስ በራሱ ይወሰናል' ሲባል 'ከኦሮምኛ ቀጥሎ ሁለተኛ ቁዋንቁዋችን ምን ይሁን?»

ቢባል ጭምር ያሻገን መወሰን እንደምንችል መረዳት አለብን። ምናልባት እውቀትን ለማሻሻል የተሻለ እቅድ ያለውን እንገለገዥን ልንመርጥ እንችል ይሆናል። እዚህ ድረስና ከዚህም በላይ ሙሉ መብት ይኖረናል።

ዳዴሉኦ - ለሀዘቦች ያልተገደበ ሰብአዊና ዲሞክራሲያዊ መብት እንዲሰጥ ይታገላል ስንል የሌሎችን አዘቦች መብት እያፈነ አለመሆኑን ግን በጥንቃቄ መገዘዝ ይገባናል። ምክንያቱም ጊዜው የበቀል አይደለም። ሌላው ተርቶ በክልላችን የሚኖሩ ኦሮሞ ያልሆኑ ወንድሞቻችን በኦሮምኛ ይናገሩ ዘንድ ልናስገድዳቸው አይገባም። የነፍጠኛው ስርአት እኛን አማርኛ እንድንናገር አስገድዶናል። ያንን በግልባጭ መፈጸም አይጠበቅብንም። ያንን ከፈጸምን በቀል ነው። የኦሮሞ ሀዘብ ደግሞ ብቀላ ባህሉ አይደለም። ከጭቁት ያማራ ሀዘብ ጋርም ጠብ የለንም። ነፍጠኝነት ስርአት ነው። ቅድም እንደገለጸኩት 'ኦሮሞ' የሚል ለማችንን 'ጋላ' በሚለው ተክቶ የሚናገር አንድ ማስተካካሻ ለማራ ቢገጥመን ነፍጠኛ ልንለው ከቶ አይገባንም። ያ ሰው አላወቁ ብቻነው። ከስርአቱ መወገድ ጋር በሂደት የሚጠፋ ብጥሰባሽ አመለካከቶች ስሜታዊ ሊያደርጉን አይገባም።»

ሀወኒ አምቦ ውሀ ተጉንጭታ ንግግርዋን አራዘመች፤

«... የነፍጠኞች ትምክህት መገለጫው እያለ ነው። በአንድ ወቅት አልገበረከክ ብሎ ቁምስቅል ያሳያቸውን ጀግና የኦሮሞ ሀዘብ ለማጥላላትና ስም ለማጥፋት ብዙ ተናግረዋል፤ ፅፈዋል። ጥቂቶቹን ለመጥቀስ፤ የኦሮሞ ሀዘብ በ14ኛው ክፍለዘመን ከአሲያ እንደፈለሰ፤ ከዚያም ማዳጋስካር ላይ እንዳረፈ፤ ከማዳጋስካር ደግሞ በሞምባሳ በኩል አሁን ኢትዮጵያ ወደምትባለው አካባቢ መምጣቱን የነፍጠኛው ስርአት ደብተራዎች ፅፈዋል። ይህ ኦሮሞን መጤና ባእድ ለማድረግ የሚደረግ ጥረት ነው።

«... የአማራ ገዢ መደብ ምሁራን እኛን ጋላ፣ ጨካኝ፣ ተኩላ፣ ጭፍራ፣ አረመኔ፣ ከባህር የወጣ፣ ብለውን ሲያበቁ፤ ራሳቸውን ደግሞ አማራ፣ አምሀራ፣ የተመረጠ፣ ነፃነት ያለው ሀዘብ፣ ሀራ - ሀር - ጨዋ፣ ነፃነት ያለው ወገን - አሸናፊ - ድልነሽ - ዋና አለቃ ሲሉ በመዝገብ ቃላታቸው ገልጸውታል። ይህ የምላችሁ በነጭ ወረቀት ላይ የታተመ ነው። እነዚህ ሰዎች አምባገነን ብቻ ሳይሆኑ ቂሎችም ነበሩ። ትምክህታቸውን በሚመስል መንገድ ማንጸባረቅ እንኩዋ አልቻሉበትም። እዚህ ላይ ለያይተን ማየት የሚገባን ቁም ነገር የአማራው ገዢ መደብ ለአማራው ጭቁን ሀዘብ የቆመ እንዳልነበር ነው። የነፍጠኛው

ስርአት ገዢዎች የጠጅ ቤት አግዳሚ ወንበር ላይ ተደርድረው፤ ጠመንጃቸውን እየወለወሉ 'አማራ - ሀራ - ሀር - አም - ሀም - ሀራ - ሲሉ' ነው አድሚያቸውን የገፉት።»

ግማሽ ሰአት የአረፍት ጊዜ ተሰጠ።

በአረፍት ሰአት የኩንፈረንሱ ተሳታፊዎች ሀወኒን ከበው አድናቆታቸውንና ምስጋናቸውን ያጉርፋላት ጀመር።

«በኦሮሞነታችን ከብር እንዲሰማን አደረግሽ» የሚሉ አስተያየቶችን ጭምር አዳመጠች። ይህን መሰሉ ፖለቲካዊ ትንታኔ በመፅሀፍ መልክ ተዘጋጅቶ ለኦሮሞ ሀዘብ ሁሉ ቢዳረስ ጠቃሚ አስተዋፅኦ እንደሚያበረክት ጭምር ገለፁላት።

ከአረፍት በሁዋላ ሀወኒ ካቆመችበት ቀጠለች።

«እኛ የዳዴሉኦ - አሁኒው አባላት አማራ ጨዋ አይደለም፤ ጀግና አይደለም የሚል እምነት የለንም። አማራ ጀግናና ጨዋ ሀዘብ ነው። የዚህ የዘፈን ካሴት ሲገለበጥ ግን ኦሮሞን 'ጨካኝ' አረመኔ' እያለ ማዜም የለበትም ነው የኛ ጠንካራ እምነት።»

ጭብጨባው ከዳር እዳር አስተጋባ።

«የነፍጠኛው ስርአት አራማጆች የኦሮሞን ሀዘብ ከጭቁት የአማራ ሀዘብ ለማጋጨት በአያሌው ጥረዋል። ምክንያታቸው በጣም ገልፅ ነው። ጭቁት የአማራው ገበሬ ከኦሮሞ ሀዘብ ጋር ካልተጋጨ የነፍጠኛው ስርአት ሀይል ያጣል። አይበገሬውን የኦሮሞ ሀዘብ ለመቀጥቀጥ መሳሪያ የሚያደርጉት ከኦሮሞ ገበሬ ያልተሻለ ሀይወት የሚገፋውን ምስኪን የአማራ ሀዘብ ነው። የኛን ሀይል ለመቁዋቁም የአማራውን ገበሬ በባዶ ትምክህት ስማይ ጥግ ሊሰቅሉት ጥረዋል። በኦሮሞ ላይ የበላይነት ስሜት ያድርበት ዘንድ በሀይማኖቱ በኩል ላይተር ሰበካ ያካሂዱ ነበር። ዛሬ በጥንቃቄ ልናጤነው የሚገባን ጉዳይ ቢኖር ታዲያ፤ ነፍጠኞች ለቀበሩት አላሳች መርዝ መጠቀሚያ እንዳንሆን ነው። ጭቁት አማራ ትምክህተኛ ገዢዎች የቀበሩትን የተገኙል መርዝ እንዲገነዘብ ማድረግ አለብን። ያን ጊዜ አጋራችን ይሆናል። ይህን የምላችሁ በሚቀጥሉት አመታት ሳይሆን ወራት ውስጥ ደርግ ወድቆ የኦሮሚያ ሀዘብ ራሱን በራሱ ማስተዳደር እንደሚጀምር ስለማምን ነው።

«... ትምክህተኞች ለይጣናዊ ባህርይ የተላበሱ እኩዮች ስለሆኑ በነርሱ የገታትና የጥላቻ ዝባዝንኬ እየተገፋን የኦሮሞን ሀዘብ ጥቅም በሚጉዳ እኛራሽ መንገድ እንዳንገዛ መምከር አሻለሁ። ከንግዲህ ነፍጠኞች ከፃፉት በላይ ሊናገሩ እንደማይችሉ ከወዲሁ ማመን

አሉብን። ምናልባት በ«ራዕዩ ማርያም» ያሰፈሩትን ብቻ ባነሳላችሁ የትምክህተኞችን መረን የለቀቀና የከረፋ አመለካከት በቅጡ መገንዘብ ያስችላችሁዋል። የአርቶዶክስ ቤተክርስቲያን 'ማርያም የታያት ራእይ' ብላ በ1960 ባሳተመችው በዚህ መፅሀፍ 'ያንዱ ነፍስ፣ በአንዱ ላይ ሲወድቅ አየሁ። እኔም ምንድን ናቸው? ብዬ ልጀን (አየሱስን) ጠየቅሁት። እርሱም 'እራስ መርገም! ደንቆሮ፣ እስላም፣ ጋላ፣ ሻንቅላ፣ ፈላሻ፣ ናቸው። ፈረስ፣ አህያና ግመልን በወሲብ የሚገናኙ... እያለ ይቀጥላል...»

አዳራሹ በድንገተኛ ድንጋጤ ተመታ።

የኩንፈረንሱ ተሳታፊዎች ጆርአቸውን የተጠራጠሩ ያህል እየተዘዋወሩ ርስበራስ ይታያዩ ያዙ። የሰሙትን ባለማመን ወይም የት ነው ያለነው? በሚል ስሜት ግራ የተጋቡ ገፅታዎች ታዩ። ትምክህተኞች በአርሞ ላይ ያላቸው ጥላቻና ንቀት ይህን ያህል የገፋ ኖሮአልን? የሚል ጥያቄ በተሰብሳቢዎቹ ገፅታ ላይ እረብቦ በግልፅ ተስተዋለ።

ሀወኒ ረገብ ባለ ድምፅ ቀጠለች።

«... ትምክህተኞች እነዚህ ናቸው። ተራ መሀይሞችም ናቸው። የአለም ክርስትያኖች ሁሉ የሚቀበሉትን ቃል እንኩዋ ማክበር አልቻሉም። እየሱስ ክርስቶስ እንደነበሩ ዘቅጠ አርሞን የሚሰድብ አድርገው አዩት። የአምላካችን ልጅ የሚሉትን መሲህ ከነርሱ ጋር የጠጅ ቤት ወንጌር ላይ እነረው 'አማራ - ሀራ - ሀር - ሀም' የሚለውን ዜማ ሊያዘፍኑት ሞክሩ። መፅሀፍ ቅዱሳቸውን ወርውረው ሌላ የጥንቆላ ቃል መጻፍ ጀመሩ። አርሞን የሚገቅ እየሱስ ፈጠሩ። ጣኦት አመለኩ። መልሰው ግን እኛን 'ሀይማኖት የለሽ ሊሉን ይሞክራሉ። የነርሱ አምላክ ማነው? እየሱስ? እግዚአብሔር? አይደለም! የነርሱ አምላክ ትምክህተኛው ነው። የባዶ ትምክህተኛው መድረሻ ደግሞ ሄዶ ሄዶ አርሞን ለይቶ የሚገቅ፤ አማራን ለይቶ በሚያከብር እየሱስ በመፍጠር ተጠናቀቀ። ይህ ሀቅ ነው።

ይህ ሀቅ ግን መሀይምነት እንጂ ሌላ ስም ሊሰጠው አይችልም። እኔ በግሌ ትምክህተን ራሱ በሁለት አከፍለዋለሁ። ደንቆሮ ትምክህተኞችና የሰለጠኑ ትምክህተኞች። ጥሎብን ለመቶ አመታት በደንቆሮ ትምክህተኞች ጠመንጃ ስር ወደቅን። ምንም እንኩዋ የትምክህተ ጥሩ ባይኖረውም፤ ዛሬ አርሚያ ነጻነትዋን ስትቀዳጅ ከደንቆሮዎቹ ትምክህተኞች የምትረከበው በሺህዎች የሚቆጠሩ አረቂ ቤቶችን መሆኑ ሲታሰብ ከልብ ያላዝናል። ያንገበግበናል። ይህ በአርሞዎች ላይ ብቻ የደረሰ በደል አይደለም።

ጉጃም ብትሄዱም የአማራው ገበሬ ከአርሞ ገበሬ ያልተሻለ ህይወት ሲገፋ ነው የምታገኙት። ትግራይ ደሞ የከፋ ሁኔታ ታያላችሁ። የትግራይና የአማራ ህዝብ ከነፍጠኛው ያገኙት ገፅ በረከት ቢኖር 'ሰው' መሆናቸው ስለታመነላቸው ብቻ ነው። በተቀረ ሌላው ሁሉ ይው ነው። ዛሬ በጋራ የምንታገለውና መታገል ያለብንም ለዚህ ነው።

ወረቆቶችን ስታገለባብጥ ቆይታ! ደሞ ቀጠለች።

«...ምንጊላክና የነፍጠኞቹ ስርአት የአርሞን ህዝብ ብቻ ሳይሆን የደቡብ ህዝቦች ወገኖቻችን ላይ ጭምር የከፋና የመረረ በደል አድርሰዋል። የወላይታ ህዝብ በማንነቱና በባህሉ የሚኩራ ህዝብ ነበር። ምንም እንኩዋ በወቅቱ በነበረው የጦና አገዛዝ 'ፍትህዊ አስተዳደር' ነበር ለማለት ባንደፍርም የወላይታ ህዝብ በራሱ ሰው መተዳደር መቻሉ አብይ ትርጉም ነበረው። ቢያንስ ህዝቡ በማንነቱ አያፍርም ነበር። መቼም የወላይታ መሪት ለም መሆኑ ይታወቃል። ህዝቡ ጀግናና ቅን ነው። ወላይታዎች በአካባቢው ገናና ነበሩ። በወቅቱ ምንጊላክ ወላይታን ሲወር በህዝቡ ላይ የፈፀመው ግፍ በአይነቱ አጅግ አስቃቂ ነበር ሊባል ይችላል። ጉጃ ያቃጥሉ ነበር። የሚረኩትን ሰው ሁሉ አርደዋል። ህዝቡን ጨፍጭፈው ሲያበቁ እንስሳትን ይወርሱ ነበር። ጦና በተማረከበት ውጊያ ብቻ 18ሺህ እንስሳት ከህዝብ መዘረፉ ተመዝግቦአል። የወላይታ ህዝብ የተበገረው ዘመናዊ ጠመንጃ ከታጠቁ ወራሪዎች ጋር በተራ ጦር በመግጠሙ እንጂ የህልውናው መሰረት የሆነውን ራሱን የማስተዳደር መብቱን ለማስከበር ህዝቡ እጅግ ከባድ መስዋእትነትን ነበር የከፈለው። ነፍጠኞች በጀግናው የወላይታ ህዝብ ላይ የፈፀሙት ግፍ በከብት ዘረፋና በገደላ ብቻ አላበቃም። ሁለት ሺህ ያህል የወላይታ ወጣቶችን ከየጉጃዎቻቸው መንቅረው እያወጡ በባርነት ሸጠዋቸዋል። ይህ ድርጊት የጥንት ታሪክ' ተብሎ የሚተወ አይደለም። በዛሬው የወላይታ ህዝብ አመለካከት ላይ ከባድ ተፅእኖ ማሳደሩ መታሰብና መነገር አለበት። በብሄረሰቡ አባላት ላይ ማንነትን የመሸሽ ዝንባሌ የሚታየው የነፍጠኞች ስርአት በፈፀሙት መረን የለቀቀ ግፍና የስነ ልቦና ጦርነት ምክንያት ነው። ነፍጠኞች! ዘርፈውና ገድለው ወደ መጠብት ቢመለሱ ደግ ነበር። ግን አልሆነም። ሰብአዊና የመግደል ክፉ ልማድ ነበራቸው። አንዳንዶቻችን የወላይታን ህዝብ ታሪክ ባለማወቅ እስከቅርብ ጊዜ ድረስ 'ወላሞ' እያልን ስንጠራቸው ነበር። የወላይታ ህዝብ 'ወላሞ' የሚለውን ስያሜ አለመቀበል ብቻ ሲሆን ቃሉን ሲለማው ጭምር ክፉኛ ይቆጣል። ምክንያቱ ግልፅ ነው። 'ወላሞ' የሚለው ቃል «የ! ላሞ» ከሚለው የመጣ ነው። ነፍጠኞች «ከብቶች ናችሁ! ላሞች ናችሁ» ሊለዋቸው ስለፈለጉ እንደዘበት የብሄረሰቡ አባላት ላይ የለጠፉት የንቀት ስያሜ

ነው። ምኒልክና ነፍጠኞቹ የፈለሰፉትን ይህን ስድብ የሀይለስላሴ ስርአት እንዳለ ተቀብሎ ነበር ያስተናገደው። ደርግም 'ጃንጆር' የሚለውን ስያሜ ተቀብሎ አሁን ድረስ ይጠቀምበታል። 'ጃንጆር' በሚል ስያሜ የሚጠራው ብሄረሰብ ትክክለኛ ስም 'የም' ነው። ጃንጆር የተባሉት ተራራ ላይ ወጥተው ወራሪያቸውን በድንጋይ ስለፈጁት ነው፤ ዝንጆር ለማለት 'ጃንጆር' የሚል ስያሜ ለጥተው ሀዝብን ያህል ነገር በደንታ ቢሰነት የሚያዋርዱት። የነፍጠኛው ስርአት ክርፋት እዚህ ድረስ ጠልቆ ሊሰማን ይገባል። 'ነፍጠኛ' ይህን ያህል ኦርሞ ፈጅተዋል' ስንል መሳሳት የሌለበት አንድ ታላቅ አውነት አለ። የቀረው ግን ከሞት አምልጦልል ማለት አይደለም። ቀረውንም በቁሙ ለመገደል ነው የተሞከረው። አንድን ሀዝብ ደግሞ በቁም ከመሞት የከፋ አደጋ ከቶ ሊገጥመው አይችልም። ግን አልተቻላቸውም። እነሆ የጭቁን ሀዝቦች አመፅ በርትቶ ጠራርጉ እያጠፋቸው ነው። የነፍጠኛውን አመለካከት የተሸከመው የፋሺስት ስርአት ዛሬ በመቃብሩ አፋፍ ላይ ይገኛል።

«እስካሁን የገለፅሁትን የማጠቃለለው የነፍጠኛው ስርአት በኦርሞ ሀዝብ ላይ ብቻ ሳይሆን በሌሎች ሀዝቦች ላይ ጭምር በደል ያደረሰ «ስርአት» መሆኑን፤ በደል ስንል ደግሞ ስለተገደሉ ብቻ ማንጉራጉር እንደሌለብን፤ ከፍተኛ አደጋ የደረሰው ከሞት ተርፈው የሰነደሱና ቀውስ በደረሰባቸው ወገኖቻችን ላይ መሆኑንና በዚያን ጊዜ የተዘራው መርዝ ደግሞ በኛ ላይ ሳይቀር ተፅእኖ እንደሚያሳድር ተገንዝበን፤ ያንን ከፋ ነቀርሳ ነቅለን ለመጣል፤ በቅድሚያ እያንዳንዳችን በግለሰብ ደረጃ በማንነታችን የመከራትን ባህል ማዳበር እንደሚገባን በመግለፅ ነው። ድል የሚገኘውም ሌሎችን በመርገምና በመጥላት ሳይሆን ማንነታቸውን በማክበር ብቻ ነው። እንግዲህ ወገኖቹ ለአዲሱ ጉዞ እንዘጋጅ። እኛ ማንነታችንን ካከበርነው ሌሎች ያከብሩናል። ራሳችን ያልተንከባከብነውን ማንነታችንን ግን ሌሎች ውሀ እያጠጡ ሊከተኩቱልን እንደማይችሉ ማጤን ይገባናል።»

... ውይይቱ በዚህ መልኩ በሰፊው ቀጥሎ ከዋለ በሁዋላ ከተሰብሳቢዎቹ ጥያቄዎች እየተሰነዘሩ ምላሽ ሲሰጥባቸው ቆየ። ሀውኒና ሰለሞን እየተጋዘኑ ማብራሪያዎችን ሰጡ። በውይይቱ ማጠቃለያ ላይ የተነሳች አንድ ጥያቄ ግን በተለየ ሁኔታ ትኩረት ሳበች። ጥያቄውን ያነሳው ነቀምቱ ላይ በመምህርነት በማገልገል ላይ የነበረ አንድ ጉልማሳ የሸዋ ኦርሞ ነበር፤ በኩንፈረንሱ ስርአት መሰረት ስሙን ተናግሮ ሲያበቃ፤

«ሀውሀት የአኩልነትን መንፈስ እስከመጨረሻው ጠብቆ ይሄዳል' ብላችሁ እንድታምኑ ያደርጋችሁ መሰረታዊ ነገር ምንድን

ነው?» የሚል ጥያቄ አቀረበ።

ለሰሞን ምላሽ ሰጠ፤

«... በጋራ የምንገብዘው ተመሳሳይ አላማና ግብ ስላለንና እስካለን ድረስ ብቻ ነው። ስለተማማልን ወይም ስለተዛመድን አይደለም። ሀውሀት በኘርግራም የሚመራ የፖለቲካ ድርጅት ነው። ለትግራይ ሀዝብ የቆመ ድርጅት ነው። ጻዴኩአም እንዲሁ ለኦርሞ ሀዝብ ይሰራል። የሚያማክለን ደግሞ የኢህአዴግ ኘርግራም ነው። በኢህአዴግ ኘርግራም የተቀመጠው አሰራርና አምነት ከተጣለ ግን ኢህአዴግ የሚባል ድርጅት አይኖርም። በተጨማሪ ከደርግ መንግስት መውደቅ በሁዋላ የኢትዮጵያ ብሄር ብሄረሰብ ሀዝቦች ህገመንግስት ያፀድቃሉ። ህገመንግስቱ የኦርሞን ሀዝብ ብቻ ሳይሆን የመላው ኢትዮጵያን ብሄር ብሄረሰቦች ሀዝቦች መብቶች ያከብራል ብለን እናምናለን። የሀዝብ ራስን በራስ የማስተዳደር ዋስትና ሀዝቡ ራሱ ተወያይቶ የሚያፀድቀው ህገመንግስት ነው። የግለሰቦችና የፖለቲካ ድርጅቶች ቅን ልቦና ለማንም ዋስትና ሊሆን አይችልም። እንዲያ ማሰብም ተገቢ አይደለም።»

ለሰሞን ተናግሮ ሲያበቃ ሀውኒ ተጨማሪ አስተያየት ለመስጠት እንደምትፈልግ ገልጻ ቀጠለች፤

«ጻዴኩአ ከሀውሀት ጋር ግንባር ፈጥሮ እየሰራ ይገኛል። ከሀውሀት ተፅእኖ ምን ያህል ነፃ ነው?» የሚል መሰለኝ የወንድሜ ጥያቄ። ጥያቄውን ገልፅ ካደረገው ለምላሽ አያስቸግርም ብዬ ነው። ተሳስቼ ይሆን?»

«ልክ ነው!» የሚል ድምፅ ተሰማ።

ሀውኒ ቀጠለች።

«በቅድሚያ በራሳችን ልንተማመን ይገባናል። 'ተከታይ ነን' የሚል ስሜት ከአእምሮአችን ይውጣ። ይህ አመለካከት እንዴት ሊከሰት እንደቻለ ይገባኛል። የዛሬ አይደለም። የመቶ አመት ውጤት ነው። ጥያቄውን ያቀረበው ሰው ካልተሳሳትኩ ስሙን 'ይታገሱ' ያለ ይመስለኛል። 'ይታገሱ' የኦርሞ ስም አለመሆኑ ሁላችንም ይገባናል። አባቱ ወይም እናቱ የአማራ ስም ለምን እንዳወጡለትም እንረዳለን። ይታገሱ ምናልባት በቀጣዩ ዘመን ስሜን ወደ ህጉስ እንድለውጥ አገደድ ይሆናል ብሎ ቢሰጋም አይደንቀኝም»

አዳራሽ በድንገተኛ ላቅ ከሰሩ የተነቀሰ መሰለ።

ላቅ በቀላሉ አልበርድ አለ። ሀውኒ ፀጥታ ይሰፍን ዘንድ አጨበጨበች። ውካታው ጋብ ይል ጀመር፤

«በእኔ እምነት ይታገሱ ያቀረበው ጥያቄ የኛ ስጋት ሊሆን አይገባም። ለሰሞን እንደገለጸው ከደርግ ውድቀት በሁዋላ አርማያ ራስዎን የምታስተዳድረው በግለሰቦች ወይም በድርጅቶች ቸርነትና ፈቃድ አይደለም። በመሰረቱ ደርግን ጠራርጉ ሊያጠፋው የተቃረበውን የህዝብ ትግልና ቁጣ የፈጠረው ጭቆና እንጂ ስልጣን የማግኘት ፍላጎት አይደለም። በምኒልክ ዘመን የነበሩት የአርሲው ሮባ ዳዲ ዛሬ ጊዜው የኛ አይደለም። አይበገሬነታችንን ግን አሳይተናል። ልጆቻችን ወራሪውን ጠላት አርበድብደው የሚያባርሩበት ጊዜ ግን ሩቅ አይደለም። ያ ዘመን እንደሚመጣ ደሞ እርግጠኛ ነኝ ብለው ነበር። ይህን ያሉት ነብይ ስለሆኑ አልነበረም። ህዝቦችን ለዘልአለሙ በባርነት መግዛት ከቶ የማይቻል እውነታ መሆኑን ስለተገነዘቡ ይመስለኛል። ሮባ ዳዲ እንደተነበዩት የጨቀዎኛ ጊዜ አክትሞአል። የህዝብ ሀይል በርትቶአል። ዛሬ ሀሀት በነፍጠኛው መንገድ ሊቀጥል ቢፈልግ አንኳ አይቻለውም። የአርሞ ህዝብ ያቆመዋል። ዋለልኝ መኮንን እንዳለው ወደድንግ ጠላንም በኢትዮጵያ ውስጥ የሶማሌ ብሄርም ይኖራል። ከሶስት ሚሊዮን የማይበልጠው የሶማሌ ብሄረሰብ ከሆነ ሚሊዮን በላይ ከሚሆነው የአርሞ ህዝብ እኩል መብት ይኖረዋል። ይህን ፅንሰ ሀሳብ ነው ልንገነዘብ የሚገባን። ምክንያቱም ሀሀትም ሆነ ዳዴአኦ እየታገሉ ያሉት በብዛትና በሀይል የሚገኝ የበላይነት ያክትም ዘንድ ነው ብዬ አምናለሁ። ይህ ተቀልብሶ ሌላ መልክ ከያዘ ግን አብረን የምናየው ይሆናል።»

ማሰብ ያለብን ግን የዳዴአኦ ህልውና የሚከበረው በሀሀት መልካም መሆን ወይም አለመሆን ሳይሆን ለአርሞ ህዝብ ባለው ታማኝነት ብቻ መሆኑን ነው። የኢህአዴግ አባል ድርጅቶችን ያሰባሰባቸውም የፀረ ጭቆና አቀዋማቸው ነው። አባል ድርጅቶቹ በመራራው ትግል ውስጥ፤ በመስዋእትነት መድረክ ላይ በአላማ የተሳሰሩ እንጂ ጠላ ቤት ተገናኝተው ማህበር ያቀዋቁዋሙ ታላላቅ እድሮች አይደሉም ...»

አዳራሹን ያናጋው ሳቅ የጀመረችውን ሳያስጨርሳት ቀሪ። ስሜታዊነትዋ ለራስዋም አሳቃት። ሳቁ ፈጥኖ አላባራም ...

በዚያን እላት ማምሻውን ሀወኒ ሆሎም ካረፈበት ጊዜያዊ ማዘዣ ጣቢያ ስትደርስ ያልጠበቀችው ትርኢት ነበር የገጠማት። ቤቱ በኢህአዴግ አመራር አባላት ተሞልቶአል። በሞቀ ወሬ ላይ ነበሩ። በጨለማው ውስጥ ክንፈ ገብረመድህንን እየችው። እጁን እያወራጨ ይናገር ነበር። ከምሳም አለ። አባዱላ ገመዳ፣ አዲሱ ለገሰ፣ አሊ አብራሃም፣ ሀሉም የኢህአዴግ አመራር አባላት ናቸው።

«ግቢ» አላት በጥበቃ ስራ ላይ የነበረው ታጋይ «...አንቺን ኣየጠበቁሽ ነው።»

ዘልቃ ገባች።

የኢህአዴግ መሪዎች ከየተቀመጡበት እየተነሱ የሞቀ ሰላምታ አቀረቡላት።

በምሽቱ ተሰባስበው የሚያወጉት በእላቱ ስለተካሄደው ኩንፈረንስ ነበር። ሀወኒ ስምዋ ሰማይ ጥግ ደርሶ ጠበቃት። የኩንፈረንሱ ተሳታፊዎች በሀወኒ ማብራሪያ መመለጣቸው፤ አቀራረብዋ በእጅጉ ባቢ እንደነበር እያነሱ ሲያወጉ አመሹ።

- 4 -

ግንቦት 13 ቀን፣ 1983 ኩሎኒል መንግስቱ ሀይለማርያም አገር ጥሎ ሸሸ። የአለም ሚዲያዎች ይህንን ርእሰ ወሬ ከዳር እዳር ዘኩት። ትኩረት ወደ ኢትዮጵያ ሆነ። የኢህአዴግ ስም በእያንዳንዱ ኢትዮጵያዊ እየተነሳ ይወገዝና ይወደስ ገባ። ህዝቡ የለውጡን አየር ሙሉ በሙሉ ይተነፍሱ ያዘ። የኢህአዴግን ማንነት በቅጡ የማያውቁ ሳይቀሩ «ከጭራቁ ደርግ የማይሻል ከቶ አይኖርም» በሚል ስሜት ኢህአዴግን በተስፋ ለመቀበል ተዘጋጁ።

ወሬው ባሻው መንገድ ይጉዋዛል ...

የመሀል አገር ሰዎች «የኢህአዴግ ተዋጊዎች አንድ ፍሬ ያካክላሉ» እያሉ አዳነቁ። «የሰላም ጥሪ» የመሳሰሉ ቃላት መደመጥ ጀመሩ። በአገር ውስጥም ሆነ በውጭ የሚገኙ ኢትዮጵያውያን «ሰላማዊ የፖለቲካ ውድድር» የመሳሰሉ ቃላትን ማነሳሳት ጀመሩ።

አዳዲስ ቃላት ፈሉ ...

«ሀሳብን በነፃ መግለፅ» «ሰላማዊ ሰልፍ የመውጣት መብት» የመሳሰሉ ጉዳዮች ከተረሱበትና ከተወረወሩበት ብቅ ብቅ አሉ። «ኤርትራ» ርእሰ ወሬ ሆነች። «የባህር በር ማጣት» የሚያስተክዝ አጀንዳ ነው ሲሉ የሚወተውቱ ሰዎች ተደመጡ። «እናንት አስመሳይ ተኩላዎች! በባህር በር ስም ፈጃችሁን! በኢትዮጵያ አንድነት ስም ጨረሳችሁን! ደማችንን እንደ ሸንኩራ አገዳ መጠጣችሁት! መብቶቻችንን ነፍጋችሁ በራስ የመተማመን ወኔያችንን ስለባችሁት! ሆዳዎች! አሁን ከአባይ ወንዝ የረዘመ ምላሳችሁን ሰብስቡ! በቃችሁ! ጊዜው የጀገና ታጋዮች ነው! ጊዜው የህዝብ ልጆች ነው!» የሚሉ ስሜታዊ ቁጣዎች እዚህም እዚያም አስተጋቡ።

ኢህአዴግ በርግጥም በድል ደጃፍ ላይ ነበር ...

በሰላም በትግል - በፋና ኢህአዴግ - በዘመቻ ቴዎድሮስ - በዘመቻ ቢሉሱማፍ ወልቁጡማ - በዘመቻ ቀለልኝ ጉዞዎቹ የድልን አዝመራ አፍሶ በወርሀ ግንቦት ማብቂያ አዲስ አበባን ቀለበት ውስጥ አስገባት። የኢትዮጵያን መንግስት አስተዳደር በጊዜያዊነት ለመረከብ ተዘጋጀ። ወደ አዲስ አበባ የሚያስገቡ በሮች በሙሉ በቁጥጥር ስር ዋሉ።

* * *

ሀውኒ ዋቆ በዚህ ታሪካዊ ከበባ ላይ መገኘት ላትችል ቀረች። በዳግም የአምቦ ማጥቃት በክላሽንኩቭ ጥይት ተመታች። ሆሎም ይህን ክፉ ዜና ሲሰማ በእጅጉ ደንገጠ፤

«ተሰዋች!?» ሲል ጮኹ።

አለመስዋትዋን ገለጡለት። ወዳለችበት በርሮ ሲደርስ ወደነቀምቴ ሊወሰድዋት መኪና ላይ ሲጭኑዋት ደረሰ።

«ሀውኒ!»

ፈገገ አለች - የደከመ ፈገገታ።

አይኖችዋ ግን ብሩህ ነበሩ። ሆሎም ወደ ታጋዩ ሀኪም ዘወር አለ፤

«አንዴት ናት?»

«ሆድዋ ላይ ነው። ደህና ናት። ደም ግን ፈለክታል!»

«አትረበሽ!» አለችው - ሀውኒ «... ደህና ነኝ።»

«ወደፊት አትሰራ ብዬሽ ነበር» ሲለ አልጉመጉሙ።

«ሆሎም!» አለች።

መልስ አልሰጣትም።

ያንኑ ሲጋራውን ላይ በላይ እየማገ ተወራጩ።

«አንድ ግጥም ልንገርህ?»

አሁንም መልስ አልሰጣትም።

የመኪናዋ ሞተር ሲቀሰቀስ ሆሎም ተጠገቶ ጉንጭዋ ላይ ላማት።

በጆሮዋም፤ «እርሞዎች ይፈልጉኛል። መሞት የለብሽም» አላት።

* * *

... አዲሳባ ተከባለች።

የአዲስ አበባ በሮች በታጋዮች ታጥረዋል። አዲስ አበባን የከበበውን ጦር አማክለው የሚመሩት ማዘገፍ ጣቢያቸውን ለገዳዲ ላይ ያደረጉት ጻድቃን ገብረተንሳኤና አበበ ተክለሀይማኖት (ጆቤ) ነበሩ። ታምራት ላይኔ መለስ ዜናዊን ተክቶ በበላይነት ይመራል። በየበሮቹ ያሉት የኢህአዴግ ከፍተኛ አመራር አባላት የመጨረሻዋን መመሪያ ከሰገዳዲ ይጠብቃሉ። በደብረዘይት መንገድ ሳሞራ የኑስና በረከት ስምዖን፤ በአምቦ ሆሎም አርአያና አለምሰገድ ገብረአምላክ፤ በሰገዳፋ ምግብና ገብረኪዳን እንዲሁም ሀይሌ ጥላሁን፤ አዲሱ ለገሰ፤ ባጫ ደበሌ እና ሌሎችም የማእከላዊ ኩሚቴ አባላት አዲሳባን አሻግረው እያማተሩ፤ የጦርሜዳ መገናኛ ሬዲዮናቸውን ከበዋል።

ሰዩ አብርሀ ትግራይ - ሀገረ ሰላም ነበር። መለስ ዜናዊ ለንደን። በአሜሪካ የውጭ ጉዳይ መስሪያ ቤት የአፍሪካ ጉዳይ ሀላፊ ሚስተር ሽርማን ኩሆን ደርግ፤ ኢህአዴግና አነገን ለማደራደር በጠራው ስብሰባ ላይ ለመገኘት ከትግራይ በረሀ ወደ ለንደን አቅንቶ እዚያው ነበር። ሰዩ ከሰገዳዲና ከሰገደን ያለማቀዋረጥ ግንኙነት ያደርጋል። አይሮኻላኖች አዲሳባ ላይ እንዳያርፉና ካዲሳባም እንዳይነሱ የኢህአዴግ መሪዎች ጥብቅ ትእዛዝ በመስጠታቸው እያንዳንድዋ ደቂቃ ትንፋሽ ታላጥራለች። የአለም ሚዲያ ትኩረት አዲስ አበባ ዙሪያ ላይ አነጣጥሮአል። አዲስ ነገር ሞልቶአል። ደግና ክፉ አዳዲስ ነገሮች ...

ወሩ ወርሀ - ሙዋርት ነው።

አዲሳባ የሞቃዲሾና የሞናሮቪያ እድል እንደሚገጥማት ሁሉም ተንብዮ አብቅቶአል። የሰጋት ወሬ የእያንዳንዱን ኢትዮጵያዊ ጆሮ የሚያቃዋልበት ጊዜ ነበር። የኢህአዴግ ባላንጣዎች የራስን እድል በራስ የመወሰን መብት - እስከመገንጠል የሚለው አንቀፅ ተግባራዊ ከሆነ ኢትዮጵያ የምትባለው ሀገር እንደሚያከትምላት እየወተወቱ የድፍን ኢትዮጵያን ሀዝብ አስጨነቁ። መገንጠል በኤርትራ እንደማያበቃ፤ የኦሮሚያ ጉዳይ ራሱ ያለቀለት መሆኑን አወጁ። ሻእቢያና ወያኔ ኢትዮጵያን የማጥፋት ድብቅ አጀንዳ አላቸውና የኢትዮጵያ ሀዝብ ሆይ አይንህን ክፈት ሲሉ አስጠነቀቁ። በዚህ ሰሞን ታዲያ የኤርትራ ሀዝብ ታጋዮች መሪ አሳይያስ አፍወርቂ ስለ ተቃዋሚዎች ተጠይቆ አንድ አጭር ምላሽ ሰጠ።

«... ውሾቹ ይጮሁሉ... ግመሱ ጉዞውን ቀጥሎአል።»

* * *

... አዲሳባ ተከባለች።

እለቱ ግንቦት 19 ቀን ነው - 1983:: በወታደራዊ የሰአት አቆጣጠር 16:30:: የኢህአዴግ ዋና ፀሀፊ የመለስ ዜናዊ መልእክት የሀውሀት አመራር ዋሻ ከሚገኝበት ሀገረሰላም ደረሰ - በሳተላይት:: መልእክቱ የሰንደኑ ድርድር መፍረሱንና የመጨረሻው ዘመቻ እንዲፈፀም የሚያዝ ነበር - ዘመቻው ጋጋን:: ስዩ አብርሀ ከሰንደኑ ጋር ተገናኘ:: እና አጭር መመሪያ::

ሰንደኑ ከፍተኛ ኩረብታ ላይ የነበረው ጸድቃን ገብረትንላኪ በጦር ሜዳ የመገናኛ ሬድዮው በየቦርቶ ያሉትን ኩማንደሮች ይፈልግ ጀመር::

እነሆ ... ወገን ከማለቱ በፊት ዘመቻው ጋጋን ይጀመራል:: ከሚቀጥለው ቀን ጀምሮ በኢትዮጵያ ላይ በአይነቱ ልዩ የሆነው ጋጋን መታየቱ የማይቀር ነው:: ውጋጋን መታየት ሲጀምር ደገሞ የኢህአዴግ ሬድዮ አብዛኛው ሀዝብ በድል አብላሪነት የሚያውቁትን «የሰሜን ኩከብ» የተሰኘውን የትግል ሜዳ ዘፈን ለመጨረሻ ጊዜ ያስደምጣል:: ለመጨረሻ ጊዜ ...

ሰማዩም

የኦሮሞዎች ነው

ምእራፍ አስር

- 1 -

የኢህአዴግና የኦሮሞ ተዋጊዎች የደርግን ሰራዊት እንደ አቡዋራ አባነት:: የኦሮሞና የኢትዮጵያን ምድርም ከጥግ እስከ ጥግ ነፃ አወጡዋቸው:: ሊማረክ የፈቀደውን ማረኩት:: አሻፈረኝ ያለ በደረቱ ሙሉ ጥይት ታቀፈ:: እጅግ አብሪተኛ የነበሩትና ራሳቸውን ከፈጣሪ በላይ የሰየሙት የደርግ ሹማምንትም በራዲዮ የተደረገላቸውን ጥሪ ያለማወላወል ተቀብለው ወደ ወህኒ በሰልፍ ሲገቡ በኢትዮጵያ ቴሌቪዥን ለሀዝብ ታዩ::

በርግጥ የጦር መሳሪያው ጦርነት አልቀለል:: ሰላማዊው

የትግል መድረክ ግን ተከፍቶአል። ሆኖም የጦር መሳሪያው ትግል ስለማለቁና ሰላማዊ መድረክ ስለመከፈቱ እርግጠኛ ያልሆኑ አያሌ ነበሩ።

በተለይም በብሄር መደራጀት የፈጠረው ስጋትና ውዥንብር ማንኛውም ዜጋ ጆርውን አንቅቶ የሚከሰተውን እንዲያዳምጥ አድርጎታል። ከዚህ ቀደም እምብዛም በግልፅ ያልተሰሙና ያልተለመዱ ስሜቶች በአደባባይ ፀሀይ ሞቁ። የአማራነት ... የአሮሞነት ... የትግራይነት ... የወላይታነት ... ስሜቶች፤ እንደሰደድ እሳት ይያያዙ ጀመር።

* * *

አስመራ ከተማ በታላቁ ቤተመንግስት በተዘጋጀው ልዩ የራት ግብዣ ላይ አኖሎ ዋቅ የተከበረ ስም ይዞ ተገኝቶአል። የኤርትራ፣ የኢህአዴግና የአነግ ከፍተኛ ባለስልጣናት የግብዣው ተሳታፊዎች ነበሩ። ግብዣው የኤርትራ ህዝብ ለነፃነቱ ያደረገው ትግል በድል መጠናቀቁን አስመልክቶ እንደተዘጋጀ ይነገር እንጂ ድብቅ ተልእኮ እንዳለው ግልፅ ነበር። ይህን በመሰሉ የመገናኛ መድረኮች በርካታ ቁምነገሮች እንደሚፈፀሙ ፖለቲከኞቹ አሳምረው ያውቃሉ። የዚህን ግብዣ ትኩሳት የጨመረው የኤርትራው ኢሳይያስ አፍወርቂ፣ የኢትዮጵያው መለስ ዜናዊ እንዲሁም የአሮሞ ነፃነት ግንባር መሪዎችና ታላላቅ ዲፕሎማቶች በመገኘታቸው ብቻ ሳይሆን ወቅቱ ራሱ በርካታ ውዥንብርና አከራካሪ ሀሳቦች ያሉበት በመሆኑ ነው። በግለሰብ ደረጃ ከሰሜን አሜሪካና ከአውሮፓ ተጠርተው የመጡ ምሁራንም ጥቂት አልነበሩም።

የኢህአዴግ ሰዎች የእንግዶቹን አመለካከት ይፈትሻሉ። ብቃታቸውን ይገመግማሉ። እንግዶች ከቦታ ቦታ እየተዘዋወሩ እንደልብ እንዲያወጡ ሲባል በግብዣው አዳራሽ ጥቂት መቀመጫዎች ብቻ ነበሩ። ይህም ትኩሳቱን አናረው። ማንም ሰው ወደ ኢሳይያስም ሆነ ወደ መለስ ጠጋ ብሎ ማዳመጥና ሀሳብ መሰጠር ይችላል። የሁለቱ ሀገሮች የፀጥታ ሰዎች ረጃጅም ጆርዎቻቸውን የቀሰሩበት፤ አይናቸውን እንደባውዛ ያበሩበት ግብዣ ነበር።

አኖሎ ዋቅ ለወጣትነቱ የሚሰማው ቀላል ጃኬት ለብሰአል። ጂንቶኒኩን እስኪደጋግም ድረስ እጅግ ቀላል ጉዳዮችን ከተለያዩ የፖለቲካ ሰዎች ጋር ሲጨዋወት ቆየ። በተለይም በአስመራ ስለፈፀመው ጀብዳ የኢህአዴግ ሰዎች ሲያነሱለት «እንዴት አወቁ?» የሚል ግራሜ ሳያሳድር አልቀረም።

የተፈፀመውን ሁኔታ እንደዋዛ ማብራራት ሲጀምርም አድማጩ ከሁለት ወደሶስት እያለ ይለፋ ጀመር። አብርሃ ፀሎት ዊስኪ የሞላ ብርጭቆውን ይዞ ድንገት ከተፍ ሲል አኖሎ ንግግሩን ጎታ አደረገ። አብርሃ እንደደረሰ ይቅርታ እንኩዋ ሳይጠይቅ ጣልቃ ገብቶ የአኖሎን አጭር ግለ ታሪክና ጀብዳ ያምበለብለው ያዘ። በአለም ላይ ከዚህ በላይ ጀብዳዎች እንደሚፈፀሙ አብርሃ ፀሎት ካብራራ በሁዋላ «የአኖሎን ልዩ የሚያደርገው ግን በዚህ አይነት ሙያ ምንም ስልጠና ባለመውሰዱ ነው» ሲል አወደሰው።

«አንድ ጊዜ ላቁዋርጣችሁ!» አለ አንድ ሰው።

ገፁ ላይ ግርማ ሞገስ የሚነበብበት፣ ጠይም፣ ሽበት የወረረው ሙሉ ሰው ሲሆን የለበሰው ግራሜ ሱፍ ሰውነቱ ላይ ተስማምቶአል። ንግግሩን በርጋታ ጀመረ

«ወንድሜ በቅድሚያ ብንተዋወቅ!» አለው አኖሎን።

«አኖሎ ዋቅ» አለ።

«ዶክተር ቡልቻ ዋቅጋሪ እባላለሁ። የOLF ሰው ነኝ» ካለ በሁዋላ «... እስካሁን ሰላንተ የተነገረውን ታሪክ እንደማይምጠው ከሆነ፣ ጀርመን ሀገር ተምረሃል ... ከዚያም እንደማንኛውም ቅን ዜጋ ኢትዮጵያ የምትባለዋን ሀገርህን ለማገልገል ብለህ ተመለስክ። ተያይዘም አርሲ - ቡርቃ ያሉ አሮሞዎች አመፅ ሲያነሱ ውስጥህ ተዳፍና የነበረው የፖለቲካ ወይም የብሄርተኝነት እሳት ተጫረ። ቢጫርም ግን የትላይ ማቀጣጠል እንደነበረብህ አልገባህም። ሁዋላ የደርግ ሰዎች ሊተናኮሉህ ሞከሩ። ይህ ግን አልተስማማህም። የላቀ ጀብዳ ፈፀመህ አላገጠህባቸው አመለጥክ። እንደ ቺ ጉቤራም ለሌሎች ህዝቦች አርነት ታገልክ። ማለትም ለኤርትራ። ይህ ሁሉ እጅግ ድንቅ ታሪክ፣ የሚያኮራ ተግባር ነው። እዚህ ያለው ሁሉ ይህን ወጣት ከልብ እንደምናደንቀው ይሰማኛል ...»

ዶክተር ይህን ብሎ በአኖሎ ዙሪያ ያሉትን ሁሉ ገረመመ። ከዚያም ቀጠለ። «... በዚህ መቼም እንስማማለን። ልጅ አኖሎ፣ አሁን እንደማየው ግን ያለፈ ታሪክህ መልሶ ለራህ የመሰጠህ ይመስለኛል። እዚህ ላይ ተቃዋሚህ ነኝ። አንተ አሮሞ ነህ። እንደ አሮሞነትህ ግን ወገኖቻህን የሚያኮራ ተግባር እስካሁን አልፈፀምክም። ጀብዳ አያኮራም። የሚያኮራው ህዝባዊ ተግባር ነው። የደርግን ደምበገጥን ጅኔራሎች አታለልክና ምን ይጠበስ? ይሄ ለአሮሞ ህዝብ ምን ነው? ቡርቃ ያሉት አሮሞዎች አስመራ ላይ የፈፀምከው ጀብዳ ቢነበብላቸው የሚያጨበጭቡልህ ይመስልሃል? ስለ ዝምተኛው ቡርቃም የነገርክን የሚመስጥ ተረት አለ። ዋቅ አባዳላ ቡርቃ

እንገቱን ስለደፋብት ምስጢር ያወረሱህን ታሪክ አጫውተኸናል። እና ቡርቃ እንገቱን የደፋው ጀግና አሮሞ! ጀብደኛ አሮሞ ባለማየቱ ይመስለሃል? በግለሰብ ደረጃ ጀግና የነበሩ አሮሞዎች ሞልተዋል። አንዱ ራስ ጉብና ነው። ራስ ጉብና ለአሮሞ ህዝብ አልሰራም እንጂ ጀግና ጀግና ነበርኩ። የቡርቃ ወንዝ ታዲያ በራስ ጉብና ጀግንነት ተማርኩ ለምን ቀና አላለም? አሮሞው አበበ በተላ በሩጫው አለምን ጉድ ሲያሰኝ ቡርቃ ለምን እንዳቀረቀረ ቆየ? አብዲላ አጋ ፋሺስት ጣሊያንን ሲያንቀጠቅጥ ቡርቃ ለምን ከዝምታው አልተላቀቀም? ለዚህ ጥያቄ መልስ አፈልጋለሁ።» ብሎ ፈገግ አለ።

ዊስኪው ይዞራለ። ጂን ቶኒኮ ይቀዳል። ጣፋጭ ብስኩት ይሽከረከራል።

በአናሌ ዙሪያ ያሉት የተለያዩ አመለካከት ያላቸው የፖለቲካ ሰዎች እርስ በርስ ይተያዩ ጀመር። አናሌ የወረደበትን የወቀላ ደፍ በትእግስት ካዳመጠ በሁዋላ፤

«እኔ የፈጸምኩት ተግባር ለአሮሞ ህዝብ ጥያቄ ምላሽ ይሰጣል አላልኩም። ይህ ማንኛውም ሽው ስለገጠመች እንደሚያወጋው ድንገት የተነሳ ቀላል ጨዋታ ነው። የአሮሞ ህዝብ ምን ይፈልጋል? የሚለው ጥያቄ ሌላ አጅንዳ ነው። የአሮሞን ህዝብ ጥያቄ አስመልክቶ የግል አቋም እንደሚኖረኝ ግን ዶክተር ቡልቻ የሚሰቱት አይመስለኝም።» ብሎ ፈገገ ካለ በሁዋላ «... የሆነስ ሆነና የቡርቃ ህዝብ ቁጣ ምን ይመስል እንደነበር ቅድም አጫውቼያችሁዋለሁ። ምርጫ ስልገባ ለ... ወገናቼ ከከንቱ እልቂት እንዲተርፉ! የቁጣቸው ነበልባል ላይ ስለቸለሰኩት ቀዝቃዛ ውሀ ጭምር በግልፅ ቅድም ገልጫለሁ። ለአሮሞ ህዝብ እንደሚታገል ከገለፀ እንኩዋ ሆያ አመት የተጠጋው OLF ይህን ሁሉ አመታት ምን ሲሰራ እንደከረመ ያስረዱኛል?»

ሳቅና ጉምጉምታ ተከተለ።

አናሌ ሞቅታ ተሰማው። ዶክተር ቡልቻ ግን የዋሃ ሰው አይደለም። የአናሌን ጥያቄ በቀልድ ሊያልፍ ሞክረ። አጠገቡ የነበረውን ሰው ገርመም አድርጉ ...

«የኢህአዴግ አሮሞዎች 'OLF' ን መውቀስ ስለሚያስደስታቸው ለዚህ ጥያቄ በቅድሚያ ማብራሪያ ይሰጡ ዘንድ እድሉን ለእነርሱ ከሰጠን በሁዋላ እኔ ብናገር ሳይሻል አይቀርም። አይመስልህም እንዴ ኩምላ!» አለው።

አናሌ «ኩምላ» ወደተባለው ሰው ተመለከተ። ጉልማላ

ነው። ጠይም። የሚናገር አይመስልም። ሊያዳምጥ ነበር የቆየው።

ኩምላ ቀላል ፈገገታ አሳይቶ ገግግር ጀመረ፤

«የዳዴሉአም ሆነ የኢህአዴግ አሊያም የአነግ ታሪክ ግልፅ ነው። አንዱ ትግሉ ተሳክቶለት ሊሆን ይችላል። ሌላው እንደታሰበው ላይገፋ ቢችልም በትግል ጀግንነት አክብሮት ሊቸረው ይችላል። ዞር ዞር ለተሳካትም ሆነ ላልተሳካት የተለያዩ ምክንያቶች ሊሰነዘሩ ይችላሉ። ምክንያቶቹ ላይ ላንግባ እንችላለን» ካለበሁዋላ እንደወዛ ገግግሩን አራዘመ።

«... ወደፊት ለምናደርገው ለማጭ ትግል ግን ያለፈ የትጥቅ ትግል ታሪካችን ብቻውን ድል አያመጣልንም። በቀጣዩ አመታት የአሮሞ ህዝብ በፈጸምነው ጀብደ ላይ ማርክ ለመስጠት ጊዜና ፍላጎት የሚኖረው አይመስለኝም። አለታዊና ተጨባጭ ድርጊታችንን ማየት ይፈልጋል። አንድ ህዝብ ሃምሳ አመት ታግሎ ነፃ ያወጣውን የፖለቲካ ድርጅት አልፈልገህም ሊለው ይችላል። በርግጥ ህዝብ ያልደገፈው ታግሎ ያሸንፋል ወይ? የሚለው ራሱ አከራካሪ ሊሆን ይችላል። ህዝቡ መስሎት ወይም ምርጫ አጥቶ ደገፈ ቢባል እንኩዋ አሸናፊው የፖለቲካ ፓርቲ ከድል መልስ ለህዝቡ ተጨባጭ ለውጥ ካላመጣ ህዝቡ አሸንፏል ሊጥለው ይችላል። ስለዚህ አነገና ዳዴሉኦ በታሪካቸው ላይሆን በተጨባጭ ድርጊታቸው በሚታገሉለት ፕሮግራም የሚመዘኑ ይመስለኛል። ይልቁን ግን አናሌ ስለ ቡርቃ አርሶ አደሮች የገለፀው ታሪክ በጣም መስጠኛል። ይህን መሰል የህዝብ ስሜቶችና ታሪኮች ተሰፋ ያሳድራሉ...» ሲል አሳረገ።

የኩምላ ገግግር ውጥረቱን አረገጠው። በአናሌ ዙሪያ የተሰላሰቡት እንግዶችም ቀስቀስ ተበታተኑ።

ዶክተር ቡልቻም በሌላ ሰው ተጠርቶ ገለል አለ። በመጨረሻ አናሌ፣ አብርሃ ፀሎትና ኩምላ ቀሩ።

አብርሃ ፀሎት ወደ ኩምላ እያመለከተ፤

«የኢህአዴግ ስራ አስፈጻሚ ኩሚቲ አባል ነው» ሲል ለአናሌ አስተዋወቀው። ከዚያም ትቶአቸው ዘወር አለ። አናሌና ኩምላ ብቻቸውን ቀሩ።

አናሌ ነበር ጨዋታ የጀመረው፤ በአሮሞኛ።

«የሀውሀት ጥገኛነታችሁን! እንደ አመራርም ብቃት የሌላችሁ መሆናችሁን አንስተው የሚወቅሱዎችሁ አሉ» አለው በርጋታ።

ኩምላ ፈገገ አለ፤

«የሚገርመኝ ባይወቅሱን ነበር። የዳዴኦሉኦ አላማ በፕሮግራሙ ተቀምጧል። ያን ዓይነት መነጋገር ይቻል ይመስለኛል። በተቀረጸ ግን የሰው ሀይልን በተመለከተ አሁን ያለው አመራር የመሪነት ቦታውን በርስትነት አልያዘውም። የሰው ሀይል ይለዋወጣል። ፕሮግራሙ ግን ዘላቂ ነው» ካለ በሁዋላ «አይተኸዋል ፕሮግራሙን» ሲል ጠየቀው።

አኖሌ በአምነታ ራሱን ነቀነቀ።

«አንዴት አየኸው ታዳያ?» አለ ኩምሳ ጉዋግቶ።

«ጥሩ ነው» አለ አኖሌ «... በርግጥ በአንዳንድ ነጥቦች ላይ ልዩነት አለኝ። በተለይ አደረጃጀት ላይ»

«አልገባኝም» አለ ኩምሳ።

አኖሌ ሩቅ ሲያስብ ቆየና።

«መልካም! የዳዴኦሉኦ ፕሮግራም ጥሩ ነው። በትጥቅ ትግሉም መጠነኛ ልምድ አካብቶአል። ሆኖም ዳዴኦሉኦ በርግጥ የአሮሞን ህዝብ ያለተፀለገና በማገልገል ላይ መሆኑን በተጨማሪ ራሱን እንዲመዘን፤ ውስጣዊ ጥንካሬውንም ከራሱ ያገኝ ዘንድ ለምን ከኢህአዴግ አባልነት ራሱን ነፃ አያደርግም?»

ኩምሳ ለጥቂት ሰከንዶች በዝምታ ቆይቶ ምላሽ ሰጠ።

«ከኢህአዴግ አባልነት መውጣት ይቻላል። ግን ለምን? በቂ ምክንያት ያስፈልጋል።»

«ሁለት ምክንያት ልስጥህ» አለ አኖሌ «የመጀመሪያው ኢህአዴግ ማለት ከፍተኛ አቅም ባላቸው የትግራይ ሰዎች እጅ ያለ ድርጅት ነው። ስለዚህ የዳዴኦሉኦ ታዛዥነት አይቀሬ ይሆናል። በራስ የመተማመን ወኔያችሁ እየሙዋሙዋ ይሄዳል። እያስፈቀዳችሁ የምትሰሩ ከሆነ አታድጉም። የአባላቱ አስተሳሰብ ይቀጭጭና ድርጅቱ የአሮሞን ህዝብ በአገባቡ የማገልገል አቅም እንዳያጣ አስጋለሁ።»

ኩምሳ በፈገገታ ተጥለቅልቆ ነበር ለምላሽ የተዘጋጀው!

«ውድ አኖሌ...» ሲል ጀመረ «... የሰነዘርከው አስተያየት በቅንነት ለአሮሞ ህዝብ ከማሰብ የመጣ ነው ብዬ ከልብ እምናለሁ። ስጋትህ ግን እውን እንደማይሆን አንዳንድ መረጃዎችን ልስጥህ። የመጀመሪያው የኢህአዴግ አሰራር ነው። በአገራችን ፕሮግራሙ ላይ ያስቀመጠውን ሁሉ ሳያዛኝ፤ በመፈፀም ላይ የሚገኝ የፖለቲካ ድርጅት ቢኖር ኢህአዴግ ብቻ መሆኑን አረጋግጥለሁ። እኛ

የኢህአዴግ አባላት የብሄር ብሄረሰቦች መብት ሰንል፤ ሰብአዊ መብት ሰንል፤ ዲሞክራሲያዊ መብቶች ሰንል አፍአዊ አይደለም። የኢህአዴግ አባላት ትልቁ ሀብታቸው ነፃነታቸው ነው። እምነታቸውን ያለመሸማቀቅ ማራመድ መቻላቸው ነው። ወደፊት ኢህአዴግ ወይም ሀወሀት የአሮሚያ የውስጥ ጉዳዮች ላይ እጃቸውን እያስገቡ እንዳሻቸው ሊያሸከረከሩ የሚችሉበት እድል ከቶ አይኖርም። ምክንያቱ ህግ ስለማይፈቅድ ብቻ አይደለም። የሀወሀት ትግል ራሱ የራስን መብት ለማስከበር የተደረገ ተጋድሎ በመሆኑ ነው። ራስን አለማስተዳደር የሚያስከትለውን አደጋ የሀወሀት ሰዎች ከማንም በላይ ያውቁታል። የኢትዮጵያን ህዝብ ከኢህአዴግ ታጋዮች በላይ ቀርቦ የማያውቅ አለ ብትለኝ ላሳር ነው። ከዚህ ሁሉ በላይ ደግሞ ህገ መንግስት ይኖራል። የአሮሞ ህዝብ የወሳኝነት መብቱን በህግ ካረጋገጠ፤ ስልጣን በህዝብ እጅ ከሆነ በሌሎች ህዝቦች ላይ ለመፈንጨት የሚሻ ሀይል ሁሉ የግድ ይዳከማል። አሁን የምናወጣው ህግና የሚተገበረው አሰራር ነፍጠኛውን ለማዳከም ብቻ አይደለም - የሚያገለግለው፤ የዘመናችን ማገኛውም የፖለቲካ ሀይል ጨቁኞች ፍላጎቱን በስራ ላይ እንዳያውል የሚቆጣጠር ህግና አሰራር ነው የሚኖረው። የኢህአዴግ ሰዎች ባብዛኛው እድሜያችንን ያጋመስን ነን። ትውልድ ያልፋል። ትውልድ ይተካል። ለኢትዮጵያ ብሄር ብሄረሰቦች ህዝቦች የሚቀርላቸው ፀጋ ህጉ ነው። ጉዳዮችን በዚህ መልኩ ሰፋ አድርገን ማየት አለብን። ዛሬ በስራ ላይ የሚውለው ህግና አሰራር ወደፊትም የአሮሞ ህዝብ በጨቁኞች ቀንበር ስር እንዳይወድቅ የሚጠብቀው ዋስትናው ይሆናል ብለን ነው የምናምነው። ለአሮሞው ብቻ አይደለም። ለጋምቤላ፣ ለትግራይ፣ ለአማራ፣ ለሶማሌ ለሁሉም ህዝቦች ማለት ነው። ስለዚህ ስጋትህ ተገቢ አይመስለኝም። ተጨባጭ እውነታ ጨርሶ አጠራጣሪ አለመሆኑን ነው ላረጋግጥልህ የምሻው።»

አኖሌ የጥርጣሬ ምላሽ ነበር የሰጠው።

«ተግባራዊ የሚሆን ህግና አሰራር? አይመስለኝም»

«አንተ የዳዴኦሉኦ መሪ ብትሆን በተፀለፍ ትሰራለህ?» ሲል ጠየቀው።

«አልሰራም።»

«እንግዳያው ወደ ድርጅታችን ግባና እየው። እንዳንተ አይነት የተማረና በአሮሞነቱ የሚኩራ ሰው በእጅጉ ይጠቅመናል። ግባና ታየዋለህ። ዳዴኦሉኦ እሻንጉሊት ድርጅት ከሆነ እኔን ናቀኝ። ያን ጊዜ ቀና ብዬ ፈትህን ለማየት አልደፍርም።»

«አላምንህም።»

«እኔን ላለማመን በቁ ምክንያት የለህም! አኖሌ?»

አኖሌ በተቃውሞ ራሱን ግራቀኝ ናጠ!

«ዴሞክራሲያዊ የሚመስል ነፍጠኝነት በአሮሞ ሀዝብ ላይ እንዳይጫን ስጋት አለኝ» አለ::

«ነፍጠኝነት ላይ የተለያዩ እምነት ያለን ይመስለኛል» አለ ኩምሳ «... ነፍጠኝነት ስርአት እንጂ ዘር ወይም ሀይማኖት አይደለም - ለኔ:: ስልጣን በነፍጠኛው እጅ እንዳይገባ የምንከላከልበት መንገድ ዴሞክራሲያዊ ስርአት በማስፈን ብቻ ነው:: ዴሞክራሲያዊ ስርአት እስካሉ ድረስ የሀዝብ መብት ይታፈናል ብዬ አላስብም»

«ዴሞክራሲ» ብሎ ፈገገ አለ አኖሌ «... እኔ ዴሞክራሲን የችግር መፍቻ ቁልፍ አድርጌ አላየውም:: ዴሞክራሲ ባህርይ - ባህል - ልማድ ነው» ካለ በሁዋላ ከአስተናጋጁ ላይ ብርጭቆ የሞላ ጉርዶን ጂን ተቀብሎ ተኒክ ሳይቀላቅል ባንድ ትንፋሽ ግማሽ አደረሰው::

ኩምሳ ግራ በመጋባት ያስተውለው ጀመር! አኖሌ ቀጠለ!

«... ዴሞክራሲያዊ መብት ሙሉ በሙሉ በህግ ተከብሮም መብትን መገፈፍና መዋረድ አለ:: የሚንቅህን ከንድህን ጭምር ማቅመስ አለብህ:: ያኔ ዝም ይላል:: ህግ ብቻውን የተመዋወደውን የኦሮሞ ብሄረተኝነት ስሜት ወደቀድሞ ስፍራው አይመልሰውም:: የኦሮሞ ሀዝብ መቶ አመት የተገፈፈውን ኩራትና ክብርን መልሶ የሚያገኘው በህግ ነው? በዝግ መሬትህ ላይ ሆኖ የሚያዋርድህን ትምክህተኛ ፍርድ ቤት ወስደህ ልትገትረው ነው? እና 'ህግ ሰፊ' ሊባል ነው? እኔ ይህን አልቀበልም:: ለአብነት 'ጋላ' አትበሉኝ ብያለሁ:: 'ጋላ' ብሎ የሚሰድበኝን ምንድነው የማደርገው? አንድከለው ነው የምትመክረኝ? ምክርህ ይህ ከሆነ የኦሮሞ ብሄረተኝነት ስሜት ጭርሱን ይዘቅጣል:: መፍትሄው መከሰስ ሳይሆን በጥሩ ቡጢ አፍንጫውን መስበር ነው:: ለዚህ ነው ኦሮሞነት ይሰማችሁ ዘንድ ከአሁን ላይ አባል ድርጅትነት ውጤቱ የምመክራችሁ»

ኩምሳ በመደነቅ አፍጥጦ ሲያየው ቆይቶ:

«... ይህ አመለካከትህ ብጥብጥ! የፖለቲካ አለመረጋጋት! የህግ ስርአቶች መጣስን ነው የሚፈጥረው» ሲል በአፅንኦት ተቃወመው «... በዚህ ደግሞ የመጀመሪያው ተጉጂ ራሱ የኦሮሞ ሀዝብ ነው የሚሆነው:: ምክንያቱም ማንኛውም ግጭት በራሱ

መሬት ላይ ነው የሚካሄደው:: መቶ አመት የተገነባን ስርአት በአንድ አዳር ማፍረስ ደግሞ ከቶ አይቻልም»

አኖሌ የጂን ብርጭቆውን አጋብቶ ሌላ ጠየቀ!

«... በዚህ ወቅት የትግራይና የኤርትራ ሀዝቦች ለምን በኩራቅ መራመድ እንደጀመሩ ታውቃለህ? የትምክህተኛውን የደነደነ ትክክ ስላደቀቁት ነው» ከዚያም ወደ ኩምሳ ጆሮ ጠጋ ብሎ «እኛስ?» ሲል ጠየቀው «... በባዶ ሜዳ መንታ መላስ ያለው ጦር ሰብቀን ጃሎታ እናሰማ አላልኩህም:: ቢያንስ ግን ከማንም ያልተጠጋጋ ከሰላዩ የኦሮሞ ሰማይ ብቻ ያለው የኦሮሞ ድርጅት ያስፈልገናል:: የሚቆጣ አለቃ ይዘህ! እጅህን ይዞ ፖለቲካ ያስተማረህን! ከተጣልክበት አንስቶ በሀልምህ እንኩዋ የማታስበውን ስልጣን ያጉናፀፈህን የሌላ ብሄር ጌታ ይዘህ እንዴት ነው ስለዴሞክራሲ የምታወራልኝ?»

ኩምሳ በአኖሌ ንግግር እምብዛም አልተመሰጠም! ረጋ ብሎ ውይይታቸውን የሚገታ ሀሳብ ይሰነዘር ጀመር!

«... የተፈጠረው ዴሞክራሲያዊ ሁኔታ ማንንም ያታግላል:: ዳዴኩክ አንድ የፖለቲካ ድርጅት ነው:: አነግ ሌላ ነው:: አንተ ደግሞ ሌላ ድርጅት ልታቁዋቁም ትችላለህ:: የኦሮሞ ሀዝብም የተሻለ የምርጫ እድል ይኖረዋል:: የእኔ ታላቅ ምኞት የኦሮሞ ሀዝብ የሚሻለውን የፖለቲካ ድርጅት መምረጥ የሚችልበት እድል እንዲፈጠር ብቻ ነው:: በዚህ በጣም አምናለሁ...» ብሎ ትክክ ካለ በሁዋላ: «... እኔ እንደ አሁን ድረስ አመራርነቴም ሆነ እንደ ግለሰብ ታጋይነቴ የማስበው ሀዝቡ መልካም የነገር እድል ይገጥመው ዘንድ እንጂ ምኞት ስላለው ወንበር አይደለም:: እመነኝ አኖሌ - የዳዴኩክ አባላት ሁሉ እንዲህ ነው የምናስበው:: ከዚህ ውጭ ስለ ወንበር ማሰብ የጀመርን ቀን ግን እንደግለሰብ አሊያም እንደድርጅት እየከለምን እንሄዳለን:: በድን እንሆናለን:: ቅን አላማ ይዞ መታገል እንደሚገባ አምናለሁ:: ከሀዝቡ በላይ ብልህ የለም:: ሆኖም ቢያንስ አሁን በያዝከው ብጥብጥና ጦርነትን በሚጋብዝ መንገድ ተከታይ እንደማይኖርህ አረጋግጥልሁሁ::

ውድ አኖሌ ... ልብህ በበቀል መሞላቱን ተገንዝቤያለሁ:: እኔም የነፍጠኛው ስርአት ያንተን ያህል ያቅረኛል:: ካንተም በላይ ይከረፋኛል:: ሆኖም ሀላፊነት ሊሰማን ይገባል:: አንድ ሰው አማራ ስለሆነ ብቻ ነፍጠኛ ነው ወደሚል መደምደሚያ እንዳንደርስ በእጅጉ ልንጠነቀቅ ይገባል:: ውጤቱ እጅግ እጅግ አደገኛ ነው የሚሆነው:: የሀሙስን እገዛም ቢሆን በቅንነት ተመልክተው:: እነዚህ ለወቅት ደርግን ለማንበርከክ ባደረጉት ሰፊ የትግል አስተዋፅኦ አያሉ ወንድምና አሁንታቸውን አጥተዋል:: ስለዚህ ደርግን እንበረከክን ብለው ሲደንሱ

ከሚያነገሩት ሁኔታ ውስጥ አይደለም። መስዋዕትነት የከፈሉ ጉዋደኞቻቸውና በድህነት የሚማቅቅ ህዝባቸው እንቅልፍ ይነሱዋቸዋል። በየደቂቃው ያስቡዋቸዋል። ስለዚህ ቀጣዩ ህልም ሌሎች ህዝቦችን ማፈን ሊሆን አይችልም። የእኒያ ታጋዮች መስዋዕትነት ተገቢ የሚሆነው የተዋረደውንና በድህነት የሚማቅቀውን ህዝባቸውን ከድህነት ካወጡት ብቻ ነው። አሊያ ያ ሁሉ መስዋዕትነት ከንቱ ይሆናል። ትግሉ የመዝናኛ ፊልም አይደለም። ለክብር፣ ለጉራ፣ ለዝናና ለታሪክ ሽሚያ የተካሄደ አይደለም። እውነታው ይህ ከሆነ የሀውሀት ታጋዮችን የምንሸሸቡትና የምንጠራጠርበት ምክንያት ምንድነው - አናሌ? የሀውሀት ታጋዮች በአማራው ገዥ መደብ ምትክ የትግራይን የበላይነት የመጫን ዝንባሌ እስካላሳዩ ድረስ፤ በሁለቱ ህዝቦች መካከል ጥላቻ የሚዘራበት ምክንያት ከቶ አይገባኝም።

የትግራይ ታጋዮች ታገለው አታገለውናል። ይሄ ምን ይካዳል? ከዚያም አልፎ በርካታ የአማራው ብሄር አባላት ባለብት ድርጅት ውስጥ አያሌ ኦሮሞዎች በግለሰብ ደረጃ እየታገልን ነበር። በተደረገው የጋራ ትግል እኩሪ ተግባር ነው የተፈፀመው። ተደጋግፈን ነው እየተገባን ያለነው። በጋራ መታገላችንም የኦሮሞን የብሄርተኝነት ስሜት እንዴት እንደሚያቀጭጨው ከቶ አይገባኝም። ብሄርተኝነት ስንልም ስለዴሞክራሲያዊ ብሄረተኝነት ነው ማሰብ የሚገባን። ሌሎችን የሚጉዳ ብሄርተኝነት ዝረኝነት ነው ሊባል የሚችለው። ምናልባት ዳዴኦኦ ከአሁኑም አባልነት እንዲወጣ የምታቀርበው ጥያቄ ከበታችነት ስሜት፤ አሊያ ከባዶ ጥርጣሬ የመጣ ይመስለኛል።»

አናሌ ስሜታዊ ሆኖ ምላሽ ይሰጥ ጀመር፤

«ሀቁን መስማት ከፈለግህ ስለዴሞክራሲያዊ ብሄርተኝነት የተናገርከው ያጠናኸውንና የተማርከውን እንጂ በእምነት ደረጃ የተዋህደህ ሀሳብ አለመሆኑ ይታወቃል። ሳይንስ ህይወት ያለውና ህይወት የሌለው ተብሎ ለሁለት ሊከፈል ይችላል። ብሄርተኝነትን በዚህ ቀመር አንጻር አትየው። ብሄርተኝነት ዴሞክራሲያዊና ዴሞክራሲያዊ ያልሆነ ተብሎ አይከፈልም። ብሄርተኝነት እሳተ ጎመራ ነው። ይፈነዳል። እንዳሻው ይፈነዳል። ከፈነዳ በሁዋላ ያን እምቅ ህይወት፤ ያን የሚንቀሳቀስ እሳት ለበጎ ተግባር አሊያም ለጥፋት ማዋል ይቻላል። ለሁለት የሚከፈለው ከፈነዳ በሁዋላ እንጂ በድን ሳለ አይደለም። የኦሮሞ ብሄርተኝነት እንዳይፈነዳ አናነህ ስለዴሞክራሲያዊ ብሄርተኝነት መስበክ በኔ እምነት ጨቅላነት ነው። ሌላ ስም ከቶ የለውም። የትግራይ ሰዎች ትግል ሲጀምሩ የትግራይ ብሄርተኝነት፤ ትግራዊይነት ያለገደብ

እንዲፈነዳ ነው ያደረጉት። በከፋ ጫፍ ወደ ጥላቻ እስኪለወጥ ድረስ ህዝባቸውን ቀስቅሰውታል። የማይበገር ህይወት መሆኑን ካረጋገጡ በሁዋላ ግን ያን ስሜትና ህይወት ወደ ረጅሙ ግባቸው ይመሩት ጀመር። አንተ እንዲታምፀባቸውም ብሄርተኝነትን ለሁለት ከፍለው አስተማሩ። ስለምትተማመነው ተሉ ገባህ። እና ጆርውን ደፍኖ በዝምታ ለተቀመጠው የኦሮሞ ህዝብ እነሱ የነገሩህን ደስኩርክ። በርግጥ የሰማህ የለም። የሚሰማህም አይኖርም» ካለ በሁዋላ ጂኑን ጨልጠ «... ክብረክ ቃላት ተጠቅሜ ከሆነ ይቅርታ» ብሎ የፈዘ ፈገገታ አሳየው።

«... ደግነቱ» ሲል ነበር ከምላ ንግግርን የጀመረው «...ትግሉ ከስሜታዊነት እንደቅ ዘንድ በመልካም ሁኔታ ገርቶናል። ባንተ ስድብ አዘል ንግግር ያልተቆጣሁትም ለዚህ ነው። ቢያንስ ግን ጥቂት ነገሮችን ብቻ ልነግርህ ይገባኛል። ስማኝ አናሌ ... የኦሮሞ ህዝብ ጦርነት ስልቸቶታል። ምክንያቱም በጦርነት ሰዎች ይሞታሉ። በአንድ ጀምበር ሆሽህ የሰው ልጅ ሬሳ በተራራ ላይ እንደ አንጣላ ተነጥፎ ሊታይ ይችላል። ጦርነት ማለት ይሄ ነው። የኦሮሞ ህዝብ አንተ እንደምታስበው ፍልስፍና አልጠማውም። ንፁህ ውሀ - መንገድ - ክሊኒክ ነው የሚፈልገው። የኦሮሞ ህዝብ ከጥንት ጀምሮ መብቶቹ፣ ባህሉ እንዲከበርለት ይሻል እንጂ የሌሎች ህዝቦችን መብት የማፈን ምቹት ኖርት አያውቅም። አንተ በቀል ነው ያረገዝከው። የኦሮሞ ህዝብ ግን ብቀላ ባህሉ አይደለም። በተቀረ የተናገርካቸው አብዛኞቹ ረጃጅም ዝባዝንኬ ተረቶች ናቸው። የፖለቲካ ልምድ ማጣትም ይታይብሃል። የአንድ ፖለቲከኛ ብስለት የሚለካው የሌሎችን መብት ለመጠበቅ ቅድሚያ ሲሰጥ ብቻ ነው የሚል ፅኑ እምነት አለኝ። ዞር ዞር ኤርትራውያን ባዘጋጁት በዚህ የደስታቸው ግብዣ ላይ የገድ መግባት ላይኖርብን ይችላል። ሁሉንም ወደፊት የምናየው ይሆናል። ግልፅነትህን ግን ሳላደንቅ አላልፍም። ምናልባት ወደ ኢትዮጵያ ከመጣህም በድጋሚ ተገናኝተን እንጨዋወት ይሆናል። ደግመህ ደጋግመህ ብታስብበት፤ መልሱ መላልሱ ከሰዎች ጋር ብትወያይ ደግ ነው። ወደፊት ላለመፀፀት ሞክር።

በእፅንኦት የምመክርህ ሌላ ቁም ነገርም አለ። ይህም በጉልበት መጠቀም መፍትሄ አለመሆኑን ነው። ከእነግ ጋር ያለን ልዩነትም ይኸው ነው። የኦሮሞ ህዝብ እካባቢውን ማስተዳደር ይጀምራል። የመብቱና የኢኮኖሚው ተጠቃሚ ይሆናል። ባህልና ቋንቋውን ማሳደግ ይጀምራል። ይህ ከሆነ በኛ እምነት ከሌሎች ኢትዮጵያውያን ጋር በጋራ መኖር የማንችልበት ሁኔታ የለም። የመንግሥት ጥያቄም የኦሮሞ ህዝብ ጥያቄ ከሆነ በህዝብ ውሳኔ ይሰተናገድ ባይ ነን። የእነግ መሪዎች ግን ትላንት ነፍጠኛው ያደርግ እንደነበረው በህዝብ

ደም መክበር ነው የሚሹት። በዚህ ከፍተኛ ልዩነት አለን። አንተም ሳታውቀው የአነግ አመለካከት ተሻካሚ የሆንክ ይመስለኛል»

ከምሳ ይህን ብሎ በአንገቱ የሰንብት ሰላምታ አሳይቶት ተለየው።

አኖሌ የተተረጎመሰ አሳብ ውስጥ ተዘፈቀ። ድንገት ወደ ጀርመን የመመለስ ሃሳብ መጣበት። ራሱን እንዳልተላካለት የአሮሞ ታጋይ መቁጠር ፈለገ። እና ስደት? ጀርመን?

አንደገና ወደ ጀርመን?

ሊጮህ ቃጣው!

ከጋና፣ ከናይጄር፣ ከሴኔጋል፣ ከኢትዮጵያና ከጋምቢያ የመጡ ስደተኞች የታጨቁሳት ጀርመን ፊቱ መጥታ ድቅን አለች። እኒያ የሀገራቸው ድህነት - ጉስቆልናና ሰብአዊ መብት ረገጣ መርከቸው የመጡ ሰዎች የታጉሩባት ጀርመን!

አድካሚ ስራ የሚሰሩ - በድካም ህሊናቸውን የሚሰቱ - የመኖሪያ ቤት ኪራይ መክፈል አቅቶአቸው፤ አውቶብስ ላይ የሚያድሩ- በሰአት ስድስት የጀርመን ማርክ እየተከፈላቸው፤ ከአለት ጉርስ የማያልፍ ስራ እየሰሩ ከምንም ነገር በላይ ከባድ የሆነውን የጀርመኖች ትምክህት ተሸክመው የሚኖሩ አፍሪቃውያን - ትዝ አሉት።

ሊጮህ ቃጣው!

ለራሱም ቃል ገባ።

«አልሰደድም! እኔ አሮሞ ነኝ። ለአሮሞ ህዝብ እታገላለሁ። ለአሮሞ ህዝብ ምንም ፋይዳ የማያመጡትን የፖለቲካ ድርጅቶች ጭምር እታገላቸዋለሁ?» እያለ ለራሱ ቃል ገባ።

'ይስህቅ ኤፍሬም የሚል ፅሁፍ ደጃ ላይ ከሚነበብበት የማረ ግቢ ውስጥ፤ በሚንቀሳቀሱ የጣውላ አሳት ዙሪያ ሁለት ሰዎች ተቀምጠዋል። ነበልባሉ ከፀጥተኛው ምሽት ጋር የዝምታ ህብረትርኢት ፈጥሮ ምሽቱን አስወብታል። ሁለቱ ሰዎች አኖሌና ሮዛ ናቸው። ሮዛ ዛሬ ደስተኛ አይደለችም። ምክንያቱም በዚህ ምሽት አኖሌ ዋቁ ወደ ኢትዮጵያ እንደሚመለስ የመጨረሻውን ቁርጥ አድርጎ ነግሮአታል። አኖሌ ኤርትራ እንዲቀር ስትወተውተው ብትሰነብትም ሳይላካላት መቅረቱ ነው።

«ግብግብው ታዲያ እንዴት ነበር?» ስትል ወሬ ለወጣች።

«የጨረባ ሰርግ ነበር» አላት።

«አልተደሰትክም?»

«ከዳዴአኑ ሰዎች ጋር አልተገባባንም።»

«ማናቸው እነሱ?»

«በኢህአዴግ ውስጥ ያሉ አሮሞዎች። የአነግ አመለካከት ተሸካሚ አድርገው ቆጠሩኝ። አነግን ስለሚጠሉት፤ ከአነሱ የተለየ አሳብ ያለውን ሁሉ በዚያ መነፅር ነው የሚመለከቱት። የአነግን መሪዎች ከኔ በላይ የሚያውቃቸው የለም። ሰባት አመት ሙሉ አውቃቸዋለሁ። በአውሮፓ ምድር ሲዝናኑ ነው ጊዜያቸውን የፈጁት። እንደነርሱ ጨዋሂ አድርገው ቆጠሩኝ...»

ሲጋራውን የሚንቀሳቀሰው አሳት ላይ ለኩሰ።

«ወደ ኢትዮጵያ ተመልሰህ እንዴት ለመኖር ነው ያሰብከው?»

«ገና አልወሰንኩም»

«አይተኸው ካልተሰማህ ትመለሳለህ?»

«አልመለስም። እዚያው እሞታለሁ!»

ጨፍጋጋ ስሜት አድርጎታል።

«ሞትን ምን አመጣው ታዲያ?» ብላ ጠጉሩን ታሻሸው ጀመር።

ረጋ ብላም እንዲህ አለችው፤

«አየውና ካልተሰማህ ወደኛ ተመለስ። እዚህ በጣም ይመችሁል። ይህ የኔ ፍላጎት ብቻ አይምሰልህ። የአብርሀን ፀሎት ጭምር ነው። ዶክተር አበራም እዚህ እንድትቀር ይፈልጋል። እደናይም እዚህ ከቀረህ በቂ ስራና ምቹ የጎሮ ሁኔታ እንደሚዘጋጅልህ ነግሮኛል። በርግጥ 'አትጫኑት'፤ ፍላጎቱን ይፈፅም' ብሎኛል። ልንጫንህ አንሻም። ከኛ ጋር ብትሆን ግን በጣም ደስተኛ ነኝ። ማማ እንዴት እንደምትወድህ አይተህታል? እናት ደሞ የለህም አይደል? ማማ ያንተም እናት ትሆናለች። ሌላ የምስራች ደሞ ልንገርህ። ባባ በህይወት መኖሩን ትናንት ሰማን። በህብሉ ሱዳን ውስጥ ሲንቀሳቀስ ነበር። በደስታ ልናብድ ደርሰን ነበር ብታይ። ከአስር ቀን በሁዋላ አስመራ ይመጣል። ትተዋወቀዋለህ። እርግጠኛ ነኝ ይወድሁል። ባባ ሰው ይወዳል»

ሮዛ እንዲህ እንዲህ እያለች በደስታ ታጫውተው ጀመር።

እኛሌ የሚንቀሳቀሰው እሳት ላይ አይኖቹን ተክሎ በሀሳብ ርቆ ነጉዶ ነበር።

«ርዚና ... ስለወደዳችሁኝ በጣም አመሰግናለሁ» ሲል ተነፈሰ «... በሀይወቱ ሙሉ የናንተን የመሰለ ቤተሰብ ውስጥ ጠልቁ ገብቼ አላውቅም። የማይረሳ ቤተሰባዊ ፍቅር ስለሰተማራችሁኝ ከልብ አመሰግናለሁ። ኤርትራ የምቆይበት ምክንያት ግን አይታየኝም። እናንተ ከምቢሽታቶ ላይ ከበሮ ይዛችሁ መጨረራችሁን ቀጥሉ። ይገባችሁታልም። እኔም ወደ ቡርቃ አመራለሁ። ወገኖቼ በየደቂቃዎ ስሜን ያነሱ ይሆናል» ብሎ ለጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ ተዋጠ።

እንደገና መናገር ሲጀምር ድምፁ ጎርጎና ነበር፤

«አዎን መሄድ አለብኝ። የምሄደውም ነገ ነው። ነገ በማለዳ ወደ ሀገሪ አመለሳለሁ። እኔ ለኤርትራ ህዝብ አልታገልኩም። ልታገልም ሆነ ላገለግል አልፈልገም። ለኤርትራ ህዝብ የማገለግልበት ምንም በቂ ምክንያት የለኝም። የራሴ ህዝብና አገር ያለኝ ሰው ነኝ። ኤርትራውያንም ቢሆኑ ጅ ጉቤራን አይፈልጉትም። የራሳቸው ጅ አላቸው። ብዙ ሺህ ጅዎች አሉባቸው...»

«ነገ ልትሄድማ አትችልም!» ስትል ጮኸች።

«ምነው?» አላት።

«ብኔ ሰርግ ላይ መገኘት አለብህ።»

እኛሌ ፈገግ አለ።

«ልታገቢ ነው እንዴ?»

«አዎን።»

«ማንን?»

«አደናይ»

«አውነት?»

«የምንስማማ አይመስልህም?»

«ጥሩ ምርጫ ነው። መቼ ወሰናችሁ ለመጋባት?»

«ከሰባት አመት በፊት» አለች።

«የዋቀዮ ያለህ» ብሎ ጮኸ።

«ረጅም ጊዜ ነው» ብላ ፈገገ አለች።

«ያኔ የተገናኘን ጊዜ ግን ፍቅረኛ እንደሌለሽ ነግርሽኝ ነበር»

«ያኔ ዋሽቼህለሁ።»

«ለምን ዋሽሽኝ ርዚና?»

«በወቅቱ ልነግርህ አልችልም ነበር። ምክንያቱም ካንተ ጋር የምገናኘው ድርጅታዊ ተልእኮ ይገዢ ነበር። ባህርይህን አላውቀውም። ምናልባት እንደወታደሮቹ ወሲብ የምትወድ ከሆነ ፍላጎትህን ለመፈፀም ጭምር ተዘጋጅቼ ነበር።»

እኛሌ ተገርሞ ጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ ቆየ።

«ግን በወቅቱ አደገኛ ድርጊት መፈፀምሽ ይገባሽ ነበር?» ሲል ጠየቃት፤ ሁኔታውን ለማስታወስ እየሞከረም «... እናትሽም አንቺም አደጋ ውስጥ ነበራችሁ። እንዴት በዚህ መንገድ የሰለላ ስራ ይሰራል? በወቅቱ መናሪያ ቤትሽን ለኔ ማላየት ጀግንነት ሳይሆን ቂልነት ነበር።»

ርዛ ጭንቅላትዋን ግራቀኝ ስትወዘውዝ ቆይታ፤

«ከባድ እንደነበር ይገባኛል። ሆኖም ሰበአዊነት እንደሚያጠቃህ ሳሚ ነግሮን ስለነበር ነው ያንን የወሰንነው። ጥርጣሬ ልብህ ውስጥ እንዳይኖር ለማድረግ ነበር ያን የፈፀምኩት። ያን ማድረግ አደገኛ ቢሆንም ውጤት ግን አገኝተንበታል። ግን እኔ በግሌ ስሜታዊም ነበርኩ።»

«ለምን?»

«ተልእኩውን ያለ እንክን የማላካት ከፍተኛ ፍላጎት ነበረኝ»

እኛሌ በእሳብ ርቆ ሄዶ ነበር፤

«አንድ ነገር ልጠይቅሽ ርዚና?»

«ምን?»

«በተሰነባበትንባት የመጨረሻ ቀን፤ ስመሽኝ ነበር። በአይንሽ ሙሉም ልክ እንዳሁኑ እንባ ሞልቶ ተመልክቼ ነበር። ይህ ሁሉ ድራማ ነበር?»

«አይደለም!» አለች ቅጭም ብላ «... የድርጅቱን አላማ ለማስፈፀም ብዙ የማስመሰል ስራ ሰርቻለሁ። ያንቀን ግን የልቤን ነበር ያን ያደረግሁት። ልቤ ለሁለት ተከፈለ። አብርሀን ከሞት ለማትረፍ የመጨረሻ ተስፋ አንተ ብቻ ነበርኩ። ኦገራሽኑ ካልተላካ

ደግሞ አንተም አብርሃም እንደምትገደሉ አውቅ ነበር። ያንን አሰብኩ። ድንገት ውስጤን ሀዘን በላው። የአብርሃን ህይወት ለማዳን አንተን ገፋፍተን ወዳላሰብከው ቀለበት ውስጥ ካስገባንህ በሁዋላ ህይወትህን ብታጣ፤ እድሜ ልኬን ከፀፀት አልወጣም ነበር። እና የሰንብት ነበር የሳምኩህ።»

«ገፋፍታችሁኛል እንዴ ርዘና?» ሲልጠየቃት፤ ገፋፍተን አስገብተንህ ያለችው ከንክፍት።

«አድናይ አልነገረህም?»

«ምነን?»

«ያለፈ ታሪክ ስለሆነ እንደማታዝንብን ተስፋ አደርጋለሁ» አለች እጁን እያሻሸችው።

«ንገሪኝ ምንድነው?»

«ከመከላከያ ሚኒስቴር የተገኘ ብሎ ሳሚ የላከልህን ደብዳቤ እዚህ አስመራ ውስጥ አኛው ነን ያዘጋጀነው። ሀሳቡን ያመጣው ግን ሳሚ ነበር።»

ከሚያውቃት ሴት ጋር እያወራ መሆኑን ተጠራጠረ።

«አብዶች ናችሁ!» ሲል ተነፈሰ።

ሲላ ቃል አልጨመረም። ቅሬታ ግን አላደረገትም። ዞርዞር ከደርግ ካምፕ በጥሩ ጊዜ መውጣት መቻሉን ወደታል። ከዚያም በላይ በቂ የትግል ልምድ ለማግኘት ረድቶታል።

«አኖሌ ... በቃ ወሰንክ?»

«ምነን?»

«ወደ አዲሳባ መመለሱን?» አለች ትክዝ ብላ።

የማይለወጥ አሳብ መሆኑን ከገለፀላት በሁዋላ ድንገት አንድ የቆየ ነገር አስታወሰ።

«ፊንፊኔ የሚለውን ስም ተውሽው ማለት ነው?»

ርዝ ፈገግ አለች።

«በመጀመሪያ የተገናኘን ቀን ፊንፊኔ የሚለውን ስም መጠቀሜ ትዝ ብሎህ ነው?»

«አሁ!»

«ይገርምሀል በወቅቱ የአዲስ አበባን ስም በፊንፊኔ ተክቺ

የተናገርኩት በአድናይ ታዝዜ ነበር። እኔ ቃሉንም ሰምቼው አላውቅም ነበር።»

«ለምን አላማ?» አለ ተገርሞ።

«ያንተን የብሄርተኝነት ስሜት ለመመዘን የተሰነዘረኝ የፍተሻ ተኩስ ነበረኝ። ውጤቱ ታዲያ ጥሩ ነበር የሆነልን። ታስታውስ እንደሆነ ስሜታዊ ሆነህ ነበር። የእለቱ እለት ለአድናይ ሪፖርት ላደርግለት ከጠበቅነው በላይ ኦርሞ ነው ነበር ያለኝ።»

አኖሌ በመደነቅ ራሱን ግራ ቀኝ ናጠ።

«ምን አሰብክ ታዲያ?» አለች የሚያቃጥል መዳፋን እያሻሸችው።

«ሚዲስፐሮቺ ርዘና... ነገ ወይም ከነገ ወዲያ ወደአዲስ አበባ አሄዳለሁ። ዛሬውኑ ደውለሽ ለአብርሃም ለአድናይና ለሳሚ ንገሪያቸው።»

በነጋታው ተሲያት ላይ አስመራን ለቆ ወደ አዲስ አበባ በረረ ...

አስር ያህል የሻእቢያ ታጋይ ወዳጆቹ ከአይሮኝላን ማረፊያው ድረስ መጥተው ሸኙት። አብርሃም ፀሎት አምስት ሺህ ዶላር በፖስታ አሸጉ ሰጠው።

«ምንድነው ይሄ?» አለ አኖሌ ግራ ተጋብቶ።

«ሶስት ሺ ዶላር ህዝባዊ ግንባር የመደበለህ ነው። ለድርጅቱ አስተዋፅኦ በማድረግህ። የተወሰነልህ ክፍያ ግን አይደለም። አዲስ አበባ እንደደረሰክ ቢያንክ እንዳይቸግርህ በማሰብ የተደረገ ነው። ሁለት ሺውን ጣሊያን የሚኖር ታናሽ ወንድሜ የላከልኝ ገንዘብ ነው። እንደ ኪስ ገንዘብ ተመልክታት።»

«አመሰግናለሁ!» አለ - ፊቱ እየቀላ። ባሳዩት ፍቅር ልቡ ተነካ። ከአብርሃም ፀሎት ጋር ተቃቅፈው ሲሰነባበቱ።

«በደስታም ሆነ በሀዘን ጊዜያት የጠበቀ መተሳሰብ እንዲኖረን እመኛለሁ» አለው።

ዶክተር አበራም በሞቀ ሁኔታ እየሳሙ ሲለናበቱት።

«ለኤርትራ ትግል አንድ ድንጋይ ወርውረህል። የወረወርካት ድንጋይ አላማቀን መትታለች። ኤርትራ የፈፀምክላትን ውለታ ለዘልአለሙ አትረሳውም። ውለታህን ለመክፈል ጭምር ምንጊዜም ቢሆን ዝግጁ ናት» አሉት።

አኖሌ በቀዘቀዘ ስሜት።

«ለኤርትራ ብዬ ሳይሆን ለራሴው ስል የፈጸምኩት ስለሆን ያን ያህል አያኩራራኝም» ሲል መለሰላቸው። ዶክተሩ ፈገግ አለ። ትህትናውን አደነቁ።

ከሳሙኤል ጋር ሲሰነባበቱ፤ በሳሙኤል አይኖች እንባ ሞልቶ አኖሌ ተመለከተ።

«ተንኩለኛው ወዳጅ፤ ይሄ ሁሉ መረበሽ ምንድነው?» አለው።

«በልብህህ ቂም ይዘህብኝ ይሆን?»

«አመነኝ ሳሚ። አላማ ያለህ ሰው በመሆንህ ምንጊዜም አኩባርህህ። ሳይደገስ አይጣላም ይላሉ አማርኛ። ዞር ዞር ውጤቱን ብቻ እንመልከተው።»

ከሳሙኤል በሁዋላ ርዛን ተሰናበታት፤ ደረቱ ላይ ልጥፍ አለች። ጉንጮችዋ ባንዴ ታጠቡ።

«ክላ! አድለኛ አይደለሁም። ከምወደው ሰው መለየት አልቻልኩም።» አለችው።

«ምንጊዜም አልረሳሽም» አላት በጆርዋ።

ቀጥሎ የተሰናበተውን ሰው ግን አላወቀውም። ፊቱ ትዝ ይለዋል። የት እንዳየው ግን ሊመጣለት አልቻለም። አቅፎ በስንብት እየሳመው፤

«የት ነበር የምንተዋወቀው ጃል?» ሲል ጠየቀው።

«አብርሀ ፀሎትን አስፈትተህ እኔን ማሳሰርህን ጨርሶ ረስተሽዋል ወይስ ሞቶአል ብለህ ደምድመህ ነበር?»

«የዋቀሩ ያለህ!» ብሎ ጮኹ። «እንተው ናረሀል? ለመሆኑ እንዴት አመለጥክ ከዚያ ገቢ? እንደማየው የጭልፊት ከንፍ የለህም።»

ጉልማሳው ሰው ፈገግ አለ።

«የእስር ቤቱ ወጥ ቀቃይ ነበርኩ! እናንተ ከወጣችሁ በሁዋላ እያፋዋጨሁ ወደ ስራዬ ገባሁ። በዚያን ምሽት ደስተኛ ስለነበርኩ፤ በነጋታው ለእስረኞቹ የቀቀልኩት ወጥ እጅ የሚያስቆረጥም ነበር። ይታይህ ወዳጅ ... ሽእቢያ የሚባል የተረገመ ድርጅት ለእስረኞች መልእክት እንዳደርስ በመፈለግ ሰባት አመት ሙሉ የእስር ቤት ወጥ ቀቃይ ሆኜ እንድቆይ አዞኝ እዚያው ከረምኩ።»

የአኖሌ ሸጊዎች በሳቅ አውካኩ።

በመጨረሻ ፈንጠር ብሎ ቆሞ የነበረውን ሰው ተሰናበተው። አዶናይ! ከአዶናይ ጋር ተቃቀፋ። በሞቀ ሁኔታ ጀርባ ለጀርባ እየተጠባጠቡ ቆዩ። መሰነባበቱ ከበዳቸው። ስሜቱን እንዳልቻሉ ታውቀዋቸው። በእምባሳይራ ሆቴል ያደረጉዋትን አስጨናቂ ቆይታ አስታውሰው ይሆን? የአዶናይን እንጃ! አኖሌ ግን በአሳብ የሁዋሊት ተገዞ ነበር። ሄዶ ሄዶ በዚያች አስጨናቂ ደቂቃ ላይ አረፈ። ያቺን ወሳኝ ደቂቃ ሲያስብም ስትከነክነው የከረመችውን አንድ ጥያቄ ለአዶናይ ለማቅረብ ተገፋፋ።

«አንድ ነገር ልጠይቅህ! አዶናይ?»

አዶናይ ምላሽ ሳይሰጥ አይን አይነን ያየው ጀመር።

«እምባሳይራ ሆቴል በኔ ክፍል ለመጨረሻ ጊዜ ስንነጋገር ባቀረብከው አሳብ ባልስማማ ናር በርግጥ ሀገር ጥለህ ትጠፋ ነበር?»

አዶናይ ምላሽ በመስጠት ፈንታ፤ ፈገግ ብሎ አይኖቹን ወደ ስምበል አቅጣጫ አሻገረ።

«ንገረኝ? ዘወትር ሰለምትከነክነኝ ነው ማወቅ የፈለግሁት። ደሞም ያለፈ ታሪክ ነው» አለው።

«ሀገር ጥሎ የመጥፋት ጉዳይ እንኩዋ የሚታለብ አልነበረም» ሲል መለሰ አዶናይ። ያልፈለገው ርእስ እንደተነሳ ገፅታው ላይ ታወቀበት።

«ታዲያ ምን ታደርግ ነበር?»

«ምን ማድረግ ይገባኝ እንደነበር መቸም አንተም የምትገነዘበው ይመስለኛል።»

አኖሌ የአዶናይን ጭንቀት ሲያይ በምላሹ ላይ አገዘው፤

«በርግጥ ትፈፅመው ነበር?»

«አማራጭ አይኖርም ነበር! አኖሌ።»

አኖሌ አልደነገጠም። የጠበቀው ነበር።

«አውቃለሁ አዶናይ» አለ በደበዘዘ ፈገግታ ተውጦ «... አውቃለሁ የተናገራችሁትን ትፈፅማላችሁ ...»

የኢትዮጵያ አየር መንገድ አይርኻላን ከአንድ ሰአት ሰላማዊ በረራ በሁዋላ እዲስ አበባ ተቃርቦ ማዘቅዘቅ ጀመረ። አኖሌ በአይርኻላን መስኮት አረንጉዋዴ ስጋጃ የለበሰውን የአርሚያ መሬት ሲመለከት ከጥቂት አመታት በፊት ከአባባ ጋር የተለዋወጣቸውን ጥቂት ቃላት አስታወሰ።

- አኖሌ ልጅ?-
- አቤት አባቴ-
- ያንን ሰማይ ታየሞህ! ?»
- የቱ!?-
- እስከ አድማስ የተዘረጋውን:-
- አዎን አባቴ:-
- እንኩዋን መሬቱ ሰማይም የአርሞዎች ነው:-!

ክፍል - ሶስት

ተሰኘው - ልጁ

የቡርቃ ቁጣ!

ዝምታኛው ቡርቃ

ምእራፍ አስራ አንድ

- 1 -

ዘመኑ የመሸጋገሪያ ዘመን ነው። የአዲሳባ ፖለቲካ ጤናማ አይመስልም። ቁልፍ የሰልጣን ቦታዎችን የያዘው ኢህአዴግ ግን ጉዳዮችን እንደ አመጣጣቸው ለማስተናገድ ሲጥር ይስተዋላል። የፖለቲካ ትኩሳቱ በርትቶአል። ዘረፋው አይሰራም። በኩራቱ የሚሰሩ ተግባራት ማሰቃያ የላቸውም። አመራር ላይ ያለ አንድ የኢህአዴግ ሰው በአንድ ጊዜ የሰለጠነ ኮሚቴ አባል ሊሆን ይችላል። አንድ ሰው የሁለት መስሪያ ቤቶች ሚኒስትር ሆኖ ይሾማል።

የታማኝ ሰው እጥረት አለ።

ችሎታና ታማኝነት ደግሞ አዘውትረው አይገጣጠሙም።
ዘመኑ አንድ ሰው ሁለት ጉዳዮችን በአንድ ጆሮው የሚያዳምጥበት
ዘመን ነው። ምሳ እየተመገበ ስብሰባ የሚመራ፤ ቢሮ ውስጥ
አልጋ የሚዘረጋ የኢህአዴግ ባለስልጣን ጥቂት አይደለም።
ሀላፊዎች የመታወቂያ ወረቀት ሲያሰሩ የሰራ መደብ በሚለው
ቦታ 'ስብሰባ' ብለው ማስፈር ይቃጠቸዋል። በመዲናዋ አዲስ
አበባ ሌሊት ተኩስ ማድመጥ ተለምዶአል። ኡኡታም አለ።
የተደራጁ ሌቦች ከተሞችን ሲያምሱ ያድራሉ። የአሮሞና የአማራ
ተቃዋሚ ድርጅቶች ያገረመርማሉ። ፈንጂ የትም ይፈነዳል።
በየወሩ ከሰባ በላይ መፅሄቶች እየወጡ ሀገሪትዋን በወሬ ሰደድ
ያቀጣጥሉታል። በመሆኑም ጊዜው የእፎይታ ይሁን የሽብር
ለይቶ ለመናገር አስቸጋሪ ነበር።

* * *

በፕሬዚዳንት መለስ ዜናዊ ልዩ ትኩረት የተሰጠው አንድ
ጉዳይ አለ። ይህም የክልሎች የፀጥታ ጉዳይ ነው። ይህንን
ችግር ለመፍታት በበላይ ሆኖ የሚመራና የሚቆጣጠር አንድ
ኮሚቴ ተዋቅሮአል። ይህ ኮሚቴ ደግሞ የተለያዩ ሌሎች ግብረ
ሃይሎችን እያቋቋመ ዘመቻውን በስፋት ተያይዞታል። ሆኖም
ችግሩ እንደታሰበው በቀላሉ የሚፈታ አልሆነም። ከሁለት መቶ
ሺህ በላይ የፈረሰው የደርግ ጦር ወታደሮች ከነመሳሪያቸው
ተበትነዋል። ደሞዝ የላቸውም። የእለት ጉርሳቸውን ለማግኘት
ማንኛውንም ተግባር ለመፈፀም ዝግጁ ነበሩ። በመሆኑም
ኮሚቴው በሰራ ተወጥሮአል። በቀን ሃያ አራት ሰአት ይማስናል።
በየእለቱም የኮሚቴው እንቅስቃሴ ለፕሬዚዳንቱ ይቀርባል።
ሰራው ሱሪ ባንገት ሆኖአል ...

በተከታታይ የተለያዩ ግብረ ሃይሎችን እያቁዋቁዋመ
ሲያሰማራ የሰነበተው ክንፈ ገብረመድህን በእርግጥም ለዚህ
አይነት ፈታኝ ተግባር ብቁ ይመስላል። የትግራይ ሰው ነው።
የሀሀይት ፖሊት ቢሮ አባል። በአመራር ጥሩ ተሰማኝነት አለው።
ተሰማኝነቱ ከብቃት የመነጨ መሆኑን ማንም ያምንለታል።
ፈጣንና ቁጡ ነው። ቁጡነቱ አንዳንዴ እንደ ስምብ ሲፈነዳ
ያስደነግጣል። ዲፕሎማሲያዊ አቀራረብን ጨርሶ የማያውቅ
ያስመስለዋል። ቁጣው እንደ መብረቅ እየተንተገተገም ቢሆን
ግን ተወደጅነትን ያተረፈ ሰው ነው። ሰው አካባቢና ቀለል
ያለ አቀራረቡ ድንቅ ነው። ቀጭንና ረጅም ነው፤ መልክ ቀና።
'ግልፅ ሰው ነው' ይሉታል አብረውት የሚሰሩ ሁሉ።
ያልተለመደ ግልፅነቱ አይገራብጥም። ፍቅር ያሳድራል። ታዲያ

ሲያወጋ ምንም ሳያስቀር የልቡን የተናገረ ይምስል እንጂ ሆዱ ጫካ
ነው። ወደሚዲያ ጨርሶ አይቀርብም። በፀጥታ ጉዳዮች ላይ
ቃለምልልስ ቢሰጥ እንኩዋ የቦታቸቹን ፎቶግራፍ ነው
የሚያስለጥፈው። ሾፊርና አጃቢ የለውም። የሲቪል ፐርቶኩል
ልብስ ለብሶ ያየውም ቢሆን ከቶ አይገኝም። የሚያየው ታዲያ
ማመን የማይቻሉ ውጊያዎችን መርቶ የመጣ፤ የደህንነት ሚኒስትር
ነው ብሎ ከቶ አያስብም።

... ክንፈ ሰሞኑን ተዋክቦአል።

የተጣለበትን ከባድ ሃላፊነት ለመወጣት ብቃት ያላቸውን
ታጋዮች እየመረጠ ነው። ዛሬም እነሆ አንድ አስቸኩዋይ ስብሰባ
ያደርጋል። ሰአቱን አየ። ከቀኑ ስምንት ሰአት። ተሰብሳቢዎቹ
ከስብሰባው አዳራሽ ገብተው መሆን አለበት። ስልኩን አንስቶ
ፀሃፊውን ያነጋግራት ጀመር...

«መጥተዋል» አለችው።

ተነስቶ ወደ ስብሰባ አዳራሹ አመራ።

ተሰብሳቢዎቹ ወደ አስር ይጠጋሉ። አንዱ ኩማንደር ሃዩሎም
አርአያ ነበር። የፖሊስ አዛዥም አለ። ሁለት የአህዴድ ስራ አስፈጻሚ
ኮሚቴ አባላትም የስብሰባው ተካፋይ ናቸው። የመከላከያ ስራዊት
ባልደረቦችም ይታያሉ። ሀወኒ ዋቆና አብርሃ ፀሎት ጭምር
በተሰብሳቢነት ተገኝተዋል። በሙሉ የኢህአዴግ ታጋዮች ናቸው -
ከአብርሃ ፀሎት በቀር።

የሰላምታና የቀልዳ ቀልድ ልውውጡን ባጭሩ ቀጭተው በቀጥታ
ወደ እለቱ አጀንዳ ዘለቁ። ክንፈ ማስታወሻ ደብተሩን ሲገላልጥ
ቆይቶ፤ እንዲህ ሲል ስብሰባውን ከፈተ፤

«... በምስራቅ ሸዋ፤ በአዋሳና በባሌ አካባቢዎች የሚፈፀሙ
የሽብር ተግባራትን ለመግታት አንድ ጠንካራ እንቅስቃሴ ማድረግ
አስፈልጎአል። የአካባቢውን ፀጥታ ማስጠበቅ የደቡብ ስራዊት ድርሻ
ቢሆንም ዛሬ ለጉዳዩ ልዩ ትኩረት ሰጥተን ልናይ የፈለግንበት አንድ
ምክንያት አለ» ካለ በሁዋላ፤ ንግግሩን ገታ አድርጎ «በቅድሚያ
ግን ልገልፅ የሚገባኝ አንድ ነገር አለ። ሀወኒና አብርሃ ፀሎት
የኮሚቴው አባላት አይደላችሁም። በዚህ ስብሰባ አንድ-ትገኙ
የፈለግነው ለኮሚቴው የሚጠቅሙ አንዳንድ መረጃዎችን
ትሰጡናላችሁ በሚል ነው» ብሎ ወደ ጀመረው ማብራሪያ ገባ።

«ምሽጉን ናዝሬት፤ አሳላ፤ ወይም አዲስ አበባ ላይ ያደረገ አንድ
የዝርፊያ ቡድን ተቋቁሞአል። የዚህ ቡድን የመጠሪያ ስም የቡርታ

ዝምታ' ይባላል» ሲል ሀውኒ ደንገጥ አለች።

አይኖችዋ ከንፈ ላይ አተኩሩ። ጆርዋ የተሳሳተ መስሎአት ጭምር ነበር። የቡርቃ ስም መነሳት ነበር ያስደነገጣት። ስለ ትንቢተ - የቡርቃ ዝምታ አያሌ ታሪኮችን ታውቃለች። ማነው ታዲያ በዚያ ትንቢት ስም የተደራጀው?

ከንፈ ሀውኒን እንደዋዛ አጢኖአት ገለጻውን ቀጠለ፤

«ቡድነ ግን እንደሰሙ ዝምተኛ ሳይሆን ጥቂት የፖለቲካ ስሜት የተቀላቀለበት ዘረፋ ላይ ያተኩረ ነው። የደህንነት ፅህፈት ቤቱ ከፖሊስ ሃይል ጋር በመተባበር ባደረገው ከፍተኛ ክትትል የዚህ ቅጣት ቡድን አለቃ» ብሎ የማስታወሻ ደብተሩ ላይ ስም ይፈልግ ጀመር «... አኖሌ ዋቆ ይባላል!»

ሀውኒ ተስፈንጥራ ከመቀመጫዋ ተነሳች።

ተሰብሳቢዎቹ ደነገጡ። ወይም የደነገጡ መሰሉ። ሁሉም ትንፋሽዋ እየተቆራረጠ ለመናገር ያቆቆበችው ሴት ላይ አፈጠጡ ...

ሀውኒ «እርግጠኛ ነህ ... አኖሌ ዋቆ ነው!?» ነበር ያለችው በሚንቀጠቀጥ ድምፅ።

ከንፈ «የተሳሳትኩ አይመስለኝም ...» ብሎ ትክ ብሎ አስተዋላት።

ሀውኒ «አኖሌ ዋቆ ሞቶኦል!» ስትል በስሜት ተናገረች።

«ማነው አኖሌ ዋቆ?» ሲል በርጋታ ጠየቃት ከንፈ። አያይዘም

«የትና ኧንጁት ሞተ?» ሲል አከለ።

ሀውኒ መቀመጫዋ ላይ በእርጋታ አረፈች፤

«አኖሌ ማለት ወንድሜ ነው። ለኔ ከዚያም በላይ ነው። የአንድ እናትና አባት ልጆች አይደለንም። ሁለታችንም ግን ወላጅ አልባ ስለነበርን በድኅን አርሲ በአባዱ ማእረግ የሚታወቁት ዋቆ ናቸው ያሳደጉን። ዋቆ አባታችን ነበር የሚመስሉን። አኖሌም ወንድሜ ነበር የሚመስለኝ። ሁሉም እንድንተጫጭ ተደረገ። በመካከሉ ግን አኖሌ ወደ ጀርመን ስለሄደ ግንኙነታችን ተቀዋረጠ። ሃየሎም ረስተኸው ካልሆነ ጀርመን ሀገር አጮኛ እንዳለኝ ነገራሁለሁ። አኖሌ ዋቆ ማለት አሉ ነው። አሁንም አዲሳባ ሲገባ ቡርቃ ሄጃ ነበር። አኖሌ ከጀርመን ተመልሶ እንደነበርና ከአባታችን ሞት ጋር ተያይዞ

በተነሳ አመፅ ምክንያት ደርግ እንደገደለው የቡርቃ ገበሬዎች ነገረውኛል። በገበሬዎቹ መረጃ ብቻም አላበቃሁም። ዜጊት ከምትባል የትምህርት ቤት ጉዋደኛዬ ተመሳሳይ መረጃ አግኝቼያለሁ። አኖሌ በደርግ ተይዞ መሰውሩን ታውቃለች። ዳፋው ጂብሪል ሰተባለ ጉዋደኛው ጭምር እንደተረፈ አጫውታኛለች። አሙዋሙዋቱን በግልፅ ባላውቅም መሞቱን ግን አምኜ እርሜን አውጥቼያለሁ። ሆሎም ስለዚህ ጉዳይ ጫፍ ጫፍን አልነገርኩህም? ረስተኸው ካልሆነ ነገራሁለሁ? 'አኖሌ' ምን ማለት ነው ብለህም ጠይቅኸኝ ነበር ...»

ሆሎም «ዛሬ ስብሰባው ላይ አንድ-ትገኜ የፈለግነው በዚህ ምክንያት ነው። ምናልባት የስም መመሳሰል እንዳይኖር ጥርጣሬ ነበረኝ» አለ።

አብርሃ ፀሎት መናገር ይፈቀድለት ዘንድ ከጠየቀ በሁዋላ፤

«እኔም የስም መመሳሰል እንዳይኖር አሰጋለሁ» ሲል ጀመረ «አስመራ በድርጅታችን አማካይነት ወደ ሜዳ ወጥቶ ደርግ እስኪወድቅ ድረስ ሲታገል የቆየ አኖሌ ዋቆ የሚባል ሰው አውቃለሁ። ይህ ሰው ከስድስት ወራት በፊት ወደ አዲስ አበባ ተመልሶአል።» የሚል መረጃ ሰጠ።

የሆሎም አይኖች ሀውኒ ላይ፤ መልሶ ደግሞ አብርሃ ፀሎት ላይ ሲሸከረከሩ ቆዩ። ከንፈና ሆሎም እየቆዩ ይተያያሉ። መልሰው ደግሞ አይኖቻቸውን ወደ ሀውኒና አብርሃ ፀሎት ይመልሳሉ።

ሆሎም «የአኖሌ ፎቶግራፍ ይናራል?» ሲል ጠየቀ።

ከንፈ በአወንታ ራሱን ነቅንቆ ከአጅንዳው መካከል አንዲት ጉርድ ፎቶግራፍ አወጣ።

ሀውኒ በችሎላ ፎቶውን ከከንፈ ተቀበለችው።

«ራሱ አኖሌ ነው» ብላ ጮኸች።

ይህን ብላ ፎቶግራፉን ለአብርሃ ፀሎት ስታቀብልም በተስፋ ነበር። ኤርትራ የሰነበተው አኖሌ ይኸው ይሆን ዘንድ ተመኘች።

«ይሄው ራሱ ነው!» ሲል አብርሃ አረጋገጠ።

እንባዋ ከአይንዋ እንደ ጅረት ቢወርድም ፊትዋ ላይ ግን የደስታ ስሜቶች ታጭቀው ታዩ። ሆሎም ወደጣራው ቀና አለ። ጥሎበት አይሆንለትም የሀውኒ ነገር። ቅንነትዋን ይወድሳታል። እንደ መፅሀፍ ተገልጦ ፊትዋ ላይ የሚነበበው ፍላጎትዋን መመርመርና ማስተዋል የሚፈጥርበት የደስታና የሀዘን ስሜት አለ።

ክንፈ ሰለቱን አየና - ቸኩል ብሎ እንዲህ አለ ...

«... ሀወንጌ እጮኛሽ ወይም ወንድምሽ ባለመሞቱ እንኳን ደስ ያለሽ። ሀላችንም የደስታሽ ተካፋይ እንደምንሆን ታምኚያለሽ። እዚህ ስብሰባ ላይ መገኘትሽም መልካም አጋጣሚ ነው። እኔ እንኩዋ አኖሌ ወንድምሽ ይሆናል ብዬ አላሰብኩም ነበር። የዚህ ሰው የትውልድ አካባቢ ቡርቃ በመሆኑ እንዳንድ ጠቃሚ መረጃዎችን ካንቺ እናገኛለን በሚል ነበር በስብሰባው እንድትካፈይ የፈለኩት። ዞረም ቀረ ወደ ዝርዝር ጉዳዮች መግባት አለብን። አኖሌ ዋቆ ወንድምሽ ነው። ባይጉዳ ደስ ይለናል - አንቺም። ሆኖም በሆነው ደቂቃ በፖሊስ ጥይት ሊሞት ይችላል። ስለዚህ ከዚህ ተግባር እንዲገታ በሚደረገው የፖሊስ ስራ ላይ ለመሰማራት ያለሽን ፍላጎት ባውቀው ደስ ይለኛል!»

«በጣም ፈቃደኛ ነኝ! በጣም!» አለች ሀወንጌ።

«እንግዲያው እንቀጥላለን።»

ክንፈ ማብራሪያውን ካቆመበት ቀጠለ።

«... የቡርቃ ዝምታ በሚል ስያሜ ዘረፋ የሚፈፀመው ይኸው ግለሰብ ከሌሎች ቀማኞች የሚለየው ለወሰዳቸው ንብረቶች ወይም ጥሬ ገንዘቦች ደረሰኝ መስጠቱ፤ እንዲሁም ዝርፊያው ፖለቲካዊ መልክ እንዲይዝለት የሚያደርገው ጥረት ነው። አኖሌ ከፈፀማቸው ወንጀሎች ማሳያ የሚሆኑትን ኢብራሂም ያብራራቸዋል» ብሎ የአዲሳባ ፖሊስ አዛዥን መልክት አደረገ ...

ኢብራሂም ወረቀቶቹን አስተካክሎ ያብራራ ጀመር።

«... አኖሌ ዋቆ የሚባለው ሰው የሚመራው ቡድን እስካሁን ከገጠሙን የተደራጀ ዝርፊያ ከሚፈፀሙ ቡድኖች የተለየ ባህርይ አለው። የመጀመሪያው ልዩ ነገር ለወሰደው ንብረት ደረሰኝ መስጠቱ ነው። ናሙና ይገኛልሁ» ብሎ በፖስፖርት ቅርፅ የተቆራረጠ ብራና አወጣ።

«ይህ ብራና በየትኛውም የፅህፈት መሳሪያ መደብር ውስጥ በሽያጭ አይገኝም። ወደ ሀገራችን በውጭ ምንዛሪ የሚገባ ሲሆን አብዛኛውን ጊዜ በዚህ ወረቀት የሚጠቀመው የውጭ ጉዳይ ሚኒስትር መስሪያ ቤት ነው። መጠኑ ጥቂት ይሁን እንጂ በየማተሚያ ቤቶቹም ይገኛል። በምስክር ወረቀቱ ላይ የተጻፈውን ላንብብላችሁ።»

'አጽቶ ባለሀብት'

አምሳክ ሰቅሎዎች በሰጣቸው ለምሳሌ ምድር፣ ወንዝና ሀይቅ ለማይና የተፈጥሮ ሀብት አላገባብ በመጠቀም ካካበቱት ንብረትና ገንዘብ የመጀመሪያውን ዙር ተመሳሽ በማድረግ ምስጋናችንን እየገለፅን መልእክተኞቻችን በሁለተኛው ዙር ሲመጡ ይህ የምስክር ወረቀት ፊት ስፊት በሚታይ ቦታ ተሰቅሎ መገኘት እንደሚገባው አናሳባለን።

- ቡርቃ አባዳሳ'

ቀማኞቹ በዚህ የምስክር ወረቀት መሰረት ከአዲሳባ፣ ከናዝሬት፣ ከአሰናና ከአካባቢው በድምሩ ሁለት ሚሊዮን ብር የሚገመት ንብረትና ገንዘብ ዘርፈዋል። ይህን የምስክር ወረቀት የሚሰጡት ድርጊታቸውን ፖለቲካዊ መልክ ለመስጠት ነው የሚል እምነት አለን። ቡርቃ አባዳሳ የሚለው ስያሜ እንዲገን ይፈልጋሉ። ወንጀለኞቹ የታጠቁ ናቸው። ድርጊቱን ከመፈፀማቸው በፊት በቂ ጥናት እንደሚያደርጉ መገመት ችለናል። ከዝርፊያ ፍላጎታቸው ጉን አርምዎች በሌለው ብሄር ላይ በቁጣ እንዲነሳሉ ይሻሉ። የሚበትኑት የምስክር ወረቀት አርምዎችን ለአመፅ ይቀሰቅሳል ብለው ያስባሉ። ባለሀብቶች እየበረጉ ክልሉን ጥለው እንዲወጡ የሚሹ ይመስላቸዋል። በሚፈጠረው የፖለቲካ አለመረጋጋት በመጠቀም የገንዘብ ጥግታቸውን የማርካት ዝንባሌ ይታይባቸዋል። ከዚህ ያለፈ አላማ አይኖራቸውም። ቡድኑ አንድ ውሱን ቦታ ጣቢያ ያለው አይመስለኝም። ተነቃናቂ ነው። ባደረገው ጥብቅ ክትትል የምስጢር ስማቸው 'የቡርቃ ዝምታ' የሚባል ሲሆን የቡድኑ ፊታውራሪ 'አኖሌ ዋቆ' እንደሚባል አረጋግጠናል። ቡርቃ ሄደን ነበር። እንቅስቃሴ የለም። በዚያ መንደር ስም እየተጠቀሙ ጣቢያቸውን ቡርቃ ያደርጋሉ ማለት እንኩዋ ዘበት ነው። በርግጥ የቡርቃ አካባቢ ገበሬዎች ለፖሊሶች መረጃ ለመስጠት ፈቃደኛ አልነበሩም። ቀደም ሲል በነፍጠኛው ስርአት በደረሰባቸው ግፍ ሳቢያ ተጠራጣሪ ቢሆኑ አያስደንቅም። ዝርፊያ የተፈፀመባቸው ግለሰቦች እንደሚገልፁት የሚመጡት «የቡርቃ ዝምታ» ወይም የቡርቃ አባዳሳ ተከታዮች ፊታቸው ላይ ግር የሚያሰኙ ሁኔታዎች አሉ። ትክ ብሎ ለሚያያቸው ተፈጥሮአዊ ያልሆነ የሚመስል - ግምባር አፍንጫ ቅንድብ ከንፈር ጢም ማስተዋል ይቻላል። አይጨፍዋጩም። የሚዘርፉትን ሰው ረጋ ብለው ያናገራሉ። በቅድሚያ ለማሳመን ይሞክራሉ። ካልሆነ እስከ መገደል ሊሄዱ እንደሚችሉ እንገምታለን። ከባዝ አካባቢ መረጃዎች እንደሚያገኙም ተደርሰታል። '150ሺህ ብር ከባዝ በጥሬ ገንዘብ ባወጣሁበት ቀን ግታ ቤቴ መጠ' ሲሉ በምሬት የገለፁልን ቡና ነጋዴ ዘራፊዎቹ ከባዝ ቤት መረጃ ካላገኙ በቀር ማንም ሊነገራቸው እንደማይችል ይገልጻሉ። ሌላው 'ገንዘቡን ምን ያደርጉበታል' የሚለው ጥያቄ

ነው መመለስ ያለበት። ከግምት በቀር የተጨበጠ መረጃ የለንም። ምናልባት የጦር መሳሪያ እየገዙበት ሊሆን ይችላል። እሱም እዚህ እፍንጫችን ስር ታላላቅ ህጻንዎች እየገነቡበት ሊሆን ይችላል። የሚያምታቱ ነገሮች አሉ። የምስክር ወረቀታቸው ይዘት በሚዲያ እንዲነገርላቸው አጥብቀው ይፈልጋሉ። ይህ ፍላጎታቸውም ከዝርፊያው ጀርባ የፖለቲካ ግፊት እንዳለ ያስገነዝባል። ምናልባት የሚደግፋቸው ሃይል ሊኖር ይችላል። ከአነጋ ጋር ግንኙነት ሊኖራቸው እንደሚችል ጥርጣሬ አለ። መረጃ ግን የለንም»

ኢብራሂም ገለጻውን አበቃ።

ከንፈ ረጅም አየር አስወጥቶ ወደ ሀውኒና አብርሃ ፀሎት በየተራ እየተመለከተ እንዲህ አለ፤

«ያለኝ መረጃ እንደሚያመለክተው አብርሃ ፀሎት ከአኖሌ ጋር የጠበቀ ግንኙነት ነበረህ። ማለት የምትችለው ካለ እንስማ? ሀውኒም አስተያየት እንደሚኖርሽ እምናለሁ። አኖሌን በቅርብ ከማወቃችሁ አንጻር የናንተ አስተያየት ጠቃሚ ሊሆን ይችላል።»

ሁለቱም ግን ለመናገር አልቸኩሉም። ይተያዩ ጀመር። አብርሃ ፀሎት «በአንዳንድ ጉዳዮች ላይ ለመነጋገር» በሚል ምክንያት በአስቸኩዋይ አስመራን ለቆ አዲሳባ ሲገባ፤ የተፈለገበት ጉዳይ አኖሌን በተመለከተ ይሆናል ብሎ ጨርሶ አልገመተም ነበር። አሁን ጉዳዩን ሲረዳ ሀዘን ወረረው። ስለ አኖሌ ያለውን በጎ ስሜት አጥብቆ ማሰብ ጀመረ። በደርግ እስር ቤት ተስፋ የቆረጠባትን የመጨረሻ ደቂቃ ደጋግሞ አስታወሳት። አኖሌ ረድቶት ነበር። መስዋእትነትን ከፍሎለት ነበር። ያን አስታወሰ። እና አሁን ሊረዳው ፈለገ። እርዳታው ግን አኖሌ ሀገወጥ ድርጊቱን ትቶ ሰላማዊ ትግል እንዲጀምር በማገዙ በኩል መሆን እንደሚገባው አመነ።

ሀውኒ በበኩልዋ ሩቅ ተገዛ ነበር - በሀሳብ። በአንድ ወቅት 'ፈረንጅ እገር ተመችቶት ረሳኝ' ብላ ያማችው አኖሌ! ሞተ ብላ ሀዘንዋን ያወጣችለት እጮኛዋ! የልጅነት ፍቅረኛዋ አጣብቂኝ ውስጥ መግባቱን ስታስብ 'ከኔ ሌላ ማን አለው?' ብላ ራስዋን ጠየቀች። 'ለኔስ ማን አለኝ?'

አኖሌን አጥብቃ ፈለገችው። ናፈቃት፤

«አኖሌ ... የት ነህ?»

* * *

«የቡርቃ ዝምታ» ተብሎ በሚጠራው ቡድን ላይ የተጀመረው ውይይት በነጋታውም ቀጥሎ ዋለ። ሀውኒና አብርሃ ፀሎት መረጃዎቻቸውን በዝርዝር አተረቡ።

የሀውኒ መረጃዎች ትኩረት የላቡ ነበሩ ...

ሀውኒ ስለቡርቃ ወንዝና ስለ አካባቢው ገበሬዎች ስትተርክ የኩሚቲው አባላት በመደነት አዳመጡዋት። ገበሬዎቹ ስለቡርቃ ወንዝ ያላቸው እምነት አደገኛ መሆኑን የኩሚቲው አባላት አመነ። ገበሬዎቹ 'አኖሌ በዋቆ አባዱላ ለመሪነት የተመረጠ ነው' ብለው ማመናቸውም ቢሆን እንደዋዛ አልታዩም።

ሀውኒ ትረካዋን ተጠለች ...

ስለዋላጆቻቸው አሙዋሙዋት ስታወጋ ሀየሎም ገፅታ ላይ ያየችው ጭንቀት ቢያባባትም እንደምንም ስሜትዋን ለመገደብ ታገለች።

ናዝሬት ትምህርት ላይ ሳሉ ተማሪዎች 'አኖሌ ዋቆ' በሚለው ስም ምትክ 'አኖሌ - ኦሮሞ' ይሉት እንደነበር! ይህን ስያሜ ማግኘት የቻለው ደግሞ ከኦሮሞዎች ጋር በኦሮምኛ ማውራትን በመምረጡና በክፍል ውስጥ መምህር በሌለበት ክፍል ጊዜ ከተማሪዎች ፊት ወጥቶ ዋቆ አባዱላ ያወሩ የነበሩትን የጦርነት ታሪኮች እያወራ የተማሪዎችን ስሜት ይቆጣጠር እንደነበር! በዚህም በተማሪዎች መወደድን እንዳተረፈ! ዘርዘራ ለኩሚቲው አብራራች።

አብርሃ ፀሎት በበኩሉ አኖሌን ከተዋወቀበት ጊዜ ጀምሮ በአስመራ የፈፀማቸውን ተግባራት በዝርዝር ገለፀ።

አኖሌ ላመነበት ነገር ታማኝ መሆኑን አብነቶችን እየጠቀሰ አቀረበ። ከዚያም ከአስመራ ከወጣ በሁዋላ በበረሀ ቆይታው የነበረውን አመለካከትና የትግል ተሳትፎ ዘረዘረ። አኖሌ በበረሀ በአንድ አካባቢ ያለሰራ ተወስኖ ጊዜውን አላሳለፈም። ከሻእቢያ ሰራዊት ጋር ወደ ውጊያ ቀጠና እየገባ ልምድ ቀስሞአል። ወደ ምርኩኞች ማእከል ተገዞ የኦሮሞ ተወላጆችን እነጋግሮአል። ሱዳን እየሄደ ከአነጋ ወኪሎች ጋር ይገናኝ ነበር። አኖሌ በበረሀ ቆይታው ራሱን በስፖርት ያንፅ ነበር። ወታደራዊ ስልጠና ወስዶአል። የሻእቢያን የትግል ታሪክ ከእንግሊዘኛ መጻሕፍት ላይ አንብቦአል። ሬድዮ ማዳመጥ ዋነኛ ተግባሩ ነበር። የኢህአዴግ፣ የደርግ፣ የአነጋ፣ የአህዴድ፣ እንዳቸውም አይቀሩትም። የቪትናም የኩባና የቻይናን የትግል ታሪኮች አንብቦአል። በኢትዮጵያና በአፍሪቃ ቀንድ ፖለቲካ ላይ ከኢሳይያስ አፈወርቂ ጀምሮ ከበርካታ የፖለቲካ ሰዎች ጋር እየተገናኘ ተወያይቶአል። በበረሀ ቆይታው የፖለቲካ ግንዛቤ አድማሱን

ለማስፋት ከፍተኛ ጥረት ያደርግ ነበር። ይሁን እንጂ የወደፊት ፍላጎቱን ላለማሳወቅ ይጠነቀቅ እንደነበር መታዘቡን አብርሃ ፀሎት አብራራ።

የአርሞን ህዝብ በተመለከተ ያነሳቸው የነበሩትን አንዳንድ ነጥቦች ግን እያስታወሰ ተናገረ።

አኖሌ በዙውን ጊዜ ለአርሚያ የሚያስፈልጉዎት መሪዎች በአርሞነታቸው የበታችነት ስሜት የማይሰማቸው መሆን አለባቸው ይል ነበር። 'የአርሞዎችን ክብር ለማስጠበቅ ነፍጠኞች መረን ሲለቁ በወይራ ዱላ መቀጥቀጥ ያስፈልጋል' የሚል እምነት ነበረው። 'የሞተውን የአርሞ ብሄርተኛነት ስሜት በህግ ብቻ ማነሳሳት አይቻልም ብሎም ያምናል። አኖሌ የመገንጠል ጥያቄ መፍትሄ ነው ብሎ አያምንም። የመገንጠል ጥያቄ በመብት ደረጃ ከተቀመጠ በቂ ነው ይላል። አርሚያ ከሌላው የኢትዮጵያ ህዝብ ተገንጥሎ የትም ሊሄድ አይችልም የሚል እምነት አለው። ሆኖም የአርሞ ህዝብና ምድር ከመላው ኢትዮጵያ ከግማሽ በላይ በመሆኑ አርሞዎች ኢትዮጵያን በበላይነት መምራት ማረጋገጥ ይገባቸዋል' ባይ ነው። አልፎ አልፎ ደግሞ 'ነፍጠኞች የአርሞን ክንድ ማወቅ አለባቸው። ትምህርት ማግኘት አለባቸው' የሚል የጥላቻ ስሜት ያንፀባርቅ እንደነበር አብርሃ ገለፀ። 'አርሞዎች በአርሞነታቸው አንድነት ፈጥረው መታገል ይኖርባቸዋል' - ይል ነበር ደጋግሞ። 'የአርሞዎች አንድነት አንገብጋቢ ጥያቄ ነው' ባይ ነበር።

ከማብራሪያዎቹ በሁዋላ በአኖሌ እምነቶች ላይ ሰፊ ውይይት አካሄዱ። የተለያዩ አስተያየቶች ተሰነዘሩ። ከምሳ በአንድ ቃል «አኖሌ ወጥ የሆነ እምነት የለውም። የራሴ የሚለው እምነት አልያዘም። ተምታቶበታል። የዝና ጥማት ሊኖርበትም ይችላል። የአባቱ ተረት ደሞ አልፎ አልፎ ያባንነዋል። አነገንም ሆነ አህይድን ለምን እንደሚቃወም አያውቅም» ሲል አስተያየት ሰጠ።

ክንፈ ከኩምላ የተለየ አስተያየት አልነበረውም።

ሆሎም ግን ጥቂት ለዩት ያለ ስሜት ነበረው፤

«ያላችሁት ሁሉ እንዳለ ሆኖ» ሲል ጀመረ «... መፍትሄው ላይ ግን አፅንኦት ሰጥቼ መግለፅ የምፈልገው ነጥብ አለ። ከአኖሌ ጋር መወያየት ያስፈልጋል። በግሌ አኖሌን ማሳመን ይቻላል ብዬ አምናለሁ። አኖሌ ጀብደኛ አይመስለኝም። ነፍጠኛው ላይ ያለው መራራ ጥላቻ ይሆናል የዚህ አይነት ስሜት ያላደረበት።

ይኸን ስሜት በጤናማው ጉኑ ማየት ይቻላል' ብዬ አምናለሁ። 'አኖሌ አህይድን ቀርቦ ቢያየው ይጠላዋል?' ያልተመለሰ ጥያቄ ይመስለኛል።»

ኩምላ የሆሎምን አሳብ ተቃወመ፤

«ኤርትራ ላይ አግኝቼው በአህይድ ዙሪያ ሰፊ ውይይት አድርገናል። ግትር አቁም አለው። 'አህይድ ከአህይድ አባል ድርጅትነት መውጣት አለበት' ይላል። በቂ ምክንያት ግን አያቀርብም። 'ወደ ድርጅታችን ግባና አህይድን በነፃነት የመምራት እድል እንሰጥሁለን አልኩት። አላመነኝም። የአቢሲኒያ ገዢዎችን ስር የሰደደ የተንኩል መንፈስ እያሰበ ብቻ የሚበረገግ ይመስለኛል።»

«ሆሎም ያቀረበው ሀሳብ ተገቢ ይመስለኛል» አለች ሀወኒ «... አኖሌን መቅረብና ማወያየት ያስፈልጋል። እኔ በበኩሌ ለዚህ ተግባር መሉ በመሉ ዝግጁ ነኝ። አኖሌን ማሳመን የሚቻል ይመስለኛል።»

አብርሃ ፀሎት በበኩሉ የሆሎምን አሳብ ደግፎ አስተያየት ሰጠ። አኖሌ በውይይት የሚያምንና ካመነበት ደግሞ ለእምነቱ የሚሞት ጠንካራ ሰው መሆኑን በሞቀ ወኔ ገለፀ።

ውይይቱ በዚህ ነበር የተደመደመው።

* * *

ተሰብሳቢዎቹ የሰብሰባ አዳራሹን ለቀው መውጣት ሲጀምሩ አብርሃ ፀሎት፣ ሀወኒና ሆሎም ወደ ሁዋላ ቀሩ። ክንፈ ነበር እንዲቆዩ የነገራቸው። ሁዋላ ሲቀሩም፣ ሀወኒና አብርሃ ፀሎትን፣

«እኔ ቢሮ ጠብቁኝ፤ እፈልጋችሁባለሁ» አላቸው።

ሀወኒና አብርሃ ፀሎት ተያይዘው ሲወጡ ክንፈና ሆሎም ቀሩ። ሁለቱም የተማከሩ ይመስል ሲጋራቸውን አወጡ። እኩል ለኩሉ። እኩል መማግ ጀመሩ። በማንኛውም ነገር እንዲሁ ይገባባሉ። የሚያስበት ጭምር ይቀራረባል። በታላላቅ ውጊያዎች ጭምር አብረው ሰርተዋል። እጅግ እጅግ ቅርብ ናቸው።

«ምን አሰብክ?» ሲል ጠየቀ ክንፈ።

«አኖሌ ሳያውቀው ታላቅ አደጋ እየፈጠረ ነው።»

«ሳያውቀው ነው ብለህ?» አለ ክንፈ።

«ውጤቱ ምን ሊያስከትል እንደሚችል የገባው አይመስለኝም።»

ክንፈ ጫን ባለ ድምፅ፤

«የአኖሌን ጭራ መያዝ ያስፈልጋል።» አለ።

«የተደበቀበት ቦታ ፍንጭ የላችሁም?» አለ ሆሎም።

«ምንም!» አለ ክንፈ ሲጋሩን ባለ በሌለ ሀይሉ እየመጠጠ።
ንዴቱ ቅርብ ናት። እልሁ ባሩድ ናት። እንቅልፍ አይተኛም
ያሰበውን ሳይፈፅም። ሲጋራቸውን እየማጉ ይተያዩ ጀመር።

«አዲሳባ ያለ ይመስልህል?» ሲል ሆሎም ጠየቀ።

«ይመስለኛል። ሌላ ቦታ ሊደበቅ አይችልም።»

«ፎቶውን በቴሌቪዥን ብንለቅስ?»

«ምን ብለን?»

«ዘራፊ፣ ወንጀለኛ ተብሎ ነዋ!»

ክንፈ በመቃወም ራሱን ግራቀኝ ወዘወዘ።

«ይህን ካደረግን አኖሌን ፈጥን ልንይዘው እንችል ይሆናል።
ከጀርባው ያለው ግን ለዘላለሙ ራሱን ይሰውራል? አኖሌን አላደ
መያዝ አይከብድም። ዋናው ጉዳይ ግን ከጀርባው ያለውን
ማወቅ ነው። ስለዚህ በአጭር ጊዜ ውስጥ ቴሳውን መርገጥ
አለብን።»

«ከጀርባው ማን ይኖራል?» ሲል ጠየቀ ሆሎም።

«ማን ያውቃል?»

«አነግ? ጀርመኖች? ወይስ? ...» ሆሎም የጀመረውን
ሳይጨርስ አንጠልጥሎ ተወው።

«ይህን ለማወቅ ቴሳውን መርገጥ አለብን። ከተደበቀበት
ዋሻ ብቅ እንዲል አንድ ነገር ማድረግ ይኖርብናል ...»

የክንፈ አይኖች በድንገተኛ ብርሃን ተሞሉ። ፈገገታ
ታየበት። ሆሎም የክንፈን ገፅታ በማየት ብቻ ተስፋ አደረገ።
እዎን ክንፈ አንድ ድንቅ መላና መፍትሄ ሲያገኝ አይኖቹ
ይበራሉ።

«ምን አሰብክ?» አለ ሆሎም፤ የክንፈን አሳብ ለመስማት
በእጅጉ ጉዋገቶ።

«አኖሌ አዲሳባ ነው ብለን እንመን። አዲሳባ የት? ቤት
ተከራይቶ? ሆቴል ውስጥ? ቤት ገዝቶ? ዘመዶቹ ቤት? ወይስ
እንጠጦ ዱር ውስጥ? እኔ እንደሚመስለኝ ቤት ተከራይቶ ወይም

ገዝቶ ነው ሊሸገግ የሚችለው። ዘመድ የለውም። እንጠጦ
ባህርዛዊች ውስጥ አይታሰብም። ሆቴል ለመቆየት አይደፍርም።
ምናልባት አራትም አምስትም የተከራየው ቤት ሊኖረው ይችላል።
ከቤት ቤት እየለዋወጠ ሊሆን ይችላል ድርጊቱን ሁሉ የሚፈፀመው።
ታማኝ ተከታዮች ሊኖሩትም ይችላሉ። ይህ እውነት አይመስልህም?»

«ሊሆን ይችላል።»

ክንፈ ሲጋራውን ተረኩዋኩሰ፤ በችኩላ ሌላ ለኩሰ። አይኖቹ
ይበልጥ ደመቱ።

«... አብርሃ ፀሎት ቅድም ሲገልፅ አኖሌ ሚዲያ የመከታተል
ልማድ ማካበቱን አንስቶ ነበር። ስለዚህ የአይጥ ጉራ ውስጥም
ይደበቅ አለያም ሰማይ ላይ፤ የቴሌቪዥን ፐርግራሞችን መከታተሉ
አይቀርም። አይመስልህም?»

«ሊሆን የሚችል ነው!» አለ ሆሎም። ክንፈ ምን እንዳሰበ
አልገባውም።

«እንግዲያው በተከታታይ በሚካሄድ የሰብሰባ ዜና ላይ ሀውኒና
አብርሃ ፀሎት ተደጋግመው እንዲታዩ ይደረግ። ያን ጊዜ የአኖሌ
ጭንቅላት ይበጠበጣል። እንቅልፍ ያጣል። ሀውኒ በጣም
ታፈቅረዋለች። አኖሌም ከጀርመን የተመለሰው ሀውኒን ፈልጎ
ጭምር እንደነበር ከአብርሃ ማብራሪያ የሰማሁ ይመስለኛል። በጣም
ይፋቀራሉ። ከእሙኝነት በላይ ልጅነታቸውን ተጋርተዋል።
ወንድምና እህት ናቸው። ፍቅረኛዎች ናቸው። አኖሌ በቴሌቪዥን
መስኩት ሲያያት ስሜቱን ጨርሶ መቆጣጠር አይችልም። እስከ
ሰማንት ይበልጥ እንዲነሳሳ ደግሞ ሀውኒና አብርሃ ፀሎት ጉን
ሰጉን ተቀምጠው ሲንሸካሸኩ ቀራጭ ለሰከንድ ያህል ይቅለባቸው።
አኖሌ አቅሱን ይስታል። አይጠራጠርም። ከቶ ሳይጠራጠር ከሁለት
አንዱን ለማግኘት ጥረት ማድረጉ አይቀርም። በተለይ አብርሃን
ያምነዋል። ሀይወቱን አድኖታላ! ስለዚህ አሳልፎ እንደማይሰጠው
እርግጠኛ ይሆናል። ሀውኒን ሲያይ ደግሞ ሰው ነውና ውስጡ
የታመቀው ናፍቆት እንደሚበጠብጠው ጨርሶ አይጠራጠርም።
የቴሌቪዥን ሰዎች ስብሰባው በነጋታውም እንደሚቀጥል ግልፅ
ያድርጉ። በነጋታው አኖሌን ወይንም ወዚሉን በአካባቢው አናጣውም
...» ብሎ ፈገገ አለ።

ሆሎም «የተረገምክ!» ብሎ ረጅም ሳቅ አሰማ።

ተቻኩለው ወደ ክንፈ ቢር አመሩ። ክንፈ ጊዜ አላጠፋም።
ወደ ቴሌቪዥን መምሪያ ሀሳፊው ደወለ። አምስት ደቂቃ ያህል

ተነጋገሩ። ከንፈ ስልኩን ዘገቡ።

«ተከታታይ የሱብሰባ ዜና የላቸውም!» አለ። አያይዘ
«መጠበቅ ሊኖርብን ነው?» አለ በቅሬታ።

«የለም!» አለ ሆሎም፤ አንድ አሳብ ብልጭ እያለለት፤
«የሀሰት ዜና መፍጠር እንችላለን።»

«አንድት አድርገን?» አለ ከንፈ «... በነጋታው በምንጠቅሰው
ሰዓራ የግድ ሱብሰባ መኖር አለበት። ተሰብሳቢዎች በቴሌቪዥን
ሲታዩ ደግሞ ከሀውኒና ከአብርሃ ሌላ ተሰብሳቢ የግድ መታየት
አለበት። አለያ አኖሌ ድራማ መሆኑ ይገባል። ያልተለመደ
የዜና አቀራረብ ልንከተል ደሞ እንችልም።»

«ይቻላል!» ሲል ሆሎም ደግሞ አረጋገጠለት። «...
እንዲያውም ከኤርትራ ጊዜያዊ ፅህፈት ቤት ጋር መነጋገር
ይቻላል። ከዚህ በፊት የተቀረፁ መጠነኛ ሰው ያለባቸውን
የሱብሰባ ፊልሞች መጠቀም ይቻላል። ጉዳዩን ከኤርትራ ጋር
ካያያዝነው የአብርሃ ፀሎት መታየት የበለጠ አሳማኝ ይሆናል።
የዜናውን ርእሰ ጉዳይ የሁለቱን ሀገሮች ህዝቦች ለማቀራረብ
ወደፊት ስለሚካሄዱ የሙዚቃ ፊስቲቫሎች ሊሆን ይችላል።
ውይይቱ በነጋታው በዚያው በኤርትራ ፅህፈት ቤት እንደሚቀጥል
ሊገለፅ ይችላል። ዜና ላይ፣ ሱብሰባና ተሰብሳቢዎችን ከቆየ
ፊልም መጠቀም። በየመካከሉ ሀውኒና አብርሃን ጉላ እያደረጉ
ማቅረብ ይቻላል።»

ከንፈ በመስማማት ራሱን ላይ ታች እየወዘወዘ፤

«ልክ ነህ ይቻላል።» አለ «... ግን ለአብርሃና ለሀውኒ እቅዱን
በግልፅ ልንገራቸው ይገባል። አሳማውን ጭምር እንዲያምኑበት
ማድረግ ያሻል።»

- 2 -

በምሽቱ የሚተላለፈው ዜና በሆሎምና በከንፈ እቅድ
መሰረት ይዘጋጅ ዘንድ ለታጋይ ጋዜጠኞች መመሪያ ተላለፈ።
ፊልም ቀራጮቹ የአብርሃና የሀውኒን ምስል ቀርፀው የማስመሰያ
ትንብራቸውን ለመስራት አሁን እድገት ፅህፈት ቤት ወደሚገኘው
ስቱዲዮ ተጣደፉ። ቀረፃው ካለቀ በሁዋላ ከንፈ «ማምሻውን
ጉዳይ አለሽ አንዴ?» ሲል ለሀውኒ ጥያቄ አቀረበላት። አብርሃ
ቀደም ብሎ ሄዶ ነበር።

«የለኝም። ትጋጠቡኝ ዘንድ ካሰባችሁ ፊቃደኛ ነኝ» አለች

- 328 -

እየላቀች።

ተያይዘው ወጡ።

በመንገዳቸው ላይ ሀውኒ አኖሌን በተመለከተ እንደሞካ እንዳንድ
ያልተጠበቁ አስተያየቶችን ትሰነዝር ጀመር፤ በከንፈ መኪና ነበር
የደብረዘይትን መንገድ ይዘው መገዋዝ የጀመሩት፤

«በነገራችን ላይ» አለች ሀውኒ «... አኖሌ በአሁኔታ ላይ ያሳደረው
እምነት ከፊል እውነታ እንዳለው አታምኑም?»

ከመቅፅበት ተያዩ - ሆሎምና ከንፈ።

ዱብ እዳ ነበር የሆነባቸው። ከሱብሰባው ይህን መሰል እምነት
ይዛ ትወጣለች ብለው አልጠበቁም ነበር። ለአኖሌ ያላት ወገናዊነት
እድል ትችላለች ተጨባጭ ነገር ይኖራታል ብሎ ባለመገመቱ፤ ከንፈ
ቀጥሎ የምትናገረውን ለመስማት እየገዋገዋ ነበር፤ «የአኖሌ ከፊል
እውነታ ምንድነው?» የሚል ጥያቄ ያቀረበላት።

«በስራ አስፈፃሚ ደረጃ ያሉ መሪዎቻችን መባላግ ጀምረዋል።
ኦሮሚያን ርስታቸው ለማድረግ መሩዋሩዋጥ የጀመሩ ከፍተኛ
ባለስልጣናት ብቅ ብቅ እያሉ ነው። የሌላውን አላውቅም። እኔ ግን
የቅርብ አለቃዬን በተመለከተ በቂ ማስረጃ ላቀርብላችሁ አችላለሁ።
አጋጣሚ ቀጥተኛ አለቃዬ በመሆኑ ዝርዝር ነገሮችን ጭምር ማወቅ
ችያለሁ። የሚያሳኛር ስራ እየሰራ ነው ያለው። ይሸረሙጣል። ጉቦ
ይወስዳል። ሌላም ሌላም ... ስለማን እንደማወራ መቼም
ገብቶአችሁ ይታያል። ከኔ ጋር በተደጋጋሚ አይታችሁት ሊሆን
እንደሚችልም እንምታለሁ። ምስጢሮቹን ሁሉ ስለማውቅበት በጣም
ይፈራኛል። እኔ ለርሱ አፈርኩ። መሪዬ ነው ብዬ መቀበል ጭምር
አቃተኝ። ይህ በሽታ እየተዛመተ ከሄደ አደገኛ ይመስለኛል።
በአመራር ደረጃ ብትነጋገሩበት ጥሩ ነው። አርግጠኛ ነኝ የአሁኔታውን
አመራር አባላት በየጊዜው እየተገናኙ ውስጣቸውን ይፈትሻሉ።
አይደለምንደ?»

«አሁን ያልሻቸው ተጨባጭ ናቸው?» አለ ከንፈ።

«ማስረጃ የለኝም። ማስረጃ መሰብሰብ የሚገባኝ ግን
አይመስለኝም። አንድ አካል መኖር አለበት ይህን መሰል ጥቆማዎችን
የሚቀበል ...»

«ግምገማዎች ላይ ማንሳት ተገቢ ይሆናል» አለ ሆሎም።
«ካልተሳሳትኩ ስለ ሰለሞን ዲሳሳ ነው እየተናገርኩ ያለሽው።» አለ
ከንፈ።

- 329 -

«አዎን - ስለእሱ ነው የማወራው!»

«በግል አነጋግረሽው ነበር?»

«አንስቼለት ነበር»

«ምናለሽ?»

«ሳይ:: ቅድም ዜናት ብዬ የገለፅኩላችሁን ልጅ በፍቅረኛ ደረጃ ይዘክታል:: እኔ ዘንድ ስትመጣ ነው የተዋወቃት:: ልጅ ትምህርት ቤት ሳለን ጉዋደኛዬ ነበረች:: እኔ ወደ ዩኒቨርሲቲ ስሄድ እስከ ገንዘብ ጀመረች:: አሁን እሳት የላለች ነጋዴ ወጥቶአታል:: ጥሩ ያልሆነ ባህርይ የያዘች ይመስለኛል:: ይኸው የኛው ሰው ታዲያ አብርክት ያብዳል:: እዚህ አዲስ አበባ ቤት እንድታገኝ ጭምር አድርጉኛል:: ሌላም ... ሌላም ብዙ ነገሮች አሰማለሁ:: ከልጅቱ ጋር ግንኙነት ከጀመረ ወዲህ ታጋይ ሚስቱን ፈትቶአታል:: ተገቢ እንዳልሆነ ነገርኩት:: 'የተለመደ ነው' የሚል ምላሽ ነው የሰጠኝ:: 'ብዙዎች እየፈቱ ነው' አለኝ:: እንዲህ ሲለኝ ላንቀው ነበር:: አበድኩ:: ናቅሁት:: 'ሌሎች ስለፈቱ ነው መፍታት ያለብህ ወይስ ስላልተገባባችሁ?' ስለው 'ይህን ያህል የምትንጠገቢው በርግጥ ለሚስቱ አገነኝ ነው ወይ?' አለኝ:: ከአንድ መሪ ይህ ንግግር አይጠበቅም»

«ቀንተሽ እንዳይሆን!» አላት ሆሎም::

ሀውኒ ጩኸትታት ለቀቀችው:: ወደ ሆሎም ተጠግታ ታንባርቅበት ጀመር::

«ሆሎም! የልብህን ነው? እኔ እንደዚያ ነኝ!»

ድምፅዋ ዝግትግት አለባት:: ክንፈና ሆሎም እየተቀባበሉ ይስቁባት ጀመር:: የምር መናደድዋን ሲያይ ሆሎም

«ቀልዴን ነው ሀውኒ!» አላት::

«የልብህን ከተናገርክ ወዲያ?»

«ስጋ ብዎት!» ሲል ማለ::

አመነችው:: ሆሎም 'ስጋ ብዎት' ካለ አይዋሽም::

«እኔ አነጋግረዋለሁ» አለ ክንፈ::

ሀውኒ ቀጠለች::

«ዜናት ማለት አደገኛ ሴት ናት - ክንፈ:: የኢህአዴግ ትግል ለርስዋ Adventure ብቻ ነው:: ታጋይነት ማለት ለዜናት

ለትራ የሚያገለግል ታፔላ ብቻ ነው:: ሽም ማለት ደግሞ ፈላጭ ቆራጭ:: ከሽም መጠጋት ማለትም መክበር ማለት ነው - ለዜናት:: እታምኑኝም! ስለሞን ታጋይነቱን ለትራ ማዋል ጀምሮአል:: የሚያስደነግጥ ነገር ጭምር ለዜናት ነገርአታል:: የአናቱ አባት አማራ መሆናቸውን አጫውቶአታል:: ይህን ሁሉ ምን አመጣው? ቆራጭ የአማራ ደም ፍሰጋ ወደ አያቱ ምን አሻገረው? በአርሞነቱ ያፈረ ይመስለኛል:: ለአርሞነቱ ክብር የሌለው ሰው ደሞ አለቃ ሊሆንኝ ቀርቶ የኔ ድርጅት አባል ከቶ ሊሆን አይችልም:: ይህን አይነት ሰው ከአመራር መባረር አለበት:: አዲሳባ ተወልዶ እንዳደገ ጭምር ይናገር ጀምሮአል:: አዲሳባ መወለድ ታላቅነት መሆኑ ነው? ከአራዳ ልጅ ካምፕ ራሱን መቀላቀሉ ይሆን? አዲሳባ ራሱ የኦሮሚያ መሆኑን እያሰበ ሊሞቀው ይገባ ነበር::»

«የትግል ልምድ ማጣት ሊከስታቸው የሚችሉ አያሌ ጉድለቶች ይኖራሉ:: አሁንድ ቀስ በቀስ ውስጡን አያጠራና እየጠነከረ መሄድ ይጠበቅበታል» አለ ሆሎም::

ሀውኒ ተቃወመች:

«ሰለሞን የትግል ልምድ እጥረት የለበትም:: እንደማውቀው ስድስት አመታት ታግሎአል:: የአርሞነት ስሜት ነው የሌለው:: ከአርሞነቱ አየሽሽ ነው:: ሸሽቶ የት ይደርሳል? አለያ ደሞ ኦሮሞ ላይሆን ይችላል::»

«በቅርቡ ግምገማ ነበራችሁ አይደለም?» ሲል ጠየቃት ክንፈ «... በዚያ ላይ የተነሱ ነገሮች የሉም?»

«አሱን ግምገማ እንኩዋ ተወው ክንፈ:: ቀልድ ነበር:: የበረሀዋ ባህል ድምጥማጥዋ የጠፋችበት ግምገማ ነበር:: ብዙ የሚነገር አለው:: ግን የሆነ ያልሆነውን ከመናገሪ በፊት በቅድሚያ ኩምላን በስፋት ላናገረው ፈልጌያለሁ:: በዳዴኩስ ውስጥ አደገኛ አገጣጣሚዎችና ችግሮች ይታዩኛል::»

«በሀውሀትም ቢሆን ከዚህ የከፋ አመለካከቶች የተከሰቱበት ጊዜ ነበር:: በትግል ነው ያን የአደጋ ጊዜ ማለፍ የሚገባው» ክንፈ ነበር::

«በግለሰብ ደረጃ በየትኛውም የኢህአዴግ ድርጅት ውስጥ ተመላላይ መዝቀጥ ሊከሰት ይችላል:: መፍትሄው እያጠፋ መሄድ ነው»

እየተቀባበሉ አስተያየት ይሰጡ ጀመር:: ሆሎምና ክንፈ ሀውኒን ራት ጋብዘው ሲያበቁ ቤትቸው ድረስ ሸኙቸው:: የዜና ስለት

ላይ ነበር የደረሰችው። ሶስተኛው ዜና አኖሌን ለማጥመድ የተዘጋጀው የእለቱ ቅንብር ነበር። የተዋጣለት ቅንብር። ፊልም ቀራጭ፤ ሀውኒና አብርሃን በበቂ ሁኔታ አሳይቶ ወደ ሌሎች ተሰብሳቢዎች ተሻገረ። ዜና እንባቢው ስብሰባው በነጋታው ከማለዳው ሶስት ሰአት ጀምሮ በኤርትራ መንግስት ጊዜያዊ ፅህፈት ቤት ቀጥሎ እንደሚውል ገልጾ ወደ ቀጣዩ ዜና ተሻገረ።

ሀውኒ ሳታውቀው ሆድዋ ግልብጥብጥ አለባት። በረዳት። መንፈስዋን በረዳት። እንባዋ እንዳይቀድም ጣራ ጣራ ማየት ጀመረች። ውስጥዋ ግን እንደልማዱ ይራራል ...

«አኖሌ ... እወድሀለሁ!»

- 3 -

አብርሃ ፀሎት በኤርትራ ጊዜያዊ ፅህፈት ቤት ደጃፍ ላይ ቁጥ ሰው የሚጠብቅ መስሎ ሰአቱን ደጋግሞ ያይ ጀመር። 2:45 ይላል። ሆኖ ደቂቃ ብቻ በዚህ መልኩ ቆይቶ ወደ ፅህፈት ቤቱ ቅፅር ግቢ እንዲገባ ነው የተነገረው። እሱ እንደገባ ደግሞ ሀውኒ እንዲሁ ሃያ ደቂቃ ያህል ከፅህፈት ቤቱ አጠገብ ባለው ሬስቶራንት ቆይታ እስከም ወደ ፅህፈት ቤቱ ቅፅር ግቢ ትገባለች። ለሁለቱም መልእክት ማስተላለፊያ ረቂቅ መሳሪያ ከዋሌታቸው ላይ ተያይዞታቸዋል። የሚያዩትን ከአኖሌ ጋር የተያያዘ ነገር ሁሉ በዝቅተኛ ድምፅ መናገር ብቻ ይበቃቸዋል። የሚያስተላለፉት እያንዳንዱ መልእክት በሶስት ደቂቃ ውስጥ በፅህፈት ቤቱ ዙሪያ ሲቪል ለብሰው በእግርና በመኪና ለፈሰሱት የደህንነት ሰዎች ይደርሳል።

አብርሃ ፀሎት በተነገረው መሰረት ሰአቱን እያየ ከወዲያ ወዲህ ይንጎራደድ ጀመር፤

«አምስት ሳንቲም!» አለው አንድ ጎልማሳ ለማኝ።

አስር ሳንቲም አውጥቶ ሰጠው። ለማኝ አመስግኖ ሄደ።

«ስለ አብርሃም ስላሌ!» አለ ሌላ ሽማግሌ ለማኝ።

«እግዚር ይስጥልኝ!» አለ አብርሃ።

«ሲጋራ! ማስተካ!» አለ ሱቅ በደረቱ።

ዝም አለው።

«የአረቡ ሮዝማን አለኝ። ዊክተን ... ጦርና ሱፐር ሚኒት ማስተካ» አለ።

«አልፈልገም!»

«ጫማ ልጥረግ አባባ» አለ ልጅ እግር ሊስትሮ።

«ደህና ተወው!»

«ቆሽሾአል ልጥረግልዎት ...»

«አያስፈልገኝም አልኩህ» አለ ቆጣ ብሎ።

«እዚህ እግር እንደ አስመራ ውድ አይደለም ጋሼ። ዘጠና ዘጠኝ ሳንቲም ብቻ ነው የማስከፍልዎ። የቦሎኛ ቀለም አለኝ።»

አብርሃ ፀሎት በድንጋጤ ራደ። ቃል ሳይተነፍስ እግሩን አነሳ። ሊስትሮው ጫማ መወልወል ጀመረ። ትንፋሹን እንደምንም ስብስቦ፤

«ማነው የላከህ?» ሲል ጠየቀው።

«ሰማቸውን አልነገሩኝም።»

«ረጅም፣ ጠይም ናቸው?»

«አይደለም። ቀላ ይላሉ። ራሰበራና አጭር ናቸው።»

«የት ነኝ አሉህ?»

«አሱንም አልነገሩኝም።»

«ምን እንድትነገረኝ ላኩህ?»

«የርሶን ወይም የሀውኒን ስልክ ቁጥር።»

አብርሃ አመነታ። አኖሌ መያዝ እንዳለበት አመነ። ካልተያዘ አንድ ቀን ባጭሩ ይቀጫል። ተይዞ ሰላማዊ ትግል መጀመር አለበት። በሀብት የሚታገልበት ምክንያት ለአብርሃ አልታይህ አለው። ተገቢ ያልሆነ መስዋዕትነት መክፈል እንደማይገባው አመነ፤

«ቁጥሩን አሰጥህለሁ። ታዲያ የት አግኝተህ ነው ለራሰበራው ሰው የምትሰጠው?»

«ቀጥረውኛል።»

«የት?»

«ሜክሲኮ አደባባይ።»

«ሰንት ሰአት ነው ቀጠሮአችሁ?»

«እንደጨረሰክ ነው ያሉኝ።»

«ታዲያ በቃልህ ቁጥር መያዝ ትችላለህ? ወይስ ስክርቤቶና ወረቀት ልስጥህ?»

«በቃሌ እይዘዋለሁ ይንገሩኝ።»

አብርሃ ፀሎት የሀወኒንም የራሱንም የስልክ ቁጥሮች አንድ በአንድ ነገረው።

«ይዘህቸዋል?»

«አዎን ይዣቸዋለሁ።»

«እስኪ ጥራቸው?»

ሊስትሮው ቁጥሮቹን ጠራለት። አልተሳሳተም። አንዲያውም አልተደገቃቀፈም።

«ሊስትሮ ነህ የውነት?»

«አዎን!»

«እኔን እንዴት አወቀኸኝ ታዲያ?»

«በፎቶግራፍ!»

«ማን አላየህ የኔን ፎቶ?»

«ወንድምህ ናቸዋ! ራሰበራ ያልኩም።»

«ፎቶዬን የት አገኝ? ሲል አሰብ አብርሀ።»

አብርሃ ፀሎት አንድ ብር አውጥቶ ለሊስትሮው ሰጠው። ልጁ አንድ ብርን ኪሱ ጨምሮ፤ የሊስትሮ ሳጥኑን እንክብክቦ ወደ ላሊበላ ራስቶራንት አቅጣጫ ማዘገም ጀመረ።

አብርሃ ፀሎት ጊዜ አላጠፋም።

«መረብ 91 ነኝ» ሲል ኩዱን ከተናገረ በሁዋላ መልእክቱን በችኩላ ያስተላልፍ ጀመር፤

«ጫማዬን የጠረገልኝ ቀይና ኩስማና ሊስትሮ ከአኖሌ የተላከ ነው። የኔንና የሀወኒና ስልክ ቁጥር ተቀብሎኛል። ሜክሊኮ አደባባይ ከአኖሌ ወኪል ጋር ቀጠሮ ይዞአል። እንደሚመስለኝ በቀጥታ ከአኖሌ የተላከ አይደለም። ስለዚህ ሊስትሮው የተገናኘውን ሰው በቀጥታ መያዝ አይገባም። ራሰበራ፤ አጭርና ቀይ ነው ሊስትሮውን የላከው ሰው። መረጃው ስህተት ሊሆንም

ይችላል። እንደሚመስለኝ ከሊስትሮው ጋር ግንኙነት የሚያደርጉ ሰዎች አኖሌ ዘንድ እስኪደርሱ ድረስ ክትትል ቢደረግባቸው ጠቃሚ ይመስለኛል። አበቃሁ - መረብ 91።»

አብርሃ ይህን መልእክት አስተላልፎ ወደ ኤርትራ ጊዜያዊ ፅሁፊት ቤት ገባ። ተግባሩን በተገቢው መንገድ ማጠናቀቁ ተሰማው። በአጋጣሚ ከሀወኒ ጋር ስልክ በመለዋወጣቸው ተደሰተ ...

* * *

ሶስት የደህንነት ሰዎች በተለምዶ 'ወያኔ' ተብላ በምትጠራው ቀዳሳ መኪና ሊስትሮውን በሀምሳ ሜትር ርቀት ይከተሉታል።

ሊስትሮው እየተጣደፈ ይራመዳል። ደህንነቶቹ ታጥቀዋል። አይናቸውን ለሰከንድም ከሊስትሮው ሳይነቅሉ ተከታተሉት። የኢትዮጵያ መድን ድርጅት ህንፃ አጠገብ መብራት ያዛቸው። ሊስትሮው ከጉናቸው ቆሞአል። ያዩታል። እሱ አያያቸውም። መኪና ቀነስ ሲልለት በሩጫ አስፋልቱን ተሻግሮ በጥድፊያ ገሰገሰ። ገን ድንገት ቆም አለ። ከኪሱ ቁራጭ ወረቀትና ብእር አውጥቶ የሊስትሮ ሳጥኑን አስደገፎ ይፅፍ ጀመር። ፅፎ ሲያበቃ መንገዱን ቀጠለ።

የደህንነቶቹን መኪና መብራት ለቀቃት። በተለመደው ርቀት ይከተሉት ጀመር። ተከታትለው ሜክሊኮ አደባባይ ደረሱ። ሊስትሮው በአደባባዩ በስተቀኝ ባለቸው ካፍቴሪያ አጠገብ ከተኩሰኩሰት መሰሎቹ መካከል ገብቶ ተቀላቀለ።

ደህንነቶቹ የመገናኛ ራዲዮናቸውን ከፍተው ሪፖርት አስተላለፉ። ክንፈ አጭር መመሪያ ሰጠ፤

«ባለገዳይ መሰላችሁ አጠገቡ ቆዩ። በቃል ወይም በወረቀት የሚያስተላልፈውን መልእክት በጥንቃቄ ተከታተሉ። አጣራጣሪ ነገር ካያችሁ እስከ እኩላ ቀን ድረስ ጫማ የሚያስጠርጉትን በሙሉ ተከታተሉዋቸው። 6:30 ላይ ከመካከላችሁ አንዳችሁ ጫማ አስጠርጉ። እየጠረገ ሳለ ስልክ ቁጥሮቹን በአግባቡ አስተላልፎ እንደሆን ጠይቁት። ለምን አይነት ሰው እንደሰጠ ጭምር፤ መልእክቱን የተቀበለውን ሰው ካወቃችሁ በሁዋላ ሀይላችሁን ወደዚያው አሰባስቡ። አኖሌን ብትደርሱበትም እንዳትይዙት። ሃያ እራት ለአት አትለዩት። የሚገባበትን ቦታና የሚገናኘቸውን ሰዎች የሚከታተሉ ሰዎች በፍጥነት ተመድበው የያንዳንዳቸው መድረሻ በዝርዝር ይጠና። ይህ ለሶስት ቀናት በተከታታይ የሚቀጥል ስራ ይሆናል። የምትከታተሉዋቸው ሰዎች በጭራሽ

እንዳይጠረጥሩዎችሁ»

ዳሩ እንደታሰበው ሳይሆን ቀረ።

እስከ 6:30 ሊሰትሮው የአራት ሰዎችን ጫማ ነበር የጠረገው። ከአራቱ አንዱ የህወሀት ታጋይ ሆኖ ተገኘ። ተከትለውት ነበር። ሄዶ ሄዶ መከላከያ ማኒስቴር ፅህፈት ቤት ገባ። ሁለተኛው ወጣት ሴት ነበረች። ታክሲ ይዞ ስድስት ኪሎ የኒቨርስቲ ገባች። ሶስተኛው በእድሜ የደከመ ሽማግሌ ነበሩ። ጫማ አስጠርገው የትም አልሄዱ። እዚያው ማኪያቶ አዘው አላፊ አግዳሚውን ይታዘቡ ያዙ። የመጨረሻው መልክ መልካም ወጣት ነበር። በችኩላ አስጠርጎ እብስ አለ። ፒያላ ድረስ ተከተለት። ሲኒማ ኢትዮጵያ ገባ። ከደህንነቶቹ አንዱ ሊሰትሮው አጠገብ ያለውን የኤሌክትሪክ ምሰሶ ተደግፎ ደቃቃውን ጫማ ጠራጊ በጥንቃቄ ተከታትሎታል። ከአንዳቸውም ጋር መልእክት አልተለዋወጠም። ወረቀትዎንም አላስተላለፈም። ደህንነቱ በመመሪያው መሰረት አምስተኛ ሰው ሆኖ ጫማውን አስጠረገ፤ በመካከሉ በተነገረው መሰረት፤

«ስልክ ቁጥሮቹን በአግባቡ አስተላለፍክ?» ሲል ጠየቀው።

«የምን ስልክ ቁጥር?» አለ ጫማ ጠራጊው፤ ስራውን በተረጋጋ ሁኔታ እያቀላጠፈ።

«ጠዋት እንድታደርስ የተነገረህን»

«ማነው የነገረኝ?»

«ጠዋት ስቴድዮም አልነበርክ?» ብሎ ጠየቀው ደህንነቱ እየተገረመ።

«ከዚህች ንቅንቅም አላልክ።»

የገዛ ጆሮውን ማመን አቃተው።

ሊሰትሮው ሽምጥጥ አድርጎ ሲክድ ከልብ ተደነቀ። እንዲሁም አለው፤

«ስማ አንተ ደቃቃ ፍጥረት! እኔ ፖሊስ ነኝ። እውነቱን ካልነገርክኝ በቀጥታ ወደ እስር ቤት ትወሰዳለህ። ትሰማኛለህ? ጠዋት ስቴድዮም አካባቢ ጫማ ከጠረገህላት ሰው የተቀበልክውን የስልክ ቁጥር ለማን ነው ያስተላለፍክው?»

የሊሰትሮው እጆች ሲንቀጠቀጡ ተመለከተ። በሩሽ ከእኛ ላይ ወደቀበት። በፍርሀት ቀና አለ። አይን ለአይን ተጋጨ፤

«በል እውነቱን ተናገር። ቁጥሩን ለማን ሰጠህ?»

«መንገድ ላይ ነው የተቀበለኝ።»

«አትዋሽ!» ሲል አፈጠጠበት «... ከስቴድዮም ጀምሮ ተከታትሎህሁ። መድን ድርጅት ህንፃ አጠገብ ስልክ ቁጥሮቹን ወረቀት ላይ ስታሰፍር ጭምር ተመልክቼህሁ። ከዚያ ወዲያ እዚህ እስክትደርስ ድረስ ማንም አላነጋገረህም። እውነቱን ካላወጣህ ወዮልህ! አሁኑኑ ከርቸሌ ትገባለህ!»

«በእጃቸው አይደለም የተቀበለኝ?»

«ታዲያ በምንድነው?»

«ፎቶ ቤቱ በር ላይ ስደርስ ወረቀትዎን መንገዱ ላይ ጥቶ ነጭ የሄድኩት።»

ደህንነቱ ውሀ ሆነ። አኖሌ አምልጦልል! ከዚያ ወዲያ ለሊሰትሮው ያቀረበለት ጥያቄ ለሪፖርቱ የሚያገለግለውን መረጃ ለማግኘት ብቻ ነበር ...

«የትኛው ፎቶ ቤት?» ሲል ጠየቀው።

«ቡናና ሻይ ህንፃ ስር ያለው።»

«ወረቀቱን ወደ ፎቶ ቤቱ ነው የጣልከው?»

«አይደለም። እጄን ብቻ ነው የዘረጋሁት። ወረቀትዎ ወደቀች። እንደዚያ አድርግ ነው የተባልኩት።»

«ማነው ይሄን ያለህ?»

«የላክኝ ራሰበራ ሰው።»

«ሰውየው ወረቀትዎን አንስቶአታል?»

«እኔንጃ!»

«ለምን ዞረህ አላየህም?»

«ዞረህ እንዳታይ ተብያለሁ። ወረቀትዎን ጥለህ መንገድህን ቀጥል ነው የተባልኩት።»

«አሁን ከኔ ጋር ፖሊስ ጣቢያ እወስድህና ይህንኑ ትናገራለህ። አትታሰርም። አትፍራ። እሺ?»

«እሺ!» አለ ሊሰትሮው ፈራ ተባ እያለ።

ፖሊስ ጣቢያ በመሄድ የሚያጠፋው የሰራ ጊዜ አላላለበውም። በማለዳዎ አጭርና ቀላል ስራ መቶ ብር አግኝተብታል። ደስታው ገና ከውስጡ አልጠፋም ...

- 4 -

ሰልኩ ጮኹ።

ሀውኒ ልብዋን እፍን አደረጋት። ደግሞ ጮኹ። አቃሰተች። 'ውዱ አኖሌ' ብላ መጮህ አለኛት። ተጠግታ እጅዋ እየተገቀጠቀጠ አነሳችው።

«ሀውኒ!» የሚል ጉርናና ድምፅ መጣለት።

«ነኝ» አለች። «... እንደምንህ ሆሎም።»

«አልደወለም?»

«እስካሁን አልደወለም።»

«ተዘግተሽ ዋልሽ ቀኑን ሙሉ?»

«ሰልኩ ላይ ተተክዬ ዋልኩ» ብላ ፈገገ አለች።

«ከግማሽ ሰአት በሁዋላ ብቅ አላለሁ። ራት በልተሻል እንዴ?»

«ገና ነኝ።»

«እንግዲያው አብረን እንጠላለን።»

«ደግ።»

ሰልኩን አነራ ወደ ወጥ ቤት ገብታ ሻይ ጣደች። እስኪፈለ ድረስ መፅሀፍ ቤጤ ለመገላለጥ አስባ ወደ መፃሕፍት መደርደሪያዋ ስታመራ የደጅ መጥሪያ ድምፅ ሰማች። የአክሱማይት ልጅ ፀሀዩ ሊሆን እንደሚችል ገመተች። ፀሐዩ የስድስት አመት ህፃን ነው። ጉረቤት በመሆናቸው ዘውትር ማምሻውን ቴሌቪዥን ሊያይ ይመጣል።

በሩን ከፈተችው።

ይሁን እንጂ ጨለም ባለው በረንዳ ላይ ፀሀዩ አልነበረም የጠበቃት። አክሱማይት ነበረች። አክሱማይት የማህፈረ ሚስት።

«ግቢ አክሱም! እንደምን አመሸሽ?» አለችት።

«ሰላም!» ብላ ወደ ውስጥ ዘለቀች።

- 338 -

«አልመጣም እንዴ ፀሀዩ?»

«ዛሬ አልመጣም?» አለችት ገፅታዋን ትክ ብላ እያጤነች።

«ታች ወርዶ ከልጆች ጋር እየተጫወተ ይሆናል!» ብላ ልትመለስ ስትቃጣ፤

«ቆይ ሻይ ጠጥተሽ ትሄዳለሽ። እየፈላ ነው» ብላ እጅዋን ይዛ ከሰሎን አስቀመጠችት።

አክሱማይት አልባሌ ጃኬት ሰብላለች። ገፅታዋ ምጥጥ ብሎአል። ጠጉርዋን ወደሁዋላ ቁጥጥራዋለች። ፎቶግራፍ የማንሳቱ ስራ ባብዛኛው ስለተጠናቀቀ በመከላከያ ሚኒስቴር መስሪያ ቤት ዲኪመንቴሽን ክፍል በጊዜያዊ ስራ ላይ ተመድባ በማገልገል ላይ ናት።

«ምን ሆነሻል አክሱም?» ስትል ጠየቀችት ሀውኒ፤ ራትዋን ትክ ብላ እያስተዋለችት። ስታነባ እንደቆየች ጠረጠረች። አይኖችዋ በርበሬ መስለዋል።

«ምንም አልሆንኩ» አለች።

መዋሽትዋ ግን ታወቀባት። የሚያንስቀስቅ ስሜት ከወደ ሆድዋ ፈነቀላት። ራትዋን በሁለት እጆችዋ ሸፈን አደረገችና እጣዋን በቀጫጭን ጣቶችዋ አባበለች።

ሀውኒ ደነገጠች። ሀውኒ ስለ አክሱማይት ጥቂት ነገሮችን ታውቃለች። አዎን ... ከምትወደውና ከሚወዳት ባልዋ ጋር ተለያይተዋል። ከማህፈረ ጋር ተለያይተዋል። ለሀዲዎን አዲሳባን ከተቆጣጠረ በሁዋላ ሊገባቡ አልቻሉም። 'ቀድሜህ በተሰዋሁ' የሚሉ ንግግሮችም ተረስተዋል። ሁኔታዎች ለአክሱማይት በእጅጉ ከብደዋታል። ከማህፈረ የአብዮ ጋር 'የኔ ጀግና!' የተባለባቸው ዘመናት እንደ አክሱም ሀውልት ዘመን ርቀው ይታዩዋት ጀምረዋል።

ሀውኒና አክሱማይት ከተጉራብቱ ወዲህ በተለይ ተቀራርበዋል። ከሰለት ወራት በፊት ከማህፈረ ጋር እንደተለያዩ ስትነገራት አክሱማይት ጉዳዩን ቀለል አድርጋ ነበር ያወጋችት። 'መብቱ ነው' ነበር ያለችት ለሀውኒ። ከዚያ ወዲህም የማህፈረን ጉዳይ ጨርሶ እንስተው አያውቁም ነበር። ስለ ትግሉ ነበር የሚያወጉት። ምን ስለ ትግሉ ብቻ! አክሱማይት የሌቶችንም ጥያቄ ደጋግማ ማንሳት ያስደስታታል። ለነገሩ ስለሌቶች መብቶች አክሱማይት አበጥራ ታውቃለች። የአክሱማይት የእኩልነት ጥያቄ ግን አፍላጭ አይደለም። በተግባር ከወንዶች በላይ ስለዋለች የእኩልነቱ ጥያቄ ከማንም በላይ

- 339 -

ይሰማታል። ይህን መሰል ነገር መልሳ መላልሳ ለሀውኒ ታወጋታለች። እጅግ አስደናቂ ከሆኑት ትረካዎችዋ ውስጥም የአክሱማይት ያለፈ የጀግንነት ታሪክ ደምቆ ታይቶአታል ለሀውኒ።

አክሱማይት ባለፈው መራራ የትግል ዘመን ግንባራቸውን ካላጠፉት አንድዋ ነበረች። ቀሚስዋ አላደናቀፋትም! ስህተት አይታ ባለማለፍ አክሱማይት ቀዳሚዋ ነበረች። መራራው ትግል ቀጥቅጦ የሰራት ታጋይ ናት። የትግል ፅናት ሲነሳ የአክሱማይት ጉዳይ ግልፅ ነው። በደካማ ጉን የሚያማት የለም። ደንብና መመሪያ በማክበር፤ አክሱማይትን የሚስተካከላት ከቶ የለም። ደንብና መመሪያ አልፎ አልፎ ሊጣስ የሚችል ነገር አይደለም ለአክሱማይት። መፈፀም ያለበት ነው። 'ግትር ናት' የሚሉዋት አሉ። ያሉትን ቢሉ ግን 'ወይ ፍንክች' ናት። ደሞ ማድረግ እንጂ መናገር መቼ ይሆንላታል? ጥራዝ ነጠቅ አይደለችም። ስለሴቶች መብት በመጮህ ብቻ ተወስና ወጥ የምትረግጥ መቼ ሆና? አክሱማይት የምር ናት።

ከማህፈረ ጋር በመለያየትዋ ብዙ አልተገዳችም ነበር። 'መብቱ ነው' ነበር ያለችው። ዛሬ ታዲያ ምን ሆነችና እንባዋ የተከከኑን መላት መሰለ? አሁን ታዲያ ምንው ተበገረች? የምን እንባ መጣ ደሞ?

ሀውኒ ፍርሀት ፍርሀት አላት። አስደንጋጭ ስሜት ወረራት? ምክንያቱን ማወቅ አስፈራት። ይሁን እንጂ!

«ምን ሆነሻል አክሱም?» አለችት ደግማ።

አክሱማይት አንድ ነገር ልትናገር አለችና እንባዋ በአይንዋ ጥቅጥቅ ብሎ ሞላ። ስላቃታትም ፊትዋን በሁለት እጆቿ ሸፍና ከሆድዋ፣ ከልብዋ በተፈነቀለ የብሶት ስሜት ሀቅ አያለች ትንሰቀሰቅ ጀመር።

ሀውኒ ተረበሸች።

የምትይዝ የምትጨብጠው ጠፋት። ልታፅናት አልደፈረችም። ዳሩ አክሱማይት አፅናኝ ትፈልጋለች ብሎ ማን ያስባል?

«ምንም አልሆንኩ! እልህ ይዞኝ ነው። የማህፈረ ጉዳይ ስሜቱን ጉዳው። እኔ እንኩዋ አልቅሼ አላውቅም። አሁንም የፀሀዩ ጉዳይ አንገብግቦኝ እንጂ ነገሩን ራሴ እቁዋቁዋመው ነበር» ብላ ስሜትዋን ለመቆጣጠር ታገለች።

አክሱማይት በተለይ በዳንሻ፣ በኩረም፣ በሽሬ ተጋድሎዎች የተመሰከረላት ጀግና ናት። ግራ ጉንጭዋ ላይ ጎራዴ መስሎ የተጋደመው የጠባላ ምልክት እንደ ከረዶዎች ለጌጥ ያስቆረጠችው መች ሆኖ? የካሊበር ጥይት ነው የጉንጭዋን ስጋ ተልትሎትና ጠብሶት ያለፈው። የምታነክሰውም እንደ ፒያሳ ቆነጃጅት በድመት የአረማመድ ፋሽን ስትዘንጥ መች ሆኖ? ሽንጥዋ ላይ የተቀረቀረው ጥይት እስካሁን ባለመውጣቱ እንጂ። አክሱማይት በርበሬ ወጥ እትባላም። ግን እንደ ቦሌ ቀበጦች ምላሰዋን ስለሚለበልባት መቼ ሆኖ? ጨጉዋራዋ በመጉዳቱ እንጂ። አክሱማይት ከስታለች። እንደ አዲስ አበቤዎች 'ቅጥነት ውበት ነው' ብላ አይምሰላችሁ። የተጉዳ ሰውነትዋ በቀላሉ መመለስ አቅቶት እንጂ። አክሱማይት ለችግር ተንበረከከች ብሎ ማንም አያማትም። ግን ከብረት ተለርታ መቼ ሆኖ? ስትግሉ በነበራት ፅናት፣ ቆራጥነትና ብርታት እንጂ።

አክሱማይት ዘመድ ሞቶባት አይደለም የምታለቅሰው። ከብዙ አመታት በፊት ሁለት ወንድሞችዋ አጠገብዋ ሲወድቁ ቀናችባቸው እንጂ አላለቀሰችም። አክሱማይት ዘመድ አላት ብሎም ማንም አያስብም። የሱዋ ዘመዶች የትግራይ ገበሬዎች ናቸው። የገበሬዎች ጉዳይ ለአክሱማይት ርእዮተ አለም ብቻ አይደለም። ለአክሱማይት ገበሬዎች የምር ፍቅር ናቸው።

አሁን ግን ተበግራለች። እነሆ ከአንጀትዋ የሚገፋት የብሶት ሲቃ ያንሰቀስቃታል። አክሱማይትን አዲስ አበባ በገረቻት። ፈተነቻት። አሸነፈቻት።

ሀውኒ ቃል አንኩዋ መተንፈስ ስላቃታት በዝምታ ትቆዝም ጀመር ...

ከደቂቃዎች በሁዋላ ፊትዋን በመሀረም አባብሳ።

«ሀውኒ ሀፍተይ ... ረቢሼኪ ... ይቅርታ አድርጊልኻ» አለች።

«አክሱም ምን ሆነሽብኝ? በጣም እዝነሻል?»

ሀውኒ ይህን ብላ ሻዩን ለማምጣት ወደ ኩሽና ገባች። የአክሱማይት ስሜት እንደተጋባባት ሻዩን ይዛ ተመለሰች። ሻያቸውን አያጣጣሙ አክሱማይት ገሰትዋን ትተርክላት ቀጠለች!

«ሀውኒ ሀፍተይ ... የውልሽ ከማህፈረ ጋር ተለያይተናል አይደለም? ይሄ ያለቀ ጉዳይ ነው። ዛሬ እንዲህ ስሜታዊ የሆንኩት ግን ሊያገባ መሆኑን ስለሰማሁ ነው። ማህፈረ ማግባት መብቱ ነው። ከኔ ተለያቶአል። ከኔ መለያየት የፈለገው ግን የአዲሳባን

ቆነጃጅት ፈልጎ መሆኑን ዛሬ ነው የተገነዘብኩት። ይህ አቆሰለኝ። ማህፈረ ሰርግ አስፈለገው። ይህም አላመመኝ። ልጄን ረሳው። በየወሩ ብቻ ገንዘብ ይልካል። 'አባት ይናፍቀዋል' ብሎ ግን አያሰብም። ልጄ አባቱን በቴሌቪዥን ያይና 'ማህፈረን ውለጂ' እያለ ጉርርዩን ያንቀኛል። እሱ ግን ደነዘዘና ልጄን እንኩዋ የመጠየቂያ ጊዜ አጣ። በርግጥ ለሰርግ እየተዘጋጀ ስለሆነ ጊዜ አይኖረውም። ሀወኒ ... ሀፍተይ የሴቶች ስብሰባ መደረግ እንደሚኖርበት እየተሰማኝ ነው...»

በር ተንኩዋኩዋ።

አክሱማይት ንግግርዋን አቁዋረጠች። ተያዩ። 'ማነው?' በሚል ስሜት፤

«ሆሎም ነው» አለችት ሀወኒ «... ወደ አንድ ግብጥ ለመሄድ ቀጠር ነበረን።»

«ምንም አይደል» አለች አክሱማይት ከተቀመጠችበት እየተነሳች፤ «... ነገ እመጣለሁ። እንጨዋወታለን። ጉዳዩ ተራ ስለሆነ አታስቡ። እውነት መስሎኝ እንጂ ማህፈረ በአላማውም ቢሆን ፅኑ አለመሆኑን አስቀድሜ አውቅ ነበር። ስጋው የሚያሸንፈው ሰው ነበር። እንኩዋን አዲሳባ በረሀም ይህ ስሜቱ እየተፈታተነው በየግምገማው እንደተወቀጠ ነበር...» እያለችት ነበር በሩ ዘንድ ደርሰው የከፈቱት።

ሆሎምና አክሱማይት የሞቀ ሰላምታ ተለዋወጡ። ሀወኒ ቤት ሲገናኙ ሁለተኛ ጊዜያቸው ነበር። አክሱማይት ፊትዋን አይቶ ማልቀስዋን እንዳያውቅባት ፈጥና ተለየቻቸው።

... የአክሱማይት መኖሪያ ቤት ሀወኒ ካለችበት ህንፃ ላይ ስለነበር ፈጥና ነበር ቤትዋ የደረሰችው። ፀሀዩን አላገኘችውም። ህንፃው ላይ ከሚኖሩት ህፃናት ጋር እዚያው ደጅ እየተጫወተ መሆን አለበት' ብላ አሰበችና ወደ በረንዳው ወጥታ ከሰባተኛ ፎቅ ላይ በብርሃን ወደምታብረቀቀው አዲስ አበባ እይታን ሰደደች።

አዲሳባን ጠልታታለች።

ከሁሉም በላይ ግን ማህፈረን። ሳታውቀው የበቀል ስሜት ውስጥ ማቆጥቆጥ ጀምሮአል። የልጅዋ ነገር ነው ጥቂት ያሳሰባት። ዘመድ የላትም። በጦርነቱ በሙሉ አልቀዋል። እናትዋም አባትዋም ህይወታቸው ያለፈው በአይርጥላን ጮብ

ነው። ቢሆንም ማህፈረን ልትበቀለው ትፈልጋለች። እሱን ብቻ ሳይሆን ሚስቶቻቸውን አላገባብ በሚፈቱት ላይ ሁሉ አስደንጋጭ በትር ለማሳረፍ ወስናለች። አልህ ያንበግባት ጀምሮአል። ቀደም ሲል የማታውቀው ስሜት ተፈጥሮባታል። 'ምነው ተሰውቼ በነበር' ብላ ተመኘች። እንባዋ አልቀም አላት። ግራ ገባት። አታውቀውም ይህን ስሜት። ግር አላት - እንባ በጉንጮችዋ ሲወርድ። ባነባች ቁጥር የብሶትና የበቀል ስሜትዋ እያደገ ሲሄድ ተሰማት። ማህፈረ ከስራው ተባርሮ እስር ቤት ይገባ ዘንድ ተመኘች። ግን ሊሆን አይችልም። የምትወደው ድርጅትዋ ህወሀትም ቢሆን ይህን ለማድረግ ህጉ አይፈትድለትም።

በረንዳውን ትታ ወደ መፀዳጃ ቤት ሄደች። ለመጀመሪያ ጊዜ መልክዋን በመስታወት በጥሞና አጤነችው። የራስዋ ገፅታ ለራስዋ አስደነገጣት። አይኖችዋ አብጠዋል። ተጨማሪዋል። የመከራ ታሪክ ይነበባል - ገፅታዋ ላይ። በካለበር ጥይት የተሰነጠቀው ጉንጭዋ ቁጡ አስመስሎአታል - ቁጡ ነብር። ቁጡ ነብር መምሰል ለሚስትነት ውበት አይደለም። የህመም ስሜት ገፅታዋ ላይ ይነበባል። ጉንጭዋ ላይ ያለው ምልክት በትግሉ ወቅት ጀግንነትዋን የሚተርክ ነበር። 'ዛሬ አስቀያሚነቴን ማንጎራጎር ጀመረ?' ብላ ለራስዋ እንሸካሸካች። ይህ ስሜት መላ ሰውነትዋን ወባ እንደያዘው ሰው እንቀጠቀጣት። 'ማህፈረ - ጨካኝ!' ብላ አሰበች 'ጨካኝ - ማህፈረ!'

መተንፈስ አቃታት - በስቃይ።

ከማህፈረ ጋር የተጋቡ ሰሞን የኔ ጀግና እያለ የሚያቆላምጣትን አስታወሰች። ዛሬ ግን ዘመነ ተለውጦአል? የኔ ቆንጆ የሚለው ቃል ተገቢ ሆኖአል? 'አክሱማይት ደግሞ ለዚህ ቃል የማትመጥን ሆኖ ተገኘች?' እያለች ከራስዋ ጋር ትመዋገት ገባች። የበቀል ስሜትዋ ባለ።

በቀል ... በቀል ...

በሰርጉ እለት የሚፈፀም በቀል። ከተራራ ወደ ተራራ የሚያስተጋባ በቀል። የገደል ማሚቶዎች እየተቀባበሉ የሚያስተጋቡት ድምፅ ... በማህፈረ የሰርግ እለት የሚፈፀም በቀል ... አክሱማይት ወሰነች።

ውሳኔዋ ውስጣዊ ሙቀት ፈጠረላት። ፈገገ አለች ...

ፈገገታዋን በመስተዋት አየችው።

ጥርሶችዋ ውብ ናቸው። በጣም ውብ ናቸው። የልብዋን ያህል

ግን ንፁህና ውብ አይደሉም።

የማህፈረን የሰርግ ቀን በዚያው ቅፅበት መናፈቅ ጀመረች። የሰራ ባልደረባዋ እንደ ነገራት ከሆነ የማህፈረ ሰርግ አራት ወራት ይቀረዋል። አራት ረጃጅም ወራት። ከማህፈረ ጋር በመጨረሻ የተለዋወጡዋቸው ቃላት በአእምሮዋ እየተመለሱ ይረብሹዋት ጀመር።

አንድ ቀን አምሽቱ ገብቶ፤

- ትዳራችን መቀጠል አልቻለም። ጭቅጭቅ በዛ። ቤታችን የንትርክ ቤት ሆነ። ቀን ስብሰባ ውዩ ማታ ግምገማ መግባት ታክቶኛል። ስለዚህ እንለያይ - ይላታል።

- አታምሽ፤ አትጠጣ፤ አትማግጥ፤ ፀሀዬን ትምህርቱን ተከታተለው ነው ያልኩህ። ይሄን ለመፈፀም ምን ይቸግርህል? መፍትሄውስ መለያየት ነው? - ብላ በተራዋ ትጮህበታለች።

- በቃኝ አክሱም - ሲል አምርሮ መለሳት።

ከወትርው በተለየ መቆጣቱን ስታይ ረገብ አለች። የመገረም ሰሜት ጭምር አደረባት።

- ምን እያልክኝ ነው ማህፈረ? - ትላለች ቀዝቀዝ ብላ።

- እንለያይ! -

ማመን አቃታት። እንዲህ ያከርራል ብላ አላሰበችም ነበር።

- ከኔ ጋር ያለመኖር መብት አለህ። ሆኖም ... - ብላ ድምፅዋ ዝግት አለ። ተለማምጣ አድራ አታውቅም ነበር። አሁን በራስ የመተማመን ወኔዋ ቀስቀሰ ሲከዳት ተለማት። እንደምንም ያሰበችውን ተነፈሰች። - ሆኖም ለፀሀዬ ስል እንዳሻሻ አተውሃለሁ። ልጃችን በፈረሰ ቤት ውስጥ እንዲኖር አልሻም። የሚያገባቸው ልጅ ነው። በትምህርቱ ጉብዝ ነው። እና ለፀሀዬ ስል ...

- አክስኩማይት - ሲል አቋረጣት - ትዳራ በቃኝ ነው ያልኩሽ። የማመሸውም ንዝንዝሽ ታክቶኝ ነው። በባይ ሜዳ ነው አየቀናሽ ያለሽው። ራስሽን ዝቅ አድርገሽ ስላሰብሽ ነው። ውጤቱን ደግ ታይታለሽ።

አክሱማይት መተንፈስ እንኩዋ አቃታት፤

- ሶስተኛ ሰው ያወያየን ... - አለች በጣር።

- ካልፈለግሁ አስራ አንደኛ ሰውም ካንቺ ጋር እንድኖር አያስገድደኝም።

- ከባድ ውሳኔ ነውኮ ማህፈረ -

- አውቃለሁ! አዝናለሁም! -

- ለኔ ከባድ ነው ማህፈረ። እድሜዬ ገፍቶአል። ህመምተኛ መሆኔንም ታውቃለሁ። እንተንም ለብዙ አመታት ለምጽሀለሁ። አዲስ ኑሮ መመስረት አልችልም። ልታስብልኝ ይገባል።

- ሁሉም ነገር አክትሞአል። የውሸት ትዳር ላንቺስ ምን ይጠቅምሻል? -

- ጥቂት አስብበት ማህፈረ። እኔም ችግርች ካሉብኝ ላስተካክል -

- አልችልም አክሱም -

ለደቂቃዎች ያህል በፀጥታ ተደመመች።

- ችግሩ ይገባኛል ማህፈረ። ተጨቃጫቂ የሆንኩት ለትዳራችን በዩ ነበር። ካንተ ተለይቼ ምን እሆናለሁ? ለፀሀዬስ አታዝንለትም? የሚያገባቸው ልጅ እየሆነ ነው። ከእናትና ከአባቱ ጋር አብሮ መኖርን አጥብቆ ይፈልጋል። እኛስ ምን ያህል እድሜ ቀረንና? የወጣትነት ጊዜያችንን በትግራይ በረሀ ነው ያሳለፍነው። የተለዋን ትውልድ ነን። ከእንግዲህ ምን ኑሮ አለን? ማህፈረ እባክህ እንደሚዳው ሁን።

- ተስፋ የሚያስቆርጥ ነገር የለውም አክሱም። ፀሐዩ የኛን ጭቅጭቅ እየለማ ቢያድግ ነው የበለጠ የሚገዙዳው። ስለወደፊቱ ለታስቢ! እኔ ባግባቡ አሳድገዋለሁ። እኔና አንቺም በዝምድና እንጠያየቃለን። አንቺም አዲስ ኑሮ ለመጀመር የሚከብድሽ ነገር የለም -

ትእግስትዋ ተመዋጥጦ አለቀ። ግንዛርዋ ላይ ቡዋንቡዋ የሚያህል የደም ስር አፈጠጠ። ደምዋ ጠቆረ። ቁጣዋ አይኖችዋ ላይ ተነበቡ። ትክ ብላ በጥላቻ አየችው ...

- መልካም! እንለያያለን። ፀሀዬንም አታገኘውም። ከእናቱ ጋር ይሻለዋል። በተረፈ - ብላ ረጅም የቁጣ ትንፋሽ እያስወጣች፤

- አሁኑኑ ከፊቱ ራቅ። ስትል አምባረቀች።

ደንገጠ ከተቀመጠበት ተነሳ። ጊዜ አልፏል። ከቁጣዋ ገሰሰ አለ። ማህፈረ እንደወጣ ቀረ። አልተመለሰም። ያን ቀን

እክሱማይት ማህፈረ ሲወጣላት ጭንቅላትዋን ጉልበቶችዋ መካከል ቀብራ ስቅስቅ ብላ አልቅሳለች።

በርግጥም ማህፈረ ሳያውቀው በታላቅነት ህልም መዋጥ የጀመረ ሰው ሆኖአል። የተሰውትን ከመርሳቱ የተነሳ ገራት ከሻውን ስለገነጠለው ጥይት ደጋግሞ መተረክ ያሰደሰተዋል። ማን አለብኝነት ይታይበታል። 'ኢህአዴግ ውለታዬን ከፍሎ አይጨርሰውም ብሎ ከልቡ የሚያምን ሰው ሆኖአል። ሰው መናቅ ባህርይው ሆነ። ያለራሱ አዋቂ ሰው ያለ አይመስለውም። 'በሙስና ማንም አያማኝም ብሎ በእደባባይ ሲፈክር ብዙዎች ለምተውታል። እዚህ ላይ እውነቱን ነው። ስጦታ ግን ይቀበላል። የቤቱ ሰፋ፣ ማቀዝቀዣ፣ ቴሌቪዥን ሁሉ በስጦታ የተገኘ ነው። የሚያሞግሉት ሁሉ የልብ ወዳጆቹ ይሆኑ ዘንድ ያቀርባቸዋል። ያበረታታቸዋል። አመራር ከመስጠት ይልቅ ቁጣ ያበዛል። ሌሎችን ማማትና ጠልፎ መጣልም ልዩ ስጦታዎቹ ናቸው። ሰዎችን ጠልፎ ለመጣል ተጨንቆና ተጠቦ ነው መረብ የሚዘረጋው። ብዙውን ጊዜ አይሳካለትም። እንዳንዴ ግን ይፈፅመዋል። በራሱ የሚተማመን ሰው አይወድም። በተለይ የሱን ሀሳብ ያጣጣሉበትን 'ፀረ - ኢህአዴግ' የሚል ስያሜ ይሰጣቸዋል። በሄደበት ሁሉ ይህንኑ እያነሳ ያሳጣቸዋል። 'ህሜት ይወዳል' እንዳይሉትም 'ፊቱም ቢሆን እናገራለሁ' ማለትን ያዘወትራል። ግን ሲያብል ነው። ፊት ለፊት መጋፈጥ ይፈራል - በተለይ ከታጋዮች ጋር። የቆየ ታጋይ ቢሆንም በረሃ ቀመስ ታጋዮችን ይፈራቸዋል። ጭብጥብጥ አድርገው ከያዙት ልሰልሰ ነው የሚለው። ደጋፊዎቹን 'ታፍ ሰዎች!' ሲል ሰው በተሰበሰበበት ያደንቃቸዋል። ታዲያ የራሱ ወሬ አቀባዮች አሉት። ከጀርባው ያሙትን ሁሉ በተቻለው መጠን ይመነጥራቸዋል። በዚህ ላይ ሲለፍ ነው። መልክ ሽጋ ሴቶችን ሲያይ ቀልቡን ነው የሚሰተው። ቢርው የማይመጡ ወጣት ሴቶች የሉም። እንዳያሙት ታዲያ 'እንደልጆቹ ነው የማያቸው' እያለ ይናገራል። ፀሀፊዎቹና የበታች ሰራተኞቹ ያመነት ይመስላሉ። ዘወር ሲል ግን 'ማህፈረ እንደልጁ የሚያያቸው ወንዶች ለምን የሉም?' ሲሉ ያሽመዋጥጣሉ። ሌላ ጊዜ ደሞ 'ማህፈረ ሴት ልጅ ይወዳሉ' ሲሉ ይሳሳቃሉ።

እነሆ ማህፈረና እክሱማይት ከተለያዩ ወራት አልፈዋቸዋል። እክሱማይት ማህፈረን ለመርሳት ጥረት ማድረግ ጀምሮ እየተሳካላት ነበር። ወዳላሰበችው የበቀል ስሜት የገፋት ግን ዛሬ ማለዳ የሰራ ባልደረባዋ ማህፈረ ስለሚያገባት አዲስዋ ሚስቱ በዝርዝር ከነገራት በሁዋላ ነበር። ታጋዩ እንዲህ ሲል ነበር

የጫወታት፡

- ያን የመለሰ ወብት ታይቶ አይታወቅም። ከንፈርዋን ቀይ ቀለም ትቀባዋለች። ቢነኩዋት ትሰበራለች። አንድ ብረት ቀርቶ የሚካሄድባት ጥይት ማንሳት የምትችል አይደለችም። የቆዳዋ ንጣትና ጥሬት መስታወት ነው ማለት ይቻላል። ገና ያልተጋቡ ቢሆንም አብረው መኖር ጀምረዋል ነው የሚባለው። ማህፈረ ወደሰራ ሊሄድ ሲል ታኩርፋላች አሉ። ሁለት እጆቻችን አንገቱ ላይ ጠምጥማ እትሂድብኝ፤ እናፍቅህለሁ፤ እሞት-በህለሁ! ትለዋለች አሉ። እንዲህ በትለው የመጀመሪያ ቀን እውነት መስሎት ማግኘት ቀን ከስራ ቀረ። ከስራ ቀርቶ ሊመያየጣት ሞክረ። እስከ ሆድዋን በሁለት እጅዋ ጥርቅም አድርጋ ይዛ ከአይኖችዋ እንባ እየወጣ ሳቸች አሉ። ስቃ ... ስቃ ስታበቃ 'ውሽቴን ነው አልሞት-በህም!' አለችው። 'ውሽትሽን ለምን እንዲያ ትይኛለሽ?' ብሎ ቢጠይቃት 'ቅብጠት' አለችው። 'ምንድነው ቅብጠት?' ሲላት ትክክለኛውንና ተገቢውን ማብራሪያ መስጠቱን ትታ መሳቅ። ስራዋ ሁሉ መሳቅ ነው አሉ። ሲጨብጡዋትም መሳቅ። ስቃ መሳቅ። ይሄ 'ቅብጠት' የሚሉት አደናቃፊ አመለካከት ግን ከግለሽነት ጋር ይመሳሰል ይሆን?።

* * *

ከምሽቱ አራት ሰአት ሲል ነበር የተመለሰችው። ጥሩ ምሽት ነበር ያሳለፈችው - ከሆሎም ጋር። በተለይም በአህይድ ዙሪያ ብዙ አውገ። ጥቃቅን ጉዳዮችን ከድርጅቱ አቋምና የወደፊት እጣ ጋር ማያያዝ እንደማይገባት ሲመክራት ነበር ያመሸው። የእክሱማይትን ጉዳይ ስታነሳለትም ተመሳሳይ ምላሽ ነበር የሰጣት። አዳዲስ መድረኮች ሲፈጠሩ አዳዲስ አመለካከቶችና ችግሮች እንደሚወለዱ አብራራላት። እነዚያን እንቅፋቶች በትእግስትና በዘዴ ማለፍ ተገቢ እንደሆነ በርጋታ አጫወታት። በጥሩ ራትና በመልካም ወግ አለፈላት ምሽቱ።

ስለመሸ ልብሶችዋን ማወላለቅ ጀመረች። በአለም ላይ ትልቁ የሚያደክማት ስራ ልብስ አውልቆ አጣጥፎ ማስቀመጥ ነው። ጂንስ ስራዋን ሳሉን ተወችው። ሽሚዝዋን መኝታ ቤት። ብርድ ካልሆነ የሌሊት ልብስ አትለብስም። አወላልቃ ... የውስጥ ሱሪና የጡት ማያገርያዋ ሲቀራት 'የእንቅልፍ ኪነን' ይሆናት ዘንድ አንድ መፅሀፍ አገጠልጥላ ወደ አልጋዋ ስትበር - ስልኩ ጮኸ።

«ከንፈ ወይስ እናሌ?» ስትል ለራስዋ ጥያቄ አቀረበች። አናሌ ይሆን ዘንድ ተመኝች?

«ሀለው?»

«ሀውኒን ነበር እባክዎ?»

«ነኝ ማን ልበል?» አለች ልብዋ እየነጠረ።

«ይጠብቁ» አላት ደዋዩ።

አንድ ደቂቃ! ረጅም ደቂቃ!

ልብዋ ሊቆም ደረሰ ...

«እኔ አላምንም ሀውኒ የኔ ፍቅር!» የሚለው የአኖሌ የስቃይና የጭንቀት፣ የፍቅርና የናፍቀት ድምፅ በጆርዋ ዘልቆ መላው ሰውነትዋን እንደ ኤሌክትሪክ ሃይል አነዘረው።

«አኖሌ! ...» ማለት ብቻ ነበር የቻለችው።

እንባዋ እየወረደ፣ መናገርና መተንፈስ አቃታት ...

* * *

ሰልኩ ደጋግሞ ሲጮህ ከእንቅልፉ ባንና ሄዶ አነሳውና «ሀለው» አለ - ክንፈ ገብረመድህን።

ከዚያም በቀጭኑ ሽቦ ለመጣለት ድምፅ እንዲህ የሚል ምላሽ ይሰጥ ጀመር ...

«እንደምነህ ሆሎም ... አይ ... አልደወለችልኝም ... አህ ላንተ ደወለችህ? ... ግን ዘገየች ... እኛ ጭራውን ይዘነዋል ... በዚህ ሰአት ሂልተን ሆቱል ሰላማዊ እንቅልፍ ላይ ነው ... አዎን ... ጉኑ ያለውን ክፍል የተከራየነው እኛ ነን ... እ ... አዎ ... ለጊዜው እንዳልኩህ ልንይዘው አልፈለግንም ... ነገ ላጫውትህ ... አዎን ከነገ ማለዳ ጀምሮ የኛ ሰዎች ጉዞውን ጥሩ አድርገው ያጅቡታል ... ለመሆኑ የት ነህ? ... በል ደህና እደር ...»

ረጅም ጉዞ!

ግን ማንን ይዞ?

ምእራፍ አስራ ሁለት

- 1 -

ከጉተራ ወደ ቦሌ በሚያመራው የተፈረካክሰ የአስፋልት ጉዳና ላይ «ዶቭ ሀውስ ባር» የሚል ፀ-ሁ-ፍ ይታያል። አዲስ አበባ ስትጨልም ዶቭ ሀውስ ትንቦገቦጋለች። ዘፈኑ ወሲብ ነው። መጠጡ ወሲብ ነው። ዳንሱ ወሲብ ነው። ሁሉም ነገር ቃጠሎ ነው። ወንድ አበሾችና ነጮች እንዳይገቡ የተከለከለ ይመስል ቤቱ ዘወትር በአፍሪካውያን ዲፕሎማቶች እንደተጠቀጠቀ ነው።

እነሆ ዶቭ ሀውስ ...

አንድ የኢህአዴግ ማእከላዊ ኮሚቴ አባልና አንዲት ጫካ ኮረዳ በቀሰጠው መድረክ ተሰይመዋል።

አዳራሽዎ በመሳሳም ነድዳለች። የአዲሳባ ቆነጃጅት ስስ ከንፈሮች እንደወልቁጤ ሚጥሚጣ ይፋጃሉ። ቀጫጭኖቹ፣ ቀዳኖቹ፣ ጠያይሞቹ፣ ወሲባዊ ስሜትን የሚያገር ጫት መርጠው የቃሙት፣ መጠጥ እንደውሃ የጠማቸው፣ ፍትውት ያንገበገባቸው፣ ትእግስት ያሳጣቸው፣ ቅፅል ስማቸው «ጫጫት» የሆነ ትናንስ ኮረዳች ነፍሳቸውን ስተው ሰበር ሰካ ይላሉ። እግረመንገዳቸውን ሲያልፉ ነካ ያደረጋቸውን አፍሪካዊ ከንፈር መጥምጠውት ያልፋሉ። ልቡ አስኪቀልጥ... አይነት አስኪደክም በእነዚያ ለስላሳና ቀጫጭን ጣቶቻቸው በስስ ቲሽርቱ ስር ደረቱን ዳስሰው ነፍሱን ያቀልጥዋታል።

«ምን ልታዘዝ ጌታዬ?»

ባለስልጣኑ መልስ ከመስጠቱ በፊት ውቢትዎ ኮረዳ ቀድማ አዘዘች።

«ለሱ ዋይት ሆርስ ደብል... ለኔ አሌክሳንደርያ ደብል!»

ይህንን ነው ዘወትር የምትጠጣው። የሱንም አውቃለታለች።

«ተጫወት እንጂ... ፈዘዘክ?» አለችው።

አይኖቹ ገን ጠጉሩዋን ከጆሮ ገንድዋ በላይ ወይሬን የነጨው አክርማ አስመስላ የተቆረጠች አንዲት ጠይም ኮረዳ ላይ አርፈው ነበር።

«...ተጫወች አንቺም!» አለ እየተደናገረው።

«ትፈልጋታለህ?» አለችው።

«ማንን?»

«ልጅትዋን?» አለች ፈገግ ብላ።

«አብደሻል?»

«ምነው?»

«የፀጉር አቆራረጥዎ ገርሞኝ ነው ያየሁዋት እንጂ ለሌላ አኩ አይደለም»

«መገረም ምን ማለት ነው?» አለች።

ጥያቄዋ ስላላማረው «ኖኖ... ዘኒ... እንደዚያ ማሰብ የለብኸም። አላደርገውም! አላስበውም...»

«ቀንቼ እኩ አይደለም ሶል! ከፈለግሃት...አንድ ጊዜ አውጣት! እኔ ላመቻችልሁ። ይህ ብልግና አይደለም። እኔም ደስ ያለኝን ሰው ለውጣ አችላለሁ»

በጥሬ የተመታ ያህል ዞር አያት። ቁና ተነፈሰ።

«አትገምትም ይሄን?» ብላ ሳቀች።

«እንጂ... አንዲህ ያለ ነገር አሰቤ አላውቅም...»

«አለበለዚያማ መኖር ይሰለቻል!»

«አውነት!» አለ።

ሆኖም ምን ማሰብ እንዳለበት አያውቅም ነበር። አስተናጋጅ መጠጡን አቅርቦላቸው ተመለሰ። ሙዚቃው ቀልጠአል። አፍሪካውያን ዲፕሎማቶች ኮረዶችን አይመረጡ ይወዛወዛሉ። ይተሻሻሉ። ስሪያቸው አብጦ ሊፈነዳ ደርድረዋል። ቁና ቁና እየተነፈሱ ይተሻሻሉ። ተሰቃይተዋል። ስቃዩን አልቻሉትም።

«Relax ሶል። እኔ በጣም እመችሀለሁ»

ውስጡ በመደናገር ይታመስ ጀመር። አዳዲስ ቃላት። አዳዲስ የመደለቻ ባህር። ወይም በኢህአዴግ - አገደድ ቋንቋ... «አዲስ መድረክ»... እያለ ማሰብ ጀመረ...

«መመችት ምን ማለት ነው ዘኒ?»

ሳቀችና «ምን ልበልህ? ለምሳሌ አገባኝ ብዬ አላስቸገርህም... አልቀናም ... ለለውጥ በየመካከሉ በጣም ቆንጆ ሴቶችን አስተዋውቅሀለሁ ... እኔን ደግሞ በፈለግኸኝ ጊዜ ሁሉ ታገኛለሁ...»

በመደነቅ ያያት ጀመር።

«ይህ ምን አይነት ግንኙነት ነው ዘኒ?»

«ምን?»

«የኔና ያንቺ ግንኙነት ምን ሊባል ነው?»

እንደገና ሳቀች፤

«በወደቀው ስርአት አጠራር ውሽምና ... በዘመነ ደግሞ Share holders ...» ብላ ከልብዋ ስትስቅ እምባዋ ከአይንዋ እየተጨመቀ ይወጣ ነበር የናዝሬትዋ ዜኒት።

የሰለሞን ዲሳሳ ልብ በፍጥነት ይመታ ይዘአል ...

አይነት ደግሞ ልጅትዋ ላይ ቀርቶአል። ያያታል። በአይነት ለውጣት ምንም አልቀረው። ጠይም ናት። ቀጭን። በዜኒት

የአነጋገር ዘይቤ ከንፈርዋ የሚመች። ስትስቅ ጉንጭዋ የሚቀላ። የወሲብ ብልቃጥ ...

«ፈልገሃታል?»

«አንቺ ልጅ አብደሻል!»

«ታደያ ለአሁኑኛ ለሰላም ልትመለምላት አሰብክ እንዴ?»

«ምን አደረግሁ?»

«በአይንህ አፈረጥካትኩ»

«አንቺ ልጅ ጤነኛ ነሽ?»

«አጠፋሁ? ግልፅ ስለሆንኩ? ስለቀርብኩህ? ስለወደድኩህ?»

«አሄሄ... አላገባህም እያልሽ? ይሄኔ ሌላ አስባሻል!»

«ሶል አመነኝ ... እኔ አላገባም። እንዲያውም ሌላ ጉዋደኛ ጭምር አልይዝም። አንተ በላምንት እንዴ አትጥፋ ብቻ!»

«በየቀኑ ብመጣሰ?»

«ደስታውን አልችለውም»

«ታዲያ ለምን ትገፈፈኛለሽ?»

«ለሰውጥ ነዋ! ... ነፃ ከሆንክ የበለጠ እንደምትወደኝ ደዋ አውቃለሁ። ልጥራት?»

«አብደሻል!» ብሎ ቢቆጣትም ድምፁ ግን የሰለለና የሞተ ነበር።

«አሷም አይንዋን ካንተ አልነቀለችም! ይህ ሌላኛ አይንህ ነው የሌቶችን ልብ የሚበረግደው... ትምጣና ትጠጣ... ትጫወት ... ምንቸገረህ? ስንሄድ ተሰናብተናት እንሄዳለን።»

«ምንድናት ግን?»

«እንጃ! ብዙ ናቸው። ሊዝናኑ የመጡ ነው የሚሆኑት። ዱርዬ ግን አትመስልም።»

«ከፈለገሽ ጥሪያት... ግድ የለኝም» አለ።

ዜኒት ብድግ ብላ ወደበሩ አመራች። ልትወጣ ስትልም ለልጅትዋ በአንገትዋ ምልክት ሰጠቻት።

ዜኒት በረንዳው ላይ ወዲያ ወዲህ እያለች ትንገራደድ

ጀመር። ከሶስት ደቂቃ በሁዋላ ልጅቱ ብቅ አለች።

«ጤና ይስጥልኝ... ዜኒት እባላለሁ»

«ኤሚ...» አለች ፈጠን ብላ።

«ኤሚ? ምን ማለት ነው? ያልተለመደ ስም» አለች ዜኒት።

«አመቤት ነው ስሜ። ስሙ ስለሚያስጠላ ብዙ ሰዎች ኤሚ ነው የሚሉኝ»

«ወንድሜ ወደሽ ሊሞት ነው። ዝም ብለሽ አብረሽን ትጫወቺያለሽ?»

«ስንት ይሰጠኛል?»

ዜኒት አጠዋ ዱብ አለ። አመነታች።

«አሱ እንኩዋ እንደዚያ ያለ ነገር አያውቅም»

«ታዲያ በነፃ?» አለች ኤሚ አይኖችዋ ፈጠው፣ «... ልሰጥ የመጣሁ መሰልኩሽ እንዴ?»

ዜኒት እያቅማማች?

«ገንዘቡን እኔ እሰጥሻለሁ። አሱ ግን ማወቅ የለበትም» ስትል አስጠነቀቀቻት።

«መቶ ሀምሳ ትሰጪኛለሽ?»

«አይባዛም?»

«ሁሌ የምንወጣበት ዋጋ ነው።»

«ደህና! ምን መሰለሽ ኤሚ... ይህን መሰል ስራ እንደምትሰራ ጨርሶ ማወቅ የለበትም። የኩሜርስ ኩሌጅ ተማሪ መሆንሽን ንገሪው። ከጉዋደኞችሽ ጋር እንደመጣሽ ... መኪና እንደያዛችሁ ... አልፎ አልፎ ደግሞ አይነ በጣም እንደሚያምር ንገሪው ... ቢበዛ ሰስት ጊዜ ንገሪው። አሱ አብረን እንሂድ ካለ ብቻ ነው ከኛ ጋር የምትመጪው። ያውም ጥቂት ትገደረደሪና እኔ አገባባሻለሁ። በተረፈ ስጠራሽ ነው የምትመጪው»

«ካልፈለገሽ? ጊዜዬ ሊቃጠል?»

ዜኒት ከጂንሰ ሱሪ ኪስዋ ሃምላ ብር አውጥታ አስጨበጠቻት።

«ፍላጎቱ ካልሆነ... ይህ ቲኝ ነው»

«አብሽር!» ብላ ፈገግ አለች «ትመቺያለሽ እሺ?»

ወደየቦታቸው ተመለሱ።

«ቆየሽ» አላት ሰለሞን ዲላላ።

«ወሬዎ ጣፈጠኝና ላላሰበው ዘገየሁ።»

«ምንድናት ልጅቱ?» አለ ችኩሎ።

«የኩሜርስ ኩሊጅ ተማሪ ናት። ቤተሰቦችዎ ቁልቢ ገብርኤል ሲሄዱ አጋጣሚውን በመጠቀም ሊዘናኑ መጥተው ነው ...» ብላ አይንዋን ወደ ኤሚ ወርወር አደረገች። ፔንሲዋን እየተገነጨች ከጉዋደኞች ጋር የጠፈ ወግ ይዛለች። ይህንኑ እያወራችላቸው መሆን አለበት።

«አልጠራሻትም?»

«አልጠራሁትም። የማውቅሽ መሰለኝ ብዬ ቀበጣጥሬ ተመለስኩ። ብጠራት ግን ትመጣለች። ግን ትንሽ ትቆይ። ደግ የፈለግህት መስሎአት እንዳትገጠባረር ...» ካለች ሁዋላ «... ስራ ታዲያ እንዴት ነው» ስትል ጠየቀችው።

«ደግ ነው» የሚል ምላሽ ሰጣት።

አይኖቹን ግን ከኤሚ አልነቀለም።

ከግማሽ ሰአት በሁዋላ ደብ ሀውስ ባርን ለቀው ወደ ሎምብሬል ገሰገሱ። ኤሚን ይዘዋታል። ኤሚ ትችልበታለች። የሰለሞንን መስገብን አባለችበት።

«ደረትህ ላይ ጠጉር አለ?» ብላ ፊት ለፊት ስትጠይቀው ዜኒት የምትገባበት ቀዳዳ ጠፍቶአት ነበር።

ሰለሞን ግን ጥያቄዋን እንደጋጠወጥነት አላየውም። ይልቁን ከልቡ ስቆ ገልፅነትዋን ያደንቅ ጀመር።

አያይዘም፤ «ይህን መሰል ገልፅነት የኢትዮጵያ ባህል መሆን አለበት!» የሚል ማላሰቢያ ሰጠ።

ዜኒት እፎይ አለች።

እየቆየች ይገርማት ጀመር። የገረማት ሰለሞን የኤሚን ጋጠወጥነት ከኢትዮጵያ ባህል ጋር ለማያያዝ ጥረት ማድረጉ ነበር። ደካማ ጉኑን በትክክል ማግኘትዋን አመነች። ሰለሞን ወሲብ ላይ ይሸነፋል። እዚያ አካባቢ ማንኛውም ጉድፍ አይታየውም። ማንኛውም ስህተት ይሸፈናል። ይህ ግን አንድ

አደጋ እንዳለው ታሰባት። ለብቻዋ ከያዘችው ሌላ ሲለምድ ሊተዋት ይችላል። በሰውዋ በኩል የተለያዩ «ጫጨቶችን» ካገኘ ግን ወደ ሌሎች ቆነጃጅት እያማተረ አይዘነጋትም። ይልቁን ምስጢረኛው፣ ጉዳይ ፈፃሚው፣ የልብ አውቃ ትሆናለች። ለበርካታ ሚስጢሮቹ ተሸሽገው መቅረት ሲል ደግሞ የማይፈፅምላት ጉዳዮች አይኖርም። ሚሊዮኔር የመሆን ህልምዋ ያንጊዜ እውን ይሆናል!

ከእሎምፒያ ወደ ተቻለ ጋራኸ በሚያደርሰው መንገድ ዳር ሎምብሬል ባር ይገኛል። ደብ ሀውስ ያልሄዱ አፍሪካውያን ዲፕሎማቶች በጥንታዊትዋ ኮንጎ ውብ ጣዕመ ዜማ ከሎምብሬል አብረቅራቂ ወለል ላይ ይወዛወዛሉ።

ደጃፉ ላይ ከደመቀው የቡና ስነስርዓት ዙሪያ የአራዳ ምድር ወጣት ደላሎች ከአፍሪቃውያን ዲፕሎማቶች ላይ አይኖቸውን ያንከራትታሉ። የምሽቱ ትልቁ ጉዳይ የቀጭን ኩረዳ ጥያቄ ነው። አጥረት አለ። ዲፕሎማቶቹ ወፋፍራሞቹን ሴቶች ለአይኖቸውም እይፈልጉዋቸውም። ቀጭን ከተገኘች ምንም ቢሆን ይከፍላሉ። ምንም ይሁን! ስለመልክ ቁንጅና ደንታ የላቸውም።

ሎምብሬል ላይ ህይወት በስብላለች። እርካታ በረሃብ ሞታለች። መጥገብ የለም። እየበሉ ረሀብ - እየጠጡ ጥማት - ፍላጎት ዳርቻ የለውም። የፍላጎት ገደብ ማጣት ሎምብሬል ላይ ተንሰራፍቶአል።

ትልቁ ሰውና ቀጫጭኖቹ ከረደች ሎምብሬል ሲደርሱ የደላሎች አይን ሁለቱ ሴቶች ላይ አረፈ። ሊነጥቁ አሰፈሰፉ። እየተገተተ የገባውን ሀበሻ ንቀውታል። በገንዘብ እንደሚያሸንፉት ከልምድ ያውቃሉ። የሎምብሬል ሴቶች የወርሀ-ጽዋግሜን ሴት ውሾች መሆናቸውን ደላሎቹ አሳምረው ያውቃሉ። ከደላላ የተጣላች ሴት ደግሞ ምን መግቢያ አላት?

ይወያዩ ጀመር።

«ምንድነው ይህ ሰው? ታውቁታላችሁ?»

«አናውቀውም።»

«መኪናዋን አይተሃል?»

«አላየሁም...»

ሰባቱ ደላሎች ተረድተው ደጅ ወጡ። ወደ ሽማግሌው ዘበኛ ጠጋ ብለው፤

ቅድም በጆርዮ ስታንሸካሽክ አይተሀታል?»

«ምን ነበር የምትልሽ?»

«የአውነት ወንድምሽ ነው ወይ?» ብላ ነበር የምትወተውተኝ

«ጠርጥራሰች ማለት ነው?»

«አንተ ነህ! በደንብ አላዋራህትም!»

«ጨዋታ ብዙ አትችልም! ውበትዋ ግን በውነቱ ግሩም ነው...»

«እኔስ?»

«አንቺ ሁሉንም ይዘሻል» ብሎ ሳም አደረጋት፤

«ኤሚ የት ነው የሄደችው?» አለ ወዲያው።

«መፀዳኝ ቤት። ላነጋግራት አብራን እንድትሄድ?»

«ደስ እንዳለሽ» አለ አይንዋን እየሸሸ።

አያይዞም፤ «ግን የት ነው የምንሄደው? ቤቱ መቼም አልሞክራትም። ጉረቤቶቹ በሙሉ ታጋዮች ናቸው።»

«የለሰራህ አትግባ። እሱን መሰል ተግባር በሀዘብ ግንኙነት ሀላፊ የሚፈፀም ነው።» ብላ ኤሚን ፍሰጋ በሚደንሱት ሰዎች መካከል ሰንጥቃ ሄደች።

በረንዳው ላይ ሶስት ደላሎች ኤሚን ከበዋታል። ኤሚ ዜነትን ስታይ ገንጠል ብላ መጣች። ደላሎቹ አፈገፈጉ።

«ምንድነው?» አለቻት።

«ሶስት እንስጥሽ ነው የሚሉኝ፤ ለአንድ አጋንዳዊ።»

«እና ምን አልሻቸው?»

ዜነት ብልጭ ቢልባትም ንዴትዋን ዋጥ አደገች።

«ከጨመርሽልኝ... እኔ ከጥቁር ጋር ከምወጣ ያገሬ ሰው ይሻለኛል።»

በጥሬ ልታጠናግራት ፈለገች። ተገነባባሽ። ሎምብሬል መምጣትዋ ፀፀታት። የሴቶቹ ባህርይ ገረማት፤ እናደዳትም።

«ጊዜያዊ ገዝብ ለምን ያታልልሻል? ሰው አይባልጥም?» አለቻት - ግንፍል ግንፍል እያላት።

«ቤት ክራይ ስለደረሰብኝ ነው እንጂ ለገዝብ ብዬ አይደለም። ያክራየቼን አንድ አሮጊት ጠንቋይ ናት። አንድ ቀን ካለፈ እቃዬን እያወጣች ወደ ደጅ ትወረውረዋለች። እኔ ደግሞ እየሽ የሚወሰደኝ ካጣሁ ቤቴ ስለምገባ... አሁን ያለሁበትን አካባቢ አፈልገዋለሁ። አስፋልት ዳር ስለሆነ ኮንትራት ታክሲዎች እያስቸግሩኝም። ከአስፋልት ወጣ ካለ እንደምታውቁው ባለታክሲዎቹ ገንዘብሽንም ተቀብለው... እንደገና እዚያው መኪና ውስጥ ተጫውተውብሽ ነው የሚለቁሽ። ስለዚህ ነው ያመነታሁት። ወይም ነገ ወንድምሽን ... በቅናሽ ልውጣለት ...»

«ምን መሰለሽ ኤሚ... ወንድሜ በገንዘብ እንደምትሰራ ሳያውቅ በጣም ስለወደደሽ እንጂ ሌላ ልዩ ነገር ናርሽ አይደለም - አንቺን የመረጥነው። እኔም እሱ ሳያውቅ ነው ካንቺ ጋር የተነጋገርኩት። እንዲደሰት ብዬ እንጂ አቃጣሪ አይደለሁም። ካወቀ በጣም ነው የሚጠላኝ። እኛን ብለሽ መጥተሽ እዚህ ስትቀሪ ምን ይላል? በጣም ያዝንብኛል! እኔ ለገንዘብ አይደለም። ሶስት መቶ ቀርቶ ሌላም አሰጥሻለሁ። ላንቺ ግን ጥሩ አይደለም። ከገንዘብ ሰውን ማስቀደም ይሻላል። ከሰው መግባትና መተዋወቅ ይበልጥብሻል። ይህን ስራ ትተሽ ሌላ የራስሽን የተከበረ ስራ ለመጀመር መጣጣር ነው ያለብሽ። ኤሚ መቶ ይህን ቅርፅና መልክ ይዘሽ... በዚህ እድሜ ብዙ መሰራት ትችያለሽ። ውበት ሀብት ነው። ግን ረጋፊ ነው። ከመርገፍ በፊት ልትጠቀሙበት ይገባል። ለማንኛውም በሁዋላ ብዙ እናወራለን። ብዙ የማጫውትሽም አለ። እሺ?»

በእሺታ ራሰዋን ነቀነቀች። ተያይዘው ደናሾቹን እየገፈታተሩ ወደ ባንክኒው ሲያመሩ፤

«ከዚህ ቀጥሎ የት ነው የምንሄደው?» ስትል ጠየቀችት።

«ሂልተን።»

«ዋው! አልጋው ይመቻል፤ እሺ?»

«አውነት?»

«አንቺ ግን እህቱ አትመስይም።»

«ደላላ እመስላለሁ?» አለች እየሳቀች።

«አዎን! እሺ?»

«የኔም ጓደኛዬ ነው፤ አንቺን ስለወደደሽ ነው ለሣራ የፈቀድኩት። አደራ በደንብ እስደሰቼው።»

«ዋው! ጆሊ ነሽ፤ እሺ?»

«አንደኛው»

«ነገሻ! ግን እንደሱ ከሆነ ከኛ ጋር እደራ! ምናለበት? እኔ እንደዚያ ደስ ይለኛል። ሙች በጣም ይመቸኛል»

«ምነት?»

«ጆሊ እንሁን ... አንቺም ነይ»

«ኤሚ በፈጠረሽ እንዲህ ያለ ወሬ ተይ! ጨዋ ሆነሽ ብቻ አስደስቼው!»

«በጣም ሀርድ ትቦጭቂያለሽ! እሺ?»

ዜኒት የዛሬን ብቻ በሰላም ለመገላገል በልብዋ ፀለየች። ለሌላው ደህና! ጠንክረው የማይገለብጥዋትን፤ ዘባርቀው ደግሞ የማያዋርዱዋትን ቆነጃጅት ትመለምላለች። የታጋይ ሰለሞን ዲላሳ የወሰብ ጥማትም መፍትሄ ያገኛል። ያንጊዜ እነዚያን ምስጢሮች ለመሸፈን ሲል በርካታ ጉዳዮችዋን ይፈፅምላታል። ህልምዋም እውን ይሆናል። ዜኒት ሚሊዩኒር ሚሊዩኒር ... ሚሊዩኒር ... ሚሊዩኒር ...

ህልም ሆኖ የቆየ ምኞት።

ሀውኒ ናዝሬት አዳማራስ መዋኛው ጻር ተቀምጧለች። የለበሰችው ጂንስ ሱሪና ጥቁር የቆዳ ኩት አምርባታል። ጠጉርዋን እንደነገሩ ቁዋጥራዋለች። ያዘዘችውን ሚሪንዳ በግማሽ ሰአት ውስጥ ሩቡን ያህል እንኩዋ አልነካችለትም።

የቀጠሮው ሰአት አልፎአል...

አኖሌ ግን የለም። ሰአትዋን ደጋግማ ማየት ብቻ ሆነ። አኖሌ ተወካዩ ወይም እኔ እንመጣለን ነበር ያላት። ተወካዩም ቢሆን ግን ብቅ አላለም። ሰግቶ ይሆን? ጠርጥርኝ ይሆን? እያለች ራስዋን በጥያቄ ወጠረችው። ናፈቀችው። የልብ ምትዋ ፍጥነት ጨመረ ...

የሚያለጋ ነገር ግን አልነበረም - እንደ ሀውኒ አምነት።

ከክንፈ ጋር ግልፅ ውይይት ነበር ያደርጉት። የተቀበለችው መመሪያም ውስብስብ አልነበረም። አኖሌ እጁን ለመሸጋገሪያው መንግስት እንዲሰጥ በአስር ቀን ጊዜ ውስጥ እንደምታላምነው በርግጠኛነት ተናግራ ነበር። በተጠቀሰው የጊዜ ገደብ ውስጥ

አኖሌ እጁን ካልሰጠ ግን ከአስራ አንደኛው ቀን ጀምሮ ሀውኒ የአኖሌን እንቅስቃሴዎች በሙሉ ለደህንነቱ መስሪያ ቤት ሪፖርት ማድረግ ትጀምራለች። እስከ ሀያ ቀን ሪፖርት ካላደረገች ግን ሀውኒ ከአቅም በላይ የሆነ አደጋ እንደደረሰባት ታምኖ መስሪያ ቤቱ የራሱን አማራጭ እንደሚጠቀም ነበር የተነጋገሩት።

ደግማ ሰአትዋን አየች።

አርባ ደቂቃ አልፎአል። እንደመንጠራራት ብላ ወደሁዋላዋ ዘወር አለች። ጥቁር መነፅርና ሰማያዊ ኩፍያ ያደረገ ጉልማሳ ሰው ተቀምጦ ቢራ ይጠጣል። ልብዋ ፍርስ አለ። ደግማ ዘወር አለች። ሰውየው ተረጋግቶ ተቀምጦ ቢራውን ያለሀሳብ ይስባል።

አኖሌ አይደለም።

«ተወካዩ ይሆን?» ስትል አለበት። ከአኖሌ ሰዎች አንዱ እንደሚሆን ግን አልተጠራጠረችም። ራሱን ለመደባበቅ ጥረት እንዳደረገ በግልፅ ይታያል። ኩፍያውን ወደአይነ ደፍቶታል። ደጋግማ ዘወር ብላ ብትመለከተውም ያላያት ለመምሰል ጥረት ሲያደርግ አስተዋለች። በጣም ገረማት።

«አይኖኛ እንኩዋ ወንዶችን ለማስደንገጥ በቂ ነበሩ። ምነው እኚህ ሰው ጨክነ?» እያለች ከራስዋ ጋር ትቀልድ ጀመር።

ይለይለት ብላ ጠቀሰችው።

በመነፅሩ ውስጥ እንደሚያያት አልተጠራጠረችም። ሆኖም ያላየ መሰለ። ገራገባት። «አይነስውር ይሆናል» ስትል ከልብዋ አለበት። አሊያ ሌላው ቢቀር የአንገት ሰላምታ እንኩዋ ሊለጣት ይገባ ነበር። ወይም ደግሞ «ይቅርታ የኔ እመቤት እኔ ባለትዳር ስለሆንኩ አትድኩሚ» ሊላት በተገባ። የአኖሌ መልእክተኛ ቢሆን ኖሮ ደግሞ ያነጋግራት ነበር። ከዚህ ሁሉ እንዲገም ባለመፈፀሙ አይነስውር ሊሆን እንደሚችል መቶ በመቶ ወደማመኑ አዘንብላ ተወችው።

እንደገና አስር ደቂቃ አለፈ ...

አኖሌ በገለፀላት መሰረት መጥቶ ያነጋገራት ሰው ግን የለም።

ራሱ አኖሌም ቢሆን ብቅ አላለም። መጨነቅ ጀመረች። ተስፋ አድርጋው ወደነበረው «አይነስውር ሰው» ዘወር አለች።

የለም! ... በቦታው የለም! የገዛ አይንዋን ተጠራጠረች። ከመቀመጫው ሲነሳ ድምፅ አለመስማት አስገረማት። አይንዋን ከወዲያ ወዲህ እያንከራተተች ትፈልገው ጀመር። የትም የለም።

የማቅረቢያ ሳህን ይዞ ቆሞ ለነበረ አንድ ልጅ እግር አስተናጋጅ ምልክት ስትሰጠው ፈጠና መጣ!

«እዚህ ከጀርባዬ ተቀምጦ የነበረው ኩፍያና መነፅር ያደረገ ሰው ወዴት ሄደ?»

«ስልክ ፈልጎት ወደ ሪሴፕሽን ሄደህል»

ግራ ገባት። ተስተናጋጅ ከሆነ እንዴት ስልክ ሊፈልገው ይችላል? የአስተናጋጅ ምላሽ አልተዋጠላትም! ምናልባት 'ጭረ' የሆኑት ነዋሪ ይሆን? ብላ አሰበች! ይህንኑ ጠየቀችው፤

«አይደለም!» አላት አስተናጋጅ በኦርምኖ «...አንቺን እንዲከታተል ኢህአዴግ የመደበው የደህንነት ሰው ነው። አሁን ግን በቀላሉ ስላታለልነው ከገቢ ወጥቶአል። የኛ ሰዎች ስልክ ደውለው ከዚህ ገለል እንዲል አድርገውታል። ደንግጦ እግር የቻለለትን ያህል በመሸሽ ላይ ነው። ለማንኛውም ከአስር ደቂቃ በሁዋላ ሆኑትን ለቀሽ ደጃ ላይ ከምትጠብቅሽ አረንጉዋዬ ማገዳ ውስጥ ገቢ። እኔ የቡርቃ አባዳላ መልእክተኛ ነኝ።»

አይኖችዋ እንደ እንቁራሪት ፈጠው ነበር! አስተናጋጅን የምታዳምጠው።

- 3 -

«አኖሌና ሀውኒ እንዴት ናቸው?»

ሆሎም ለክንፈ ያቀረበለት ጥያቄ ነበር።

«አብረው ናቸው። ትናንት እዚህ አዲሳባ ነበሩ። ራሳቸውን ሙሉ በሙሉ ለዋውጠው ዋሺሽባሊ አደሩ። ታውቃለህ ሆሎም... አላዘነኝ። ናፍቆቱ ሊወጣላቸው አልቻለም።» ካለ በሁዋላ ከመሳቢያ ውስጥ ፎቶግራፍ አውጥቶ አቀበለው።

ሆሎም ግራ ተጋባ። በፎቶው ላይ ሌሎች ሰዎችን ነበር የሚያየው። «ራሳቸውን በሰው ሰራሽ እካላት ለውጠው ነው» አለው - ክንፈ።

ሆሎም ፎቶግራፉን በመደነቅ ሊያይ ቆየ። እጅ ለእጅ ተያይዘው ሲተያዩ ካሜራው ቀልቦአቸዋል። ፎቶግራፎቹን መለለላት።

ክንፈ ቀጠለ!

«...የዘረፈውን ገንዘብ ገና ጥቅም ላይ እንዳላዋለው

አረጋግጠናል። የት እንደቀበረው ግን አልደረስንበትም። የገንዘብ ብዙ አላሳሰበንም። አኖሌ ምን እንደሚፈልገው ግን በግልፅ ማወቅ አንሻለን? ከጀርባው ማን አለ? የሚለው ጥያቄ ደግሞ የነኛውና አንገበጋቢው ነው።»

«እስካሁን ምን ፍንጭ አገኛችሁ?»

«ምንም! ወደ አርሞ ድርጅቶችም ሆነ ወደ ኤምባሲዎች ደጃፍ ዝርም አላለ። ምናልባት የሀውኒ ናፍቆት ሲለቀው ወደ አንዱ ድርጅት ወይም ኤምባሲ ይጠጋ ይሆናል። ያን ጊዜ የምስጢር ቁዋጠር ይፈታል?»

«ከማን ጋር ግንኙነት ያለው ይመስልህል?»

«ምናልባት አነግ።»

«ከሀገርችሰ?»

«የሁለት ሀገሮችን ስም በግምት ማንላት ይቻል ይሆናል። ፍንጭ ግን የለኝም።»

«ነፍጠኛውን በመጥላት በስሜት ብቻ የሚፈፀመው ይሆን?»

«አይመስለኝም። ያን ሁሉ የጥንቃቄ ጥበብ ከየት ያመጣዋል? ቀደም ሲል እዚህ አዲስ አበባ ተራ ኤክስፐርት ነው የነበረው»

«አብርሀ ፀሎትን ታምነዋለህ?»

«ብዙ አጠራጣሪ ነገር የለውም። እኛ ነን ያስጠራነው። ሆኖም ውለታ ሊውልለት ይፈልጋል። ይህን በግልፅ ነው የነገረኝ። የግል ስሜቱ ብቻ እንደሆነም አጫውቶኛል። የርሱን ግላዊ ፍላጎት ከስራ ጋር ልንቀላቅል እንደማንችል ነገራዋለሁ። ዞር ዞር ስለ አብርሀ ፍላጎትም ቢሆን ርግጠኛ ሆኖ መናገር አይቻልም።»

«አኖሌና ሀውኒ አሁን የት ናቸው?»

«ሰደሪ እየዋኙ ነበር ከግማሽ ሰአት በፊት። ነገ ግን ወደአባባኩ ኩረብታ እንደሚሄዱ ለሀውኒ ነገር አታል»

«የት ነው አባባኩ ኩረብታ?»

«አርሲ ውስጥ ነው። ካካ ተራራና ቡርቃ አካባቢ።»

ሆሎም «አኖሌ ስራውን ተወው ማለት ነው?» አለ ፈገገ ብሎ።

«አይመስለኝም። ናፍቆታቸውን እየተወጡ ነው። ታውቃለህ

ገን ... ከልብ ስሜት ይነካሉ። አፍ ለአፍ ገጥመው ሲንሸካሸኩ ነው የሚውሉት። እንደሌለው ፍቅረኛ አይሳሳሙም። ያውራሉ፣ ያውራሉ። ይከራከራሉ። እንዳንዴ ይጨቃጨቃሉ። ደሞ ይሳሳቃሉ። እጅ ለእጅ ተያይዘው እንደወፍ ይበራሉ»

«ሀውኒ እንደምትለው - እንደአርሚያ ወፎች» ብሎ ፈገግ አለ - ሆሎም። ይህን ብሎም «እንዳይያዙ ይጠነቀቃሉ ወይስ አምላክን አምነው ነው አለማቸውን የሚቀጩት?» ሲል ጠየቀው።

«በጣም ይጠነቀቃሉ። አኖሌ ራሱን የሚለዋውጥበት የተለያዩ የግላሰቲክ አካላት ያሉት ይመስለኛል። የሚናቅ ባላጋራ አይምስልህ።»

«ከሀውኒ ጋር የሚያወሩት ይታወቃል?»

ክንፈ ድንገት በላቅ ፈነዳ፣

«ምን አሳቀህ?»

«አንድ ነገር ትዝ ብሎኝ?»

«ምን?»

«የዋቢሽበሌ አዳራቸውን በሙሉ ቀርፀነዋል። አንድ ሰአት ያህል ስላንተ ነበር የምታወራለት።»

«ምን እያለኝ?»

«አያደነቀችህ ትነገረው ነበር። ሁዋላ ምን አላት መሰለህ?»

«ምን አላት?»

«ኢህአዴግን ነው የምትወጂው ሆሎምን?»

ሆሎም ፈገግ አለ፣

«ምን መለሰችለት ታዲያ?»

«ቂል አትሁን? ስትለው፣ ከ-ረከ-ማት መሰለኝ ሲጫወጩዎሁ ነበር።»

«አኖሌ ሳይያዝ እስከመቼ ይቆያል?» አለ ሆሎም።

«ማወቅ አለብን፤ ከጀርባው ያለውን። የግድ ማወቅ አለብን።»

«ዘረፋውን ከተጠለሰ?»

«እናደናቅፍባቸዋለን - ያላወቅን መስለን»

«ተከታዮቹ ታወቁ?»

«አራቱን ደርሰንባቸዋል።»

«ተያዙ?»

«አልያዝናቸውም። ሁለቱን እዚያው ገለበጥናቸው።»

«መገልበጥ ማለት?»

«አኖሌን እንዲለልሉ መልሰን ቀጠርናቸው። የደርግ መኩንናች የነበሩ ናቸው።»

«የቀሩት ንስ?»

«እስካሁን አላነጋገርናቸውም። እየሞከርን ነው።»

«የሀውኒ ጉዳይስ? የግድ አብራው መከረም አለባት?»

«የተላከችበትን ጉዳይ መፈፀም አለባት ብለን እንጠብቃለን። ሆኖም ከገንደህ ከእምስት ወይም ከአስር ቀን በላይ አብራው መቆየት የለባትም። እናስጠራታለን።» ካለበሁዋላ «... ባንተ በኩልስ ምን አዲስ ነገር አለ?» ሲል ጠየቀው።

«ባሌና አርሲ አካባቢዎች ጠመንጃዎች የጫነች አንዲት ላንድሮቨር ተይዛለች። ንብረቱ የአነግ መሆኑን አረጋግጠናል። ዲንሾ የሚባል ቦታ ላይ ነው የተያዙት።»

ክንፈ አይኖቹን ፈታ ጠበብ አደረገ። ሆሎም ቀጠለ፣

«ከቡርቃ ዝምታ ጋር የተያያዘ ነገር እያነሱ ገበሬዎችን የሚያነሳሱ ሁለት የአነግ ካድዎችም በቁጥጥር ስር ውለዋል።»

«በለአኖሌ አንስታችሁላቸው ነበር?»

«እኔም ራሴ እነጋግራያቸዋለሁ። አኖሌ እንደላካቸው ያነሳሱ፤ እውነት ላይሆን ግን ይችላል። ለማንኛውም ነገ ወደ አካባቢው አመለሳለሁ። በአርሲና በባሌ አካባቢዎች የታመቀ ትኩላት አለ። ተቀብሮ የኖረ መቁዋሰል በግልፅ ታያለሁ። ይህን ስሜት በጥንቃቄ ማብረድ ካልተቻለ፤ ሀላፊነት የጉደለው ቅስቀሳ ከተጨመረበት ውጤቱ እስከፈ ነው የሚሆነው።» ካለ በሁዋላ «ለመሆኑ አኖሌ ወደ ቡርቃ ሄዶ ያውቃል?» ሲል ጠየቀው።

«አዎን ይሄያል» አለ ክንፈ «... ቅድም እንደገለፀኩልህ ወደ አባባኩ ከረብታ በየጊዜው እንደሚመላለስ የሚገልፅ መረጃ ደርሶኛል። ከገለበጥናቸው ሰዎች የተገኘ መረጃ ነው። ምናልባት የዘረፈውን

ንብረት እዚያ ደብቆት ሊሆን እንደሚችል እንምታሉሁ። እንደሚመስለኝ አኖሌ ሀይል ለመፍጠር በመንቀሳቀስ ላይ ነው ያለው። በኩረብታው ላይ ጠመንጃ አካማችቱ ሊሆንም ይችላል።»

«ኩረብታው ለምን አይፈተሽም ታዲያ?»

«መቼም ቢሆን ይደርሳል። አካባቢው በአይነ ቁራኛ እየተጠበቀ ነው። ከአኖሌ ጀርባ ማን እንዳለ እስከናውቅ ድረስ አኖሌ መበርገግ የለበትም።»

ሆሎም ሲጋራ እየለኩለ።

«በርግጥ ከአነግ ጋር ገንኙነት ይኖረው ይሆን?»

«ሊኖረውም ላይኖረውም ይችላል። ከበስተጀርባ ያለውን ገና አልደረሰንበትም»

«ስለአህዴድ ያለው አመለካከት ይታወቃል?»

«አህዴድ ላይ ጥርጣሬ አለው። 'አመራሩ ከቶ ነፃ ሊሆን አይችልም' ይላት ነበር ለሀወኒ። ሀወኒ ልታስረዳው ትሞክርና ጉልበት ታጣለች። ሰለሞን ዲሳሳን እያስታወሰች ነው መሰለኝ ደጋግማ የሰው እጥረት ነው የአህዴድ ችግር! አመራሩ ቢጠናክር ...! እያለች ጥቂት ትገፋለች። እሱ ደግሞ ህወሀት የአህዴድ አመራር እንዳይጠናክር ይፈልጋል' ይላታል። 'የሀወሀት መሪዎች እነሆሎም ናቸው። ህዝቡ በድህነት ስለመዋረዱ፣ ፍትህ አጥቶ ስለመበደሉ ጠልቆ የሚሰማቸው ሰዎች ናቸው። በራሳቸው ላይ ደርሶ ያዩትንና ታግለው ያስወገዱትን የግፍ አገዛዝ ሌላው ላይ ሊጭኑ ከቶ አይፈልጉም። አያስቡትም። የሀወሀት ሰዎች ያን የመሰለ ህሊናም ሆነ አቋም ከቶ ሊኖራቸው አይችልም እያለች ትወተውተው ነበር። አኖሌ መልሶ ያዳክማታል። 'ሀወሀት ድብቅ አጀንዳ አለው' እያለ ሊያሳምናት ጥረት ያደርጋል። 'ድብቅ አጀንዳ ሊኖራቸው አይችልም ትላለች ሀወኒ። 'ሰስት አመት ብቻ ታገሺ! በያንዳንዱ አርሞ ሹም ስር የራሳቸውን አርሞ ያልሆነ ሰው ሰግስገው የህዝቡን ስልጣን፣ ራስን የማስተዳደር መብት ይነጥቁታል' እያለ በእርግጠኝነትና በቁጭት ሲሰብካት ነው ያነጋው ዋቢሸቤ ሆኑል።»

«ራሱ አኖሌ እንዲያ የሚያምን ይመስልህል? ወይስ የሀወኒን እምነት ለመለወጥ ሲል የተናገረው ይሆን?»

«የሚያምንበት ነው የሚመስለው። ሲናገር ስሜታዊ ነበር።»

«አውቆ ያላወቀ ካልመሰለ ድብቅ አጀንዳ እንደሌለን

ልናሳምነው ይገባል» አለ ሆሎም

ከንፈ መልስ አልሰጠውም። ሆሎም ተጠለ፣

«መሞከር አለብን። እውነታውን እያወቀ ደጋፊ ለማግኘት ሲል ከሆነ እንዲያ የሚለው ምንም መድከም ላያስፈልግ ይችላል። እኔ እንደሚመስለኝ ገን አኖሌ የልዩን ነው የሚናገረው። በርግጥም ድብቅ አጀንዳ አላቸው ብሎ አምናለል።»

«እንጃ!» አለ ከንፈ።

«ግድለህም በተሳሳተ መንገድ ነው የተገነዘበን። አላወቀንም። ጩሶ አያውቀንም።»

አያይዞ ሆሎም እንዲህ ሲል ጠየቀው፣

«ለመሆኑ የዋቢሸቤ አዳራቸውን እንዴት መቅረፅ ቻላችሁ?»

«ደርግ ሰበሰባ ስራ የሰበሰበው መሳሪያ ተለምር ነው» አለ ከንፈ «ገን አልተጠቀሙበትም። አንድን ሰው በትእግስት ተከታትለው ማንነቱን ከማወቅ ይልቅ እንዳሻቸው አስረው ነበር የሚገድሉት። አሰራራቸው በዘፈቀደ ማሰርና መግደል ሆኖ ሳለ ይህን ሁሉ የረቀቀ ዘመናዊ መሳሪያ ለምን እንደሰበሰቡ አይገባኝም።»

ለጥቂት ደቃቂ በዝምታ ቆዩ።

ሆሎም፣ «ሰለሞን ዲሳሳን አነጋገርከው?» ሲል ጠየቀው።

«እኔ አላናገርኩትም። ለኩምላ ነገራው 'መረጃው አለኝ' ብሎኛል። በራሳቸው የውስጥ ግምገማ እንስተውት ሰለሞን ወሬው ሀሰት መሆኑን እንደገለፀ ነው የነገረኝ።»

«ሀወኒ ርግጠኛ ያልሆነችበትን ነገር አትናገርም» አለ ሆሎም።

«ለነገሩ ከሌላ አካባቢም ወሬው ደርሶኛል። ገን የግድ በራሳቸው መድረክ ነው ማየት የሚገባቸው። ቀጥታ ጣልቃ ባንገባ ይመረጣል።»

«ጉዳዩን በኢህአዴግ መድረክ ማንሳት ይቻላል።»

«አይቀርም» አለ ከንፈ። «... ገን አያስቸኩላንም ...»

ሲጋራቸውን እያጤሱ ጥቂት ደቃቃዎች በዝምታ ቆዩ።

«ሀወኒ ሪፖርት ማድረግ ለምን አልጀመረችም?» ሲል ጠየቀ ሆሎም።

«አልገባኝም።»

«አኖሌ ተጠራጥርኢት ይከታተላት ይሆን?»

«ሊሆን አይችልም። የዚያ አይነት ሁኔታ መከሰቱን የሚገልፅ ፍንጭ እስካሁን አልደረሰኝም።»

«አብርሀ ፀሎትስ ወደ ሌርትራ መቼ ይመለሳል?»

«የመቆየት ፍላጎት አለው»

«ስራውን አልጨረሰም እንዴ?»

«ጨርሶአል። በአኖሌ ጉዳይ የሚረዳበት ነገር ካለ ለመተባበር እንደሚፈልግ ገልጻልኛል። እንዳልኩህ ድብቅ ፍላጎት ሊኖረው ይችላል ...»

ለሰከንዶች ያህል በፀጥታ ቆዩ።

«ስራ ከጨረሰክ ለምን አንወጣም?» ብሎ ብድግ አለ ሀየሎም።

ከንፈ ሰአቱን አዩ። ሰስት ተኩል - ከምሽቱ።

- 4 -

... ከሶስት ወራት በሁዋላ።

የማህፈረ የሰርግ አለት። ወይም ደግሞ አክሱማይት ብቀላዋን የምትፈፀምበት አስፈሪ አለት...

ሰርጉ የሞቀና የደመቀ አልነበረም። ቤተዘመድና የሰራ ባልደረቦቹ በሙሉ ቢገኙም ታጋዮች ግን ብቅ ሳይሉ መቅረታቸው በግልፅ ታዩ። አልፎ አልፎ አልመጡም እንዳይባሉ ያህል ብቅ ብለው አልም የሚሉ ግን ነበሩ።

ለሰሞንና ዜነት ከሙሽሮቹ ቀጥለው የክብር እንግዳ ሆነው ቆዩ። ዜነት ደስታ ፍንቅልቅል ሲያደርጋት ቢቆይም ለሰሞን ደስተኛ ሳይሆን ቀረ። በሰርጉ ላይ የታጋዮች በብዛት አለመገኘት ውስጥ ውስጡን ከነከነው። ምግብ ከተበለ በሁዋላም ዜነትን «ቀድመሽ ውጪ እክተልኸለሁ» ሲል በጆሮዋ ነገራት።

ተነስታ ወጣች።

ከመኪናዋ እንደደረሰች ስራ አልፏችም። ከቦርሳዋ ውስጥ ደብዳቤ አውጥታ ማንበብ ጀመረች።

አምስተርዳም ያለው ፍቅረኛዋ ከቦርካታ ልብሶች ጋር አያሌ

- 368 -

ገፅ ደብዳቤ ልኮላታል። ካቆመችበት ቀጠለች።

- ...ናፍቆትሽ አሰልሰሎኝ ሲባገህ ሆኜልኸለሁ። ባሰብኩሽ ቁጥር እምባዩ ይመጣል። ባገኝሽ ምን እንደማደርግሽ አላውቅም። ምናልባት ደረቴን ሰብራ ልቤ አጠገብ ላለቀምጥሽ እሞክር ይሆን? ጭምቅ ዋጥ የማደርግሽም ይመስለኛል። ለመሆኑ ከድምፅሽ የበለጠ የሚያስደስተኝ ነገር እንደሌለ ታውቁያለሽ? ከዚያ ቀጥሎ ደብዳቤሽ። ከዚያ ቀጥሎ...- ስርዝ ድልዝ ስለነበረው - ከዚያ ቀጥሎ ምኔ ደስ ይለው ይሆን? - ብላ የተደለዘውን ለማንበብ ትጣጣር ጀመር።

አልቻለችም።

- የኔ ዜድ በጣም ያስቸገረኝ ነገር ምን እንደሆነ ታውቁያለሽ? ከአንቺ ተለይቶ መኖር። አንቺ እኮ የጥንካሬዬ ምንጭ ነሽ። ሀይወት በስፊው የሚታዩኝ አንቺ አጠገቤ ስትኖሪ ነው። ይህን ስል ግን ጨርሶ ተስፋዬ ተሙዋጦአል ማለቱ አይደለም። መቼም አላማ አለኝ። ዜድ ላንቺ ያልተገዛው የአካሌ ክፍል የትኛው ይሆን? ሀሊናዩ ሳይቀር ያንቺ ሆኖአል። ግን ለምንድነው እንዲህ የተቆጣጠርኸኝ? ፍቅር ነው መልሱ።

ራሱ ላቀረበው ጥያቄ ራሱ ምላሽ ሲሰጥ ዜነት ፈገገ አለችና «ጅሎ ተሳስተህል። ፍቅር ሳይሆን ወሲብ ነው። የሚያቃጥል ወሲብ» ብላ ማንበብዋን ቀጠለች - ... አምላክ ከሰማይ ወርዶ የተሰቀለው ሰሰው ልጆች ባለው ፍቅር አይደል? አንቺኮ በሀይወቱ አግኝቻቸው የማላውቃቸውን ነገሮች ሰጥተሽኛል። ጉዋደኞቹ አልቃሻ ይሉኛል። እንግዲህ ምን ይደረግ? የማለቅሰው የያዘ ይዞኝ ነው። ዜነት ወደ ጆሮሽ ጠጋ ብዬ 'የኔ ቆንጆ' 'የኔ ወርቅ?' የምልሽን አስታውሽ። እንግዳ አማረኝ የምልሽንም አስታውሽ።

«ሞዛዘ!» ብላ እየላቀች ማንበብዋን ቀጠለች።

- ...ሌላው ያልነገርኩሽ ጥብቅ ጉዳይ መክብብ ከዚህ የአሜሪካ ቪዛ ሰላገኝ በቅርቡ የመላእክት ምድር ወደሆነችው አሜሪካ ሊሄድ ነው። እድለኛ አይደለም? ሰሞኑን ግን ታሞ ነበር። ከሙቶ ፍሬ በላይ ክሎራገፊኒኮ እንደ ቆሎ ሲቅም...

የመኪና ጡሩምባ ድምፅ ለማችና ዘወር አለች። ለሰሞን ምልክት ሰጣት። ደብዳቤዋን አጣጥፋ ቦርሳዋ ውስጥ ጨምራ፤ መኪናዋን አስነስታ ተከተለችው። የአመስተርዳም የቆየ ፍቅረኛዋ የላከላትን አርባ ገፅ ደብዳቤ ማንበብ ከጀመረች አስር ቀን አልፎአታል። የናፍቆት ጨሽቱ በበረታ ቁጥር እየሰለቻት መጥቶአል። አሜሪካን የመላእክት ምድር በማለቱ ግን ከልብ ገረማት - ናቀችው። ከልብ ናቀችው።

- 369 -

ለነገሩ ሁሉንም እንደናቀች ነው።

ዜጊት ከሰለጦን ጋር ያላትን ግንኙነት ጭምር መቁረጥ ፈልጋለች። ባጭር ጊዜ ውስጥ የምትፈልገውን አገኝታለች። አሁን ያለአረፍት መስራት ብቻነው የምትፈልገው። ህሊናዋን ሚቆነጥጣት አንዳችም ነገር የለም። ራሱ ሰለጦንም ቢሆን ከአንድ ሚሊዮን ያላነሰ ብር እንዲያገኝ አድርጋለች። በርግጥ እስከ ሶስት እጥፍ አገኝታቸዋል። ሰለጦን ግን ይህን እያውቅም። የሚያውቀው የንግድና የመኖሪያ ቤት እንድታገኝ መተባበሩን ብቻ ነው።

በተለይ ከጥቂት ሳምንታት ወዲህ ግንኙነታቸው እየተጠነከረ መጥቶአል። ሰለጦንም ይህን ተገንዝቦ መነጫነጭ አዘውትርአል።

«ግንኛውንም ነገር በተላላ ስለፈጸምኩላት ገታኛለች» እያለ ይብክክላል።

በርግጥም ስሜቱን ገዝታ እንደላብ ስታሽከረከረው ነበር የለነበተችው!

«ቤት ለምን አትፈልግልኝም?» አለችው አንድ ቀን። ፈለገላት። አገኘላት። ዜጊት ባሌ መንገድ ላይ የሺላ ተከራይ ሆነች።

«ሰል»

«ዘኒ»

«የንግድ ቤት እፈልጋለሁ። ሞክርልኝ።» አለችው ለላ ቀን። ሞክረ። ተሳካለች። ዜጊት ሱፐር ማርኬት ከፈተች - ስቲድዮም ዙሪያ። እያይዛ የአገጉ ልጅ ነው ብላ ባስተዋወቀችው አንድ መልክ ቀና ጉረምላ በኩል የገዝብ ሀልምዋን እውን አደረገች። በርግጥም የዜጊት የአገጉ ልጅ እሳትን በቁመ የጠጣ ሙሉ ነበር። ቶሎ ተግባሩ ለሰለጦን። እና ብዙ ነገር አስተማረው - በተለይ ገዝብ እንዴት እንደሚገኝ። ለምን አገልግሎት እንደሚውል ጭምር። ሰለጦን ገዝብን አወቀ። ጣፈጠው። ሶስቱም ተነክሩበት። በአሰራ ለምስት ቀን ጊዜ ውስጥ ሚሊዮን ሆኑ - በአየር ባዮር ንግድ።

ከዚያ ወዲያ ሰለጦን ለዜጊት ፍጫውን የጨረሰ ሰባኪ ቀበ ሆነ። ብልህ አእምሮዋ ሹክ አላት - ሰለጦን እሷን ለማግኘት ያለው ፍላጎት እየጨመረ መምጣቱን። ትብጥብቅ ስሜት

ደግሞ አስጠነቀቀችት - ይህን ሰው ማግኘት እንደማትፈልግ።

በመሆኑም ትርቀው ጀመር።

ሳምንት ያህል ጭልጥ!

አንድ ቀን እንደለመደው ተቆጣት።

«ዘኒ እንዲህ የምትጠፈ ከሆነ በዚያው ቅራ... አሊያ በየአለቱ ላይሽ እፈልጋለሁ።»

በዚያው ጠፋች። አስራ ለምስት ቀን ከረመችና ብቅ አለች - ቢሮው። ከመቀመጫው ብድግ ብሎ ተንደረደረባት።

«መጠቀሚያ እያደረግሽኝ ነው?»

«ጠንቀቅ በል ሰል!» አለችው።

አይነ ወሀዋ አላማረውም። ፈራት። ቃላትዎችዋ አስደነገጠች። 'ጠንቀቅ በል - ምን ማለት ነው?' እያለ ራሱን ይጠይቅ ጀመር።

ዛሬ ታዲያ ወደ ማህፈረ ስርግ አብራው ትሂድ ዘንድ ሲጠይቃት ፈጥና ተስማማች። ቁርጡን ልትነግረው ወስኖ ነበር። እሱም ቁርጥ ያለ ነገር መስማት ፈልጎአል። ከማህፈረ ስርግ ፈጥኖ መውጣት የፈለገውም ለዚህ ሲል ጭምር ነበር።

ቀበሪቾ ራስቶራንት ወደሱ መኪና ተጋብተው እዚያው መኪና ውስጥ ውስኪ አዘው መጣጠት እንደጀመሩ ሰለጦን ርእሰ ወራውን አነሳ።

«አንድ መልክ ያለው ነገር ብናደርግ ይበጃል ዘን።» አለ ሲፈራ ሲቸር።

«ምን ሰል?»

«ትዳር መላይ ነገር።»

«የምርህን ነው?»

«ታዲያ እኩኩሉ እየተጫወትኩ ነው!?»

«አያስቸግረንም?»

«ምን?»

«የእድሜያችን ጉዳይ ነዋ! አንተኮ ትልቅ ሰው ነህ...»

«እየሰደብኺኝ ነው!?» ሲል ተቅብጠጠ።

«ሰል! ረጋ በል እንጂ!» አላች ቁጣ ብላ።

ረጋ አለ። ሌላ ምርጫ አልነበረውም።

«በይ እንነጋገር!»

«ምን?»

«ምን እየሰራን እንደከረምን ነዋ! ስለኔ ምን ታስቢያለሽ?»

«የእውነት ልንገርህ?»

«ውሽት ልሰማ የምረልግ ይመስልሻል ታዲያ!» ሲል በቁጣ ጮኸ።

«አትቆጣና እውነቱን ልንገርህ ... ቁጣ ግን ተው!»

ቁጣ ተወ። ቢቆጣ የትም እንደማይደርስ ገብቶታል።

«መልካም ... እውነቱን ንገሪኝ»

«በፈለግሽው ጊዜ ልታገኘኝ ትችላለህ። ትዳር ግን አልፈልገም»

«አ!»

«ቀደም ብዬም ነገራህሁ። እየቀለድኩ አልነበረም»

«ምን?»

«እኔ ባል አላገባም። ምክንያቱም ልጅና ትዳር ለኔ ሲል ናቸው።» ውስጥዋ በላቅ ቢንተከተከትም ፊትዋ ላይ አይነበብም።

«ይሄ እንዴት ይሆናል ዘን?»

«ምናለበት? ይከፋሃል?»

መልስ አልሰጣትም። ስለሀወኒ እያሰበ ነበር። የሀወኒን ጣፋጭ ምክርቻ አስታወሰ። የሀወኒ ግልፅ ልብ። የሀወኒ ብስለት። የሀወኒ የማይጠገቡ ቀልዶች። ለልጅ ያላት ፍቅር። ሀወኒ የበረሃ ማር ... ሀወኒ ... ሀወኒ ... ሀወኒ ... 'ይህጅ ልጅ መልካም ስነምግባር የላትም። ተው!' ብላው ነበር።

'በጉዋደኛሽ መቅናትሽ ተገቢ አይደለም' ሲል ነበር ያንጉዋጠጣት 'ሀወኒ አፍቅራኛለች' የሚል ስሜት ጭምር በልቡ አሳድሮ ነበር።

ድንገት ቀልቡ ነጉደ - ወደሀወኒ።

ካላችበት በእግር በፈረስ ፈልጎ ሲያገኛት ተመኘ። አግርዋ

ላይ ወድቆ መለመን ተመኘ - ይቅርታን መለመን።

«ምን እያሰብክ ነው?» አላችው ዜኒት።

«ምንም»

«ንገረኝ ሰል?»

«የምንገርሽ ምንም ነገር የለም።»

«ተቀይመሃል!»

«በማን?»

«በኔ ነዋ»

«ለምን?»

«ውሰታ ውለህልኛል፤ ሆኖም ተገቢ ምላሽ ከኔ አጥተህል?»

«አረ በጭራሽ»

በጣም ሳቀ - ስለሞን ድምፅ አውጥቶ ሳቀ። የልቡን ነው የሳቀው። ሲስቅ ንዴቱ እየበረደለት ሄደ። ንዴቱ ሲጠፋ ቁሻሻ የሀፍረት ደንደ አልብሶት የሄደ ያህል ተሰማው። በራሱ ማዘን ጀመረ።

ለደቂቃዎች በዝምታ ሲዋጥ፤

«ሰል!» ስትል ጮኸች - ዜኒት። 'ዘን' የሚል ምላሽ ግን አጣች።

«ዘን» ስላላላት አልተከፋችም። እንዲቆርጥለት ትፈልጋለች። ስብ መሆን አትሻም። ሁሉም ነገር ከሱ ቢመጣ ትመርጣለች።

«የዛሬ ማታ ኘርግራማችን ምን ይሁን?» የሚል ጥያቄ አቀረበችለት።

«ከግንኩርድ እንሂድ። ራሴን መርላት አልጋለሁ» አላት ለዛውን ባጣ ድምፅ።

«ተረብሽህል?» ስትል ጠየቀችው።

«ደህና ነኝ»

አያይዞም የፊዝ ፈገግታ እያሳያት «... ይልቅን በመጨመቹ ወራት ለኔና ላንቺ ፀሎት አድርሽ። እሁአዴግ የሚባለው ፀጥተኛ ውቅያኖስ፤ ግምገማ የተባለ ማእበሉን ያነሳል የሚል ጭምጭምታ ይኖራላል። ማእበሉ ከጠረገ እኔን ብቻ ለይቶ ገደል የሚከተኝ አይምስልሽ። ዳፋው ወዳንቺም ሊሻገር ይችላል። እኔም ብሆን

የፈፀምኩዋቸውን ሀገ-ወጥ ድርጊቶች ሁሉ ዝክገክ አድርጎ መናገራዊ አይቀርም። ስለዚህ ከመተኛትሽ በፊት ለሁለታችንም ፀልይልን። እግዚአብሔር እንደሁ እኔን አይሰማኝም። አርባ ቀንና ሌሊት ባለቅስ እንኩዋ ጆሮ አይሰጠኝም። ምክንያቱም ከአናቴ በላይ የህወሀት ሰዎች ብቻ መኖራቸውን ነው ሳምን የኖሩኩት።»

ከግንኩርድ ሲጨፍሩ አመሹ።

ሰለሞን በጫጩቶች ተከቦ ላይ በላይ ዋስኪውን ሰረገጠ። ሲነጋ ሲልም ከጫጩቶቹ አንድዋ አብራው ትሄድ ዘንድ ራሱ ጠየቃት። ስምዎ ሚሮን መሆኑን ነግራው ስታበቃ! አብራው ለመዋብ ሳታቅማማ ተሰማማች። አያይዛ ግን እንዲህ አለችው፤

«ብር ግን ቅድሚያ ስጠኝ።»

«ምን ያህል?» አላት አነጋገርዋ እየሰቀጠጠው።

«አምስት»

«አምስት ምን?»

«አምስት መቶ ብር ነዋ»

ቆሌው ተገፈፈ።

«የምርሽን ነው?»

«ስለነጋ ነው እንጂ አንዲያውም እኔ በደላር ካልሆነ አልወጣም።»

«ለመሆኑ!» አላት ሰለሞን ሁለት ደቂቃ ከንደችዋን እንደብረት በጠነከሩ እጆቹ ጨምድዶ ይዞ፤ ወሲባዊ አይንዋን፤ ወሲባዊ ጠባብ አፍዋን፤ ወሲባዊ ከንፈሮችዋን፤ ለወሲብ የተፈጠረ የሚመስል መላ ሰውነትዋን እያስተዋለ «ለመሆኑ» አላት፤

«...አንድ ወር መሉ እኔ ዘንድ ለመሰንበት አስበሻል ወይስ አንቺ ሁለት ኩንታል የአድአ ነጭ ጤፍ ነሽ?»

ዜኒት ይህን ሰምታ ከኩንኩርድ ጣሪያ በላይ ስትስቅ ተሰማ።

በኦሮሞዎች ተከባችሁዋል!

ወይም

የሀየሎም ምስጢራዊ ደብዳቤ

ምእራፍ አስራ ሶስት

- 1 -

ወሬውን ማን የት ላይ እንደጀመረው በገልፅ የሚታወቅ ነገር የለም። ይሁን እንጂ ከእኩሉ ሌሊት ጀምሮ በሆርዶፋ የሚመሩ ሰባት ወጣቶች በየገበሬው ጉጂ የመዘራቸው ጭምጭምታ አለ።

ታዲያ ገና በማለዳው!

«ጎፍጠኛን አርሲ ጂራ! ቀንጫራ ካሰኔ ጭራ!» የሚል ቆረቆረ

ቡርቃን ያንቀጠቅጣት ያዘ።

ጃሎታውን የገደል ማሚቶ አቀባበለው። ካካ፣ ባቱና፣ ጭላሎ ተራሮች የቡርቃዎችን ቁጣና ቀረርቶ እየተቀባበሉ በድፍን የኦሮሞ ምድር ነዙት።

«ቡርቃቃቃቃ... ሲጋኦኦኦ» የሚል አስፈሪና አርእድ አንቀጥቅጥ ድምፅ የገበሬዎችን ልብ በረጋገደው።

«ጊዜው ደረሰ!» የሚል ጥሪ በየሽለቆው ናኘ።

ረፈድ ሲል ዘገራቸውን የሚነቀንቁ፣ ፈረሳቸውን የሚከላከሉ ገበሬዎች ቡርቃን አጥለቀለቁት። የሲቶች አልልታ ተሰማ። የሀውኒን ስም በጨኸት የሚጠሩ እናቶችና ልጃገረዶች ድምፅ! አናሌን የሚያነሳሱ ከብሌዎች ድምፅ - ቡርቃ ላይ ተጥለቀለቁ።

ለፍልሚያው አትም አለኝ ያለ ሁሉ ቅሌን ጨርቁን ላይል ጉጂውን የሁዋሊት ተወ። እርሻ ላይ የነበረ እርፉን ትቶ ባለመንታ ምላስ ዘገሩን አሊያም ጠመንጃውን ጨበጠ። ገና በማለዳው ጫት መቃም የጀመረ፣ የጊሽ ጥንሰስ የመሰለ ጫቱን ከአፋ ተፋ። አፋን ደሞ በወፍራም ወተት ተገመጠመጠው። ተገመጥምጦ ሲያበቃ አይኑን እያገረጠረጠ ከሰልፈኛው ተቀላቀለ።

ኦሮሞዎቹ ገበሬዎች ያልያዙት የመሳሪያ አይነት የለም።

ከላሽንኩቭ ጠመንጃ - ውጅግራ ጠመንጃ - አልቤን ጠመንጃ - ፋስ - ቢላዋ - መጥረቢያ - ድንጋይ - የወይራ ዱላ - ከአህያ ጆር ተክል የተበጀ ጅቦ - ከብሪት - በጠያይምና በጠንካራ እጆቻቸው ጨብጠው ወደ ፍልሚያው ጋለሱ። ከቅዱስ ሚካኤል ደብር ባሻገር እጅግ ለም በሆነው የኦሮሞ ምድር ላይ የሰፈሩትን የአማራ ገበሬዎች ወደ አመድ ከምርነት ለመለወጥ ቸኩሉ። ቀረርቶው እዚህም እዚያም ይሰማል።

- አሰላማሌይክም

ዋቀዮ መራንፍራ

ዲኒ ኬኛ - ቡርቃ ጂራ

አማሪ አሮሚያ ጂራ

ነፍጠኛን አርሲ ጂራ

ቆንጨራ ካስኔ ጭራ

እኩለ ቀን ሲል እንደነገድጉዋድ የሚያገረመርም፣ እንደማለበል የሚገላበጥ፣ የኦሮሞ ገበሬዎች ጉርፍ ችቦውን አሳት እያያያዘ፣ ጥይቱን እያንፈቀፈቀ ወደ ቅዱስ ሚካኤል ደብር አቅጣጫ እንደናዳ ሲወረወር ታየ ...

* * *

አማሮቹ ገበሬዎች በበኩላቸው ገና በማለዳው የኦሮሞዎቹን ንቅናቄ እንደሰሙ ወንዶቹ የነፍስ ወከፍ መሳሪያዎቻቸውን ሽክክፈው ወደቅዱስ ሚካኤል ደብር ገስገሰው ተሰባሰቡ። አፍታም ላይቆየ የጉበዝ አለቃ መርጠው ምክክር ጀመሩ። ጊዜ እንደሌላቸው በማወቃቸው ወገ አላበዙም። ከመካከላቸው ሁለት ከብሌ ፈረሰኞችን መርጠው የቡርቃ ገበሬዎች ፀብ መጫራቸውን ለመንገስት ያላውቁ ዘንድ ላኩዋቸው። ከዚያም የመካከሉን ዘመቻ ይመሩ ዘንድ የተመረጡት የጉበዝ አለቆች ብዛት ያላቸውን የቡርቃ ገበሬዎች ማጥቃት ስለሚችሉበት መንገድ መላ መዘዎዱን ተያያዙት።

ምክክሩ ብዙ ጊዜ ሳይወስድ ተፈፀመ።

«ኦሮሞዎቹ ደጃችን ላይ እስኪደርሱ ከጠበቅን ጉጂአችንን ያጋዩታል፤ ስለዚህ እኛ ቀድመን ወደእነርሱ እንገስገሳለን» ሲሉ መከሩ። ይህ ብቻ አልነበረም መላው።

«ወንድ የተባለ የቡርቃ ገበሬ ሁሉ መንደሩን ለቆ እየወጣ ስለሆነ የኛ ጥቂት ከብሌዎች በካካ ተራራ ሽጦች ወደ መንደሮቹ ተጠግተው ጉጂዎቹ ላይ አሳት ይለኩሉ፤ ያን ጊዜ ለሌቶቻቸውና ለሀፃናቶቻቸው ሲሉ ከፊሎቹ ወደ መንደራቸው ስለሚመለሱ ሀይላቸው ይዳክምልናል» ተባባሉ። በመጨረሻም የጉበዝ አለቃው እንዲህ ሲል አሳረገ።

«ለሀይወታችን መላላት አይገባንም። ድል ካደረግን ሞት ምንም አይደለም። ሀፃናቶቻችን ያድጋሉ። ዘራችንም ይቀጥላል። ቅዱስ ሚካኤል ደሞ ከቀኛችን ይሆናል።»

«እኩለቀን ከመሆኑ በፊትም ጠመንጃዎቻቸውን ወልውለው የቡርቃ ኦሮሞ ገበሬዎችን ጉርፍ ለመግታት ሀፃናቶቻቸውን እየሳሙ ከመንደራቸው ወጡ።

ጉዳዮቻቸው በፋከራ የተሞላ ነበር። በእድሜ የገፉ ገበሬዎች፣

«ኦሮቶዶክስ አገገቱ ላይ ላሰራት ክር ሲል አጥንቱን ይከሰክሳል!» ሲሉ ቀሰቀሱ!!

«ሃምላ አመት የሚያስተኛ በትር እናቀምሳቸዋለን!» የሚሉ በቁጣ የተሞሉ ቀረርቶዎች ተደመጡ።

ጁሎታው እየሞቀ ... እየደራ ... እየጋለ ... እየፈነዳ ... ሂደ ...

* * *

በዚያን አለት ተሲያት ላይ ቡርቃና አካባቢዋን ከሰማየ ሰማያት ለሚያያት የእሳት ከተማ መሰላ ነበር። ጠመንጃዎች ነበሉ። ተፋ። መንታ መላስ ያላቸው ጦሮች ቀሉ። የሴቶችና የሀፃናቶች ጩኸት በእማራዎቹና በአርሞዎቹ መንደሮች ተሰሙ። ቆንጫራ በደም ታጠበ። የእሳት መላስ ሀፃናቶችን ለበለበ። የመከላከያ ሰራዊት በፍልሚያዎቹ አካባቢዎች በሄሊኮፕተር ደርሶ እስኪገላገል ድረስ ቡርቃ ተንቀጠቀጠች...

በደም እየታጠቡ የሚፋለሙት አብዛኞቹ ገጠሞች ግን የጠቡ ምክንያት እምብዛም አልተገለጠላቸውም ...

በርግጥ ምድሩ ለም ነው። ሰማዩም ከአመት አመት ውሀ ያመነጫል። መሬቱ ሰፊ ነው፤ ገበሬቹ ግን እፍኝ አይሞሉም። ያልታረሰው መሬት አያሌ ነው። ወፍ ዘራሹን ፍራፍሬ የሚለትመው የለም። ማሩ የጉንዳን መጫወቻ ሆኖአል። አጣኑን ዞር ብሎ የሚያየው የለም። ምድሪቱ ሀብታም ናት። ገበሬዎቹ ግን ጥቂትና ደሆች ናቸው።

ርስ በራስ የሚፋለሙት ገበሬዎች ከሚለያዩባቸው ይልቅ የሚመሳሰሉባቸው ባህርያቶች ይበረክታሉ። አብዛኞቹ ደሀ ገበሬዎች የማንም የበላይ፣ የማንም የበታች መሆን ከቶ አይፈልጉም። ይሁን እንጂ ግጭቱ ተቀስቅሶ ጉጃዎች በእሳት ጋዩ። ሀይወት ጠፋ። ግን ለምን? የአብድ ገላጋይ በዝቶ ይሆን?

- 2 -

ግጭቱ በተከሰተበት አለት ሀውኒ የደሀንነት ሚንስትሩ ከገፈ ገብረመድሀን ዘንድ ቀረበች። ከገፈ ከወገኑ ተነስቶ የሞቀ ሰላምታ አቀረበላት። ስለጤንነትም አጥብቆ ጠየቃት። ቡና እስኪቀርብላቸውም ከአኖሌ ተለይታ ስትመጣ የገጠማትን ሁኔታ አጫወተችው። ብዙ የመናገር ፍላጎት ግን አልነበራትም። ለአኖሌ አብራው መቆየት እንደማትችል በግልፅ ነገራው እንደተለየችው አጠር አጠር አድርጋ አወጋችው።

ቡናው ተረባ ...

ከገፈ ፈጥኖ ወደዋናው አጀንዳ ዘለቀ። ማስታወሻ ደብተሩን እየገለጠ፤

«የተላከሽበት ተግባር እንዴት ተፈፀመ?» የሚል የመግቢያ ጥያቄ አቀረበላት። ይህን ጥያቄ ሲያቀርብ ገፅታዋን በጥንቃቄ እያጤነ ነበር። አለመረጋጋትዋን ተገነዘበ። መረበሽ ይታይባታል።

«የተላከሁበትን ተግባር አልፈፀምኩም» ስትል መለሰች።

«ችግሮች ነበሩ?»

ሀውኒ መልስ ለመስጠት በመዘግየትዋ ከገፈ ቀጠለ።

«ለነገሩ እጅግ ከባድ ተልእኮ ነበር። ለመሆኑ ቆይታሽ ምን ይመስል ነበር?»

«ችግሮች አልነበሩም ከገፈ። እኔ ራሴ በአቁዋሜ ፅኑ ወይም ርግጠኛ አልነበርኩም። በመወላወል ላይ ነበርኩ።»

ሀውኒ ይህን ብላ በሁለት እጆቿ ፊትዋን በጋይል እያበሰች ትኩስና ረጅም ትንፋሽ አስወጣች። አለመረጋጋትዋና ትእግስት ማጣትዋ ገፅታዋ ላይ በግልፅ ይታይ ጀመር።

«ሰማኝ ከገፈ ...» አለች ሀውኒ፤ በደክመና በተጉዳ መንፈስ።

«ተረብሽሻል?» አላት።

«አኖሌ አሁን ያለበትን ሁኔታ አባክህ ንገረኝ?»

ነገራት። አኖሌ አባባኩ ከራብታ ላይ በኢህአዴግ ሰራዊት ተከሰቷል።

«ሊሞት ይችላል?» ስትል በጭንቀት ተነፈሰች።

«እጁን ከሰጠ አይሞትም።»

«እጁን እንኩዋ አይሰጥም ከገፈ። ሰውየውኮ አኖሌ ዋቁ ነው። ሌላ መንገድ ለምን አይፈለግም?»

«ምን አይነት መንገድ?» ብሎ ፈገግ አለ «... ወንጀለኛ ነው። እጁን መስጠት አለበት።»

«አኖሌ ወንጀለኛ አይደለም!» ብላ ጮኸች።

ከገፈ በመገረም ሲያስተውላት ቆይቶ፤

«ከሁለት ሚሊዮን በላይ ብርና ንብረት መዝረፉ በማስረጃ የተረጋገጠ ነው። ይህን እንደፈፀመ አታውቁም?» ሲል ጠየቃት።

«... የአኖሌ ድርጊቶች በሙሉ ፖለቲካዊ እንጂ ከግል ጥቅም ጋር በተያያዘ የተፈፀሙ አይደሉም። ህዝቡን ሲበዘብዙ ከኖሩ አረመኔዎች፤ ኦሮሚያ እየመገበቻቸው ኦሮሚያን ከሚንቁ ሆዳም ትምክህተኞች ከተወሰደው ገንዘብ ለግል ጥቅሙ ያዋለው ሰባራ ሳንቲም እንኩዋ የለም»

ክንፈ ፈጥኖ ምላሽ ሰጣት፤

«ዝርፊያ 'ፖለቲካዊ' የሚባል የክርስትና ስም የለውም። ዝርፊያ ፖለቲካ አይደለም። ፖለቲካም ዝርፊያ ሊሆን አይችልም» ሲል ለመጀመሪያ ጊዜ ከረር ያለ ምላሽ ሰጣት። በግልባጫ ደግሞ ሀውኒ ረገብ ብላ መልስ ሰጠች።

«በአለማችን የተለመደ ድርጊት መሆኑን እንኩዋ አንተም አላምረህ ታውቀዋለህ። የተለያዩ ጥያቄዎችን ይዘው አመፅ የሚጀምሩ ቡድኖች ሁሉ ህጋዊ ባልሆነ መንገድም ቢሆን ገንዘብ ለማግኘት ይሞክራሉ። የአኖሌ ድርጊት ከዚህ ተነጥሎ ባይታይ አመርጣለሁ»

ክንፈ ምላሽ አልሰጣትም። እስከም አልቀጠለች። ለደቂቃዎች ያህል በዝምታ ተውጠው የየራሳቸውን አላብ ሲያካኩ ቆዩ። ዝምታው ሊጫጫናቸው ሊጀምር ክንፈ ጠጉሩን ሁለት ጊዜ ወደሁዋላ ድጦ ሲያበቃ፤ ረጅምና የታመቀ አየር አስወጣ፤

«ሀውኒ ... ወደ ዋናው ጉዳዮችን እንመለስ። እስካሁን ካደረግናቸው ውይይቶች እንደምገነዘበው የአኖሌን ተግባራት የመደገፍ አዝማሚያ አይብሻለሁ። ይህም የተላከሽበትን ተግባር አለመፈፀምሽንና ተባባሪው ሆነሽ መቆየትሽን ነው የሚያረጋግጠው። እንደሚገባኝ አኖሌ በዝርፊያና ግጭቱን በመቀስቀስ ወንጀሎች የግድ ተጠያቂ ይሆናል ...»

ሀውኒ ክንፈን ትክ ብላ ተመለከተችው፤

«ከአኖሌ እምነቶችና አላማዎች የተጋራሁት ነገር አለ።» ስትልም ተነፈሰች «... ይህን አልክድም። አደገኛ የሆኑና የምቃወማቸው አመለካከቶችም ነበሩት። አብሬው በቆየሁባቸው ጥቂት ወራት እነዚህን ግትር እምነቶቹን እንዲለውጥ እየጣርሁ ነበር።»

የሚፋጅ አየር አስወጣች። የተቃጠለ ፊትዋን በመዳፍዋ አሸችና ደሞ ቀጠለች፤

«ለመቶ አመታት የተረገጠውን የኦሮሞ ብሄርተኝነት ስሜት ባፋጣኝ ማደስ ተገቢ መሆኑን ሁለታችንም አምነገበታል።»

ብሄርተኝነቱን ማደስ በሚቻልበት መንገድ ላይ ግን ልዩነት ነበረን። 'ከሀይል ውጭ ያሉትን አያሌ አማራጮች ማየት ይገባናል' እያልኩ ነበር። በመካከሉ ያልታሰበ ግጭት ተቀሰቀሰ። ግጭቱ በዚያ መንገድ እንዲነሳ አኖሌ ግፊት አድርጎአል ብዬ አላምንም። የግጭቱ ቀስቃሽ አኖሌ መሆኑን መናገር ተገቢ አይደለም። በተቀረ ስህን ለጊዜው ምን ማሰብ እንዳለብኝ እንኩዋ በቅጡ አላውቅም ...»

ክንፈ ከተቀመጠበት ተነስቶ ከቢሮው ወጣ። አስር ደቂቃ ቆይቶ ተመለሰ። ከፀሀፊው ቢሮ ስልክ ደውሎ በትግርኛ ሲነጋገር ሀውኒ ስምታዋለች። እንደተመለሰ፤

«... ሀውኒ እዝናለሁ!» አለ በተረበሽ ስሜት ተውጦ «... የስነስርአት ርምጃዎችን መውሰድ ይኖርብኛል። ለጥቂት ጊዜያት ማረፊያ ቤት መቆየትሽ ነው። መታሰርሽን አክብረሽ እንደማትመለከቼው እገምታለሁ። ጥቂት ነገሮችን እስከናጣራ መፈፀም ያለበት ነው። መቼም የድርጅታችንን ህገ - ደንብ በሚገባ ታውቁዋለሽ ብዬ አምናለሁ»

- 3 -

አባባኩ ኩረብታ ከቡርታ መንደር ሆያ አምስት ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ ይገኛል። አካባቢው የጫካማነት ባህርይ አለው። በኩረብታው አካባቢ የገበሬ ጉጆዎች እምብዛም አይታዩም።

ኩረብታው ታሪክ አለው። አዲስ ምኒልክ አርሲን ሲወሩ በአካባቢው የአባባኩነት ስልጣን የነበራቸው ሽማግሌ ኩረብታው ላይ ወጥተው «አጀን ለምኒልክ አልሰጥም» ብለው ማመፃፀፍ ይነገራል። መከበባቸውና ማምለጫ እንደሌላቸው የሚገልፅ መልእክት ተላክባቸው። አባባኩ ታዲያ፤

«አላውቃችሁትም እንጂ እናንተም በኦሮሞ ህዝብ ተከባችሁታል።» የሚል ምላሽ ላኩ።

ምላሹ ይህ ብቻ አልነበረም። «መውጫና ማምለጫ የሌላችሁ እናንተ ናችሁ። እኔማ በአባቴ ምድር ላይ ነኝ። በዙሪያዬ ኦሮሞዎች አሉ። እናንት ስግብግብ ነፍጠኞች! እስኪ ዘወር ብላችሁ ከጀርባችሁ ያለውን እንድ የኦሮሞ ገበሬ ተመልክቱ። አይኖቹ ደም ለብሰው፤ ፊቱ እንደነበር ተቆጥቶ ድርጊታችሁን ሁሉ ይመለከታል። ከቻለ ነገ ማለዳ ያንቃችሁታል። ካልቻለ የፈፀማችሁትንና ማንነታችሁን ዘርዘር

ለልጅ ያወጋዋል። እናንተ አዙራችሁ ማየት ያልቻላችሁ አረመኔዎች!። ልጅ ካባቱ በላይ ይቆጣል። ያን ጊዜ ልጆቻችሁ ወዮላቸው» የሚል ምላሽ መስጠታቸው ይነገራል።

አባባትን የከበቡት የምኒልክ ጦር ሰራዊት አዛዥ ፊታውራሪ ሀብተስላሴ እምሩ ይባሉ ነበር። የአባባት ምላሽ ሲደርሳቸው ለሰራዊታቸው ፈጣን ትእዛዝ ሰጡ።

«አንበሶቼ! በአስቸኩዋይ የጋላውን ራስ ቆርጣችሁ አምጡልኝ!»

ከሁለት ሰአት ውጊያ በሁዋላ የአባባት ራስ ጦር ላይ ተሰኩቶ ቀረበላቸው።

ሽቦት የወረራቸው ሽማግሌ ራስ! ቁጣ የተቸከቸከበት ግንባር!

የፈጠጡ አይኖች!

አባባት የሞቱ አይመስሉም ነበር ...

... ከዚያን ጊዜ ጀምሮ የአካባቢው ገበሬዎች ኩረብታውን «የአባባት ኩረብታ» ሲሉ ጠሩት።

አኖሌ የተሸሸገው በዚህ ኩረብታ ላይ ነበር።

ቡርቃ ላይ የአማራና የኦሮሞ ገበሬዎች ግጭት በተከሰተበት አለት አራት ሄሊኩንተሮች በአባባት ኩረብታ አናት ላይ ያንጥብጡ ጀመር። ከግማሽ ሰአት ማንገሮብ በሁዋላ ሚዳማውን አካባቢ መርጠው አረፉ።

ከስድሳ የማይበልጡ የመከላከያ ሰራዊት አባላት አስር ደቂቃ ባልሞላ ጊዜ ውስጥ የአባባትን ኩረብታ ከበቡዋት። ሰራዊቱን አየመራ የመጣው የታጋዮች አዛዥ ሆሎም ነበር። ሆሎም አርአያ።

ሆሎም ሰራዊቱን በቀጥታ የሚመሩትን ሁለት የጋንታ መሪዎች አስጠርቶ መመሪያ ይሰጥ ጀመር። ኩረብታዋ ላይ «አኖሌ» ተብሎ የሚጠራ የአንድ ህገወጥ ቡድን መሪ ጥቂት የሰው ሀይል ይዞ መሸሸጉን ከገለፀ በሁዋላ! እስካሁን ከኩረብታዋ አለመውጣቱን ጠቁሞ! ምናልባት መከበቡን ሲያውቅ ጥሎ ሊሸሽ ይሞክር ይሆናልና የማምለጫ ሸጠች በሙሉ በጥንቃቄ ይጠበቁ! ሲል መመሪያ ሰጠ።

ጋንታ መሪዎቹ የታዘዙትን ለመፈፀም ፈጥነው ገሰገሱ። ሆሎም ብቻውን አልነበረም ወደ አባባት ኩረብታ የመጣው። አብርሀ ፀሎት አብርቶ አለ። አኖሌ አጅን ይሰጥ ዘንድ ለማግባባት አብርሀ አወንታዊ ሚና ሊጫወት እንደሚችል ገምቶ ነበር - ይዞት የመጣው። ለጥቂት ደቂቃዎች አካባቢውን ከፈታተሽ በኋላ ሆሎምና አብርሀ በታጋዮች እንደታደቡ በቅርብ ወዳለቸው ሄሊኩንተር አመሩ።

«ምን አሰብክ?» ሲል ጠየቀው አብርሀ ፀሎት።

«አጅን እንዲሰጥ ማግባባት አለብን።»

«እኔ ላላምነው አችላለሁ» አለ አብርሀ።

«ከዚያ በፊት ግን የአካባቢውን ገበሬዎች እገኛለሁ» አለ ሆሎም።

በግማሽ ሰአት ውስጥ አንድ ሽማግሌ ገበሬ ሆሎም ዘንድ ተረቡ።

ሽማግሌው ሆሎምን በጥርጣሬ አይን ይገረምውት ያዙ።

በእስተርጉሞሚ ያዋራቸው ጀመር!

«እንደምን ዋሉ አባቱ!»

«ምስጋና ለዋቀቱ!» አሉ ሽማግሌው።

«አንተዋውት። የኔ ስም ሆሎም ይባላል።»

«ባልቻ።»

«የዚህ አካባቢ ነዋሪ ነዎት?»

«እዚህ ነኝ» ብለው መለሱ።

ቁጥብነት ይታይባቸዋል።

«ይሄ ኩረብታ ማን ይባላል በሙ?»

«አባባት!»

«አኖሌን ያውቁታል?»

«አሱን የማያውቅ ማን አለ?»

«እዚህ ኩረብታ ላይ ነው ይባላል። እውነት ይሆን?»

«እኔ እጠውቃለሁ።»

«እኛ ግን እዚህ መሸሸጉን አረጋግጠናል። ወደሱ መልእክት

ሊያደርሱልን ይችላሉ?»

ሽማግሌው መልስ ሳይሰጡ ዘገዩ።

«አባቴ ... እኔና ርስዎ እንደአባትና ልጅ እንጨዋወት። መቼም እንገባባለን። የምንገባባቸው አያሌ ቁምነገሮች አሉ። ሁለታችንም የነፍጠኛውን አገዛዝ አምርረን እናወግዛለን፤ ይሄ አውነት አይደለም?»

«ልክ ነው!» አሉ ሽማግሌው ጉሮርአቸውን እየሳሉ፤

«አርጥዎች በልማዳቸው መሰረት በሚያከብሩዎቸውና፤ እንደጥንቱ ባህል የራሳቸውን የአካባቢ አባባሉ እየመረጡ መተዳደር ይኖርባቸዋል። በዚህስ እንገባባለን?»

«ይሄ ሁሉ አውነት ነው»

«የተናገርኩትን አምነውኛል?» ሆሎም ጠየቀ።

«የሰው ልጆችን ልብ መመርመር የሚችለው ዋቀሩ ብቻ ነው» ሲሉ መሰሉ ሽማግሌው።

«መልካም» አሰ ሆሎም ሲጋራ እየለኩሰ «... አኖሌ እጅን በሰላም እንዲሰጥ ወደኩረብታው መልእክት መላክ አፈልጋለሁ። በዚህ ይተባበሩን። አኖሌ እንዲሞት አንፈልገም።»

«እኛም እንዲሞት አንሻም» አሉ ሽማግሌው።

«መልእክት ያደርሱልናል ታዲያ?»

«ይንገሩኝ መልእክቱን»

ሆሎም ተደሰተ። ኩረብታዋ መከበብዋንና እጅን ከመስጠት ሌላ ምንም አይነት አማራጭ አለመኖሩን የሚያስገነዝብ መልእክት በሽማግሌው ገበሬ በኩል ላከ።

ለአይን ያዝ ማድረግ በመጀመሩ ሆሎም ፈጣን እርምጃዎችን መውሰድ እንዳለበት ማሳለል ጀመረ። ከአብርሀ ፀሎት ጋር አኖሌን በተመለከተ እያወጉ የሽማግሌውን ገበሬ ምላሽ ይጠብቁ ጀመር። ከሆያ ደቂቃ በሁዋላ መልእክተኛው ተመልሰው መጡ።

«አደረሱ መልእክቱን?»

ሆሎም በጉጉት ነበር ጥያቄውን ያቀረበላቸው፤

«አዎን አድርጌያለሁ።»

«ምን ምላሽ ሰጠዎት?»

ሽማግሌው ገበሬ ከቁምጣ ሱሪያቸው መታጠቂያ ስር የተጣጠፈች ቁራጭ ወረቀት አውጥተው አቀበሉት።

ሆሎም ወረቀትዋን በችኩላ ገለጣት። ለአይን ያዝ ቢያደርግም ለማንበብ አልተቸገረም።

«ተሳስተህል» ይላል የአኖሌ ምላሽ ሲጀምር «... በጣም ተሳስተህል ሆሎም!። ያለኝ አማራጭ እጅን መስጠት ብቻ አይደለም። ተዋግቶ መሰዋትም ሌላ አማራጭ ነው።»

ሆሎም ቃል እንኩዋ ሳይተነፍስ ከወዲያ ወዲህ እየተንጎራደደ ደቂቃዎችን በዝምታ አሳለፈ፤

«ሆሎም።»

«አብርሀ»

«ምን እያሰብክ ነው?»

«አንተ መሄድ አለብህ» ብሎ በረጅሙ ተነፈሰ።

አብርሀ ፀሎትና ሽማግሌው ገበሬ ተያይዘው ወደ አባባኩ ኩረብታ አናት አቀኑ። ሆሎም ሲጋራውን ላይ በላይ እየማገ ሄሊኩኝተርቹ አካባቢ ወዲያ ወዲህ ይመላለስ ያዘ። ሰራሱ ሀሳብ መጠመዱ ግልፅ ነበር።

ከእንድ ሰአት በሁዋላ አብርሀ ፀሎትና ሽማግሌው ገበሬ ተመልሰው መጡ። አብርሀ ተርቦ ዳቦ የሚገምጥ ያህል ሲጋራውን እየመላለሰ ሲጉርሰው በደብዛዛው ምሽት ለሆሎም ወለል ብሎ ታየው።

«አገኘኸው?»

አብርሀ ዘገይቶ ነበር ምላሽ የሰጠው።

«አዎን ... አገኘሁት»

«ውጤቱስ?»

«ያው ነው» አሰ ተስፋ በመቁረጥ።

ሽማግሌው ገበሬ በአካባቢው ከነበረ ቁዋጥኝ ላይ አረፍ ብለው ቀጥሎ የሚሰጣቸው ትእዛዝ ካለ ይጠብቁ ጀመር። ሆሎም አይኖቹን የተጨማሪ ቁምጣ ሱሪ ለብሰው አለት ላይ በተቀመጡት ገበሬ ላይ ተከሉ፤

«አንዴት ማሳመን አቃተህ?» አለ።

«አልቻልኩም!» አለ አብርሀ ፀሎት «... ሊሰማኝ አልፈቀደም። የኔን ዲስኩር ወደጉን እየተወ ጭርሱን ይቀልድብኝና ይሰድብኝ ጀመር።»

«ምን አለህ?»

«...ትግሉ ሲያልቅ የአስመራ ምቹ ኑር ወኔህን ስልቦት ይሆናል እንጂ አንተ እንኩዋ እንዲህ የምታስብ አልነበርክም አለኝ። ቢቸገረኝ 'እጅህን መስጠቱ ይቅርና ከዚህ ኩረብታ የምታመልጥበትን መንገድ እንሞክክር' አልኩት። እንዲህ ስለው ሳቀ። ከልቡ እየሳቀ 'ውለታ የመመለስ ገዴታ የለብህም'። ይልቁን እናሌ ስለሚባለው ሰው እርግፍ አድርገህ ረስተህ ወደ አስመራ ተመለስና ሚስት አግባ። ልጅ ውለድ። የመጀመሪያ ልጅህ ወንድ ከሆነ ሳሙኤል በለው። ምክንያቱም አንተ ከአስመራ እስር ቤት እንድታመልጥ ምክንያት የሆነው ሳሙኤል የተባለው ጉዋደኛዬ ነው። ልጅህ ታዲያ ሳሙኤልን ያስታውስህል። ሳሙኤል ደግሞ እኔን። ድንቅ ምክር አይመስልህም? እያለ ቀለደብኝ።»

ሆሎም በመገረምና በመደነት አዳምጦ ሲያበቃ ሲጋራውን ሚዳ ላይ ወርውር ጉማጁን በሜማው ደፍጥጦ አጠፋው። ለጥቂት ደቂቃዎች ያህል ጨለማው ውስጥ በዝምታ ቆየ።

«ሆሎም»

«አሁ...»

«አንድ ነገር አድርግ። እናሌ መሞት የለበትም።»

ሆሎም ምላሽ አልሰጠውም።

ሰራሱ ብቻ በሚሰማ ድምፅ አጉተምትሞ ወደሄሊኩኝተርዋ አመራ። አብርሀ ሲጋራውን ደግሞ ለኩሶ ወደሰማይ ቀና አለ። ግማሽ ጨረቃ ሰማዩ ላይ ተለጥፋለች። በረጅሙ ተንፍሶ ወደሄሊኩኝተርዋ ተመለከተ። የሄሊኩኝተርዋ የውስጥ መብራት በርቀቀለ። ሆሎም ምን እየሰራ ይሆን? ሲል ራሱን ጠየቀ። ከአዲስ አበባ ሰዎች ጋር እየመከረ ይሆን?

መለስ ብሎ ስለአናሌ ማሰብ ጀመረ። የተገናኙባቸውን ጊዜያት፣ በእኒያ በመጨረሻዎቹ ደቂቃዎች... ተስፋ ባልነበረባቸው ...

... አብርሀ ፀሎት ለምን ያህል ደቂቃዎች እንደቆየ ባያውቅም ድንገት የሆሎምን ድምፅ ሰምቶ ቀና አለ። ሆሎም ሄሊኩኝተርዋን ተደግፎ ቆሞአል። በእጁ ነጭ ፖስታ መያዙን በጨለማው ውስጥ ተመለከተ። የሆሎም አጃቢዎችና አርሚኛ ተርጉሞሚው ሽማግሌውን ገበሬ ጠርተው ወደ ሆሎም ሲያቀርቡዋቸው! አብርሀ ፀሎትም አብር ተጠጋ።

«አባቴ! እንደገና ወደ አናሌ ልልክዎት ነው።»

«ምን ገደኝ?» ሲሉ መለሱ።

«ይህን ፖስታ በእጁ ይሰጡታል።»

«ደህና።»

«ይህን ከፈፀሙ በሁዋላ ተመልሰው ወደኔ ይምጡና በትክክል ማድረስዎን ያረጋግጡልኝ።»

«ምላሽ አለው?»

«ምንም መልስ የለውም! አባቴ።»

ሽማግሌው ፖስታውን ይዘው ወደ ኩረብታው ገሰገሱ።

«አብርሀ።»

«አሁ።»

«ኩረብታዋ ላይ ምን ያህል የሰው ሀይል አለ?»

«ከስድስት አይበልጠም። እርግጠኛ ገን አይደለሁም። በታው ገን ለመከላከል ምቹ ነው። ቢሆንም ከአንድ ሰአት በላይ ሊከላከሉ አይችሉም።»

ሆሎም የጋንታ መሪዎችን በሬድዮ ተገናኝቶ በተዳከመ ድምፅ መመሪያ ይሰጣቸው ጀመር!

«... ልጁ እጁን ሲለጥ ፈቃደኛ አይደለም። ስለዚህ ሲነጋጋ ሲል በቁጥጥር ስር እናውለዋለን። ተከታዮቹ ከአስር ወይም ከአስራ ሁለት የሚበልጡ አይደሉም። ቢቻል ልንማርካቸው እንሞክር። ከኛ ወገን ተኩስ የምንጀምረው ከነርሱ የመከላከል ተኩስ ከከፈቱ ብቻ ነው። ቀድመን መተኩስ የለብንም። ተኩስ ካልከፈቱ ምናልባት እጃቸውን ለመስጠት ወስነው ሲሆን ስለሚችል ከኛ ወገን እንዳይተኩስ። ቃኚዎች ከሁሉም አትጣጫ በቅድሚያ ወደ ኩረብታው ይላኩ።» የሚል መመሪያ ሰጠ።

እኩላ ሌሊት ላይ ከወደ አባባኩ ከራሳታ አናት እምስት ጥይቶች በተከታታይ ሲተኩሱ ተሰማ። ከራሳታዋን የከበቡት ታጋዮችም «የቡርቃ ዝምታ» መሪ ራሱን ገድሎ ይሆን?» ሲሉ ርስበራስ ተነጋገሩ።

- 4 -

አይሮፕላን ለመጥለፍ የውስጥ ሱሪያቸው ውስጥ ሽጉጥ ሸሽገው ሊያልፉ ሊሞክሩ ከተያዙ ሁለት ወጣቶች ጋር በአንድ ክፍል ውስጥ ነበር የታሰረችው። ሁለቱ የእስር ቤት ባልደረቦች መስከረም እና ሀና ይባላሉ። እድሜያቸው ከሃያ አምስት አይበልጥም። መልክ መልካምና ቀጭኖች ናቸው። ያለማቀዋረጥ ይለፈልፋሉ። ማዳመጥ የሚችሉ አይመስሉም። አውሮፓ ወይም አሜሪካ የመሄድ ምኞት ናላቸውን ያዘራቸው የአራት ኪሎ ልጆች ናቸው። ሀወኒ ከሁለቱ አስረኞች ጋር የአለቱ እሳት ተገባባች። ፋታ ሳይሰጡ ስምዋን ጠየቁት። ነገረችቸው። በጣም የሚጥም ስም መሆኑን ከገለጹላት በሁዋላ የስምዋን ትርጉም ማወቅ ፈለጉ። ምላሽ ሰጠች። 'ለምን ታሰርሽ? የሚል ጥያቄ አስከተሉ። በቀላል ጉዳይ መታሰርዋን እንደዋሃ ተናገረች።

«ካያ ተይዞብሽ ነው?» አለች መስከረም።
«ምንድነው ካያ?» ሀወኒ ጠየቀች።
«ሀሺሽ ነዋ!»

አለመሆኑን ነገረችቸው። 'ታዲያ ምን አጠፋሽ?' ሲሉ አፋጠጡዋት። የሀሰት ፓስፖርት ይዛ መገኘትዋን አጫወተችቸው። አፍዋ ላይ የመጣላት ምክንያት ነበር። ቀነባት። 'ሁሉ ትለቀቁያለሽ፤ እድለኛ ነሽ አሉዋት። እያይዘው ስለ ራሳቸው መተረክ ጀመሩ። ቢያንስ አስራ ስምንት አመት እንደሚፈረድባቸው፤ የእስር ጊዜያቸውን የሚጨርሱትም በአርባ ሁለት አመታቸው እንደሚሆን ለሀወኒ ሲነገሩዋት፤ የሁለቱም እንባ ባንድ አፍታ ጉንጫቸውን እያጠበው ነበር።

«አይሮፕላን መጥለፍ ምን አሳስባችሁ?» ስትል ጠየቀችቸው ሀወኒ።

የፍቅር ጉዋደኞቻቸው እንዳላሳቱዋቸው አወጉዋት። በዚህ መነሻ ተገባቡ። በመጀመሪያዎቹ ሁለት ቀናት እየተቀባበሉ ታሪካቸውን ያጫወቱዋት ጀመር። ስለመጀመሪያ ፍቅረኞቻቸው በሰፊው

ተረኩላት። የመምህራኖቻቸውን መልክ፣ ቁመና፣ ልዩ ባህርይ እያነሱ ዘንጣጠሉዋቸው። ስለቀመሱትና ስላልቀመሱት የመጠጥ አይነት ወደ ማብራራቱ ተሻገሩ። ቀይ ቪኖን የመሰለ መጠጥ ግን በዚህ አለም ላይ እንደሌለ እየማሉ አረጋገጡላት። ሀወኒ እየሳቀች ታደምጣቸው ያዘች። እነርሱ ወጋቸውን ቀጠሉ - እየተቀባበሉ ስለ ሀሺሽ አጫወቱዋት። ለመጀመሪያ ጊዜ ሀሺሽ የወሰዱት የወሲብ ፊልም እያዩ መሆኑንና እለቱና ስሜቱ ጨርሶ እንደማይረሳቸው ተናገሩ። የሀሺሹ ሲያበቃ ወደ ጫት ዞሩ።

ሀና በተለይ ቀድሞ ለመናገር ችኩለች።
«ስንት አይነት ጫት ቅመሻል?» ስትል ሀወኒን ጠየቀችት።
ቀምሳ እንደማታውቅ ሀወኒ ስትገልፅ፤ ሁለቱ የአራት ኪሎ ወጣቶች ስለጫት አይነትና ባህሪያቶቹ እየተቀባበሉ አስተማሩዋት።
«ጫት ማለት 'አቡ-ሚስማር' ነው። ብው ያደርጋል» አለች ሀና።

መስከረም ቀጠለች።
«ጨንጌ' ደግሞ የጫት ባለጌ ነው። እሱን የቃመ ያው ነው። ማበድ፣ ሌሊቱን ሙሉ፤ በተለይ ለሴት ...»
«ቁጡ ግን ሰላማዊ ነው። ምግብ ማለት ነው። እኔ በበኩሌ አልወደውም።»

«አወዳይ' ወድ ነው» አለች ሀና «... ልጥጦች ጉራቸውን የሚነሰንሱበት ካልሆነ አወዳይ ከማንም አይበልጥም»
«ጉንችሬ' ደም ይመጣል። መኻገር ማለት ነው።»
አሳኖ - ሰልክ - ቡሰጣኒ - አያሉ ሲያብራሩላት ሀወኒ በመደነቅ ነበር የምታደምጣቸው።

ይህን በመሰሉ ጨዋታዎች ሁለት የእስር ቤት ቀናት አለፉ ... ስስተኛው ቀን ተወለደ። ሀወኒ ለማዳመጥ ተዘጋጀች። ወጣቶቹ ግን እየተቀባበሉ በማውጋት ፋንታ በዝምታ ይተያዩ ጀመር።

«አጫውቱኝ እንጂ?» አለችቸው።
«ምን?» አሉዋት።
«ገጠመኞቻችሁን።»
«ጨርሰናል» አሉ።

«በቃ?» ብላ በመገረም ታያቸው ጀመር።

«የጫቱን እንድንምልሽ?» አለች ሆና።

«መድገም እንኩዋ ይሰለቻል። ሌላ ያልነገራችሁኝ ካለ?» አለች - ሀወኒ።

ወጣቶቹ ማሰብ ጀመሩ።

ሆና አንድ የረሳችውን ማስታወስ ቻለች።

ናዝሬት አጎትዋ ዘንድ ለአረፍት የሄደች ጊዜ ምኒልክ በሚባለው ጣሳ ሙሉ ጠጅ መጠጣትዋን አነሳች። ጠጁ ግን ወደራስዋ ሄዶ ከማምቅ ይልቅ ቁልቁል ወርዶ ሁለት ጉልበቶቿን እንደመዘመዘት ተናገረች። ይህንኑ ለአጎትዋ ስትነገረው ሆዱን በሁለት እጆቿ ይዞ ግማሽ ሰአት ያህል እንደሳቀ አስታወሰች። ጠጁ መዘዘኛ እንደነበረ ጭምር በቁጭት አነሳች። በወቅቱ የፍቅር ጉዋደኛዋ ለነበረው ለአንድ የአማርኛ መምህር ልጅ ምኒልክ በሚባለው ጣሳ ሙሉ ጠጅ መጠጣትዋን ሁለት ጉልበቶቿን እንደመዘመዘት ስትነገረው በመሳቅ ፈንታ ተቆጥቶ 'ያገኘሽውን ሁሉ የምትሰረግቤ ልክስክስ' ብሎ እንደሰደባት፤ ምንም እንኩዋ ስድቡ ቢከነክናትም 'መሰርገብ ምን ማለት ነው?' ብላ እንደጠየቀችው፤ እርሱም 'ሂጂና የደስታ ተክለውልድን መዘገበ - ቃላት ተመልከቼ' እንዳላት ተረከች። በዚህ ሰብ እንደተጣሉ፤ ሁዋላ ግን የጥላቸው መንስኤ ጠጁ ሳይሆን አንዲት የልጥጥ ልጅ አፍቅሮ መሆኑን እንደደረሰችበት፤ በዚህም ተናጻ 'ይመችህ' እንዳለችው ዘረዘረች።

የሁለቱ ወጣቶች የመጨረሻ ትረካ ይኸው ነበር ...

በአራተኛው የእስር አለት ማለጻ መሰለቻቸት በመጀመራቸው፤ ሀወኒ ታሪክ መስማት ይወዳ እንደሆነ ጠየቀቻቸው። ሁለቱ ወጣቶች ታሪክ ቀርቶ ቀርቆሮ ሲንኩዋኩዋ ቢሰሙ እንኩዋ እንደሚደሰቱ ገለጹላት።

ሀወኒ ያነበባቸውን መጻፍት ለእነርሱ በሚሰማማ መልኩ አያጣፈጠች ትተርክላቸው ጀመር።

- 5 -

ከቡርቃ ግጭት በሁዋላ በተለያዩ የእርሷ አካባቢዎች በአርሞና በአማራ ገበሬዎች መካከል መጠነ ሰፊ ግጭቶች ይከሰቱ ጀመር። ቃጠሎውና ደም መፋሰሱ ወደ ሳጉሬ - ጉና - አርባገጉ - በቆጂ - ጎሮ - አገልጃ - ጃራ - ተዛመተ። የመከላከያ ሰራዊት

ግጭቶችን ለማስወገድ ከወዲያ ወዲህ መወርወር ዋነኛ ስራው ሆነ። እርሷ በርግጥም የእሳት እቶን ሆነች።

የእግዚአብሔር አገልጋይ ከሆኑት አማልክቶች አንዱ የጋዜጠኝነትን ሚና ወስዶ ሁኔታውን ቢዘገብ ኖሮ መቸም እንዲህ ባለ ነበር፤

እርሷ ትታየኛለች ...

ገበሬዎች የጦር መሳሪያ ይዘዋል። እሳት በፊታቸው ያስቀደሙ ጦረኞች በፈረሶቻቸው ሽምጥ ይጋልባሉ። ተራሮች በነበልባል ተያዙ። ጠመንጃዎች አቅራቢ። ሽምላ አብላጫለጩ። የሰው ስጋ እንደ ሰም ቀለጠ - አፅሙ እንደ ዱቄት።

ጢስ ይታየኛል ...

ሀይወት አሸልባለች። በድን አካል ይጤሳል። ህፃናት እንደሳር ደረቁ። ገበሬዎች እንደ ጉጉት በፈረሰ ቤት ተቀምጠዋል። ሰዎች በሰዎች ላይ አሰሩ። ራሳቸውን አዋቂ አድርገዋል። እንደ ናቡከደነጾር ታብደዋል።

ገበሬዎች ይታየኛል...

በማያውቁት፤ በማይመለከታቸው፤ ሳንጃ ለሳንጃ ይሞሻለቃሉ። ደኖች እየጋዩ ነው። ሀብታሙ ምድር ምድረ በዳነትን ናፈቀ። እንደ ከበረ እንቁ የሚያብላጭልጩ ሳንጃዎች ወደ ሰዎች ሆድ ጠለቁ። ልብ ፈረጠ። የሰው ልጆች አካል የሸረሪት ድር መሰሉ። ጉልማሶች አሸለቡ። ከብረት የጠነከረ ከንጻቸው ዛለ ...

ጭካኔ ይታየኛል ...

ትጥፈት ይለማኛል ...

ቆንጃጅት ሽ-ሩባ አልተሰሩም። መንደሮች እና ሆነዋል። ኩብሌዎች ዘገር እየነቀነቁ ወደሚዳው እየገለገሉ ነው። ጉጃዎች በእሳት ስለተያያዙ ህፃናትና ሴቶች ዝተታቸውን እየገተቱ ተሰደዱ። በእቅድ ደካሞች የተጨማሪዱ ጉንጮች ላይ የእገባ ዘለላዎች ተንክባለሉ። በአይኖቻቸው የቁጣ ነበልባል የሚተፋ፣ በየእጃቸው ካራ የጨበጡ፤ ከጉርሮአቸው ደም እንደ አባይ ወንዝ የሚረስ የቀሰሉ ነብሮች ይታየኛል። ይወራጫሉ! ያጉዋራሉ!

የምእመናን ሰፈሮች ነደዱ። መስጊዶች ተደረሙሉ። ቤተክርስቲያናት በእሳት መላስ ተበልተው አመድ ሆኑ። እርሷ

በጭንቅ ተይዛለች። ሰደምና ጎመራን ታስታውሳለች።

አስኩ እነሆ ያቻትና!

ጎጆዎችዎ በእሳት ተያይዘዋል። ከሰማንያ አምስት ሺህ በላይ ገበሬዎች ጎጆአቸውን ለቀው ተራሮቿን አልብሰውታል። እራት ሺህ ያህሉ አማራዎች ናቸው - የቀሩት ደሞ አሮሞዎች። ይላቀሳሉ። ዋይታ ያሰማሉ። ጎጆዎቻቸው ለምን እንደጋዩ አያውቁም።

እነሆ ጆጁ ትታየኛለች ...

የእሳት መላስ፤ የጥይት ቀረርቶ እያንቀጠቀጣት ነው። ስድሳ ሺህ ገበሬዎች ከነበሉበት ለማምለጥ አውጭኝ እገሬ ሲሉ ይታዩኛል። አርባ ሺህ ያህሉ አሮሞዎች ናቸው - የቀሩት አማራዎች።

መርቲና ጉናም ይታዩኛል ... በሺህዎች የሚቆጠሩ አማራና አሮሞ ገበሬዎች መንገዱንና ተራራውን ሞልተው ይገባሉ። መድረሻቸውን አያውቁም። ይራገማሉ። ማንን እንደሚረገጡ ግን አያውቁም። ዋይታ ያሰማሉ። የእራታቸው ድምፅ ሰማይ ጥገ ደረሰ። ልብ የሚነካ እራታ...

የሰቅሶ ሽለቆ ይታዩኛል ... አባራሪና ተባራሪ ይታዩኛል። ተደባለቆአል። ተባራሪው አባራሪ ጭምር ነው። አባራሪው አባረርኩ ይላል እንጂ ተባራሪ ነው ራሱ። ቅጣንባሩ የጠፋ፤ ውል አልባ ትእይንት እነሆ። ከአዳኞች እንዳመለጠች ሚዳጃ - የሚረገጡትን የማያውቁ፤ ወደቆሰሉት ነብሮች ይከንፋሉ። የእሳት ራት ለመሆን ቸኩለዋል። አልልታ ይለማል - ዋይታም።

ምላሳቸውን እንደ እባብ የሳሉ፤ ከከንፈራቸው በታች የእፋኝት መርዝ የቀበሩ ሰዎች አበባ እንደሚቀሰም ንብ ውር ውር ሲሉ ይታዩኛል። ፍላግው አልነካቸውም። ከደሙ ንፁህ ነገ ይላሉ። 'ለእውር አይን - ለእንኳን እግር - ለደሀው አባት ነኝ' የሚል በረከተ። መሰንቆ ለሀዘን - እምቢልታም ለትካዜ መሆኑ ቀረ ...

በዚህ ታላቅ አደጋ ዙሪያ የፖለቲካ ድርጅቶች ርሰቡሰ ይወነጃጃሉ ያዙ።

አሁንም «በሁለቱ ብሄሮች መካከል የቆዩ መሻከር ቢኖርም ለግጭቱ በዚህ መልኩ መከሰት የአነገ እጅ አለበት» ሲል ገለፁ።

መግለጫው አያይዘ «... እነገ ከግጭቱ ፖለቲካዊ ጥቅም ለማግኘት አልሞ የነበረ ቢሆንም ውጤቱ ግን ሀዘብን ጎድቶአል። እነገ የሰላምን መንገድ ያለመፈለግ ዝንባሌው ወደአደገኛ ደረጃ እየተሻገረ ነው...» ሲል አስጠነቀቀ።

መአሀድ በበኩሉ «ግጭቱን ያሰነሳው የአሁኑም የጎሳ ፖሊሲና የአነገ ዘረኝነት ነው» ሲል መግለጫ አወጣ። በመግለጫውም «በአርሲ የሚኖሩ የአማራና የአሮሞ ገበሬዎች ላለፉት መቶ አመታት እጅና ጉዋንት ሆነው በፍቅር ኖረዋል። አሁን በተነሳው ጠብም ዋነኛ ተጠቂ አማራው ነው» ሲል እራታውን አሰማ።

አሁንም ደግሞ፡

«የአማራውም ሆነ የአሮሞው ጉዳት እኩል ነው የሚሰማን» ሲል መግለጫ አወጣ «... ምክንያቱም በሁለቱም ወገን የተጉዳት ጭቁኖችና ንፁህኖች ናቸው። የዚህ እሳት አቀጣጣዮች የአደጋው ስለባ አልሆኑም። እነሱ እዚህ ፈንፈኔ ቁጭ ብለው፤ አዳማ ላይ ቁብ ብለው አርባገጉ ላይ እሳት ይለኩላሉ። አውሮፓ ቁጭ ብለው በክልሉ ላይ እሳት ይጭራሉ። ገፈት ቀማሽ የሆኑት ሁለቱ ሀዘቦች ናቸው። ስለዚህ በሁለቱም ሀዘቦች ላይ የደረሰው ጉዳት እኩል ይሰማናል። በአማራው ላይ ብቻ ጭፍጨፋ ተፈፅሞአል ብሎ መአሀድ የሚያቀርበውን ግን ፍፁም አንቀበለውም» አለ።

አነገ ደግሞ በፊናው፡

«ግጭቱን እኔ አልቀሰቀስኩም። ጠመንጃም አላደልኩም። የአሮሞ ሀዘብ ብሶት በራሱ ሀይል ፈንድቶአል። ከእንግዲህ ደግሞ መቆሚያ ላይኖረው ይችላል» ሲል አስጠነቀቀ።

በርግጥ የሽግግር መንግስቱ ከፍተኛ ባለስልጣናት ከእንኳሰላንት ያው ይልቅ የተፈናቀሉትን ገበሬዎች መልሶ ወደማቁዋቁዎሙ ተገባር አደሉ። አስቸኩዋይ በጀት ተመድቦ የሚረጋጋቱ ስራ በሰፊው ቀጠለ።

- 6 -

ቀናት በመልካም ሁኔታ ተገፋ ...

ሀውኒ ያነበበቻቸውን መጻፍት ትዘረግፍላቸው ቀጠለች። የቶልስቶይ - የደስቶቶቭስኪ - የቺኒየ አቼቪ - የኤርቪንግ ዋላስ - የጉርኪይ - የቺሆቭ ጠቦች - ምን የውጭ ብቻ ... የሀገር ውስጡም አልቀረ። ካድማስ ባሻገር - አንድ ለናቱ - አልወለድም - አንድ ባንድ ተተረኩ። ያልታተሙ ታሪኮችም አልቀሩዋት። ስለካፋው ጋዜ

ሻረች አይበገሬነት - ስለእርሴ ኦርሞዎች ተጋድሎ - የጨለንቆ ጦርነት - የእናሉ ጭፍጨፋ - ሁሉንም በየተራ አወጋቻቸው። የሀየሎም አርአያ ስም ጭምር ተነሳ። አገላለጽ በተባለ አጥፊ ስም ከመቀሌ እስር ቤት እንዲያመልጡ ስላደረጋቸው 1500 እስረኞች ስትተርክ አይናቸውን አፍጠው ትንፋሻቸውን ውጠው አዳመጡ።

ቀነና ሌሊቱን መለየት እስኪላናቸው ድረስ በሀወኒ ትረካ ተጠመዱ። ሀወኒ በታሰረች በአስረኛው ቀን ማለፍ ትረካዋን አቁማ ወግ ጀመረችቸው፤ ስለደከማት እረፍት ለማድረግ ያህል ነበር ያቀዋረጠችው።

«በዚህ ሳምንት ካወራሁላችሁ ታሪክ የበለጠ የወደዳችሁት የትኛውን ነው?» የሚል ጥያቄ አቀረበችላቸው።

መስከረምና ሀና ይተያዩ ጀመር። ሲያመነቱ ጥቂት ቆዩ። ሀና ነበር ቀድማ አስተያየት የሰጠችው።

«ፍትረኛ ያጣችው አስቀያሚ ሴት ታላዝናለች» አለች።

የጉርኪይን አንድ አጭር ልቦለድ ተርካላቸው ነበር።

«ግን እንደምንም አንድ መጥበስ እንዴት ያቅታታል?» የሚል ጥያቄ ለሀወኒ ያቀረበችው መስከረም ነበረች።

ሀወኒ ፈገገ አለች።

«አልቻለችም» ስትል ታስረዳቸው ጀመር «... ምክንያቱም አንዳችም የሚሰጠን ነገር ገፅታዋ ላይ አልነበረም። ታስፈራለች። አይናችዋ በሽተኞች ናቸው። አገሮችዋና እጆችዋ ከተለመደው በላይ ወፋፍራሞች ነበሩ። አፍንጫዋ የተዳመጠና ቀዳዳዎቿም ጥቃቅናች ነበሩ። ስለዚህ ወንዶች ሁሉ ሽሹዋት ...»

«ምን ሆኖ ነው ግን?» ስትል ጠየቀች - ሀና።

«ተፈጥሮ።»

ሀናና መስከረም በሀዘን ተዋጡ።

«ሌላስ የቱን ታሪክ ወደዳችሁት?»

«እስረኞችን ከመቀሌ እስር ቤት ያስፈታው ሰውዬ ታሪክም በጣም ደስ ይላል። ግን እሱ ለምንድነው እንዲህ የሚለፋው?» አለች መስከረም።

«ለሀዘብ ብሎ ነው» አለችቸው ሀወኒ «... ሀዘብ ሲባል ደግሞ እኔና እናንተንም ይጨምራል። ለኛ ብሎ ነው

የሚታገለው።»

«እኛን የት ያውቀናል?» አለች ሀና።

«ፖለቲካ ታውቃላችሁ?» ስትል ጠየቀችቸው።

ሁለቱ የአራት ኪሎ ወጣቶች ተያዩ። ጥያቄው ከበዳቸው። መስከረም ደፈር ብላ ለመመለስ ሞክረች።

«ፖለቲካ ማለት በሬዲዮ የሚነገረው አይደለም?»

ሀወኒ በፈገገታ ተጥለቀለቀች።

«ፖለቲካውን ተውት ደሀና። ስለደርግ ምን ታውቃላችሁ?»

ይሄ ጥያቄ ግን አልከበዳቸውም። ይልቁን ምላሽ ለመስጠት ይሻሙ ጀመር።

«ደርግማ መንገድ ናት!» አለች ሀና።

«መንገድ ደሞ ዝምቡዋቡዋ ገብታለች!»

ይህን ካሉ በሁዋላ በተራቸው ደግሞ ለሀወኒ ጥያቄ ያቀርቡላት ጀመር።

«አንቺ ግን ይሄን ሁሉ ታሪክ እንዴት በቃልሽ ያዘኸው? ማነው የሚነግርሽ?»

«አነባለሁ። አንዴ ያነበብኩትን ደግሞ አልረሳም» ስትል መለሰች።

«አቻዬ ዲፌር ነሽ» አለችት ሀና።

«ምንድነው አቻዬ ዲፌር?»

«ሀርደኛ ማለት ነዋ!» አለች መስከረም።

ሀወኒ በእስር ቤት ጉዋደኞችዋ አነጋገር ትዝናና ጀመር። ጥያቄአቸውን ቀጠሉ።

«የምትነግሪንን ታሪክ ያነብብሽው በሰጣኒ ቅመሽ ነው?»

«እኔ ጫት ቅሜ አላውቅም»

«ታዲያ እንዴት ለመድሸው?»

«ምን?»

«ድብርቱን ነዋ!»

«የምን ድብርት?»

«ቀኑን ሙሉ ምን ትሰራ ነበር ታዲያ?»

«ሰራ አለኛ። እሰራለሁ።»

«ማን አገኛልሽ?» ሲሉ በአንድ ቃል ጠየቁት።

«ከዩኒቨርሲቲ እንደጨረሰኩ መንግስት ራሱ ስራ ሰጠኝ» ስትል መለሰችላቸው።

«ዩኒቨርሲቲ ተምረሻል እንዴ?» ሲሉ በመገረም ጠየቁት።

«አዎን!»

«ጭረሻለ!» ሀና ነበረች።

«ምንድነው 'ጭረሻ' ሀን?»

«ሆር መግጨት አታውቁም?»

ሀወኒ በላቅ ትዘምር ጀመር። ተቃቅፈው ባንድ ቃል እየተረዳዱ ሲያወሩ ሀወኒ በእጅጉ ተገረመች። ላቅዋን ማቁዋረጥ ጭምር አቃታት። ሁለቱ ወጣቶች የሀወኒ የላቅ መንስኤ ስላልገባቸው በመገረም ሲያስተውሉዋት ቆይተው፤

«አንቺ ግን 'ፋይን ነሽ» የሚል አስተያየት ሰጡዋት።

«እንዴት?»

«ላቅሽ እንደልብ ይመጣልሻል። እኛ ግን የሚያስቅ ነገር ካላገኘን ብንሞት አንስቅም።»

«እናንተን የሚያስቃችሁ ምንድነው?» ስትል ጠየቀችቸው።

«እኛ በብዛት የምንስቀው ፋዘርቻችን ሲነቅሉ ነው።»

«ምንድነው የሚነቅሉት?»

«ስካር ነዋ!» አለች ሀና።

«በአባታችሁ ስካር መላቅማ ነውር ነው።» አለች ሀወኒ።

ሁለቱ ወጣቶች ግን የሀወኒን ተግላፅ ተቃወሙ፤

«ሲነቅል ባየሽው» አለች መስከረም ... «ቤታችን ከዩኒቨርሲቲው አጥር ጋር ስለሚያያዝ አጥሩን ተደገፉ ይለናል።»

«ለምን?»

«ትምህርት እንዲገባን ነዋ!» አያሉ በላቅ ይንፈራፈሩ ጀመር።

«እስከ ስንተኛ ክፍል ተምራችሁዋል!» ስትል ጠየቀችቸው።

«እስከ ስምንት» ሲሉ መለሱ።

«ለምን አቆማችሁ ትምህርታችሁን?»

«ጭንቅ አንወድም» አሉ ባንድ ቃል።

ከዚህ በሁዋላ ሀወኒ ታሪክ ማውራትዋን ቀጠለች ...

ወጣቶቹ በጣም ከመገረማቸው ሀወኒ በምታወራላቸው ታሪክ ከመመሰጣቸው የተነሳ እንደ ልዩ ፍጥረት ቆጠሩዋት። ያን ሁሉ የአስገራሚ ታሪክ ጉድ በጭንቅላት መያዝ በመቻል የም አደነቁዋት። ከተፈጠሩ ጀምሮ እንደዚህ አይነት ችሎታ ያለው ሰው ማየት ቀርቶ! ይኖራል ብለው ገምተው እንኩዋ እንደማያውቁ አረጋገጡላት።

በአርባ ሁለት አመታቸው ከአስር እንደሚፈቱ አንስተው መላቀሱን ረሱት። ሀወኒን እንደ ፈጣሪ አመለኩዋት። ከቤተሰብ ከሚመጣላቸው ምግብ እየተሻሙ ያገርሱዋታል። መሀላቸው አድርገዋት ይተኛሉ።

ኢንተሎቶ ሀወኒ

ኤሳ ጅርታ!?

ምእራፍ አስራ አራት

- 1 -

አስደንጋጭ መርዶ!

እንደ አሸግታቂ ዜና ከቡርታ ገበሬዎች ዘንድ ደረሰ። ይህም የእናሉ መሞትና የሀወኒ የመታሰር ዜና ነበር። ይህ ወሬ ቡርታ የደረሰው በጆንር ገባት ነበር። ወሬው እንደተሰማ የሴቶች ጉንጭ በእገባ ታጠበ። እንዲህ እያሉም ሲጣሩ ተሰሙ።

«ኢንተሎቶ ሀወኒ ... ኤሳ ጅርታ!?»

በዚያን አለት ምሽት ቡርቃ ላይ ያልተለመዱ ክስተቶች ታዩ። ጨረቃዎ ደማቅ ቢጫ ሆኖ ወጣች። ከወትሮው በተለየ ሁኔታ ወደ ምድር ቀረብ ያለች ጭምር መሰለች። በእድሜ የገፉ ገበሬዎች ታዲያ ከተፈጠሩ ጀምሮ ጨረቃዋን በዚህ መልኩ አይተዋት እንደማያውቁ እየማሉ ተናገሩ።

ምን ይህ ብቻ!

እንደ በረዶ የነጡ ከወደ ደቡብ የመጡ ዳክሮች ማምሻውን ሰማዩን ሞልተው በከፍተኛ ድምፅ እያሰካኩ፤ በከንፎቻቸው አየሩን እየቀዘፉ ወደ ሰሜን አቅጣጫ ሲነጉዱ ታዩ። በርግጥ በበልግ ወራት ይህን መሰል የዳክሮች ጉርፍ ማየት ያልተለመደ አይደለም። የዛሬዎቹ ግን መጠናቸው ጨምሮአል። ሰማዩን ሞልተው፣ ደሴት መሰለው ቢጫዋን ጨረቃ መጋረድ ጭምር ቻሉ። የቡርቃ ሰማይም የጨለመ መሰለ።

የቡርቃ ገበሬዎች እኒህን ልዩ ክስተቶች በቀጥታ ከሀውኒ መታሰርና ከአኖሌ መሞት ጋር አያያዙባቸው። ዳክሮቹ በከፍተኛ ድምፅ ሲንጫጩ ተሰሙ። ይህ አስፈሪ የዳክሮች ድምፅ ለገበሬዎቹ ልዩ ትርጉም ሰጣቸው። ለአያሌ አመታት እንደሚፈፀሙትም ሀማጋው ላይ ሰብሰብ አሉ። ዳክሮቹ የዋቀዩ መልዕክተኞች ናቸው። ሲሉ ተጨዋውቱ። የሚጠበቀው ታላቁ ጦርነት የሚጀመርበት ጊዜ መቃረቡን በዳክሮቹ ድምፅ መገንዘብ እንደሚቻል አወገ። በተለይም ሽማግሌዎቹ የቡርቃን ዝምታ ማብቃት ሳያዩ ሞት እንዳይቀድማቸው አምላክን ተማፀኑት። የቡርቃ ገበሬዎች በዚያን ዕለት እስከ አኩላ ሌሊት ድረስ የሚወዳቸውን ልጆቻቸውን ስም በማነሳሳት ቀረርቶና ጃሎታ አሰሙ።

በተሰበሰቡት ገበሬዎች መካከል በሽማግሌነታቸው የሚከበሩት አባባሩ ነበሩ። በመሆኑም በቀረርቶው ማላረጊያ ላይ ንግግር ሊያሰሙ ብድግ አሉ።

«... ውድ ወገኖቼ!» ሲሉ ነበር የጀመሩት «... በቅርቡ የተነሳው ግጭት አያሌ የመንደራችንን ጉብዞች ቀጥፎአል። እንደ አይናችን ብሌን የምንወደው ልጆችን አኖሌም እነሆ ሞተ። የምንወዳትና ከአይናችን ብሌን በላይ የምንሳሳላት ልጆችን ሀውኒም ከዳግም - ነፍጠኞች የጨለማ ቤት ተወርውራለች ...»

የአባባሩ የሚንቀጠቀጥ ድምፅ በቡርቃ ደን አናት ላይ ተጥለቀለቀ።

«... የቡርቃ ዝምታ ቀጥሎአል ወገኖቼ! የካካ ተራራ ጫፍ ላይ ወጥተን መጮህ አለብን። ድምጻችንን በአሮሚያ ምድር ሁሉ ማስተጋባት ይገባናል። አሮሞዎች ሁሉ ቡርቃ ላይ ይሰብሰቡ። ወገኖቼ! ልጆችን አኖሌ ለኛ ሲል በግፍ ተገድሎ! ሀውኒ ልጆችን ጨለማ ቤት ተወርውራ እኛ ወደ አፋችን እህል ይቀርባል!? ወፍራም ወተት ወደ ጉሮሮአችን ይንቀረቅራል? ንገሩኝ ወገኖቼ!»

ሆርዶፋ እየተንሰቀሰቀ ሲያለቅስ ተሰማ። ይህም ለቡርቃ እንግዳ ታሪክ ነው። በጅግንነቱ ከተመሰገነው ከሆርዳፋ አይኖች እንባ ከቶ እንዴት ይታያል?

አባባሩ ንግግራቸውን ገታ አደረገ። በምትኩ የአራዊት ድምፅ ይሰማ ቀጠለ። ከወፍራም ዛፎች ከርስ ውስጥ የተቆለለውን ቀይ ማር እየላሉ የሚገገግ ድምፅ የሚያሰሙ ነፍሳት።

«... ተስፋና ትእግስት አይለያዩም ወገኖቼ! የኛ ግን ትእግስታችን በዛ። ተስፋችን ጤዛ ሆነ። በለሰለሰ መስካችን ላይ እየተንደባለልን ያለፋይዳ ማለፋችን ከቶ እስከመቼ ይሆን ወገኖቼ!»

ገበሬዎቹ ጠመንጃዎቻቸውን እያቀባበሉ ተኩሱን ያቀልጡት ጀመር። ችቦዎች ተለኩሱ። የሚንቀሳቀሱ የአሳት ነበልባል ሀማጋውን ወገግ አደረገው ...

አኖሌና ሀውኒን አስመልክቶ ወሬውን ቡርቃ ላይ የነዛው ከፊንጌኔ መጣሁ ያለው ጠጉረ ልውጥ ሰው እንዲህ ሲል ነበር ዜናውን ያዳረሰው።

... አኖሌን ሌሊቱን ከአባባሉ ከራሳታ ላይ ከማረኩት በሁዋላ - መንገድ ላይ ገድለው ዱር ውስጥ ቀበሩት። ሀውኒን ደሞ በሰንሰለት እጅና እግርዋን አስረው ጨለማ ቤት ውስጥ ቀረቀሩት። እርስዎንም በቅርቡ ይገድሉዎታል ...

.. በአስራ ሰባተኛው የእስር ቀን ሀውኒ እቃዎችዋን ጠቅልላ ወደ ክንፈ ገብረመድህን ቢሮ እንድትሄድ ተነገራት። ይህን ዜና ይዛ ወደ እስር ጉዋደኞቻቸው ስትመለስ በሀዘን ተውጣ ነበር። ለወጣቶቹ አዘነች። ላታዛልቃቸው ክፉ ልማድ ውስጥ እንደከተቻቸው አሰበች። ምርጫ ግን የላትም። ከእስር መፈታትዋን ነገረቻቸው። ሁለቱ ወጣቶች የሰሙትን ባለማመን ደንዝዘው ፈዝዘውና ባሉበት ደርቀው አይን አይንዋን ያዩዋት ጀመር። ድንጋጤው ሲያልፍላቸው ግን ተቃቅፈው እዩዩአቸውን ያቀልጡት ጀመር። ከእስር የሚፈቱት በአርባ ሁለት አመታቸው

እንደሆነ አስታውሱ። ሀወኒ ሆድ ቢብላትም ቻል አድርጋ አፅናናቸው። ልብሶችንም ከሽንጣዎ አውጥታ አከፋፈለቻቸው። ጋቢዎን ተወችላቸው። እየመጣች እንደምትጠይቃቸው ጭምር ቃል ገባችላቸው። እንባቸውን እየጨማመቁ ኩርምት ብለው አይናቸውን ከአይንዎ መንቀል አቃቃቸው።

«በሉ ደሀና ሁኑ አሁቶቹ። እወዳችሁባለሁ» ስትል የሞት ሞትዎን ተነፈሰች።

መስከረም እንደምንም አንድ ነገር መናገር ቻለች፤

«የስንበት አንድ ታሪክ አውራልን?»

ሀወኒ ሽንጣዋ ላይ አረፍ አለች።

«ላልነገራችሁ የቀሩት ታሪኮች እጅግ ረጃጅም ናቸው። በሶስት ቀን ትረካ እንኩዋ አያልቁም። እነርሱን ለማውራት አሁን ጊዜ የለንም»

«ከአጫጭርቹ አንዱን ድገሚልን» አለች ሀወኒ።

«ሆሎም እስረኞችን ከመቀሌ እስር ቤት እንዴት እንዳለቀቀ ነገር?» አለች መስከረም፤ ፊትዋ ላይ ድንገት ተስፋ እያንፀባረቀ።

«አሉ ረጅም ነው» አለች ሀወኒ።

ከዚያ እየተቀባበሉ ያማርጡዋት ገቡ።

«ወይም በአንድ ክንድ መሬት ስለተቀበረው ገብጋባ ሰው ታሪክ አውራልን»

«የየሆሆቹን ቻይናውያን አባትና ልጅ ታሪክ ድገሚልን»

«የዱቨርቪስኪይም ቢሆን ጥሩ ነው»

«ወይም የፑካቼቭ!»

«ስለሩሀሩሀ ወንጀለኛ ሴማጋ ይሻላል»

«ወይም ፍቅረኛ ስላልነበራት መልክጥፋዋ ሴት»

«ካልሆነ ደሞ ለእግዚአብሔር ደብዳቤ ስለላከው ቅን ሰው»

«ስለ አማር ሴት ልጅ!»

«ለሚስቱ ከባድ ፈተና ስለዘጋጀው ቁል ግሪካዊ!»

ከዚህ ቀደም ያወራችላቸውን ታሪኮች እያነሱ ይንጫጫባት

ጀመር።

በመጨረሻ እንዲህ አለቻቸው፤

«እስከዛሬ ያወራሁላችሁ የሰው ልጆችን ታሪኮች ነው። ለመሰናበቻ ግን ጥፋት ፈፀመው የዘልአለም እስር ስለተፈረደባቸው አማልክት አወጋችሁባለሁ፤ ስትላቸው ሁለቱ እስረኞች በደስታና በጉጉት ሊያዳምጡ ተዘጋጁ።

«ይህ ታሪክ በመፅሀፍ ቅዱስ ላይ የሰፈረ ነው - በአሪት ዘፍጥረትና በይሁዳ ላይ» ብላ ትረካዋን ጀመረች «... ከብዙ ሺህ ዘመናት በፊት፤ ምናልባትም ከብዙ ሚልዮን አመታት በፊት ... ስሙ እግዚአብሔር የተባለው የሰው ልጆች ፈጣሪ አማልክትን ለአንድ ተግባር ወደ ምድር ላካቸው። አማልክቱ እንደወትሮው የሰው ስጋ ለብሰው ወደ ምድር ወረዱ። የታዘዙትን ለመፈፀም በምድር ሲመላለሱም እጅግ ውብ የሆኑ ቆነጃጅት አዩ። ቆነጃጅቱ የሰው ልጆች ናቸው። አማልክቱ ግን አይተው ማለፍ አቃቃቸው። ልክ እንደሰው ልጅ አሰቡ። እሸትና ቆነጃ አይታለፍም የሚለው ተረትም ያንጊዜ ሳይሆን አይቀርም የተጀመረው። አማልክቱ ለየራሳቸው አንዳንድ መርጠው የወሲብ ጥማታቸውን አረኩ። ሀብታሞችና ባለስልጣናት እንደሚያደርጉትም እጅግ ውብ የሆኑትን ነበር የመረጡት። ቆነጃጅቱም ከአማልክቱ ፀነሱ። የተፀነሱት ደግሞ ተወለዱ። ታዲያ የተወለዱት ልጆች በአባታቸው አማልክት በመሆናቸው፤ ሃይለኛ፣ ግዙፍና እንደ አባቶቻቸውም መንፈስ ያደረባቸው ሆኑ። እግዚአብሔር በዚህ ክፉኛ ተናደደ። ለአማልክቱ ብቻ የሰጣቸው መንፈስ ወደሰው በመተላለፍ ተቆጣ። ስለዚህ እኒያ ዝሙት የፈፀሙትን አማልክት ባስቸኩዋይ ወደ ሰማይ ጠርቶ ዘልአለማዊ ወደተባለ እስር ቤት ከተቃቸው። በሰንሰለት ታስረው በጨለማ ውስጥ እንዲኖሩ ፈረደባቸው። ከአማልክቱ የተወለዱት ልጆችም ዘራቸውን ከማባዛታቸው በፊት በጥፋት ውሃ ዘመን እንዲሞቱ አደረገ። ዝሙት የፈፀሙት አማልክት ግን አሁን ድረስ በጨለማ እስርቤት ተቀምጠዋል። እንግዲህ ጊዜያቸውን የሚያሳልፉት ልክ እንደኛ ተረት እያወሩ ሊሆን ይችላል። ግን ያን ሁሉ ዘመን እንዴት ተረት ያወራሉ? ተረቱስ ከየት ይመጣል?» ብላ ፈገገ አለች።

ሀወኒ ፊትዋ ላይ አመድ የተረጨ መስሎ፤

«አማልክትም ጥፋት ይፈፀማሉ?» ስትል ጠየቀችት።

«እንኩዋን የሰው ልጆች አማልክትም!» አለቻቸው።

ሀወኒ ቃልዋን ፈፅማለችና እየሳሙ ተሰናበቱዋት። ሀወኒ ከሄደች

በሁዋላ ብቻቸውን ቀሩ። ጉንጮቻቸውን መዳፎቻቸው ላይ አስደግፈው በአሳብ ሩቅ ነገራዎች ምን እያሰቡ ይሆን?

- 3 -

ከመቀመጫው ወጥቶ በሞቀ ሁኔታ ነበር አቅፎ የሳማት። እስከም ቢሆን ሙሉ ፈገግታዎን ቸረችው። እጅዋን ይዞ ወደ እንግዳ መቀበያው አረንገው ይገቡ ፎቱዎች ወሰዱት።

«እስር ቤቱ እንዴት ነበር ታዲያ?»

«አውቀት አግኝቼበታለሁ» አለች በደብዛዛው ፈገግ ብላ።

«ትንሽ ከሳሽ ልበል?»

«ይሆናል»

«ምን አገኘሽ ታዲያ እስርቤት?»

«በመሞት ላይ ያሉ ሁለት ምስኪን ወጣቶችን ተዋወቅሁ። አይሮፕላን ለመጥለፍ የሞከሩ...»

ከንፈ አስታወሳቸው።

«በፍርሀት ብቻ በቅርቡ ይሞታሉ» አለች።

«አይሮፕላን መጥለፍ ፋሽን ሆነኩ። አደገኛ ድርጊት ነው። ለነገሩ የነርሱ ጉዳይ ያን ያህል ከባድ አይደለም።»

ቡና እየጠጡ በወቅታዊ ፖለቲካ ጉዳዮች ላይ ሲጨዋወቱ ከቆዩ በሁዋላ፤

«ለመስማት የጉዋጉዋሁባቸው ሁለት ጥያቄዎች አሉኝ፤ ከንፈ» አለች ድንገት።

«ምንድናቸው?»

«እኔን በተመለከተ አጣርተህ ጨረሰክ?»

«አዎን?»

«ውጤቱስ?»

«ነፃ ነሽ።» አላት፤ ፈገግ ብሎ።

ሀወኒ በሙሉ ልብ «ይህ እንደሚሆን እምነት ነበረኝ» ካለች በሁዋላ፤

«ሁለተኛው የአኖሌ ጉዳይ ነው። እንዴት ሆነ?»

ከንፈ መልስ ሳይሰጣት ዘገየ።

«ንገረኝ ከንፈ። ምንም ቢሆን ንገረኝ? ሞተ!»

«አላወቅሁም፤ ሀወኒ»

«ታውቃለህ፤ ንገረኝ» አለች ጫን ብላ።

«አምልጦአል ነው የሚባለው» አላት እርግጠኛ ባልሆነ ስሜት።

«አይመስለኝም።» አለች ሀወኒ «አኖሌ አባባኩ ከረብታ ላይ በሆሎም ከተከበበ በሁዋላ ሊያመልጥ አይችልም። የሆነውን በግልፅ ንገረኝ? ሞቶም ከሆነ አትደብቀኝ። ስጠብቀው የነበረ ነው...»

«እኔን ካላመንሺኝ ሆሎም ይነገርሻል!» አላት ትክ ብሎ እየተመለከታት።

«ሞቶአል!» ስትል መልሳ ጠየቀችው።

ከንፈ ግን ምላሽ ሳይሰጣት ቀረ።

ሀወኒ ፊትዋን በሁለት እጅዋ ሸፈነች። ለደቂቃዎች ያህልም ግንዛርዋን ጉልበቶችዋ ላይ ደፋች። ከንፈ በዝምታ ሲያስተውላት ቆየ።

ሀወኒ ቀና ስትል ፊትዋ የተቃጠለ አፈር መስሎ ነበር።

«መረጃ ስለሌለኝ ምንም ልነገርሽ አልቻልኩም።» አላት ከንፈ።

«አድለ ቢስ ነኝ» ስትል ተነፈሰች «... አኖሌን ማጣት አልፈልገም ነበር።»

«ሀወኒ እመኚኝ። አኖሌ ከአባባኩ ከረብታ ማምለጡን ነው የማውቀው።»

«ከንፈ አትቸገር። ከከረብታው ሊያመልጥ አይችልም። አኖሌ ሞቶአል። አሁን ሌላ ሌላውን እንጫወት።»

ወሬያቸውን ሊቀጥሉ ግን አልቻሉም። በየራሳቸው አሳብ ተጠመዱ። ከንፈ ነበር ፀጥታውን የሰበረው።

«እኔም እንዳንቺ ግራ ተጋብቻለሁ ሀወኒ። አኖሌ ሞቶአል የሚል እምነት ግን የለኝም»

ሀወኒ ምላሽ ሳትሰጠው ቀረች።

«አላመንሺኝም?» አላት መልሶ።

«አላመንኩህም። አኖሌ እንደቡርቃ ወንዝ መሬት ውስጥ ካልተቀበረ በቀር በቂ መረጃ የግድ ታገኛለሁ። በደንብ ታውቃለሁ። ልትነግረኝ ግን አልፈቀድክም። ምናልባት ምን ብለህ እንደምትገልፅልኝ ተቸግረህ ሊሆንም ይችላል። የሆነ ሆኖ ግን የተጉዳ ስሜቴን ለማስተካከል መጣር አለብኝ። እንዳልኩት አልታደልኩም። አኖሌን አፈቅረው ነበር ...»

ጉንጭዋን ማጠብ የጀመረ እንባዋን አባባላች። ግን አልቻለችም። ፊትዋን በሁለት እጆቿ ጋርዳ እየተንሰቀሰቀች ታለቅስ ጀመር። ክንፈ በዝምታ አስተዋላት። ከደቂቃዎች መንሰቅሰቅ በሁዋላ መልሳ እንባዋን ማባባስ ጀመረች።

«ሀውኒ»

«አሁ»

«ራት ልጋብዝሽ?»

እሺታዋን ራስዋን በመወዝወዝ ገለፀችለት።

ቢርውን ለቀው ወጡ።

በተጨማሪነቀው ትራሬክ ውስጥ እንደምንም ብለው የደብረዘይትን መንገድ ያዘ።

«ወዴት መሄድ ፈልገህ ነው?» ስትል ጠየቀችው።

«አንድ ዝምተኛ ቤት አሳይኻለሁ - እንደ ቡርቃ» አላት።

«የቡርቃ ዝምታ አብቅቶአል» አለች።

«አኖሌ ግን እንዳለበቃ ያምናል።»

«አሮሞዎች ያደረጉት ወደር የሌለው ተጋድሎ ራሳቸውን በራሳቸው የማስተዳደር መብታቸውን ለማስከበር ነበር። ራስን በራስ ማስተዳደር ማለት ግን የነፍጠኛውን ጨቁኞች ስርአት አስወግዶ የራስ የሆነ ጨቁኞች ስርአት መተካት ማለት አይደለም። የኢትዮጵያ ህዝቦች ራሳቸውን በራሳቸው የሚያስተዳድሩበት ስርአት ተዘርግቶአል። ይሁን እንጂ የእድል ወይም የአጋጣሚ ነገር ሆኖ እንደሁ አለውቅም፤ አብዛኞቹ የዳዴአኦ አመራር አባላት ጥንካሬና ብልህነት ይጉድላቸዋል። አሮሞነትም ያጥራቸዋል። በራስ ያለመተማመን ስሜቶችም ይስተዋልባቸዋል። ይህ እንግዲህ የኛ የአሮሞዎች የራሳችን የውስጥ ጉዳይ ነው። ስለምን ዲሳሳና እሱን መስሎች በእውነተኛ የአሮሞ ልጆች የግድ መተካት አለባቸው ...»

ክንፈ በቅጡ አስተዋላት።

«ከዚህ ባሻገር» አለች ሀውኒ. «... መስተካከል ያለበት አንድ ጉደሎ ነገር ይታያል። እኛ አሮሞዎች የአቢ.ሲ.ንያ ሰዎችን ሙሉ በሙሉ አምነን አብረን መኖር እንድንችል ያለሞግዚት ራሳችንን እንድናስተዳድር፣ ደባና ተንኩል ያልታከለበት፣ የይስሙላ ያልሆነ ክልላዊ መንግስት ... መመስረቱን እንድናምን ጥረት መደረግ አለበት። ቢያንስ ... ቢያንስ አሮሚያን የሚመሩት ሰዎች አሮሚያንና የአሮሞን ህዝብ በመውደድና በብቃታቸው ቢያንስ መታማት የለባቸውም።»

«አጋንሽዋል ሀውኒ። ስለ አመራሩ በጠቅላላ ነው እየገለፀሽልኝ ያለሽው? ወይስ ስለ አንድ ወይም ሁለት ግለሰቦች?»

ፈገግ አለች ሀውኒ - የደከመ ፈገግታ።

ክንፈ መኪናውን ከአንዲት ትንሽ ግርሰሪ ደጅ ላይ አቆማት። ከግርሰሪዋ ደጅ ላይ የተቀመጠ አንድ ሀፃን ድምፁን ከፍ አድርጎ ይዘፍናል።

«አንዲት ልጅ ነበረች፣

ክራር የሚለዋት

ድንጋይ ላይ ተቀምጣ

በሰገበት ጠዋት፣

ድንገት አንጠልጥሎ

ነፋስ ወሰዳት።

ክንፈ በረጅሙ ሳቀ።

«ምናሳተህ?»

«በፊት ላንቺ ነው»

«ለምን ሰኔ?»

«አንዳንድ ጊዜ የሰሜት ነፋስ ወዳሽው አገጣጫ ያላጋሻል»

ሀውኒ ከፋኛ ተቃዋሚዎች፡

«አትሳሳት ክንፈ። እኔ ሀውኒ ዋቆ ነኝ! ነፋስ እንጠልጥሎ የትም አይወስደኝም። ሰለሞን ዲሳሳ አለቃዬ ነውኩ። በሚሊዮኖች የወገኖቼ ህይወት ላይ እየወሰነ ያለው ህያ አራት ሰአት በቅንዣር ተወጥሮ የሚውለው ሰለሞን ዲሳሳ መሆኑን አትዘንጋ - ክንፈ! ይህ ምን ማለት ነው? የተማረ ሰው እንዳይመጣባቸው የሚፈልጉ የዳዴአኦ አመራር አባላት አሉ። ጥቂት እይደሉም። ከነርሱ ጋር መታገል ከባድ ነው። ከለየለት ደርግ ጋር የምታደርገው ትግል ይቀላል። የውስጥ መጠላለፍ ግን አደገኛ ነው። መንፈሱ ስለ የሆነ ሰው አብሮአቸው አይቆይም። ብቃት ያላቸውና ፖለቲካዊ ሰብዕናቸው የተጠበቀ መሪዎች የሉም ማለቱ አይደለም። ሚዛኑ ግን እጅግ አስደንጋጭ ነው። መጨውን አሻግሮ ማየት ያልቻለ ሰው ከዳዴአኦ እንዳንድ የአመራር አባላት ጋር አስር ደቂቃ መነጋገር አይችልም። እኔ ነገሮችን ከጊዜያዊ ስሜቶች በላይ አሻግራ ነው የማያቸው። እርሚያ በዚህ ዘመን ያገኘችውን ይህን ወርቃማ እድል ለማንም አሳልፋ መስጠት የለባትም ብዬ ነው የማስበው። አቦ ሮባ እንዳሉት ጊዜው ደርሶአል ...»

ተያይዘው ወደ ግርሰሪዋ ዘለቁ ...

ግርሰሪዋ ጠባብ ትሁን እንጂ ንፁህና በጥቂት ሰዎች ብቻ የምትገቡበኝ ትመስላለች። ወደጉዋዳ ገቡ። ምቹ ፎቱዎች ያለበት ያማረ ሳሎን ተቀበላቸው። በሳሎን ውስጥ ቢራ እየተገነጩ መፅሀፍ የሚያነብ አንድ ሰው ነበር። ቀና አለ። ሀውኒ ጮኸች።

«ሀየሎም!»

«ሀውኒ ... ጉዋል አርሞ!»

* * *

ግብግብ ቀጠለ ...

መልካም ራት ቀርቦ ተመገቡ። እየተመገቡ ወጋቸውን ቀጠሉ። የሞቀ ወገ። በክርክር የተሞላ። የፖለቲካ ወሬ። የሰሞን ትኩሳት።

ክንፈ ሀውኒን እንዲህ እያለ ይመክራት ጀመር።

«... ሁለት ወይም ሶስት የአህዲድ ታጋዮች ባለጉ ብለሽ በዚህ ደረጃ መወላወል አልነበረብሽም። በአህዲድ ቀርቶ በዙ

ልምድ ባለው በሀውሀት ውስጥ እንኩዋ አያሌ አደናቃፊ ሁኔታዎችና አመለካከቶች ይገጥማሉ። ትግል ከጠላት ጋር ብቻ አይደለም ሀውኒ። ከራስ ጋርም ትግል አለ። ከጠላት ጋር ከሚደረገው ትግል የውስጡ ይከብዳል። ውስብስብና ትእግስትን የሚጠይቅ ነው። የአንድ የፖለቲካ ድርጅት ጥንካሬ የሚሰካው ውስጡን ለማፅዳትና ለማጠናከር በሚያደርገው ግልፅ ትግል እንጂ ጠላቱን ለመደምሰስ በሚያደርገው ተጋድሎ ብቻ አይደለም። ውስጡ የጠራና የጠነከረ፣ ህዝባዊ አመለካከት ያለው የፖለቲካ ድርጅት ምን ጊዜም የድል ባለቤት መሆኑ የማይቀር ነው።»

ሀውኒ በመስማማት ራስዋን ላይ ታች ናጠች ።

«አንድ ስጋት ግን አለኝ» አለች ሀውኒ ክንፈ ተናግሮ ሲያበቃ «... በአህዲድ አባላት ስሜት ላይ እየተፈጠረ ያለው ራዕይ የማጣት አደጋ ወድቀታችንን እንዳያፋጥነው እሰጋለሁ። ነፍጠኛውንና አነገን በማውገዝ ጊዜያችንን እያባከንን ነው። ተናቅን፣ ተበደልን፣ ተረገጥን በሚለው ዘፈን ላይ ቆመን ቀርተናል። የእርሞ ህዝብ የሰልጣኑ ባለቤት ሆኖአል፣ ተባለ። ከዚያም መሸ። ተኛን። አይነጋ የለም ነጋ። ማለዳ ስንገላ የምንከፍተው መዜቃ ያንኑ ተናቅን የሚለውን ሆኖአል። ወደሚቀጥለው ደረጃ ማደግ አልተቻለም። አመራሩ ይህን ስሜት ለማስተካከል ጥረት ማድረግ ነበረበት። የውስጥ ትግል ሊፋፋም የሚችለው፣ በመሰረቱ ራዕይ ሲኖርህ ነው። አንድ ወይም ሁለት የአመራር አባላት ባለጉ ብዬ አልወላወልኩም። ራዕይ የለንም ባይ ነኝ። ሰፋችንን ከመለወጥ፣ ያማረ አልጋ ልብስ ለመግዛት ከመሮጥ ያለፈ ህልም የለንም። ሰዎችን የምንለካበት መመዘኛ ምላስ ሆኖአል። ይኸ ነው እያስደነገጠኝ ያለው ...»

ቢራቸውን እየጠጡ ወጋቸውን ቀጠሉ።

ክንፈ ድንገት ተነስቶ ወደ ደጅ ወጣ። የሰራው ጠባይ ነው። አንድ የሚከታተለው ጉዳይ ሊኖረው ይችላል። መኪና ውስጥ ገብቶ የመገናኛ ሬድዮውን አነሳ።

ሀውኒና ሀየሎም ብቻቸውን ቀሩ።

«ደቡብ ኢትዮጵያ ተስማማህ ታዲያ?» ስትል ዝምታውን ሰበረች - ሀውኒ።

«እኔ የትም ሄጄ ብኛ ግድ የለኝም። ሀገራን እወዳለሁ። ከህዝቡም ጋር ተቀላቅሎ መኖር አርካታ ይሰጠኛል። ትግል

ከጀመርኩበት ጊዜ አንስቶ፣ በተለይም ከገበሬዎች ተለይቼ አላውቅም። የሚገርምሽ የትግራይም ሆነ፣ የአማራ፣ ወይም የጂንካ ገበሬዎች ከሚለያዩበት ይልቅ የሚመሳሰሉበት ይበረክታል። በገበሬዎች መሀል ከመኖር በላይ የሚያረካኝ ነገር የለም።» ካለ በሁዋላ ሲጋራውን ማግማግ አድርጎ «... ትግራይና አዲነብርኢድ ግን የእውነት ይናፍቁኛል» ብሎ ትክዝ አለ።

«ባለቤትህና ልጆችህስ?»

«ደህና ናቸው ሀወኒ።»

«ዳንኤል አደገ?»

«አሁንም ጎርምሶአል» ብሎ ፈገገ አለ።

«ሰሙን ግን ለምን ዳንኤል አልከው? 'ሙሴ' ማለት ነበረብህ።» አለችው።

«አ! ዳንኤልም ታጋይ ነው ሀወኒ። እኔን የፈጠረኝ ዳንኤል የተባለ ታጋይ ነው። ሰለክላኝ በተባለ ቦታ ተሰውቶአል»

«እውነት?» አለች።

ሆሎም በአሳብ ርቆ ነጉደ።

ሀወኒ ድንገት ወደሌላ ርእሰ ወሬ ዘለለች።

«ለመሆኑ ስለ አክሱማይት ሰምተህ ታውቃለህ?» ስትል ጠየቀችው። አያይዛም «ከማህፈረ ጋር የነበራቸው ልዩነት እንዴት ተፈታ? መቼም የማያልፍ የለ! ረስታው ይሆናል። ልትበቀለው ቆርጣ ተነስታ እንደነበር ትዝ ይለኛል» አለች።

«የሆነውን አልሰማሽም?» ሲል ጠየቃት።

«በፍፁም! ምን ተፈጠረ?»

«ራስዋን ገደለችከ!»

«የፈጣሪ ያለህ!» ብላ ሙኸች።

ሆሎም ትክዝ ብሎ እንዲህ አላት።

«... ማህፈረ አስዋን ትቶ ሌላ ማግባቱ መብቱ መሆኑን አምናለች። ተቃውሞዋን ግን የሰርገ አላት ራስዋን በመገደል ገለፀች። ከባድ ነው! በጣም ከባድ ነው! አክሱምን በደንብ አውቃታለሁ። ሀይለኛ ናት። አልሀዋ በተለይ ...» ብሎ እንደመንቀጥቀጥ አደረገው።

ሀወኒ ትክዝ ብላ "Poor Axumaite" ስትል ለራስዋ አንሾካሾከች። ያን ቀን ማታ «የሴቶች ስብሰባ መጥራት ያስፈልጋል» ያለቻትን አስታወሰች። በአሳብ ተመስጣ ከቆየች በሁዋላም።

«የኢህአዴግ የግምገማ ባህል ግን ጨርሶ እየተበላሸ መጥቶአል ለበል? እንደ ቀድሞው አይደለም።» አለችው።

«እንዴት?» አለ ሆሎም።

«ሁለት አብነቶችን ልንገርህ» አለች። «... እንዲያውም እንደኛው አንተን ይመለከታል። በአንድ ግምገማ ሀወኒን ከሆሎም ጋር በጾታዊ ግንኙነት እንጠረጥራታለን የሚል ነገር ተነሳ። ያለንን ግንኙነት በግልፅ እና እውነትዋን ተናገርኩ። አላመኑኝም። ወንድና ሴት ሰዎች ከጾታዊ ግንኙነት ባሻገር ባሉ ነገሮች ሊገባቡ አይችሉም ብላችሁ የምታስቡ ከሆነ ባዶ ጋን ናችሁ ብዬ ተሳደብኩ። ስሜቱ ከቁጥጥር ውጪ ሆነ። ሰብሳቢው ሰለሞን ዲሳሳ ነበር። ሆን ብሎ እኔን ለማጥቃት ጥረት ሲያደርግ እየው ነበር። በሱ ላይ ሂስ እንዳላቀርብ ቀድሞ ማጥቃቱና መከላከሉ መሆኑን ስረዳ እስኪገርመው ድረስ በሱ ላይ እንዳችም ቃል ሳልተነፍስ ግምገማው አለቀ። ይገርምሀል በዚያው ግምገማ በአንድ አሁድ ቀን ወደ አዳራሹ ተታ ለብሼ ሄድኩ። ሰለሞን ንግግርን የጀመረው በኔ ተታ መልበስ ነበር። ሀወኒ መዝናናት ያምራታል' ብሎ ውይይቱን ለቤቱ ዘረጋ። ቤቱ 'መዝናናት እንደሚያምረኝ ባንድ ድምፅ ወሰነ። ይሄን መሰል ግምገማዎች ገንቢ ናቸው ትላለህ?»

ሆሎም በሳቅ ፈነዳ።

ከልብዋ ታወራ ስለነበር ሳቱ አስደነገጣት።

«ምን አሳቀህ?»

ሆሎም ሲጋራውን በዝግታ እየሳበ፣

«ያጋጥማል» አላት «... ግን አትጥይው። ለግምገማ አዲስ የሆኑ ጉዋዶቻችን ሊሳሳቱ ይችላሉ። በተቻለ መጠን ማረምና ማስተማር ነው የሚያስፈልገው። የኔና ያንቺን ግንኙነት አስመልክቶ መጠራጠራቸው ምንም አይደለም። ለጥራታችን ይበጀናል። ይህን መሰል ነገሮችን በገንቢ ጎኑ ለማየት መዘጋጀት ይገባል። የቱታው በርግጥ አስቂኝ ነው። በመሰረቱ መዝናናትም ቢሆን የሚወገዝ አይደለም። ጥሩ ነገር ነው» ካለ በሁዋላ እንደገና ከልቡ እየሳቀ «አልማዝ አለሙን አስታወስኩዋት» አለ።

«ማናት አልማዝ አለሙ?»

የለብሽም።»

በራስዋ እሳብ ለጥቂት ደቂቃዎች ተውጣ ከቆየች በሁዋላም፤ እንዲህ አለች፤

«አመነኝ ሆሎም፤ አሀደድ በዚህ አያያዙ ከተጠለ የኦሮሞ ሀዝብ አንቅር ይተፋዋል ...»

ክንፈ ተመልሶ መጣ።

ክንፈ ለሀውኒ አንድ ጥያቄ አቀረበላት፤

«የወደፊት አቅዶችሽ ታዲያ ምንድናቸው?»

«አንገቱን ቢቆርጡኝም ባንተ መስሪያ ቤት አልሰራም»

ሆሎምና ክንፈ በሳቅ ጮሁ!

«ቀልዱን ተይና ንገራኝ»

«ከነገ ወዲያ ቡርቃ መሄድ አፈልጋለሁ።» አለች ሀውኒ «... ጥቂት የማረጋጋት ስራ መስራት አፈልጋለሁ። የቡርቃ ሰዎች ጨርሶ ሁሉም ነገር ጨልጦባቸው ሊሆን እንደሚችል እገምታለሁ። ከዚያ መልስ ቻይና መሄድ እሻለሁ» አለች።

«ቻይና ለምን?» አለ ክንፈ ትክ ብሎ እያጤናት። ሆሎምም ለመስማት ጉዋጉዋ።

«ከግብርና ጋር የተያያዙ ኩርሶችን መውሰድ አፈልጋለሁ። መያዩን መቀየር አለብኝ። በተለይ የመስኖ እርሻን ጥበብ ማጥናት አለብኝ። የኦሮሚያ ወንዞች ከበቂ በላይ ለዘመናት ባከነዋል። አሁን ግን ለአፍሪቃና ለአለም ጭምር በሚተርፉበት መንገድ ሊሰራባቸው ይገባል። የቡርቃ ዝምታ ማብቃቱን ማወጅ የሚገባን በተግባር ብቻ ነው። የኦሮሞ ሀዝብ ስለ ምላስ ጀብደኞች በቂ እውቀት አለው። ከንግዲህ የኦሮሞን ሀዝብ ሊያሳምነውና ሊያነሳሳው የሚችለው ተግባር ብቻ ነው። ጥሩ አሳብ አይመስላችሁም?»

ሁለቱም በመስማት ራሳቸውን ወዘወዙ። ክንፈም፤ «... መለስንም ብታነጋግሪው ግን ጥሩ ይመስለኛል። ከፈለግሽ ከአስር ቀን በሁዋላ ቀጠሮ ልይዘልሽ አችላለሁ።» አላት።

«መልካም»

«ቡርቃ ከሄድሽ ላይቀር እዚያ ያሉትን አማርኛም ለብስበሽ ብታረጋገያቸው ምን ይመስልሻል? ስጋት ላይ ናቸው። በማያውቁት ሀጢያት እየተቀጡ ነው» አለ ሆሎም።

ሀውኒ በመስማት ራስዋን ላይ ታች ወዘወዘች።

«መኪና፣ ሾፌርና ገንዘብ ያዘጋጅሻል» አለ ክንፈ።

«አዎን ሽጉጥም ባገኝ አልጠላም» አለች።

«የኔን ያገር» ብሎ ሆሎም ሪቮልሽር ሽጉጡን ከጃኪቱ የውስጥ ኪስ መዞ ሰጣት።

የሀውኒ ፊት ደማቅ ብርሃን ለበለ። በስሜት ተቀበለችው።

«አገረመንገድ ማስታወሻ ትሁንሽ!»

«ከልብ አመሰግንህላሁ ሆሎም።»

* * *

አልጋ ፊንፊኔ ሆቱል ነበር የተያዘላት። የደህንነቱ መስሪያ ቤት ነበር ያዘጋጅላት። ያን ቀን ማምሻውን ሆሎም ሆቱሉዋ ድረስ ሸኛት። መንገድ ላይም ስለ አኖሌ ልታነሳለት ወሰነች። የልብ ምትዋ ፍጥነቱን ጨመረ።

«ሆሎም» አለች በጭንቀት።

«ሀውኒ»

«አንድ ነገር ልጠይቅህ?»

ራሱን በመነቅነቅ እሽታውን ገለፀ።

«አትዋሸኝም?»

«ምን ሆነሻል ሀውኒ?»

«እውነቱን ንገረኝ ... አኖሌ ሞቶኦል!»

«አላወቅሁም» ሲል ፈጥኖ መለሰ።

«ሆሎም!» አለች በተጉዳ ስሜት።

«አባባኩ ኩረብታ ላይ አላገኘውም። የኛ ታጋዮች ማለዳ ላይ ወደ ኩረብታው ሲወጡ ማንንም አላገኙም። የደረሰን መረጃ ስህተት ነበር። አለም አኖሌ እኛ ሳናውቅ ከኩረብታዋ ላይ አምልጦአል።»

አላመነችውም። ዝም አለች። ዝም ተባባሰ። ከዚያ በላይ መጠየቅ አልፈለገችም። እኛሌ መሞቱን አመነች። እንደገመተችው መሆኑን ተገነዘበች። ረጅም የስቃይ እየር አስወጣች ...

«ምናልባት አገር ለቆ ሄዶ ሊሆን ይችላል። ምናልባት ... አብርሃ ፀሎት እንዲያመልጥ ረድቶት ሊሆን ይችላል ...» አላት።

«ይሆናል» ስትል መለሰች - ከአንገት በላይ በሆነ ስሜት።

ፊንፊኔ ሆቴል ደረሰ።

«ወደ ቡርቃ መቼ ለመሄድ አሰብሽ?»

«ነገ ወይም ከነገ ወዲያ»

«መልካም ጉዞ፤ ሀወኒ»

«ቻው ሆሉም።»

ክፍልዋ እንደገባች አጥመለወላት። በቀምዋ አልጋዋ ላይ ተዘረጋች። አልቻለችም። ልብዋ ያበጠና የታፈነ ያህል ጨነቃት። የሚያንሰቀስቅ ስሜት ከአንጀት-ቀ እየገነፈለ ይወጣ ጀመር። በደረት-ቀ ተደፍታ የፍትረኛዋን ስም እያነሳች ትንሰቀስቅ ጀመር ...

«እኛሌ እወድሀለሁ ... እናፍቅሀለሁ ...»

እንቅልፉን የማይሰዋ ትውልድ

የፍፃሜው መጀመሪያ

ምእራፍ አስራ አምስት

- 1 -

ሀወኒ ፊንፊኔ ሆቴል በተያዘላት ክፍል ተጋድማ እኛሌ ዋቆን በእንባ በመሰናበት ላይ ሳለች የክፍልዋ በር ተንከ-ዋኩዋ።

እንባዋን እባበለች ...

ከመቅዕበት ተነስታ አልጋዋ ላይ ተተመጠች። በሰከንድ ጊዜ ውስጥ አያሌ ነገሮችን አሰበች። ማን ሊሆን ይችላል? ሆሉም? ሊሆን አይችልም? ተሰናብቶአታል? ተመልሶ ምን ሊያደርግ ይመጣል? ከንፈ? እሱም ሊሆን አይችልም? የእኛሌ መንፈስ ይሆን

የሚያንከብሩት? ወይስ ራሱ አኖሎ? የተቀበረበትን መቃብር ፈንቃትሎ መጥቶ ይሆን? ሊሆን ይችላል! ማን ያውቃል?

በሩ በድጋሚ ተንከብሩ ...

«ማነው?»

«አኔ ነኝ» የሚል ድምፅ!

የሴት ድምፅ!

ተከታትሎም «የሆቴሉ ሰራተኛ ነኝ::»

«ምን ፈለግሽ የኔ እህት?» አለች ሀውኒ በቀዘቀዘ ስሜት::

«ሊያነጋግርሽ የሚፈልግ እንግዳ አለ::»

ልብዋ ድንገት ሊፈነዳ ደረሰ!

እኩ ማን ሊሆን ይችላል!? እዚህ ሆቴል ማረፊያ ማንም አያውቅም:: እኩ ማን ሊሆን ይችላል!? እኩ ማን!? ማነው በዚህ ምሽት ...

«ማነውሱ?» አለች::

«ስሙን መግለፅ አልፈለገም::»

ሀውኒ ከአልጋዋ ተስፋጎረ ተነስታ በሩን በረገደችው:: አጭር ድቡልቡል ሴት በሩ ስር ተከምራለች::

«የት ነው ያለው?»

«ሪሴፕሽን»

«አስገቢው»

ሀውኒ ይህን ብላ ወደ አልጋዋ ተመለሰች:: ወዲያ ወዲህ ትንጉራደድ ጀመር:: ልብዋ ሊፈነዳ ደርሶአል:: ፈንድቶ መገለገሉን ተመኝች:: ጠቶችን በሁለት እጆች ጭምቅ አደረገችቸው:: አቃሰተች:: እንቅ አድርጋ ያዘቻቸው:: ሁለት ጠቶች እያንዳንዳቸው በእጆች ውስጥ ግጥም ብለው ሞሉ:: እየተሰማት ስላለው ስሜት መረዳት አቃታት:: ልብዋ - ቀልብዋ - አይንዋ - ጆርዋ - ስሜትዋ ሁሉ ግን በአኖሌ ዙሪያ ተጠምዶአል::

በሩ በቀስታ ተቆረቆረ::

ማን ሊሆን ይችላል?

ዲያቢሎስ ወይስ መልአክ?

«ይግቡ» አለች::

በሩ በዝግታ ተገፍቶ ጸንድ ሰው ገባ - ሰለሞን ዲላላ::

ሀውኒ በርጋታ ጠቶችን ለቀቀቻቸው:: በጥላቻ አፈጠጠችበት:: ፈገገ አለ:: በፈገገታ ቀረባት!

«ጤና ይስጥልኝ! ሀውኒ» ብሎ እጁን ለሰላምታ ዘረጋ::

«ጤና ይስጥልኝ» ብላ የተዘረጋ እጁን ጨበጠችው::

«ይቅርታ ከመሽ ረበሽኩሽ»

«ምንም አይደለም::»

ሲጠጣ እንደቆየ ገፅታው ያስታውቃል:: ወዘተ በመቅለጥ ላይ ነው:: ወፍርአል:: ተስማምቶታል:: የቆዳው ጥራት ጉድ ያሰኛል:: አለባበሱ ሽክ ያለ ነው:: ሙሉ ሱፍ በክራቫት:: በዚያ ላይ ግራጫ የአንገት ልብስ አንገቱ ላይ ጠምጥሟል:: አምርቦታል::

«ላነጋግርሽ ፈልጌ ነበር! ለጥቂት ደቂቃዎች::»

«ይቻላል - አረፍ በል» ብላ መቀመጫ አመለከተችው::

የጥላቻ ስሜትን ለማርገብ ከራስዋ ጋር ትግል ገጠመች:: ሰለሞን ወንበር ሲይዝ እስከም አልጋዋ ላይ አረፍ አለች::

«እዚህ መሆኔን ማን ነገረህ?» ስትል ጠየቀችው::

«ከደህንነት መስሪያ ቤት ነገሩኝ:: ስላንቺ ሁኔታ ስከታተል ነው የቆየሁት:: እስር ቤት መጥቼ ልጠይቅሽ ፈልጌ ነበር:: ግን ደግሞ ወራኛውን ታውቂዋለሽ:: ሲጋሁ:: በመታሰርሽ ግን ከልብ ነው ያዘነኩት:: ስህተት ነው የተፈፀመው:: ጉዳዩን በግልፅ ለመቃወም መድረክ እየጠበቅሁ ነበር:: በአጋጣሚ ተፈታሽ:: ነገሩ ግን ያበገናል»

ሀውኒ በጣም ተገረመች:: 'ያበገናል!' እያለ ይናገር እንጂ ስሜቱ ግን የተረጋጋ ነበር:: ያበገነው ምን እንደሆነም የሚያውቅ አይመስልም:: ሀውኒ ቶሎ ይወጣላት ዘንድ ተመኘች::

«ለምን ነበር ታዲያ የፈለግኸኝ?» አለችው::

«አስቀዳሚሻለሁ:: ይቅርታ አድርገልኝ::»

«ምን አድርገህ ነው ያስቀየምኸኝ?»

«ዜጊትን በተመለከተ የመከርኪኝን መስማት ነበረብኝ። አሁን ግን ራሴን ሙሉ በሙሉ ለማስተካከል ተነስጃለሁ። አንቺ ብቻ ይቅርታሽን አትንፈረኝ።»

«ግለሃሰ ነው ይቅርታ?»

«ግለሃሰም ሊሆን ይችላል ሀውኒ። ምን ለውጥ አለው?»

«ግለሃሰ ከሆነ በተለመደው መድረክ ላይ ብትገልፅ አይችልም? ወደኔ ለምን ትመጣለህ። እኔኩ ገና ከእስር ቤት መውጣቱ ነው። በአባልነት ስለመቀጠሉም ገና የተረጋገጠ ነገር የለም። አንተ ደግሞ የተከበርክ የማዕከላዊ ኩሚቴ አባል በመሆንህ የፈፀምካቸውን ጥፋቶች ለኔ ለመናዘዝ አትገደድም።»

ሰለሞን እጁን አያጣፋ ከርዕሰ ጉዳያቸው ውጭ መናገር ጀመረ፤

«ሀውኒ አንድ ሀቅ ልነግርሽ እፈልጋለሁ። አንቺ የታሰርሽውኩ በአነግ አባልነት ተጠርጥረሽ ነው። ግን ያንቺን ጥንካሬና አመለካከት ከኔ በላይ የሚያውቅ የለም። በአውነቱ በመታሰርሽ በጣም ነው ያዘንኩት።»

ሀውኒ ግልፍ አለች፤

«እኔ ደግሞ እስካሁን አንተ ባለመታሰርህ በጣም ነው ያዘንኩት!»

እጠው ዱብ አለ!

ጮሌ ፊቱ ሲገረጣ ተመለከተች። ድንጋጤውን ለመደበቅ ሲታገል አጤነችው። ራሱን እንደምንም አረጋግቶ ምንም እንዳልተፈጠረ ለማስመሰል ይጥር ጀመር፤

«ሀውኒ ... በኔ ላይ ያሳደርሻቸው መጥፎ ስሜቶች እንዲወገዱ እፈልጋለሁ። ሁለታችንም ታጋዮች ነን። በአብዮታዊ ዲሞክራሲያዊ መስመር የተሰለፍን የሀዘብ ልጆች ነን። የአላማ አንድነታችን ሊያቀራርብን ይገባል። በኔ ላይ ብዙ አሉባልታ ተነዝቶአል። ይህን አሉባልታ የሚያናፍሱት አህዴድን የሚፈሩ ነፍጠኞች ናቸው። አህዴድ ከሌሎች ዲሞክራሲያዊ ሃይሎች ጋር በመተባበር የነፍጠኛውን ስርአት ያፈራረሰ እንደመሆኑ የበሬ ወለደ አይነት አሉባልታ ለሚነዙ ሃይሎች ቀዳዳ መክፈት የለብንም። 'ጅብ ማታ ያደረገውን ስለሚያውቅ ነው ቀን የማይወጣው እንዲሉ እነርሱም በእርሞ ሀዘብ ላይ የፈፀሙት ግፍ እንዳይነሳ ሲሉ ነው የአህዴድን አመራር ጥላሽት ...»

ሀውኒ በቁጣ ጮኻ አቁዋረጠችው!

«ብቃህ! አፍህን ዝጋ!»

ድምፁ በአፍንጫው በኩል እንደ አይጥ ሾልካ ጠፋች። በፀጥታ ተውጦ አይን አይንዋን ያያት ጀመር።

«የምላስህን ርዝመት ልንገርህ!» ስትል አምባረቀች።

ምላሽ አልሰጣትም።

«የጭላሎን ተራራ ያክላል!»

ይህን ስድብ ግን በዝምታ አላስተናገደውም። ከተቀመጠበት ተስፈንጥር ተነሳ! አይኖቹን አይኖችዋ ላይ ቸክሎ ቁና ቁና እየተነፈሰ፤

«ታገስኩሽ ሀውኒ!» ሲል በተራው ጮኻ «... የወርበላው የአኖሌ ዋቆ ግብረአበር እንደሆነሽ የማላውቅ አይምሰልሽ። ከእስር ቤት ስለወጣሽ ነፃ ሆኜያለሁ ብለሽ ጮሌ አትርገጫ። ማንም ደግሞ ከላላ ሊሆንሽ አይችልም። ስሜኝ ሀውኒ ...»

ሆኖም ልትሰማው ሳይቻላት ቀረ።

ሽጉጥዋን ከሽንጥዋ ስር መዛ አወጣች። አነጣጠረችበት። የሰለሞን አይኖች ተጉልጉለው ወጡ።

«ሀውኒ! ሀውኒ! ... ሽጉጡን ዘወር አድርገው ...» እያለ ወደሁዋላ አፈገፈገ። ግድግዳው አገደው። እጁን ፊቱ ላይ ከልሎ ይለማመጣት ገባ፤

«... ስለማትችይበት ሊተኩሱብሽ ይችላል ... ሀውኒ ... ዘወር አድርገው ... ላስቆጣሽ ብዬ እልነበረም ... በአንድ የአላማ ጃንጥላ ስር ነኝ ሀውኒ ... በአብዮታዊ ዲሞክራሲያዊ ጃንጥላ ስር ነን ... ልዩነቶች ካሉ ... አየሽ ... ካሉ ልዩነቶች ... በአሰራሩ መሰረት ... ተወያይተን ነው ልንፈታው የሚገባው ... ካልተገባባን ሶስተኛ ሰው ... ምን ... መሰለሽ ሀውኒ ... በመድረክ ላይም ቢሆን ... ግለሃሰ ላደርግ እችላለሁ ... እኔን ብትገድይ ... ምን ትጠቀሚያለሽ? ... አንቺም ቢሆን እስር ቤት ትገቡያለሽ ... ለምን ሀውኒ ... ቆይ ... ምን ... መሰለሽ ሀውኒ ...»

በምን ፍጥነት ተገልብጦ እንደመታት አላውቀችም። ሽጉጡ ከእጅዋ ተስፈንጥር ወደቀ። ሰለሞን ከአይን በፈጠነ ሁኔታ ለሁለተኛ ጊዜ ተገልብጦ ሽጉጡን በጁ አስገባው። ሀውኒ እጅዋ በሰለሞን ጫማ ሲመታ በጀርባዋ አልጋው ላይ ወደቀች።

ሰለሞን ሽጉጡን በጁ ካደረገ በሁዋላ ከወደቀችበት አነሳት።

የተመታ ቀኝ እጅዋን በግራው እያሸሸች በጥላቻ አፈጠጠችበት። ቁና ቁና እየተነፈሰች፤ ገረመመችው።

«ይቅርታ ሀውኒ» አላት።

ቀና ብላ - በታከተ ስሜት፤

«ሽጉጡን አስቀምጥና ውጣ!» ስትል በቁጣ ሙከችበት።

«ይቅርታ ሳታደርገልኝ ከዚህ ንትንቅ አልልም። ካሻሽ ለክንፈ ደውለሽ 'ደበደበኝ በይው።»

ይህን ሲላት ሀውኒ በትእዘብትና በመገረም ታጤነው ጀመር።

«ምንድነው ከኔ የምትፈልገው?»

«ቃል ገቢልኝ?»

«ምንድነው ቃል የምገባለሁ?»

«የምታውቁትን በገምገማ ላይ ላለመናገር፤ ለክንፈና ለሀላምም ላለመናገር ቃል ገቢልኝ።»

«አንተ ማንን ነው የምትፈራው? ሀላምን ነው ወይስ የአሮሞን ሀዘብ?»

«የአሮሞ ሀዘብ ተሰብስቦ እኔን ከስራ አያባርረኝም።»

«እንዲህ ነው የምታስበው? ሀሊና የለህም? ከሀሊናህ ሸሽተህ ወደት ታመልጣለህ?»

«ሀውኒ አትሞኚ» አላት ትከሻዋን ይዞ «... ሀሊና የሚባል ታሪክ የለም። ሀሊና የፍላጎት ታዛዥ ባሪያ ነው። ለሀሊናው የሚገዛ አንድም ሰው የለም - በአለም ላይ።»

ፈገግ አለች።

በዋለችባቸው የጦር ሜዳዎች በጀግንነት የተሰውቱን ታጋዮች መለስ ብላ ማስታወስ ጀመረች። ስለ ዘመናችን ትውልድም አሰበች። ሁለት አይነት ሰዎች - በአንድ ዘመንና ትውልድ። ህይወቱን ለሀዘብ የሚሰጥ ትውልድ! እንቅልፍን እንኩዋ ለሀዘብ ለመሰዋት የማይፈቅድ ትውልድ!

ሰለሞን ቀጠለ። ዝምታዋን ወደደው። እያሳመንኩዋት ነው የሚል አምነት አደረበት።

«... ለራሽ ልታስቡት ይገባል ሀውኒ። የግል ህይወቱን ለማደላደል የማይሮጥ የለም። የዋህን ብቻ ናቸው ደፋ ቀና

የሚሉት። በርግጥ እንቺ ገዝብ የማግኘት እድል ላይናርሽ ይችላል። ግን ከተግባርን ሁሉም ቀላል ነው። ገዝብ የሚገባቸው አያሌ ደስታዎች አሉ ሀውኒ። አሁን ከእስር መፈታትሽን አትመልከቱ። የህወሀት ሰዎች ከንግዲህ በጥርጣሬ ነው የሚያዩሽ። እየሳቁ ይገድሉሻል። ሆኖምና ግለኛ ከሆንሽ ብቻ ነው የሚወዱሽ። ፖለቲካ ውስጥ ገብተሽ ካልዘገረቅሽ ዘወር ብለው አያዩሽም። ሀዘብ ... ሀዘብ ካልሽ ግን ቀንድሽን ነው የሚሉሽ። በጣም የሚያቀርቡሽክ ሊያጠፉሽ ስለፈለጉና ወደፊት አደገኛ እንደምትሆኑባቸው ስለደረሱበት እንጂ የምር ወደውሽ አይምሰልሽ። ጥርሳቸውን ብልጭ የሚያደርጉልሽ ክልብ አይምሰልሽ። ሀውኒ በወንድምነት ነው የምመክርሽ። አንቺም ልብሽን ቆልፌ። ትንንትና ሁቅንነት ለማንም አልቦይ።

«ልክህ» አለችው ትኩ ብላ እየተመለከተችው።

የሰለሞን አይናች እንደ ማለዳ ከዋክብት ደመቁ። የገዛ ጆሮውን በመጠራጠር ሀውኒ ተጨማሪ የማረጋገጫ ቃላቶችን ትተነፍስ በንድ በጉጉት ያስተውላት ጀመር። ቆርጦና ወስኖ ነበር በዚህ መንገድ ሊቀርባት። ስጋቱ ሀውኒ ናት። ስትታሰር በደስታ ሊያብድ ደርሶ ነበር። መፈታትዋን ሲለማ ስሜቱ ቀዘቀዘ። ሀውኒ እያለች ሰላም ሊያገኝ እንደማይችል ተረድቶታል። የፈጠራውን አያሌ ሀዘጣጥ ድርጊቶች ማስረጃ ጠቅላ ማቅረብ የምትችለው ሀውኒ ናት። የሀውኒ አፍ መዘጋት አለበት። ባንድም ሆነ በለላ መንገድ።

«አና ምን ይመስልሻል?» አላት።

«አንተ ምን ይመስልሀል?» አለችው።

«ምን?»

«ምንድነው ያልከኝ?»

«አንቺ 'ልክ ነህ' ብለሽኝ የለ?»

«አምን ልክህ?»

«ምን ነው ልክ የሆንኩት?»

«ገዝብ ጠቃሚ መሆኑን» አለችው።

ሊጨብጣት እጁን ዘረጋ። ሙትት ያለ ፈገገታ አላይታው ጨበጠችው።

«ለጊዜው ገዝብ ያስፈልግሻል?»

«አምን»

«ምን ያህል ልስጥሽ?»

«መቶ ብር» አለች።

ሰለሞን በሳቅ ፈነዳ!

«ምነው?» አለች።

«እየቀለድሽ ነው?»

«አልቀለድኩም። ገና ከእስር ቤት መውጣቴ ነውኩ። ምንም የለኝ።»

«ነገ መቶ ሺህ ብር አመጣልኻለሁ።»

«አውነት!» አለች አይኖችዋን በአድናቆት አፍጥጣጣ።

«ሰጋ ብደት!» ሲል ማለ።

ስቅጥጥ አላት። በተሰውት ታጋዮች ስም መማሉ አስደነገጣት። ብርድ እንደያዘው ሰው መንቀጥቀጥ ጀመረች። ግን መንቀጥቀጥና መደንገጥዋ እንዳይታወቅባት ትግምክር ጀመር። ሳንዴና ለመጨረሻ ጊዜ የሚጋለጥበትን ወጥመድ ለማዘጋጀት ወስናለች። ይህም ለእርግጥ ህዝብ የሚደረግ ትግል መሆኑ ታሰባት።

«ሀወኒ ... አከብርኻለሁ!» ሲል በስሜት ተናገረ።

«አመሰግናለሁ»

«ቸኩልክ አትበይኝ እንጂ ሳላሰብሽ የተረሀብት እንደም ቀንና ሌሊት የለም። ሰላንቺ ሳሰብ መላው ሰውነቴ ባንዳች መቀት መሰል ነገር ይወረራል።»

«ተመሳሳይ ስሜት አለን ማለት ነው» ብላ ፈገገ አለች።

«ሀወኒ እመኚኝ። ጭንቅላት ያለሽ ሰው ነሽኩ። የሀመሀት አመራሮች እንዴት እንደሚያከብሩሽ አይተኛል? አንቺ በሌለሽበት ስንት ቀን ሰላንቺ ያነሳሉ መሰለሽ። ግን ተጠነቅቀዋቸው። ለማንኛውም ደግሞ እንቀራረብ። ያለፈውን ጠብ እርሻው። መሉ በሙሉ እርሻው ሀወኒ። መተማመን ነው ያለብን።»

«እነኚ አፈቅርህ ነበር። እንቱ ግን እኔን ትተህ ጉዋደኛዬን ወደድክ» አለችው።

«የሰማየ ሰማይት ያለህ!» ብሎ ጮኸ። ስሜቱን መቆጣጠር እንኩዋ አቃተው።

«ይህን ሁሉ እኔ የት አውቁ!?» ብሎ ይብክኑክን ጀመር። ግን መልሶ ረገብ አለ።

«ደግነቱ ተለያይተን አልቀረንም። ከዚያች ከይሲ ጋር ብቻ እንኩዋን ተለያየሁ። የሚገርምሽ የዜኒት አመለካከት እንዳለ የመአሀድ ነው። መአሀድ ሳትሆን አትቀርም። የሚዋደድ ሰው ግን ዞር ዞር ይገናኛል» አላት።

«አጀማመራችን በጥል ሆነ እንጂ ነገሩስ ጥሩ ነበር።» አለች።

«አይምሰልሽ» አለ «... የሚዋደድ ሰው ሁልጊዜ በጥል ነው የሚጀምረው።»

«አጀን ግን አሳመምካኝ። ካራቱ ተምረህል እንዴ?»

ሰለሞን በጉራ ደነፋ።

«ሁለት እጄ ወደሁዋላ ታሰር በእግራ ብቻ አስር ሰው መከረባበት እችላለሁ» አላት።

«አውነት!»

«ወደ አዲሳባ የገቡትን የአሀአዴግ ከሙግንዶዎችኩ እኔንኝ ያሰለጠንኩዋቸው?»

«እረ ባክህ!»

«... እንናገርም እንጂ አስተዋዳኝነክ የትየላሌ ነው። ግን ጉራ ምን ያደርጋል። ጉራ ቀለብ አይሆን ...»

«በል እንግዲህ ሰለሞን! አሁን መሽ። የግድ መሄድ ሊኖርብህ ነው።»

«አዎን ልሃድ» አለ።

ከተቀመጠበት የአልጋው ጫፍ ሳይ ግን ሳይነሳ ቀረ።

«አጅሽን አመመሽ እንዴ?» ብሎ በጫማ የመታውን ቀኝ እጅዋን ያዘው። ይዞ ያሻሽላት ጀመር።

ቀስ አድርጋ አሰለቀቀችው።

«በቻሽን ማደር ይጨንቅሽ ይሆን?»

«እረ በጭራሽ?» አለች።

«ከፈለግሽ እዚሁ ልደር - እንደበረሀው። በረሀ እኩ ሌትና ወንድ ዝም ብለን ጉን ለጉን ነበር የምናድረው።» ብሎ በመዝናናት

መልክ በፈገግታ ተጥለቀለቀ::

«ደህና!» አለችው ሀውኒ «... ብቻዬን ብሆንም ችግር የለውም::»

«ከልሽ እንግዲህ ደህና!»

አሁንም ግን ለመሄድ አልተነሳም::

«በል ደህና አደር»

«ደህና አደሪ» ብሎ ብድግ አለ:: እስከም ከተቀመጠችበት ተነሳች::

«ልሳምሽ?» ሲል ፈቃድ ጠየቃት::

«ሌላ ቀን ...» አለችው::

«ነገሩ ገንዘቡን ይገር አመጣለሁ:: የልቤን ነውኩ ቅድም ያልኩሽ:: ድሮ የማውቀው አንድ ጉዋደኛ አለኝ:: ማልዩኔር ነው:: ካዝናዩ ካዝናህ ነው ይለኛል ሁልጊዜ:: እኔ ግን አጣጥልበታለሁ:: የሰው ልጅ በአብዮታዊ ዲሞክራሲያዊ አምነቲ እንጂ በገንዘብ አይኖርም አለዋለሁ:: ለማንኛውም ነገ ማለዳ ዝምብዬ ሄድ ብዬ ከካዝናው መኻረጥረጥ አድርጌ አመጣለሁ:: አምስት ሰአት ላይ እዚህ እደርሳለሁ:: ምሳ አብረን ነው የምንበላው:: በይ ቻው ሀውኒ .. አትሳመኝ ብለሻል መቼም ...»

«ነገ አታገኘኝም! ከነገ ወዲያ ምሳ ሰአት» አለችው! በዚያን አለት አንደማያገኛት እያሰበች! በዚያንላት የደህንነት ሰዎች ሊጠብቁት እንደሚገባ እያውጠነጠነች::

«አንዳመቸሽ» አላት::

«ከቀረህ ግን የመጨረሻችን ነው» አለችው::

«አብደሻል!» ሲል ጮሽ::

«ልመንህ?»

«መቶ ሺህ የታሰሩ ብርች መያዝ የሚችል ከረጠሳት ብቻ አዘጋጁ» ብሎ በላት ተንተከተከ::

«አምንህለሁ» አለችው:: አያይዛም!

«ሽጉጤን መልስልኝ እንጂ ታዲያ!» አለች::

«ስ! ረስቼው» ካለ በሁዋላ! የሀውኒን ሪቮልሽር ሽጉጥ

ከቀኝ ሽንጡ ላይ ስቦ አወጣው::

«ታምራሰች» አላት::

«በጣም» አለች! ልትቀበለው እጅዋን እየዘረጋች::

ግን አልሰጣትም:: ሽጉጥዋን እያገለበጠ እየተመለከተ!

«ለውጪኝ:: እንቺ የኔን ያገር:: ለአዲሱ ወዳጅነታችን ማስታወሻ ይሆነናል» አላት::

«አይሆንም» አለችው::

«ለምን?» አለ አይን አይንዋን እያየ::

«የሰው ስጦታ ነው::»

«እኔምኩ ልጠይቅሽ እያልኩ ነበር:: ዛሬ ከአስር ቤት ወጥተሽ ዛሬ ሽጉጥ መያዝሽ ግራ አጋብቶኝ ነበር:: ለመሆኑ የማን ስጦታ ነው?»

«የሀየሎም!»

«ሀየሎም የቱ!?» አለ ሳያስበው::

«ሀየሎም አርአያ::»

«ሀየሎም ማስታወሻ ብሎ ይህን አበረከተልሽ?»

ራስዋን ላይታች ወዘወዘች::

ሰላምን ቃል ሳይተነፍስ ሽጉጡን አልጋው ላይ አኖረው:: ድንጋጤ ግንባሩ ላይ ተፅፎ በግልፅ መነበቡን አጠና ሀውኒ በትእዛብት እያስተዋለችው ነበር::

«በይ ቻው» አለ::

«ደህናደር»

ወደበሩ አዘገመ:: በሩን ከፍቶ ከመውጣቱ በፊት ዘወር አለና!

«መልካም ሌሊት ሀውኒ» አላት::

«ቻው ሰላምን» አለችው:: እክላም እንዲህ አለች «... ቆይታችንን በጣም ወድጄዋለሁ:: ከተጫወትነው በላይ የወደድኩልህ ግን ከማንዲሱትነትህን ነው»

ሰላምን ፈገግ አለ:: ከልቡም እንዲህ አላት!

«ጊዜ ካለሽ እንቺንም ላስተምርሽ እችላለሁ።»

ይህን ብሎት በፋን ዘግቶ ነጉደ። ሀወኒ አዘነች። ያዘነችው በመጨረሻ የሰነዘረችውን አሽመር ባለመረዳቱ ነበር። 'አሽመር ባከነ አለች ለራሱዋ። የራሱዋ ቀልድ መልሶ አሳቃት ...

እኩላ ሌሊት አልፎ ነበር ...

ያን ቀን ከመተኛትዋ በፊት ለሰለሞን ዲላሳ መታሰቢያ ይሆን ዘንድ ጥቂት የግጥም ስንኞችን ቀዋጠረች።

ድንጋይ!

ቀለም ፈሰሰልህ ከላይ

ወርቅ መሰሎ የሚታይ

እና ...

እናማ ወርቅ ነኝ አልክ አሉ

መምሰል መሆን ላይሆን ቅለ።

- 2 -

የቡርቃ ገበሬዎች ሀወኒን በእልልታ ነበር የተቀበሉዋት። ከእስር ተፈትታ በመምጣትዋ በድፍን የቡርቃ ገበሬዎች ዘንድ መጠን የሌለው ደስታ ሆነ። ይህ ታላቅ ዜና ከጉጆ ጉጆ ለመድረስ ጊዜ አልወሰደባትም።

ተሰያቱን ቡርቃ ባልታሰበ ፈንጠዝያ ተጥለቀለቀለች። ገበሬዎቹ ሀወኒ ወዳረፈችበት ወደ አባባሩ ደጃፍ ይጉርፉ ጀመር። እንቁላሉ - ወተቱ - እንቁላሉ - አይቡ - ቅቤው - ጠቦቱ - ጠቦቱ - ጠቦቱ - ቁንዲፍፍቱው - ብርዙ - ሽረምኑ ቅጡ።

ያባባሩ ጉጆ በገበሬዎች ሆታ ደመቀ። ሴቶቹ በልማዳቸው መሰረት የሀወኒን ጠጉር ቅቤ ከቀቡ በሁዋላ ስምዋን እያነሱ እልልታውን አቀሰጡት። ምርቃቱም ጎረፈ ...

ሀወኒ ወደ ቡርቃ የመጣችበትን ምክንያት ለሁሉም በሚሰማ ድምፅ እንዲህ ስትል ነበር የገለፀችው።

«ወገኖቹ ... ምድራችን እጅግ ሀብታም ነው። እኛ ግን ድሆች ነን። ብንታመም አጣችን ሞት ነው። እናቶች በምጥ ያርፋሉ። ሀፃናቶቻችን በቀላል ሀመም ይቀጠፋሉ። ይህ ለምን የሆነ ይመስላችሁዋል? ስላልተማርን ብቻ አይደለም። ላለፉት

- 428 -

መቶ አመታት መሉ ገዢዎቻችን እኛን የሚንቁንና የሚጠሉን በመሆናቸው ነው። ወገኖቹ እናንተ የምታከሩ ጀግኖች እንጂ የሚታፈርባችሁ አይደላችሁም ...»

እልልታው ድንገት ቡርቃን አናወጣት። ሀወኒ እንባ ባይኖችዋ ሞላ። ደስታ የሰራ አካላትዋን አጥለቀለቀው።

«ጀግኖች ናችሁ! አይበገሬዎች ናችሁ! የአሮሞ ሁሉ ምላሌ ናችሁ። ቡርቃ በናንተ ከራች። አርሲ በናንተ ስምዋ ገነነ። አሮሚያ ራስዋን ቀና አደረገች። እናንተ እውነትም የአሮሚያ ቡርቃ ናችሁ። ጀግንነትና አይበገሬነት ለመጀመሪያ ጊዜ የተፈጠረው እናንተ ልብ ውስጥ ነው ...»

ሀወኒ መቀጠል አቃታት።

እንደ ከባድ ነጉድጉዋድ የሚወርደውን የእልልታ እሩምታ የገደል ማሚቶ መልሶ በድፍን ቡርቃ ላይ ያስተጋባዋል።

«ስሙኝ ወገኖቹ ... የጦርነቱ ዘመን አካትሞአል። አባቶቻችን የሚመኙት ይህን ዘመን ነበር። አድባራችን ዋቁ አባዱላ ይናፍቃቸው የነበረው ዘመን ደርሶአል። መጠንቀቅ ያለብን አንድ ነገር ብቻ ነው። በነፍጠኛው ምትክ አሮሞ የሆነ ሌላ ነፍጠኛ መሸከም የለብንም። ይህ አደጋ እንዳይገጥመን ማስተዋል አለብን።

«... ቀጣዩ ዘመን መንገድ የሚሰራበት ዘመን ነው - ወገኖቹ! ከሊኒክ የሚታነፅበት ዘመን ነው። ትምህርት ቤት የሚገነባበት ዘመን ነው። እኔ ምንጊዜም ከጎናችሁ ነኝ ወገኖቹ። ለኛ የሚበጀውን ሁሉ ተባብረን እንሰራለን። እናንተ ያወረሳችሁኝ የአሮሞነት ክብርና ከራት ልቤ ላይ እየነደደ ነው። ለዘልአሰሙ ከጎናችሁ አሰሁ!»

የሽማግሌዎች ምርቃት ተጀጉደገደ።

ሀወኒ ትኩስ እንባዋ ፊትዋን አጠበው። ልጃገረዶች ጉንጭዋን ለመሳም ተሻመ። እንደ ልዩ ፍጥረት እየነካካ ከበቡዋት። ሀወኒ ሁልጊዜ እየመጣሽ ትጠይቁናለሽ? ሲሉ መልሰው መላልሰው ጠየቁዋት። ደግመው ደጋግመውም ያንኑ አነሱ። ስስታቸው የሀወኒን የደስታ እንባ አናረው። በሚወድዋት ወገኖችዋ መካከል መገኘትዋ የፈጠረባትን የደስታ ስሜት መቆጣጠር ተሳናት። በገበሬዎቹ እልልታ ተፈንቅሎ የወጣው እንባዋ ውስጥዋ መከማቸት ጀምሮ የነበረውን አንዳንድ የጥላቻና የቂም አራመቻ ነቃቅሎና ጠራርጉ አጠበው።

ግብገርው ቀጠለ ...

- 429 -

ሽማግሌዎችም ምርቃቱን አሻግረው ደው እንዳበቁ አባቦሩ አንድ ጥያቄ ጣል አደረጉ፤

«ሀውኒ ልጃችን! እንክብርን ደህና መጣሽልን ... እንወድሻለን። እናምንሻለን። አንቺ የኛ አንደበት ነሽ። እኛ ሽማግሌዎች በልባችን ያለውን ሁሉ ካንቺ ጋር ማውጋት ይኖሩቀናል። ካንቺ ጋር መምከርም አለብን ... ሀዋ ልጅ ... ልክ አይደለም?»

«ልክ ብለዋል አባቦሩ»

«ደግ። ወንድምሽ አኖሌ እሁን የት ነው ያለው?»

በሀውኒ ዙሪያ የተሰባሰቡት ገበሬዎች በድንገተኛ ፀጥታ ተዋጡ። የገበሬዎቹ አይኖች ሀውኒ ላይ አፈጠጡ።

የልብ ምትቀ ፍጥነት ጨመረ። ከካነ ተራራ ጋር ከተጋጨ በሁዋላ አስተጋብቶ የሚመለስ አንድ ድምፅ!

«ኤልመኮ አኖሌ ... ኤሳ ጅርታ!? ኤልመኮ አኖሌ ... ኤሳ ጅርታ!? ኤሳ ጅርታ!? ኤሳ ጅርታ!»

ሀውኒ አቃሰተች።

«ወገኖቼ!» አለች በደከመ ድምፅ። «ወንድሜ የት እንዳለ አላውቅም!»

ገበሬዎቹ የተማከሩ ይመስል አቀረቀሩ። አባቦሩ ጥያቄያቸውን አላበቁም።

«ትግሬዎቹ ገደለውታል የማል ወሬ ሰምተናል። እውነት ይሆን?»

ሀውኒ እንደገና አቃሰተች።

«ለሆንም ላይሆንም ይችላል። እኔ በወቅቱ እስር ቤት ነበርኩ። ከእስር እንደተፈታሁ ስለ አኖሌ ጠይቄ ነበር። ከአባባኩ ከራብታ ማምለጡን ነው የሰማሁት።»

ገበሬዎቹ ከዳር እዳር በተቃውሞ አገረመረሙ።

ድንገትም ከገበሬዎቹ መካከል በእድሜ የገፉ አጭር ሽማግሌ ብድግ አሉ።

«አንድ ጊዜ አድምጡኝ ... ወገኖቼ» አለ።

የገበሬዎቹ አይኖች ወደ ሽማግሌው ተወረወሩ። ሽማግሌው ከራሱ በተሞላበት ድምፅ መናገር ጀመሩ ...

«አኖሌ ልጃችን ሞቶአል! ይኸ የማይካድ ሀቅ ነው። እንክብርን ሀውኒ ተረፈችልን። እስከዛሬ ያለው እስር ቤት ትቀራለች ብለን አልነበረም? ዋቀሩ ሰጠ! ዋቀሩ ነሳ። እሱ የተመሰገነ ይሁን። እሁን መግለፅ የምሻው አንድ ታላቅ ምስጢር ግን አለኝ። አባባኩ ከራብታ ላይ ትግሬዎቹ አኖሉን የከበቡ ጊዜ እኔ እዚያው ነበርኩ። አኖሉን ከመሞቱ በፊት ላናገረውም በትቻለሁ። መልእክት አድራሽ እኔ ነበርኩ።»

ገበሬዎቹ በድንገተኛ ፀጥታ እንደተዋጡ የሽማግሌውን አኖ አኖ ያዩ ጀመሩ። ሀውኒ ትንፋሽዋ አጠረባት።

«... አኖሌ ልጃችን በመጨረሻ አንድ ወረቀት ፅፎ ለሀውኒ እንዳደርስ አሁን ነበር። ለራስዋ ካልሆነ ለማንም መስጠትም ሆነ መንገር እንደማይጠኝ ነገር አስማለኝ። ሁዋላ የሀውኒ የመታሰር ወሬ ተሰማ። ይህ ሲሆን ሀዘን ተሰማኝ። ሀይወቴ ከማለፍዋ በፊት አምላክ ከሀውኒ ጋር ያገናኝኝ ዘንድ ፀሎት ላደርስ ሰነበትኩ። ይኸው ዋቀሩ ልመናዬን ሰማ።»

ይህን ብለው ሽማግሌው አገንብለው መሬት ሳሙ።

ገበሬዎች በድንገተኛ እልልታ ቡርቃን አናጠጡት።

ሽማግሌው ደጋግመው መሬቱን ስመው ሲያበቁ ከተጨረሟቸው መታጠቂያቸው ስር የተጠቀሰለች ወረቀት አውጥተው በገበሬዎቹ ፊት ለሀውኒ አስረከቡ።

እልልታው ጋብ አላለም። አኖሌ ከሞት ተነስቶ የመጣ እስኪመስል እልልታው ቀጠለ።

ሀውኒ ወረቀቱን በችኩላ ተቀብላ ገላጠችው። ስለመሻ ማንበብ ተሳናት። ባትሪዋን ከኪለዋ አውጥታ ወረቀትዋ ላይ አበራች።

አጭር መልእክት ነበር።

«ሀውኒ ደህና ሁኝ! ... ማስታወሻ ይሆንሽ ዘንድ አባባኩ ከራብታ ላይ ባለችዋ የዋርካ ዛፍ ስር አንድ እቃ አነፈልሻለሁ። ቻው!»

አንበባ ስታብቃ ቀና አለች። አይኖችዋ በእንባ ተሞልተው ነበር። ገበሬዎቹ ትንፋሻቸውን ውጠው በገገት ይጠብቁዋት ጀመሩ።

«ወገኖቼ!» ስትል ጀመረች «... ገፁህ ልባችሁ እንደነገራችሁ

... ልጃችሁ አኖሌ ሳይሞት አልቀረም።»

* * *

በነጋታው ተሲያት ላይ የቡርቃ ገበሬዎች ሀውኒን በአይናቸው ለማየት ስለበቁ በድጋሚ ከፍተኛ ድግስ አዘጋጁ። የአኖሌን ስም እያነሳሉም ተከዙ። በሀውኒ ደሞ ተፅናኑ። ብርዙ፣ ቁንዲፍቱው፣ የጠቦት ጥብሉ ማለቂያ የለውም። ወጣቶች የፈረስ ጉግስ ትርኢት እያሳዩ ቡርቃን አለተ - በአል አስመሰሉዋት።

ሀውኒ ያን ቀን ማምሻውን ሆርዶፋን ጠርታ እንዲህ አለችው፡

«የአባባኩ ኩረብታ ከዚህ ብዙ ይርቃል?»

«አኖሌ የነበረበት?»

«አሁ።»

«በፈረስ ከሆነ ምናላት?»

«ዛሬማታ ወደዚያ ብንሄድስ?»

«ምን ችግር አለ?» ሲል አቃለለው።

«ማታ መሆኑ ያስፈራል እንዴ?»

«ኧረ በዋቀዮ!» ብሎ ጩኸቱን ሰቀቀ። «... አሮሞ እንዴት ጨለማ ይፈራል?»

ሀውኒ ሳቀች። በጣም ሳቀች። ሆርዶፋ ስትስቅለት ሞቀውና ደሰኩረ።

«ይልቁን እውነቱን ልንገርሽ ሀውኒ ... ጨለማው ራሱ እኔን ይፈራኛል! ድፍን ቡርቃ ይሄን ያወራል። ሆርዶፋ ካለ ድቅድቁ ጨለማ ወገን ይላል። ጅብ በየጉሬው ይከተታል ... ተብሎ ተወርቶአል»

ሆርዶፋን ይዞ መሳቅ ሆነ። በሳቅ ብዛት እንባዋ ባይንዋ ሞላ። የሆርዶፋ ክልክ በላይ መደሰት አዝናናት።

ከዚያም እንዲህ አለችው፡

«በል የምትይዘውን ልንገርህ። እንደ ፋኖስ - ደማ -

አካፋ - ጠመንጃ እና ሁለት ፈረሰ።»

«ይኸ ሁሉ ለምንድነው?» ሲል ጠየቀ።

«ሁዋላ እነግርሀለሁ።»

ለአይን ያዝ ሲያደርግ ቡርቃን ሰቀው ወደ አባባኩ ኩረብታ ይጋልቡ ጀመር። ሀውኒ መጋለቡን አልረሳችውም። ጭንዋ መሀል ቢቆጠቁጣትም ቻል አድርጋው ግልቢያዋን ቀጠለች። ጨረቃ ደምቃ በመውጣትዋ ጉዞው ሳያስቸግራቸው ካሰቡት ጊዜ ፈጥነው ወደ ኩረብታዋ ተቃረቡ። የሞቀ ወግ ይዘው መንገዱ ሳይታወቃቸው ተገባደደ። ሆርዶፋ መቼም ወግ አያልቅበት፤ በአሮሞና በአማራ ገበሬዎች መካከል ግጭት በተነሳበት ጊዜ የፈፀመውን ጅብዱ እያደነቀ አጫወታት። ተርኩ ሲያበቃም፣ ጠመንጃውን ብድግ እያደረገ፡

«ይቺ እኩ አኖሌ የላከልኝ ራሰዋ ናት» አላት።

«መቼ ነው የላከልህ?»

«በዚያው ሰዎን ነዋ። ምን ለኔ ብቻ። ድፍን ቡርቃ ደርሶታልኩ»

«አኖሌ የላከው?»

«አንዴታ!»

«አኖሌ ይህን ስለማድረግ እኔ አላውቅም» አለች።

«ታዲያ ጠመንጃ ሳይልክ። 'ዘመቱ! ቢለን 'በምናችን' ባልነው አልነበር?»

«አኖሌ ዘመቱ ብሎአችሁዋል እንዴ?»

«ኧረ በዋቀዮ!» ብሎ ተገረመ። «... አኖሌ አኩ ቆራጥ ጀግና ነው። ድምፁ ራሱ እንደ ዋቅ አባዱላ ነውኩ።»

«ጠመንጃ የላከላችሁ አነግ መስሎኝ ነበር ...» አለችው፤ ሆሎም የአነግ እጅ አሰበት፤ ያላትን አስታውላ።

«አናግ ምንድነው ሀውኒ? ዳዴአኦ የሚባለውስ?»

የፖለቲካ ድርጅቶች መሆናቸውን በሚገባው መንገድ አስረዳችው።

ሆርዶፋ ጥያቄውን አራዘመ፤

«አፒዶና አህዲድስ ማናቸው?»

ሀውኒ ሳቀች። በፀጥተኛው ጨለማ ውስጥ ውብ ዝማሬዋ እንደርችት ብልጭ አለ፤ መልሶ ግን ድርግም።

«ሀውኒ!»

«አሁ»

«ስትስቂ ደስ ነው የሚለው»

«እውነት?»

ማለት - በዋቆ አባዳላ ስም። ምሎ ሲያበቃ ወደ ጥያቄው ተመለሰ።

«በይ ገሪኛ! ማናቸው አፒዶና አህዲድ?»

አፒዲናና አህዲድ የዳዴሉኦ የአማርኛና የእንግሊዝኛ ስሞች መሆናቸውን ነገረችው።

«ዳዴሉኦ ብዙ ስም ምን ያደርግለታል? ኦሮምኛ አይበቃውም?»

ሀውኒ ምላሽ አልሰጠችውም። ለራስዋ አንድ ጥያቄ እያነሳች ነበር። ሀውሀት የአማርኛ ስም ለምን የለውም? እነገና አህዲድስ ስማቸውን ወደ አማርኛ መተርጉም ለምን አስፈለጋቸው? ለዚህ ያበቃን ሳናውቀው የተጠናወተን ራስን የመሸሽ አባዜ ይሆን? ስትል ራስዋን ጠየቀች። ይህን እስከዛሬ አለማስተዋልዋ ደነቃት። ሆርዶፋ ላይ መሳቅዋ አሳፈራት። በግልባጭ የሆርዶፋ አመለካከት የተሻለ ሆኖ ተሰማት። ለጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ ተጉዋዙ። ሆርዶፋ መቸም ጥያቄ አያልቅበትም። ደሞ ስምዋን ጠራ፤

«ሀውኒ!»

«ሆርዶፋ»

«ከዳዴሉኦና ከአናግ ማን ይሻለናል?»

ሀውኒ ምላሽ ለመስጠት አላመነታችም።

«መጀመሪያ መንገድ ሊለራ የሚመጣውን፤ ከሊኒክ፤ ትምህርት ቤት፤ ኤሌክትሪክ ሊገነባና ሊያስፋፋ ቡርቃ የሚደርሰውን ደግፋት። በኦሮሞነቱ የሚከራ እሱ ወገናችሁ ነው። የናንተ ወገን ክብርና ኩራታችሁን የሚያስጠብቅላችሁ፤ አላልፎ ለዘራሬ የማይሰጣችሁ፤ እሱ ነው ወገናችሁ። የካነ ተራራን የሚያህል ምላስ ይዘው የሚመጡትን አዋርዳችሁ

አባርሩዋቸው።»

ሆርዶፋ ተጨማሪ የማብራሪያ ጥያቄ አልነበረውም። ዝም አለ። ምላሽዋ አጠገበው።

እንደገና ለደቂቃዎች በዝምታ ተጉዋዙ። አሁን ደግሞ ጠያቂዋ ሀውኒ ሆነች፤

«አንድ ነገር ልጠይቅህ ሆርዶፋ»

«የፈለግሽውን ጠይቂኝ።»

«ሚስት ለምን አላገባህም?»

ዝም አለ።

«ደሞ እዚህም እዚያም ትላለህ አሉ።»

«ካንቺ ሊያቀያይሙኝ ነው ይሄን የሚነገሩሽ?» አለ በቁጣ።

«አይደለም። እንድመክርህ ነው የነገሩኝ። እኔ ታላቅ እህትህ አይደለሁ እንዴ፤ ቢነገሩኝ ምናለበት?»

«አንቺ ካልሽ ሚስት አፈልጋለሁ።»

«ጉበዝ!» ብላ አደነቀችው።

«ግንኩ ራሳቸው ናቸው ያበላሹኝ»

«እነማ?»

«ሴቶቹ»

«ምን እያደረጉ አበላሹህ?»

«አንድ ቀን ቀምጼህ በሞትኩ እያሉ ውሃ ሲቀዱ ለምን ይዘፍናሉ?»

ሳቅዋን ለቀቀችው ...

የኦሮሚያ አእዋፍት ተሰባስበው የሚያዘሙ መሰሉ።

«ሀውኒ»

«አሁ»

«በተራዩ እኔ ልጠይቅሽ?»

«ምን?»

«እውነቱን ትነገሪኛለሽ?»

«አልዋሽህም?»

«አኖሌ ከሚማረክ እዚህ አባባሉ ላይ ቢሞት አይሻለውም ነበር?»

«መቼ ተማረክ ታዲያ?» አለች ቆሌዋ ከው ብሎ::

«ምን ማለትሽ ነው?» አላት ተርሞ:: «... አንቺ እንዴት ይኼን አታውቁም?»

«ምንም አላውቅም ሆርዶፋ:: ምንድነው አንተ የምታውቀው? ንገረኝ እስኪ?»

«ከአባባሉ ኩረብታ በስተቀኝ ባለው ሸጥ ሲወርድ ትግሬዎቹ ራሳቸው ነው የተቀበሉት:: ከዚያም ሁሉም በየተራ ጨብጠውት በፋርጉንዬ ይዘውት አይደለም እንዴ የሄዱት:: ይህን ባይነ ያየ ገበሬ ነው ለማንም እንዳለውራ በዋቆ አባዳላ ስም አስምሱ የነገረኝ:: ላንቺ በመንገሬ ግን ግዴላችሁ::»

«ይኸ ሀሰት ነው ሆርዶፋ!»

«የነገረኝ ሰው አይዋሽም ሀወኒ:: ግን የምጠይቅሽ ምን መሰለሽ? ከዚህ ከወሰዱት በሁዋላ መገደላቸው ግፍ አይደለም? ተሰማምተው በፋርጉንዬ ወስደውት ሲያበቁ ...»

«ማነው መገደሉንሽ የነገረህ?»

«ከፊንፊኔ የመጣ ሰው አንድም ሳይቀር የሆነውን ሁሉ ነግሮኛል::»

ወሬዎቹ ሁሉ መያገርያ መጨባጫ የሌላቸው ሆነባት:: ዞር ዞር ግን አንድ መደምደሚያ ላይ መድረስ ችላለች:: አኖሌ ሞቶአል!

የርካው ዛፍ ስር ምን ይሆን ያኖረው? ስትል አለበች::

«ሀወኒ»

«እህ ... ሆርዶፋ?»

«አኖሌን የምር ገለውታል?»

ረጅም አየር አስወጣች:: መልስም ሳይጠብቅ ሆርዶፋ ቀጠለ::

«የምኒልክ ወታደሮችም እኩ አባባሉን እዚህ ነው የገደሉት» አላት::

ምላሽ ሳትሰጠው ቀረች::

ከዚያ ወዲያ ጨዋታቸው ቀዝቀዝ ብሎ ጥቂት ተጉዋዙ::

ዳሩ ሆርዶፋ መቸ ያርፋል:: ወደሌላ ጉዳይ ደግሞ ዘለለ፤

«ሀወኒ::»

«እህ!»

«ግን አንቺ ለምን ታሰርሽ?»

«እኔንጃ ሆርዶፋ» አለች በተጉዳ ስሜት::

«ከአኖሌ ጋር በመተባበርሽ ነው?»

«ነው መሰለኝ::»

ክልብ አልነበረም የምታዳምጠው::

«አሎኛሽ አይደል እንዴ ብትተባበሪ ምናለበት?»

ሀወኒ ፈገገ አለች::

መልስ አልሰጠችውም:: ሆርዶፋ ግን ምላሽ ፈለገ፤

«ከአሎኛው ጋር የማይተባበር ሰው አለ እንዴ?»

«ይህን ሌላ ቀን በደንብ አጫውትሀለሁ» አለችው::

«ሀወኒ ...»

«እህ ...»

«የቡርቃ ዝምታ የሚያበቃው ታዲያ መቼ ነው?»

«ትምህርት ቤት ሲከፈት» አለችው ጫን ባለ ድምፅ:: ...

«ያን ጊዜ ቡርቃ እንደ አባይ፣ እንደ አዳባይ፣ እንደ አንሰባ፣ እንደ ተከዜ ... በአርሚያ ምድር ሁሉ በኩራት ይፈላል:: ከተባበርን የማይበገር ሃይል እንሆናለን:: ከተከፋፈልን ደግሞ ለሚጠሉንና ለሚንቀጥን አልልታ ነው::»

እንደገና ለጥቂት ደቂቃዎች በዝምታ ተጉዋዙ::

«ውድ ወንድሜ ሆርዶፋ! ያ የሚታየን የአባባሉ ኮረብታ አይደለም እንዴ?»

«ነው! ሀወኒ»

«መልካም እንግዲህ:: ፈረስህን አቀምና ወደዚህ ኩረብታ

ለምን እንደመጣን ላውጋህ»

ከፈረሶቻቸው ወርደው በእካባቢው ካሉ አለቶች ላይ አረፍ፣ ካሉ በሁዋላ በኩረብታው ላይ ስለተቀበረው ያልታወቀ እቃ አጫወተችው።

ከዚያም ወደ ኩረብታው አናት አመሩ። በጨለማው ውስጥ ዋርካዋ ታየችው። የአርማያ ዋርካ። ዋርካዋ በፀጥታ ቁማለች።

ሆርዶፋና ሀወኒ ዋርካዋ ስር ደረሱ። ፋኖሳቸውን በቅርንጫፍ ላይ ሲያንጠለጥሉት አካባቢው ወገገ አለ።

«ሆርዶፋ፣ በል እዚህ ላይ ቆፍር» ብላ የዋርካዋን ስር አመለከተችው።

መቆፈር ጀመረ። መሬቱ ለስላሳ በመሆኑ በተላሉ ይጉደፈር ጀመር። በደቂቃዎች ውስጥ ግማሽ ሜትር ጉድጉዋድ ቆፈረ። ከዚያ ግን መቀጠል አልቻለም። የዋርካው ስር ከለከለው።

«ወደጉን ሞክር» አለችው።

አልፍ፣ ብሎ መሬቱን ይበዳድሰው ጀመር። ሶስት ጊዜ እንደሰነዘረ «ቁዋ - ቁዋ» የሚል ድምፅ ሰሙ።

«ቆይ! ... ቆይ!» አለች ሀወኒ።

ቁፋሮውን አቆመ።

«በእጅህ ንክው አስኪ» አለችው።

ሆርዶፋ ደማውን ጥሎ አፈሩን በእጁ እየዛቀ አውጥቶ ሲያበቃ፣ አራት ሌትር ሲይዝ የሚችል የዘይት መያዥ ዋርቆር ጉትቶ አወጣ።

ሆርዶፋ ቆርቆሮውን ለሀወኒ አቀበላት። ተቀብላ አገላበጠችው። ቀላል ነው። ቸኩላች። ውስጡ ያለውን ለማወቅ ጉዋጉዋች። ዙሪያ ገባውን ፈታተሽችው። ተከፍቶ መልሶ የተገጠመ ነበርና ለመክፈት አልተቸገረችም። ከፈተችው። እጅዋ አንድ መፅሀፍ ይዞ ወጣ።

«ምንድነው?» አለ ሆርዶፋ።

«መፅሀፍ ይመስላል» ብላ ወደ ፋኖሱ ተጠጋች። መፅሀፍ አልነበረም። ማስታወሻ መያዥ ደገገግ እንጂ። ሀወኒ አስታወሰች። ከሶስት መቶ ገፅ በላይ ቅጠል ያለው የአኖሌ

የአለት ውሎ መመዝገቢያ ደብተር ኖሮአል። በተገናኙባቸው ጥቂት ጊዜያት ውሎውን በደብተሩ ላይ ሲያስፋር ማየትዋን አልረሳችም።

«ሆርዶፋ።»

«ሀወኒ።»

«ጨርሰናል እንመለስ።»

የመልስ ጉዞ ጀመሩ። ጨረቃዋ ደማት ነበረች። ደማት በጫ። በያንስ ጨለማውን አባርራ ለመንገዳቸው አስተዋዕኔ ማድረግ የፈለገች ይመስል ቡርቃ ድረስ ሸነቻቸው። ካካ ተራራ ጥላውን በቡርቃ መንደር ላይ እንደ ብርድ ልብስ አንጥፎታል። ቡርቃ በዝምታ ተውጣ ተቀበለችው - በእንቅልፍ ዝምታ።

- 3 -

ሀወኒ ከቡርቃ አለዋፍት ጋር ነቃች ...

የአለዋፍቱ ዜማ ስንጥቃት በበዛበት በርና መስኩት እየሾላከ ገብቶ በጆርዋ ሲንቆረቆር ነበር ከእንቅልፍዋ የነቃችው።

ተነስታ ወደ ኩረብቶቹ ወጣች።

በእጅዋ የአኖሌን የግል ማስታወሻ መያዥ ደብተር ይዛለች። ኩረብታውን መውጣት እንደጀመረች ዘወር ብላ ተመለከተች። ለማዶ እንደ ስጋጃ ከተነጠፈው ለምለም የአርሲ ምድር ጋር ተገጣጥሞ ይታያል። ለአይን አይጠገብም። የማለዳው አየር ነፋሻ ነው። ፀጥተኛ ገጠር። በደን የተሸፈነ ምድር። ውሃ የጠገብ መሬት። ውሃ ያጋተ ሰማይ ...

አንዲት ጠፍጣፋ ድንጋይ ላይ ተቀመጠች። ደስ አላት። ይህ ሁኔታ ከላይ ግመልን አስታወላት። ትግራይ። የአሁኑ ስሜትዋ ግን ከዚያ ላት ያለ ነው። ይህ የተወለደችበት መሬት ነው። አሁን አላማ አላት። አሁን ሀዝብዋን በቀጥታ በማገልገል ላይ ናት።

ሀወኒ ዋቆ!

የአኖሌን የግል ማስታወሻ ማንበብ ጀመረች ...

ጀርመን ላይ የተጀመረ ...

እንዲህ ሲል አስፍሮአል «ጀርመን ያሉ ኦሮሞ ጉዋደኞቹ በታላቅዋ ጀርመን እንድቆይ መከሩኝ። ሳቅሁባቸው። ወደ ሀገራችን መመለስ አለብኝ። ሀብታም ሀገር አለኝ። ከብረት የጠነከረ ፍቅር የሚሰግሰኝ ሀዘብ አለኝ። ሀዘ ትናፍቀኛለች። ሀዘ ልጆች እንድትወልድልኝ አልጋለሁ። ...»

ገጠመኞቹን ልቅም አድርጉ አስፍሮአል። የእሳት ገጠመኝን መዝገቦ ሲያበቃም በተዋሚነት አንዲት ቃል ያሰፍራል።

«ሀዘኒ ... አፈቅርሻለሁ!»

* * *

ሀዘኒ ማንበብዋን ቀጥላለች ...

ሶስት ሰአት ያህል በፀጥታ አንብባ ቀና አለች። ከቡርቃ ገበሬዎች ጉጂ ጢስ ይባላል። በሰራ ብዛት ወገባቸው የገብጠ የቡርቃ ሴቶች ገንፎ እያገነፉ ይሆናል።

ከጀርባዋ ባለው ጥቅጥት ያለ ደን ደምፅ ይሰማታል። የጉሬዛዎች - የዝንጀሮዎች - የጠጣዎች ድምፅ። ከዛፍ ዛፍ እየዘለለ የማለዳዋን ፀሃይ መሞቅ ጀምረዋል። የዋነስ ድምፅም አለ - ከኩ መሰከሩት የሚል።

ሀዘኒ የአኖሌን ማስታወሻ አጋምላዋለች ...

ለምን ወደ ኢትዮጵያ እንደተመለሰ ፅፎአል። የቡርቃ ገበሬዎችን አመፅ በዝርዝር አስፍሮአል። ስለቡርቃ ዛፎች ውናረትም አልቀረው። የቡርቃ ስርዶ አድጎና ተመችቶት መጥረቢያ ካልሆነ ማጭድ አይደናረውም የሚለው አገላለፅ አሳቃት። ቡርቃና ኦሮሚያን ከልብ እያደነቀ፤ ኦሮሞነቱን እያሰበ፤ የአመፅ ስሜት በልቡ የተቀጣጠለባቸው ጊዜያቶች መሆናቸውን ሀዘኒ ተገነዘበች። '... ማሩ በየዛፋ ሆድ ሞልቶ ይፈሳል። የእጣን ዛፎች፤ የወይራ ዛፎች። ዛፎቹ ተጠቅጥቀው ነው የበቀሉት። ከወፋናራም ዛፎቹ ስር ችግኞች ፈልተዋል። ትክ ብሎ ለሚያያቸው ልምላሜያቸው ይማርካል። የረገፉ ቅጠሎች እንደ ናራሽ ተከምረዋል እያለ ይቀጥላል የአኖሌ ማስታወሻ። አስቲኝ አባባሎችም ነበሩት 'ርግጠኛ ነኝ፤ እገዛለሁኝ ኦሮሞ ነው' የሚለውን ስታንብ ማስታወሻ ደብተሩን አጥፋ በላቅ ነበር

የፈነዳችው። ሻለቃ ጉተማ ስለሚባል ኦሮሞነቱን የሸጠ ከፍተኛ መኮንንም ተርኩአል። ጂብሪል ስለሚባል አለቃው፤ ሳሙኤል ወልደአብ ስለሚሰኝ ኤርትራዊ ጉዋደኛው በስፋት አስፍሮአል። የብዙ ሴት ስሞችም ነበሩ። ዜነት - ሮዛ - የዲት ... እዚህ ላይ ሀዘኒ እንደማቃሰት አለች። ሰውነትዋን በረዳት። ግን ቻል አደረገችው።

ከአስመራ እስከ ሻለቢያ ነፃ መሬት ያደረገውን ጉዞ በሚደንቅ ሁኔታ ተርኩታል። ሻለቢያ ዘንድ በቀየባቸው ጊዜያት ያገኛቸውን ልምዶችም አኩሮአል።

ከደርግ መውደቅ በሁዋላ አስመራ በተዘጋጀ አንድ ግብዣ ላይ «ኩምሳ» ከሚባል የዳዴሎኦ አመራር አባል ጋር መተዋወቅንም ያነሳል። ኩምሳን አስመልክቶ ካሰፈራቸው አስተያየቶች አንደኛው መገረምን ጫረባት። «... ኩምሳ እጅግ የሚገርም ባህርይ አለው። ይህም ባህርይው 'ንዴት' የሚባል ያልፈጠረበት መሆኑ ነው። ማንኛውንም ጉዳይ ቀለል አድርጎ ያየዋል። ይህ ሰው እጅግ በሳል ሊሆን ይችላል። አለያ ደግሞ ኦሮሞ አይደለም። ምክንያቱም» ያለል የአኖሌ ማስታወሻ «... ኦሮሞ የሆነ ሰው ሁሉ በሚናደድባቸው ርአስ ጉዳዮች እርሱ ተረጋግቶ ይናገራል።»

... እኩላ ቀን ሊሆን ምንም አልቀረውም ...

ሀዘኒ የአኖሌን ማስታወሻ ወደ ማጠናቀቁ ተቃረበች። ትንፋሽዋ መቆራረጥ ጀመረ። አኖሌ አባባኩ ኩረብታ ላይ በሆሉም አርአያ በተከበበባት ደቂቃ በተጥታ ለርስዋ ነበር የሚፀፍላት ...

- ሀዘኒ ልሰናበትሽ ነው። ለመለዋትም ወስኜያለሁ። ሄለኩጥተሮች ያንዣብባሉ። እዚህ መሆኔን እንዴት ደረሰብክ? አይዘኝ ሀዘኒ። አንቺን አልጠረጥርሽም። የአላማ ልዩነት ቢኖረንም እንኩዋ ሞቱን እንደማትፈልገው አውቃለሁ። ልብሽን አውቀዋለሁ። ልቦቻችን ተመሳሳይ ዜማ አላቸው። ሀዘኒ ልሰናበትሽ።

አላማዬ ግብን አልመታም። የኔ ጉዞ እያለቀ ይመስላል። ርግጥ ነው ትግሉ ይቀጥላል። የኦሮሞ ልጆች እውነተኛዋን ነፃነት እስኪጨብጡ ይታገላሉ። ለትግሉ መጠንሰሻ የለበሰብኩትን ገንዘብ አብረውኝ የነበሩት ይዘውት ጠፉ። ባዶዬን ነኝ። ሁለት ታማኝ ወዳጆቼ ብቻ ናቸው አብረውኝ ያሉት ...

ደህና ሁኝ ሀወኒ ...

የምናዘዘው ብዙ ነገር የለም። ያንቺ የልብ ወዳጅ ሆሎም አሁን አንድ ገበሬ ልኩ 'እጅህን ስጥ' አለኝ። 'ሌላ አማራጭ የለህም' አለኝ። እንደ አላማ ቢሰ ሰው አለያም እንደ ተራ ዘራፊ ቆጥሮኛል ማለት ነው። ያላዝናል። ብቻዬን ተዋግቼ ስለዋ ግን ማንነቴን ይገነዘብ ይሆናል። ይህንኑ ልኬበታለሁ። እጅን ታስሬ ወሀኒ የምጣል ሰው አይደለሁም። ለቡርቃ ወገኖቼም ሆነ ለኦሮሞ ሀዝብ አርአያ መሆን አሻለሁ።

... ሀወኒ የኔ ፍቅር ... ቻው!

ሁሉም ነገር እያበቃ ነው።

ሆሎም ሁለተኛውን መልእክት ደግሞ ላከ። አብርሀ ፀሎት መጣ። 'እጅህን ስጥ' አለኝ አብርሀ። ህይወቴን በማትረፍ ውለታ ሊመልስ አለበት። የሚቆየጥ ምላሽ ሰጠሁት። ሲጋራውን በንዴት እየማገ ተመለሰ። በፈገግታ ሸኘሁት። መሆን የነበረበት ይኸው ነው። ሆኖአልም።

በነገራችን ላይ ይህ ኩረብታ ለምን አባባኩ እንደተባለ ታውቁ የለ? አላማው የምኒልክ ጦር የአርሲውን አባባኩ የከበባቸው እዚህ ኩረብታ ላይ ነበር። ሆሎም ዛሬ እንደፈፀመው የምኒልክ ጦር ፊትአውራሪ 'እጅህን ስጥ ተከበሀል' የሚል መልእክት ለአባባኩ ሰደዱ። አባባኩ ምን እንደመለሰ ታስታውሽ የለ? 'አላወቃችሁም እንጂ የተከበባችሁት እናንተ ናችሁ። የኦሮሞ ሀዝብ ከቦላችሁ-ዋል' ሲሉ መለሱ።

እነሆ ታሪክ ራስዋን ደገመች።

ምን ቀረኝ የኔ ውብ?

አዎን አንቺኩ ውብ ነሽ። አንቺን የመሰለ ማን አለ? ለኔ ማንም የለ። ልሰናበትሽ ነው። እንደ ግል ወዳጅሽ በምትቆጥረው ሰው ትእዛዝ በመገደሌ የተምታታ ስሜት ውስጥ አትግቢ። እንደ ተራ አጋጣሚ ቁጠራው። አዲሶቹ ነፍጠኞች ከምኒልክ ዘመን ነፍጠኞች በአንድ ነጥብ እንደሚሻሉ ግን ልገልፅልሽ እፈልጋለሁ። ይህም የዘመናችን ነፍጠኞች የከበቡትን ሰው ከመገደላቸው በፊት ሁለት ጊዜ ያሰጠነቅቁታል። ቀልድ ነው። መራራ ቀልድ ...

በቡርቃ ደን ውስጥ የአንዲት ወጣት ሴት የመንሰቅሰቅ ድምፅ ተሰማ። ግንባርዋን ጉልበቶችዋ ላይ ደፍታለች። ሰውነትዋ እየተንቀጠቀጠ ታነባለች። እንባዋ ማቁዋረጫ ያለው አይመስልም ...

ድሀረ - ታሪክ

... ቀይ ባህር አፋፍ ላይ ተቀምጧለሁ።

አጠገቤ ሀውረ አለች። የምፅዋ ሙቀትና የዳህላክ ሆቴል መስተንግዶ ተስማምቶኛል። በዚህ ላይ ከምቹው የአካባቢ ሁኔታ ጋር የተዋሀደው የሀውረ ወግ ልዩ ሀሴት ፈጠረልኝ።

ሀውረን ማዳመጥ አይሰለችም።

ረጅም ታሪክዋን ስታወጋኝ አንዳንዴ ስሜት ያሸንፋታል። እንባና ሳቅ። ሁለቱም ያምርባታል።

በምፅዋ ሁለት እጅግ ጣፋጭ ቀናት አሳለፍን...

ከምፅዋ ወደ አስመራ የመልስ ጉዞ ስናደርግ ሀውረ አናሌን በተመለከተ ጥቂት ነገሮች አጫወተችኝ።

አናሌ አልሞተም። ከአባባኩ ኩረብታ ያለችገር ወጥቶ ኤርትራ መግባት ችሎአል። ግን ከአባባኩ ኩረብታ እንዴት ወጥቶ ኤርትራ መድረስ ቻለ? ሆሎም የፃፈለት ደብዳቤ ይዘትስ ምንድነው? ለመስማት እየጉዋጉዋሁ ነበር ይህን ጥያቄ ለሀውረ ያቀረብኩት፤

ሀውረ ፈገገ አለች፤

«ይገርምሀል! ይህንን እኔም እስካሁን አላውቅም። ስለጉዳዩ

ለአኖሌ እንሰጥላት ነበር። ከሆሎም ጋር አንድ የሚያገባ ስምምነት ላይ መድረሳቸውን ብቻ ነው የነገረኝ። ደብዳቤውን ሲያሳየኝ ግን አልፏቸውም። አጥብቄ ስጠይቀው ያጣጥልብኛል። 'ተራ ጉዳይ ነው፤ አርሺው!' ይለኛል።»

«እኔ ብጠይቀው ይነገረኝ ይሆን ታዲያ?» ስል በጥርጣሬ ጠየቅሁቀት።

«ሞክር አይታወቅም» አለኝ።

«አንቺ የአኖሌን በህይወት መኖር መቼ ለማሻ?» የሚል ጥያቄ አስከተልኩ።

«አሁን ... ከአንድ ወር በፊት ...» አለኝ።

«እውነት?»

«ቻይና ነበርኩ። ከመስኖ አርሻ ጋር በተያያዘ የጀመርኩትን ከሮስ አጠናቅቄ ወደ ሀገር ቤት ለመመለስ በተዘጋጀሁባት ደቂቃ ላይ ሆሎም ደውሎ ነገረኝ።»

«ምናለሽ?»

«አኖሌ በህይወት መኖሩንና አስመራ እንደሚገኝ ብቻ ነበረ የገለጸልኝ።»

«እንዲያ ሲልሽ ምን አልሽ?»

የሀወኒ ገፅታ ተለዋወጠ፤ ጉንጫችሁ ተማተም መሰለ።

«አለቀስኩ!» አለኝ። አሁንም ቅንድቦችህን እያርገበገበኛ «... ይህን የመሰሉ ነገሮችን በተላሉ ማስተናገድ አልቻልኩም። ስሜቱ ለእንባ ቅርብ ነው። በዚህ ላይ አኖሌ ለኔ ህይወት ልዩ ትርጉም ያለው ሰው ነው። ወንድሜም ፍቅረኛዬም ነው። አኖሌን በጣም እወደዋለሁ። በዚህ ምክንያት የአኖሌን በህይወት መኖር ስለማ የተሰማኝን ደስታ እንዴት ብዬ ልገልጸልሁ እችላለሁ? ሌሊቱን እንቅልፍ ባይኔ ሳይዞር አደረ። በነጋታው ቤጂንግን ለቅቄ አስመራ ገባሁ ...»

«ሆሎምና ክንፈ የአኖሌን አለመሞት የደበቁሽ ግን ለምን ይመስልሻል?»

«አላውቅም። ምናልባት ይህን ጉዳይ የሚያውቀው ሆሎም

ብቻ ሊሆን ይችላል። ለነገሩ ለዚህ መልስ መስጠት ያለበት ሆሎም ነበር። ሆሎም ግን አሁን በህይወት የለም» ብላ ትክብ አለች። በዚያው ቅፅበት ሽፋሽፍቶችህ ረጥበው ታዩ። ሰውነትህን እንደማንቀጥቀጥ እያደረጋትም «... ምናልባት ሆሎም ጉዳዩን በምስጢር ለመያዝ የተገደደው የድርጅቱን መመሪያ ጥሶ የፈፀመው ድርጊት ሆኖ ሊሆን እንደሚችል እገምታለሁ። ርግጠኛ ግን አይደለሁም ...»

* * *

በነገታው ሰንበት ስለነበር አኖሌን ለማግኘት ተሰያይቶ ላይ ወደ መኖሪያ ቤቱ ሄድኩ። ሀወኒ በር ከፍታ ስታስገባኝ፤

«ትናንት ስለንተ ነገሬው ነበር። እምብህም ደስተኛ አልሆነም። ሚያናገርህ አይመስለኝም። ቢሰድብህም ግን ቻለው። እጅጌውን ጠቅልሎ ቡጢ ሊያወርድብህም ይችላል። ምን ታደርገዋለህ?» እያለች ነበር ከአማራ ሳሎን ውስጥ ወስዳ ያሳረፈችኝ።

ዘግይቶ ነበር ወደኔ የመጣው። ከታች ገራጫ የቱታ ሱሪ፤ ከላይ ቤኸር ቀለም ያለው ተሸርት ለብሶ አምርቦታል። ወዘ፡ ፊቱ ላይ ተንጠፍጥፎአል። በርጋታ ሰላምታ አቅርቦልኝ ፊቱ ካለው ፎቱ ላይ ተቀመጠ። ሀወኒ ሆን ብላ ነው መሰል ብቅ ሳትል ቀረች።

«ልታናገረኝ መፈለግህን ሀወኒ ትናንት ነገራኛለች። ምንድነው ልትጠይቀኝ የፈለገኸው?» ሲል በቀጥታ ወደ ጉዳዩ ገባ።

ፍላጎቴን በአጭሩ አብራራሁ። ማንነቴን ካስተዋወቅሁ በሁዋላ ከቡርቃ ዝምታ ጋር የተያያዙ ታሪኮችን በመፅሀፍ መልክ የማዘጋጀት ፍላጎት እንዳደረግኝ ገለፅሁለት።

አኖሌ ሀሳቤን ፈጥኖ አጣጣለው። የቡርቃ ዝምታ የሚባል ታሪክ አለመኖሩንና ጊዜዬን በክንቱ እንዳላጠፋ መከረኝ።

እኔ ግን በአቀዋሜ ፀናሁ። ሌላው ቀርቶ በአርሲ የተቀሰቀሰው አመፅ ያደረሰው ውድመት ብቻውን እንኩዋ ከእምስት ያላነሰ ትላልቅ ጥራዝ መፅሀፍ ሊወጣው እንደሚችል ጠበቅ አድርጌ ተናገርሁ።

ቆይቶ አሳቤ መልካም መሆኑን አመነበት። ዳሩ ግን ምንም አይነት መረጃ ሊሰጠኝ ፈቃደኛ እንዳማይሆን ገልጾ ይቅርታ ጠየቀኝ። ፈጥኖ ሊያሰናብተኝ በመፈለጉም ቀድሞኝ ከመቀመጫው ተነሳ፤

በዚህ ጊዜ ከጋዜጠኝነት ሙያ የቀሰምኩትን ልምዴን መጠቀም ተገደሁ። እኔም ከተቀመጥሁበት እየተነሳሁ፤

«ብትተባበረኝ እንኩዋ ደግ ነበር» ስል ጀመርኩ «ከአባባኩ ኩረብታ በሰላም መውጣት በቻልክበት ምክንያት ላይ መረጃ ያለው በአንተና በሆሎም መካከል ብቻ ነው። ሆሎም አሁን በሀይወት የለም። አንተ ፈቃደኛ ካልሆንክ የግድ በአሉባልታ ደረጃ የሚታወቀውን መረጃ መጠቀም ሊኖርብኝ ነው» አልኩት።

አኖሌ «ምንድነው በአሉባልታ የሰማኸው?» ብሎ ግንባሩን ጨምረድ አደረገ።

ጥያቄውን ያልሰማሁ መስዩ ልሰናበተው እጄን ዘረጋሁ።

«ቆይ!» አለኝ።

እንደቆምን ተፋጠጥን።

«በአሉባልታ የሰማኸው ምንድነው?»

«ላንተ ምን ያደርግልህ?» አልኩት።

«ማወቅ እፈልጋለሁ!»

ነገርኩት። በዚያው ቅፅበት የመጣልኝ ፈጠራ ነበር፤

«እኔ የሰማሁት ከሆሎም ጋር በገንዘብ መደራደራችሁን ነው።»

«የምን ገንዘብ?»

«አባባኩ ኩረብታ ላይ የሸሸግኸውን እንደ ሚሊዮን ተኩል ብር ሆሎም ወስዶ አንተን እንደለቀቀህ በስፋት ተወርቶአል።»

አኖሌ በድንገተኛ ቁጣ ሳሎኑን አናጋው!

«ቅጥፈት ነው!» ሲል ጮኸ «...የወሬ ልማድ ያላቸው ነፍጠኞች የሚያወሩት ባዶ ወሬ! ውሾች! እኔ አኖሌ በዚህ አልታማም! ከሆሎም ጋር ያሻውን ያህል የአላማ ልዩነት ቢኖረንም ሆሎም የዚህ ስይነት ሰው አለመሆኑን ግን እመሰክርለታለሁ። ነፍጠኞችን ጭራ ያስቀለፈውን የጀግና ስም ችብነሱቶች ጠላሽት ሊቀበት ከቶ እይቻላቸውም። የደናቁርት ወሬ ነው። አንተም የነርሱ አጨብጫቤ ትመስለኛለህ...» ብሎ በንደት ሲጠፍ፤ በይቅርታ መልክ እንገቱን ደናቸ፤

«ላስቀይምህ ፈልጌ እንኩዋ አልነበረም» ብዬ ከሳሎኑ ለመውጣት ፈቱን አዞርኩ፤

«ቆይ!» አለኝ።

ቆየሁ። የጋዜጠኝነት ልምዴን አመሰግንኩት።

«ይህን የበሰበሰ ዝቃጭ አሉባልታ ተሸክመህ እንድትዞር አልፈቅድልህም።»

መላቅ ቢያምረኝም እንደምንም ቻልኩት።

«ቁጭበል» አለኝ።

ቁጭ አልኩ። እሱም ወንበር ያዘ።

«ማነበር? ስምህ?» ሲል ጠየቀኝ።

ነገርኩት።

«ጂን ይኛልህል ዊስኪ?»

ጂን መረጥሁ። ተነስቶ ወደ ጉዋዳ ገባ። በአንድ ደቂቃ ውስጥ ሁለት ብርጭቆ፣ ጉርደን ጂን ጠርመሱ፤ ከበረዶ ማስቀመጫ አቃ ጋር ይዞ ተመለሰ፤

«ለመሆኑ አማራ ነህ ትግሬ? ወይስ ኦሮሞ? » ሲል ጠየቀኝ ጂንን እየቀዳ። ምላሽ ከመስጠቴ በፊትም «ስምህ እንኩዋ የኦሮሞ አይደለም። ለነገሩ ኦሮሞዎች በነፍጠኛው እየተቀጠቀጡ ስማቸውን ሲለውጡ ስለኖሩ ኦሮሞን በስሙ መለየት አይቻልም።» እያለ የፊዝ ፈገግታ ያሳየኝ ጀመር። የጥያቄው ምክንያት ባይገባኝም በአጋጣሚ የሶስቱም ብሄሮች አባል አለመሆኔን ገለፅኩለት።

«ደግነዋ» ሲል ጀመረ «... የቡርቃ ዝምታ ታሪክ ዞሮ ዞሮ ሶስቱን ብሄሮች የሚነካ በመሆኑ ከሶስቱ ብሄሮች ውጪ ያሉ ፀሀፊዎች በሰሩት ተመራጭ ይሆናል» ብሎ ሲጋራ ለኩሰ።

«ግንክ ሙያውን የሚያከብር ማንኛውም ሰው ሚዛናዊ ስራ ሊሰራ ይችላል» አልኩት።

«እይምሰልህ» ሲል ተቃወመኝ «... ኦሮሞ የሆነ ሰው እንዴት አድርጎ ነው ስለነፍጠኛ ሚዛናዊ ሀሳብ ሊያሰናፍር የሚችለው? ታሪኩን በትክክል ያውቀው ኦሮሞ የምንገለገን ሀውልት ላለማየት ሲል ጊዮርጊስን

እንደማይረገጥ ታውቃለህ? ያቃጠላላ! በገዛ መሬቱ ላይ የተቆለለውን ያን አሳማ መሰል ጭራቅ አይቶ ስሜቱ የማይነካ ኦርሞ በድን ነው፤ አሊያም ታሪኩን አያውቅም። ወይ ደግሞ ኦርሞነት አይሰማውም ...»

አኖሌ ባጭር ጊዜ ውስጥ ጂኑን ደጋገመ። ስሜታዊነቱ ገደብ የለውም። ሲናገር ደምስርቹ ይቆማሉ። ትንፋሹ ይቆራረጣል። አልህ ያትከነክነዋል። በዚህ ስሜት እንዴት ረጅም ጊዜ በህይወት መኖር ይቻላል? አሳለበኝ።

«ከኔ የምትፈልገውን አጠር አድርገህ ነገረኝ» አለ አኖሌ፤ ሲጋራውን መተርኩሻው ላይ እየተረከሰ።

«በመጨረሻዎቹ ሰአታት ሆሎም ደብዳቤ ፅፎልህል። የደብዳቤውን ይዘት ማወቅ አፈልጋለሁ» ስል ጠየቅሁት።

አኖሌ በተረጋጋ መንፈስ በዝምታ ጥቂት ቆየ - ለደቂቃ ያህል። ከዚያም ቃል እንኩዋ ሳይተነፍስ ተነስቶ ወደጉዋዳ ገባ። ሰስት ደቂቃ ያህል ቆይቶ ሲመለስ ነጭ ፖስታ በእጁ ይዞ ነበር። ልቤ መንጠር ጀመረኝ። ተመልሶ ከተቀመጠ በሁዋላ ጥቂት የወረቀት ቅጠሎች ከፖስታው ውስጥ አወጣ። አይኖቹ ተጉልገለው ወረቀቶቹ ላይ አረፉ። የሆሎም ደብዳቤ መሆኑን ልቤ ነገረኝ።

ምን ብሎ ይሆን የፃፈለት? ምን ሊለው ይችላል? ምን? እኩ ምን?

«እንበበው! ለጥያቄህ ምላሽ ታገኛለህ» ብሎ የመጀመሪያዋን የወረቀት ቅጠል አቀበለኝ።

የተንጋደዱ ፊደሎች! የሆሎም የእጅ ፅሁፍ! በዚያች ቀን ምሽት ሆሎም ሄሊኮፕተር ውስጥ ሆኖ የፃፈው!

በጉጉት ማንበብ ጀመርኩ።

«ውድ ወንድሜ አኖሌ ...»

ይህን ደብዳቤ የምፅፍልህ ሰው ሆሎም አርአያ አባላለሁ። የወሬ ወሬ ስለኔ ሰምተህ ይሆናል - ከሀወኒ። አንተን የከበበውን ሀይል የምመራው እኔ ነኝ። ሁለት ጊዜ እጅህን ትሰጥ ዘንድ ላቀረብኩልህ ተገቢ ጥያቄ የሰጠሽው ምላሽ 'ተዋግተህ ለመሰዋት'

መወሰንህን ነው።

«እመነኝ አኖሌ አከብርህለሁ። መጥፎም ይሁን ጥሩ አላማ ያለውን ሰው ማክበር ተገቢ ነው። ለአላማው የሚሰዋ ደግሞ ጀግና ነው። በመሆኑም አንተ ጀግና ነህ። እጅህን ላለመስጠት መወሰንህም ከአላማህ አኩዋያ ተገቢ ሊሆን ይችላል። መሰዋትህም የማይቀር እየሆነ ነው። ምክንያቱም ኩረብታዎ በኢህአዴግ ታጋዮች ታጥራለች። ማለዳ ላይ የተኩስ ልውውጥ ይጀመራል። አንተ በቂ ሀይልና ልምድ ስለሌለህ ትሸነፍና ሁላችሁም ታልቃላችሁ። ያንተ ታሪክም በዚህ ይደመደማል። ይህን ደብዳቤ የፃፍኩት ይህ ሁኔታ እንዳይከሰት አንድ ጥያቄ ላቀርብልህ ነው። መሞት የለብህም ብዬ ከልብ አምናለሁ። ለዚህ ደግሞ አንድ አብይ ምክንያት አለኝ። ጥያቄዬን፣ በቅንነት እንደምታየው፣ እንደምታከብረው፣ እንደምትቀበለው ጭምር አምናለሁ»

የመጀመሪያውን ገፅ በመጨረሱ ቀና አልኩ። ሁለተኛውን ገፅ ያቀብለኝ ዘንድ በችሎላ እጆቼን ወደ አኖሌ ዘረጋሁ።

ያልጠበቅሁት ዱብ እዳ!

አኖሌ ቀሪዎቹን ወረቀቶች አጥጥፎ ፖስታው ውስጥ ከቶ ጂኑን እያከታተለ መቀንደቡን ተያይዞታል፤ ቆሎ ነው የተገፈፈው፤ ጤነኛ አልመስልህ አለኝ።

«ቀሪውን ስጠኝ እንጂ?» አልኩት።

«መጀመሪያ ገምት» አለኝ።

«ምነ-ን?»

«ሆሎም የኔን መሞት ያልፈለገበት ምክንያት ምን ይመስልህል? ሆሎም ያቀረበው ምክንያት በወቅቱ እኔን ያሳመነ መሆኑን ሳትዘነጋ አስብና ገምት» አለኝ።

ከባድ ጥያቄ!

ጥቂት አሰብኩ። አልቻልኩም። ለመገላገል ያህል ግን አፈላይ የመጡልኝን ሁለት ምክንያቶች እንደዋዛ ጣል አደረግሁ።

«ምናልባት ለሀወኒና ላንተ ግንኙነት ሲል ሊሆን ይችላል። ሆሎም በባህሪው ሩህሩህ ስለሆነ ሰብአዊ ስሜቱ አሸንፎት ቢያደርገው

አይገርመኝም። ወይ ደግሞ እንተ ለአብርሀ ፀሎት የዋልክለትን ውለታ አይቶ ለአብርሀ ፀሎት ሲል ፈፅሞትም ሊሆን ይችላል። ይህ ቢሆን ...»

ተናገራ እንደጨርሰም አድል አልሰጠኝ፤

«...እንዲህ ያለኸው እንክፍ ኖረሀ» ሲል በጨኸት አስበረገገኝ። አያይዞም ወረደብኝ፤ «... ለመሆኑ ጋዜጠኛና ደራሲ ነኝ እያልክ ስትደሰኩርብኝ ያረፈድከው ይቺኑ የጫጫት አስተሳሰብ ይዘህ ኖርክል? ወደስነፅሁፍ አለም የጉተተህ የህንድ ፊልም ኖርክል! እነ አሚታክብ... እነሻሻ ካፑር፣ እነራጂ ካፑር፣ እነ ቂሎ ካፑር የሚሰሩትን ተረት ግማሽ ጭንቅላትህ ውስጥ ሰግስገህ ኖርክላ የቡርቃን ዝምታ ልትፅፍ የተነሳኸው። የኛ ደራሲ! ... የቡርቃ ዝምታ ታሪክ የመቶ አመት የሰቆቃ ታሪክ መሆኑን አታውቅም? ለመሆኑ ሆሎምን እንዲያ ነው የምታየው? እኔንስ እንዲያው እንዴት ብትገምተኝ ነው?»

ደግነቱ ሀወኒ ከጉዋዳ ወጥታ ተቀላቅላን ነበርና እየተያየን መሳቅ ሆነ። የተናገራቸውን እላሬ ቃላት ከጉርደን ጂኑ ጋር አያያዝኩለት።

«መገመት እኩ ከብደኝ ነው» አልኩት።

«አስብና ገምት» ሲል አስገደደኝ።

ጥቂት አሰበኩና ገመትኩ፤

«ምናልባት ያንተ መሞት በቡርቃ አካባቢ ተነስቶ የነበረውን ግጭት እንደገና ይቀሰቅሰዋል ብሎ ሰግቶ ይሆን?»

«አይደለም» አለ «...ሆሎም እንዲያ ሊያስብ አይችልም። ወያኔ ድል እያደረገ ወደአማራው ክልል ሲገባ በተለይ የከተማው ህዝብ የኦርትዶክስና የትግራይ ታጋዮችን እየተቃወመ ዱላና ድንጋይ አቅምሶአቸው የለም እንዴ? ሀወኒ ስለዚህ ጉዳይ ነግራኛለች። ይህን መሰል ልምድ ያለው ሰው የግለሰብ ሞት ህዝብን ያነሳሳብኛል ብሎ እንዴት ያስባል? ህዝብም ቢሆን በምክንያት እንጂ በግለሰቦች ሞት ሊያምፅ አይችልም። ይልቅ ሌላ ገምት...»

«አልቻልኩም» አልኩት።

በርግጥም አልቻልኩም ነበር።

«ሞክር።»

«ፍፁም አልችልም።»

«አንድ እድል ልሰጥህ?»

«ምናልባት ለሚኒስትርነት ሊያጭህ ፈልጎ ይሆን?»

ፈገገ አለና ቀሪዎቹን የወረቀት ቅጠሎች አቀበለኝ። በጉጉት ማንበቤን ተያያዝኩት፤

«... ለጥቂት አመታት ብቻ ህይወትህን እንድታቆያት የምፈልገው ሀወሀት በአርሞ ህዝብ ላይ ድብቅ አጀንዳ እንደሌለው በገዛ እይንህ እንድታይ ስለምፈልግ ነው። እንተ ግን ከጀርባ ሌላ የተደበቀ ፍላጎት ያለን ይመስልሁል።

ስማኝ እናሌ ...

እኛ ከትግራይ የተነሳነው ታጋዮች ከደርግ ጋር ባደረግናቸው መራራ ውጊያዎች ሁሉ ድል ተገናፀፈናል። ከድል በሁዋላ ስሜታችን ምን የሚሆን ይምሰልሁል? ፊሽታ? ፈንጠዝያ? ጉዋይላ? አይምሰልህ? ተደብቀን እናነባለን። ምክንያቱም እያንዳንድዋን ድል የምናገኛት የጉዋይኞቻችንን ህይወት ከፍለን ነበር። ያጠሁዋቸውን ጉዋይኞቹን ስም ልዘርዘርልህ? ማርታ - ደክተር አታክልቲ - ስሁል - ነጋሽ ሽሪፎ - ሙሴ - ብርሀነ መስቀል - አልማዝ አለሙ - መብራት - ምህረት - ዋልታ - ፀሀዩ - ሸዊት - በሀበሎም - ተስፋይ ኪነት - ኩህለን - አብርሀ ማንጃስ ... ልቀጥልሁ? ግን የአርባ አምስት ሺህ ጉዋይኞቹን ስም እንዴት አድርጌ በዚህ አጭር ደብዳቤ መዘርዘር ይቻላል? ታዲያ ሙሴ አስረክቦን የሄደው አደራ ምን ይመስልሁል? አህፈሮም ለትግራይ ህይወቱን በግንባር ቀደምትነት ለምን ሰጠ? አህፈሮም ሙሴ አርባ ሺህ የትግራይ ምድር ወንድምና አሁኖቻችሁን ከሰዋችሁ በሁዋላ የአሮሚያን ቡና ጫኑ የሚል አደራ ቃል አስረክበውን ያለፉ ይመስልሁል? ሆሎምና ኢህአዴግ የወንድሞቻቸውን ህይወት ወደ ርካሽ ሚዛን አውርደው ይደራደሩበታል ብለህ ትገምታለህ?

አውነታውን በጥምና ታሰላሰለው ዘንድ እጋብዝሁሁ። እንደኔ ያለ እድሜውን ሙሉ በጦርነት ያሳለፈ ሰው ስድሳ ልምድ ያላቸው ታጋዮችን ይዞ ከአስር የማይበልጡ አርሞዎችን በከበባት ደቂቃ ምን ሊያስብ ይችላል ብለህ ገመትክ?

ቀረርቶ? ንቀት?

ሆሎምም ሆነ ሀወሀት - ኢህአዴግ ሰዎችን ንቀው አያውቁም። ኢህአዴግ ሰዎችን ከሚንቅ ቢደረግ መስና ቢበተን ይሻለዋል። ሰዎችን መናቅ የጀመርን ቀን ወደ መቃብራችን የምናደርገውን ገዛ እንደምናጣድፍ ይሰማኛል። ምክንያቱም ኢህአዴግ ለድርጅቱ ቀና ገዛና አላማ ሲሉ ሀይወታቸውን በከፊሉ ግለሰቦች አጥንትና ደም የተገነባ ድርጅት እንጂ በሀብታሞች መዋጮ የቆመ የጠብ ህንፃ አይደለም።

መሴ ላለመገደል ሲል የተሰዋ መሪዎችን ነው። የመሴ መንፈስ እኛ ውስጥ አለ። ባለፉት ዘመናት ሁሉ ላለመገደል ስንል ተሰውተናል። ታሪክ ራሱን አልደገመም አኖሌ። በዚህ ስህተት የአባባሉን ኩረብታ የከበበው የምኒልክ ጦር አይደለም። እዚህ አባባሉ ኩረብታ ስር ያለው ታጋዮች የሀዝብ ልጆች ነን። ነፃነት የጠማን - የታመቀ የእንባ ውቅያኖስ ደማችን ውስጥ ተቀላቅሎ የሚያስጨንቀን ታጋዮች ነን። ደም ሲፈስ ማየት የማንሻ፤ የሰው ልጆችን ደስታ ለማየት የምንገባቸው ተጋዮች ነን። የወጣትነት ጊዜያችንን በመክራ ያላለፍን፤ እነደን የፈንጠዝያ የእድሜ ጊዜያት ለአንዲት ሰከንድ እንኩዋ ላንመለከት በመራራ ትግል ውስጥ ያለፍን ሰዎች ነን ...

በጥሞና ሰማኝ አኖሌ

ዋቢሽበሌ ሆቴል ከሀወኒ ጋር ታወገ የነበረውን የኛ የመረጃ ሰዎች ቀርፀውታል። ለሀወኒ ስልክ ከደወልክላት እለት ጀምሮ በቴሌፎን አማካይነት ቴላህን በማግኘታችን ለአንዲት ደቂቃ እንኩዋ ከአይናችን አልራቅህም ነበር። በሆነው ጊዜ እንድትያዝ ማድረግ ይቻል ነበር። ከጀርባህ ያለውን ግን ማወቅ ፈለግን። በማን እንደምትደገፍ የማወቅ ጉጉት ነበረን። በመጨረሻ ከጀርባህ ያለውን ደረሰንበት። ማን ይመስልህል? ማንም የለም። ብቻህን ነበርክ። በርግጥ በነፍጠኛው ላይ ያለህ ገደብ የሌለው ጥላቻ አብሮህ ነበር። ለእርሞ ወገኖችህ የነበረህ ገደብ የሌለው ፍቅርም ልብህ ላይ እየነደደ ያስጨንቅህ ነበር። ድብቅ አጀንዳ አላችሁ የምትለን ሰዎች ይህን በዝርዝር እናውቃለን።

በዚህ ጊዜ የተሰማኝን ልንገርህ? ጉዋጉዋሁ። የእንተ አይነት ቅን ሰዎች ሀዝባቸውን የሚያገለግሉበት እድል ይፈጠር ዘንድ

ተመኘሁ። በነገራችን ላይ ሀወኒን እወዳታለሁ። ትመሳሰላላችሁ። እስከም በእርሞነትዎ ትኩራላች። የምወዳት በዚህ ባህርይዎ ነው። በማንነታቸው የሚከሩ ሰዎችን አጥብቄ እወዳለሁ። ጀግኖች እነርሱ ናቸው። በማንነት መኩራት ግን ሌሎችን መጥላት ማለት እንዳልሆነ አንድ-ትረዳልኝ እሻለሁ። እዚህ ዝርዝር ውስጥ መግባት አልሻም። ይህን ደብዳቤ የምዕፍልህ ለኢህአዴግ አባልነት ልመልምልህ አይደለም። ስለሀወሀት ያለህን የተሳሳተ አመለካከት ታርም ዘንድ አጥብቄ እመኛለሁ። ማረም የምትችለው ግን በሀይወት ካለህ ብቻ ነው። ስለዚህ ሰጥቂት ጊዜያት ሀይወትህን ለማቆየት ቃል ግባልኝ። በተቀረ ይህን ቃል መሰሉ በመሰሉ አመነው። መጥፎም ይሁን ጥሩ አላማ ያለህ ሰው ስለሆንክ ነው ግልፅ ሆኜ የፃፍኩልሁ። ጥያቄዬን ከተቀበልኩ ከሌሊቱ ስድስት ሰአት ሲል አምስት ጥያቄዎችን በተከታታይ ወደሰማይ ተኩሰ። ከዚያም ከኩረብታዎ በስተቀኝ በኩል ባለው ገደላማ ሸጥ በኩል ባትሪ እያበራህ ከተከታታዮችህ ውረድ። በወንጀለኛነት ስለተመዘገብክ እዚህ ሀገር ለጊዜው ሀጋዊ ሆነህ መኖር አትችልምና ለጊዜው ወደፈቀድኩው እካባቢ ሂድ። ምናልባትም ኤርትራ ... የኛን አላማ ከተረዳህ አንድ ቀን ወደ ሀገርህ ትመለሳለህ።

ውድ አኖሌ ...

እኩላለሁት ላይ አምስት ጥይት በተከታታይ ካልተተኩሰ ግን አላመንኩኝም፤ አሊያም ጥያቄዬን አልተቀበልኩም ማለት ስለማሆን ማለዳ ላይ ታጋዮች ሳይወዱ ይተኩሱብህል። ተኩሱም ፍትሀዊ ይሆናል።»

ጨርሼ ቀና ስል ከአፋ በሚንባለባለው የሲጋራ ጢስ ውስጥ አተኩር እያየኝ ነበር፤

«ደብዳቤው አሳመነህ?» አልኩት።

«የለም» አለ አኖሌ «... የማመንና ያለማመን ጉዳይ ሳይሆን የሆሎምን ጥያቄ ተቀበልኩት። እነዚህ ሰዎች በርግጥ ዴሞክራት ከሆኑ የሚፈፀሙትን ለማየት ወሰንክ። ኤርትራ ከመጣሁ በሁዋላ የወያኔን የፖለቲካ አካሄድ በጥንቃቄ ተከታተልኩት። ባጭሩ የተረዳሁት እውነት ቢኖር ሆሎም ቅንና ጀግና እንጂ ከፖለቲካው መሪዎች አንዱ አለመሆኑን ነው።»

«እንዴት?» ስል ጠየቅሁት።

«አንድ ሀቅ ልንገርህ?» አለ አኖሌ ጣቱን ወደኔ ቀስሮ «...ሆሎም

ይህን ደብዳቤ የጻፈው ክልቡ ነው። እንዳልኩህ ሆሎም ጀግና ነው። ፖለቲከኛ ግን አይደለም። የወያኔ የፖለቲካ ሞተርኛ እንደ ሆሎም አያስቡም። በመቆየት የተገነዘቡት ሀቅ ይህንን ነው። ይህ ደብዳቤ የሆሎምን ልብ እንጂ ሀውሀትን አይወክልም። የሀውሀት ተልቁ ችግርም ይህን መገንዘብ አለመቻል የነው። የወያኔን የፖለቲካ ስውር ጉዞ ከሆሎም ልብ ጋር እየተላላሰኙ ነው መምታታት ውስጥ የገባችው። እኔ እንደማምነው በሆሎም ይመሩ የነበሩት የእኒያ ቅን ጀግኖች ዘመን አልፎአል። የእነርሱ ህልምና እምነት በዛሬው የፖለቲካ መድረክ ውስጥ የለም። የዚህ አባባል ስነ አመክኖአዊ ትርጉም ይገባችሁዋል?» ሲል እኔና ሀውሀትን በየተራ እያቃኘ ጠየቀን።

መልስ አልሰጠነውም። ተያይተን ዝም አልን። ቀጠለ አኖሌ።

«ይኸው ነው ወዳጆቹ። የሆሎም ደብዳቤ መሳጭ ተረት ብቻ ነው - ልክ እንደ ቡርቃ ዝምታ። የኦሮሞ ህዝብ ገና ነፃነቱን ባለማግኘቱ፣ በስውር ቅኝ አገዛዝ ስር በመውደቁ በተጣይ በራሱ መንገድ መታገሉን መቀጠል አለበት። የጆርጅ ኦርዌልን Animal Farm በገሀዱ አለም ለማየት መብቃቱ በእጅጉ ይደንቀኛል። ኦርዌል ነቢይ ነበር። እንደ ሌላ ሀቅ ደሞ ልንገራችሁ፣ ወደፊት የኦሮሞ ህዝብ መራራ መስዋዕትነት ከካሉ ነፃነቱን በጁ ማስገባቱ አይቀርም። በዚያን ጊዜ ግን የኦሮሞ ህዝብ ስሜት አደገኛ ነው የሚሆነው። ከባድ የበቀል ነበልባል ሲለኩትም ይችላል። ኢትዮጵያውያን ይህ እንዳይፈፀም የሚሹ ከሆነ ከወዳሁ ሊያስቡበት ይገባል። ያ ቀን ከመምጣቱ በፊት በሰላማዊ መንገድ መሉ መብቶቻችን ይከበሩልን ዘንድ እንሻለን።»

አኖሌን ከመሰናበቱ በፊት አንዳንድ ጥቃቅን ጥያቄዎችን አቀረብኩለት።

«ምዕዋ ለሁለት ቀናት ያህል ከሀውሀት ጋር ባደረግሁት ቆይታ የእለት ገጠመኝ መሙዝገብያ ማስታወሻ ደብተርህን አውሳኝ እንብዬው ነበር። በጣም ማራክ ነው ...» ስል ተንደረደርኩ። እያያዝኩኝም ቀጠልኩ።

«በማስታወሻ ደብተርህ ላይ የሰፈሩት አንዳንድ መረጃዎች ላዘጋጀው ላሰብኩት መዕሀፍ ጠቃሚ መነሻ ሀሳብ ሊሰጡኝ

ስለሚችሉ እንደጠቀምበት ብትፈቅድልኝ?» የሚል ልመና ቢጤ አቀረብኩ።

አኖሌ ግን ጥያቄዬን ቀለል አድርጎ አየው። ትኩረትን በመስበቅና ከንፈሩን በመበልጠጥ መስማማቱን ገለጸልኝ። 'ተመሰገን' ብዬ ወደሌላ ጥያቄ ተሻገርኩ።

«በማስታወሻ ደብተርህ ላይ ጂብሪል እና ጮማዬ ስለተባሉ ሰዎች አስፍረህል። አሁን የት እንዳሉ ታውቃለህ?»

አኖሌ ፈገገ አለ።

«ጂብሪል አሊ ግሬይፍስ ቫልድ ከምትባል የጀርመን ከተማ ነው ያለው። በኔ ጦስ አንድ አመት በመታሰሩ ይቅርታ ልጠይቀው ናላገውት ነበረኝ። አልደረሰኩበትም። ወያኔ አዲሳባ ሲገባ ከእስር መፈታቱንና በክረምቱ ወራት ወደ ጀርመን ለመሻገር መቻሉን ሰማሁ። የአስገራሚ ባህርይ ባለቤት ስለሆነው ጮማዬ ወሬ የሰማሁት ግን በቅርቡ እዚሁ አስመራ ላይ ነው። ጮማዬ እድለኛ ነው። በጦርነቱ ከሞት አምልጦ አዲሳባ ቄራ በተባለ ሰፈር ስጋ ቤት ለመክፈት በቅቶአል» ብሎ በሳቅ ተንክተከተ። እኔም በሳቅ አጅብኩት። አኖሌ ከጮማዬ ጋር ያደረጋቸውን ወገኖች በማስታወሻ ደብተሩ ልቅም አድርጎ በማስፈሩ ይህን ልዩ ፍጥረት በቅርብ ለማወቅ ችዬ ነበር።

* * *

አኖሌን ተሰናብቼ ወጣሁ።

ሀውሀት ጥቂት መንገድ ልትሸገኝ ፈቃደኛ ሆነች።

በመንገድ ላይ ታዲያ አኖሌን አስመልክታ ጥቂት አወጋችኛ።

«... አኖሌ አስቸጋሪ ሰው ነው» ስትል ነበር የጀመረችው «... ደሞክራሲያዊና ኢኮኖሚያዊ መብቶች ያለ ክብርና ኩራት ገደል ይገቡ የሚል ፈሊጥ አለው። የዚህ አባባል መንፈስ ከቶ አይገባኝም። እኛ ኦሮሞዎች ከኢትዮጵያውያን ጋር የተፈጠርን ኢትዮጵያውያን ነን። ያለፉት መንግስታት በደል አድርሰውብናል። ይህ ግልፅ ነው። ለዚያ በደል ማካካሻ የሚሆን የበቀል ጅራፍ ልናጮህ ግን ከቶ አይገባም። በፍፁም! በዚህ እምነቱ አኖሌ አምርሮ ይወቅሰኛል። 'ቄስ እንጂ ህዝባዊ ታጋይ መሆን አትችይም' ይለኛል። አኖሌ

'ጥይት መጭህ የለበትም' ከሚለው አጀንዳ በፊት ስለ ክብርና ከራት ያነሳል። እኔ ግን ስለ ሰላም መዘመር እሻለሁ። የሀውሀት ሰዎችም በሆነ አኖሌ በሚለው መልኩ ከቶ ሊታዩ አይችሉም። በፍፁም! እኛ ኦሮሞዎች ሰላማዊውን መድረክ ተጠቅመን የሰልጣን ባለቤትነታችንን ማረጋገጥ ከቻልን ማንም እጃችንን ጠምዝዞ አጎብዳጅ ሊያደርገን አይችልም። በርግጥ ...» አለች ሀውሀት ከዝብላ «... በርግጥ እነ ሰላምን ዲሳሳ አሁንም ስልጣን ላይ ናቸው። አልተወቀሱም፤ አልተከሰሱም። ይልቁን እየተደላደሉ ነው። በሙስና መዘፈቃቸው ይታወቃል። ከልካይ ግን የላቸውም። ይህ በእጅጉ ያሳስበኛል። ለአብነት ሰላምን ዲሳሳ ፊንጫ ሆቴል ላይ እጅ ከፍንጅ እንዲያዝ ሁኔታዎችን አመቻችቼ ነበር። ሆኖም ከቀጠሮአችን ቀደም ብሎ ይህን መፈፀሜን ማወቅ ቻለ። እንዴት? አልገባኝም። ይልቁን በሙስና ስለመዘፈቁ በቂ መረጃ አለመገኘቱ ተገለጸልኝ። ይህን መሰል ሁኔታዎች ተስፋ አስቆራጭ ናቸው። 'ምናገባኝ?' እንድትል ያደርጉሀል። 'ኢትዮጵያ የኔ ብቻ አይደለችም፤ የሚሊዮኖች ናት። ምናንገባቸዋል? የግል ሀይወቴን ብቻ ለምን አልመራም? ብዬ ከራሴ ጋር የምሙዋገትበት ጊዜ ጥቂት አይደለም። የቡርቃ ገበሬዎች ሲታሰቡኝ ደግሞ ልቤ ላይ የቀጣና የእልህ እሳት ይነዳል። እነያ ቅንና ምስኪን ገበሬዎች በኔን በአኖሌ ላይ የጣሉትን እምነትና ተስፋ ሳስብ ብቻዬን ተደብቄ በቀጭት ስቅስቅ ብዬ አለቅሳለሁ። በዚያች ደቂቃ ታዲያ የአኖሌ የአመፅ መንፈስ ይጋባብኛል። የኦሮሞ ህዝብ እንደ ደራሽ ወንዝ ከየጉጂው ወጥቶ አገር ምድሩን በቀጣ ያናውጥ ዘንድ አመኛለሁ። ዳሩ ግን ይህ ስሜቴ ዘላቂ አይደለም። መልሼ መታገስና መታገል እንዳለብኝ ራሴን በራሴ እመክራለሁ ...ዳሩ ግን እነርሱ ስልጣን ላይ እያሉ የኦሮሞን ህዝብ የሰልጣኑ ባለቤት ማድረግ ይቻላል? ለዚህ መልስ የለኝም። በእጅግም ያሳስበኛል ... ጉደሉን ነገሮች ይታዩኛል ... መፍትሄው ታዲያ ምንድነው? አኖሌ እንደሚለው ጠመንጃ ማንሳት? በፍፁም! በፍፁም! ከንግዲህ ሌሎች ንፁህ ኢትዮጵያውያን መሞት የለባቸውም። በፍፁም ...»

ከምቢሽታቱ ላይ በዝምታ እየተገባዝን ነው። ሀውሀትን ማዳመጥ አይሰለጥም። የሀውሀትን ወግ መስማት በፀጥተኛ ገጠር ውስጥ ቀልብን መቆጣጠር የሚችል ዜማ እንደማዳመጥ ይቆጠራል። ሀውሀት ቀጠለች።

«... በኢትዮጵያችን ውስጥ እርቅ እንደሚያስፈልግ

ይሰማኛል። ኦሮሚያም በእውነተኛ የኦሮሞ ልጆች እንድትመራ ምቹ ሁኔታዎች መፈጠር አለባቸው ብዬ አምናለሁ። በመላው አለም የተበተኑ የኦሮሞ ልጆች ወደ ለምላሚቱ ኦሮሚያ እንዲመለሱ የተመቻቸ ሁኔታ ሊፈጠርላቸው ይገባል። ከዚህ በሁዋላ ከሌሎች ኢትዮጵያውያን ወንድሞቻችን ጋር ተከባብረን መኖር እንችላለን። እኔ ስለ ነፍጠኞች እያንገጠራጠርኩ ጊዜ ማባከን አልሻም። የነፍጠኛው ስርአት ሞቶ ተቀብሮአል። አማሮች ንፁህ ወንድሞቻችንና አህቶቻችን ናቸው። አማሮች ጠንካራ ስራተኞች፤ ደግና ጀግኖች ናቸው። አብረን ኖረናል። ወደፊትም አብረን መኖር እንችላለን። የኦሮሞ ህዝብ እንደ ጠላት የሚያየው ህዝብ የለውም።»

«ስማ ልንገርህ» ስትል ቀጠለች ሀውሀት ... «እኔ የታሪክ ሰው ነኝ። የመጀመሪያ መፅሀፌን በአማርኛ የመጻፍ እቅድ ነው ያለኝ። በአርምኛም እፅፋለሁ። የተዋሀደ ስሜትና ስርአት ሊኖር እንደሚገባ አስባለሁ። ለህዝቦች ጥቅም የሚውል አንድነት ይኖረን ዘንድ ቅን መሆን አለብን። ስለጠመንጃ መርሳት መጀመር አለብን። ዋቢሽባሌ አባይና ዳቡስ ወንዞች እየባከኑ ነው። ወገኖቻቸውን እያገለገሉ አይደሉም። ቅን መሪዎችና ብርቱ ስራተኛ ህዝብ መፍጠር ይጠበቅብናል። የኔ ራዕይ ይህን ይመስላል ...»

ባር ኢምፔሮ በረንዳ ላይ ተቀምጠን ቀጭን የአስመራ ሻይ አዘዘን። ቀዝቀዝ ያለው የአስመራ የምሽት አየር ምኞትን ያገናፅፋል። ሀውሀት አጠገቤ አለች። ከርስዋ ጉን መሆን አይጠገብም። የበሰለ እንጆሪ የመሰሉ ከንፈሮችዋን ከፈት አድርጋ፤ በኒያ ቀልብ በሚነሱ አይኖችዋ ስታተኩር የምትዘምር ፅኒረዳ አበባ ነው የምትመስለው። እናም በዚህ ስሜትና መንፈስ ወጋችንን ቀጠልን፤

«አኖሌ አስመራ ይቆያል?» ስል ጠየቅሁዋት።

«ወደ ሀገሩ መመለስ አለበት» አለች ሀውሀት በቁርጠኝነት «የቡርቃ ሰዎች ይጠብቁታል። በርግጥ አኖሌ አሁን ቅዥት ላይ ነው። ከኢህአዴግ ጋር ጦርነት ለመግጠም ሌትና ቀን እየሰራ ይገኛል። ይህ እብደት ነው። ከኢህአዴግ ጋር በጋራ መስራት እንደሚቻል ላላምነው እየሞከርኩ ነው ያለሁት። የትጥቅ ትግል የመጀመር ሀሳብን አምርሬ እየተቃወምኩት ነው።»

«የተምታታ ስሜት ውስጥ መግባትሽ ግን አይካድም ...» አልኩዋት፤ እንደዋዛ።

ሀውኒ ትክዝ አለች።

«... ምን መሰለህ?» አለች ዘግየት ብላ «... እኔ ተስፋ አደርጋለሁ። አልቸኩልም። ለማመስገንም ሆነ ለመውቀስ አልቸኩልም። ለመቃወምም ለመደገፍም አልቸኩልም። እና ሀልም አለኝ። የአርሚያ ልጆች በአንድ የዋርካ ዛፍ ስር መሰባሰብ የሚችሉበት ዕለት ይናፍቀኛል። ከዚያም ባሻገር ኢትዮጵያዊነት እንዲጠነከርና እንዲያብብ ከልብ እመኛለሁ። ይህን ዕለት ዘወትር በተስፋ ነው የምጠብቀው። ይህ ምኞቱ እንደ ቡርቃ ዝምታ ተረት እየሆነ ሲሄድ ሳይ ግን ልቤ ይደማል ...»

ባር ኢምፐርን ለተን በዝግታ እርምጃ በአስመራ የዘምባባ ጥላዎች ስር ተገዋዝን።

«ሌላው ቁምነገር» አለች ሀውኒ አሻግራ እያስተዋለች «... ስለ ክብርና ኩራት ማሰብ ማቆም እንደሚገባን ይሰማኛል። ለክብርና ኩራት ሲባል አንድ ጠብታ ደም እንኩዋ መፍሰስ የለበትም ብዬ በጥብቅ አምናለሁ። ስማኝ ልንገርህ! ቢያንስ ከታሪክ መማር መቻል አለብን - ከጦርነት ታሪካችን። AN ANCHOR OF A SHIP IS ALWAYS AT SEA. BUT NEVER LEARNS TO SWIM የሚል የፈረንጆች አባባል አለ። እንደ ግዑዙ መልህቅ መሆን የለብንም። ምንድነው ክብርና ኩራት? ምድር እንደሁ ለግለሰቦች የታላቅነትም ሆነ የታናሽነት ታሪክ ደንታ የላትም። ሚልዮኖችን እንደዋዛ ሸኝታለች። እኔ እንደማምነው መፈጠራችን ትርጉም የሚኖረው ባለንበት ዘመን ለሀዘባችን የሚጠቅም ጥቂት ቁምነገር መስራት ከቻልን ብቻ ነው። ከቆና ሙሉ ድህነት ጋር ባዶ ኩራት መውረስ የሚሻ ትውልድ የለም ...»

ሀውኒን ተሰናበትኩዋት። አስመራን ጭምር። እና ወደ አዲሳባ የመልስ ጉዞ ጀመርኩ - አጭር የአየር ላይ ጉዞ።

* * *

እነሆ በአይርፕላን መንገድ ላይ ነኝ ...

ስለ ሀውኒ እያሰብኩ ነው።

«ምድር ለግለሰቦች የታላቅነትም ሆነ የታናሽነት ታሪክ ደንታ የላትም ... ከቆና ሙሉ ድህነት ጋር ባዶ ኩራት መውረስ

የሚሻ ትውልድ የለም ...»

የሀውኒ ይህ የመጨረሻ አባባል ከአእምሮዬ አልጠፋ አለ። ደግሜ ደጋግሜ - መልሼ መላልሼ አጠነጠንኩት። አባባሉ አንድ ግጥም አስታወሰኝ። አጭር ግጥም። በአንድ ወቅት የአማራ ታጋዮች መሪ የነበረው ታምራት ላይኔ የቁዋጠራቸው ስንኞች፤

ሁሉም ያልፋል ...

ጎርፍም እንኩዋ ...

ዶፍ ዝናሙ ያገረፈው።

ሄዶ ... ሄዶ - ሄዶ ያልቃል ...

ፊሶ ... ፊሶ - ፊሶ ይደርቃል።

ፀሀይቱም ... ፀሐይቱም እንኩዋ ...

ቀኑን ሞቃ ... ሞቃ ሞቃ ትበርዳለች!

መሬት ፈትዋን ስትነሳት ... ስትርቃት ትሸሸለች!

ይህንኑ እያዘምኩ አዲሳባ ገባሁ። ማለዳ ነበር። በመንጋት ላይ ያለ የሰንበት ማለዳ። የምስራቅ ሰማይ ወለል ብሎ ታየኝ። አያለሁ። ይታየኛል። የፀሀይቱ መውጫ ይታየኛል። አስፈሪና ከባድ የተፈጥሮ የንጋት ቀለም ሰማዩን አጅጉርጉርታል። ጨፍጋጋ ማለዳ። ተስፋ ቢስ ንጋት። አዎን! ሰማዩ የአሁን ሆድ መስሎአል። የወደል አሁን ሆድ ...

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

አንባብያን ሆይ!
ስለመፅሀፉ ያላችሁን አስተያየት ለ«ደራሲው»
በትገልፁለት በደስታ ይቀበላል።
አድራሻው፡
ፖ.ላ.ቁ 101530
አዲስ - አበባ
ኢትዮጵያ

"አኖሌ ልጄ?"
"አቤት አባቱ"
"ያንን ሰማይ ታየሃለህ?"
"የቱ?"
"እስከ አድማስ የተዘረጋውን?"
"አዎን አባቱ"
"እንኩዋን መራቱ ሰማይም የአሮሞዎች ነው።"

...

"ወገኖቼ! የአኖሌ ጋሎች ሊጨፈጭፉን ማሰባቸውን ስሰማ ከልብ አዘንኩ። የተወለድንበትን መራት ለቀን የት ነው የምንሄደው? ንገሩኝ ወገኖቼ!? አማራው ደግሞ ጥቃትን አይሸከምም። የሚሸከምበት ትከሻም የለውም። አይደለም እንዴ ጀግኖች!? ...ዛሬ እንዳባቶቻችን መፋለም አለብን። እንደነ ሰላይ ዘለቀ... አዎን... በላይን ታወቁት የለም? አማራ ነው። ...ጣሊያንን ባማርኛ 'ውሃ! ውሃ!' ያሰኘ ጀግና..."

...

"... መለስ ዜናዊ- ዋና ፀሀፊው ማለት ነው። ስዩ አብርሃ፣ ገደቃን ገብረትንሳኤ፣ አባይ ፀሀይ፣ ስብሀት ነጋ፣ አለምሰገድ ገብረአምላክ፣ ክንፈ ገብረመድህን- ይኸ የሀውሀት የስለላ ጉዳይ ሀላፊ ነው። ተወልዶ ወልደማርያም፣ ስዩም መስፍን- ይኸ የውጭ ጉዳዮቻቸውን የሚከታተል ነው። እና ለዘመናት እንደአሳ እየተሙሰጨሰጨ ሲያመልጠን የኖረው የወያኔ ቁልፍ ሰው... ሀየሎም አርአያ! እነዚህ ናቸው ፊት-አውራሪዎቹ። እነዚህ ተወገዱ ማለት ወያኔ አከተመለት ማለት ነው..."

(ከመፅሀፍ የተወሰዱ)

ዋጋው፡- ብር 20.00

በጊዜ ማተሚያ እንተርፕራይዝ ታተሞ